Kozina Sándor

1840-es években Angliában arcképei-
vel válik népszerűvé.

Gál István: Magyar-angol művészeti
kapcsolatok. „Művészet" folyóirat, Bpest.
1968. márc. 3. sz. 81.

Kozina Sándor festő
meghalt 1894-ben
leánya Csenár János
helyettes jegyző neje volt
Temesszentandráson.
Leánya özvegy lett 1894-ben
nagy nyomba jutott 3 gyermeké-
vel s atyja arcképét vételre
ajánlotta a Tort. Képcsarnok-
nak, mely a képet nem
vette meg.

Lipnius. Museum csattora

70/1895. sz.

A Kálvária.

124. Hans Memling.

Kozina Sándor

l.

[Szépmüvèszet

1943. 110-1.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kozina Sándor

l.

Szépmüvészet
1943. 232. l.

Kozina Sándor

cród

Kolsayolaszmagyar

76. l.

A föld népességének fejlődése 1800 – 1928.

Kozma Sándor

1801 – 1873

l –

Balás Reformkor

7. l –

Kőtörési őstelep VIII. 103.

Kozina Sándor
festő
szül. Felsőpulyán
l.

Thirfelsődunántúl
226. l.

~~Ezüst korika, római VIII. 126.~~

Kozina Sándor

lásd

Magyarművészképm

19. l.

...i Gyula Urnak
...saladja

H.

Izondy u 98/6.

Kozina Sándor

lásd

Magnüvészkéjem

3. 18. 97. 27.

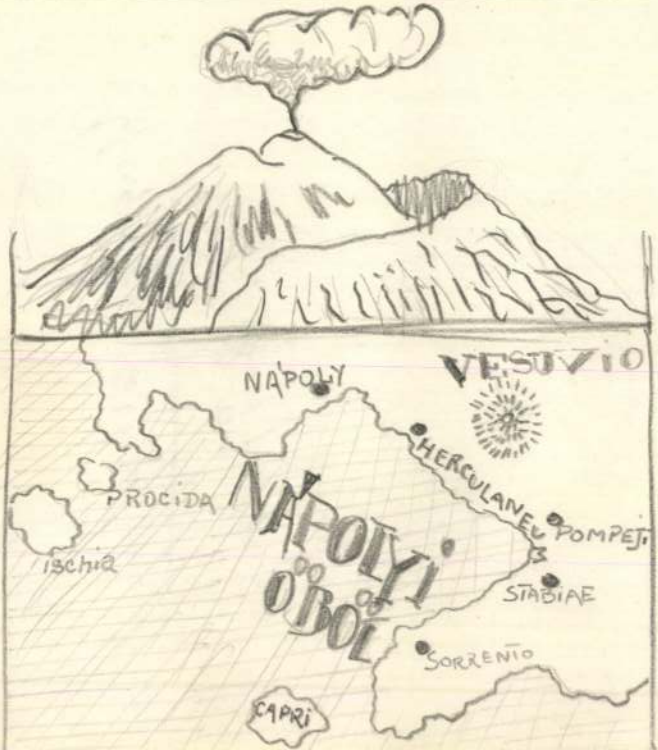
NÁPOLY
VESUVIO
HERCULANEU
POMPEJ.
PROCIDA
NÁPOLYI
ÖBÖL
ISCHIA
STABIAE
SORRENTO
CAPRI

Kozina Sándor

rod

s

Petrovics M.M

V. l.

Kozina Sándor

* 1808.

Kiáb I, 136

II. 47, 50, 91.

95–97, 132

III. 59, 60

IV. 52, 135, 137

150.

Kozina Sándor

Fejérvary Sábor ügy-
véd archeje fentitöl
1837-ból „A. Cosina"-
nak szignálva, miniatür
Pulszky-Szirmainé tulaj-
donában.

Kosina József Sándor

geb. in Csaba
20. J. alt.

1822-23.

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

~~Ásatás, marosportusi VI. 160.~~

Kozma Sándor, festő

Szul. 1801. ~~Fel~~ Sághon, megh.
1874 Felsőpulzum, hol élete végén
lakott - Pesten és Bécsben tanult,
1829-34. Olaszországban, 1834-36,
Budán, 1841 Nagyváradon, az-
tán 1844-ig Oroszországban, utóbb
Pesten, Párisban, Londonban
majd ismét Athon mukö-
dött - Kitünő miniatúr arc-
kepeket festett.

1425. A. Varotari Padovanino modo

A szent család.

Lát.

A térdig látható Madonna
~~tartja~~ ~~ú~~karolta. A Megváltó a b
nek vállát Mária jobb kezével éri
tette. Hátul szent József és kere
Az utóbbi, kinél nádkereszt van,
Mária öltözete: kék palást, rózsas
telő szent János meztelen; a fiat
lyem ruhát visel, hajába gyöngyfü
drágakövek képeznek diszt.

528

Vászon, méretei 88: 68.5
A Nemzeti Muzeumból.

1868: II. 115

MDK

Kozina Sándor

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp 1944. 184-199 l.

MDK

Kozina Sándor

Művészet 1918. 22. l.

Kozina Sándor festőművész

A Szépművészeti Muzeumnak adományota vitéz Draskóczy Istvánné - a XIX.század első felében élt magyar festő olaszországi motivumokat ábrázoló ceruzarajz-sorozatát.

Magyarság 1931.IV.1.

Kozina Sándor

Önarcképe, a Szépmüv.Múz.kiállitásán.

N.U.931.V.6.

Kozina Sándor

Önarcképe a magy. művészképmások kiállitásán a Szépmüv. Múz. -ban.

B.H. 931.V.6.

MDK

Kozina Sándor

Férfiarckép, vf.

Szépm.Muz. Grafikai oszt. 82.kiáll.
Hoffmann E. emlékkiáll. 1948. dec.

MNK

Kozina Sándor

Férfiarckép

M. Biedermeier kiáll.képes tárgymutató, 1937.nov.

Mics. 30 l.

MDK

Kozina Sándpr

Önarckép

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató. 1937.nov.
Mücs. 30 l.

Magyar Néprajzi Múzeum — 6000 db — 64.85783 K

MDK

Kozina Sándor

"Önarckép" és "Férfiarckép" c./gróf Wickenburg Márk hagyomanya/ képeivel gyarapodott a Szépm. Múz.modern képtara 1926.-ban.

Cikk:A Szépm.Múz.gyarapodasa 1926-ban.

Magyar Művészet,1927. 2.sz. 111.l.

KOZINA Sándor festő

1850

62. márc. 8. Ugyanaz Kozina Sándor akadémia képíró urat kéri arczképének s életrajzának beküldésére

Művtört.Ért. 1990 1/2 128.

MDK

Kozina Sándor

Férfiképmás c. műve. Repr.

Petrovics M M 13.lap

MDK

Kozina Sándor

/T.D./: Uj történeti anyagát mutatta be a Székesfővárosi Képtár. Esti Ujság 1940. aug. 17. 10.1.

Kozma Sándor

MDK

Repr.:

"Férfi arckép" 1829. Ceruza és akv.

28.kép.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

Szöveg után, képtáblák.

Kozina Sándor MDK

66 F ennmaradt müveiből, föleg arckép akvarelljeiből megállapithat-, hogy korának egyik legjobb müvésze volt.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

16.1.

MDK

Kozina Sándor

Vesta templom, cer.

Porta S.Giovanni, "

S.Giovanni e Paolo és a Stefano Rotondo a Császárkertből nézve, cer.,toll

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

MDK

Kozina Sándor

Róma a Palatinusról nézve, cer.

Olevano, cer.

Subiaco, cer.

Önarckép olasz tájjal, o.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

Kozina Sándor festőmüvész.

MDK.

A Szépmüvészeti Muzeum "Magyar Müvészképmások" c. kiállitásán vett részt.

Magyar Müvészet, 1931. 314. l.

Kozina Sándor MDK

Önarckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Kozina Sándor MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Хозяин бёндер

Бёрнбарскеф

Kozina Sándor

Önakképe nezeplela hagyat biedermeiet kiállításona műszarnatban (emlitve)

Nemzeti Csság 1937 XII. 1

Kozina Sándor

Szerepel a Giedermeier

kiállításban a műnaznokban

Cijság 1937 XI. 28.

Kozina Sándor festőművész

A Szépmüvészeti Muzeumnak ajándékozta - a XIX.század első felében élt kiváló tehetségü magyar festőnek olaszországi motivumokat ábrázoló ceruzarajz-sorozatát - vitéz Draskóczy Istvánné.

Nemzeti Ujság 1931.IV.1.

M.D.K.

Kozina ,festő

A táblabiróvilág,a biedermeier fesője.A Képtár Alapitó Egyesületnek az 1865.évi átrendezésekor már volt tőle festménye. 289.o.

Fejős Imre:

A Magyar Nemzeti Múzeum története 1848-1944. 285.o.

Folia Archaeologica.XVII.1965.Múzeumi Ismeretterjesztő Központ.Bp.

Kozina Sándor MDK

Férfiarckép I-II.

Fiatal férfi

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Kosina Bendor

Periferetép I-II.

Final Form

Kozina Sándor

A Nemzeti Galériában a "Magyar festők Itáliában" c. tárlaton bemutatásra kerültek művei

Vigilia 1967. VI. 417.l.

Kozina Fertő

képei a Nemz. képcsarnokban

Fejős J.: A Nemz. Képcsarnok Alapító Egy. tösténete
Művészettörténeti Értesítő 1957 II évf. 1 sz.
44. l.

MDK

Kozina Sándor

Férfiarckép, festm.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.
30 l.

MPK

Kozina Sándor festő
1801-1873.

Térfi arckép (olaj) - Déri Museumban.

Déri Museum Debrecen. Vezető a képtárhoz. Bp 1952. 5. lap

Kozina Sándor

1873. szept. 6-án halt meg.

Népszava, 1973. szept. 6. 101. evf. 208 sz. 6p.

M.D.A.

Kozina Sándor festő

1801-1883

Férfiarckép, repr.

Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 227.kép

259.l.

Kozina Sándor,sz.1808.márc.13. KDK
Felsőság, +1873.szept.6. Felsőpulya.

Férfiarckép, olaj

Szépműv. Múz.uj szerzeményei kiáll. 1926-31. 1931.
1.

Kozina Sándor

fa fd

Oroszországba kerül, él.

A magyarországi műv. tört. I. 362.
Corvina 1970.

Kozina Sándor

„Szemere Bertalanné arcmása"

c. Zepe szerepel a Nemzeti Galéria

új szerzeményeinek kiállításán

Képzőművészet

Vigília 1970 szeptember

629. old.

KOZINA Sándor festő M.D.K.

/1808-1873/

Szemere Bertalan arcképe /1851/ repr.

Cennerné Wilhelmb Vizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 293.l.

 Dr. D. K.

KOZINA Sándor festő

1857. után tér vissza Magyarországra, visszavonultan él Sapronmagyi kis birtokán.

„Női arckép" repr.

Magyarországban 30 tájkép és mintegy 20 figurális mitologiai kompozíció szerepelt.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945. Bp. 1958. 108,

-1- M. D. K.

KOZINA Sándor festő
(1808-1873)

Oroszországban is járt
az utazó ~~festő~~ arcképfestő típusát
az udvari festő állásáig fejleszti.
Párizsba, Londonba is elfut
Párizsban megfesti Victor Hugo-
arcképét

./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1958. 92, 93, 107, 108, 127 l.

Kezina Sándor festő M.D.K.

/ 1801-1873/

Vizfestmények, miniatura arcképek.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 700.l.

A Kultura Világa Bp. 1963.

Korina Sándor

Szemere Bertalan c. pesztrája (eml.)
szerepel a Herman Otto Múzeum
pesztré Liánitrásán

(pásztány): Patinás pesztrék

Észak magyarország 1969 VI. 26.

MDK

Kozina Sándor

Ambrózy M. A m.csatakép, 1940. 122.l.

Kosina Sandor

Ambrózy =. A m.csatatép. 1910. 122.l.

Kozina Sándor festő M.D.K.

NHosszu ideig külföldön élt.

Női portré /1844/ / SzemereBertalan későbbi feleségét Jurkovits Leopoldinát ábrázolja /

Csengeryné Nagy Zsuzsa:A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 158.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 196

Kozina ~ándor festő M.D.K.

/1801-1873/

Jurkovits ~eopoldina /~zemer~ Bertalanné/ arcképe .

1844. repr.

Csengeryné Nag. Zsuzsa:A ~agyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 97.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

BDK

Kozina Sándor

Női arckép, of.

Reformkor művészete. Föv.Képt. 56.kiáll. 1948.jul.

10. 1.

MDK

Kozina Sándor, 1801-1873.

Pártás hölgy

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 25 l.

Kozina Sándor festő M.D.K.

1801 – 1873

aquarellekét, arckép miniatürölet festett

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 491

MDK

Kosina Sándor, 1801-1873.

Olevano, cer.
Olasz hegyi város, cer.

Magy. rajz 500 éve. Szépm. Muz. kiáll. 1940. jan.

7 l.

Kedves Főtitkár Uram! Végtelenül sajnálom, hogy nem találtál meg, de csak hétfőn és kedden vagyok itt. Igen érdekel, miben állhattam volna szolgálatodra. Működésednek árnyékát a mai póstával küldöm, mit szólsz hozzá? Talán kapok Tőled hamarosan értesítést. Különben mi hír van Nálatok? Sajnos, hogy az engem annyira érdeklő most megfeneklett. Nem mintha kételkednék a majdani megbízatásban, de mégis visszatart egyéb dolgoktól. Mindannyiatokat szeretettel

köszönt Cs. Bandi:

Kozinának hagyatékát a család el akarja adni:

Kozina Sándor
festő

Aukció vagy műkereskedés
a tőle kilátással kecseptető?

Feladó: Csatkai Endre, Sopron
Erzsébet u. 19.

Ára 10 fillér.

LEVELEZŐLAP

SOPRON
937 AUG 2 E 6
MAGYARORSZÁG

Nagys.
dr. Szentiványi Gyula
főtitkár urnak
Budapest IX.
Rákos u. 10. MOB. Iparmű.
Múzeum

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1936.

Kozina Sándor

1808-1873.

Életrajzi adatok, esetleg lásd

Lyka 1848

52. l - 55. l.

képpel

Vitorlás kikötő

c. rajza repr.

Kozina Sándor

festő

arcképe, rajz

1834.

l.

Barabás műveinek lajstromát

b) az egyetemi Bocskai Diákotthon
c) szükséginternátus a Horthy Miklós
d) egyetemi Horthy Miklósné leánykol
e) református kollégiumi internátus
f) Szent László-kollégium 14 férőhe
g) Mensa Academica (Magoss Györ

Az *a)* és *b)* alatti fiúinternátusokban lakás, fűtés, v szükséginternátusban havi 16 pengő, — míg a *d)* alatti leánykol ebéd és vacsora ára 28 pengő.

Az itt nyerhető kedvezményekért az i

Az egyetemi Diákjóléti Iroda (az egyé sorsú és jóelőmenetelű hallgatóink erkölcsi é ruhasegély, élelmezési és lakássegély) intézm tájékoztatja. A Diákjóléti Iroda a nyerhető s tatja a hallgatókat s tanácsadás céljából ren

A tandíj egy félévre 102 pengő. A bölcsészettanhallgatók 41 pengő, — orvostan díjat fizetnek. Ezenkívül a VKM. 20.590/1934 fizető hallgatók 24 pengő, a háromnegyed ta díjat és egész tisztviselői tandíjat fizető hal fél tisztviselői tandíjat fizető hallgatók 6 p lezettek. Egész tandíjmentességet élvező hall vagy újra iktatott hallgató iktatási díja: 12 p

Tandíjmentességért vagy tandíjkedv címezve a kari dékáni hivatalba (a bölcsé beszerezhető tandíjmentességi űrlapon) **1940.**

Az önkéntes nemzeti munkaszolgála tében a félévi tandíjat **három** részletben fize

Debrecen, 1940. június hó 14.

an Tudományegyetemi nyomda.

MDK.

Kozina Sándor

Forum Romanum c.képe

Müvészet 1967 márc.p.11.

Kozina Sándor

Kikötő c. müve szerepelt a Nemzeti Galéria időszaki rajzkiállitásán.

Körner Éva: Magyar rajz és akvarellkiállitás XIX - XX. sz.
Rajztanitás 1960. I. sz. 27.l.

Kozina Sándor

Sz. 19. 1.

1801 - 1873

Bécs, Páris, Olmütz, Lemberg - Olmütz, Orsova, Páris, London, Budapest

[illegible] Felsidet [illegible]

Ányakvi sz.: .....

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

MDK

Kozina Sándor

Kikötő, ceruza, repr.

Hoffmann Edith:A Szépművészeti Muzeum uj szerzeményei. Magyar Művészet 1931.

MDK

Kozina Sándor

S.L.:"A magyar rajz ötszáz éve" a Szépmüv. Muzeumban. Pesti Hirlap 1940.jan.30.

MDK

Kozina Sándor 1801-73

Férfiarckép, akv.

Ernst Muz. M.Kisplaszt.és Graf. Kiáll.1954.
szept. 23. 1.

M.D. K.

Kozina Sándor, festő (1801-1873)

finom akvarelljeivel és miniatűr arcképeivel Rómában, Párizsban és Londonban talált visszhangra. Hazájában alig is ismerték, kevés képéről tudunk (Férfi arcképe a Nems. Galériában)

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 252 old.

1837-ből való férfi arcképe (akv.) a 239. o.

M.D.K.

Kozina Sándor, festő, 1801-1873

Finom vizfestményei, miniatúra arcképei külföldön sikert arattak Róma, Párizs, London. itthon közönybe fulladtak. Müveit alig ismerjük. Néhány a Nemz. Galériában.
491.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

 M. D. K.

KOZINA Sándor festő

Párizsban megfesti Victor Hugo arcképét

1857 után tér vissza, visszavonultan él Sopron megyei kis birtokán

Hagyatékában: 30 tájlér, 20 figurális mitológiai kompozíció

A forradalom buhása után bezárják

Gathon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945.
Osz. 1962. 106-104.

MDK

Kozina Sánsor, 18ol-1873.

Férfiarckép, vizf.

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. H.Szal. kiáll.
1939. jan. 7 l.

Kozina Sándor
Női arckép, olaj

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 1o l.

M.D.K.

KOZINA Sándor Pestő
1801–1873
1851. Szemere Bertolan arcképe (fotó)

Művészet. 1955. 1. sz.
Rózsa György: Tíz év új szerzeminyei
a Történeti Múzeumban 94. l.
95. l.

Korniss Sándor
festő

M.D.K.

Szemere Bertalan arcképe

Berkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszetei
és Than Mór.

M.M.M. Évkönyve 1952. 73 l.

M.D.K

Korniss Sándor

festő

Perkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszete és Thaan Mór

M.N.M. Évkönyve 1952, 731.

Kozina Sándor
festő

M.D.K.

Berkovits Ilona: A magyar munkásnaptár metszete
és Tehan Mór.
M.M.M. Évkönyve 1952, 67. l

Kozina Sándor

1851-ben festette meg Szemere Bertalan arcképét Párizsban.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

241

Kozma Sándor

l.

Kelp. 17. l

n négyes fogattal hajt Sándor gróf
tart, baljával a kantárszárat kezeli.
n pipával. Hátul pedig a kocsis áll,
alapot, rózsaszinü nyakkendőt és ket-
.lindere szürke s kabátja drap szinü.
ie figyelmünket párkányzatán vasrács-
jobbra egy lámpás van. A várban pe-
emünkbe.

) cm.

ėn. F. A. C. Presteltől. -- Ára 200 márka.

'. (168-90 - 1.).

Kozina Sándor

festő

l.

Biró – Barabás

217. l.

VASÁRNAP

17

Kath. Szt. Fer. seb.
Prot. Ludmilla

HÉTFŐ

18

Kath. K. sz. Józs.
Prot. Titusz

KEDD

19

Kath. Január pk.
Prot. Vilma

Újhold 19 6. 21

SZERDA

20

Kozina Sándor

vród
z

Kapnúvčnöncletr

33. l.

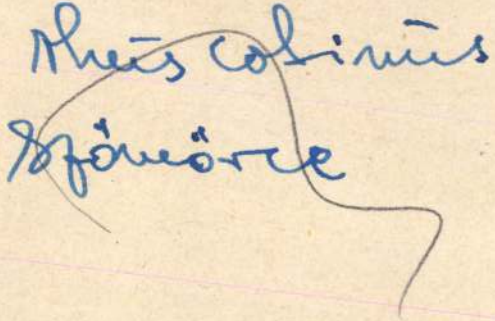

Kozina Sándor

festő

Lásd

Bayer József:

Felsőpulai Kozina Sándor

Művészet. 1907, 19–22.

l.

VELEMÉR

templom

A velemér: Mária templom. W 1864, 292 l.

Kozina Sándor (1801—1873) **magyar festő.**

313. PÁRTÁS HÖLGY. Jelezve l. jobbra: Alex. Kozina.
Vászon. 68×55 cm. 1300.–

II.
Almásy-Telcki/1939.

XXVI

Kozina Sándor

Fiatal férfi c.
képe (vörh.)
repr. 575. l.

LykaMagyműI300-50

Férfi arckép,
olajf. (képm.-dúr)
repr.
u.o 576. l.

Praxiteles III. 201

C

MDK

Kozina

Cozina Sándor festő

Z

Szemere Bertalan

Tamás E: Séta a TŐrt.Arcképcsarnokban. Kis Ujs.
1950. szept. 24. 6 l.

Kozma Sándor

l.

LykaMagyműI800-50

136-7, 184, 188,
227, 231, 233, 262,
318, 430, 531.

6.

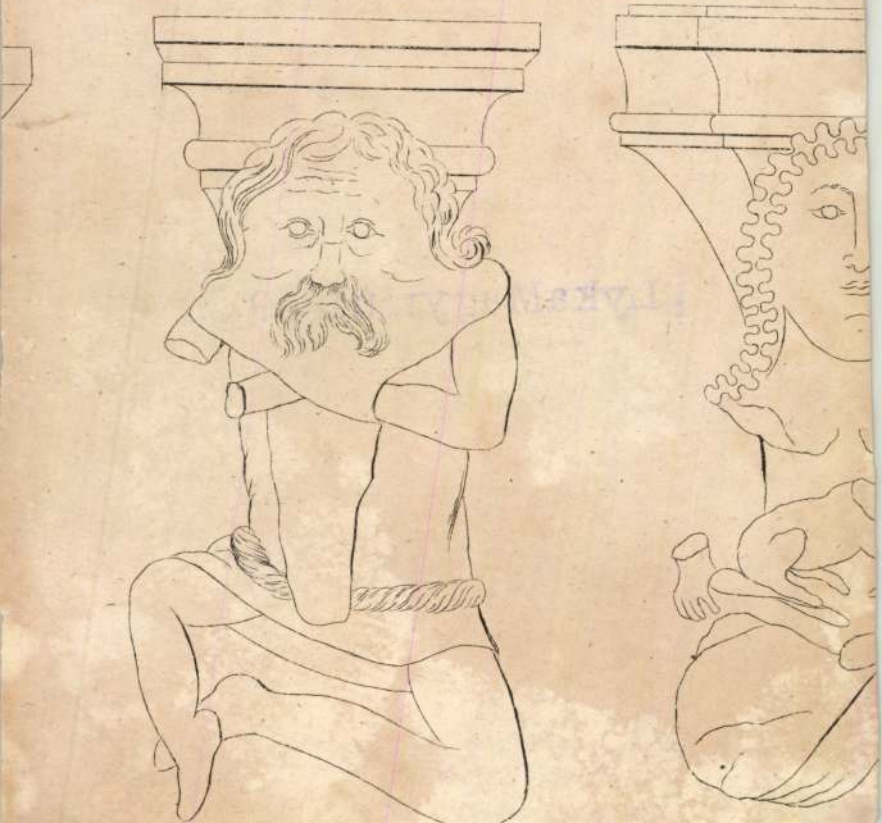

Kozina Sándor

wód

z

Szana Szárév

39. 78. l.

Horvai Sándor

Méltatás

Timár Árpád: Tagolás, időrend, arányok.
Művészet, 1976. november - 7.oldal.

Kozina Sándor festő

L: Markó Károly

– Heti ajánlat

4

Új Tükör. B p. 1986. febr 9.

XXIII/6

Kozina Sándor

I.

Horváth magyar
pestők Rómában

Kozina Sándor
festő

Der Ungar 18/13 szept. 2.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

MDE

Kozina

Ltáb IV. 137. 1.

Kozina Sándor /sághi/ F. Mg. 19. 2.

Rapja vardalmi tinttartó (Ly. N. r.) Abnahmin. elöl Paris.
Kőrhénaság ismelmi. 1851 Szemere. 1852 Pulya
1855 Paris. /Dubois dr. ascripe./ Ly: N. r. 150. a.

Kozina Sándor.
festő.

Női arckép.
O. V. 108 X 77 cm. Budapest. MNG.
Repr

A magyarországi mův. tort. II. Kép n. 564
Corvina 1970.

Kozma

Tájképe szerepel a Nemzeti
Galéria új szerzeményeinek kiállí-
tásán

Magyar Nemzet 1970 június 24
4. old

Kozina Sándor

festő

László Kozina

alatt

Sajnos, e művészre
vonatkozó régebbi cédulám
elveszett.

arczképe.

kedett peremű dombormű, issé balrafordultan van áb- ján babérgaly képez díszt. választott haja, bajusza és pedig egyenruha paszománt vakkendő lelógó véggel. Fel- A GYÖRGY«, oldalt balról: 8–1849ES HONVÉDTÁBORNOK galól középütt: »SZIRMAI«.

Lelt. sz. 1372. — Értéke 20 K. tóber 14-én (1671–912). — Átiki 6742 min. eln. és az 1912 okt. min. sz. leiratok alapján 2). — Bejelentetett 1913 már-

Kozina Sándor
festő
archépe

l.

Petr E M magyarországi
archépek

5. l.

8. l. képpel

Német

	4000 –
	5400 –
	9400 –

Kozina Sándor

Zalaberi Horváth
János arczépe
Szépm. Muzeum
repr.

Petr Müvelöd
V. 484 l.

5642

40.214. — K. M. E. Ny.

Festészet, önálló táblakép,XIX sz.e.f.

Kozina Sándor arcképei

Századok 1874.84-102 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Kozina Sándor festő

Magyar Művészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
művészete.

Kozina festő

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Felsőpulai Kozina Sándor festőművén.

Művének.

VI évf. 1907.

202.

Felsőpulai Kozina Sándor festőmünin.

Münchet.

VI. évf., 1907.

19 – 22. l.

Buda

Kozina Sándor arcképfestő müködése
/XIX sz. e. f. /

Századok 1874.84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Kozina Sándor festő

Magyar Müvészet.1948.XV.évf.47.lap.
Lyka Károly:1848 müvészete.

Kozina Sándor arcképfestő Budán
XIIX sz. e. f.

Századok 1874.84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Kozina Sándor

Müvészet. 1909. 139. l.

Findura J. ikkecskéje fentiről lényeges nincs benne.

Müvészet 1914. 374-376.

Felgelyzések Kozina fotóról.

Szemere Bertalan naplójának adatait közli részleteselben.

Kozina Sándor

Szabó Júlia: A XIX. s. fortepiano Mon
Bz. 1985,

126 (73-as kép), 166 (124-es kép)

Kozina Sándor, festő

A múlt század elején nem egy szerényebb tehetségű magyar festő Oroszországban talált helyet, érvényesülést: Rombauer János, Kozina Sándor és még többen

R. Bajkay Éva: A grafikus Nichy Mihályról (1827–1906).

Budapest, 1977. 7.

mdk

Kozina Sándor

Külföldre szakadt festőm. Párizsban megfestette Victor Hugo arcképét. Miniatürszerű portrék. London, majd Oroszország.

Kovács Éva: Magyar Művészet az Elnyomatás

Bp. 1962. 25-26. l Korában

HDK

Kozina Sándor, festőm.

1855-i párisi világkiállitás ujra Párisba vonzotta K. -t, Ujra Szemeréék társaságát kereste ott, kik. Azemeréné Jurkovich Leopolda még Pulyáról ismerte és becsülte K.-t. Több munkát vállalt, melyet Szemere szerzett neki.

Kiss Ernő dr.: 3e7.
Művészet.1967. 2e3.1.

MDK

Kozina Sándor, festöm.

Nem bizonyos, h. kiment Amerikába. Valószinübb, h nem. Utlevele 1851-ben már lejárt. Bizonyos, h. 1852 de cemberében sem kapott ujabb utlevelet. Itthon élt ismét Pulyán. Többször volt Bécsben, de Pestre nem szeretett menni. T.i. különben tartotta magát Barabásnál s Pesten B. volt a legfelkapottabb arcképfestö.

Kiss Ernö dr.: 207.
Müvészet. 1907. 203.1.

MDK

Kozina Sándor (1808-1873)

Barabás Miklós és Kozina Sándor. A két művész és Burchard nevű ismerősük Velencében. 1834. Ceruzarajz. Felirás a rajz alsó részén: in Venezia 1834. Barabás Miklós rajzolta Kosina festő. Burchard-Kosina. Kosina Sándor rajz. Barabás. (Ernst Lajos tul.)

Magyművészképm.

Kozina Sándor

festő

meghalt 1874-ben, állitólag 73 éves korában (ami tévedésnek látszik)

Ha 73 évet élt

$$\begin{array}{r} 1808 \\ 73 \\ \hline 1881 \end{array}$$

-ben kellett meghalnia.

Ha tényleg 1874-ben halt meg akkor

$$\begin{array}{r} 1874 \\ 1808 \\ \hline 66 \end{array}$$

évet élt.

Feltére, hogy a Honnüvész születési adata helyes.

A bécsi akadémián 1822-ben tanult. Ekkor 20 éves volt, tehát 1801-ben született és így a csalódközlése helyes, hogy 73 éves korában 1874-ben halt meg.

1892-ben Oroszy Molnár Georgettától fordítás.

Kozina Sándor egy 14.4 x 10.6 c. méretű önarcképét és Kozina János huszárezredes, mint főhuszár 17 éves korában c. 13.8 x 10.7 cm. képét vásárolta meg Pulszky Károly a M. Tört. Képcsarnok részére.

Ovszajus Képtár vattára

1892 – 177. szám.

Fenti életrajzi adatok is ebből az aktából.

Antal Gábor, ref. püspök

Kozma Sándor

Lyka Róma 67. l.

69. l. 70. l

Ez kevéssé látszik valószínűnek.

Az edény eredetileg a XVIII. század közepé
ton-féle nápolyi gyűjteményben volt. Ott, a helysz
Ingres Olaszországba ért, a gyűjtemény már rég
ban volt.[5]

[1] Egyik barátjához írta 1823-ban: «L'art mourra
une autre route et cette route est celle de la nature p
Lapauze id. m. 223 l.

[2] L. id. cikkét Gaz. des Beaux-Arts 1898.

[3] V. ö. id. m. 92 l.

[4] Tome XIV. 10 l.

[5] 1772-ben adta el Sir Hamilton ezen első gyűjte
magas áron (Prof. Paul Arndt szives közlése. V. ö. Mich
Britain» 111. l.). Ezt a gyűjteményt, mely nem kevésbé v
országi utazása alkalmával 1787-ben (v. ö. Goethe, Italieni
1912. 195 l.) Goethe is látta. Szörnyű sors érte. A hajó, mely a
az angol partok közelében egész rakományával elsüllyedt
rencsére egy kitünő kiadvány készült róla, melynek sz
herceg írták, a rajzokat Tischbein készítette. Francia é
kötetben 1791—1803. Újabb francia kiadása Recueil de gr
tirés du Cabinet de M. le Chev. Hamilton 1803—1809. V. ö.
rich Wilh. Tischbein und die antike Archæologie. Stutlg

Kozina Sándor

l.

Lykanomzromantika
89, 150. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Kozina Sándor

lásd

Nagy Iván: Magyar-
országi képrőművészek.
Szaradok 1874. 93 l.

Idérve a Honművész
1835. 103. szám
1836. I. 156. II. 825 l.

1371. *Gróf Khuen-Hé*

Sima karimájú dombo
balrafordultan és arczélben
dig pálmától és babérgalytól
elhelyezést. Az államférfina
és körszakálla rövid, bajusz
gallérral, csokorra kötött
és kettős elejű kabát. Feli
HÉDERVÁRY KÁROLY GRÓF

Ezüst, méretei 9·9 : 6·8 c
40 K. — A művész ajándéka
— Átvétetett az 1911 novemb
augusztus 5-iki 147546–911 k
1912 szeptember 18-án (1803–
czius 15-én (465–913).

Kozina Sándor

festő

1808 – 1873.

Életrajzát lásd

Szépművészeti Muzeum.

Uj szerzemények

(1826 – 1931)

Bpt 1931. 22. l.

Kozina Sándor

l

Szana 1890

80. l.

atok a Felvidéken és Erdélyben.

és müemléki szempontból is jelenté-
rországtól. Mindenekelőtt a Felvidék
ait. Ugyancsak sulyos veszteség volt
két terület müemléki anyagának elvesz-
empontjából azért is sulyos kár, mert
vagy legalább is csak rövid ideig
igy a középkori emlékek is épebben
arország törökjárta területein.
potáról pontos értesüléseket csak
olások után nyerhettünk. A Csehszlo-
delme látszólag európai szinvonalon
szat azonban csak addig állott fenn,
ísu és történelmi jelentőségü emlék
lása alá. Igy a kassai Sz. Erzsébet

Koxina Sándor

l.

Szana 1890

43. l.

a tekintetével. Kényszerit, hogy
a képen, de amit mutat. A sfu-
nek az arcnak a karaktaerét.
zonytalanra. Nem tudjuk, hogy
t, hogy min, miért és hogyan

mélyéből domborodik elénk ez
nek ezen a képen a sfumato ~~se-~~ állal
lett a karaktere.
lt jelenség az androgin tipus
ismert müvén ugyanilyen eset-
mény cime:Bacchus, vagy Ker.
oda klasszikus kompromisszum!
es, nézzük csak! A miliő va-
valószerütlen. Adonis-i for-
natómiai ritmikával dallamos-
ték és a sötét, mély szemü-
szép szemek, kibomlott, égő-
és finom tartás.
ére is tökéletesen kiegyensu-
tér! Az ember szeme ugy bele-
, mint a havasi kürtök nosz-
ködébe.

Muzeum tulajdona Coreggio
rmekkel és Jánossal. Szop-
latte/ néven is ismeretes.
gyermekkel. Belső kontra-
o legtöbb alkotását. Ezen a
mozdulataiban találunk ha-
ó, de lendületesség nélkül.

Kozina Sándor

festő

l.

Mark Baronélet

112, 113. l. 145. l.

217 l.

Romm
~~können~~ diese Annahme leider nicht durch d
Diese Abfassung der Kariatyden vermögen d
skulpturalen Elementen zu einer fliessend
Grundzug noch immer wesenhaft architekton
schen Empfindes, die dienende Stelle der F
gedrückte Identität von Säule und Figur d
gotik führen. Daneben möchte man auch auf
Aufbaus hinweisen, wenn dieser wirklich al
über denn oberen Abschluss noch weitere A
tr~~e~~ten Villards in Ungarn bedeutet in meh
und nur in beschränkten Masse eine neue I
Phase der ungarischen Kunstgeschichte, der
in die Blume. Zugleich kulminiert in der
französischen Einflusses, um aber gerade v
schen Anregungen zurückzuweihen. Ausserdem
licher und weltlicher Bauhütte. In einer v

Kozma Sándor

Művészet 1903. 283.
- 1907. 19-22, 202, 203
- 1908. 138
- 1909. 139
- 1914. 374-376

Magyar Művészet
1925. 500, 572
1927. 111.
1928. 464

Kozina Sándor

festő

lásd

Ernst. biedermeier

lat. 1913. 32. l.

Kosina József Alex.

szül. Csaba, 20 évés

1828 Bécsi akadémia
Ujházy

Kardvédő - tekercs, hallstatti kori V. 167

Kozina Sándor

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 500, 512
1927. 111.
1928. 464
1931. 314. 386, 395, 400

ZDETE 4 Ó RAKOP

ló rg-ban alakult I. Rákóczi György S.D.G.
hétfőjén /a Szövetség előadótermében/ IX.
lutánt rendez, melyre szeretettel hiv és

OR.

I.oszt.tan.
. VIII.oszt.tan.
ttett,előadják:
entiványi-,Krajnai.

ia: előadja Szentpétery V.oszt.tan.
gyén, család és állam életében:
f.lelkész.
U F F É .-
Tóth.
ehérasszonya,szavalja Kádár Endre VIII.
népdalok: Előadja a collégium énakkkara.
Géza joghallgató.

J E G Y Á R A 20 F I L L É R.

Kozma Sándor

festő

Budán. Egy ironik így írt róla 1836-ban: „meglepő hasonlatosság finom ecsetvonással s művészi tökéllyel párosulva bélyegzik arcképeit." (L. Honművész. 1836. I. 156. l. II. 825. l. és 1835. évi 103. szám.)

Nagy Iván. Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850ig. Bárodok. 1874. 93. l

Kozina Sándor

---

a Művészetben a Következő helyeken van említve:

Életrajza Bayer Józseftől

1907. évf. 19–22. l.

Szül. 1808-ban Sághon (Sopron m.) fiatal korától bővebben a Honművészalapján. Halálozási évét nem ismeri.

1907. 202 és 203. lapok

Kiss Ernő dr. érdekesen egészíti ki Bayer adatait. Ugyanit Hevesi Lajos adatai és közölve. Mindkettő felhasznál-

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM — OLVASÓTEREM

KÉRŐLAP

KÖNYVEK HASZNÁLATÁRA

A mű szerzője és czíme	Kőteteinek száma	Jelzése
Strzygowski Correggio, Raffael	1	792

Kelt: 1926. jan 29.

A látogató neve: Dr. Pekeček Mária
II. Andrássy ut 77

HORNYÁNSZKY VIKTOR, BUDAPEST. 50219

Kozina Sándor

Kiköto" c. rajza

1830 máj 30.

Hoffmann Edith:

~~[illegible]~~: A Szép-
mű-eszeti Muzeum
uj szerzemenyei

MAGYAR MUVESZET

1931. 400. l.

MOVE

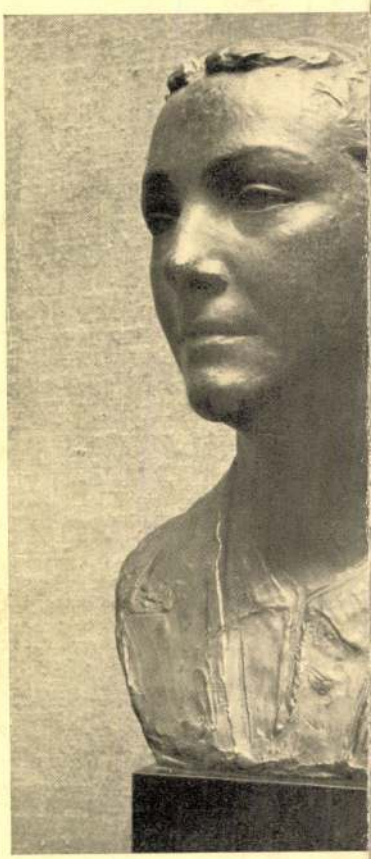

Kozma Sándor

Biederm. kiáll. 1937

VII. tegen.

1. Fesfi archép
2. Fesfi archép
3. Fiatal fesfi

vizf. miniatúr

Szépm. Muz. Tulajd.

XIII. tegen.

Fesfi archép, olajf. Szépm. Muzeum

Ónarchép, olajf. Szépm. Muz.

1450

19

~~Erdber: Egyh. lap. 1885, 333 l.~~

Kozina Sándor

Thieme Becker

XXI. 370, 371. l.

(Lyka)

Vegyeszáru Kereskedés
SZALÁRD Elkor m.
Hírlapiroda Diavszertár
Telefon 16 sz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

A Beszkárt új villamoskocsi-típusa.
Készítette a Ganz-Danubius rt.

KOLLERI

BUDAPEST IV, FERENC JÓZSEF RA

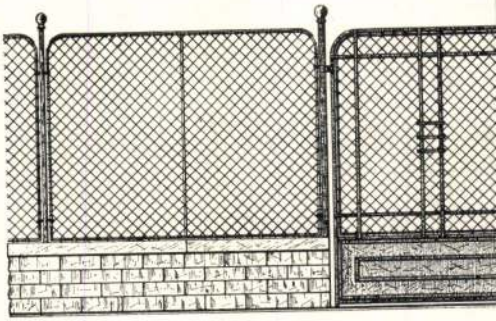

Egyszerű és díszes kerítések

A JELENKO

Et

ETERNIT-MÜVEK HATSCHEK LAJOS, K

Kozina Sándor

festő

l.

Csatkai sopron nincsenek

III. 177. l.

EGYETEMI NYOMDA

SZEPTEMBER

30 nap — 36. hét

4 sárnap	
5 Hétfő	
6 Kedd	
7 Szerda	
8 sütörtök	Kis B.-A.
9 Péntek	
10 zombat	

Kozina Sándor

l.

Myskérné

72. l.

KOZINA *Sándor*, festő, * Felsőság 1801 márc. 13. † Felsőpulya 1873 szept. 6. Pesten bölcseleti tanulmányokat végzett s aztán itt, Bécsben, Párizsban, Olaszországban tanult festeni, utána Oroszországban, Párizsban, Londonban, Budán festette arcképeit (Szemere, Ujházy László, Szinyei Merse László), de közben hasonló célból beutazta az egész Felvidéket is. Finom kidolgozású miniatür-arcképeinek legnagyobb része lappang. Férfiarckép és Önarckép c. olajfestménye, néhány miniatűrje és számos rajza a Szépművészeti Múzeumban van.

K. G. I. 1901

Sebesy Kálmán:

Mellig, kissé
előre fésült hajat,
magas, egyelej

„Seb

A lap hátán életra

Czeruzarajz,

Lt

Kozina Sándor

Olevano.
Subiaco, ceruzarajzok.
Vénus és Roma temploma Rómában, tollrajz.
A San Giovanni e Paolo és a Santo Stefano Rotondo templomok Rómában, tollrajz

Szépm. Muz. graf. o.

80. kiáll. (1943)
Olasz tájak.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Kozina Sándor (1801-1873)

73. A Vesta-templom Rómában 1830.
cer. 156 x 206 mm Ltsz. 1930-2200

74. A Porta S. Giovanni Rómában 1830.
cer. 153 x 208 mm Ltsz. 1930-2201

75. A Colosseum Törmyéke tus, toll 214 v. 333 mm
Ltsz. 1930-2208

XIX. sz. városképek és utirajzok MNG 1976

Kozina Sándor

Pestre érkezett többévi távollété után Kozina Sándor, kit ügyes ecsetéről elégyé ismernek, miután azzal Orosz és Svédországban, Belgium, Hollandia s Poroszországban nem kis sikerrel utazott.

Ivód

Regélő. 1843. II. 597.

Kozina Sándor, felsőpulai festő, szül. 1808, Sághon, Pesten Peskynél, Bécsben Krafft Péternél tanult. 1829-ben Olaszországba ment, hol 5 évig volt. 1834-36 Budán lakott és főleg arckepfestéssel foglalkozott. 1841-ben Nagyváradon át, hol egy ideig működött, Oroszországba ment, hol 1844-ig működött. 1844-1851. Budapesten arckepfestéshöl élt. 1851-ben Párisba, majd Londonba ment, hol több művét kiállította. A következő évben Bécsben majd Pesten volt. 1855-ben a világkiállítás alkalmából ismét Párisban volt, hol ekkor festette Dubois orvos arckepét

Krück. II. 79. l.

Spanyolok IV. 238.

MDK

Kozina Sándor festő (szül. 1808.) felsőpulai

Sopronmegye Ságh nevű helyiségében született. Pestre került Peschky József festő mellé, innen Bécsbe, hol Krafft Péter tanitványa volt. 1829-ben indult Olaszországba, s 1834 novemberében hazajött.

Bayer József: Felsőpulai Kozina Sándor

Művészet, 1907. 19-22.lap

Kozina Sándor

portréfestő, az 1850-es években járt Angliában.

Lajta Eslit: Brocky Károly (1807-1855. Bp. 1957. Képzőműv. Alap K. - 61 l., 72 kép. (Magyar mesterek.) - 12. l.

Mozina Sándor
festő -

MDK

Az 1820-as évek végén
tanult Velencében. Le-
rajza és festményei vallanak
a táj népéről.
„Forum Romanum" (repro)

Bodnár Éva: Magyar festők Itáliában
Művészet, 1967. március - 9 lap.

MDK

Kozina Sándor, festő

Szinyei László arcképe, 1837. v. f.

OMSZM. - 27. kiáll. - 1918 márc. - 19.-20 sz. rajz - II. doroz.

Jegyz.

MDK

Kozina Sándor

A Colosseum környéke, toll

A Császárpaloták déli része a Monte Coelioról,
cer., toll

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

Kozina Sándor

életrajz

l.

Szabad Művészet

1952. 7. 4. 307. l.

A miniszter helyett:

Lázár Mihály

államtitkár.

MDK

Barabás, Burghardt és Kozima

át festésü arcképek hármas képe./?/

Ernst Lajos magyar történeti gyüjteményéből 48 képpel jelenik meg a Vas. Ujs. mai száma. 1898. 45.évf. 42.sz. 734.l.

M.O.K.

Kozina Sándor Jerkő 19 n.

A 30as években Pesten élt.

Bende János: Fichy Mihály élete s műve.
Bp. 1927 13.

M.D.K.

Kozina Sándor, festő

Peter Krafftnak/1780-1856/, a nagynevü bécsi festőnek volt a tanitványa. 165.o. 46.jegyz.

Mózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

Kozina Sándor

Feltehető, hohy a neves orosz akadémikus festőről K.P. Brjullovról portrét készitett és neve orosz átirásban Kozinként szerepelt rajta.

Bajkay Éva: Az orosz és magyar festészet rokonságai a XIX. sz. első felében
Szakdolgozat 1967. 48.l.

Kozina Sándor
1801-1873.

MDK

Előbb Bécsben , majd Itáliában járt
1835-ben Budán müködött. egy évvel később a Felvidéket járta be, majd Nagyváradon dolgozott.
1841-44 között Oroszországban, Odyesszában és Szentpétervárott festett, innen visszatérve megfordult Németországban.
1844-től a szabadságharc leveréséig otthonában Felsőpulyán élt. Ekkor Párizsba emigrált.
1851-ben Londonban voltak sikerei, majd az Egyesült Államokban és Mexikóban dolgozott, ahonnan csak 1857-ben jött haza.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. B. 1960.

15.1.

MDK

Kozina Sándor, festőm.

Kiedent nevü festő.

Berzeviczy Albert " Régi emlékek " c. könyvében 25.1. gr.Szirmay hivására a mult század első felében az északi felvidéken időzött Kozina Sándor művének lehet meglehetős biztonsággal tekintenimanyai nagyatyám arcképét, Szinyei Merse Lászlóét. ..

Bayer József tanulmánya Kozina Sándorról a Művészet 1907.I. számában.

Művészet.1907. Adatok művészetünk történetéhez.

203.1.

< Kozina Sándor >

lakik Budán a hid irányába Gross
ház 2 dik emel. hátulz, aligjé-
lent meg vála tett figyelmeztetés-
ünk, midőn több rendbeli
munka kiszitésével tisztelteték
meg (Honmüvész 1835. 103. sz)
Most festi harántnak egyik közö-
sen tisztelt Andósát, Kinek
csak félig készült kepe is olly
hasonlóan van találva, hogy sede-
tijét mutegy oda vár arsolva tün-
teti elönkbe.

< > Honmüvész 1836. 156. l

Stark János Károly

festő.

Kozima Sándor

1934-ben Velencében Barabás Miklóssal egyidejüleg festette a velencei ~~képtárban~~ doge-palotaban Paolo Veronese Európa elrablását

l.

Barabás önéletrajzát.

ac. 34 –

Kozina Sándor

Néhány magyar müvészt sorol föl-I.F.: "A magyar müvészet századunkban" c. irásában- azok közül, akik -bár kiváló tehetségek,-nem menekültek külföldre a magyar közöny elől, mint több nagy müvész tette, hanem itthon maradt, igy a müvész is, de ezek "csakis arcképfestészetből élhettek meg.

A HÉT, Bp. 189o. okt. 12. I. évf.
41. sz. 237. lap.

1) Kozina Sándor
festő

1808 - 1873. Párizsban, Londonban, majd Oroszországban jár, ahol több főnemesi szalónnak készített arcképeket.
48-as eseméket vallott, a hagyomány szerint ezért börtönbe is került. Párizs-
A magyarországi műv. tört. I. 367.
Corvina 1970.

2) Kozina Sándor
festő

ban megfestette Victor Hugo arcképét.
1857 után tér vissza M.o.-ra, Sop, ron me-
gyei kis birtokán telepszik le.
Hagyatékában számos mitológiai és figu-
rális alkotás, több, mint 30 tájkép szere-
helt.
A magyarországi műv. tört. I. 368.
Corvina 1970.

MDK

Kozina Sándor, festőm.

Párisban a többi között megfestette a császárné orvosadr.Dubois bárónak arcképét is. /Szemere"Napló"-jából./ /Naplóm I. 346.l., Naplóm II. 10-11.l./

"...önzésből fukarságból jó adag van benne, de... e gyöngeség az élet apróbb részleteiben mutatkozik nála, nagy eseményekben kész mindent tenni, de kell, h.szólitsd fel."

Kiss Ernő dr.: - 2o7.
Művészet.1907. Adatok művészetünk történetéhez.
2o3.1.

MDK

Kozina Sándor, festöm.

1851 juliusában Párisba jutott ki, hol S zemere Bertalant nagy kedvvel festette. Innen Londonba ment ki kiállitásra, melyen ö és Brocky képviselték a magyar müvészetet.

Kiss Ernö dr.: 2o7.
Müvészet.1907. 2o3.1.

MDK

Kozina Sándor, festőm.

Hevesi: E festőnek felsőmagyarországi tartózkodásáho
figyelmeztetnék Berzeviczy Albert:"Régi emlékek" c.
könyvére, hol e festőnek van tulajdonitva Szinyei Mer-
se László arcképe./zrzegkori/. 25.1. XXXXXXXXXXXX

Bayer József.:: - 2c3. Tenulmány Művészet 1907 I.sz.-ban,
művészet.1907. Adatok művészetünk történetéhez.
2c3.1.

KOZINA Sándor

ld. Rózsa

Müvtört.Ért. 1989 1'4 166.p.

OD

393 (M)
Frey, Siegfried : Württembergischhe H
Veröff. der Kommission für gesc
Stuttgart : Kohlhammer
1989

394 (M)
Galasso, Giuseppe : Italia come probl
Torino : UTET
1979

395 (M)
Galliker, Joseph Melchior : Schweizer
Zug : Verl. Stiftung Schwe

396 (M)
Ganshof, F. L. : Qu'est-ce que la féo
s.l. : Tallandier
1982

Kozina Sándor

életét és művészetét kárpótolja.

Csatkai Endre: Kozina Sándor, elfeledett magyar biedermeier festő. 1808-1873. Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 24-40. l.

MDK

Kozina Sándor (szül.1808.) festő

A sopronmegyei Ságh községben született.Tanulmányai végeztével Pestre jött Peschky József festő mellé, innen Bécsbe ment és az akadémián Krafft keze alatt tanult. Olaszországban több évet töltött. 1834-ben visszatért Magyarországra. Sok arcképet festett.E bibliografiai feljegyzések a cikk szerint a "Honművész" 1835.évf. 103. és az 1836.évf. 20. és 104. sz.

Cikk: Feljegyzések Kozina festőről.
Művészet, 1914. 374-376.lap

MDK

Kozina Sándor (szül.1808.) festő

Szemere Bertalan naplójából: "Itt van (Paris) Kozina, az, aki Dinám (Szemere B.felesége) arcképét festette." Szemerét és leányát Mimit is lefestette.

Cikk: Feljegyzések Kozina festőről.

Művészet, 1914. 374.lap

MDK

Kozina Sándor, felsőpulai festő (szül.1808.)

Az 1835-ik év telét Budán töltötte, s itt akarta bevárni, hogy 1836 nyarán a francia festők műtermeit látogathassa meg.Ez idő alatt barátjainak és másoknak arcképeit festegeté.

Bayer József: Felsőpulai Kozina Sándor

Művészet, 1907. 19-22.lap

Kozina Sándor (1801–1873)

Önarcrep. akv. 137 x 103 mm. ovális. Ltn: 1938–3284.

Férfiarcrep. „Kozina Sánd. 1829." ceruza és aqu. 157 x 127 mm. Ltn.: 1936–3043.

Kitölő: 1830. ceruza, 155 x 206 mm. Ltn.: 1930–2199.

Reprodukálva

Magyar rejz és akvarell. A XIX és a XX. századi. A tat. bev. Velmachet Anna. Bp. 1959

22.

MDK

Kozina Sándor,felsőpulai festő (szül.1808.)

Barabás adatai szerint 1835-től Budán dolgozik.
Később a felvidékre ment, aztán Odesszába s onnan
Szent-Pétervárra utazott.
Szana szerint az 1851-ik évi londoni kiállitáson
képeivel szerepelt még. (Száz év. 78.lap)
Halála dátuma ismeretlen.

Bayer József: Felsőpulai Kozina Sándor

Művészet, 1907. 19-22.lap

MDK

Kozina Sándor

Önrackép, festm.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

3o l.

-1- M.D.K.

KOZINA Sándor festő
(1808 - 1873)

oroszországban dolgozik.

Az utazó arcképfestő típusát az udvari festő állásáig fejleszti.

Párizsban, Londonban is dolgozott.

Arcképek Női arckép (repr.)

Műveiből aránylag kevés ismeretes /.

Genthan-Németh-Végvári: Magyar müvészet 1800-1945

Bp. 1962. 90, 91, 106-107, 126.

Kozina Sándor

Windischgrätz serege megszálván Sopront, 1849-elején az osztrák Szandárok behozták Felsőpulyáról Kozina Sándor festőt, akinek nem volt egyéb vétke, mint az, hogy ismerte Szemere Bertalan 48-as belügyminisztert és családtagjait festette.

Csatkai Endre dr.: Sopron 1848-49-ben. Sopron 1948. 27. l.

Mara

Bridaneal, 1908. p

Kozma Sándor

festő

az 1830-as evekben
Budán lakott. Mestere
Pesky József volt.

cred
=

Kremmer Dezső dr

Az első pesti festő
iskola. [Bp. 1916]
8. l.

A KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK AZ 1937—38. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

Kozina Sándor

Szemere Bertalan Vukovics Sebőhöz írt levelebből
Paris 1855. nov. 8.

1855. Párisban járt Kozina-na s ez alkalommal felkereste Szemere Bertalanékat. Pesten nem lüreskedett, mint azt B... a kevésbbé ugyes művész, de pénzvagyo, kikor, cel tesi.

Szemere Bertalan önzegyűjtött munkái. V. K. ~~Pest 18~~ Levelek (1849–1862) Pest, 1870. 50 l.

l kifolyólag a hiányzó klisékre
etkező galvilágosítással volgált.

u megnevezett klisék a Hornyánszky
mert azokat Dr Lechner Jenő
t Védő "Liga" kiadásában
20. márczius 19-ő elismerény
rtulattól a Hornyánszky V.
ette át.

inont azt bizonyítja, hy a
1920. októbér 24-ő a „Pesnilet
a, erről nálo elismervényt
nemélyesen a Ligáher most
g" (V. Géza utca 4.) ahál
t, hy azzal az üggel Dr

Kozina Sándor, festő (1808-1873) M.D.K.

hosszú ideig Broszországban dolgozott, ahol keresett arckép- és miniatürfestő volt.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc, Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 915. old.

M.N.G.

Kozina Sándor festő

A XIX sz. elején Olaszországban volt tanulmányuton

Telepy Katalin: Telepy Károly 100 év előtti olaszországi vázlatkönyvéből 177.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

Kozina Sándor

MDK

Megemlítve azon festők között, akik kulturviszonyainkra nem voltak kedvező hatással.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

72.l.

Kozina Sándor

A történelmi képcsarnokban örzik miniatür arcképeit. Állítólag Oroszországba is eckerült. Párizsban megfestette az 1849-es miniszterelnökét, Szemere Bertalant.

László M.: A magyar portréművészet történetéből; Műgyűjtő, 1920, 4. sz. 42. l.

Kozina Sándor

festő

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k

137. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
274

Programm der Hauptschule zu Bremen.

Bremen, 1868.

q.

id.

Kozina Sándor

festő-

Felső-Pulai Kozina Sándor szüle-
tett Sághon (Sopron m) 1808-ban
Már gyermek korában igen hajló
volt a független tanulás tárgyai-
hoz és művészethez; s már a 6-dik
latin iskolában arcképeket rajzol-
gatott. A bölcselkedés tudo-
mányainak első évét végezvén,
Peschky József pesti festő mellé
ment, innen pedig nem sokára
Bécsbe, hol a műakadémiában
Krafft kere alatt magát kimi-
velvén, már 1829-ben (midőn
olasz honba indult) igazsággal
mondhatá maga felől Correggió-
val: anch' io sono pittore!
1834-ki novemberétől fogva
megjárta Velencét, Florencet,
Romát, Nápolt. 8 évi
távollété után honjába vissza-
tért, és most örömmel bírja őt a haza

Tavali (1834) november ota
azonba egy egész évig vala kénytelen édes atyjánál a nádori uradalom tisztartójánál Pilis Csabán, egészségének helyreállítása miatt tartozkodni. A nyár elejét bevárván, hogy francia ateliereket is látogathasson meg, a télen Budán tartozkodik, és kevés időre a történeti képírást félretevén, barátjainak s másoknak képrajzait veszi le, melyeknek eltalálásában szembetűnő ügyessiggel bír. Lakása a hid irányában Gross Jakab fűszeres úr házának 2 dik emeletében hatul. — Ügyes rézét Beisben Udvarnoky, Légrády s mások lakó magyar nemes urak is kedvezőleg megismerék.

Kozina Sándor magyar festő.
Honmüvész. 1835. 822-823 l.

Kozina Sándor

Felsőpulyán F élt, ahol családi birtoka volt. Innen indult el s öreg korában ide tért vissza. F (Sopron megye). Felsőpulyán Nagy ~~[illegible]~~ Jánosnénál, aki az ottani állatorvos neje, sok mindenféle műve van. Ezenkívül még két leánya volt Irma, czernai Wimmer Sándorné és Vilma később Csenárné, aki korán elhalt. Egy fia is volt, Kozina Győző huszárezredes. Wimmer Sándorné leánya, Wimmer Mária Varga Károlyné 1926 febr. felajánlotta a szépmüv. Múzeumnak Kozina Sándor olajf. önarcképét.

~~Ferenczy~~ Paulánál férjezett Draskovics vagy Draskóczy tábornok felesége (lakik állítólag Pápán) s aki ~~[illegible]~~ Varga Károlyné nagybátyjának második felesége, családi okmányai és képei is vannak.

Varga Ernelet

Dédunokájának Varga Károlyné 18 [illegible] II/19

~~Apollo bronzorobrocskaja. IV. 21.~~

Kozina Tódor

hgöntö

Buzai g.k. templ-
harangja 1781
(szolnok Doboka vm)

Jml

gipsz. Szobrantungása használják.

Alabastron. Görög, tömlőalakú olajtartó edény, mely alabastromból v. csontból készült.

A la bonne heure (fr. a la bon ör), épen jókor.

A la carte (fr. a la kart), étlap szerinti étkezés.

Alacoque (-kok), *Margit, szent* (1645—1690). Apáca a paray-le-monial zárdában. Jézus szent Szíve tiszteletének apostola. Ünnepe okt. 17.

Alacsony-Tátra, 2045 m magas hg. a *Vág* és a *Garam* között. Legmagasabb csúcsa a *Gyömbér*, forrásos vízválasztója a *Király-hegy*.

Aladár, Attila és Krimhilda fia. A. és Csaba mondai harcában valószínűleg az avarok és frankok közötti emlékét kell keresnünk. A. neve az Attila fiai ellen feltámadt *Ardarich* gepida király nevét őrizte meg.

Aladin (arab, eredetileg Alá-ed-dín). Az Ezeregy-éjszaka hőse, kinek mindent megvilágító, csodálatos tényű lámpása volt.

Alag. Nk.-P.-P.-S.-K. m., L. 2265 M. Modern lóversenypálya 1890 óta.

Alagcsövezés = talajcsövezés. (L. o.)

Alagút. Közlekedésre szolgáló mélyépítmény, mely utaknak, vasutaknak, csatornáknak a föld felszíne alatti vezetésére szolgál. Már az ókorban is létesítettek A.-okat, melyeket azonban vésővel és kalapáccsal, tehát óriási emberi energiával készítettek. A puskapor felfedezése és annak sziklarepesztésre való felhasználása nagyot lendített az A.-ok építése terén. Az első vasuti A.-at *Stephanson Róbert* építette 1826—30. között a *liverpool—manchesteri* vonalon. A dinamit és a fúrógépek bevezetése idő és költség szempontjából kezdődik, midőn az alagút mindkét végén megindíthatnak és célja a lefejtett anyag elszállítására, az A. tengelyének kitűzésére, ventillációra alkalmas közlekedő utat tanemtani. Az előhaladás sebessége mindig a haladó viszonyoktól s főleg a közzet kemónységétől függ. A fúrást mérendő a hegyszomszédok szabják meg, sokszor a közzet önmagában is magától s ilyenkor a vízkönny fúrást inkább az atmoszférikus káros hatásnak ellen véd. A ventillációt hosszú A.-okná mesterséges úton történik (pl. Gotthard-alagút); újabban a gőzüzemű vasutak elektromossággal a mesterséges szellőztetés kérdését hatásosan szolgálja. Vízalatti A.-ok létesítésére a *pajzs*-szal való építési módszert alkalmazzák, midőn nagy nyomással hajtanak előre; ahol vízbetörésektől kell tartani, sűrített levegő nyomásával nyomják vissza a betörő vizet, úgy hogy a fúrás és a kiemelés teljesen szárazon történik.

Alá. Ázsiai lúdnagyság. (6000 m), Pamirtól E.-ra.

Alajos, *szent* (1568—1591). A Gonzaga görögök családjának ivadéka. II. Fülöp spanyol király udvarában apród volt. Majd belépett a jezsuitarendbe, honnan növendék halt meg. Ünnepe jún. 21.

Alaki jog, másképp *eljárási jog*. Azoknak a szabályoknak összessége, melyek útján az állam a magánjogrend megvalósításánál közreműködik. E közreműködés közvetlen célja az érdekeltek közötti jogok érvényesítése, biztosítása, a jogállapot megváltoztatása lehet. Az e célokat megvalósító eljárási szabályok a polgári törvénykezési jog; ezekben belül peres eljárás, melynek végső célja a végrehajtásos eljárást kiküldözetnek meg. (L. *Polit. törvényhatósági jog.*) Az eljárás tárgyát képező

M.D.K.

Korinka János, hőműves

neve 1845-ben fordul
elő az egri adó összeírásban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 351 old.

K o z i t c s E d e
fényképész

Fővárosi Lapok.1867.jul.4. /Külföld./

Kozits Ferenc

Thieme Becker

XXI. 370. l.

(Lyka)

Kozlak Janos

Kőfarajó

l.

Liber Bpestszobrai

318. l.

M.D.K.

Kozlowski, Jerzy építész

/Kraków/

10 000 forintért megvett terv

Társtervezők: J. Kaczmarski, K. Seibert, Z. Wolak és Zbigniew Tuszinski

repr.

Lux Kálmán: A magyar szocialista falu tervpályázat

Magyar Építőművészet 1961. 4.sz. 9.-25.l.

Kozma _____, grafikus, belső építész, tipográfus, könyvtárvén

Megemlékve.

Rózsa Gyula: Óvás Lengyel Lajos ürügyén 7.

Népszabadság, Bp 1973. febr. 28.

Kozma

ötvös kassa 1487

KKA. 84 l.

MNK

Kozma

Radnóti Miklós: A Livre d'Art világkiáll. Párisban.
Literatura, 1931, szept. 164-166 l.
Bibliofil könyvek kiáll. a Palais des Beaux Arts-ban

MDK

Kozma

Magyar művészek sikere Svájcban. Esti Kurir, 1924. jul. 13. 8 l.

Kozma, festőmüv. MDK

Radnóti M: A Livre d'Art világkiáll. Literatura VI.évf. 1931, 5.sz. 165 l.

MDK

Kozma

reklámgrafikai munkák.

Rosner K: A milanói Triennale. Magy.Iparművészet, 1933. 94 l.

tes, háromablakos, (oromzatos) XIX. az. eleje.

peskönyv. Bp. é.n. 1934, 93 l. képe

Kozma, (tálkészítő

XIII. n.

l.

Biba.

(csőszi (Veszprém vm.)

oryza sativa

MDK

Kozma

Modern plakátrajzolók. Magyar Müvészet 1927. 52.l.

MDK

Kozma - Lajta - Vágó József

Építőstilus és népmüvészet. Magyar Iparmüvészet 1917. 159-160.l.

MDK

Kozma, Ligeti és Molnár

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. épitészeti terv-
kiáll. Tér és Forma 1930. 7. sz. 302.l.

MDK

Kozma, építész

Modern magy. építőműv. i kiáll. Párisban. Vállalk. Lapja 1933. ápr. 6. 4.l.

KDK

Kozma építész

Fogány M: Vándoruton kiáll.ok és épületek között.
Pesti Napló 1933. jun.16. 39.l.

M.D.K.

Kozma iparmüvész

Tervezi a Flóris-gyár müvészi csomagoló papirjait és dobozait.

"Cukorkostolón Galettával" c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 192o. dec. 26.-január 1-ig
IX. évf. 52. sz. 24. lap.

MDK

Kozma, IV. éves

temetőkapu

Építészhallg. kiáll. Magyar Pályázatok.
1907. V. évf. 1.sz.

MDK

Kozma, graf.

Fejléc:"Mütermekből" Rajz. Illusztr.

Magy.Épitőmüvészet.1908.jun.VI.évf.6.sz. 4.1.

M.D.K.

Kozma

Karikatura Rátkai Mártonról "A hét humora" c. rovatban tréfa illusztrálására.

Szinházi Élet. Bp. 1931. márc. 29.-ápr.4.
XXI. évf. 14. sz. 45. lap

Kozma

Könyvművészeti kiállításon az Iparművészeti Múzeumban könyvdíszeivel szerepelt.

M.O. 932. II. 20.

MDK

Kozma, grafikus

A Kner Imre féle fametszetek a könyvnek esztétikai hatását ki nem fejezhetö módon emelik. .... az elöbb felsorolt müvészekkel/?/ szemben nem maga metszi fába rajzait, hanem azokat teljesen áttetszö ..... ?

Magyar Iparmüvészet. 1930. 242.l.

MDK

Kozma építész

Czakó: Fiatal építészek.

Magyar Iparművészet, 1908. 120-125.lap
Képekkel.

Kozma
építész

M.D.K

Lechner Ödön munkatársa

volt

Varnos Ferenc: Adatok Lechner Ödön ifjukori működéséhez
Művészet, 1964. szeptember – 11 lap.

MDK

Kozma építész

Munkájával részt vett az 1933-ban Párisban rendezett nemzetk.kiállításon. Az építészeti kiállitást a L'Architecture d'Aujourd'hui c. francia építészeti folyóirat rendezte.

Sz.: Magy.építészek kiáll.Párisban.

Tér és Forma, 1933. 6.sz. 185.l.

MDK

Kozma ? ? grafikus -fametszö

Sorozatát selyempapirra rajzolja és a maga céljaira nevelt fametszövel személyes felügyelete mellett véseti ki. Ezenkivül sok könyvet illusztrált fametszetekkel, különösen régi magyar balladákhoz készitette./Knery három veppke könyvéhez, Ady:Margit élni akar verses regényéhez.O volt Magyarországon az elsö, aki a fametszetet a csomagolás szolgálatába állitotta. A müvészek egész sorára kihatással volt Kozma ilyenirányu munkálkodása és a könyvkiadókra is.

?: ? /fametszetek/.
Magyar Iparmüvészet. 1930. 242 - 246.l.

Kozma Andor

MDK

grafikus?

Ferepel a kiállitáson

Vegg. közl. magg. mův. grafikai tárlata Berlinben

Grafikai Szemle 3 z 64 o.

Kozma András P
pallér

MDK

Az 1597. ápr. 18-án kelt urbárium felsorolja "az Kapu Várbely ~~mák~~ palánk mellett, az kyk apró házachkakatt chináltak fizetett emberek" közt. Akkor tehát /a/ háztulajdonos volt.

88-89.l.

Faragó Sándor: A kapui vár.
ARRABONA 4. Győr. 1962.85-95.l.

Kozma Amdrás

MDK

korongos a Zsolnay -gyárban

Született: Pécs 1854

A gyárban dolgozott: 1896- 1921

74.o. 18. jegyz.

NIKELSZKY Géza: A Zsolnay Gyár művészete.
Y
pécs 1959.

MK

Kozma András

"korongos terr. formázó"
a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1896-1911.

68.o.
NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Kozma András

kapuvári pallér 1596-ban a Kapu-
vári váron dolgozott.

H. Takács Marianna: Magyarországi
udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

2018

Kozma András

pallér 1596 körül a kapuvári kastélyon dolgozott.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

151 l

Kozma András

Pallér, a kapui vár mellett lévő
12 ház egyik tulajdonosa

Faragó Sándor: A kapui vár
Arrabona 1962 89. l.

Kozma Andrea MDK

Képmás, gipsz

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Kozma Andrea

4 gimn. 2 felső l. isk.

1 iparrajz-

női rajztanf.

Tanár Czizik Gyula

10 hónap, jeles.

Iparrajziskola 1909

12/a

alószínűleg a dunaszekcsői (Lugió)
ak hídfőszerű kontraerődítéséből
zavidék kőszegénysége miatt el-

nonostori-lelet jelentéktelen volta
k e római emlék és középkori
m konstruálhatók. A két adoráns
eresztény téma, mely semmiféle
támaszkodjék.[62])
égi, manapság teljesen elpusztult
származó töredékeknél, melyeknek
k sétaútját díszíti.[63]) Ezek között
táncoló nimfa, jelenet Ifigénia
nind a régi bazilika alapfalaiban,
eltek és 1874-ben kerültek nap-
gvány, melyet mostanáig mindig
tartozónak véltek, míg legújabban
nák oly messzemenő recepciójával
o Piero della Vigna mellképénél
oborműveinél találunk. E darabra
meztetett, néki köszönöm egyéb
itt közölt fényképeket is.
oborra emlékeztető álló férfialak
nek jobbkeze irattekercset tart,
kisfiú vállán nyugszik. Fej, nyak
k és az alsó lábszárak le vannak
ével teljes épségben maradt meg.
lső pillanatra meggyőzően antik
- vagy áldozati jelenetekre emlé-
ban a ruházat formája és elrende-

Kozma Andrea

női rajztanf.
8 hónap, jó eredm.
Tanár Csizik Gyula
Iparrajziskola 1910

Térkép.

Czime: SPECIAL CARTE
SIEBENBURGEN, felirata pedi
GRANDE PRINCIPAUTÉ DE TRANS
LENCE MONSIEUR LE COMTE DE
INTIME D'ETAT, GRAND-CROIX
VERNEUR DE LA GRANDE PRINCI
Par I:B:De Bouge, Ingenieur
Imp:Rle.Apost: ɣa ɣa ɣa. Hoz
ger Klafter-re, továbbá az
re van adva. Disze alól Erd
zése: Cette Carte se trouve
française és Vienne 1799.

Rézmetszet, méretei

Sz.n
793
Át.1

Kozma Andrea

Müwarnok Nobrány Bojert
1916-17. Teli kiáll 417

Szászfalvi templom III. 222

Kozma Antal MDK

Mérnök
Müvezető

A II. világháboru után a hidépités terén szerzett érdemeket.

78.o.
Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités történet. Bp. 1960.

Kozma Csaba, építén,

L: Eltér István

– követségi hírek

Magyar 10-12

Építőművészet Bp. 1983 83/4

Kozma Csaba, építész

L: Farkasdy Z.

– követségi hírek

Magyar
Épitőművészet Br. 1983

6.

83/3

Kozma

P.H.934.XII.20.

— **Két kiállítás.** A *Budai Szépművész*
lat képzőművészeti kiállítás helyett mode
szetünk törekvéseiből és eredményeiből ren
állítást az idei karácsonyon. A fényképeket
tott *Kozma, Árkay, Málnai, Molnár—Fark*
Hajós, Kotsis, Rimanóczy stb.-féle épülete
ban ismertek eredetiben. A kiállítás főér
Kaffka Péter jól elgondolt szabadtéri szí
amelynek finom megoldású maquette-jét
juk. A Gellérthegy oldalában, a tabáni rész
ben a budai Vár és a pesti part csodás p
jával, világvárosi látványosság lehetne
szabadtéri aréna, de, sajnos, ezt a fényűzé
időkben alig engedheti meg magának aká
ros, akár magánvállakozás. Építészi ötlet
denesetre nagyon figyelemreméltó. — *F*
Miklós linometszeteinek nagy gyűjtemény
ki a Lipót-körúti *Pen*-helyiségben. Ez a n
és finomkezű rajzoló egészen uj utakra te
ségét, amely a diszitő vagy illusztráló cél
szeteken érdekes és eredeti hatásokkal é
Kár, hogy ez a grafikai eljárás meglehet
lehetőségeket ad művészi mondanivalók
kifejezésére. A Farkasházy-metszetek köz
Gertrud Mária néhány finom kis szobrát l

Veressné Kozma Erzsébet

1921. OKI MKE
Visszhang, bronz, 5000.–
Tó partján, gipsz. 8000.–

Moesia VI. 206.

Veress Zoltánné

Kozma Ernébet

Kil. Marosvásárhely

1879. máj 30.

Fadrusz Janos

eremmutázarial és fogl.

Veressné Kozma Erzsébet

1913. máj. - jún. Kiáll. MKE
Nemzeti halom
Khuen grófné arcképe, gipsz.
Gróf Andrássy Károly arcképe.
és még 6 szobornin. gipsz

1914. MKE Kiáll. Nemzeti halom
Kovács-plakett. gipsz
Malom-plakett, gipsz.
1919. jan. MKE kiáll. u. o.
Hermann Ottó arcmása,
gipsz 4000.-

Laprendszer londoni népkönyvtárakban

III. 101.

Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet

Pécs, Szent Florián

köz. dra

Szőpécs 78. l.

Veres Zoltánné
Kozma Erzsébet

-lásd

Skso 64. l.
67. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

Veress Zoltainé

Laid

Vaszys 1901.

6581

Veress Zoltánné

Munsarnok Hobrász Bpest

1904-5. téli kiáll. 158

1770. Liezen Mayer J

A művész anyg

Mellig, kissé balra fordu
és középütt elválasztott h
gödröcske van, Tehér fölö
tős csokrot képez, ~~Gallér~~
tott és bő újjú ruhája

Vászon, méretei
Vétetett az 1900. III
† (191/900) n. Teirat alapján Christ
A vétel ár elszámoltat
engedélyezett hitel terh
a elszámolás elvogadt
(689/900).

95/900. 149/900. 166/900. i 91/900

Veress Zoltánné

geb. Erzsébet Kozma von Kézdi-Kentelek. Geboren, im Jahre 1879 am 30. Mai, zu Marosvásárhely (in Siebenbürgen), begann sie schon als Kind, im Ermangelung anderen Materials aus Brotkrumen zu modellieren. Mit 13 Jahren bekam sie auf ihr Verlangen Ton, doch fielen die aus demselben geformten Figuren zusammen. Nachdem sie in Erfahrung brachte, dass an der dortigen Gewerbeschule ein Professor für Bildhauerkunst ernannt wurde, wendete sich ihr Vater an denselben, worauf sie Schülerin Prof. János Geiling er's wurde, der ihr die nötigen technischen und übrigen Kenntnisse beibrachte. Mit 15 Jahren durch die Versetzung ihres Vaters als k. ung. Staatsanwalt nach Kolozsvár gekommen, lernte sie hier den ungarischen Bildhauer János Fadrusz kennen, der ihr den Rat gab, keine weiteren Bildhauerschulen zu besuchen, sondern fortan zu versuchen selbständig zu arbeiten und sich fortzubilden, fortan

Frau v. V. befasst sich nur ausnahmsweise mit Medaillenarbeiten.

Több nüvc fels.

~~Viselet.~~

HuPrmagyerem 464 l.

Női ruha.

A korlátra támaszkodó h
ruha ránczba húzott fodorral é
ló paletó, mig a szék mellett
csokorra kötött szalaggal és r
vidék kastélylyal Felirata:

D

ez után balra: Melléklet a Főv
jobbra: Kiadja: Emich Gus
alól jobbra: Ny. Rohn és Grund
legalól: MONASZTERLY ÉS KUZMIK
PESTEN.

Kny., mér. 19: 16.4 cm.

Veressné Kozma Erzsébet festőművész
Visszhang bronz
Tó partján, gipsz
Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi
gyüjt.kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

tatásügyi m. kir. Minisztériumnak

. Budapest . .

sa még az elmult év folyamán sürgős ja-
Jakab kápolnán. Noha a javitás a Műem-
ényének előzetes kikérése nélkül történt,
séges természete indokolta a sürgős köz-

jellegére, valamint a felmerült költsé-
an szerencsém kérni, méltóztassék a ja-
es 3008 korona 50 fillérnyi összeget a

MDL

Veresné Kozma Erzsébet

A Munkácsy szobor tervpályázatán...
Vállalkozók Közlönye, 1907. szept. 11. 6.1.

Veressné Kozma Erzsébet

A Képzőművészek Egyesülete a tizenegyedik kiállitását rendezi a Nemzeti Szalonban. Undi Imre u.i. sign.-val számol be a tárlatról:

Ginzer Etta: "nagy vászna erős visszaesést mutat előbbi munkáihoz képest."

Egyed Erna és

Somló Sári tusrajzai jó képességről tanuskodnak.

Veressné Kozma Erzsébet szoborművei kiemelkedőek.

Élet, Bp. 1919. febr. 9. XI. évf. 6. sz. 139. lap.

M.D.K.

Veress Zoltánné

"Zizi" c. szobormüvét bemutatja a lap a Mücsarnok téli tárlatáról.
Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. dec. 4.
26. évf. 49. sz. 911. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Veres Zoltánné Kozma Erzsébet

Portrait-tanulmány. Márvány

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 42.l.

K. D. K.

VERESS Zoltánné Kozma Erzsi szobrász

Brassai Sámuel síremlékének bronz-
mellszobra

Építészeti tervező: Pákey Lajos

Brassai Sámuel síremléke, Kolozsvár 1910.
19. é.

VERESSNÉ KOZMA ERZSÉBET

Gyermek arcmás, márvány.

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának katalógusa. Nemzeti Szalon 1918.ápr-máj.

MDK

Veressné Kozma Erzsébet

Gyermek arcmás, márvány

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll.
1918. ápr.

Veress Zoltánné Szobrász

(Kozma Erzsébet)

lásd Kozma E. alatt is!

Budapesti Szemle. 1913.

(CLV) 154.-156.l. D: Kiállítások.

Veressné Kozma Erzsébet szobrászmüvész
Gyermek arcmás
Magyar Képzőmüvésznők Egyesülete, X. terem, 1918. ápr.26.

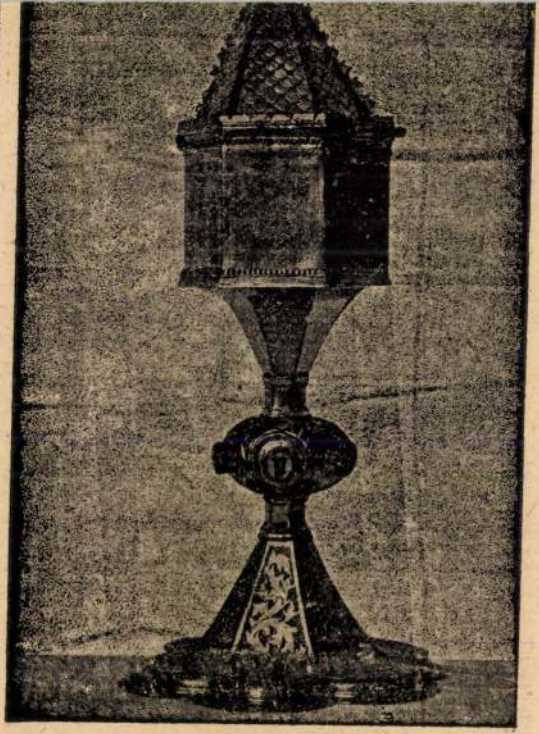

256. kép. *Ciborium, magyar, 1500 körül.*

MDK

Veress Zoltánné

6 millió koronás I. dijat nyert az alábbi szoborpályázaton

Veress Zoltánné nyerte a Flórián-szobor pályázat első díját. Dunántul 1925. jul. 23.

Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet

grafikus

l.

Bíró Sikó

20. l. 30. l.

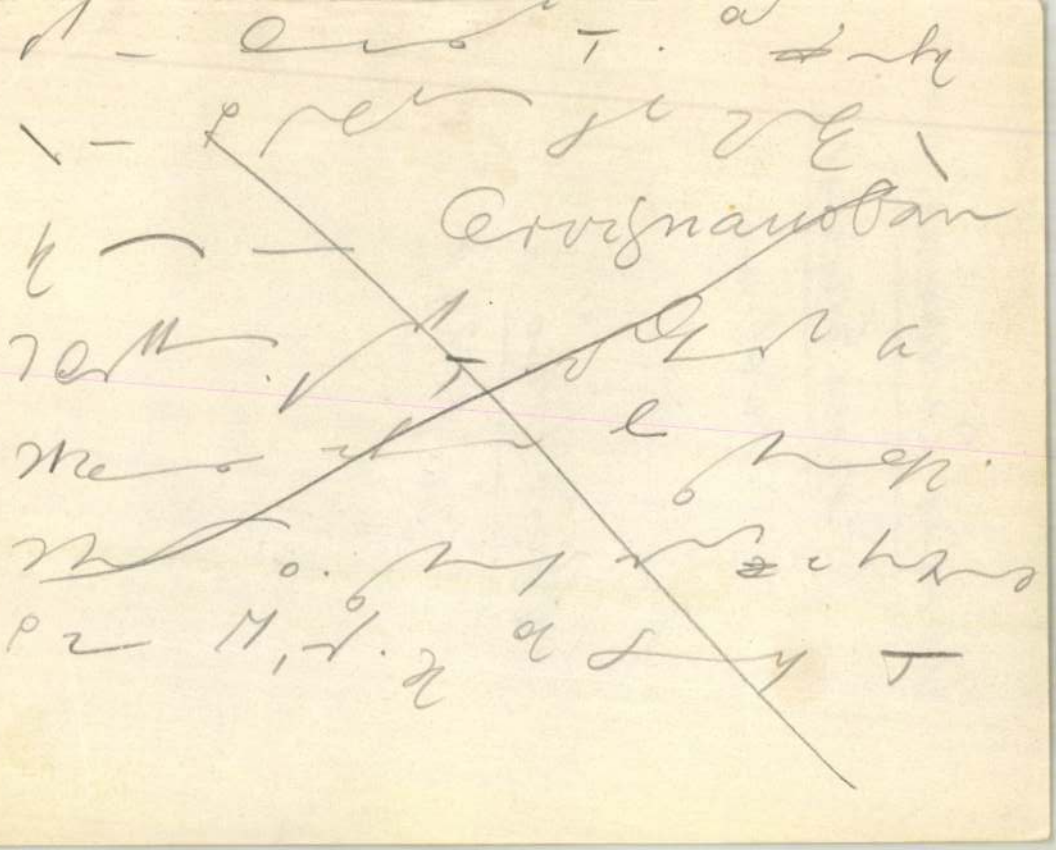

MDK

Veress Zoltánné

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll.
1918. ápr.

MDK

Veress Zoltánné Kozma Erzsébet

Bláthy O. Titusz portraitja, márv.

Képzőm.Társ. 1909/10. téli kiáll.kat. 45.l.

Veress Zoltánné, Kozma Erzsébet MDK

Arckép, márvány

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Veress Zoltánné

A Flórián-szobor átvétele. Dunántul 1926. ápr. 21. 5.l.

MDK

Veress Zoltánné

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 62.l.

MDK

Veress Zoltánné Kozma Erzsébet

Biró Béla dr.: Sikó Miklós élete és müvészete.
Kolozsvár, 1944.

MDK

Veress Zoltánné Kozma Erzsébet

Bláthy O. Titusz ur portraitja. Márvány-relief

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 45.l.

MDK

Veress Zoltánné Kozma Flóra

Készitette Brassai szobrát,/érczszobor/ mely a tudos férfit 90 éves korában tünteti föl, a kollégium főbejáratánál, az előcsarnokban jobbról foglalhelyet.

Boros György: A kolozsvári unitárius kollégium.

Vasárnapi Ujság 1901. 48.évf. 41.sz. 656-658.o.

MDK

Veress Zoltánné Kozma Erzsébet szobr. Bp.

5 pályázat érkezett be az uj Flórián szoborra.
Dunántul, 1925. jul. 3. 6.o.

Veres Zoltánné

Kozma Erzsébet
anyakönyvi

XII. Kovács u. 22

MKSz 1947

MDK

Veres Zoltánné

A hősi emlék I. pályaterv-kiállitásán résztvevő müvészek. Képzőművészet 1927. 2. sz. 3.l.

Veress Zoltánné

Készítette 1932-ben
az alábbi templom
Jézus szent szíve oltarán
álló Jézus szobrot fe-
hér márványból

A kalocsai szent Imre
templom. H. n. 1934.

Képpel

Kremlicska János:

Derékig, kissé jobbra
vált. Colláréjának
valagon káptalani

Tusrajz, az a

98

n. N. 44
112 – 98 – 5

Veress Zoltánné

Kelemen Imre
mellszobra a diszterembén

ivád

Korjubeók

29 l.
116 l.

Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet

Kobrán

l.

Bende 1916

164, 165. l.

Veressné Kozma

Erzsébet

l.

Kiss Pécs

30 l.

ó és belső alhalat, illetőleg
l. Az A. lehet *közvetlen, alliliv*
a vmely szervezet a megszervezők hatása alatt kényk burcsudzését magyarázzák pl. lélegzik egyik vesőjárt, amíg többi munka hatása magyobbodik. A *közvetlen*, zetlen szervezők hatásaihatt ározabb, halvan élő, alkevenszalamandrát (Salamandra m tanfijak, főleg ráfát korábban gy azok csak a vízben veszíat és a vízi salamandrához ulbsa)) sárga foltjaikkal is k. Ha a hasvasi gyapint allatfijak el, szövetzetrifiálh és ülítés lesz. Az A. különbözö elhatározásában kétségtelenül

lés. A magánjogi társaságmely közös haszon, v. veszb károsítására irányult tevékenység. Az A.-nak különösen a ódóban igen nagy a jelentőnak, szándékosnak A. alatt-

vónyai mirigyek. Lúgok működésük savanyúakkal oldják egyeilgen kocsonyás, vízoldhatatlan mennyiségben ürítése orvospin, chinin, kinin, nikotin, , morfium stb.

r. o. W., sz.). (Gör. szobrász, és tanítványa. Második mű vált ismertté:: a Pergaj

Ajtay *József* (* 1870). Közigazg. bíró és publicisztikai író. Foglalkozott a nemzetiségi kérdéssel és a választói jog kérdésével, újabban pénzügyi és gazdaságpolitikai kérdésekkel.

Ajtósapuplanta. Vasból v. bronzból készített gyümölcs- v. kalapácsalakú ajtóvasalás, melyet oly módon erősítenek az ajtószárnyra, hogy azzal zárgatni lehessen.

Ajtony *((Oltum, Aoltum))*. Sz. István korában a Maros alsó folyásánál lakó nemzetség fejje. 1028. fellázadt a király ellen, aki Csanádot kiküldte ellene. Csanád legyőzte és megkaptta birtokait. A név török eredetű, jelentése: a., m. arany.

Ajtulis. Hírtelen beálló, gyakran szélütés által megelőzött öntudatlanság; leginkább az agyvelő vérszegénysége következtében.

Aiuda. A pillangósok közé tartozó Él.-Amerikából származó *Baltinia pseudomacia*, mely múlunk teljesen meghonosodott. Kitűnő

homokkötő, fája jó tüzelő- és szerszámfa; füstös virágzata okozó mérgű múlhagolló. A növénytanban *Aralia* növen ismert növények: apróg ernőhös sárga virágcsomókkal lisznyegesen hullóhüvelyek; egyik-másik fajt nálunk, mint *mimózát* árulják.

Alabástyarcsony. Növarcsonyok az a fajtája, melynél a pályán végig vágtatást tar-

hajtásának törvényes módja. A. újjám történik a halálbüntetés végrehajtása határokon kívül még Angliában, Ausztriában, Bulgáriában, Oroszországban.

Alathollikus (gör.)), nem katholikus Keresztény.

Alban (arab)) ft. Alhalmak egyik jelzője (u. a. mint *alliun*)):: a legnagyobb. — 2. Szemölcsnövés, mellékhúsos, pl. Dzsalál-ed-din Muhammed, alhaghmadidi magyar költő (1586—1665).

Alcentus (lat.)). Elhazott, hangsúlyt.

Alcillentillis (lat.)). Könyvgyűjtemény. Ellentétben összemúlás, könyvtes.

Alliba ben József (József fia Alliba (* Kr. u. 30?). Híres vezető törvénytudós, akinek jelentőkönyv része volt a zsidók szent könyvének, a Talmudnak kiigazításában.

Alliadi. Sumér névem Agadé. Az Euf hajhajpartjám fekvő ősi összalhalhalmai városa, amely II. Sarrukentől (2884 Kr. e.)) alhajtott első magyalhbszabású mozgottámiai sámállamalhalhat, az ú. m. A. (v. Agadé birodalom (2884—2888 Kr. e.)) szélelhdy wolt. Mint politikai fölhajzi alhevezés szemhalhalyaztatván a tőle délre eső Sumérföldtől ittők fölvamám nárugadt az Alliadi birodalom wezetőredegett alkotó sémi népre s annak nyelvére. Az «A. nyelv» alhevezés találó. Mezopotámia első sémi lakóinak nyelvéből jutott, szemben a nem sémi sumér nyelvvel.

Alliliamádó, ll. *Areliamatio*.

Alliliimatizáció. Főként mulhag és florrávégzett növényeknek a mi éghajlathoz szoktatása nitkán sikerül. Kivülő szép eredményt ért el múlunk gróf Amhrózy-Migazzi István mait

VERESS ZOLTÁNNÉ, Kozma Erzsébet, 1879 máj 30— Kelemen Imre msz, IV., Tudomány Egyetem díszterme.

Medvey 139. l.

~~Aggregatenych, óskori VI. 22–25~~

A Műcsarnok téli tárlatából

VERESS ZOLTÁNNÉ: Zizi

a kis fürdőházba és a molóra vezet, egymással ölelkező vizi nimfákból van konstruálva. Kissé banális. . . .

— Ohó! Remekmű! — kiáltotta Dénes Gyula őszinte elragadtatással. — Kinek építed ezt a tengerparti csodalakot?

— Már készen van, — mondotta Kálmán.

— Hol? — tudakolta Kornélia, aki folyton a nagy gonddal kidolgozott rajzot nézte.

— Az isztriai tengerpart egyik legregényesebb helyén.

— S ki a boldog tulajdonosa? — kérdezte Gyula.

Kálmán meghajtotta magát.

— Tarassay Kálmánné született Könyves Kornélia úrnő ő nagysága!

— Én? — kiáltotta Kornélia kitörő örömmel.

Kálmán folytatta :

— Az orvos néhányszor mondotta, hogy a feleségem kissé ideges. Helyes, — gondoltam, — megzsongatjuk őnagysága idegeit, s fölépíttettem a villát. Nos, Nelli, amely pillanatban óhajtod, csomagolunk, s én elkísérlek a villába.

Kornélia komolyan szemébe nézett a férjének, aki kezet csókolt és távozott.

Amikor Kornélia és Gyula egyedül maradt, az utóbbi tréfásan vonogatta vállait.

— Látod, — mondotta, — mi ostoba színészek azt hisszük, hogy csak a színpadon vannak végszavak és csattanós fordulatok, hogy csak a stilizált élet érdekes . . .

Dénes Gyula, miután hugától elvált, sétálni ment a rengeteg parkba. Örült, hogy kissé magára maradhatott s elgondolkozhatott. A hajnali merénylet motoszkált a fejében. Őszintén szerette a bárót, akinek lelkében sok rokonvonást talált.

Csodálkozott, hogy a bárót általában olyan helytelenül ítélik meg. Még Kornélia is. Örült, hogy alkalma nyílt a

Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet férje tervezete i után készítette a pécsi szekes-egyház altemplomában felállítandó kereszt ut relietjeit, melyek a gipsz minta után Devssi Gergely szobrány művész farag köbe-

irattár

MOB (173/1938.

4. akta-

URAM!

úrzavar, megüli az emberek lelkét, belepi
ozás, próbálkozás, irány és állandó út-
Ezért a legmélyebb emberi hálával kell
ratz Gusztáv, Hegedüs Loránt
vállalkozását. Ők a mult tanulságaiból

óriási szellemi változások történtek?
vészet hová fejlődött és mit akar?

yen politikai alakulásoknak volt szülője?
ni idők világtörténelmét?

, a mezőgazdaság állapotát, versengését
szünet nélkül dúló gazdasági háborút?

Veress Zoltánné

Szefeltlex. 272. l.

Kozma F.

stobrázt

Finály Henrik emlékérme Repr.

Arch. Ert

1909. 288. 1.

kben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
iklós, aki félországot hóditott meg a nemzeti nép-
yvertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
t és kalandmentes külpolitikát akar.
mhez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
z. Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
iájáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
em tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

ne és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
n nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.**
a sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

M. D. K.

KOZMA Erzsi szobrász

Lajd Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet, von Kézdi-Szentlélek, vereh. Veress Zoltán, Bp. I. Nagyboldogasszony-utja 1o2.

Adressenverzeichniss der ungarische Medailleure

MDK

V.Kozma Erzsébet

Ottokár püspök, márv.

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr. 29 l.

MDK

Kozma Erzsébet

Bolyai Farkas /plakett/ bronz 17x13 cm

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás.Műcsarnok.
1955.Kat.43.l.

V. Kozma Erzsébet MDK

Ottokár püspök, márvány

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

V.Kozma Erzsébet, szobrász.

Ottokár püspök. Márvány.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőműv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 29.1.

V. Kozma Erzsébet MDK

Prohászka Ottokár, márvány

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Kozma Erzsébet

Bolyai Farkas, plakett, bronz

Műcsarnok 1955 VI. Nagy. Képsőn. Kiáll.

MDK

V.Kozma Erzsébet

Prohaszka Ottokár .Márvány.Magántulajdon.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll. képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 17.1.

Plasztika:

Zsófia /V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.
Illusztr.:277.l.

Plasztika:

Zizi /márvány, V.Kozma E./

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Veress Zoltán arcmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Téglás Gábor arcmása
/V.Kozma Erzsébet/

Művészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Terrakotta /Ülő géniusz/
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.
Illusztr.:276.l.

Plasztika:

Molnár Albert arcmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Munkácsy szobor /V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Pákey Lajos arcmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Sámy László né arcmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Márki Sándorné arcmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Fiatal lány arcképe /márvány/
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Géza /V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.
Illusztr.: 277.l.

Plasztika

Fehérváry szinigazgató arcmása
/ V.Kozma Erzsébet /

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

Plasztika:

Bláthy Ottó Titusz képmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.
illusztr.:275.l.

Plasztika:
Brassay Sámuel képmása
/V.Kozma Erzsébet/

Müvészet
VIII.évf.1909.
273-275.l.

KOZMA ERZSÉBET/Veresné/, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm.plaketten.-A gyüjt.a MNM.-ban van. 116.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:

KOZMA ERZSÉBET/Veresné/.-Felirat:KOZMA ERZSÉBET 1921. MNM.-100+100 mm.-Leirás: HP.6408. 32.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975.-1. Bp. 1975

KOZMA E,éremművész

Körmöcbányán készült érme:
99.-1908.-Kendi Finály Henrik 1825-1898.Mintázta Kozma E.60 mm. 67.old.-/60 mm.ezüst és bronz. 52.old./

SZIGETI ISTVÁN: Körmöcbányán vert magyar emlékérmek adatai 64.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,L-LI.évf.1951-1952.Egyetemi Nyomda,Bpest.1952.és/N.K.XLVIII-XLIX.évf.1949-1950./

KOZMA ERZSÉBET, éremművész

Hazánkban ma körülbelül ötven művész foglalkozik hivatásszerüen érmek és plaketteк készitésével. Kozma Erzsébet is szerepel köztük müveivel. 44.old. 1.jegyz

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete / 1945-1955 / 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest, 1958.

Kozma Erzsébet

Az "igen tehetséges szobrásznő" müveit kiemeli kritikájában Tövis:"Müvésznők" cimmel a Nemzeti Szalon kiállitásáról, melyet a Magyar Képzőművésznők Egyesülete rendezett.
A beszámoló a müvész munkáit nem emliti meg, csupán képességéről beszél.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 25. XX. évf.
17. sz. 290-291. lap.

Kozma Erzsébet

Bruck Hermina, Bükkerti Mariska, Büttner Helén, Dolányi Ida, Egyed Erna, K. Madarász Adél gr. Lázár Árpádné, L. Propper Aranka, Schütz Julcsa, Telkessy Valér, Undi Mariska, V. Előd Karola, V. Kozma Erzsébet művészeket a "nagyobb tehetségek" közé sorolja a Művészet c. rovat kritikusa, mint akik számottevő alkotásokra képesek.
"Festőnők a Nemzeti Szalonban" címmel méltatja fentiek munkáit.
Kozma Erzsébet márvány mellszobrát külön igen nagyra értékeli a kritika.

A HÉT, Bp. 1918. ápr. 28.
XXIX. évf. 17. sz. 267. lap.

MDK

Kozma Erzsébet

Biró Béla dr.: Sikó Miklós élete és művészete 1818-1900. Kolozsvár, 1944.

Kozma Erzsébet, Veress Zoltánné MDK

Gyermekarckép, Zsófia, márvány

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Kozma Erzsébet

Grobormünével nevepel
a Münsarnok 75 éves
jubiláris kiállításán.

N. U. 936. V. 3.

Kozma Erzsébet MDK

Gyermekfej, gipsz

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Kozma Erzsébet Veress Zoltánné

Bláthy O. Titusz ur portraitja. Márvány-relief

Műcsarnok 1909/1o. téli kiáll. kat. 45.1.

MDK

Kozma Erzsébet, Veres Zoltánné

Portrait-tanulmány. Márvány

Mücsarnok 1909/1o. téli kiáll. kat. 42.1.

MDK

Kozma Erzsébet Veres Zoltánné

Portrait-tanulmány, márványszobormü

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 42.l.

Kozma Erzsébet MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

V. Kozma Erzsébet

MDK

Prohászka Ottokár, márvány

Műcsarnok 1936 Jubileumi Kiállítás

MDK

Kozma Erzsébet, Veress Zoltánné

Bláthy O. Titusz portraitja. Márv.

Képzőm. Társ. 1909/10.téli kiáll.kat. 45.l.

MDK

Kozma Erzsébet

Arckép, feh.márv.

Lyka K: A téli mütárlat. /magy.szobrászok/
UI. 1906, XII. 48.sz. 527-28. l. képek

MDK

Kozma Erzsébet, szobrász

Gyermekfej. Gipsz.

Műcs.-IV.M.Képzm. Kiáll.1954.jan.-febr.Kat.2c.1.

MOK.

Kozma Erzsébet szobrász

"Bolyai Farkas /plakett/ " /gipsz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok,1955. 43.l.

…uszonkét kor. 44 fill.

…Wahlunyed 1915 novemb 2.

Bruck József
vérfelügyelő.

2.2490.76
1368.32
1122.44

Kozma Erzsébet

Molnár

1.

Bíró Béla:

Sikó Miklós.

Kovács László:

Erdélyi csillagok.

Bp. 1943. 195. l.

Rövid kiadás

Kozma Erzsébet

Veress Zoltánné

Perálltörtképes

329,519.l.

Kozma Erzsébet

szobrász

l.

Lyka szobr. 96-14

39. l.

M.D.K.

K. Kozma Erzsi

"Lizi" c. müvét emliti meg dr. Rottenbiller Ödön "Téli tárlat a Mücsarnokban" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1905. január. 41. kötet 363-366. lap

KOZMA ERZSÉBET

Nagy Olga:

Hagyományosság és utkeresés.

/KOZMA ERZSÉBET szőnyegszövő és
ERŐSS JÁNOS csontfaragó közös kiállitásáról./

A Hét, X. évf. 41.sz. 1979. okt. 12.
6. oldal.

KOZMA ERZSÉBET
textiles

Székedi Ferenc:
Egy népi iparmüvész.
/Kozma Erzsébet munkáiról/

Müvelődés, XXXVI.évf.2.sz. 20. old.
képekkel.

KOZMA Éva épitész

KELEMEN István: Az ige temploma : Az Aavson épülő templom pályázata. = Egyházi Épitészet, I.évf. 1.sz. 1997

II.helyezés a 4. sorszámu pályamü: Szerzői: Fekete Miklós Árpád, Kiss Lajosné, Kozma Éva, Danyi Éva. 7 - 9.p. leirás és ill.

Érdeklődését és tanácsait sosem vonta meg a fia
ma is fejlődésüket, és sikerüknek senki sem örül jo
maga is kemény csatákat vívott művészi eszményei
ban a művészi nevelés kötötte le erőinek javát. Mo
hogy procul negotiis,[6] barátainak és tisztelőinek tá
vezi környezetében a különböző felfogások termé
többet adott, mint amennyit kapott. De tudását és
rény gesztussal közli velünk fiatalabbakkal, mintha
Réti István humánus ember, kiváló művész, els
életnek soha nagyobb szüksége nem volt rá, mint m

MŰVÉSZETPOLITIKA ÉS MŰVÉSZ
Rippl-Rónai

Nehezen hittem a fülemnek, amikor alig pár év e
Tibor egy kassai előadásában „blöff"-nek minősíte
tét. A néhai *Mátyás Diák* viccrovatának visszatérő
ta neki…" Mégpedig alaposan – gondoltam ma
rajta, s inkább a professzor úr pillanatnyi rossz ha
mint mondják – gyakorlottan elegáns mozdulatta
gondolt művészi állásfoglalásnak. Írhattam volna *n*
mert aligha kétséges, hogy Gerevich Tibor művésze
kori művészetet illetően, a legnagyobb mértékben b
iránti apasági érzése, s a Párizssal szemben gyako
ves propagátor vérmérséklete nem ismer középuta

KOZMA 1. *Erzsébet, Veress Zoltánné*, szobrász, * Marosvásárhely 1879 máj. 30. Fadrusz tanítványa, 1901 óta szerepel a nyilvánosság előtt képmásszobrokkal (Brassai, Bláthy, Andrássy Károly gr.) és emlékérmekkel (Finály H., Kováts Gy.).

2641 Peppercorn Douglas Arthur.
Sz. Londonban 1847 február 28

A tó.

A középtér~~eli tó~~ foglalja el s innenső pa
képez csoportot, két hátra fordult
háttérben hegység ~~[illegible]~~ emelkedik ~~[illegible]~~ vic
égboltot felhők boritják ~~[illegible]~~, a mely
nek. Jelzése alól balra: Peppercorn
Vászon, mér. 45.6:81.3 cm.

Elszámoltatott 1905:VII. 2-án
tatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz.

905. VII. 19.

Vétetett 1905:IV.29-én a

Vét. 36450-905.

2400.-

Sz. n. 1600-905

V. Kozma Erzsébet

szobrász

Műcs. kiáll. 1927-től
Pipics 116.

Mátyás-typ

4

Kozma Erzsébet

nobrass

Veres Zoltánné

szül. Marosvásárhely

1879

lásd

Boz Magyarlex

569, 570 h.

Kuvola

Kozma Erzsébet

Művészet 1909. 273–275, 280, 281

Kozma Erzsébet

Lárd

Művészet 1909

273

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Kozma Erzsébet

Műcsarnok

1927 tav. kiáll. 703

Kiskúnfélegyházai kés készítését feltüntető

tábla VIII. 142.

Kozma Erzsébet, Veress Zoltánné

Műcsarnok szobrász Bpest

1906-7. téli kiáll. 259, 290

III

F ~~helyezvek el~~ ülnek. Körülöl 701 (1873). 812 (44)

Hozemléljük

~~fájának mellék alakok~~.

en F balról a szerelmi és a menyegzői dalok
dére állitott lantot fogja és bal felé te-
~~ta~~, a ki jobbra ~~felé~~ néz és kezében ~~...~~
. mind a ketten ~~ülnek~~, fejöket megtámasz-
ek. ~~és vállaik meztelenek.~~ Az előbbinek, a
aja leomlik és az utóbbi fejét fátyollal
lenek.

190 és 186:185 cm.
terjesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978
384/98). ~~...~~ Elszámoltatott 1899: XI.
~~...~~ 1900: III. 4-én a 2075 sz. vsz. fogadta el.

1900: XI. 5-én (550/900).

100

Kozma Erzsébet

Művészeti lexikon.
412. l.

~~Bécs VI. 11.~~

Kozma Erzsébet
Veress Zoltánné

Műcsarnok
1909-10. téli kiáll. 169, 249

Azili periodus X.48.

Kozma-Veress Erzsébet

Bildhauerin, geb. 30. Mai 1879. war eine Schülerin ~~der~~ Fadrusz Johann, befasst sich hauptsächlich mit Porträtbüsten. Bekanntere Werke: Porträt Samuel Brassai's (1901), Zizi (1907), O.T. Blathy (Marmorrelief, 1908), Graf Karl Andrássy (Marmorbüste, 1912). Ausserdem zahlreiche Gedenkmünzen und Plakettes, darunter das des berühmten Rechtsgelehrten und Rektors der Budapester Universität Julius von Kovats.

Krücke. II. 81. l.

Schöningh, Ferdinand IV. 240

Kozma Erzsi, kérdi-
nentlélekí

---

nobrazně

lánd Veress foltánné

⊥ és állva van

Würzburgban 1900 december 5-én.

~~urbet uj irányzatának hatása alatt készült~~ és
-Térdig ~~[illegible]~~ szembe nézve ⊥ ábrázolva. Kissé
t tart és baljával vállra vetett szürke kö-
ourbet tiszteletére viselt munkás-czilin-
, szeme, bajusza és szakálla barna; ingé-
a kötött keskeny nyakkendője ~~[illegible]~~ csikos;
e.

m.
1900: ~~[illegible]~~ V. 2. ~~[illegible]~~
kezésére nézve érdekes, hogy azt a mester
lyet Courbet uj iránya az 1869. müncheni
iskolában együtt volt festőkre gyakorolt.
félbe maradt ugyan, de a kiállitás oly
stő-nemzedékre, hogy az uj irányzat kelet-
dve lehet számitani. (235/900).

Kozma Erzsébet

kézdiszentlélaki

Thieme Becker

XXI. 371. l

(Lyka)

Kozma Erzsi

6 felső l. isk, 1 ipar. női rajztanf.

Tanár Csizik Gyula

10 hónap. jó eredm.

Iparrajziskola 1909

11/a

a felette tanulságos, mondhatni
ékek másodlagos felhasználása és
kára gyakorolt hatás között. Így
ati kapuja szinte teljesen római
zkőtöredékeiből épült.[58]) E töre-
díszítés vagy pedig feliratnyomok
edők a következő, annakidején
darabok :[59])
lának töredéke, élben összefutó
sztezett, szalagokkal átfont töre-

ny oldalának töredéke figurális
mezőben elrendezett gorgófejből
int az alsó párkány alatt virág-
negrongált alak látható : kígyó-
darab kitűnő rajzról és helyes
ak nagyjában van kidolgozva.
zögű mezőny magassága 30 cm.
ka a románkori épületplasztiká-
ikonográfiai folyamatra tekint
élve), hogy itt nem kell feltétlenül
újjáéledésére gondolni.
dalának egy része, két pilaszter
ongált felirattal : ... decurio

V. Kozma Erzsébet

Kolozsvár Műcsarnok

1933. nemz. képzm. kiáll.

350

Kozma Erzsébet

wód

Divald 1927

161. l.

Kedves Főtitkár Ur !

Sajnálatomra ezideig még kérésének n
nem tudtam elegettenni. Ugyanis a helyzet az,
hogy a Győri Képző és Iparművészeti Társulat
főtitkára nyári szabadságáról még nem érkezett
meg, s vele nem tudtam beszélni. Tudomásom sze-
rint a jubileumi kataloguson kivül a társulat
nyomtatott katalogust nem adott ki. A kiállitá-
sokon az a szokás, hogy az egyes termekben a
kiállitott tárgyak jegyzékét gépirásos papirokon
falra akasztják. Azt nem tudom megállapitani,
hogy 2o esztendőre visszamenőleg megőrizték-e.
Ha igen, akkor valami módon meg fogom szerezni,

Kozma Erzsébet

laid

Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet

Kozma Erzsébet

l.

Szépmüvészet
1943. 248 l.

Lek.

Európa film kompa-
lapterjesztő és könyvkiadó
hivatalának

Budapest
Rothermere
ut 12 III 2

CINKOTA
4.1 XI. 25
A

20 f
MAGYAR KIR. POSTA

Kozma Erzsébet

nobrán

Ert. 1928

V. Kozma Erzsébet

nobrán

Krisztus fej

Repr.

Pásztortúr. 1941. 4 n.

Cimtapon.

Kozma Erzsébet

textil

1926.

Címisk 1930. 85. l.

Kapisztory Ferencz:

Mellig, (tojásdad me
sza s szakálla öfi. Ingénie
körüt s kabátja kettős elép

Kapisztóry

az érsekujvári takarékpe
kerület országgyűlési Kép

balra: WEINWURM ph
jobbra: Fli.

Czinkografia,

96

Tóth V.: Orszá

Kozma Erzsébet

nobrán

laisd

Veress Zoltánné

Kozma Erzsébet.

~~Sig~~ Principessa Lazzari-
odeschalchi, Muscoli,
Cervignano del Friuli,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

KOZMA Franz

A cseklési fáczános és erdő felmérése, 1774

AH 1994/1. 78,79 és ll

BIBÓ

Kozma Gábor MDK

Szerepelt a Borsodi Szénbányászati Trösz képzőművészeti szakkörének kiállitásán.

—: Félszáz festmény és grafika.

Északmagyarország. 1963 ápr. ??

Kozma György

Az Iparművészeti Szabadiskolában a szociális ügyek terén igen tevékeny volt.

Kovács Zs.: 25 éve alakult a M. Iparművészeti Sz. Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. III. 19. l.

Kozma György

Modern világítótestek
és fémmunkák

Kozma György

iparművész, bronzművesmester

Budapest VII, Peterdy-u. 4
Telefonszám: 135-804

Tér és Forma

1938-8-9. 14.
hirdetés

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ELEKTROMOS MŰVEI
V., Váci-út 72—74

Igen tisztelt Fogyas

Pénzbeszedőnk június hónapt
leolvasásával egyidőben a helyszí
kiállítani és fizetés céljából mi

Kérjük, hogy a számlát már
líteni szíveskedjék, mert a jövőb
1-2 nap mulva újra bemutatni.

Ha azonban az azonnali kieg
dálya volna, pénzbeszedőnk a szám
lappal ott fogja hagyni. Kérjük a
kiegyenlíteni.

Kozma György

Autoportré

1921 – 23

Olaj, vászon 1930. 85. 1.

Wenkheim Frigyes:

Kellig tojásdad
ben van ábrázolva. K
Ingének gallérja álló, r
Felirata a kép alatt K

Gróf Wen
a kis-jenői vál.

pótra: Fli.

Czinkografia,

G

Toth V.: Országgyű

M.D.K.

Kozma György, egri kérműves

1734-ben szerepel a
városi adóösszeírásban. Sa-
ját házában lakik.

Heves Megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 353. old.

Kozma György, kovács

A mádi kovács-kerékgyártó céh 1830-ban aara kötelezi, hogy a város részére egy Új vizi Szekeret ingyen megvasljon. Igy veszik fel a céhbe. 290.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o

A Herman Ottó Múzeum Evkönyve. VI. 1966. Miskolc.
A Herman Ottó Múz. Kiadása. Miskolc

Kozma György, grafikus

1 rajz + repr.

Kozma György: Rajz

Magyar 28

Építőművészet, Br. 1983. 83/1

Kozma György, grafikus

L: Vető János

Kozma György: Vető János és Mélkes László grafikái 12.

Élet is Irodalom Bp. 1986. jan. 10. XXX/2

Kozma Gyula

építész

Kisvárda-

i.

Vállalat. 479. l.

KOZMA György

Kornis Mihály

Bemutatjuk Kozma György rajzait

Élet és Irodalom 1985. nept. 6. 13.

KOZMA György egri rézmüves. 1734-ben már szerepel a városi adóösszeirásban, mint aki a IV. negyed 4. fertályában lakik, mint háztulajdonos.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kozma Imre

A füredi pártházban rendezték meg a képzőművészeti szakkör kiállítását, melyen „Falusi ház" és „Vitorlások" c. képei szerepettek. (ecolítve)

Balogh Elemér: Képzőművészeti szakköreink kiállítása.
Napló, 1972. aug. 27.

Klozma Imre

festőművész

Új tárlatanyitt a „Füredi Műhely"-nek,
a Balatoni Galériában.

Napló (Vegyém)
1981 máj 7.

Kozma Imre

A balatonfüredi kápolnův. szakkör tárlatán résztvesz

Balogh Elemér: A művészet, dészobájában
Napló, Vesprém, 1969. aug. 23.

/Kozma/ Kozma imre MDK

a siketek első nemzetközi napja alkalmából ren dezett kiállitáson szerepelt.

Petőfi plakátja

dobozai.

Szabad Föld. 1958. okt. 12.

Kozma Imre

~~[illegible]~~

iparmúvész

Szent Imre, kazetta

fafaragvány

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug

MDK

Kozma Imre

Szent Imre, kazetta fafaragvany

Árpadházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállításának Katalogusa. Pest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

Kozma Imréné

Budapest. 1940. szept.

Kozma Imréné iparművésznő, V.
Vilmos császár-út 36/38. 117-544

Budapest

Hojyes E. u. 2.

Ny.

Kozma István

„Hazatérés a vásárból" Repr. /Batik/

„Marámarosi lány" Repr.

„Napozó lány" /fémdombornítás/ Repr.

Kovank, Kolozsvár 1966. VIII. 1179; 1218;
XII. 1656.

Kozma István

„Fekvő akt" Repr.
/ Fémdomborítás/

Kovács, Kolozsvár 1968. I. 25.

Kozma István
iparművész

A „Kakarok", a „Kit madár"
című fém domboros tásai lírai
hangulatot sugároz.

Nagy Tibor: Kozma István
Művészet, 1970.november - 20.lap

Kozma István
iparművész

A „Stefan cel Mare" rőrőstér domborítása,
a „Pán sípja", „Kőműves Kelemen balladája"
a „Primitív tánc", „Napozó lányok", a
„Lány és a madár" c. művei.

Nagy Tibor: Kozma István
Művészet, 1970.november - 20.lap

Kozma István
iparművek

„Stefan al Mare"
" (repro)
„Kőnives Kelemen balladája"
„Kakasok"

repro

Nagy Tibor: Kozma István.
Müvészet,1970.november - 20.lap.

Kozma István

iparművész

„Avasi menyasszony"
„Pán sípja"
„Egyszeg"

} repro

Nagy Tibor: Kozma István
Művészet, 1970. november – 20 lap.

Kozma István
iparművész

1969-ben a kolozsvári Magyar
Színház előcsarnokában rendezett
kiállítást, műveit első alkalommal
a kolozsvári Kisgalériában állította ki.

Nagy Tibor: Kozma István
Művészet, 1970.november - 20.lap

Kozma István
grafikusművész

1967 tavaszán a bukaresti Vig-
adóban előcsarnokának volt
kiállítása

Nagy Gibor: Kozma István
Művészet, 1970.november - 20.lap

Ebak - Magyarorszy
1995. szept. 9

KOZMA István

TÁRLAT

Avastól Avasig

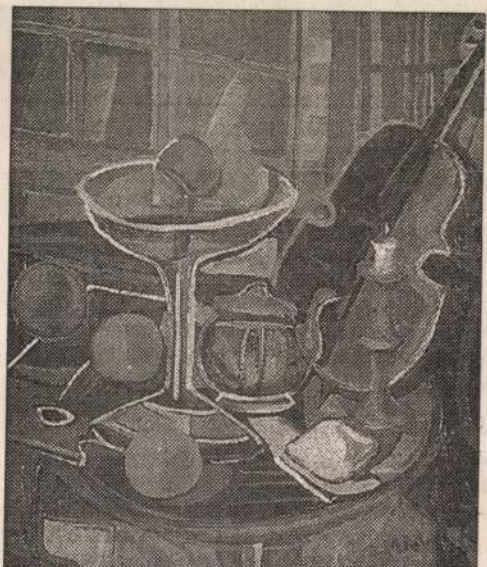

Kozma István: Csendélet

Miskolc (ÉM) – Az 1990 óta Mezőkövesden élő Kozma Istvánnal talán senki sem ismeri jobban Nagybányát, a nagybányai képzőművészetet. A festő- és iparművészként is tevékenykedő alkotó huszonhét évig élt és dolgozott a városban. Saját képzőművészeti tevékenysége mellett mindig is érdekelte a népművészet. Járta a vidéket, hosszabb-rövidebb időt töltött egy-egy fazekasnál, üvegművesnél, figyelte a szőnyegszövőket. Behatóan foglalkozott a Máramarosi-havasok, a szatmári Avas népművészetével. A gyűjtőutakon szerzett élményeit, tapasztalatait saját művészetében is felhasználta.

A miskolci Képcsarnokban rendezett kiállításon október 20-áig Kozma István festményein kívül iparművészeti alkotásait: szőnyegeit, fémdomborításait is láthatják az érdeklődők.

kola fejleszté
ciójára irány
Ezeket kívánj
készülő új okt
ezt szolgálja a
Modernizációs
(KOMA) is, am
tosságokat fig
terjeszthető p
tások támogata

A közalapítvány
300 millió forinto
tással kezdi meg
denekelőtt azokn
dagógusoknak, k
káját szeretné a
akik az általános
velést, a szakma
korszerűsíteni.

„A közoktatás
helyi társadalom
pályázatokat vá
az oktató-nevelő

Megtá

Vikár Béla népda
ezelőtt Csincsén
nyavilágban rög
az ősi magyar dal
ezelőtt lett önáll
cse. A két évford
elmúlt hét végén
zót rendeztek.
A meghívott egy
érződött, hogy
nincs tétje, verse
don, feszélyezett
elő műsorukat. Ó
szomolyai fúvósol
már több alkalom
aláfestő zenét a
műsoraihoz, Pat
Csapó Károly, a
Népdalkörök pódi
rának vezetője is t

Fo

Mezőgazdasági
Rt. – ahol az ál-
től 10 ezer liter,
tejet fejnek.

					35,0	35,0	35,0
10. Konzumbank	27,0	30,0	24,5	28,5	35,0-39,0	36,5-40,5	40,0-43,0
11. Dunabank	24,5	28,0	27,0	29,0	32,0	29,0-31,0	34,0 36.0
12. Takarékbank	27,5	29,5-	27,24-	28,0	32,5-36,5	32,5-36,5	33,5 37,5

A Magyar Nemzeti Bank alapkamata: 28%

A kamatok százalékban, egyéves időtartamra vetítve értendők. A betétek és hitelek részletes feltételeiről, a speciális konstrukciókról a bankfiókok adnak felvilágosítást.

tember 15-ig

Változás
0
0
224
0
87
4
11
- 49
51
14
- 14
- 71
9
2 513
2 439
4 528
38
- 72
34
5
0
51
34
39
- 20
2 104
- 6
1 400
110
- 2
1
- 8
- 5
14
3 823
61
75
- 15

ÉRTÉKPAPÍRPIAC

Emelkedő árak, megdöntött árfolyamrekordok és 1600 pont feletti tőzsdeindex jellemezte a Budapesti Értéktőzsde előző hetét. Az EGIS újabb csúcsot ért el 3400 forinton, a Prímagáz elérte a 3700 forintos határt. A Richterre 2475 forinton is születtek kötések, ami szintén kiemelkedően magas árfolyam. Stabilan szerepel a befektetők egyik kedvenc részvénye, a Graboplast. Az 1620-1650 forintos árfolyamsávban jelentős mennyiségű kötés született. Az OTP újra átlépte az 1100 forintot, ami talán egy közelgő emelkedést prognosztizál. A Pannon-váltó részvényére szinte csak 620 forinton volt kereslet, ez a papír jelentősen alulértékeltnek látszik. A hét közepén tapasztalható jelentős erősödés után pénteken 18 000 forintra esett vissza az Agrimpex névre szóló részvénye. A Humán tőzsdei bevezetése utáni legalacsonyabb árfolyamát érte el 995 forinton. A tőzsdén kívüli piacon a jelentős számú kisrészvényessel rendelkező Mol Rt. közgyűlése okozott izgalmat a befektetők körében. A közgyűlésen hozott döntések nem rengették meg a piacot, a jellemző vételi árfolyam jelenleg is 115-118 százalék. Az erőművi részvények közül a bakonyira olvashatunk hirdetett árfolyamot, az 5 százalékos vételi pozíció azonban távol van a realitásoktól. A kárpótlási jegy 214 forinton zárta a hetet.

Az elemzést készítette az:

ELSŐ MISKOLCI BRÓKERHÁZ
3530 MISKOLC, LIITZ B. U. 2. SZ. TEL./FAX: 46/356-646, 356-832

Kozma István

„Ballada" / Fémdombosítás / Repr.

Fémdombosítás Repr.

Korunk, Kolozsvár 1967 VIII. 1033, IX. 1288.

Kozma István

Avasi menyasszony /szepző/ rézdombonítás
Kakasok " — " —
Pán sípja — " —

N.N.: Mesék Erdélyből

Magyar Hírek 1971 II.6

Korma István

„Petőfi", regn.

Korunk, Kolozsvár, 1970/4. 631. l.

KOZMA István *154*
Ploieşti, 1937. augusztus 15.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles és fémműves

Banner Erdély

Kozma István

ötvösmunkái. Repr.

Kovnak, kolozsvár 1965. XII. 1754-1761.

Kozma István

Keramikus

1918 – 21.

Címiség 1930. 85. l.

balra fordult. Jobb kezét az asztalon lévő
a lipot mezei elmegyógyintézetet mutatja
könyv van; balját pedig térdén pihenteti. Si-
sza rövid, szakálla leberetvált. Ingének gallérja
ra kötött, mellénye kivágott, atillája csinóros,
hrata a kép alatt öt sorban:

VARTZER FERENCZ,

. EGYETEMI M. TANÁR, A BUDAI MAGÁN ELME- ÉS IDEG-
ONOSA, A BÉCSI ÉS BUDA-PESTI K. ORVOSEGYLET,
MÁNYI, A NÉMET ELMEKÖRTANI ÉS TÖRVÉNYSZÉK-
RENDES TAGJA, S FERENCZ JÓZSEF REND LOVAGJA

akép: Dr Schwartzer Ferencz
f. Stoufs, Wien
By SOMA
MATTILOS

ak nagysága 25·2 cm.
3. (ch. p.).
árok albuma, III. évf. 1868.

60/98 N° 26
6155.

Kozma István

szobrász

M.D.K

A fiatal Magyarányai művész a magyszalontai nemzeti részére, ~~[illegible]~~ Arany János születésének 150. évfordulójára elkészítette feindombrovitásos portréját.

— : Uj Arany-portré.

Nők Lapja, 1967. ápr. 8 - 31 kep

Kozma István

Szabó Sándor: Tárlatjegyzetek Nagybányán. - Utunk/Kolozsvár/, 1968. 22.sz.8,l.

az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

16o. l.

Kozma István

Hollósy Simon (fémdombonítás)

Kossuth, 1973. okt. 32. evf. 10 sz. 1573 p.

Kozma István

Történeti munkái: Kőműves Kelemen balladája, 1967; Kolotaszegi ballada, 1967; Hazatérés a vásárról, 1970

Konunk, 1973. okt. 32. évf. 10sz. 1574p.

Kozma István

Dombormüszerű, nagyméretű alkotásai: Három grácia, 1968; Tisztelgés Kós Károlynak, 1968; Máramarosi lányok, 1971.

Kossuk, 1973. okt. 32. elg. 10 sz. 1574 p.

Kozma István

Sokalakos kompozíciói: Gösöng mitológia 1966; Vásárba mezőtk, 1969; Énekelő lányok, 1969; Székely bánat, 1969.

Kosiunk, 1973. okt. 32. evf. 10 sz. 1574 n

Kozma István

Az egyszerű fémveretekből stilizált alakjai: Madaras rozetta 1963; Lány és madár, 1963; Bárányka, 1964; Ádám és Éva, 1964.

Konvik, 1973. okt. 32. évf. 10 sz. 1574 p.

Kozma István

Réz és alumíniumvezetei a Homokóra (1967), a Dózsa (1971), az Akt (1971), s Hollósy Simon arcmása (1971)

Kosunk. 1973. okt. 32. évf. 10 sz. 1574 p.

Kozma István

1963 óta 12 egyéni kiállítása volt, többek közöt:
Bukarestben (1967), Budapesten (1972-ben), de eljutottak
munkái Angliába, Albániába, Csehszlovákiába is

Kosunk, 1973. okt. 32. évf. 10 sz. 1572 p.

Kozma István

Nagybányán él, főleg fémvesetekkel foglalkozik.

Konink, 1973. okt. 32. evf. 10 sz. 1572 p.

Kozma István

Csillagképek (fanyás - fotó)

Kossuth, 1973. jan. 32. ef. 1sz. 26p.

Kozma István

Madártávlatból (fémdombonítás)

Konyvk, 1973. febr. 32. évf. 2 sz. 244 p.

Kozma István

Hírek egy más planétáról (fémdombosítás

Korunk, 1973. febr. 32. évf. 2 sz. 190 p.

Kozma István

Fémdombovitása

Konvoc, 1943. júl. 32. évf. 7 sz. 1051 p.

Kozma István

Szőnyeg (gobelin)

Konnov, 1973. júl. 32. erf. 7 m. horítólap.

Kozma István

Madár (fényvert)

Konyvk, 1973. okt. 32. evf. 10 sz. 1575 p.

Kozma István

1

az Iparművészeti Múzeumban
nyílt Viállítása. Domborított fémlemez
kompozíciót mutatja be

Magyar Nemzet 1972 november 3
4. old.

Kozma István

2

„Art"
„Maramarosi lány"
„Avasi lány" c. munkái emlékve

Magyar Nemzet 1972 november 3
4. old.

Kozma István

romániai művész

rézdomborítás a inak kiállítása

az Iparművészeti Múzeumban nyílt

meg Oktober 28-én.

Magyar Nemzet 1972 Oktober 29

11. old.

Kozma István

Romániában, Erdélyben élő magyar mester kiállítása nyílt meg ez év novemberében a Cs-i Iparművészeti Múzeum helyiségében.

Molnár Gergely: István Kozma's metal works, Daily News, 1972. november 21. Budapest.

21

Kozma István

Dombormüves fémlemez kompozíciói erdélyi népművészeti motívumokat mutatnak be különösen kedveli az Avas-Máramaros és Kalotaszeg-köl valókat.

Molnár Gergely: István Kozmás metal works.
Daily News, Budapest, 1972. nov. 21.

21

Kozma István

Egyes művein komor tónusu népi balladák, - kázados babonák - és rettegesett idézi fel. Kompozíciói kettős hatásuak - távolról és közelről tekintve más és más benyomást adnak.

Molnár Gergely: István Kozmás metal works. Daily News, Budapest, 1972. nov. 21.

21

Kozma István

Művei közül kiemelhetjük „Görög mitológia", „Csillagkép" és „Mitosz" ciműket. Legkiszélesebb alkotása „Kőműves Kelemen balladája".

Molnár Gergely: István Kozmás metal works. Daily News, Budapest, 1972. nov. 21.

21

Rozma István

Fehér kristállyal kicgészített műve „Rózsa madárral" nagykotású; megemlíthetjük még a „Vásárról visszatérőben" című alkotását.

Molnár Gergely: Rozma István's metal works, Budapest, 1972. nov. 21. Daily News.

21

Kozma István

Z 35 éves mester a parazt következetek népművészeti tanácsadója; ezideig 11 önálló kiállítása volt. Magyarországon ezidőszerint ez a legelső tárlata.

Molnár Gergely: Kozma István's metal works. Daily News, Budapest, 1972. nov. 21

Kozma István, [nobrán]

Romániai művész. Rézdombosításait bemutató kiállítása az Iparművészeti Múzeumban nyílt meg okt. 28-án.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 29.

Kozma István

Híradás egy más holygónál (kisplasztika)

A Hét, 1973. máj. 18. 4. évf. 20 sz. 9 p.

Kozma István

Nagybányán ő kezdett el először fémdombosítani

A Het. 1973. máj. 18. 4. éf. 20 n. 9 n.

Rozma István 1

romániai magyar művész fémplasz-
tikáinak kiállítása a 100 éves ju-
bileumát ünneplő Iparművészeti Mú-
zeumban látható. Hogy az alkolá-
sokra milyen műfaji meghatározás
illik nem egyszerű eldönteni.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/303 6 old.

Rozma István 2

A hárlat helye és a kivitelezés műres gondossága, a hangsúlyozott díszítményesség, a kalapálás néha kézimunkaöltésekre emlékeztető egyenletessége az ötvösség meghatározást látszanak alátámasztani.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/303 6 old.

Kozma István 3

De mivel tulnyomórészt figurákat, jeleneteket ábrázolnak a középponti motívumok, és az őket dúsan övező nem figurális ábrák többsége nem egyszerű díszítőelem, hanem a nepművészetben kialakult jelentést hordozó jel - meg a művész is így véli helyesebbnek - nevezhető szobrászatnak is.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/303 6 old.

Kozma István 4

De talán ilyen aggoldalmas el-
határolásra nincs is szükség, hiszen
ma már általános tünet a mü-
veszetekben, hogy egyre kevés be
helytálloak a hagyamányos
mü fajmeghatározások.

Ilavas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/303 6 old.

Rozma István 5

A tehetséges erdélyi művész mitológiai, balladai, népmesei és mai népalakokkal, még ősi díszítőművészeti motívumokkal gazdagan borított nagyméretű rés- és alumínium domborítási Nagybánya mai műveszetéről adnak hírt.

Havas Lupa: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/303 6 old.

Rozma István 6

Jocskán kitagitják a képet, amely a nagybányai művészetről él bennünk. A tények erejével győznek meg, hogy Nagybányára nemcsak a táj varázslatos hangulatáért, hanem a népi kultúra tovább élő kincseiért is érdemes ellátogatniuk a tanulni vágyó művészeknek.

Havas Lyza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hirlap 1972/303 6 old

Kozma István

Petőfi

Repr.

Korunk 1970. IV. 631.

Kozma István

Témalomtöltés

Repr.

Korunk 1970. VIII. 1217.

Kozma István

Páragalamb (témdomborítás)

Repr.

Korunk 1970. VIII. 1149.

Kozma István

Lenin /ötvösmunka/

repr.

Kortárs 1970. III. 307.

Kozma István

Ötvösmunkája

Repr.

Kornak 1970. XII. 1790.

Kozma István, iparművész

Nagybányai művész. Fémvereteit és fémdomborításait az Iparművészeti Múzeum állította ki.

Nagy Zoltán: Népiség és népművészet 7.

Népszabadság, Bp 1972. nov. 22.

Kozma István

ötvös

Fémdomborítása

Repr.

Kornak, 1972. 7. u. 973.

Kozma István

ötvös

„Avasiak"

Repr.

Kovacsak, 1972. 6. u.

Kozma István

Kós Károly balladák (fémdombosítás)

A Hét 1973 [illegible] 21. [illegible] 38 [illegible]

Kozma István János grafikus
(Ploiești 1937 -)

Nagybányán él. A kolozsvári
Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán
végzett 1963-ban

Igaz Gó 1972 november

Kozma István Sámos 2

Első nyilvános szereplése

1963 Nagybánya. Hatás egyéni

Vállításai: Kolozsvár, Nagybánya, Szatmár

Marosvásárhely

Igaz Szó 1972 november

Kozma István János 3

Külföldi szereplései: Csehszlovákia, Albánia, Anglia, Magyar Népköztársaság

Igazgó 1972 november

Kozma István ötvösművész

A nagybányai ötvösművészet folytatását vállalja. 1967-ben Bukarestben, 1969-ben Kolozsváron 1971-ben Budapesten és a jugoszláviai Újvidéken mutatkozik be

Klacsmányi Sándor: Nagybányai ötvösművész

Igaz Szó. 1971/2 307 old

Kozma István ötvösművész

„Elégia"

- dombormű

Igaz Szó 1971
307. old 1/2

Kozma István

Lipóczai Cseh János

Kormok

1975 345 oldal

Kozma István

Madár

Kornuk

1975 11 oldal

KOZMA ISTVÁN kiállitása Nagybányán.
/rövid hir./

Utunk, XXVIII.évf. 16./1277./sz. 1973.
ápr. 20. 12. old.

Kozma István

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 56,

Kozma Istvánné, [ ]

L. : fejes sz. Mártonné

— : Kézimunka ... 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 6.

M.D.K.

Jakobus de Kozma/máshol Borma/

1554-ben antonius Valtelina kőművese.

Détshy Mihaly:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.177.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Kozma Jakab, órásm.

Schmidt Ignác fanitványa Győrött. 1852 jún 25-én szegődött. 350.ó.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Kozma, Jacobus, kőművés

Vallalina mester mel-
lett 1554-től dolgozott az
egri várban.

Heves megy müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 353. old.

Kozma, Jacobus de kőmüves M.D.K.

1554-től dolgozik a vár épitkezésein

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között 177.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M.D.K.

Korma János, ötvösmüves

Gyöngyösön 1825-ben
szerepel a városi összeirás-
ban.

— Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 353. old.

K o z á k I. /István festő ?/

1878 -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
235-237.
"Szegeden..."

Rozák

győri ónöntőmester XIX század első fe-
le.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Buda-
pest, 1971

268

Kozak ónöntőmester

„in Raab" jegyű győri mester több munkája maradt fenn.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

4.3 l

Korár
fotós

A budavári Palota felujtása

— : Építészet.

Tükör, 1974. jun. 25 - 6 lap

Kozák
fotés

Szerelemek Szekszárdon.

—: Fesztivál

Tükör, 1975. szept 23 - 7 oldal

Kozák
fotós

Gyomán megkerdték a vics
aratóját.

—. Merő gardiaság
Tükör, 1975. szept. 30 - 7 oldal.

Korák
fotós

Kalocsa környékén a gardaságok
paprikát szüretelnek

— : Betakarítás
Tükör, 1975. okt. 7 - 7 oldal

Kozák
Lajos

Jól haladnak az őszi munkák
a keszthelyi Magyar-Szovjet
Barátság Tsz-ben

— Mező gazdaság
Tiszta, 1975. okt. 28 - 7 oldal

Kozák
fotós

A szénmenőrob Visontán 1
millió kilométer meddőföldet
takarítottak le.

—: Szénbányászat
Tükör, 1975. szept. 9-7 oldal.

Mozár
fotós

A Dunamenti Hőerőmű-
nél építhetés folyik.

– : Bemutatások.

Tükör, 1975. ápr. 29 – 6 oldal

Koźak
fotós

Viztornyot építenek Kemszent-
miklóson.

—: Vinügy.
Tükör, 1975. apr. 1 - 7 oldal.

Kozák
fotós

A Borsod megyei Edelényben
egy nagyláki kishacsa szü-
letett.

—: Furcsaságok
Tükör, 1975. jun. 17-7 oldal.

Korábbi fotós

Bővül Százhalombatta

—: Energia.

Tükör, 1975. május 27 - 7 oldal

Kozák
fotós

- Korom Zoltán 300 pipát
gyűjtött össze hárinmuzeuma-
ban. A legtöbb az alföldi ta-
nyavilágból való.

— Emlékek

Tulior, 1974. febr. 19 - 7 oldal.

Kozák
fotós

A gemencé erdő az áradás
következtében víz alá került.

—: Téli képek
Tükör, 1974. dec. 31-7 lap

Horák
fotós

Szabolcs-Szatmár megyeben
folyik az almaszüret.

—: Mezőgazdaság
Tükör, 1974. nov. 12 – 6 lap.

Kozák
fotós

A nagykunsági vizstáblákon
nehéz körülmények között folyik
az aratás.

—: Mezőgazdaság.

Tükör, 1974. nov. 12 - 6 lap.

Kozák
folós

Bajan ej lipusu lakóná,
zak készültek.

—: Építhelés
Tükör, 1974 nov. 12 - 6 lap.

Kozák
fotós

Kozatél van már a Mát-
rában.

—: Elôtél
Tükör, 1974. nov. 12 - 7 lap.

Korák
fotós

Dunaujvaros on felépült az leg-
modernebb ipari vitesztito beren-
derése.

— Bernhárás
Tihor, 1976. ápr. 20-6 oldal.

Kozák
fotós

A gyakran veszélyeztetett
szegedi Tisza parton meg-
erősítik a partfalat.

—: Virágy.
Tiekor, 1976. ápr. 13-6 oldal.

Kozák
fotós

Ór ánként 5.000 csirkét tiszti-
tanak és csomagolnak kecske-
mieten.

—: Baromfi
Tükör, 1975. dec. 23 - 7 oldal.

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Kozák
fotós

Harom hónappal a határidő
előtt, ükembe állítottak Visontán az új
óriási hotrógépet

— : Szerbányaszat
Tükör, 1976. márc. 2 - 6 oldal

Uorák
fotós

Szegeden épül az ország leg-
modernebb postaközpontja.

– :Bernhárd
Tükör, 1976. márc. 30-7 oldal.

Korák

fotós

Jégvitorlások tűntek fel a Balaton tükrén. Balatonfüredén élénk-téli sportélet záglott az elmúlt héten.

— Téli riport

Tükör, 1976. ~~[illegible]~~ febr. 24. - 7 oldal

Kozák
fotós

Kecskeméten próbaüzemel az
országtérdik hárgyára.

— Lakásprogram
Tükör, 1976. jan 6 - 6 oldal

Kozák
folós

Q Kecskeméti Baromfi feldolgozó-
gépei 150 féle tollkeveréket mixel-
nek és exportálnak.

— : Kisexport
Tükör, 1976. jan. 6-7 oldal

Kozák
fotós

Szegvarion szedik a salátát
a fóliasátrakban.

—: Mezőgazdaság.
Tükör, 1976. febr. 3-7 oldal

Kozák
fotós

Kiskunfelegyháznán a Vörös Csillag TSz egyik majorjában könnyen kerelhető, átépíthető sátortárolót állítottak fel.

— : Mezőgazdaság
Tükör, 1976. febr. 18 - 7 oldal

Kozák
fotós

A szentendrei Duna parton
félgömb alakú ètterem épül

—: Vendéglátóipar
Tükör, 1976. jan. 27 - 7 oldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Horák
fotós

A Gellértheggy tetejére épül
Közép-Európa legnagyobb
wávrztatolója

—: Kiz. ügy
Tükör, 1976. febr. 3 - 6 oldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

M.D.K.

KOZÁK fazekasmester

Habán mester

Csányi 1954. 112. l. VI. t.

MDK

Kozák Kardkovács

Népszava 1958. szept. 25.

M.D.K.

Kozák, önöntőm.

Leggyakrabban használt jegyeinek fényképe. A győri öntők jegyeikben többnyire a magy. cimert ábrázolták.
5. ábra. 435. o. Fekete repr.

Wellner Mihályné: Művészi kézműiparok Győrben. 429. o.

Arrabona, 7. 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

5

M.D.K.

Kozák, önöntőm.

Győri mester. a XIX. sz.-ban. Önkanna, győri városbélyeggel. Bodajk, ref. tepl. 2. ábra. 432. o. Fekete repr.

Weiner Mihályné: Művészi kézműiparok Győrben. 429. o.

Arrabona, 7. 1968. A győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Kozák, önömtőm.

Győri mester a XIX.sz.-ból. Öntányér, győri városbályeg
gel. Iparmüv. Múz. Ltsz: 57.737.1. 4.ábra. 433.o. Fekete
repr.

Weiner Mihályné: Művészi készmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1968. A győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Kozák, ~~xxxx~~ ónöntőm.

XiX.századi győri mester. Több jegye. "Kozak in Raab" felirattal. Müve a Magyarpolányban. Kath. templ. Kanna a győri püspöki székesegyházban, Sok győri jegyü ónedénye az országban. 434.o.

Weiner Mihályné: Művészi készmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A győri Múzeum Evkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

Kozak cinöntö mester

Györben; egy müve az ottani érseki templomban szerepel.

Weiner Piroska: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae Artium. Budapest, 1969 1551.

1-2 k.

Hazáll Ágnes

Új Mův. 2003. 12. p. 28.

and normal phase HPLC systems
chromatograms and chromatograp
B in the Annex) resulted in a
somewhat poorer separations. In r
was favorable, and the separati
adequate (see Fig. C in the An
testing the purity and content of pr

2. Some reversed phase systems, w
be satisfactory for the separati
hydrocortisone and the startir
chromatogram of a solid sample a
employed, in Fig. D. shown in the
for the analysis of 16α-OH-prednis

Kozák Albert

budapesti fotóművész Budavárikupola I,II. cimü munkái a Népmüvelési Intézet különdiját kapta Békéscsabán a Kulich Gyula fotokiállitáson.

Magyar Hirlap 1974 3o8/8

Kozák Albert

/MTI/ kollekciójával a Magyar Ujságíró Szövetség első diját nyerte.

Magyar Hirlap 1975/235/8

Kozák Albert fotóminatt

Komárom megyei Tanács díja

Magyar Nemzet 1984. IV. 14.

Kozák Anna

Rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 12.
XVI. évf. 7. sz. lo. lap

Kozák Anna

Cim nélküli rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 23.
XV. évf. 43. sz. 15. lap

Kozák Anna

"Indiai motivumok" cimmel hozza a lap a művész munkáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 18.
XV. évf. 38. sz. 4. lap

Kozák Anna

"Motivum" c. művének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 6. lap

Kozák Anna

"Textil-terv" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 18.
XVI. évf. 47. sz. 8. lap.

Kozák Anna

Rajzát hozza a lap. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 14.
XVI. évf. 42. sz. 11. lap.

Kozák Anna

Apró motivumokból készitett rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 26.
XVI. évf. 35. sz. 12. lap.

Kozák Anna

"Textilterv" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 12.
XVI. évf. 33. sz. 2. lap.

Kozák Anna

"Textilterv" cimmel hozza a lap a müvész munkáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 15.
XVI. évf. 16. sz. 14. lap.

Kozák Anna

"Textilterv" cimmel a lap bemutatja a müvész munkáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 25.
XVII. évf. 34. sz. 16. lap.

Kozák Anna

Cimnélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 21.
XVII. évf. 29. sz. 6. lap.

Kozák Anna

Virágszerü motivumokból készült rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 9.
XVII. évf. 23. sz. 13. lap.

Kozák Anna

"Szőnyegterv" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és irodalom, Bp. 1971. aug. 14.
XV . évf. 33. sz. 4. lap.

Kozák Anna

"Textilterv" cimmel a lap hozza a müvész rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 24.
XV. évf. 3o. sz. 6. lap

Kozák Anna

Címnélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 10.
XV. évf. 15. sz. 3. lap

Kozák Antal

festő

35 éves

(májzsugorodás)

+1950. XII. 15

X. ker Új Köztemető

Halotti főkönyv

7206 folyósz.

Korák Attila

A Tatabányai Kisgalériában nyílik meg L. Bencze László, Korák Attila, Kövesdi László & Varga László kiállítása, 1948. aug 18.-án

Megjövő

1948. aug. 18.

Kozák Attila

Fodor István
és Nagy László

kiállítása

HNF Frédéric Joliot - Curie Ifjúsági Klub

Bp. 1977. szept. *

Bp. VI. Népköztársaság u. 25.

* megoldást lsd. —> Fodor István

Kotár Attila

Fiatal képzőművészek

Stúdiójának kiállítása

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

Kozák Attila, grafikumüvész

A XV. KERÜLETI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, A HAZAFIAS NÉPFRONT XV. KERÜLETI BIZOTTSÁGA ÉS A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

KOZÁK ATTILA

GRAFIKUSMŰVÉSZ EGYÉNI KIÁLLÍTÁSÁRA

PALOTAI TÁRLAT → LILA ISKOLA

/ BUDAPEST XV. ÚJPALOTA, KAVICSOS KÖZ 4. /

MEGTEKINTHETŐ: HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 12–19 ÓRÁIG,
1983. FEBRUÁR 1. → 15. KÖZÖTT.

P.S.
Megközelíthető a Keleti pu-tól a piros 73-as autóbusszal!

Kiss Sándor

Majakovskij u. 51
Budapest

1073

KOZÁK ATTILA

MEGHÍVÓ

A kiállítást megnyitja:
ÁBRAHÁM RAFAEL grafikusművész
1984. október 17-én, 17 órakor

KOZÁK ATTILA
GRAFIKUSMŰVÉSZ
kiállítása 1984. X.17.-XI.11.
STÚDIÓ GALÉRIA
Budapest, V.
Bajcsy-Zsilinszky u. 52.

Kozák Béla

1924/25 – 1925/26 és 1923/24

Kecskeméti telep

Ferképzomfoiskèvk

104.1

pilláját mélyítéssel élénkítették, amit a színezés még nagyban fokozhatott, mert nyomok alapján megállapítható, hogy az sokkal realisztikusabb volt a görögnél.

A Septimius Severusnak emelt két diadalív már építészetében is fellazult, erőteljes, festői hatásokra törekvő, a reliefekben pedig az alapot mint térhatároló elemet mindinkább kiküszöbölik a művészek.

A klasszikus művészet szempontjából itt „hanyatlásról" szoktak beszélni, de hogy mennyire nem lehet ilyenről szó, azt a képmások mutatják, ahol a haj és arcrészek kontrasztja fokozott élénkséggel jut kifejezésre (Caracalla, Nápoly, Berlin), sőt a belső jellemzés még erősebben érvényesül azokon az arcképeken, ahol az anatómiai részletek eltűnnek az arc síkjaiból, hogy a jellemző formák egyedül hathassanak (Probus, Capitolium, Maximinus, München). A külső forma mind mellékesebbé válik, konvencionális álarc, mely mögött izzó erőként érezzük az új világnézetet. A diadalívek, emlékoszlopok és hasonló hivatalos jellegű emlékek és a képmásszobrászat mellett a harmadik, a rómaiaktól különösen ápolt műfaj a sírművészet volt. Elsősorban a domborműves márvány-szárkofágokat kedvelték, amilyeneket Görögországban és Etrúriában is használtak. Ezeket hosszúkás szekrények alakjában képezték és mivel nem szánták szabad felállításra, gyakran csak az előlapon díszítették reliefekkel. A domborművek tárgyait a hétköznapi életből (vadászatok, harcok stb.) vagy a mitológiából merítették,

KOZÁK Attila

(bán): ~~Panasfol~~ Két Ziallitás. Panasfol,
Kavics. = MN XLVII. 269. 1984. nov. 16. 7 p.

— Pécs, Pécsi Galéria, Lovas Hona Panasfol c. Ziall
— Kozák Attila g. Ziall

↑ hefet nem ad meg a cill

KOZÁK Csaba
1990 1. 60

Új Művészet

KOZÁK ÉVA

RÉGÉSZ. (OMF.) NÓGRÁDSÁPON A GÓTIKUS PLÉBÁNIATEMPLOM HELYREÁLLITÁSÁNAK RÉGÉSZETI MUNKÁLATAIT TERVEZTE

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET, 1969/4. 42. LAP.

Kozák Éva, Jozefas

L. Bartos Dániel

12

–: Kikintetisch a Parlamentben

Esti Hírlap, Bp. 1979 aug 17

Kozák Éva, népművész

L. Bászi Ferenc

9

–: Megnyílt az országos népművészeti kiállítás

Nincszabadság, Bp. 1979 júl. 1.

Kozák Éva, fazekas

Amióta a Gereucsér Sebestyénről elnevezett országos fazekaspályázat megindult, 1966 óta, a mezőturiak mindig sikerrel szerepeltek, még az egészen fiatalok is: a 20 éves fazekaslány Kozák Éva, aki csak két éve tanulja a mesterséget.

Kozák Éva korongol (repr.)

Kresz Mária: Merre tart Mezőtur fazekassága?

Yászkunság, Szolnok, 1978. 4.

Kozák Éva, Jazekas

L: Badár Balázs

Kresz M: Merre Tart... ? 86-93

Jászkunsaj, kolnok, 1978 nov XXIV/3-4

Kozák Éva, fazekas

L: Gonda János

Gulyás Éva: II. Alföldi Fazekas Triennálé Kolnokon 45–46

Jászkunság, Kolnok, 1982. június XXVIII/2

Kozák György

brassói (?) ötvös

+ 1626

Boglár atm. 10-9

gr. Andrássy Géza

tulajd

Tml

NÁPOLY

Színházház bejáratán magyar címerek

Tábori Kornél: Magyar vonatkozású szobormüvek
a világ városaiban. Pesti Napló, 1938 dec. 25, 59 l.

Kozák György

brassai ötvös

Talpas pohár

m. 15 cm

XVII. sz. 1. fele

büró Herzog Mórtipőz

Anlajd.

Iml

NYIREGYHÁZA

Muzeum: Geszterédi lelet

Fettich Nándor: A levediai magyarság a régészet megvilágításában. Századok, LXVII – 1933, 253 l. 385 l. 395 l.

Kozák György

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

182. sz.

Viselet.

Női ruha.

A hölgyek közül az első
vágott ruhaderekat és mousseli
a második pedig magyaros fűkő
mousseline ruhát magas derékk
háttérben kert van. Felirata:

DIVATK
Melléklet a Pesti hölgy
MONASZTERLY ÉS KUZM
PESTEN
alól jobbra: Ny. Rohn és Grun
legalól jobbra: Pest, Junius

Kny., mér. 16

Kozak Georg

ötvös 1615

család

Gyárfás Brassó 78

Kozak Jerg

ötvös 1612

laiá

Gyárfás Brassó 100

Kozak Gerg

ötvös

+1626

lásá

Gyárfás Brassó 319

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

M.O.K

Korák György, ötvösmester

A brassói ötvöscéh legrégébb szabályai 1511-ből valók, melyeket később több-izben kiegészítenek. A XVII. század elején szószólót (Wortmannt, Fürmondert) is választanak, kik körül az első (1605–1626-ig) Korák György volt. Érdekes ezt a tényt összehasonlítani szerzőnek azzal a megjegyzésével, hogy a céhrendszert csúcsban már valószínűleg a szászok horták magukkal új hazájukba.

Gyárfás, J[stván] Tihamér: A brassói ötvösség történetéből. Az Erdélyi Muz.-Egy. V. vándor gyűlésének emlékkönyvéből. Kolozsvár, 1908. 5-6. old.

Kozak, Jerg

brassói ötvös,
pénzverő

ind.

Huszerdpénz

506. l.

JERG KOZAK

szász ötvösmester, Brassóban pénzverő.

Pátzay Pál: Az erdélyi fejedelmek szép pénzei.
Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 4. l.

MDK

Kozák István rajzoló

Magyarország legkisebb ujságrikkancsa, rajz

Uj Idők, 1904, X. 27. sz. 637 l.

Kozák István

MDK

Kiserdői rész, olf.
Tanya szélén, olf.
Dülő ut, olf.
Virágok, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Kozák István MDK

Udvarrészlet, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. Nyiregyházi kiáll.

Kozák István
festő

MDK

A Soproni Képzőművészeti Kör III. mükiállitása.
Mücsarnok 1900. 542.o.

Kozák Istvánitj

Szül. Rimaszombat 1878
máj 6. Gim. sétt.
1897/98. I. II. é. rajztjak
1897/98 II. I. éves "
1898/99 I-II. II. " "
1899/900 I-II. 3. é. " "

Múzeumok és Kvt. O. Ffsége V. 198.

Kozák István

1901. tavaszi kiáll. Nemzeti kalon

Alkonyat, olajf. 160 kor.

Vedres László honvédszázados

X. 144.

Kozák István

1909. téli

Kiáll. Nemzeti Szalonban

Virágok, olajf. 120 k.

Homonna h. n. V. 305.

Kozáke István

festő, szül. 6. Mai 1878 in Rimaszombat. A mintarajziskolában és Hollósynál Nagybányán tanult.

Kieück II. 79. l.

S. Maria del Fiore N. 166.

Kozák István

szül. Rimaszombat 1878.

1896/97 II. fele. I. o. vendégl.

Marius T. 249

Kozák Istvánné

1896/97 I. - 1900/1

Ferkèpzomfoiskèvk

104. l.

tívikusan festve, közbe látszólagos kilátások nyílnak, a síma falrészekre aztán képeket alkalmaznak. (Lívia háza a Palatinuson.)

Ez a stílus uralkodik eleinte Rómában Augustus idejében is és ebből fejlődik a 3. stílus, amely a kilátásokat elhagyja, a falnak visszaadja térhatároló szerepét, úgyhogy az ornamensek csupán síkdíszítmények, mintegy keretet képezve a falsíkok közepén alkalmazott képek számára. Ezek különféle korú görög mintaképeket reprodukálnak, melyek alakjait azonban legtöbbször átalakítva, mélyebb tér ábrázolásába, zárt helyiségbe állítva használják fel. A harmadik stílust nemsokára felváltotta a negyedik, mely élénk színeket használ, a falakat lehetőleg felbontja, felosztja fantasztikus architektúrával, perspektivikus kilátásokkal, zárt képekkel és elszórt alakokkal. Itt is gyakran találkozunk régebbi görög képek alakjainak új tájképkörnyezetbe állított másolataival. Ritkábban fordulnak elő a római életből vett jelenetek, melyek feltűnő realizmust mutatnak.

A későbbi festészetet leginkább a sírépületekből ismerjük, ahol stukkódíszítményekkel vegyesen, vonalas, tagolt építményeket mutat (Via Latinai sírok). Festői motívumokat őriztek meg számunkra a mozaikok is.

A R. látszólagos hanyatlása csupán tünete annak a „küzdelemnek, amelyet az új világnézet a régivel folytat, hogy vele lassan egyesülve azt

KOZÁK *István*, festő, * Rimaszombat 1878 máj. 6. A bpesti mintarajziskolában tanult. 1901—9. táj- és csendéletképeket állított ki a Nemzeti Szalónban.

E-g. I. 590

Sebestyén Gábor:

Mellig, szem ~~közt~~ be n
kipödrött bajuszt és körsza
Kendője csokorra kötött, ugyó
Felirata a kép felett:

„Sebe

s alól jobbra: „Olmütz M
A lap hátán életrajza olv

Czeruzarajz szénne

Ltsza 88

Kozák István

rajztanár

1901-ben nyert oklevelet. 1902 óta minködik Nyíregyházán.

Hünek

adattár

28. l

3. Giovanni di Paolo (sienai festő
1403 – 1482): Szent György megkeresz-
teli a líbiai királyt és népét. Fa,
tempera, 31 × 32,5 cm.

-revich. PA, 224 l. (repr. 223 l.)
iovanni di Paolo + java idejéből.

Berti Joerca 944 – 946 l. (repr 943 l.
Giovanni di Paolo: Szent keresztel.

Selogu, 184 l. (repr. 173 l.)
Giovanni di Paolot

Kozák István

rajzoló és karri-
katurista
Nyíregyházán
az 1930-as évben

Hűnek

228 l.

Érkezett 1904. november 7.

859/1904. q. (Budapest, 1904. november 7.)

Radisics Zenő és dr. Semayer Vilibald temesvári és verseczi utiszámlái (Érvényesítés végett áttéve a számvevőséghez, 1904. XI. 8.)

Horák István
iparművész

A fiatal iparművész második
kiállítására mutatkozott be a
Május 1 utcai előcsarnokban

— eö —: Két lépés kiállítás.
Művészet, 1972. március – 46 oldal.

KOZÁK ISTVÁN (festő)

Z. SZALAY Pál, BOROSS GÉZA, KOZÁK ISTVÁN
nyiregyházi festőtanárok életének és tevékenységének
részletes ismertetése.

MURAKÖZI Ágota: Művésztanárok a régi Nyiregyházán.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1987. 3.sz. 347 - 356. p.

Letéve: BOROSS Géza

piaristáknál vagy ference
kegytemplomoknál, vagy a fa
A stilusösszefüggések, ti
döntő mozzanatok: az országh
tok, az országrészeket átfog
a nagy arányú müvészvándorlá
A legvilágosabban nyomon
s különösen Béccsel mutathat
udvari irányzat hatása érvén
a dunai iskola befolyása is.
a morva, illetve sziléziai k
érezteti a hatását. Az átvet
a legtöbbször a helyi követe
átalakulnak.

Korák István
ipaművész

Korák István elgondolásaiban sokat segít Fehér György belső építész művész.

—eö— : Hét lépés kiállítás
Művészet, 1972. március - 46 oldal

Kozák István
ipaművész

„Szentendre Intarzia.
(vegyes)

– eö –. Hét lépés kiállítás.
Művészet, 1972. március – 46 oldal

Korák János

Szerepelt a Pedagogus szakszerv megyei tárlatán Győrben (1969)
Kiállítása nyílt a testőkerem ben (1969

Gáspárdy Sándor: A soproni leprőmúv. élet alakulása 1968-69-ben

Soproni szemle 1970 2 sz. 185 old.

MDK

Kozák János
III. éves matematika kémia szakos
szerepelt a Tanárképző Főiskola kollégiumának
rajzszakos hallgatóinak kiállitásán.

Első dijat nyert.

2 "Szerelmes pár"

--: Képzőművészeti Kiállitás.
Esti Pécsi Napló. 1962. nov. 6.

Kozák János

Tájképe
A festőművész - mimka közben.

Ország - Világ 1969/26 14 old.

Kozák János, grafikus

L: Zalavári

o — Zalavári ... 8.

Esti Hirlap, Br. 1976. nov. 18.

Kozák János:

Képei a modernizmusok szintézisével való kísérletezésre vallanak, melyekkel a márciusban megnyílt Megyei Pedagógus Tárlaton vett részt.

Salamon Sándor: Jegyzetek tárlatokról - Grőrből

Rajztanítás 1969/4-5 56. old

Kozák János 1.

Egyenséget sejtelő, érdekes tájképeit elő-
szőr a soproni tavaszi tárlaton láthik.
Kozák János Szabolcs-Szatmárban, egy
Rozsástanya nevű kis helységben született.
Hat testvére közül az egyik Kozák And-
rás, a népszerű színész, akire egyébként i-
gen hasonlít. Amikor meghallotta, hogy van
valahol egy „szépművészeti" gimnázium, fel-
tétlenül oda akart bejutni.
Torda István: Négyen Sopronból.

Ország-Világ 1969/26 15 old.

Kozák János 2.

Sikeres felvételi után a pesti Képző-mű-
vészeti Gimnázium diákja lett. A Képző-
művészeti Főiskolára nem vettek fel, így
a pécsi Tanárképző Főiskolára iratkozott be
ahol 1964-ben, matematika-fizika-rajz
szakon végzett. Aztán Sopronban rajztanárt
kerestek, itt vállaltam állást, a Hunyadi
János Általános iskolában.

Torda István: Négyen Sopronból

Ország-Világ 1969/26 15 old.

Rozák János 3

Müvészi pályámnak még nagyon az elején tartok. Pécsett sokat tanúltam Kelle Sándor tanáromtól a kitünö festömüvésztől. Bár a főiskolán több díjat nyertem, igazából csak Sopronban kezdtem formálódni. A kezdeti jó időszakot hullámvölgy követte. A helybelicknek nem tetszettek a képeim, s ez nagyon megviselt. Pocsék dolgokat festettem, amelyeket később meg is semmisítettem.

Torda István: Négyen Sopronból

Országs-Világ 1969/26 15 old.

Rozák János 4

Mostanára már megbarátkoztak velem a saproniak, erről tanúskodnak a vendégkönyv beírásai is. S azt hiszem, végre elindultam a magam utján. Fiatalon különféle társaságokba keveredik az ember, „rajongói" támadnak, s azok téves irányokba csábítják. Főiskolás koromban például egy időben szélsőségesen kubista képeket festettem, sokféle irányzatot kiprobáltam, már csak kíváncsiságból is.

Torda István: Négyen Sopronból

Ország-Világ 1969/26 15 old.

Kozák János 5

Most elsősorban ember és természet kapcsolata foglalkoztat, a legaprobb dolgok is. Ha tájat festek, a belső szerkezet érdekel. Ezt már valamelyest megtudom csinálni, a bajok az emberi alak belehelyezésével kezdődnek... Sopron hatása, hogy sokat járok a szabadban. Sopronnak és környékének elsősorban a mikrovilága izgat kis részletek, ahol a növény dominál.

Torda István: Négyen Sopronból

Ország-Világ 1969/26 15 old.

Rozák János 6

A másik állandó témám a parasztivilág. Nyáranként, amikor hazautazunk, vengeteg vázlat születik. És az iskola? A pedagógusi munka, és az alkotás. – csaknem ugyanaz. Ha a gyerekek nem értenek valamit, felrajzolom. Kedvükre kísérletezhetnek, s nagyon élvezem, ha látom, milyen igyekezettel gyúrják a festéket...

Torda István: Négyen Sopronból

Ország - Világ 1969/26 15 old.

Rozák János 7

Hiszen a képekkel is oktatni kell, olyan dolgokat meglátatni, amit különben nem vesznek észre az emberek. Egyéni kiállítása május utolsó napján nyílt meg. Ezt bizonyítás képpen Pécsre és Szabolcsba is szeretné elvinni.

Torda István: Négyen Sopronból.

Országs-Világ 1969/26 15 old.

MDK.

Kozák János

Kiállitási kritika

Kisalföld 1966 dec.18.

Kozák János

építőm.

l-

Wick Kassa tört

409. l.

MDK.

Kozák János

Kiállitási hir

Kisalföld 1967 juli.2.

Kozák János

Kisállítási hír

Kisalföld 1957 július 2.

M.D.Y

Horák János
festő

A tárlaton az „Ikon"-jával szerepelt.

Z. Szabó László: Téli tárlat Sopronban.
Művészet, 1967. április – 44 kap.

M.D.Y.

Rozák János
festő

A mai képzőművészeti szemlélet -
et-tükrözik művei

Turcsi Imre: Jubileumi képzőművészeti kiállítás
Művészet, 1967. november - 48 lap.

MDK.

Kozák János

Pályázati hiradás

Kisalföld 1966 szept.4.

Kozák János
festő

M.D.K.

Festményeit, díófapáccal készült, kuksta stelus jegyeket hordozó alkotásai, tussal készült munkái, intarziái, gyóhérszobrai szerepelnek a tárlaton.

Izes Mihály: Soproni képzőművészek kiállítása. Művészet, 1966. szeptember – 37 lap.

MDK

Kozák János épitőmester (1866-1925)

A kassai kereskedelmi és iparkamara alelnöke, v.t
törv.hat. bizott. tag. stb. Szül. 1866.dec.27.,
megh. 1925.szept.21.

Wick temetők. 104.lap

MDK.

Kozák János

1965-ben Sopronban kiállitott.

Kisalföld 1965 ápr.lo. lap -

Kozák János festő

Sopronban a festőtekemben

Kiállítása nyílt

Szabadsztalt Művészetért 1969 VIII. sz.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kozák Janos,festő

Sorponi művész.1969 tavaszán rendezte a megyei Pedagógus Szak zervezet győri kiállitását,ezen több soproni pedagógusfestő,igy Kozák is résztvett. 186.old

Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet 1968/69-ben 185.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXIV.évf.1970. Sopron

Kozák János,festő

Soproni művész.1969-ben Jún.elején olajképeinek és grafikáinak önálló tárlata a soproni Festőteremben. /Kisalföld,1969 jún./. 186.old

Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet 1968/69-ben 185.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXIV.évf.1970. Sopron

M.D.

Kozák János
festő

A soproni Városi Festőkeremben mutatta
be műveit

—:—

Művészet, 1969. junius — 27 lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kozák János

Hat festménye és két metszete (ezek: Rörsöszedők; Soproni házak; Temetés; Szerelmesek) szerepel az alábbi tárlatok

Szapudi András: A soproni képzőművészek tavaszi tárlata

Kisalföld, 1969 IV. 29, 6. old.

Korák János

Sopronban él

(-ó): Soproni ünnepi hetek

Kisalföld 1969 VII. 10

MDK

Kozák János

Kiállitási kritika

Kisalföld 1967 nov.29.

Kozák János, rajztanár

„Szakadék csak egy táj" c. (repr.)
143. old.

Szövényi Zsolt: A főiskolai rajztanárok első kiállítása.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135-143.-old.

Kozák József, naiv festő

Most závult Nyíregyházán a képzőművészeti őszi tárlat. Ennek anyagából mutatunk be.

Kozák József: Dohányültetés

Kelet-Magyarország, 1984. 11. 20, 2-old.

Kozák József, ötvös, 1939. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. évk. 1940-1941. Ny. 1942.
33 l.

Érsekvadkert /Szabó/ 1
Balassagyarmati járás.

Története: 1227-ben az eszt
tik az oklevelek. 1283-ban
korban az esztergomi érsek
három község volt a mai hel
végén feküdt. Itt 1860-ban
lomnak és néhány háznak ala
tak Alsó-Vadkertnek, a mai
területén. A XVI. század kö
tozott. Az 1562-1563-as tör
Vadkert 33, Közép-Vadkert 4
bég nógrádi nizliva birtoka
ve 20 porta után fizet adót
birtokai. Az 1598-as megyei
rom falut elpusztitják. 163
a török adójegyzékben, 3, i
5 tót, 1720-ban 32 magyar é
szüntétől 1848-ig az eszter
zik. A községhez tartozó Sz
álló helység volt s még 156

MDK

Kozák József

Bp.szfv. vásárlása az Ipm. tárlaton. Az Est, 1938, dec. 22.

MDK

Kozák József, ötvös, ip.m.

Moccakeszlet. 4 reszes. Kiv. Henger A,

OMIP Tars. Bp.-Mmveszet az iparban. 1943. Üveg- es Femkiáll. Kat. 28.1.

MNK

Kozák József, ötv.zom.

Iparm. Lsk. Evk. 1934-36.

43.1.

Kozák József

ötvös

l.

Mag. Iparm

1941. 45. l.

Dunaszerdahely, 1915, évi decembe

Kozák József

Ötvös

l.

Magy. Tpann

1938. 276 l.

Kozák József MDK

Szerepelt a soproni egyetem KISZ székházában rendezett képzőművészeti kiállításon.

"Éhség", "Hüség", "Öregség", "Pletyka"

(redó): Nagyobb hirverést érdemelt volna
KISALFÖLD 1964 nov. 15

Kozák József

közös tárlaton szerepelt más naiv festőkkel

Pécsett

Magyar Hirlap 1979/28o/8

Kozák József, naiv festő

NAIV FESTŐK — Kozák József, Szakács Jánosné és Benyovics Józsefné — kiállítását rendezték meg Pakson, az épülő atomerőmű új lakótelepének munkásművelődési központjában.

8.

– :Hét

Népszabadság Dn. 1979. júl. 19.

Kozák József, naiv festő

L. Szakács Jánosné

– O Három naiv festő 8.

Esti Hirlap, Bp. 1979 júl. 18

Kozák József

Kozák, Szakácsné és Benyovicsné

naiv festők tárlata nyilt meg Pakson,
az épülő atomerőmü uj lakótelepének
müvelődési központjában

Magyar Hirlap 1979/167/6

Kozák Józsefné, gyékényes

L.: Bíró Tibor

5.

-: Meghezelődtek ..

Népszabadság, Bp. 1976 aug. 18.

MDK

Kozákné Kenéz Margit

Virágcsendélet, paszt.

Városházi Képzőművészek Köre. I. kiáll.
1949. ápr.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.135.II.r 1.6

Kozák József
az Ötvösművészek alkotóközösségének tagja

Major István kikérdezése.
kikérdező:Kéry Bertalan.

Müv.Tört.Dok.

Kisfaludy Stróbl Zsigmond

szövarch.131

MDK

Kozák József II.éves ötvös

munkája.Repr.XLIII.old.

Iparmüvészeti Iskola Évkönyve 1880-1941.
Bp.1942.

MDK

Kozák József iparművész

A főv. vásárlása az Ipm. Tárlaton. Pesti Napló, 1938, dec. 22.

KOZÁK KÁROLY - SISA BÉLA

BESZÁMOLÓ ROMÁNIAI
TANULMÁNYUTUNKRÓL c.
cikkük

Müemlékvédelem, 1974. 1. sz. 37-44. l.

„Aki eleget teve a maga korának,
az minden következőknek élt."
Kazinczy

Szomorú szívvel tudatjuk mindazokkal,
akik ismerték és szerették, hogy

KOZÁK KÁROLY

régész

életének 69. évében, 1989. dec. 23-án
elhunyt.

Drága halottunkat – kívánsága szerint –
szűk családi körben 1990. jan. 8-án
11.30 órakor a római katolikus egyház
szertartása szerint kísértük
utolsó útjára.
A Farkasréti temetőben Károly fia mellé
temettük.

Gyászolják:

Kozák Károlyné fiai: István
Huszár M. Borbála és Tamás
unokája: Kozák Dániel
rokonai, barátai, tisztelői

Cím: Kozák Károlyné H–1014 Budapest, Tárnok u. 20.

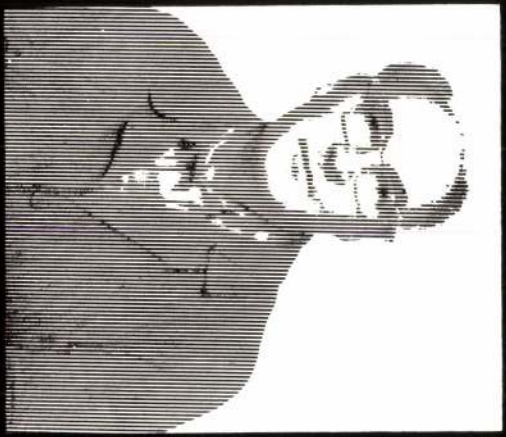

KOZÁK Károly régész

SEDLMAYR János: Kozák Károly 1920-1989. =
Müemlékvédelem, XXXIV.évf.4.sz. 1990 249. p.
ill.

v Bratislave, doložený v rokoch 1792—
ske práce a opravy na tzv. záhradnor
v Bratislave.

David Matyáš 1802/3

Demossi Pavel, maliar v Levoč
Bystrice („Paul Demossi, Mahler von N
1667, keď sa stal v Levoči mešťanom.

Desidor, František, maliar, 1743 dostal za bližšie neuvedené práce v chráme sv. Martina a v škole patriacej ku kostolu, ktorá bola na Dolnej Vydrici, podľa položky č. 57 26 zl. a 17 a pol grajciara (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1743—1744, s. 40, sign. EC 39). — 1744 podľa položky č. 61 dostal za maliarske práce 1 zl. a 25 grajciarov (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1743—1744, s. 96, sign. EC 39).

Dickhardt (Dikhardt, Tickhardt, Dickart), Karol, kamenár (lapicida sodalis, lapicida), 27. júna 1775 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojej dcéry Anny. Krstní rodičia: Matej Szendrei, panský sluha (famulus dominalis), s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval v tom čase na Špitálskej ulici — platea hospitali (MP fary sv. Martina). — 2. februára 1777 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojho syna Jozefa. Krstní rodičia: Matej Szendrey, panský sluha, s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval v tom čase v meste (MP fary sv. Martina). — 14. februára 1778 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojej dcéry Márie Anny. Krstní rodičia: Václav Ruzicska, kuchár, s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval vtedy mimo mesta — extra urbem (MP fary sv. Martina). — 24. augusta 1778 sa uvádza s manželkou Klárou ako kmotor Karola, syna tabačiara Jána Grünbauma

KOZÁK Károly régész

SEDLMAYR János: Kozák Károly 1920-1989. =
Müemlékvédelem, XXXIV.évf.4.sz. 1990 249. p.
ill.

v Bratislave, doložený v rokoch 1792–
ske práce a opravy na tzv. záhradnor
v Bratislave.

David Matyáš 1802/3

Demossi Pavel, maliar v Levoč
Bystrice („Paul Demossi, Mahler von N
1667, keď sa stal v Levoči mešťanom.

Desidor, František, maliar, 1743 dostal za bližšie neuvedené práce v chráme sv. Martina a v škole patriacej ku kostolu, ktorá bola na Dolnej Vydrici, podľa položky č. 57 26 zl. a 17 a pol grajciara (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1743—1744, s. 40, sign. EC 39). — 1744 podľa položky č. 61 dostal za maliarske práce 1 zl. a 25 grajciarov (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1743—1744, s. 96, sign. EC 39).

Dickhardt (Dikhardt, Tickhardt, Dickart), Karol, kamenár (lapicida sodalis, lapicida), 27. júna 1775 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojej dcéry Anny. Krstní rodičia: Matej Szendrei, panský sluha (famulus dominalis), s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval v tom čase na Špitálskej ulici — platea hospitali (MP fary sv. Martina). — 2. februára 1777 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojho syna Jozefa. Krstní rodičia: Matej Szendrey, panský sluha, s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval v tom čase v meste (MP fary sv. Martina). — 14. februára 1778 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojej dcéry Márie Anny. Krstní rodičia: Václav Ruzicska, kuchár, s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval vtedy mimo mesta — extra urbem (MP fary sv. Martina). — 24. augusta 1778 sa uvádza s manželkou Klárou ako kmotor Karola, syna tabačiara Jána Grünbauma

KOZÁK PÉTER

Magyar Ipar [illegible]

ezre [illegible] 3.

157. l.

159. l.

Kozakiewicz Antal MDK

Lengyel felkelő foglyok mulatsága belebbeztetés előtt

Mucsarnok 1877.nov.8.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Jött DEC 25.
Kozák János

K 1021

KOZÁK JÁNOS ÖREGEK

Zuber Titusz rajza

— Ki az? — dugja ki fejét egy ember az éppen csak megnyíló kapuszárny mögül.

— Szent Péter a pokolból — dünnyög András. — A kocsijukat hozam haza a bányatelepről, szerencsétlenül járt a kocsisuk.

— A Miska? — kérdi gyanakodva az az alak. Végigméri Andrást tetőtől talpig, aztán csak rászánja magát, s kinyitja mindkét kapuszárnyat. — Részeg volt?

András nem felel mindjárt. Van valami elidegenítő a kaput nyitó emberben. Mit vallatja itt? Mozogna inkább. A kisfiúnak már szájján a válasz, de András megelőzi.

— Ehes volt!

A szolga-forma kíváncsian fürkészi Andrást, aztán félreáll az útból.

András bekormányozza a kocsit az udvarra, leszáll. Leszáll a kisfiú is, kíváncsian leskel be a nyíló ajtón, ahonnan több ember jön ki az udvarra. Innen szűrődött ki tel, öregem! — fogja meg a kabátgallérját aki beengedte. — Igaz-e, Schützer úr? — fordul hátra.

Schützer úr, a gazda, nyilván ott áll a többiek között, talán helyesel is, de András nem hallja. Van a szolga-forma hangjában valami nyugtalanító. Titkon valami olyasmiben reménykedett, hogy a kocsi hazavezetéséért kap valamit, és akkor most... Keményen rávér a kabátját szorongató kézre, utálkozik. „Akár egy farkát csóváló alázatos eb."

Hanem a szolga-forma minden áron produkálni akarja magát a gazda előtt.

— Ismerem én az efféle gyanús alakokat. Még hogy szerencsétlenül járt a kocsi... — Odaáll András elé, egészen belehajol az arcába, úgy kérdi: — Véletlenül nem úgy ütötte le a kocsist?

— Te, szemét! — löki mellbe a szolga-formát András olyan erővel, hogy az felbukik.

A
erős
Dühö
tottá
néz
rend
mire
lint.
—
— á
—
—
— mosolyog
úr —, a munkásaim gyerekei között van, jó helyen.

András rándít egyet a vállán. Egyedül nem indulhat haza a gyerek, a rendőrségre minek cipelné. Jobb lesz neki itt. De nem mozdul.

— Na, mi lesz már? — sürgeti a rendőr. — Mire vár még?

— Nyugtára! — mondja András keményen.

— Ezen ne múljék, igaz-e Schützer úr? — készségeskedik a talpnyaló, s mert a gazda bólint, már írja is. — Tessék! — nyújtja Andrásnak a cédulát.

András elveszi, olvassa. „Átvételi elismervény tizenhét láda mosószappanról, melyet egy magát Kovács András pécsbányatelepi bányásznak nevező gyanús egyéntől, mint gyárunk tulajdonát, átvettünk. Pécs, 1936. december 24-én." Zsebre gyűri, s indul a rendőr előtt.

— Gondjuk legyen a gyerekre, Varga — inti talpnyalóját Schützer úr. — Tanítsák meg énekelni. Na, jó szórakozást, emberek!

— Már megy is, Schützer úr? Milyen kár.

— Vár a család — mondja a főnök, s nyúl a bundájáért.

András most lép ki a rendőr előtt a kapun. Az ének áhítatosan száll utána, mint egy nagy kegyes madár.

...Békesség földön az embernek...

Farkas Imre:

Vadszőlős ház*

Kozák Károly régén

PALETTA

GÁLVÖLGYI JÁNOSSAL beszélget Endrei Judit a Nyáresti Terefere-sorozat keretében holnap délután hat órától a Surányi Cukrászdában (Szentendre, Rózsa utca 2.).

PETRI GYÖRGY halálának egyéves évfordulója tiszteletére emlékestet rendeznek ma hat órától az N & N Galériában (VI. kerület, Hajós utca 39.). A meghívottak – a költő közeli barátai, ismerősei – egy-egy verssel vagy dallal emlékeznek. Az esthez kapcsolódóan Forgách András író nyit kiállítást Szilágyi Lenke és Halas István fényképeiből.

A BUDAPEST RAGTIME BAND Deseő Csaba (hegedű) közreműködésével ad koncertet holnap este nyolc órától az Óbudai Társaskör kertjében (III. kerület, Kiskorona utca 7.). Műsoron klasszikus ragtime- és dixielandzene, zenei paródiák és operafeldolgozások. Rossz idő esetén a koncertet az épületben tartják meg.

EZEREGYÉV címmel az Experidance, Román Sándor Tánctársulata lép színpadra mától vasárnapig minden este fél kilenctől a Károlyi Kertben (Károlyi Palota Kulturális Központ, V. kerület, Károlyi Mihály utca 16.). Esőnap 23. hétfő.

A MILLENÁRIS PARKBAN (II. kerület, Marczibányi tér–Kisrókus u.–Fény u.–Lövőház u. közötti terület) holnap este hét órától Gerlec László és partnere, a Csík zenekar, Zerkula János és a Vecsési Hagyományőrző Együttes lép fel a Folk Esték keretében.

NYÁRESTI KONCERTEK 2001 címmel zajlik hangversenysorozat a MATÁV Zeneházban (IX. kerület, Páva utca 10–12.). A ma este nyolc órakor kezdődő koncert első részében a Tin-Tin Quartet – Juhász Gábor (gitár, ud), Monori András (kaval, szájorgona, trombita), Nyusztay Iván (kanjira, ghatam), Szalai Péter (tabla) és Szőke Szabolcs (gadulka, sarangi, kalimba) – lép fel. A szünet után a CoolActive Szaxofon Quartet – Pozsár Eszter (alt és szoprán szaxofon, fuvola), Urbán Orsolya (bariton szaxofon, ének), Elek István (tenor szaxofon) és Zsemlye Sándor (alt szaxofon) – ad koncertet. Közreműködik Frey György (basszusgitár), Nagy János (zongora), Szendőfi Péter (dob).

Cirkusz a levegőben

Francia trapézakrobata-színház bemutatója Budapesten

Mókás paradicsom

„Felejtsék el a földet! Adják át magukat az élménynek! Érkeznek a Les Arts Sauts társulat művészei, és már másznak is fölfelé az éjszakába a végtelen köteleken. (...) Nő hintázik két vágyakozó férfi között, majd lebegő, harcosokra emlékeztető alakok jelennek meg és tűnnek el. (...) Kik ezek a rendkívül nyugodt akrobaták? (...) Férfiak vagy nők? Nem egyértelmű. Csak a repülési vágy számít, semmi más."

Így ír a produkcióról 1998 decemberében *Anne-Maria Paquotte* a Le Monde hasábjain; de a The New York Times vagy a The Washington Post ugyanilyen elragadtatással emlékezik meg a francia légi cirkusz-színházról. A Les Arts Sauts tizenkét trapézművésze (tizenegy férfi és egy nő) *Hervé Lelardoux* rendezővel együtt most Budapestre látogat; a szervezők a Francia Intézet és a Kultúrtraktor. S míg az akrobaták ma, 21-én, 22-én és 23-án este nyolctól a Felvonulási tér fölött alakítanak, a nézők kényelmesen elnyújtózva figyelhetik az eseményeket. A mutatvány színtere egy új cirkuszi sátorfajta: húsz méter magas, negyvenegy méter átmérőjű légbuborék, hatalmas fehér luftballon, olyan, mintha véletlenül landolt volna a Városliget mellett. A gömb „beszippantja" a nézőket, belsejében mindenkit egy-egy nyugágy vár.

Mókás paradicsom, légi mámor, az ég meghódítása, madáremberek vakmerő színháza, a képzelet birodalma, artisták mint repülő angyalok, denevérek csillagmámorító mutatvány – írják a látványról a rangos külhoni lapok. A rendező ötvözni törekszik a színházat és a hagyományos cirkuszt: a trapézmutatványok sora összefüggő meseláncot alkot. „Számomra két tér létezik az egyben – mondja Hevré Lelardoux. – Az elején a föld alatt vagyunk, egy pincében, a senki földjén, amely egyszerre üres és nyitott a világra. Csak később emelkedünk fel az égbolt felé."

A hetvenperces mítoszt zene kíséri. A hagyományos cirkuszban a rézfúvósoké a főszerep – a Les Arts Sautsnál megteszi egy cselló, egy nagybőgő, egy dobromb, egy puzon és egy énekesnő. Maguk a muzsikusok szintén a magasból szolgáltatják a produkcióhoz a muzsikát.

R. V.

Képzőművészeti alkotótábor Gödön

Zárókiállítással ért véget Gödön, a József Attila Művelődési Házban az immár nyolcadik alkalommal megrendezett ifjúsági képzőművészeti alkotótábor. A kiállításon a két hét alatt készült alkotásokat mutatták be.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az idén is csaknem száz – hat és tizennégy év közötti – gyerek vett részt a gödi József Attila Művelődési Központ által szervezett kéthetes képzőművészeti és kézművestábor programjaiban. A napközi formában működő tábor hat csoportjában tanárok, képzőművészek irányításával rajzok, festmények, kollázsok, kerámiák, tűzzománcok, szőttesek, gobelinek, természetes anyagokból készített kompozíciók készültek, amelyeket a zárókiállításon mutattak be az érdeklődőknek.

Az évek folyamán nagy népszerűségre tett szert az ifjúsági alkotótábor. Bár napközikként működik, sok távolabb lakó szülő helyezte el gyerekét Gödön, sőt az ország távolabbi részeiről is voltak résztvevői a tábornak. A fővárosból való bejárás – vagy kijárás – pedig nem okozott nehézséget. A rendszeres túljelentkezés azt mutatja, hogy a tízezer forintot meghaladó térítési díj sem elrettentő. A tábor művészeti vezetője, *Prokai Gábor* művészettörténész már korábban is úgy vélte, ezt a színvonalas nyári programot, amely igen jó reklám a városnak, nem szabadna kiszolgáltatni támogatóknak, pályázatoknak. Prokai igyekezett olyanná alakítani a tábort, amelyből eltűnik a megőrző jelleg, s évente két hétig valódi alkotó szellem működik a művelődési házban. Természetesen a cél nem a művészképzés, csupán annyi, hogy az iskolainál jóval szabadabb légkörben olyan élményt szerezzen a gyerek, amely hosszú távon befolyásolja életét.

A hagyományoknak megfelelően idén is volt központi témája a tábornak, ezúttal a római kor, amelynek apropója: a város területén tavaly óta folyik egy késő római erőd feltárása.

Borgó János

Sikeres ásatás a Mátyás-hegyen

Feltárják és helyreállítják Solymár legrégebbi épített emlékét, a több mint hatszáz éves várat

Még négy-öt évig eltarthat a solymári vár feltárása. A költségvetés hozzájárulásával, a helytörténeti alapítvány által pályázaton elnyert támogatással, valamint önkormányzati fedezettel folyik a jövőben is az ásatás és a helyreállítás, Feld István vezetésével.

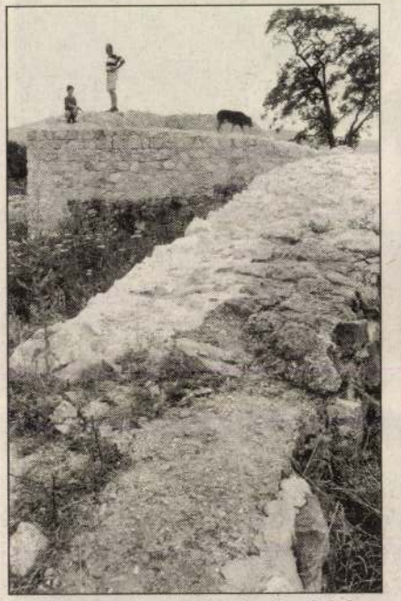

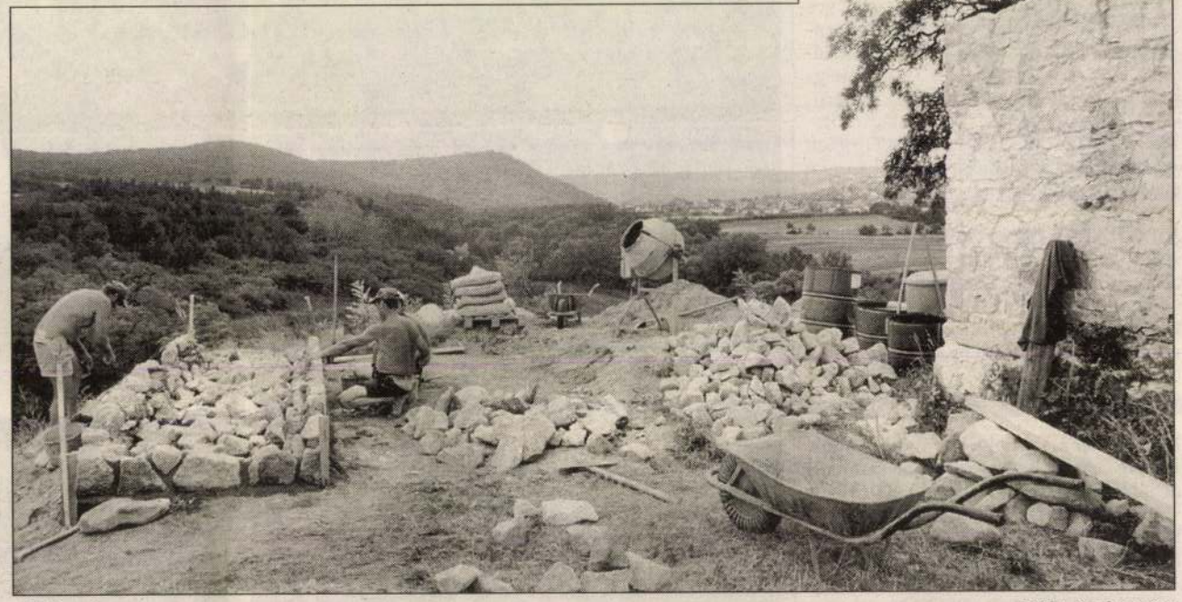

Zajlik a munka az évszázados falak maradványain

FOTÓK: KOVÁTS ZSOLT

Solymáron nincsenek épített emlékek, a többszöri tatarozás, bővítés, újjáépítés során úgyszólván minden régi épület megsemmisült. Ezért fontos a falunak a Mátyás-hegyen egykoron állt reneszánsz palota megmentése. A község a középkorban sűrűn cserélt gazdát, erődítménye a XIV. század végén már állt, 1390-ben Lackfi István nádor várnagya itt volt „Salmaron".

A vár kis helyen épült, zömök, négyszögletes tornyokkal, amelyek megfelelő védelmet jelentettek a kezdetleges tűzfegyverek idején. Az épületek kis térségben voltak összeszorítva, magasra építve, hogy a támadók kőhajításai minél kisebb kárt okozzanak benne, és minél kevesebb őrrel legyen védhető. Fénykora Mátyás idejére esik, akkor építették át korai reneszánsz stílusban, új elemekkel gazdagodva a nagy király bármelyik nyaralópalotájával vetekedhetett.

A törökök nyugati terjeszkedésének idején a Habsburg-udvar stratégiai fontosságú erődítményként tartotta számon Wolfgang Lazius 1556-ban készített térképének tanúsága szerint. A XVI. század utolsó harmadában a törökök elfoglalták és felégették. A vidék benépesítésére a XVIII. század elején érkezett német telepesek – az akkori szokásnak megfelelően – építőanyagnak hordták el a vár köveit.

Először az 1930-as évek elején, Valkó Arisztid kezdett hozzá a vár régészeti feltárásához, ki is rajzolódtak egy 9x16 méteres, négy részre tagolt főépület és a 7x7 méter alapterületű öregtorony körvonalai, valamint előkerült több párkánytöredék, faragvány. A hetvenes években *dr. Jablonkai István* gimnáziumi tanár szorgalmazására az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség támogatásával *Kozák Károly*, majd *Feld István* végzett kutatómunkát. Az 1972 és 1975 közötti ásatások eredményeként megrajzolhatóvá vált a vár hiteles építéstörténete.

A feltárással szinte egy időben készült felújítási terv anyagi eszközök hiányában nem valósult meg, csupán állagmegóvásra terjedt ki. A kilencvenes években létrejött helytörténeti egyesület ösztönzésére, 1996-ban a község hosszú távú programjának részévé vált a helyreállítás. Nem sokkal később megkezdődött a munka, ma már látható a bástya egy része, valamint a hozzá tartozó fal. Az eddigi nagyjából húszmillió forintos költség negyedét a központi költségvetés, öt-tíz százalékát alapítványi forrás, a többit az önkormányzat adta. A tereprendezésben a lakosság működött közre.

Az 1999-ben megtalált pince- és kastélymaradványok azonban további ásatást indokoltak. A feltáró és helyreállító munka folytatására, a torony, a lakóépület és a várfalak védelméhez csak a közelmúltban, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának pályázatán elnyert pénz birtokában lehetet hozzákezdeni. A múlt évben elkészült védőfalazás során kiderült, hogy a lakóépület, a palota nyugati végződése nem egészíthető ki az ásatások folytatása nélkül. Ez év áprilisában a Helytörténeti Alapítvány támogatásával Feld Istvánnak sikerült tisztáznia a palota zárófalát, az ottani érdekes rejtekkaput és lépcsőt, bár az még mindig nem derült ki, mi volt a mély, körbefalazott építmény, amely nyugat felé csatlakozott a lakóépülethez. Sikerült viszont meghatározni a torony keleti oldalán az elbontott várfal vonalát, így kirajzolódhatott az eredeti alaprajzi elrendezés. Az épületmaradványok mellett felszínre kerültek a korszakból származó cserépmaradványok is.

Az idei ásatást újabb falkonzerválás követi, de remélik, hogy az elkövetkezendő években is folytatódhat – pályázati pénzzel – a község egyetlen középkori emlékének feltárása.

– Még négy-öt évre szükség lesz ahhoz, hogy a vár keleti része is napvilágra kerüljön – hangsúlyozta *Enczmann László* polgármester. – Amíg a kutatás tart, gondolkozhatunk a későbbi hasznosításon. Az önkormányzatnál úgy gondoljuk, ha már 40-50 millió forintot felhasználtunk a feltárás, konzerválás során, nem elégedhetünk meg azzal, hogy az idelátogatók megtekintik a várat. Mátyás király egykori palotája a falu nyári kulturális életének központjává fejleszthető. Felelevenít hetjük a vár történetét, a hagyományőrzők, a színjátszók itt rendezhetnék programjaikat. De, gondolom, újabb évekre lesz szükség, míg mindez megvalósul.

Viktor Sándor

RÉGI HÍRÜNK A VILÁGBAN

Népsziget

Átadták a Ford-díjakat

Történelmi táncokat, kápolnafelújítást, freskórestaurálást támogat a világcég

Varga Klára

Átadták a Magyar Tudományos Akadémián a Ford Motor Company idei Természeti és Kulturális Örökségért díjait. Ebben az évben 132 érvényes pályázat érkezett, egyharmaddal több, mint 2000-ben. A másfél millió forintos magyar díjat a zsűri a győztes és a második helyezett között 1 100 000 és 400 000 Ft-os arányban osztotta meg. Az első helyen az Angolkisasszonyok által létrehozott Hajnalcsillag Alapítvány végzett, amely vállalta a Ward Mária Általános Iskola és Gimnázium kápolnájának helyreállítását, freskóinak restaurálását. Az Angolkisasszonyok rendje a szerzetesrendek feloszlatásáig elemi iskolát tartott fenn Klotildligeten. 1995-ben a rend visszakapta tulajdonát, és megalapította a klotildligeti Ward Mária Általános Iskolát és Gimnáziumot, amely egyben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem gyakorlóiskolája. Évek óta folyik a több mint ötszáz diákot oktató intézmény kiépítése, ami a tervek szerint 2003-ra fejeződik be. 2001-ben az iskola régi kápolnáját szeretnék helyreállítani. A második világháború előtt készült freskókat *Gedeon Péter* festőművész, restaurátor újítja meg. A felújítás során visszakerül a falra az iskola eredeti jelmondata, két medalion, amely a Szeretethimnusz részletét idézi, a Szűz Máriát ábrázoló kompozíció, az oltár mögött a Magyarok Nagyasszonyát ábrázoló mű, valamint a régi, elfeledett barokk oltár, amely az új liturgia szerint tabernákulumként szolgál majd. A második díjat a 10–16 éves gyerekekből álló Garabonciás együttes kapta, amely történelmi társastáncokat mutat be. Műsorán szerepel honfoglaláskori táncjáték, első magyar királyainkat idéző táncos mondafüzér, *Brueghel* „Gyermekjátékok" című festményét életre keltő mozgásszínházi produkció, *La Fontaine* állatmeséi nyomán alkotott barokk tánckép. Sikerrel mutatkozott be Strassbourgban a Zene világnapján, a MAGYArt rendezvényein a Loire menti kastélyokban, Colmarban, Grazban, Bécsben, Párizsban. A Garabonciás Alapítvány a gyermekegyüttes támogatása mellett történelmi társastáncokról szóló tánckönyvet jelentet meg, és az európai és hazai táncok tanítására egyéves, felkészítő tanfolyamokat szervez.

Új szobrok, fiatal művészek

P. Szabó Ernő

Különlegesen fontos év volt a 2001. esztendő a magyarországi köztéri szobrászat számára – hangzott el a Budapest Galériában a napokban tartott sajtótájékoztatón –, hiszen a millennium alkalmából számos új alkotás került a közterekre, illetve jó néhány régi, patinás emlékmű újult meg. A fővárosban a Budapest Galéria koordinálja a különböző intézmények szoborállításra és -felújításra vonatkozó kezdeményezését, többek között a Gellért-hegyi Sziklatemplom előtti Szent István-szobor (*Kő Pál* alkotása) felállításában, Géza fejedelem Rezső téri szobra, valamint Klebersberg Kunó emlékművének visszaállításában, a XIV. kerületi Hősök emlékköve felújításában és az új díszkerítés felállításában működött közre az intézmény. A Vigadó téren díszkút épült, a Horvát kertben Haydn, a Városmajorban a magyar tábori vadászok emlékműve felújítását kezdték meg.

A millenniumi év jelentős eseménye volt, hogy a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a fővárosi önkormányzat közös költségviselésével, az önkormányzat beruházásában elkészült a Hősök terén a millenniumi emlékmű felújítása, amelynek bronzmunkáit a Budapest Galéria ellenőrzésével végezték el a Szabó Öntészeti Kft.-ben. A cég a versenytárgyaláson nyertes Architekton Rt.-vel a tervezett négyszázmillió forint helyett háromszázmillióból újította föl az emlékművet, így a Hősök tere a látványt illetően is történelmünk méltó nemzeti emlékhelyévé vált – és még inkább azzá válik, ha a Honvé-

alkalmakkor áll föl az ismeretlen katona sírjánál.

Budapest szobrainak szépítésére, gyarapítására ebben az évben mintegy négyszázmillió forintot fordítottak, ennek egy részét frissen eltűnt alkotások pótlására fordítják. Az őrségre gyakran azért van szükség, hogy ne tulajdonítsák el a fémanyagot – hangzott el a tájékoztatón –, mert az utóbbi években megnőtt a szoborlopások száma. Ismét eltűnt a nyáron pótolt Germanus-szobor, a Przemysl-emlékmű bronzkoszorúja és a Lajos utcai kiállítóházból lopták el az ideiglenesen oda szállított Joliot Curie-mellszobrot. Vannak azonban sikerei is a szoborvédelemnek, bár az a véletlennek köszönhető, hogy a napokban a XIII. kerületben megtalálták *Vígh Tamás* egy éve ellopott Petőfi-szobrát.

Az év elején finn designkiállítás nyílt a Szabadsajtó úton, az év végén pedig a Lajos utcában látható nemzetközi anyagból rendezett bemutató. A Free Ingress (Szabad belépés) annak a húsz éve működő hollandiai alapítványnak köszönhető, amely útjára indította a fiatal európai művészeket támogató Germinations kiállítássorozatot. Magyarország tíz évvel ezelőtt lett a mozgalom tagja. Az alapítvány főtitkára, *Horst Wegmann* a magyar sajtó képviselői előtt a legutóbbi időszak változásait ismertetve elmondta, hogy a korábbi évek nagyszabású bemutatói helyett mostantól kisebb, tematikus, a különböző országokban dolgozó művészek együttműködését jobban segítő kiállításokat szerveznek, szintén fiatal kurátorok bevonásával. A Budapest Galéria tizenkét éve nemzetkö-

Kő Pál

ELŐPÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyar Nemzeti Bank (Budapest V., Szabadság tér 8-9.) meghívásos eljárás keretében kívánja kiválasztani az MNB **Logisztikai Központ beruházásának teljes körű lebonyolítását** végző céget, ezért nyílt előpályázati felhívást tesz közzé.

Az előpályázati felhívás átvehető 2001. december 5-től 2001. december 7-ig, munkanapokon 9–14 óra között, a Magyar Nemzeti Bank Műszaki-ellátási főosztály, Bp. V., Vadász u. 16. 603. számú irodájában.

Felvilágosítás Csata Antal (tel.: 311-5850) és Kocsis László (tel.: 428-2665) munkatársainktól kérhető.

Az előpályázatot 2001. december 20-án 10 óráig a Magyar Nemzeti Bank, Budapest V., Szabadság tér 10. szám alatti Expedícióban lehet benyújtani.

Magyar Nemzeti Bank

FELHÍVÁS

A Magyar Nemzeti Bank (Budapest V., Szabadság tér 8-9.) **kiemelt nagyberuházásához keres építési területet,** az alábbi feltételek mellett.

Feltételek:

- 30–50 000 m² nagyságú telekingatlan, amely
- Budapest külső kerületeiben vagy a közigazgatási határon túl, Budapest központjától 30 km-es körzeten belül helyezkedik el;
- összközművel vagy közmű-csatlakozási lehetőséggel rendelkezik;
- közúton (tömegközlekedési eszközzel) könnyen megközelíthető (az autópályák, főközlekedési utak közelsége előny), és
- rendezettek a tulajdoni viszonyok.

Felvilágosítás Máriánné Eperjesi Katalin munkatársunktól kérhető a 302-3000/2052-es telefonszámon.

Előzetes ajánlatokat (helyszínrajz, tulaid[illegible] 1 20-ig az 1054 Bp., Szal[illegible]

Magyar Nemzet

ELŐFIZETÉSI KEDVEZMÉNY!

Előnyben hűséges olvasóink

- A Magyar Nemzet házhoz jön
- Nincs sorban állás
- Megtakarít évi 9600 Ft-ot

MEGRENDELŐLAP

Alulírott.....(név)

.....(irányítószám, helység)

.....(utca, tér)

.....(házszám).....(emelet, ajtó)

megrendelem a Magyar Nemzet című lapot

.....példányban.

.....

(aláírás)

Előfizetési díj:

☐ havi:	1512 Ft	☐ 1/4 éves:	4536 Ft
☐ 1/2 éves:	9072 Ft	☐ éves:	18 144 Ft

Megrendelhető:

☐ Nemzet Kft. Terjesztés 1450 Bp. 9. Pf. 74.

keletkezett világkrónikájában – a tavaszi napéjegyenlőséget nem a születés, hanem a fogantatás napjának gondolta, s így is került bele a keresztény naptárba március 25. mint Annuntiatio Mariae, vagyis az angyali üdvözlet napja: annak ünnepe, hogy Gábriel főangyal hírül vitte Szűz Máriának a második isteni személy megtestesülését. A születés ünnepe ehhez képest kilenc hónappal későbbre, december 25-re tolódott. Firenzében és Pisában az évkezdet is március 25. lett – igaz, két eltérő időszámítással –, majd innen elterjedve Franciaországban, Angliában, Németországban és nálunk is ez lett az év kezdetének időpontja. Ennek pedig az volt a logikája, hogy ne csupán az időszámítás, hanem minden egyes év is Krisztus megtestesüléséhez igazodjék.

A keleti egyházban a 4. századig nem tartották meg külön a karácsonyt, hanem január 6., vagyis vízkereszt napja volt Jézus születésének is az ünnepe. Később azonban az itáliai minta a keleti egyházban is változást hozott.

Az egyházi, liturgikus időben karácsony napjának kiválasztását – a szimbolikus jelentésen túl – egy gyakorlatias szempont is meghatározta: a pogány világ egyik legnagyobb ünnepe, a Sol Invictus, a Legyőzhetetlen Napisten születésnapjának ellensúlyozása. Ezt az ünnepet a Római Birodanak időpontja végleges

Ha a Jézus születésének napra pontos idejét nem is tudjuk, a hely bizonyos. Mikeás próféta jövendölésében már hétszáz évvel a megtestesülés előtt hirdette, hogy a Megváltó Betlehemben fog megszületni: „De te, Betlehem-Efrata, bár a legkisebb vagy Júdea nemzetségei között, mégis belőled születik majd nekem, aki uralkodni fog Izrael felett." Efrata, amelyet Mikeás említ, az egész vidék neve, s ennek volt a központja Betlehem. Kicsi, de jelentős és nagy múltú település. Nevét valószínűleg egy kánaáni termékenységistennőről, Lachamáról kapta, és első említése már egy Krisztus előtt 14. századi agyagtáblán is megtalálható. Mivel Máté és János evangéliuma egyaránt említi, hogy Jézus Betlehemben született, a Megváltó születésének helye sohasem volt kérdéses a kereszténység számára.

Bár a karácsony ünnepe már a korai századokban a keresztény világ liturgikus idejének központjába került, jelentőségét, igazi mélységét csak Assisi szentje mutatta meg. *Szent Ferenc* volt az első, aki betlehemet állított, mert tulajdon szemével akarta látni a születés misztériumát. Ferenc csodálatosan koherens személyiségének egyetlen mozgatója volt: mindenben és tökéletesen követni Jézust.

fizikai valójában eleve
Krisztus születésének k

Talán az ezredvégi
nem kell külön magya
kíváncsiságot, hiszen a
jékoztatás erre a bizony
vágyra épül: tulajdon s
saját érzékszerveinkke
a fontos eseményt. Am
mokban láthatunk és
nyire lényegtelen, s így
nak lehetőségét veszítj
eseményeknél legyünk
saját jelenlétünket is.
mindaz, ami valóban lé
– ismerjük el – nem h
hogy ősz van vagy adv
ság, mindenki tudja, és
nák csak ritkán szente
minek, ami nem a pill
Így takarja el szemünk

Szent Ferenc is lát
megtapasztalni Jézus
sét, a körülményeket, a
ahogyan később a keres
Talán ez a törekvés dö
egyház teologizmusba
hogy a valóságos Isten v
is lett, kézzelfogható,
anyagvilág része. És főké
sorsában osztozó. Ennek
és megértetéséhez a leg

A csönd rózsája, avagy fé

■ Czakó Gábor

A bölcsek szerint a szónak és a csöndnek egyensúlyban kell lennie. Anyanyelvünk nem győz leckéztetni bennünket: sok beszédnek sok az alja. Hallgatni arany, beszélni ezüst – viszont néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát. Aki a szájában képzi a gondolatot, az minden disznóságra képes. A szónak önmagában létjoga nincs, csak akkor hallható, ha fedi a gondolatot és a tettet. Amikor Isten elgondolta a világot, s gondolatát megnevezte, akkor a világ lett. Hány szóból állhatott a teremtő ige? Meglehet, egyből. Hanem vajon mi a csönd? Űr? Némaság? Álom? Halál? Ünnep? A leghallgatagabb lények a növények.

A Kiscelli Múzeum melletti réten két fa áll. Egy tölgy és egy bodza. Ölelik és fojtogatják egymást, virulnak és haldokolnak: csöppet se némák.

Thomas Merton, a legnagyobb csöndtudósok egyike írja: „Ha hallgatag nyelvvel vonulsz el a magányba, akkor a néma lények megosztják veled a maguk nyugalmát. De ha hallgatag szívvel vonulsz el, akkor a teremtés csöndje hangosabban fog megszólalni, mint az emberek vagy az angyalok nyelve."

Pilinszky elköszön. Sztavroginja is a növényekhez utasít bennünket:

„Unatkozom. Kérem a köpenyem.
Mielőtt bármit elkövetnek,
gondoljanak a rózsakertre,
vagy még inkább egyetlen rózsatőre,
egyetlen rózsára, uraim."

Vagyis a csönd nem üresség; nyugalom lakik benne, dús és eleven rózsa. A csöndben szemlélődő félretolja a világ tárgyait, a káprázatokat, amelyek elterelnék figyelmét a lényegről: a kertet, magát a rózsatövet is
virág álljon előtte, s ő m
got, benne a világot s m
csönd a lényegről beszé

A természetben amú
ség. A világegyetemben
óta zeng vagy dereng a
sugárzás. Nincsen soha
persze ahonnan a fény
ott összesűrűsödik az
csak azokban az iskolák
ben a jót nem tanítják. A
a világegyetem szférákra
mozgása zenei hangot a
kottázta a szférák zenéj
hangzat.

Milyen mély és megl
két szerelmes hallgatása
don egymás mellett, s
Tudják, hogy mi lakik a
Mi kívülről nem látjuk, h
gatnak-e, mert nincs mo
s belül feszengenek, me

Vapi Magyar 1999 dec. 24

néninek, a címüket be-
bik szatyor bélésébe, ná-
ni, amíg megesküsztök.
ek, nehogy összeköltözze-
l, anyád azt sohasem bo-
de ha szót fogadsz, meg-
en tudod, hogy a javadat
ennek a füleki utcákon,
ásig, ahol apám majd el-
ntól, s leugorván a mozgó
ít int neki – „találkozunk
vjon az Isten" –, aztán be-
róba, és követi a vonatot,
állomáson integethessen
t még meg sem csókolt,
de aki a felesége lesz Bu-
t így rendelte az élet.

deregve a kertkapu előtt. Ömlött az ónos eső, és a szélrohamok újra meg újra Mária arcába verték a lucskos havat. Átázott kabátkájával már hiába próbálta melegíteni a hasát: keze éppoly jeges volt, mint a rettegés, hogy megfázik a baba odabent.

Csak az öreg pénzes postásnak volt lelke bekísérni; apám se merte az anyját „abban az állapotban magára hagyni". Nagyanyám napokig nem szólt a menyéhez, s aztán is csak úgy oda-odavakkantott neki, akár egy ingyenkoszton tartott kóbor kutyának. A templomi esküvőt nagy lélekre valló körültekintéssel s igaz emberi méltósággal Kántás tiszteletes úr celebrálta a református parókia gyülekezeti termében, hogy a mindig nyitott

nan szerzett hittel. És attól fogva
den áldott nap ugyanúgy telt a Mária életében: hajnalban elment Gizához, akinek szülés közben meghalt a fia, de volt teje bőven. Megvárta, amíg lefeji, fizetett, és indult a Bethesdába – a sínek mentén, gyalogosan, hóban, szélben, kiskabátja alatt a párnába burkolt anyatejjel. Tizenöt kilométer oda, ugyananynyi vissza. Minden áldott nap.

Amíg Lidike élt. Amíg meg nem halt. Hogy aztán mit csinált anyám, nem tudom. Elképzelni sem. Csak azt, hogy 1945 karácsonyán nem égett, mert nem éghetett több egyetlen gyertyánál a fenyőfán – ha egyáltalán fenyő volt a karácsonyfájuk. S ha volt akkor karácsony.

Tíz éve halt meg Kozák Károly

Rekviem a régészért

ember 22-én, az intenzív szobában lát-ra a magányos régészt, atyai barátó-s hasműtét után volt, csövek kifelé-be-szok, csipeszek, drótok kapcsolták az z. Gyönge volt, mégis felélénkülve, el vette a hírt az eszement diktátor az-gásáról, majd sejtelmesen, csillogó nutatott a feje mögött lévő, bonyolul-ó műszerre, amely felirata szerint a né-i johannita lovagrend ajándéka volt a nt János Kórháznak. Másnap, éppen tíz halt meg Kozák Károly, az 1960-nal három évtized legtevékenyebb magyar

MIL

oly 1920-ban született, szegény dunántúli d ötödik, legkisebb fiaként. A celldömölki lyi premontreieknél tanult, majd az ELTE dományi Karának régész szakán végzett. rült az Országos Műemlékvédelmi Felügyelő-F), de előtte már a Nemzeti Múzeum közép-szakértője volt, *László Gyula* munkatársa. nél a sümegi vár ásatásával kezdte harminc-tendei, példátlanul termékeny munkáját, san elvégezte egy sor dunántúli középkori utatását is. Pályafutása alatt százas nagy-folytatott és fejezett be régészeti feltárásо-országon, ezt a teljesítményét – a nagy kor-sa után – immár soha senki nem tudja meg-a valaki a szekszárdi vármegyeháza udva-különleges alaprajzú falmaradványokat, várszékesegyház konzervált alapfalait né-

zegeti, a pécsváradi apátság *Szent István* kori altemplomába, a tarnaszentmáriai templom X. századi kriptájába vetődik el, vagy a jánoshidai templom román kori szentélyének feltárt részleteiben, a kehidai téglatemplom vagy a kiszombori rotunda rekonstruált épületében gyönyörködik, már nem is sejti, hogy az alapokat kiásó, a falszövetet, díszítéseket, freskókat kutató, feltáró régészt Kozák Károlynak hívták.

Huszonhét nyári szezonon át vezette az egri ásatásokat, tucatnyi középkori várunk vizsgálatát végezte el és dokumentálta. Jól ismerte az országot, a föld felettit éppúgy, mint a föld alatt rejtőzködőt, kíváncsisága messzi országokba hajtotta el a magyarországi emlékek rokonsága nyomában. Több százra tehető közleményeinek, megjelent szakcikkeinek száma, amelyekben alapvető sejtéseit, felismeréseit is megfogalmazta. Hagyatéka feldolgozatlan, s félő, hogy az idő haladtával egyre inkább megemészthetetlen lesz. De akinek van szeme, látja, akinek van füle, meghallja, milyen különös dolgokat talált, milyen izgalmas összefüggésekre bukkant rá az „öreg".

„Munkabírása, szívóssága legendás volt és marad, akarata, munkaszeretete például szolgál mindannyiunknak. A hivatalos munkaidőt nem ismerte, munkájának élt, újabb és újabb céloknak kívánt eleget tenni" – így búcsúztatta barátja, munkatársa, *Sedlmayr János* a műemléki szaklapban. Akik közelről ismerték, tudják, hogy a hetvenedik évében is bámulatosan fiatal, örökké mozgásban lévő kutatónak, a régészmesternek még évtizedekre szóló tervei voltak. Nagyon hirtelen, meglepő sietséggel húzta keresztül őket a halál. Tíz éve ment el Kozák Károly, befejezetlenül is bámulatos, különleges tiszteletet érdemlő életművet hagyva maga után. Azóta még a nyomába is alig léptek...

MEGHÍVÓ

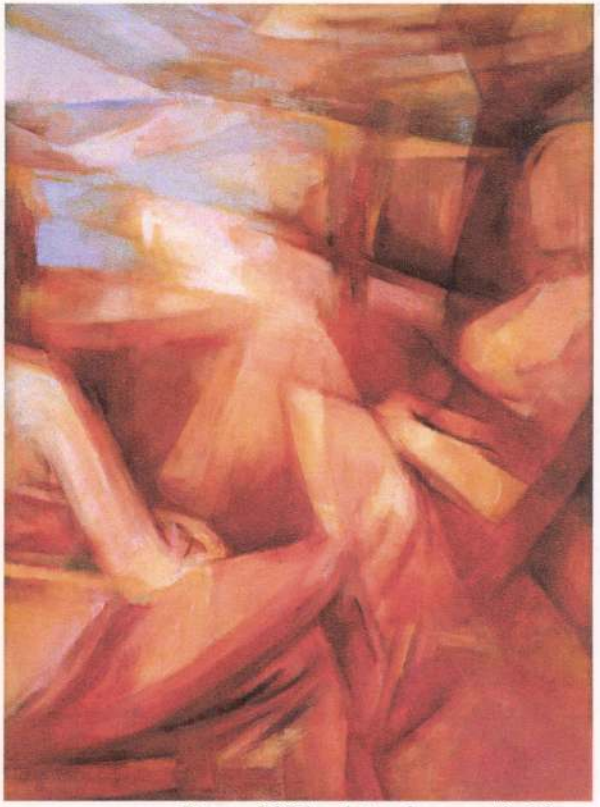

Duo, 2005. olaj, vászon, 40x30 cm

Az Újlipótvárosi Klub-Galéria
tisztelettel meghívja Önt
és kedves családját

KOZÁK KATA

festőművész
kiállítására.

Megnyitó:
2006. január 4-én (szerda)
18.30-kor

A kiállítást megnyitja:
Egri Erzsébet
festőművész

Megtekinthető:
január 20-ig,
hétköznap 14-20 óráig

ÚJLIPÓTVÁROSI
KLUB-GALÉRIA

E-MAIL: UJLIPOTVAROS@CHELLO.HU
HONLAP:
http://MEMBERS.CHELLO.HU/UJLIPOTVAROS

1136. Budapest, Tátra utca 20/B, tel.,fax: 320-53-80

Torzák Károly (1920. aug. 31. Bp. – 1989. dec. 23. Bp.): régész. – A polgári isk. négy ályának elvégzése után vasesztergályos oklevelet szerzett (1938). Keszthelyen középisk.-i núinternátusban nevelő (1945-1948), közben elvégezte a Premontrei Gimn. 5–8. osztályát. A pápai Állami Tanítóképzőben szerzett oklevelet (1949). Kuncsorbán ált. isk.-ban tanított (1951-ig). Az ELTE-n muzeológus–régész szakon tanult (1951–1956). A Magyar Nemzeti Múz. (MNM) gyakornoka (1955–1956). Középkori régészetből muzeológusi oklevelet szerzett (1956). A MNM fegyvertárában segédmuzeológus, az Orsz. Műemléki Felügyelőség első szakképzett régésze (1957-től). A Bp.-i Műszaki Egy. műemléki szakmérnöki képzésén előadó, a Mélyépítő Tervező Váll. egri régészeti munkáinál megbízott tanácsadó. – A műemlékek védelmét, helyreállítását és megőrzését célzó orsz. program keretében munkássága az egész országra kiterjedt. Elsősorban a magyar középkort kutatta, szakavatott ismerője volt a magyar várépítészetnek. A sümegi várban végzett feltárásai, építéstörténeti és építésszerkezeti vizsgálatai lehetővé tették a várrom korszerű felújítását. Az egri várban haláláig végzett ásatásokat; a gótikus püspöki palota, a várszékesegyház, a Föld- és a Tömlöcbástya, a korai keresztelőegyház, az Árpád-kori falu és a temető, vmint a középkori műhelyek, kemencék kutatása kapcsolódik a nevéhez. Pécsváradon a középkori várat, Szigligeten a várromot tárta fel. Győrött a Káptalandombon lévő székesegyház építéstörténetének és a két kis középkori templomrom szerepének tisztázásával foglalkozó ásatásokat vezette, s kutatta a Püspökvár középkori történetét. A fentieken túl egész sor középkori templom és más objektum kutatásánál volt ásató régész vagy szakértő tanácsadó (pl. Borsod m.: kácsi templom; Csongrád m.: kiszombori körtemplom: Pest m.: budajenői temetőkápolna; Somogy m.: törökkopányi templom; Veszprém m.: szigligeti Avasi templom, ugodi várdomb és templom, tihanyi Árpád-kori remetetelep; Zala m.: zalaszántói templom és kehidai temetőkápolna stb.). Vizsgálta legkorábbi román stílusú műemlékeinket, többek között a pécsváradi és a szekszárdi apátsági templomot, s tudatosította a tarnaszentmáriai templom páratlan értékeit. Új megállapításokat tett a körtemplomokról, és foglalkozott a félköríves és egyenes szentélyzáródású (falusi) kistemplomokkal. Több évtizeden keresztül kutatta a szerzetesrendek történetét, építészeti sajátosságait. Arra törekedett, hogy a bencés és ciszterci emlékek mellé hasonló súllyal kerüljön a premontreiek román kori építészete. Fontosnak tartotta a régészeti tárgyi leletanyag publikálását. Különösen a kerámiák, a gótikus és reneszánsz kályhák, kályhacsempék érdekelték, s foglalkozott a középkori kőfaragványokkal is. Építészettörténeti tanulmányaiban a hazai anyagon kívül jelentős európai, mediterrán és elő-ázsiai összehasonlító anyagra támaszkodott. Tanulmányai orsz. periodikákban, m.-i múz.-i évkönyvekben jelentek meg *(Acta Archaeologica, Folia Archeologica, Magyar Műemlékvédelem, Építés- Építészettudomány, Műemlékvédelem, Arrabona, Az Egri Múzeum Évkönyve, Az Egri Vár Híradója, A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, A szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve,* a *Debreceni Déri Múzeum Évkönyve, A Miskolci Herman Ottó Múzeum Évkönyve, A szegedi*

Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Jászberényi Jász Múzeum Évkönyve, Bihari Múzeum Évkönyve, Jászkunság, MTA Veszprémi Akadémiai Bizottságának Értesítője). Rendkívüli szakmai igényességgel készítette tud.-os ismeretterjesztő munkáit; a *Tájak–Korok–Múzeumok Kiskönyvtára* sorozatban kilenc ismertetője jelent meg. Az ásató régész és feldolgozó muzeológus szerencsésen ötvöződött munkásságában. Jelentős kiáll.-okat rendezett a sümegi várról, vmint az egri vár történetéről. Sedlmayr Jánossal közösen rendezte az egri vár középkori kőtárát. *Az egri várfeltárás 30 éve* c. kiáll. összegezte több évtizedes kutatómunkáját.

F. m.: *Az egri vár középkori palotájának gótikus és reneszánsz kályhái* (Az Egri Múzeum Évkönyve III., Eger, 1965, 95–118.); *Félkörives szentélyű templomok a XI. században* (Archaeologiai Értesítő, 93., 1966, 47–64.); *A románkori egyenes szentélyzáródású templomok hazai kialakulásáról* (Magyar Műemlékvédelem III. Bp., 1966, 111–132.); *A sümegi vár feltárása és helyreállítása (1957-1963).* Koppány Tiborral (Magyar Műemlékvédelem. IV. 1963–1966. Bp., 1969, 91–144.); *A győri székesegyház feltárása.* Uzsoki Andrással (Arrabona 12. Győr, 1970, 111–162.); *Eger vára.* Détshy Mihállyal (in: Heves megye műemlékei II. Bp., 1972, 77–159.); *Eger. A vár hadi története.* (Tájak–Korok–Múzeumok Kiskönyvtára 30. Bp., 1980; 5. kiad. 1988); *Korai sokszögzáródású templomok megjelenése az ország középső és nyugati oldalán* (Magyar Műemlékvédelem. IX. Bp., 1984, 73–114.); *Közép-Európa centrális templomai (IX–XI. század)* (Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 17., 1984, 1986, 107–144.); *Stephan der heilige und Pécsvárad Spezimina Nova Universitatis Quinqueecclesiensis* (Pécs, 1989); *Az egri vár feltárása VIII. (1957–1988)* (Agria, XXV–XXVI., Eger, 1990, 317–375.).

Irod.: Sedlmayr János: K. K. (1920–1989) (Műemlékvédelem, XXXIV., 1991, 4., 249.); Uzsoki András: K. K. (1920–1989) (Archaeologiai Értesítő, 1991. 1–2., 86–87.). – Bibl.: Kárpátiné Ézsiás Edit: K. K. egri vonatkozású művei (Az Egri Vár Híradója 21–22., 1990, 6–9.).

Cs. Schwalm Edit

[Ábra: Kozák Károly (fotó)]

Ez a pécsi egyetem évkönyvek BTK tört. tanc-e címe!

2002. 04. 03.

Kozák Károly (1920.aug. 31. Bp. – 1989. dec. 23. Bp.): régész. – A négyosztályos polgári elvégzése után vasesztergályos oklevelet szerzett (1938). Középiskolai fiúinternátusban volt nevelő Keszthelyen (1945-1948), közben elvégezte a Premontrei Gimnázium 5-8. osztályát. A pápai Állami Tanítóképzőben szerzett oklevelet (1949), általános iskolában tanított Kuncsorbán (1951-ig). Az ELTE-n muzeológus-régész szakon tanult (1951-1956). A magyar Nemzeti Múzeumban volt gyakornok (1955-1956). Középkori régészetből szerzett muzeológusi oklevelet (1956), és a MNM fegyvertárában segédmuzeológus. Az Országos Műemléki Felügyelőség első szakképzett régésze (1957-től). A bp.-i Műszaki Egyetem műemléki szakmérnöki képzésén előadó, a Mélyépítő Tervező Vállalat egri régészeti munkáinál megbízott tanácsadó volt. – A műemlékek védelmét, helyreállítását és megőrzését célzó országos program keretében munkássága az egész országra kiterjedt. Tudományos munkája rendkívül sokrétű volt. Elsősorban a magyar középkort kutatta. –Szakavatott ismerője volt a magyar várépítészetnek. Feltárásait a Sümegi várban kezdte, építéstörténeti és építésszerkezeti vizsgálatai lehetővé tették a várrom korszerű felújítását. Az egri várban haláláig végzett ásatásokat. A gótikus püspöki palota, a várszékesegyház, Földbástya, Tömlöcbástya, korai keresztelőegyház, Árpád-kori falu és középkori műhelyek, kemencék, Árpád-kori temető kutatása kapcsolódik a nevéhez. Pécsváradon a középkori várat, Szigligeten a várromot tárta fel. Győrött a Káptalandombon lévő székesegyház építéstörténetének a két kis középkori templomrom szerepének tisztázásával foglalkozó ásatások, valamint a Püspökvár középkori történetének kutatása fűződik a nevéhez. – Az előzőek mellett még egész sor középkori templom- és rom kutatásánál volt ásató régész vagy szakértő tanácsadó. (Pl. Borsod megye: kácsi templom; Csongrád megye: kiszombori körtemplom: Pest megye: budajenői temetőkápolna: Somogy megye: törökkopányi templom. Veszprém megye: Szigligeti Avasi templom, ugodi várdomb és templom, tihanyi Árpád-kori remetetelep. Zala megye: zalaszántói templom és a kehidai temetőkápolna stb.) – Vizsgálta legkorábbi román műemlékeinket, többek között a pécsváradi és szekszárdi apátsági templomot, s tudatosította a tarnaszentmáriai templom páratlan értékeit. Új megállapításokat tett a körtemplomokról, és foglalkozott a félköríves és egyenes szentélyzáródású (falusi) kistemplomokkal. –Több évtizeden át kutatta a szerzetesrendek történetét, építészeti sajátosságait. Arra törekedett, hogy a bencés és ciszterci emlékek mellé hasonló súllyal helyezzük a premontreiek román kori építészetét. – Nagyon fontosnak tartotta a régészeti tárgyi leletanyag publikálását. Különösen a kerámiák, gótikus és reneszansz kályhák, kályhacsempék érdekelték. Foglalkozott a középkori

kőfaragványokkal is. – Ásatásainak publikálása mellett számos építészettörténeti tanulmányt írt. Ezekben a hazai anyagon kívül jelentős európai, mediterrán és elő-ázsiai összehasonlító anyagra támaszkodott. – Sokrétű tudományos munkásságának eredményei országos periodikákban, megyei múzeumi évkönyvekben jelentek meg: Acta Archeologica,, Folia Archeologica, Magyar Műemlékvédelem, Építés- Építészettudomány, Műemlékvédelem, Arrabona (győri múzeum évkönyve), az Egri Múzeum Évkönyve, Az Egri Vár Híradója, a Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve, a debreceni Déri Múzeum Évkönyve, a miskolci Herman Ottó Múzeum Évkönyve, a szegedi Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, a jászberényi Jász Múzeum Évkönyve, a berettyóújfalui Bihari Múzeum Évkönyve, a Jászkunság, a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Történeti Tanszéke Évkönyve, az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottságának Értesítője. Régészeti, műemléki, helytörténeti kiadványait a Corvina kiadó, a Képzőművészeti Alap, a Veszprém megyei és a Heves megyei Idegenforgalmi Hivatalok jelentették meg. Rendkívüli szakmai igényességgel készített tudományos ismeretterjesztő munkát, a Tájak–Korok–Múzeumok sorozatban kilenc ismertetője jelent meg, több idegen nyelven, és többszöri kiadásban. – Az ásató régész és feldolgozó muzeológus szerencsésen ötvöződött benne. Publikációi mellett jelentős kiállításokat is rendezett a sümegi várról valamint az egri vár történetéről. Sedlmayr Jánossal közösen rendezték az egri vár középkori kőtárát. Az egri várfeltárás 30 éve c. kiállítás összegezte több évtizedes kutatómunkáját.

Fm.: Az egri vár középkori palotájának gótikus és reneszansz kályhái (Az Egri Múzeum Évkönyve III. Eger, 1965. 95-118.), Félköríves szentélyű templomok a XI. században (Arch. Ért. 93. 1966. 47-64.). A románkori egyenes szentélyzáródású templomok hazai kialakulásáról. (Magyar Műemlékvédelem III. Bp. 1966. 111-132.). A sümegi vár feltárása és helyreállítása (1957-1963). Koppány Tiborral (Magyar Műemlékvédelem IV. 1963-1966. Bp. 1969. 91-144.) A győri székesegyház feltárása. Uzsoki Andrással. (Arrabona 12. Győr, 1970. 111-162. Eger vára. Détshy Mihállyal. (Heves megye műemlékei II. Bp. 1972. 77-159.) Eger. A vár hadi története. (TKM 30. 1980 és 5. kiadás 1988.) Korai sokszögzáródású templomok megjelenése az ország középső és nyugati oldalán. (Magyar Műemlékvédelem. IX. Bp. 73-114. 1984.) Közép-Európa centrális templomai (IX.-XI. század) (Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 17. 1984. (1986). 107-144.) Stephan der heilige und Pécsvárad Spezimina Nova Universitatis

Quinqueecclesiensis. (Pécs. 1989.) Az egri vár feltárása VIII. (1957-1988). (AGRIA XXV-XXVI. Eger. 1990. 317-375.)

Irod.: Sedlmayr János: K.K. (1920-1989). Műemlékvédelem XXXIV. 4. 1991. 249.) Uzsoki András: K.K. (1920-1989). (Arch. Ért. 1991. 1-2. 86-87.)

Bibl.: Kárpátiné Ézsiás Edit: Kozák Károly egri vonatkozású művei. (Az Egri Vár Híradója 21-22. 1990. 6-9.)

Cs. Schwalm Edit

Szolnoki csata a könyvtárért meg a „Fehér Házért"

Védekeznek, s tiltakoznak a szolnoki könyvtárosok. Ha kell, *tüntetéssel* adnak nyomatékot véleményüknek. Féltik beázó raktáraikban foszladozó könyveiket, a hazai könyvtári hálózatot, a humánum s az önművelés ügyét.

Mitől bőszültek föl a kultúra amúgy csöndes szolgálói? Nézzük a tényeket: a megyei könyvtár könyvbeszerzési kerete tavaly már szeptemberben elfogyott. Szó sincs arról, hogy a megye legnagyobb könyvtárában ezután föllelhető legyen az írásban idehaza megjelenő kultúra egésze. Ám a szolnoki könyvtárügyet nemcsak ezért nevezték tragikusnak, siralmasnak a fölszólalók azon a fórumon, ahová — stílszerűen — malterosládákat és építkezési törmelékeket kerülgetve juthattak be az érdeklődők. A nyolcvanezres megyeszékhelyen 1939-ben jóval több könyvesboltban vásárolhattak az emberek, mint manapság. A megyei könyvtár háromszázezer kötetének nagy részét manapság *mezőgazdasági épületekben — színekben — tárolják* elfogadhatónak közel sem minősíthető körülmények között. Így, most már mindannyiunk tudtával megy tönkre százmilliós értékű nemzeti vagyon, ahelyett, hogy valóban a művelődést, az olvasókat szolgálná. Szolnok az országnak az az egyetlen megyeszékhelye, ahol *az utóbbi 45 békeévben nem épült új megyei könyvtár.*

A város főterének egykori Magyar Király Szállodájában a megyei múzeum és a megyei könyvtár él, három és fél évtizede kényszerházasságban. (A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat megyei szervezete nem kis viták közepette kiköltözött.) A helyenként rogyadozó épület tovább már nem halogatható fölújítása elkezdődött. Azt talán fölösleges ecsetelni, hogy a munkálatok milyen változatos kellemetlenséggel zavarják a muzeológusokat, a könyvtárosokat, nem utolsósorban a múzeum s a könyvtár látogatóit. Ám nem ez a legnagyobb baj, hanem az, hogy a megyei könyvtár elhelyezésének ügye közel sem oldódik meg a fölújítással, még úgy sem, hogy a könyvtár megkapta a szomszédos épülettömbben levő régi munkásőrparancsnokság helyiségeit.

Nyilvánvaló, hogy az eredeti, a Tisza-parti elképzelés az igazán jó, hiszen az utánozhatatlanul csodálatos sétánnyal, a Tisza Szállóval, a színházzal, a középiskolák sorával, a Galériával, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola szolnoki tagozata impozáns, új kollégiumával együtt teremthető meg az alföldi megyeszékhely valóban vonzó kulturális negyede.

Mindezek megvalósulása azonban nemhogy közeledne, inkább távolodni látszik. Ezért jöhetett kapóra a hatalom korábbi bástyája, a szolnoki „Fehér Ház", a volt megyei pártbizottsági székház megüresedése. A hatemeletes, jókora garázzsal kiegészített, városközponti épületre *bejelentette igényét a megyei kórház,* mondván: legyen belőle orvosi rendelő. És bejelentette igényét most a *megyei könyvtár,* ám nem a maga számára jelölve a házat, hanem azt javasolja: települjön a pártszékházba az a kollégium, amelynek helyét megkaphatná így a könyvtár, s lépésről lépésre érvényesülhetne a második építészeti pályázat elve, azaz a városközpontban alakulna ki a megyei múzeummal — esetleg egy képtárral közös kulturális intézménytömb.

Az építészek szerint nem annyira az elv a hibás, inkább *kivitelezhetősége kérdéses.* A pártszékház ugyanis irodaháznak épült, arra alkalmas. Akár rendelőintézetet, akár kollégiumot kívánnak oda telepíteni a szolnoki polgárok, átalakítása egy halom pénzbe kerül. Maradjon tehát a „Fehér Ház" irodaház — vallják a szakemberek.

A szolnoki csata még tart.

Egri Sándor

ajánlva az építészek figyelmébe. Az elképzelés helyességének nyomatékául kapta meg a megyei könyvtár a volt munkásőrparancsnokságot. A lerobbant épület fölújítására már nem futotta. Itt tartunk ma.

A Minisztertanács Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Kollégiumának nyilatkozata

(MTI) Mint ismeretes, a hét elején a Magyarországon élő horvátok, románok és szlovákok képviselői kinyilvánították szándékukat egy önálló önkormányzati és önigazgatási szerv létrehozására. Véleményük szerint ugyanis a néhány hónappal ezelőtt életre hívott Nemzetiségi és Etnikai Kisebbségi Kollégiumot a kormány felülről hozta létre, tagjait nem választás útján delegálják, hanem kijelölik.

A kollégium most közzétett nyilatkozatában leszögezi: a testület a kormány tanácsadó szerve, így nem pótolhatja és nem is kívánja pótolni a hazai kisebbségek érdekképviseleti és politikai szervezetét. Álláspontja szerint a Magyarországon élő nemzetiségeknek korlátozás nélküli joga az önszerveződés, a saját érdekképviseleti szervek létrehozása. Ezt elősegítendő a kollégium által kidolgozott nemzeti és etnikai kisebbségi törvénytervezet rögzíti a kisebbségi önkormányzatok közjogi önállóságának alkotmányos garanciáit, s egyúttal lehetővé teszi a kisebbségek számára az államhatalomban való arányos részvételt. A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Kollégium véleménye szerint a kisebbségi érdekképviseletnek a tagolt politikai rendszerben meg kell jelennie az Országgyűlésben és a helyi önkormányzatokban is. Éppen ezért az új önkormányzati szerv létrehozása kapcsán elhangzott megnyilatkozásokra reagálva a testület sajnálatosnak tartja a kollégium és a különböző nemzetiségi szervezetek mesterséges szembeállítását.

Megszűnt az MNB monopóliuma a vállalatok devizaügyleteiben

(MTI) Ez év január 1-jével folytatódik a magyar bankrendszer reforma[illegible] teleket továbbra is csak a Magyar Nemzeti Bank veheti fel a

A legfőbb ügyész helyettese a büntetőeljárás reformjáról

A hazai bűnözést lehetetlen vizsgálóbírói módszerekkel üldözni

Hazánk egy furcsa ellentmondással lépte át a XX. század utolsó évtizedének küszöbét: a bűnözés sohasem tapasztalt módon növekedett, ugyanakkor megjelentek a jogállamiság egyre szélesedő garanciái is. Úgy látszik, hosszabb távon meg kell tanulnunk együttélni a kriminogén jelenségekkel. A bűnözés visszaszorítására tett mégoly hathatós rendőri intézkedések sem feledtethetik el a jogalkalmazókkal: a bűnüldözés civilizált játékszabályai azt is megilletik, akit eljárás alá vontak.

Szakmai viták

E gondolat jegyében fogadta el a parlament a büntetőeljárás módosításáról szóló törvényt, amely — néhány rendelkezés kivételével — az új esztendő első napján lépett hatályba. A jogalkotás során akadtak olyan javaslatok is, amelyek nem kerültek be a jogszabályba, de egyáltalán nem biztos, hogy a soron következő kodifikáció is elveti ezeket az elgondolásokat.

Milyen gyakorlati következményekkel jár a kényszerintézkedések megreformált szabályozása? *Az egykoron volt vizsgálóbírói rendszer beilleszthető-e a mai magyar büntetőeljárás jogrendszerébe?* Ezekről a kérdésekről beszélgettünk dr. *Nyíri* Sándorral, a legfőbb ügyész helyettesével.

— 1973-ban, amikor megalkották az új büntetőeljárási törvényt, a jogásztársadalom nagyrésze úgy jellemezte a változtatást, hogy nemzetközi összehasonlításban is korszerű, időtálló kódexszel büszkélkedhetünk 1989-ben mi indokolta az újabb módosítást?

— Ha egyetlen mondatban kellene a kérdésre válaszolni, akkor azt mondanám, hogy a hazai büntetőeljárási jogot összhangba kellett hozni nemzetközi kötelezettségeinkkel, elsősorban a polgári és politikai jogok egyezségokmányával. Nemcsak a védelemhez való jog teljesebb érvényesülésének garanciális szabályai szorultak kiegészítésre, hanem *gyökeresen meg kellett változtatni az előzetes letartóztatásra vonatkozó szabályokat is.* Nem lennék őszinte, ha elhallgatnám, hogy ebben

na a panasz elbírálása bírói hatáskörbe, amikor a döntést valaki megpanaszolja.

— Ezt azt jelenti, hogy az ügyészi hatáskörben elrendelt kényszerintézkedés az esetek többségében megalapozott és törvényes volt?

— A Legfőbb Ügyészség 1988-as statisztikai adatai szerint 4478 olyan személyt vádoltunk meg, akiknek az előzetes letartóztatását az ügyészség rendelte el. Ugyanakkor a vádhatóság a nyomozás kezdetétől a vádemelésig összesen 1798 személyt helyezett szabadlábra hivatalból, tehát saját „elhatározásából", s mindössze 47 esetben a gyanúsított panasza folytán. Visszatérve a 4478 előzetes letartóztatásban levő megvádoltra, a bíróság a tárgyalás előkészítése során — amikor felülvizsgálta a mi döntésünket — 60 eset kivételével *fenntartotta az előzetes letartóztatásokat, mintegy megerősítette az ügyész álláspontját.* Mindez, véleményem szerint, azt mutatja, hogy az *esetek döntő többségében az ügyészi döntés kiállotta a gyakorlat próbáját.* Természetesen előfordulhatnak tévedések, ezért az előzetes letartóztatással kapcsolatos panasz esetén *messzemenően indokolt a bírói felülvizsgálat,* függetlenül attól, hogy az ügyben hol tart a nyomozás. Összefoglalva: az a megoldás, amely minden esetben, kivétel nélkül a bíróság kötelességévé teszi az előzetes letartóztatás elrendelését, elvileg szükségtelen és gyakorlatilag célszerűtlen.

Megfelelő apparátusokat

— A rendőrség részéről az új jogszabállyal kapcsolatban egy tanácskozáson elhangzott: egyes garanciális rendelkezések olyan mértékben lelassítják majd a bűnüldözést, nehezítik a bizonyítást, hogy — a jelenlegi bűnözést tekintve — tovább rontják a felderítési mutatókat, s egyenesen bátorítólag hatnak a bűnözésre. Ön, mint egy nyomozásfelügyeleti szerv vezetője, egyetért-e az aggályokkal?

— Ha egy ország ad a méltóságára, akkor nemcsak az állampolgár[illegible]

illeti, úgy gondolom, hogy erről elsősorban azok hivatottak nyilatkozni, akikre a kérdés — tárcaszinten — tartozik.

— Tavaly október végén Szegeden ön találkozott a Csongrád megyei országgyűlési képviselőkkel. Eke Károly képviselő azt javasolta, hogy Magyarországon állítsák vissza a vizsgálóbírói intézményt. A régi bűnvádi perrendtartás, az 1896. évi XXXIII. törvénycikk ismerte ezt a rendszert. Mi volt akkor a vizsgálóbírói szisztéma lényege?

— Azzal kezdeném, hogy már a XIX. században is sokan vitatták a vizsgálóbírói rendszer helyességét. *Baumgarten* Izidor, a neves perjogász ezt a következőképpen fogalmazta meg: *„A nyomozás lehet vagy felületes, és akkor semmit sem ér, vagy alapos, és akkor feleslegessé teszi a vizsgálatot"* (ti. a vizsgálóbírót. — A szerk.). A vizsgálóbírói rendszer lényege az volt, hogy amikor a nyomozás már eljutott odáig, hogy a tettes ismertté vált, a vizsgálóbíró bizonyos eljárási cselekményeket (például meghallgatásokat) foganatosított, vagy bírói módszerrel, tekintéllyel megerősített. Hozzáteszem, hogy mindez nem tette feleslegessé az ügyészt, mert a nyomozást akkor is ez a szervezet irányította, s képviselte a későbbiekben a vádat.

— Az osztrák és a nyugatnémet büntetőkódexben azonban helyet kapott a vizsgálóbírói intézmény. Véleménye szerint visszahozható ez a magyar jogba?

— A vizsgálóbírói rendszert hazánkban az ötvenes évek elején szüntették meg. Azóta jogászgenerációk nőttek fel anélkül, hogy közelebbi ismereteik lettek volna erről, leszámítva az ilyen tárgyú nyugati filmeket. Jellemző, hogy az 1980-ban kiadott Állam- és Jogtudományi Enciklopédia címszavai között a vizsgálóbírói intézmény nem szerepel. Véleményem szerint *a vizsgálóbírói intézmény visszaállítható ugyan, de a közeljövőben semmiképpen sem célszerű.* A XIX. század végéhez képest változott a világ, s felelősséggel állítom, hogy a *mai magyar bűnözést lehetetlen (vizsgáló)bírói módszerekkel sikeresen*

KOZÁK KÁROLY régész

A HÉT FILMJEI

Hagyjátok Robinsont

A klasszikus irodalmi művek a huszadik században a legkevésbé sem érezhették magukat biztonságban: *Szophoklész Elektrájától* John *Gay Koldusoperáján* át Shakespeare *Hamletjéig* egyaránt az a veszély fenyegette őket, hogy valamely kortársunk újraírja, újragondolja a történetet. Hol ilyen, hol olyan sikerrel.

Újragondolni lehet természetesen Daniel *Defoe* korszakot indító regényét, a *Robinson Crusoe*-t is. Akad benne kihagyott lehetőség bőven. S különben is: Defoe maga is csak hallotta — illetőleg: olvasta — valamely szerencsétlen sorsú angol matróz hányattatásait egy lakatlan szigeten, ehhez kanyarította hozzá saját meséjét, amellyel végül megteremtette a szilaj természeten úrrá lenni képes, istenfélő angol hőst a világirodalom számára. Olyan hőst, amilyenre korának éppen szüksége volt, olyat, amely visszatükrözte a formálódó angol polgári társadalom értékeit. Történetében természetesen akadnak homályos pontok jócskán, vannak olyan mozzanatok, olyan alakok, amelyekről és akikről bővebb információkat is várna az olvasó.

Timár Péter egyrészt megkíséreIte huszadik századivá áthangszerelni, másrészt kibővíteni — egyúttal le is csupaszítani — Robinson meséjét. Föltette magának a kérdést: mi van vajon akkor, ha Robinson nem diadalmas, győztes hős, hanem egyszerűen egy semmirevaló, részeges hazudozó, akivel a nevezetes dolgok talán meg sem estek, aki csupán azért hord hetet-havat össze, hogy egy kis rumhoz jusson Defoe jóvoltából? Mi van akkor, ha az író ott áll egy se füle, se farka történettel, s nem tehet egyebet, mintsem hogy maga lép a valóság hiányzó elemeinek helyébe: kiegészíti, átcsoportosítja, föltupírozza a hallottakat? Mi van akkor, ha a részeges és együgyű Robinson csak a „mázlinak" köszönheti túlélését a lakatlan szigeten, ahová hajójának kapitánya valószínűleg teljesen megérdemelten száműzi? Mi van akkor, ha „hűséges szolgája", Péntek — nő? Ráadásul kannibál? Vagy: mi van akkor, ha ez a nő, ez a Péntek hordja igazából a nadrágot, ha ő parancsol gazdájának és nem fordítva?

Sokféle ilyen és ehhez hasonló kérdést lehet még föltenni a Robinson-történettel kapcsolatban, sokféleképpen lehet lerombolni, demitizálni a Robinson-mítoszt, sokféleképpen lehet antihőst faragni el[illegible]er

Csak éppenséggel: minek? Olyannyira nem foglalkoztatja korunk emberét Daniel Defoe és hőse, hogy — érzésem szerint — szinte tökéletesen mindegy, milyen képzeteink vannak manapság Robinson Crusoe-ról. S legfőképpen akkor mindegy, ha az ekképpen újragondolt, újraformált történetből nem kerekedik ki valamiféle új minőség, ha az elkészült művön nem érzi az ember: valami eddig észre nem vett, lappangó, de fontos vonással egészült ki a korábbról már jól ismert kép.

Itt, Timár Péter filmjében sajnos semmi ilyesmi nem történik. Pedig a néző bizonyára joggal várná el, hogy a friss humorú *Egészséges erotika* és a magabiztos *Moziklip* után majd ismét valami nagyon eredeti, valami nagyon meglepő villan fel a vásznon. A néző csalatkozni kénytelen, s egy idő után bizony el is szomorodik.

Mert elszomorító látni a Robinsonnak megálmodott *Mikó* István hakniszintű alakítását, rossz kabarétréfákba illő csetlését-botlását, külsődleges, bombasztikus megoldásokat alkalmazó játékmódját. S kevés örömöt lelhetni ezúttal *Garas* Dezsőben is, aki kínnal — de: rutinosan — feszeng Defoe igazából ki nem talált, meg nem írt, át nem gondolt szerepében. Ez a ki nem találtság jellemző egyébként a film egészére is, a villámtréfányi alapötlet játékfilmmé földuzzasztása egy — nem is olyan hosszú — idő után valószínűleg a legrutinosabb nézőnek is alaposan kedvét szegheti. Ebben a nagy ugrabugrálásban, humorosnak gondolt makogásban, jövés-menésben az ember váltig keresi az összehangzó értelmet, keresi, hogy mi végre is ül itt bent a moziban, mi az a fontos, új, meglepő dolog, amit az újraformált Robinson révén a rendező közölni kívánt vele. Feltesszem: nem a néző hibája, ha nem talál Timár Péter munkájában ilyesmit. Ez a kubai—magyar koprodukció ugyanis valóban nehezen megfejthető okok miatt készült el ilyennek, nehezen átlátható okok miatt lett ennyire rakoncátlanul szétesős, csalódást keltően színvonaltalan. A kudarcot az sem mentheti igazán, hogy a *Hagyjátok Robinsont* hosszú idő óta az első, könnyednek szánt vígjáték.

Valóban kellenének az igazi, jó, igazán könnyed vígjátékok. De: hagyjátok Robinsont! *(Dialóg Filmstúdió Vállalat)*

NAPLÓ

Erdély gyermekeiért címmel lemez jelent meg, amelynek előadói Bubik István, Csoma Judit, Keresztes Ildikó, Vikidál Gyula, a Kassák Lajos Általános Iskola tanulói és az őket kísérő együttes. Az új kislemez készítői — a Hungaroton munkatársai —, előadói, valamint az Állami Könyvterjesztő Vállalat Rózsavölgyi és Kodály Zoltán zeneműboltjai a bevételt az erdélyi gyermekek megsegítésére ajánlják föl.

△

A Diakonia új számában Weöres Sándor és irodalmunk múltja címmel közli Kabdebó Lóránt tanulmányát és Eszmélet címmel Jánosy István versét W. S. emlékére. A nemrég elhunyt Schulek Tibor műve Magyar evangélikusok Romániában címmel jelent meg, Hafenscher Károly a protestantizmusról ír, Sisa József művészettörténész a fasori gimnázium tervezését és építését idézi föl. Donáth László írásának címe: A „zsidókérdés" kétfajta német protestáns megközelítésben. Elekes Zsuzsanna szociológus a drogproblémáról értekezik, Bízik László a pluralizmussal foglalkozik, a szerkesztő: Veöreös Imre pedig Pál apostolról közöl tanulmányt.

<

Ács Kató író, felejthetetlen mesék költője temetése január 11-én, csütörtökön 11 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

≈

Kozák Károly, a magyar műemlékvédelem áldozatos és hozzáértő munkása távozott hirtelen körünkből. Mintegy harminc éven át járta az országot, ásta és kutatta a román kori építészeti emlékeit. Sümeg, Eger, Pécsvárad, Jánoshida, Kiszombor, Tarnaszentmária és sok más emlékhely helyreállítása őrzi hivatástudatának, haza- és szakmaszeretetének emlékét. Remélhetően a hazai régészet legalább halála után megadja majd neki azt az elismerést, amit életében hiába várt és méltán hiányolt. Mint valami zarándok, szinte állandóan úton volt. A múlt valóságával akart minél többször szembesülni. Nem íróasztalrégész volt, aki tíz megírt dolgozatból hoz össze egy tizenegyediket. Alkotó képzelete és elmélletteremtő képessége felülmúlta a tudományos kutatók átlagáét. Bármilyen témához nyúlt, volt eredeti mondanivalója, amellyel gyakran kihívta maga ellen a szokványos elképzelésekhez ragaszkodó szakmai közvéleményt. Mint a kreatív emberek többsége, ő sem alkalmazkodott könnyen a hivatali és szakmai hierarchiához. Legtöbbször magányosan, de töretlen meggyőződéssel küzdött igazáért. Sokunk szemében, akik tíz évvel voltunk nála fiatalabbak, sokáig ő testesítette meg a példamutató cserkészt és az elkötelezett embert, mégha mindenben nem is értettünk vele egyet. Emberebb emberré és magyarabb magyarrá formált bennünket, és formált volna még sok más ifjút is néptanítóként, ha nem kényszerült volna az ötvenes években elhagyni az iskolát. Már harmincéves volt, amikor egyetemi tanulmányait megkezdte, hogy a magyar régmúlt megkésett, de mindenképpen jelent építő munkása legyen.

(hársing)

Valamit visz a víz

Vita a Művészet című folyóirat sorsáról

Kállai Ernő Kör néven megalakult a Képzőművészek Szövetsége műkritikusi szakosztályának „jogutódja". A szövetség jó ideje szorgalmazza önmaga, e monolitikus és tehetetlen szakmai szervezet szétbontását kisebb, tényleges érdekeket képviselő, saját kezdeményezésből alakuló egységekre. Ezek sorában az egyik első a kritikusok *Kállai Ernő Köre*, amely a létrejöttét bejelentő sajtóközleményben egyúttal bojkottot hirdetett a formálisan a szövetséghez tartozó lap, a *Művészet* ellen. Lépésük indoklása: *főszerkesztői önkény, a szakemberek eltávolítása a szerkesztőségből, a szakmai hitelesség hiánya.* A bojkottfelhíváshoz csatlakozott a Fiatal Képzőművészek Stúdiója is; míg a lap főszerkesztője, *Rideg* Gábor a *Magyar Nemzet*nek írott levelében nemtetszésének adott hangot. Alább e két dokumentumot adjuk közre:

✶

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója rendkívüli közgyűlése felhatalmazásával az ügyvivő vezetőség nyilatkozatot ad közre, melyben aggodalmának kíván hangot adni a Művészet című folyóirat sorsát illetően. A lap, mely a képzőművészet egyetlen színes nyomásban megjelenő hazai orgánuma, évek óta ellentmondásos és folyamatosan csökkenő színvonalú írásokat közöl, mind a szakma, mind a nagyközönség teljes érdektelenségét kiváltva, elzárva a kortárs művészet és vizuális kultúra megismerésének lehetőségét. A lap maradék nívóját jelentő szerkesztők elbocsátása szellemi űrt teremtett, melyen nem segít a főszerkesztő, Rideg Gábor zavaros elgondolása a lap üzleti alapon való megjelenéséről. Egy méltó formátumú, színvonalas művészeti lap a világon mindenütt csak jelentős állami támogatással és képzett szerkesztői gárdával képzelhető el. A jelenlegi főszerkesztő másfél évtizedes működése bebizonyította, hogy erre a feladatra legfeljebb az acéli kultúrpolitika túlbuzgó kiszolgálójaként volt „alkalmas". A Stúdió kéri a lapalapító művelődési minisztert, hogy a magyar képzőművészet jövője érdekében mielőbb rendezze a Művészet folyóirat finanszírozási gondjait (ami persze összefügg az egész művészeti élet tragikus és máig megoldatlan gondjaival), és hirdessen pályázatot a főszerkesztői poszt betöltésére. A Stúdió egyúttal szorgalmazza, hogy a jelentősebb múzeumok és kiállítási intézmények élén ma is ott ülő, az előző kultúrpolitikai érában meglehetősen kompromittálódott káderek helyébe pályázat útján új, képzett és hiteles szakemberek kerülhessenek.

✶

December 14-én, a *Magyar Nemzet* kulturális rovatában olyan közlemény jelent meg, amelyre, mint az érintett *Művészet* folyóirat főszerkesztője, minden[illegible]képpen reagálnom kell. E reagálásom azonban, és vele kapcsolatos érzéseim ambivalensek.

Örömmel üdvözlöm azt a tényt, hogy a remélhetőleg hasonló gondolkodású művészeti írók most társaságba, szellemi csoporttá szerveződtek. Azzal is egyet tudok érteni, hogy véleményt formálnak önmagukról, másokról. Remélhetőleg majd egyszer a mai magyar művészet legégetőbb gondjairól is ilyen egységesen hallatják szavukat. Kívánom, hogy ez a csoport, ha ereje és lehetősége van rá, önálló publikációs fórumban is megtehesse ezt.

Nem tudok azonban örülni annak a módnak, ahogy véleményüket kifejtették. Természetes kiváltképp nem örülök a lapomat ért durva támadásuknak, és hogy húszfős csoportjuk véleményét kizárólagos szakmai állásfoglalásnak próbálják feltüntetni. *„Megrázó, drámai erejű blokád"* fölhívásuk arra is alkalmas, hogy mindazokat megtévessze, akik nem ismerik a tényeket, vagy kandi kíváncsisággal nem lestek még a szakmai kulisszák mögé.

Íme néhány adalék e tényekhez: a Képzőművészeti Szövetség művészeti író szakosztályának száztíz tagja van. A szakosztály december 12-i ülésén megjelent húsz fő a szakma érdektelenségére hivatkozva (természetesen a távolmaradottakat elmarasztalva) kimondta a szakosztály föloszlatását, egyúttal a *Kállai Ernő Kör* megalakítását, és megfogalmazta a már említett állásfoglalást. Hogy blokádfelhívásuknak nagyobb hitelt adjanak, a lap eddigi tevékenységét kritikán alulinak minősítették, és természetesen mindezért a főszerkesztői önkényt tették felelőssé. Szemrebbenés nélkül figyelmen kívül hagyták azt az apróságot (gondolva, hogy ezt a kívülálló nem tudhatja), hogy ezzel a minősítéssel saját tevékenységüket is értékelték. Márpedig a húszfős társaság többsége az elmúlt másfél évtized alatt vagy a lap állandó és rendszeres szerzője, vagy belső munkatársai vagy éppen vezető munkatársa volt, és mivel képtelenség, hogy egy lapot egyedül egy ember készítse, még ha a lapot az ő neve is jegyzi, közös munkánk kapott részükről ilyen elmarasztaló véleményt.

Kedves Kollégák! Ezek után bármilyen furcsán is hangozzék, én sokkal jobb véleménnyel vagyok és voltam eddigi munkájukról, mint önönmaguk, bár teljesen elégedett nem lehettem vele, mint ahogy elégedetlenséget érzek immáron több mint másfél évtizede saját tevékenységemmel szemben is.

Ezek után joggal érezhetem úgy, hogy a társaság blokádfelhívásának indítéka nem valami más, ami céljait, módszereit arra a gondolkodásmódra alapozza, mely szerint „minél rosszabb, annál jobb".

Félő azonban, hogyha a gazdaság zátonyain amúgy is léket kapott hajót a szakmai, torzsalkodások és a pozíciószerző ambíciók szirtjei között kell kormányozni, menthetetlenül elsüllyed, s bár a kapitány is — ha nem tud úszni — vízbe fulladhat, de a legnagyobb kár a rakományt, a mai magyar képzőművészetet éri.

Rideg Gábor

✶

A rakományt — hogy Rideg Gábor költői képével éljek — nem a „Művészet" elnevezésű folyóirathajó szállította. A kulturális sajtó nevű folyamon számos hivatalos cirkáló és egy-két saját építésű lélekvesztő fuvarozott képzőművészeti rakományt az utóbbi időben. A „Művészet" kapitánya, Rideg Gábor azonban mindvégig a parton ült és uszadékfát pecázott. Nem is kellett félnie az elsüllyedéstől.

A történet pedig így esett:

A kései Aczél-korszakban, a nyolcvanas évek fordulóján új közmegegyezés jött létre Magyarországon a képzőművészet nemzetközileg is ismert alkotói, a műkritikusok és a kulturális hivatalnokok között. A közmegegyezés lényege: az európai értékrendhez közeledjék a hazai. A korábban mindenható intézmények (minisztérium—lektorátus—alap—főiskola) hatalma elsorvadt, az elmúlt évtizedek hangadó szobrászai, festői, kritikusai eltűntek a színről. Ezt a — nem ellentmondásmentes — közmegegyezést a közönség kiállításokon, a magyar művészet külföldi szereplésén, a kritikában, de valamelyest még a múzeumokban s a minisztériumi és helyi műtárgyvásárlásokon is nyomon követhette. És a „Művészet"-ben?

Egy művészeti lap, pontosabban az egyetlen szakmai lap mit tehetett ebben a helyzetben? A főszerkesztő — aki feltehetőleg szerkeszti a lapot — nyilván végiggondolta lehetőségeit, és jó lel[illegible]

A földigiliszták életéből

[illegible]nt is [illegible] társulat mindig tisz-

CSONTVÁZ A SZEKRÉNYBEN

Beszélgetés a régészet ellentmondásairól

1976 augusztusában Mohácson török vendégek jelenlétében „megünnepelték" a mohácsi vész 450. évfordulóját. Az akkori rendezvénysorozat szatírába illően mutatta, miként lehet túllihegni egy számunkra ráadásul katasztrofális történeti évfordulót. Szó esett „1526—1976" feliratú vécépapírról, alig lehetett megakadályozni, hogy megrendezzék a II. Lajosról elnevezett úszóversenyt. Ami igaz, az igaz: a történelmi emlékpark gyönyörűre sikerült, de hogy az országos ünnepség határidejére elkészüljön, az egyik föltárt tömegsírt vegyszerrel leöntötték, nyilatkozta egy kétségbeesett antropológus. Így az antropológiai leletanyag a tudomány számára elveszett. A „hősvértől pirosult gyásztér" eszázadi sorsa nem egyedi példa. A régészet és a helyi érdekek gyakran kerülnek olyan összeütközésbe, amelyben valamelyik fél elvérzik. Az áldozat leggyakrabban a tudomány lesz. Erről beszélgetünk dr. Kozák Károly régésszel, az Országos Műemléki Felügyelőség tudományos főmunkatársával.

— Mit vesztett a tudomány Mohácsnál?

— Ezt az ügyet nem ismerem teljes terjedelmében. Úgy gondolom azonban, a tárgyi leletmentő munka rendben lefolyt, csak a csontvázak feldolgozása maradt el. Én inkább azt mondhatom: némileg kegyeletsértő, értelmetlen és fölösleges dolog holtak ezreit szabadtéri látványossággá tenni.

— Azt mondotta: „csak" a csontvázak feldolgozása maradt el. Erről egy gyerekkori élményem jut eszembe: barátaimmal egy építkezésről valósággal elloptuk azt a csontvázat, melyet az árokásó munkások találtak. Végül hajszál híján kerültük el a verést. A múzeumban viszont savanyúan fogadtak bennünket, köszönet nélkül átvették a leletet, mondván, hogy ők is tudják, „csak" későközépkori temető van ott.

— Külön beszélgetést folytathatnánk a múzeumok raktározási gondjairól. Én például Egerben föltártam egy Árpád-kori temetőt, mintegy ezer szkeletonnal. Ezek közül legfeljebb százat sikerült feldolgozni. A győri Káptalan-domb esetében még rosszabb a helyzet, mert a győri múzeumnak tárolási gondjai vannak. Bár ebben a tekintetben fönntartom, amit mondtam: a régészet számára nem jelent pótolhatatlan veszteséget néhány földolgozatlan váz.

— De például Mohács esetében, ahol sok száz, talán sok ezer fiatal, élete virágában meghalt ember maradványait találták meg, életmódjuk, rasszuk, egészségi állapotuk, táplálkozási szokásaik vizsgálatával sosem látott lehetőséghez jutottunk volna. Eredményeként esetleg más színben látnánk a magyar középkor hétköznapjait.

— Elismerem, ha nem régész, hanem történész-antropológus ülne most itt, mást mondana.

— Beszéljünk akkor a Győr-Káptalan-dombi ásatásokról.

— A Káptalan-dombon már régebben megtaláltuk a románkori alapra épült székesegyház maradványait. Közben a területen megépült, s a homlokzati befejező munkálatoknál tart a győri vagongyár vendégháza. A munka közben, a székesegyháztól tíz, a vendégháztól húsz méter távolságban 11. századi, román templom romjait találtuk meg. Egészen hihetetlen kérdéseket vet föl a lelet. Miért azonos tájolású a középkori székesegyházzal, amely a román alapokra épült? Miért áll a kettő ilyen szorosan egymás mellett? Lehetséges, hogy ez volt előbb? A romok különös jelentősége, hogy a Szent István által alapított tíz püspökség épületei közül eddig egyiket sem tudtuk eredeti alakjában bemutatni. Lehetséges, hogy ezúttal rátaláltunk az elsőre. Előbb azonban más véleményekkel is meg kellett küzdenünk. Ma már, örömmel mondom, határozat született, hogy a környező talajszint lesüllyesztésével, a romokat így kiemelve a földből, be kell és be lehet mutatni őket.

— Egy újságriportban az ön ott ásató tanítványa azt mondta, hogy az építtetők „mély utálkozással" figyelik a régészek munkáját.

— Alapvetően meg lehet érteni. Fölépítettek egy drága vendégházat, már csak befejezni kéne, s akkor jövünk mi. A magyar régészet pedig nem olyan gazdag, hogy ilyen esetben akár mi magunk, akár az állam kártérítést, netán jóvátételt tudna fizetni az építtetőknek.

— Most tehát a templomrom és a székesegyház maradványainak műemléki együttesétől néhány méternyire ott áll egy vendégház?

— Nem vagyok ellensége az ilyesminek. A befejezetlen épület üres ablakszemeivel egyelőre bizony nem igazi látvány, de még azt is el tudom képzelni, hogy a homlokzat elkészülte után szépen illeszkedik környezetébe. Az ellenségeskedést pedig ezúttal fékezte az, hogy tudomásom szerint a vagongyár igazgatója barátságosan viszonyul jelenlétünkhöz, s úgy gondolja, a műemlékek még emelhetik is a vendégház környezeti képét. Nagyobb gond van az útépítőkkel, illetve a tanács illetékes osztályával. Nyilván csúszásaik, így szerződésszegéseik lesznek. Ők azok, akik igazán dühösek ránk. Általában jellemző a kivitelezőkre, hogy noha nem örülnek nekünk, valamire jók vagyunk: ha már úgyis csúsznak, miért ne tolják a régészekre?

— Ön Pécsváradon is ásatott. Úgy tudom, a régészeti műemlékvédő munka itt szintén összeütközésbe került a helyi érdekekkel.

— A megyei tanács és az Idegenforgalmi Hivatal már a munkák alatt továbbképző intézményt képzelt az épületegyüttesbe. Hivatalos tervtanács is volt nálunk. Akkor elmondtuk, a kis épületekre emeletet húzva, s házak közé begyömöszölve nem lehet száz férőhelyes megyei továbbképző kollégiumot építeni. Ebben maradtunk, azóta azonban hallottam, hogy a kollégium tervezés alatt áll. Amit még hozzátehetek — annál inkább, mert, beszélgetésünkben már két baranyai példa is szerepelt — a megye talán az összes közül a leginkább támogatja, eszmeileg és anyagilag is, a régészek, a műemlékvédők munkáját.

— Ön fiatal régészként 1957-ben került át a Nemzeti Múzeum állományából a Műemléki Felügyelőségbe. Előbb Sümegen, majd ezzel párhuzamosan Egerben dolgozott, immár huszonöt évet. Hallottam, egri ásatásai körül mostanában szaporodnak a viharfelhők.

— A fő gond az, hogy egy területen dolgozik két intézmény, és a helyi, a múzeum egyre inkább „birtokosnak" érzi magát. Amikor munkánk elkezdődött, a Dobó István múzeum még régész nélkül volt, így örültek annak, hogy eljöttünk Egerbe. Azután az évek alatt feltöltődött az állomány, és már szeretnék, ha a munkát egészben vagy részben átadnánk nekik. Mintegy négy esztendeje ellenséges hangok hallatszanak, néha a helyi sajtó — sok-sok pozitív írás mellett — támadásokat is indít ellenünk. Megtették például, hogy egy évekkel ezelőtt abbahagyott munka beomlott védőtetejét lefényképezték, s a „fotótény" alapján hosszú cikket szenteltek annak, miszerint a vár többet szenvedett alattunk, mint a török alatt. Egyszer elbeszélgettem egy újságíróval, aki szomorú és dühös lett, megtudván, mennyire félretájékoztatták. Ő maga javasolta, hogy kérjünk helyreigazítást, de nem tartottuk érdemesnek. A „félreértések" akkor már sok ezer példányban elterjedtek.

— Szavaiból úgy veszem ki, Egerben vannak félbehagyott, befejezetlen munkáik.

— Egyszer például az illetékesek elhatározták, hogy valami fényűző, reprezentatív éttermet akarnak a Török-kertben. Emiatt mindent félbehagyva oda kellett vonulnunk, feltárni a területet, feldolgozni a leleteket, hogy a tervező tervezhessen. Közben az étterem apostolának sem lett olyan fontos a dolog, s hírlik, hogy az egészből nem lesz semmi. Így majd visszamehetek a félbehagyott munkámhoz, évek múltán. Általában jellemző, hogy nem régész muzeológusok vagy kinevezés folytán magukat hozzáértőnek képzelő fél laikus városi, megyei emberek nehezítik a munkánkat, befolyásolják a közvéleményt. A régész pedig idegen területen dolgozik, annak a városnak, megyének a gazdagodása érdekében, sokszor évtizedeken át, mégis úgy kezelik, mint betolakodót. Eszköze lesz harcoknak, előbb-utóbb megszólal a kórus is: évek óta piszmognak az árokban és nem történik semmi! Ezt újabban Egerben is elég sokszor megkapom. Hát ez a „semmi" negyedszázad alatt enyi: a katonai raktárból gótikus palotát formáltunk, gyönyörű kiállítást rendeztünk be az épületben, a két világháború idején tönkrement székesegyházat az új feltárások nyomán a réginél maradandóbban és szebben állítottuk helyre. A Tömlöc-bástya, Föld-bástya, a Varkoch-kapu helyreállítása, a Szép-bástya és az északi falszoros feltárása mind-mind évek munkája volt.

— Azok, akik az egri ásatásokról másként vélekednek, végül is mit rónak föl az ott dolgozó műemlékeseknek?

— Egy mondatban összefoglalva azt, hogy nem dolgozunk tisztességesen. Régészeti és műemlékvédő munkánk lassú, minősége kifogásolható. Ne bonyolódjunk részletekbe, de az állítások nagy része szinte első szóra cáfolható. S nem mindig azért, mert laikusok nyilatkoztatták ki. Hanem mert ha a múzeumból valaki azt állítja, hogy még nem látta az általunk föltárt régészeti leletanyagot, ez azt jelenti, hogy az illető nem járt saját kiállításukon. Megértem, persze, ha egy város mielőbb szeretné rendezve látni történelmi múltját, hogy idegenforgalmi, kulturális vagy más hasznos célra gazdálkodhasson vele. De ahol ez a siettetés, provinciális érdekekből, a tudomány rovására megy, ott baj van. S ha sok helyen sokszor ez történik, az már több is, mint baj.

Szántó Péter

KOZÁK Károly

A búcsúzás szertartása

Simone de Beauvoir könyvet írt Jean-Paul Sartre-ról. A *La Cérémonie des adieux*, amely emlékiratainak folytatása, két részből áll: az első rész, amely Beauvoir naplójegyzeteiből kerekedik ki, Sartre utolsó éveinek krónikája, a második — terjedelmesebb — részben az írónő azokat a beszélgetéseket adta közre, amelyeket 1974 őszén készített a *Szavak* szerzőjével.

A Flaubert-monográfia harmadik kötete, amely 1971-ben jelent meg, Sartre utolsó írói alkotása. Látása romlik, kénytelen felhagyni az írással: a hetvenes évek elejétől fogva, mintegy kárpótlásul, mind gyakrabban kapcsolódik be a közéleti küzdelmekbe. Beauvoir azonban — miként a naplóból kiderül — nem nézte jó szemmel Sartre politikai tevékenységét. Úgy véli, rossz hatással voltak rá a szélsőbalos fiatalok, akik visszaéltek barátságával, és a nevével próbálták „fedezni" akcióikat. A naplónak talán az a legdrámaibb fejezete, amelyben Beauvoir hűvös tárgyilagossággal jegyzi fel Sartre betegségének szaporodó tüneteit, a szédüléseket és emlékezetzavarokat, egészen az író 1980 tavaszán bekövetkezett haláláig.

Ami a kötet második részét, a csaknem négyszáz oldalas interjút illeti, Beauvoir elsősorban gyermek- és ifjúkoráról, barátairól, írótársairól, a nőkhöz, a pénzhez és a hírnévhez való viszonyáról faggatja Sartre-t. Sartre nagyjából meg van elégedve életművével: azt írta meg, amit akart, és úgy, ahogyan szerette volna. Szerinte csak a betegség törte meg szellemi fejlődését. Mindenért vállalja a felelősséget, ami történt vele, és ha újra kezdhetné, akkor se kívánna más életet. „Boldogan halok meg!" — ez Sartre vallomásának egyik utolsó mondata.

empé

A BUDAPESTI PREMIERMOZIK MŰSORÁBÓL

December 10—16.

ALFA:
Újra szól a hatlövetű (mb. am) 3, h6, f9

ALKOTMÁNY:
Piros pulóver (mb. fr)* 3, f6, 8

BARTÓK:
Újra szól a hatlövetű (mb. am) n10, 12
Manhattan (mb. am) f4, h6, 8

BÁSTYA:
A keselyű három napja (mb. am)** h9, 11, n2
Szűz és a szörnyeteg (mb. csehszl)* f4, h6, 8
Újra szól a hatlövetű (mb. am) minden éjjel 10

BEM:
Az élet szép (sz—ol)* 10—11. és 14—16. h9, 11, n2
Süni a ködben (mesesor) 4, szombat, vasárnap 10, f12, 1, f3
Feltámadás I—II. (sz)* 10—13. és 15—16. h6
Emberek és farkasok (ol)* 14-én h6

BUDAFOK:
A 3. számú űrbázis (ang)** 5, 7
A nevem: Senki (mb. ol—fr—NSZK) 12—13. h3

CORVIN:
Vuk (m) f4, 5, f7, 10-én 5, f7
A 3. számú űrbázis (ang)** 8

CSOKONAI:
A fekete rák ollójában (sz) h9, 11, n2
Elektromos eszkimó (mb. am) f4, 5, f7, 8

DÓZSA:
A XX. század kalózai (mb. sz) 4
Csillagok háborúja I—II. (am) 6

DUNA:
Piros pulóver (mb. fr)* f9, 11, f2
A 3. számú űrbázis (ang)** 4, n7, h9
Újra szól a hatlövetű (mb. am) 12-én éjjel 11

FÉNY:
... És megint dühbe jövünk (ol) h9, 11, n2
Rataplan (ol) f4, h6, 8, 15-én f4, 8
Spirál (l)*** 15-én h6
Félelem a város felett (fr—ol)** 12-én éjjel 10

FÓRUM:
Elektromos eszkimó (mb. ang) f4, 5, f7, f8

GORKIJ: (Szovjet filmek mozija)
Robin Hood nyila f4
Jégmezők lovagja 10—14. és 15—16. h6, 8
Hamlet I—II. 14-én (orosz nyelvű előadás) h6

HORIZONT:
9-től 3-ig: Bemutatjuk új külföldi rövidfilmjeinket, óránként, folytatólag
3-kor: Archaikus torzó; Tagfelvétel; Study; Szilveszter; Öndivatbemutató
5-kor: Szocioportré; Zuárd; Női kezekben; Hajnal
Este 7 órakor: Tudósportrék Kardos István filmjeiből Szent-Györgyi Albert
Este 8 órakor: Sándor Mátyás I—II. rész
16-án SZERDAI MEGLEPETÉS!

KÖBÁNYA:
Szabadlábon Velencében (mb. fr—ol) 3, n6, f8

MADÁCH:
Vuk (m) 5, f7, 8, 13-án f4 is

MŰVÉSZ: (Új Tükör Klubmozi)
Manhattan (mb. am)* h9, 11, n2
Piros pulóver (mb. fr)* f4, 6, f9, 11-én f4, h6

ÓBUDA:
A zsarnok szíve, avagy Boccaccio Magyarországon (m—ol)** 10—13. 3, n6, f8
Feltámadás I—II. (sz)* 14—16. f3, f7
Egy kis indián (mb. am) 13-án 9, 11, 1

PALOTA:
Feltámadás I—II. (sz)* 10—13. 6
A zsarnok szíve, avagy Boccaccio Magyarországon (m—ol)** 14—16. 5, f8
Félénk vagyok, de hódítani akarok (mb fr) 12—13. h4
Az aranyember (m) 14-én h3

PUSKIN:
A 3. számú űrbázis (ang)** h9, 11, n2
Mephisto I—II. (m)* 4, 7

SZIKRA:
A zsarnok szíve, avagy Boccaccio Magyarországon (m—ol)** h9, 11, n2, f4, h6, 8, 12-én h9, 11, n2, f4, h6

TANÁCS: (Magyar filmek mozija)
Mephisto (*) n10, n1
RENDEZTE: JANCSÓ MIKLÓS:
Csend és kiáltás (**) 10-én f4, h6, 8
Fényes szelek 12-én f4, h6, 8
Sirokkó (***) 13-án f4, h6, 8
Égi bárány (**) 14-én f4, h6, 8
Még kér a nép (**) 15-én f4, h6, 8
Szerelmem Elektra (*) 16-án f4, h6, 8

TÁNCSICS:
Kirándulás gyilkossággal (mb. sz)* 3
Újra szól a hatlövetű (mb. am) h5, f8

TÁTRA:
Újra szól a hatlövetű (mb. am) 3, h6, f8

TOLDI STÚDIÓ MOZI:
Huszadik század I—II. (ol)*** h4
Huszadik század III—IV. (ol)*** 7
A keselyű három napja (mb. am) 12-én éjjel n11

UGOCSA:
Az élet szép (sz—ol)* 4, n7, f9
Rendőrök háborúja (fr)** 13-án f10, f12, f2

URÁNIA:
Vuk (m) 9, f11, 12, f2
Manhattan (mb. am) 10, 14, f4, h6, 15—16. f4, h6, 8

VÖRÖS CSILLAG:
Szabadlábon Velencében (mb. fr—ol) 9, n12, f2, 4, n7, f9

Emlékkötet a Gyerekvárosról

Debrecenben nemrég megjelent egy szép kis kötet *Ádám Zsigmondról* (1906—1962) és alkotásáról, a hajdúhadházi Gyermekvárosról, amelyet az alapítás, 1946 után három évig vezetett. Barátok, tanítványok és szakmai utódok — *Kelemen Lajos* nevelőotthoni igazgató, *Nagyszentpétery Géza* főiskolai tanár, *Simon Gyula*, a Magyar Pedagógiai Társaság társelnöke és *Tóth László*, a megyei gyermekvédő intézet vezetője — emlékeznek meleg emberi szóval, dokumentumok segítségével „a gyermekvédelem, a diákönkormányzat, a munkaiskolai kísérlet kiváló hazai képviselőjére".

Ádám Zsigmondot „a prédikátortanítók nevelői nyugtalansága hatotta át, de már a szocialista társadalom szolgálatában. Pedagógiai példája hiteles és időtálló. Életmű és hivatás nála nevelői hittel és felkészültségtől áthatott, utánzásra méltó egységet alkot". Simon Gyula, amikor mindezeket leírta, tudta, kit, milyen szándékot és hagyományt perel vissza az időtől. Szavai méltóságteljes akadémiai emlékkönyvbe illenek, nem egy kis példányszámban sokszorosított füzetke élére. Ezt a tisztelgést valamennyi mai magyar diszciplína megadta volna minden jelentős, forradalmár tudósának. Hogy nevelésügyünk ezt mindeddig elmulasztotta, nem véletlen: éppen jelentősége miatt ma sem tud mit kezdeni az alkotóval és életművével. Nem tudott már Ádám Zsigmond életében sem, ahogy azt az emlékkönyv nyíltan közli is velünk. Két gyermektelepen, Hajdúhadházán 1946-tól 1949-ig, valamint Soponya-Nagylángon 1958-tól 1961-ig végzett úttörő munkája, a két időpont közt folytatott igazgatási és közoktatáspolitikai tevékenysége ellenére mellőzött ember volt „a városalapító".

Ádám Zsigmond kétszer vágott neki, hogy az árva, elhagyott, a társadalom peremére került gyereket kivezesse az anyagi és erkölcsi veszélyből; munkával és saját közösségük erejével tisztességes munkásemberekké nevelje őket. Munkatársaival olyan gyermektelepet alkotott, amelynek nem volt kerítése, lakóit az elcsavargástól nem a félsz tartotta vissza, hanem az, hogy jól érezték magukat. Hajdúhadház igen korán és önállóan mutatta meg annak a fajta szocialista nevelésnek teljességét, amelyben a pedagógiai „kabáthoz" keresik a „gombokat", a megoldásra váró feladathoz az elvet és módszert, nem pedig fordítva. Ötvöződött ebben a kísérletben a református kollégiumi közösségek távoli ihletése, *Nagy László* — a magyar és az európai reformpedagógia — jelenléte és hatása, a Tanácsköztársaság gyermekvédelmi öröksége, s *Makarenko*, a legjobb szovjet minta is.

Ádám Zsigmond, amikor kidolgozta egyéni pedagógiáját, amely a termelőmunka nevelési hasznosításán és az erkölcsi értékeknek a gyermek ismeretéből kiinduló rendezésén alapult, ugyanazzal tette emlékezetessé nevét a magyar kultúra történetében, mint a népi kollégista mozgalom. A társadalmi és szellemi kultúra személyiség-felszabadító erejére adott példát. „Ha kérdik hová való vagyok — írja vallomásában *Ratkó József*, a költő —, Budapestet említem, szülővárosomat. De azonnal eszembe jut egy másik város is, amelyhez gyermekként, s felnőttként is több közöm van, mint a fővároshoz. Mert polgára voltam, de nem a születés, hanem az árvaság jogán... A város, noha valamikor világhírű volt, nem szerepel sem a térképen, sem a helységnévtárban."

A Gyermekváros és emléke beleivódott ugyan háromezer hajdani lakójának szívébe, de maga a nevelési kísérlet osztozik a legtöbb hasonló próbálkozás végzetében a közoktatás nagy taposómalmában elvesztette lényegét, Ez volt az ára, hogy a hivatalos utókor legalább a kísérlet *betűjét* idézi nagyníha. „Nem bírom tovább!" — írta Ádám Zsigmond az emlékkönyv tanúsága szerint egy cédulára 1962. május 25-én, aztán meghalt. Cikkei összegyűjtésre, naplói kiadásra várnak, műve értékeletlen, példája inkább elriaszt, mint vonz. Szívinfarktus, leváltás, mellőzés, keserű visszavonultság, felejtés és sok szólam a sorsa ma is közoktatásunkban annak az újító típusnak, amelyet Ádám Zsigmondhoz, a magyar Makarenkóhoz hasonlóan „a missziónárius térítők nevelő nyugtalansága hatott át". Meddig még?

Kronstein Gábor

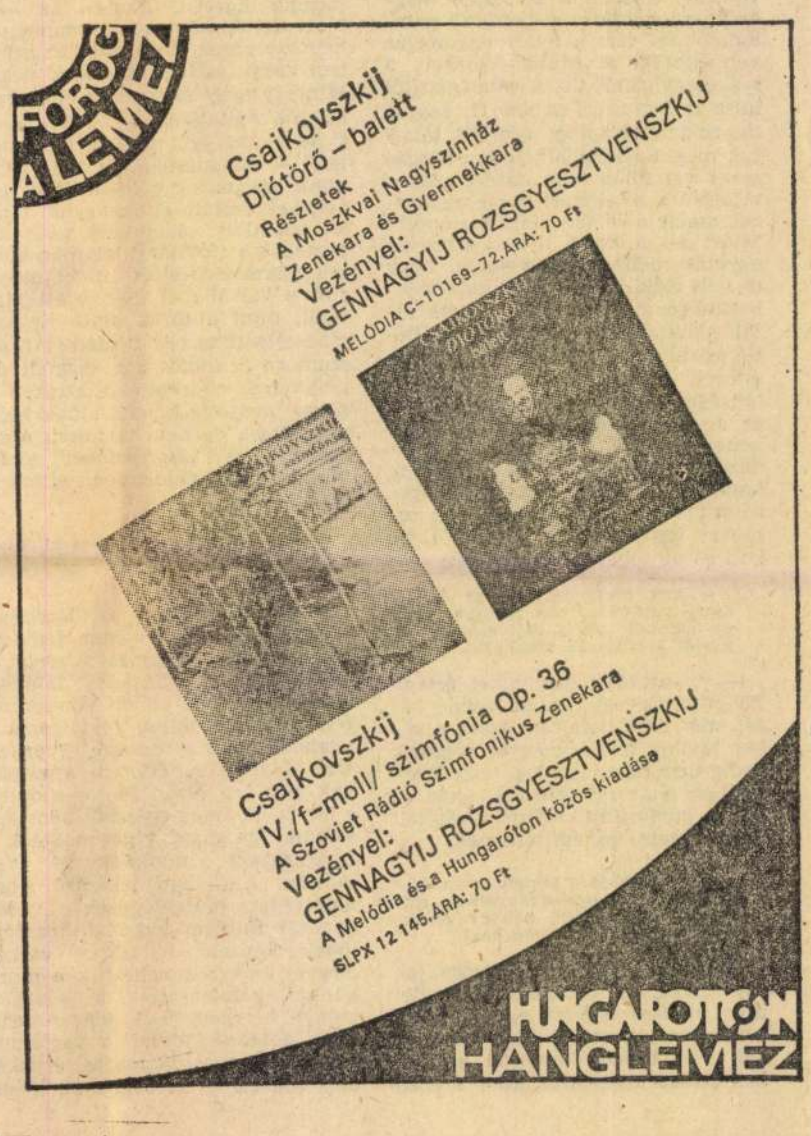

Kozák Károly

TÁJÉKOZTATÓ
MÜ 1990

KOZÁK KÁROLY
1920–1989

A magyar műemlékvédelem a múlt év végén ismét egyik jeles szakemberét vesztette el: Kozák Károly régész a karácsony előtti napokban váratlanul elhunyt, mielőtt még több fontos munkáját, önmaga elé kitűzött feladatait bevégezhette volna.

Kozák Károly 1957-ben került az OMF-hez, így Ő is az akkor felállított és kibővített új szervezet alapító tagja volt. Korábban a Nemzeti Múzeum Középkori Osztályán dolgozott, László Gyula, Méri István és Kalmár János munkatársaként. A műemléki és építészettörténeti érdeklődésű régész jelentős új, testre szabott feladatokat kapott az OMF-nél: kezdetben a sümegi vár feltárását végezte, emellett azonban a környék középkori emlékeivel is behatóan foglalkozott. Feladatai csakhamar megnövekedtek, munkássága az egész országra kiterjedt: az egri vártól a szekszárdi apátsági templomig, a dunántúli templom- és várromoktól kezdve a kiszombori rotundáig, sőt a mai országhatáron túli történelmi Magyarország teljes területére. Többtucatnyi feltárását, megfigyelését és tanulmányát most számba sem tudjuk venni, fontosabbnak tartjuk, hogy ezekből általános érvényű megállapításokat, építészettörténeti értékeléseket tett közzé.

Elsősorban a magyar középkort kutatta, bár egy-egy alkalommal „kirándult" a barokk emlékekhez is (pl. háromszög alaprajzú barokk kompozíciók, Szentháromság-motívumok). Kutatta és vizsgálta a legkorábbi román műemlékeinket, így Tarnaszentmáriát, Szekszárdot, Pécsváradot. Kimutatta, hogy a háromhajósnak tartott kalocsai első székesegyház csak egyhajós volt, amelynek alapján a XI. századi püspöki bazilikák egyszerűbb formáját mutatta ki, szemben a kutatók többségével. Kedvenc kutatási területe volt a félköríves és egyenes szentélyzáródású (falusi) kistemplomok vizsgálata is, amelyek közül az előbbieket XI–XII. századiaknak, utóbbiakat általában XIII. századiaknak tartotta. E megállapítást többen vitatták, általános igazáról minket – építészeket is – csak számos igazoló példa győzött meg. (Kivételekről ő is tudott). Több évtizeden át törekedett a premontrei építészeti sajátosságok elfogadására, hogy a bencés és cisztercita emlékek mellé hasonló súllyal előtérbe kell helyeznünk a premontreiek román kori építészetét is. Új megállapításokat tett a körtemplomokról, amelyek közül a bizáncias jellegű koraiakat igyekezett szétválasztani a keresztes hadjáratokkal összefüggő késői (emlék-) rotundáktól. Meg kell emlékeznünk itt a johannitákkal és a keresztesekkel foglalkozó tanulmányairól is. Szakavatott ismerője és kutatója volt a magyar várépítészetnek, miután számosat ezekből ő tárt fel és ismertetett: Sümeget, Szigligetet, Pécsváradot, Egert stb.

Gyakorlati munkája mellett Kozák Károly számos építészettörténeti tanulmányt írt. Megállapításai, ötletei már önmagában értékesek, de azáltal is fontosak, mert ezek újragondolásra késztették a kutatókat. Bátran vállalta a rossz hangzású prekoncepció szükségességét, azt, hogy a vizsgálatoknak megalapozott feltételezések bizonyítására (vagy elvetésére) kell irányulnia, mert cél nélkül önmagától eredményt sem várhatunk.

Kozák Károly munkabírása, szívóssága legendás volt és marad. A hivatalos munkaidőt nem ismerte, munkájának élt állandóan, újabb és újabb céloknak kívánt eleget tenni. Akarata, munkaszeretete mindnyájunknak például szolgál, hozzá hasonló szakemberek nagy számára lenne a jövőben szükség. Egy bizonyos: jelentős személyiség, sok területen kutató szakember hagyott el bennünket.

Sedlmayr János

A BUDAPESTI ICAMT KONGRESSZUS TAPASZTALATAI

1988. október 9–13 között rendezte meg ez évi ülését Budapesten az ICAMT (Múzeumépítészeti és -technikai Nemzetközi Szervezet), mint az ICOM[1] testvérszervezete. A résztvevők között voltak építészek, muzeológusok, klimatizálással és világítástechnikával foglalkozó épületgépészek, művészettörténészek és olyan speciális szakemberek, akiket kiállítások tervezésére képeznek.

Magyarországon az Iparművészeti Főiskola Környezettervező és Grafika-stúdióiban folyik ilyen irányú képzés. Ennek ellenére nálunk a gyakorlatban legtöbbször grafikusok vagy maguk az építészek tervezik a kiállítás vitrinjét, világítását, feliratait, tájékoztató bélyegeit, -tábláit, egyéb dekorációját és teljes belsőépítészetét. Külön specializált szakemberekre lenne szükség, akiket kifejezetten erre a területre képeznének és ismerik a páratartalom, a levegőinfiltrálás, a mesterséges és természetes megvilágítás, a tűz- és mozgásérzékelők és egyéb biztonsági tényezők alapfogalmait és az adódó igényeket az épületgépész és más szakemberekkel való konzultálásukkor, együttműködéskor meg tudják vitatni. A résztvevők meglátogattak számos múzeumunkat és Budapest nevezetességeit is megismerték.

Színvonalas szakmai fogadtatásban volt részük a Nemzeti Múzeumban, ahol az ICOM magyar bizottságának tagjaival találkoztak, megismerték a múzeum és építése történetét. Eszmecserét folytattak a múzeum vezetőségével, és építészével a Nemzeti Múzeum bővítési tervéről. A Közlekedési Múzeumban hallhattak arról, hogyan készül el a múzeum új épülete és kiállításai, valamint a repülési múzeum. A kiállítás megtekintése után itt került sor az első vitaülésre a múzeum munkatársainak és tervezőinek közreműködésével. Szó volt a múzeum legjellemzőbb adatairól is: a látogatottságról, a kiállítási és egyéb terek arányáról, a kiszolgáló rendszerekről stb.

A második vitaülésre a Győri Xantus János Múzeumban egy épp készülőben levő állandó kiállítás megtekintése után került sor. Az egynapos vidéki kirándulás alkalmával a résztvevők megnézték Győrben a Borsos Miklós- és Kovács Margit-kiállításokat és bepillanthattak a belváros műemlék-helyreállításaiba.

Tatán a vár közel 15 éves állandó kiállítását és az egyik vízimalomban létesített német nemzetiségi kiállítást nézték meg.

A két vitaülésen kívül három további alkalommal elhangzott 11 előadás[2], amit utána a résztvevők megvitattak. Dr. Herman Krüger drezdai építészmérnök, templomból kialakított tengerészeti múzeumot mutatott be diáin, amely a tenger élővilágával is foglalkozik és ahol eredeti méretű régi hajó, de bálnacsontváz is látható.

Richard P. Dober tervező mint szakértő vesz részt kiállítások tervezésében és építésében az Egyesült Államokban, s egy minneapolisi malomkiállításról beszélt előadásában, amely több más kiállítással együtt a Historical Museum of Minnesota állandó kiállítását fogja alkotni, s a város egy jelentős részét foglalja el, utcákat és háztömböket foglalva magába, és őrizve meg eredeti állapotukban a jövő nemzedékének való bemutatása céljából.

André Bran és Josiane Ricci Bran francia részt vevők, egy szép és érdekes kiállításról számolnak be, amely NADJA BOULANGER zongoraművésznő életének és pályájának állít emléket.

Robert Barnett (Torontó) a Royal Ontario Múzeumtól, a múzeumok működésének szervezeti-irányítási, gazdasági és gyakorlati kérdéseiről beszélt. E téma másik oldalát világította meg dr. F. Waidacher Grazból, a múzeumok fő céljait, használatos elveket és eszközöket.

Jan Holmberg svéd épületgépész előadásában a kiállítási terek levegőjének állapotáról, cseréjéről és befiltrálásáról beszélt.

J. Swiecimski krakkói szakember a természetrajzi múzeum belsőépítészeti kialakításának egy lengyel példáját mutatta be.

Marja-Liisa Rönkkö a Helsinki Finlandia Hall melletti múzeum bővítési terveit ismertette.

A kis, speciális témájú kiállítások történeti épületekben való elhelyezésének szép példáit láthattuk A. Millard (Manchester) építész előadásában.

Az egyetlen magyar prezentálás Janáky István tervismertetője volt a „Messepalast" bécsi múzeumpályázat magyar tervéről.

A múzeumlátogatások során, s a Közlekedési Múzeumi, valamint a Xantus János Múzeum-beli vitaülések alkalmával a külföldi résztvevők az itt látottak alapján felhívták a figyelmet néhány olyan múzeumi területre, ami Magyarországon még fejlesztésre szorul, és ahol sok mindenen javítanunk kell.

– Érdekesnek és kissé furcsának találták azt a módszert, hogy az építész dönt szinte mindenben (olyan dolgokban is, ami a muzeológust, ill. a kiállítás tervezőjét illetné), és feladatköre így túl nagy hányadát képezi a múzeum és a kiállítás létrehozásának, anélkül, hogy kiállítástervezést tanult volna.

– A folyamat sorrendjét is furcsának találták, mármint, hogy előbb az építész (bár helységprogram alapján) megteryezi a múzeum *tereit* és épületét, és a kiállítást ebbe a kész térrendszerbe kell beleillesztenie az ezzel megbízott muzeológusnak és művészeti vezetőnek és az őt segítő grafikusnak, belsőépítésznek, építésznek.

– Hogy az egyik részt vevő James Olson, Los Angeles-i designer szavait idézzem: „Egy előre kiszabott és megvarrt ruhába kell belepasszírozni valakit, ahelyett, hogy a modellre (a megtervezett kiállításra) készítenék és alakítanák a ruhát."

– Sok egyéb, inkább múzeumtechnikai kérdésben hangzottak el megjegyzések, mint pl. a tűz- és füstjelzők néholi hiánya, a páratartalom indikátorok és levegőparamétereket szabályozó készülékek nem mindenkori használata, a levegő

KOZÁK József festő

1994. okt. 15

KOZÁK JÓZSEF festő és Hideg István szoborfaragó munkáiból látható kiállítás Kecskeméten, a Magyar Naiv Művészek Múzeumában. A december közepéig megtekinthető kamarakiállítás az utolsó az idei időszaki tárlatok sorában.

K.G. Saur Verlag Mü
Reed Reference Publishing

K.G. Saur Verlag GmbH & Co. KG · Ortlerstr. 8a · D-81373 München

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutató Intézet
c/o Ágnes Nováky
H-1250 Budapest I
Pf. 27

Ihr Schreiben vom | Ihre Zeichen

Liebe Frau Nováky,

wieder einmal habe ich die Gelegenheit,
Zum einen ist der Artikel zu Bièvre endlich
Texte, wobei der von Frau Kovács der ein
nicht verprellt werden soll. Bitte versuchen
die Doppelsignatur. Falls es noch Korrekt

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

KELET-MAGYARORSZÁG

1980 JUL 20

Kozák József, naiv festő

1021

Szabolcsi naiv festők

Nagy sikerrel mutatkozott be a nyíregyházi közönség előtt két szabolcsi naiv festő: Kozák József és Bacsó Mária. A VMK kiállítótermében július 20-ig több ezren látták a tehetséges festők munkáit. Összeállításunk ebből ad ízelítőt. (Elek E. felv.)

Kozák József: Aratás

Kozák József: Almaszüret

Kozák József: Simítás

KM VASÁRNAPI MELLÉKLET

Levél

Vasárnapi INTERJÚ

Lakatos M

városi ta

a cigányság be

● Ha kimondom azt a szót: „cigány", jó néhányan ma is azonnal fenntartásaikat hangoztatják. Mi erről a véleménye, jogosan?

— Az emberek vagy saját tapasztalataikból, vagy a mások által elmondottakból általánosítanak. Szerintem vannak olyan cigánycsaládok, amelyek saját erejükből, természetesen társadalmi támogatással, kiemelkedtek és ugyanolyan kulturáltan élnek, dolgoznak, mint egy igényes „nem cigány" család. Van olyan is, sajnos még most is szép számmal, aki valóban rászolgált az elítélő kritikára. De hadd mondjam azt, hogy magatartásukkal, életvitelükkel nemcsak cigányok botránkoztatják meg környezetüket. Gondolom, senki sem szeretné, ha ebből valaki általános következtetést vonna le. Szerintem a cigányokról összességében ítélni csak annak lenne joga, aki közülük sokat ismer, tudja a történelmi előzményeket, ahogy ez a helyzet kialakult, s látott már a jobb körülményekért kitartóan harcoló, felemelkedni tudó cigány családokat is, akik kivívták környezetük megbecsülését. Szerencsére mind többen vannak ilyenek.

● Lakóhelyén, munkahelyén sokan megszállottnak tartják és tisztelik is a cigányság érdekében kifejtett tevékenységéért. Hogyan emelte a közélet szintjére ebbéli munkáját?

— Tanulással és azzal, hogy én nem szégyellem cigány származásomat. Családi házat építettem Mátészalka új városnegyedében, a Kozma Ignác utcában, de nem szakadtam el a telepiektől, mert azt szeretném, ha minél többen emelkednének ki abból a sorból, amely még táplálja a cigányokról kialakított, sokszor rossz véleményt. Állítom, hogy jószívű, igazságszerető, többre vágyó emberek akotják közöttük is a többséget. De igazságtalan lenne elvárni azt, hogy csak maguktól, és történelmileg rövid idő, néhány év, esetleg

Kozák József

K

— **A főváros vásárlása az Iparművészeti Tárlaton.** A főváros az Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlaton számos műtárgyat megvásárolt. Múzeuma részére a következő iparművészek által készített műtárgyakat vette meg: Ohmann Béla, Okrutzky Erzsébet, Méhely Mária, K. Holéczy Etus, Hincz Géza, Báthory Júlia, Herendi Porcellángyár, Zsolnay Porcellángyár, Gorka Géza, B. Csor Jolán, Deleviczényi László, Kozák József. Az Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlat (V., Mária Valéria ucca 12. sz.) karácsony előestéjén, 24-én délután 5 óráig van nyitva, 25-én egész nap zárva van, 26-án 2 óráig, a következő hétköznapokon 10—7-ig, Újév napján 2 óráig van nyitva.

Pesti Napló

1938. dec. 22

P

F.

Tudományos Társulatok és
Intézmények Országos Szövetsége
díjkezelője: Némethy Gyula
Remetekertváros

Kozák József

K

Holéczy Etus

— **Budapest székesfőváros vásárlása az iparművészeti tárlaton.** Nagy örömet keltett a magyar iparművészek körében, hogy a székesfőváros a nagysikerű Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlaton *számos műtárgyat megvásárolt.* A magyar művészetnek a székesfőváros mindenkor bőkezű támogatója volt és a magyar iparművészek külön megbecsülését jelenti, hogy karácsonyukat a székesfőváros is igyekezett örömteljessé tenni azzal, hogy múzeuma részére a következő iparművészek által készített műtárgyakat vette meg: *Ohmann* Béla, *Okrutzky* Erzsébet, *Méhely* Mária, K. ~~*Holéczy* Etus~~, ~~*Hiesz* Géza~~, ~~*Báthory* Júlia~~, *Herendi Porcellángyár*, *Zsolnay Porcellángyár*, ~~*Gorka* Géza, B. *Cser* Jolán, *Doleviczényi* László~~, *Kozák* József.

Itt említjük meg, hogy az Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlat (V., Mária Valéria utca 12. sz.) karácsony előestéjén, 24-én, délután 5 óráig van nyitva, karácsony első napján, vasárnap, 25-én, egész nap zárva van, karácsony másodnapján, hétfőn, 26-án, 2 óráig, a következő hétköznapokon 10—7-ig, újév napján 2 óráig van nyitva. *A tárlat véglegesen bezárul újév napján.*

Az Est 1938 dec. 22.

DICKE
NK R. T.
LYI OSZTÁLYSORSJÁTÉK
RUSITÓJA
APEST,
H LAJOS UCCA 17
ON: 185-040
ÉNZTÁRI SZÁMLA 5560
ITVA 1896

Budapest, a póstabélyeg kelte.

SZTELT CÍM!

nt bizonyára tudni méltóztatik, az osztálysorsjegyek
sjátékban 5 részletben kerülnek kisorsolásra, még pedig
gy minden hónapban vannak húzások.
nden húzásnál nagyobbak és nagyobbak a nyeremények — az
osztálynál pedig már tizszer annyi nyereményt sorsolnak
t az előző osztályoknál. A 100.000, 300.000, 400.000 pengős
nyek mind az 5-ik osztálynál kerülnek kisorsolásra és

Kozák János

KOZÁK JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ kiállítása nyílt meg a soproni festőteremben. A Pécsett élő művész Sopronban kezdte pályáját, s először 1969-ben tárta munkáit önálló kiállításon a képzőművészet-kedvelő közönség elé. Ezúttal az utóbbi évek termését mutatja be a Lövérek városában.

[illegible] KAPUT Keszthelyen a IV.

Népszabadság, 1987.1.26

A Bauernebl család kriptája. Épült 1922-ben.

Elsőnek temették bele az 1925. okt. 26-án elhúnyt Bauernebl Szilárd kassai gyárost 56 éves korában.

A Gerster család sírboltja.

A homlokzat fehér márványlapjainak felírása szerint a következők nyugosznak e kriptában:

Özv. Gerster Edéné szül. Hallykó Borbála * 1822. † 1906.

Wandracsek Károly * 1834. † 1918.

Özv. Wandracsek Károlyné szül. Gerster Mária * 1851 † 1929.

Gerster Zsigmond * 1853. † 1919.

A Kozák család sírboltja.

Homlokzatán a család címerével. Déli oldalfalának fekete gránitlapján a következő elhúnytak nevét olvassuk:

Kozák Miklós cs. és kir. husz. főhadnagy, a katonai emlékérem, Signum Laudis és a III. oszt. hadiékítm. érdemkereszt tul., a két utóbbi a vitézségi szalagon. Szül. 1892. nov. 29.. hősi halált halt 1914. dec. 1.

Kozák János építőmester, a kassai kereskedelmi és iparkamara alelnöke, v. törv. hat. bizott. tag. stb. Szül. 1866. dec. 27., megh. 1925. szept. 21.

Áldás és béke lengjen poraik felett.

Mayer József családi sírboltja.

Belsejében a zárt sírkamrák között rózsákat hintő angyalnak márványszobra áll, talapzatán e felírással:

Itt nyugszik felejthetetlen lányunk Mayer Irénke, született 1882. május 16., meghalt 1900. november 17.

Ugyancsak lent az ajtó közelében Mayer József mellszobrát látjuk. A külső homlokzat egyik svéd gránit

tették azt a szokást, hogy a temetésnél jelenlévő közönség emlékvirágot szakítson a koporsót, vagy a sírt díszítő koszorúkról.

Súlyos büntetéssel bünteti a törvény a virágtolvajokat s tekintet nélkül az értékre, 6 hónapi elzárás kezdő büntetéssel sujtja a kegyelet megsértőit.

A köztemetőbe, 1889. junius 1-én történt megnyitása óta 1929. június 1-ig, tehát negyven esztendőn át, összesen 48.058 halottat temettek el. Ezek közül 38.558 polgári és békében elhúnyt katonai személy, a többi 9500 a háború alatt a hősök temetőjébe elhantolt katona.

Kassa tulajdonképpeni nekropolisa ma a köztemető. Végeláthatatlan sorokban domborulnak itt a sírhantok a kassai családok elhúnyt tagjai fölött. Az észak felé elnyuló hegytető hatalmas fensikján tovább és tovább húzódnak a sírkeresztek és fejfák újabb légiói, megjelölve a földalatti Kassa néma lakóinak porladozó hamvait.

A köztemető biztosai 1892 óta: Tfirszt Vendel, Kozora Vince, Dr. Varga Kálmán s jelenleg Dr. Vukovits Károly városi tanácsos.

Felügyelői 1889 óta: Chitil Adolf, Angyal Károly, Reiczner Jenő, Kravarik Dezső voltak. Jelenlegi felügyelője Reisz Endre.

*

A köztemetőn nagy számmal vannak figyelemreméltó sírboltok és síremlékek. Ilyenek a többi között a következők:

A Maléter család sírboltkápolnája.

Román stílben épült 1897-ben. A róm. kath. hitközség 1925-ben temetőkápolnának szentelte fel. Oltárának terracotta Madonnáját Franciscy Lajos városi erdőtanácsos ajándékozta.

Belső falívén e felírást olvassuk:

„Nemo ante mortem beatus.“ („Senki sem boldog halála előtt“). Az oldalfalakon Szmolka Viktornak Jézus föltámadását és a tisztítótüzet ábrázoló festményeit látjuk.

E kápolna kriptájában Maléter Vilmos kassai polgár hamvai nyugosznak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1969 JUN 14

Kozák János

FÖLD 102

Kozák János kiállítása

Első önálló kiállítását rendezte a soproni Festőteremben *Kozák János*. A fiatal festő ötéves soproni munkáját a megyei, városi tárlatokon való gyakori — és a vendégkönyvek tanulsága szerint rajongó és elutasító megjegyzések kísérte — szereplés jelzi. Most, hogy az első összefoglalásra sor került, látható, hogy mi váltotta ki a vitát. Az, ami minden kiállításon ellenkezésre készteti a közönség egy részét, ha a festő nem elégszik meg a puszta természeti látvány ábrázolásával, hanem mondanivalója, alkata, hangulata, élményvilága szerint hozzátesz meg elvesz belőle. Ez pedig gyakran nem a hagyományos festői elemek segítségével történik, s a közönség nehezen sajátíthatja el ez új formanyelv szókincsét, nyelvtanát, szerkezettanát.

A kiállítás anyagán — bár a képek nem keletkezésük sorrendjében vannak feltéve — jól kitapintható, mint keresi Kozák azt a nyelvet, amelyet sajátjának mondhat. Birtokában van a hagyományos, naturalisztikus ábrázolásmódnak; több-kevesebb sikerrel kipróbálta és felhasználja a kubista festészet módszerét, mely lerombolja és egy újabb nézőpontból újra összerakja a látványt. Emellett a zárt, lehatárolt formákkal való alkotás mellett láthatóan *közelebb áll hozzá a nyílt, feloldódó határú formákkal való megjelenítése a valóságnak*. De nem pusztán a látvány egyszerű visszaadása, hanem az ember és a természet belső szerkezetének, szüntelen változásának ábrázolása segítségével. Az ember és a természet kapcsolata, egymáshoz való alkalmazkodása, egymásban való feloldódása képeinek központi témája. Az ember nem mint társadalmi lény, hanem mint a természeti jelenségek egyike kap főszerepet, mintegy hangsúlyozva, hogy sok közös törvényszerűség van az életükben. Kozák arra törekszik, hogy bizonyítsa: ahogy az emberi látás, úgy a festészet sem passzív tükrözés, hanem a valóság befogadásának és újrateremtésének lehetősége és kényszere.

Nincs helyünk valamennyi képet akárcsak cím szerint is említeni a fentiek alátámasztására. A festmények közül az egyszerűségében és szűkszavúságában hatásos *Leányfej II*-t, az *Ikont* és az *Anya gyermekével*-t, a természet vegetációját és feliidéző *Tél a tanyán, Eső és nap, Szőlőhegy* című̈eket, a meleg hangulatú *Pécsi estét*, a dekoratív *Téli berek* című̈t említsük. A *Kapás ember* ritka jól sikerült ábrázolása annak, hogyan forr eggyé a természeti ember munkaeszközével. A grafikai anyag központi témája is a táj és az ember. *(Kert, Emberek és növények, Két fa)*, de itt a múló idő, az élet, halál szerelem, mint az élet ősi örömei és drámái fokozottabb szerepet kapnak. Nemcsak külön-külön (*Temetés, Alvó búcsúsok, Hazafelé*), hanem egy képbe sűrítve is: *Szép emlékek* és az *Emberi sors*. A nagy számú és tartalmilag is gazdag anyag egy önálló grafikai kiállítás ígéretét tar-

asóink ro

es Kisalföld!

ján a 600 méterre levő tszistállóból hordjuk a vizet. Egészségünk védelmében sokszor kértük a mecséri tanácsot, intézkedjen, de nem találtunk meghallgatásra."

Horváth József és társai,
Lickópuszta

Ez igen!

A Győri Városgazdálkodási és Útkarbantartó Vállalat munkájáról többször olvastunk a lapban, általában bírálat formájában. A Kálvária utcában lakó szülők és gyermekek ezúttal szeretnék kifejezni köszönetüket a szép parkos játszótér megépítéséért, amellyel megörvendeztettek bennünket.

Koroknai Sándor,
Győr, Kálvária u. 24/b.

Kérjük vissza

A győr-nádorvárosi nyugdíjasok elismeréssel fogadták, hogy a múlt évben az újságban tolmácsolt kérésük meghallgatásra talált, és a Bartók Béla útra padokat helyeztek. A téli idő beálltával a padokat elvitték és sajnos, a mai napig is nélkülözik az ott lakók. Kérjük visszahelyezésüket és szeretnénk, ha a Mester utcai bölcsőde elé is állítanának egyet.

Kövér Jánosné és nyugdíjas társai,

Se itt, se ott

A kislányomnak februárban Cosmosz típusú zsebrádiót vettem a csornai 43. sz. műszaki boltban, egy éves jótállással. A rádió március végén elnémult. Javítását a csornai vagy a kapuvári GELKA-szerviz végezné, de

alkatrész hiányában egyikben sem vállalták. Azt ajánlották, hogy Győrött próbálkozzam javításával. Miért árusítanak olyan iparcikkeket, amelyekhez alkatrészt nem biztosítanak?

Fatér József,
Csorna, Vörös Hadsereg u. 139.

Az igéret szép szó ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Kozák János

1966 NOV 9

1021

Kozák János raj

MŰSZAKI BECSLÉS
csütörtökön,
november 10-én
Sopronban, Tempo Ktsz
Színház u. 3. Telefon: 17-12.

MŰSZAKI ANYAG ÉS GÉPKERESKEDELMI VÁLLALAT

Győrött, Iskola u. 3.
Telefon: 34-88.

Térüzemi segédmunkásokat

felveszünk.

Vidékieknek szállást biztosítunk.

Szeszipari Országos Vállalat Győri Szeszgyára.

Egy kis terefere kellemesebb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1984 MÁJ 18

1021

Kozák János: FIATAL LÁNY

..., mert én jártam ott.

Úgy! — vetette közbe Keresz- meglepetve, de kétkedő iróniá-

genis. Ott tudniillik az a véle- hogy a bokszban nem az orr- s és fogkiütés a fontos... Az vélemény szerint az oxfordi ak, ha bokszolni tanul, nem ezt egtanulnia főképpen, hanem fel-

Mit?

elállni — ismételte Bodnár hal- de valami forróság volt hang- és a halálfejre valami konok, ény kifejezés ült. — Ha knock öttek, és már a földön fekszel, i, felállni! Ha két zápfogadat ék, és a szemedből csurog a vér: i! Ha minden lélegzetvétel tür- nül fáj, ha ott fekszel, éppen ból eszmélsz, és hallod a ring- számolását... három, négy, öt... érzed, mintha minden csontod kra törne: felállni, felállni! Ha ben látod fölébed hajló ellen- , ütésre kész kesztyűkkel várva ozdulatodra... mégis felállni... zért is! — ordította el magát n, és vad ütéssel vágott a le- . — Tovább verekedni, ütése- pni, vérrel elborított szemekkel itni többé, és mégis tovább ve- i, újra elvágódni, és mégis újra ra felállni, az istenit az anyád- s mindig felállni, ha ördögök ak is az égből, és megállni és ni, megállni!

***rekedt halálfej** félelmesen dó szenvedéllyel beszélt, úgy, Keresztessy öntudatlanul egy lé- itrálva egy kis parádmozdulatot*

zt kell a bokszolásnál minde- tt megtanulni, mondják az ox- liákok — fejezte be Bodnár úr szerényen, csendesen.

kértem, hogy vegyen fel az ököl- sapatba, és még azon az éjsza- kiültem a jubileumi óda meg- k.

miert nem jo
hogy Bicskey

Hegedüs Pá
ummal vádolt
mat. Hangosa
ta-e, hogy én
kor feltépte a
tott szemekke
Akkor halkan
és kiment a t
sőbb, mikor
fejeződött, me
ség sorai köz
tott. Én akk
ültem. A fiúk
a kijárat felé
gedüst meglá
mán integetve
nyökkel egymást oldalba bökve for- dultak mind felém, mert Hegedüs Pál éppen elém lépett. Olyan ijedten ug- rottam fel, hogy az öt forintot tartal- mazó borítékot a földre ejtettem, és nagy zavaromban ott is hagytam. Szomszédom emelte fel, és adta újra kezembe.

— Én magát igazságtalanul meg- bántottam — mondotta Hegedüs han- gosan, és úgy rémlett nekem, hogy haragos pillantással. — Ezennel min- denki előtt bocsánatot kérek magától — Kezet nyújtott, és én kezet nyúj- tottam. De úgy meg voltam hatva hogy egy szó sem jött ki a számon — Megvigasztalhatja az a tudat — folytatta mérges arccal —, hogy az én gyanakvásom voltaképpen a legna- gyobb elismerésnek tekinthető. Most már csak arra legyen komoly gondja. hogy nyelve magyarosságának tiszta- ságát tökéletesítse.

— Minden erőmmel rajta leszek — dadogtam.

***Hegedüs** még egyszer kezet nyúj- tott. mire az egész terem tapsolni kezdett. Tomét pillantottam meg a kö- zelemben. Ő tapsolt legvadabbul. Dül- ledt szemei majd kiestek fejéből.*

***) Részlet a szerző Álmodó ifjúság című önéletrajzi regényéből. Az írást Balázs Béla, a kitűnő író, költő és filmesztéta halálának huszadik évfordulója alkalmából közöljük.**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Kozák János

1968 JUN 30

104

KOZÁK JÁNOS: DINNYEPRÓBA

ek.
Béke Tsz
az előző
közösségi

nem akár-
y elkomo-
ett.
nak szán-
ismernünk
ogy ilyen
negleszünk

Vera irá-
ek munká-
omoly em-
vigyáz a
hét múlva
a főagro-
a is kime-
a búzave-
iltakozott:
b feladat
az elnök,
os részei-
bízzák a
nevetett:
nos!" Az
mi baja
snak Ve-
es hozzá,
i, hízeleg,
van szó,
lyog.
ik ülésén
tte, hogy
zni kelle-
agy nem.
mondjon
elelte, en-
ányt.
dálkoztak

nak való

F. F.

ban is ismertek. *Már 16 államilag minősített* (törzskönyvezett és elismert) *növényfajtát tart fenn* az intézet a mezőgazdaság számára. *Ezeknek a fajtáknak a vetőmagja évente mintegy 1,2 millió kat. holdon* (az ország szántóterületének körülbelül 12 százalékán) *kerül földbe.* Népgazdasági többlethasznuk szerény adatok alapján is kb. háromnegyed milliárd forint. Egyes fajták vetőmagja exportra is kerül.

Az intézet gazdasága 11-szer nyerte el az „élüzem" címet, és két alkalommal a Minisztertanács és a SZOT vörös vándorzászlaját.

Sopronhorpács Község Tanácsának megalakulásáig (1950., október) a falu a völcseji körjegyzőséghez tartozott. Ekkor lakosainak létszáma mintegy 800 fő volt. (1728-ban a község lélekszáma 41 fő, 30 jobbágy és 11 zsellér, fél évszázaddal később 439 a lélekszám.) A szaporodó munkalehetőségek következtében 1966 végén Sopronhorpács lélekszáma 1078

né
ká
ly
re
do

da
va
pa
(an
bar

országos vonatkozásban is ritkaságszámba mennek *(japán ciprus, óriás tuja, nagy levelű tölgy, óriás gyertyán).* Ugyancsak ritkaság a Nemzeti Múzeum alapításakor ültetett hársfa is, amelyet *a nép Széchenyi emlékfának nevez.* A parkban nagy kárt tett az az utóbbi években a szilfavész, amely elpusztította az összes szilféleséget, ezzel megbontotta a park uralkodó fáinak összhangját. *A károk helyrehozatalával egyidőben a park arborétummá történő fejlesztése indult meg.* Eddig 450 lombhullató és 150 örökzöld fa- és cserjeféleségből 6460 darabot ültettünk el.

Bajcsai Lajos
Blau Zoltán
Csapodi Gyuláné
néhai Csitkovics Antal
Horváth Flórián

A Balaton vízgazdálkodása

Naponta átlagosan hárommillió köbméter víz párolog el a Balatonból ezekben a forró napokban. Előfordul azonban, hogy ennél lényegesen több, mintegy négy-öt millió köbméter víz párolog el a tóból.

A levegőbe szálló hatalmas víztömeg ellenére a magyar tenger vízháztartása pozitív. A csapadék éves átlaga nagyjából kiegyenlíti a párolgás okozta veszteséget. A tavat a Zala folyó és a beleömlő patakok átlagosan és másodpercenként 17 köbméter vízzel táplálják és ha nincs tartós szárazság, ebből még öntözésre és a Sió feltöltésére is jut.

(MTI.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kozák János
KISALFÖLD

1021

KOZÁK JÁNOS: ÜLŐ LEÁNY

...SATOUJDONSÁGOK. Kardvirághagymák, dísznövények, Kérje ingyenes árjegyzékemet! Koller Károly, dísznövénykertészete, Budapest, III., Pf. 22.

Trabant 500-as. színkron, kitűnő állapotban vizsgáztatva eladó. Németh, Kóny, Vörösmarty utca 11.

INGATLAN

Révfülöpön Balatonhoz, műúthoz közel villatelek eladó. Cím: dr. Takács Béla, Révfülöp.

Kétszoba-összkomfortos, szuterénes családi ház 600 négyszögöl szőlős, gyümölcsös kerttel eladó vagy győrire elcserélhető. Szil, Szabadság u. 29. szám. Érdeklődés: Győr. Ipar u. 63.

Eladó Győrszentivánon. Attila út elején 360 négyszögöl telek. Érdeklődés: Győrszentiván, Vörösmarty u. 1.

Kisbácsai buszmegállónál 200 öl gyümölcsös telek eladó. Érdeklődés: Győr. Külső Bácsai u. 30.

Zánkán, Balatonhoz közel telkek eladók. Győr 1. Postafiók 85.

Győrszentivánon. Győrhöz közel két hold telek megosztva is, gyümölcsösnek príma, olcsón eladó. Horváth Sándor, Győrszentiván, Béke u. 63.

Bek... di ... 1008 ... mölcs... Kisbá...

Rév... szor ... négy ... termő... adó, ... nál.

Kőszegen felépült OTP társasházban kétszoba-összkomfortos lakás azonnal beköltözhetően — kedvező feltételekkel — eladó. Érdeklődés: Kőszeg. OTP.

Eladó! Sopron. Táncsics u. 9. szám alatti 5 lakásos házban egy szoba, konyha, fürdőszoba helyiségekből álló lakás. — Sopron, Patak u. 8. szám alatti 4 lakásos házban egy szoba, konyha, kamra helyiségekből álló lakás. A lakások cserével beköltözhetők. Felvilágosítás az OTP soproni fiókjánál.

Eladó! Győr, Bolyai Farkas u. 4. szám alatti családi ház emeleti részén lévő egy szoba, konyha, kamra, előszoba helyiségekből álló lakás. — Győr. Madách u. 1. szám alatti 4 lakásos egy emeletes házban még két lakás, melyek egyenként két szoba, konyha, előszoba, kamra helyiségekből állnak. A lakások cserelakás ellenében beköltözhetők. Felvilágosítás az OTP győri (Árpád út 36. ...) fiókjánál.

lő, esztergályos, lakatos, gépszerelő, motorszerelő, asztalos. Jelentkezés: a központi irodában, Répcelakon. Gyakorlott motorszerelőt azonnal felveszünk.

Keresünk járóbeteg mellé bentlakással nyugdíjas vagy hasonló korú egyedülálló, leinformálható nőt. Jelentkezés: Győr. Gorkij u. 5. alatt, fodrászüzlet.

Mtsz-ek, FIGYELEM! Műtrágyaszórójuk elszakadt szállítószalagját szakszerűen megjavítjuk. Mindennemű szállítószalag és hajtószíj végtelenítését rövid határidőre vállaljuk. Baumgartner gumijavító, Szombathely, Kinizsi Pál u. 1.

Idősebb nőt vagy házaspárt lakásért eltartanánk. „Fiatalok" jeligére a Kiadóba, Győr. Tanácsköztársaság útja 3.

Presszó — kisvendéglő-vezetőt családtagokkal keresünk azonnali belépésre. Jelentkezést: Magyar Hirdető székesfehérvári címére kérünk „300 ezer" jeligére.

Építke... levélme... építhető... va...

nád...

szá... ÁSVÁ... „SZA... Mg. T... ott k... megr... Telefo... rá...

Elvesz... felvásár... gozó V... deltség... címre ... melybe... lalati ... volt. F... csülete... jutalom... adja le... vásárló... rendelt... Zs. rak...

ÁRAM...

Az Á... V. közl... rött f. ... sárnap ... zötti id... bi helye... net les...

Szaba... Vörös ... a vámt... részen. ... ge.

Kisme... egészéb... a Küls... út.

Nádor... pai u. k... Téglagy... ben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Kovács János

1961 JAN 2 2

1021

Kovács János illusztrációja

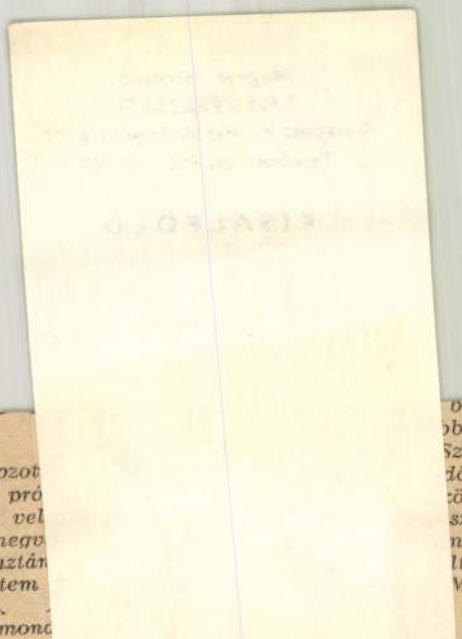

gnap kérdezett meg
alaki, azt mondom,
közöm Vasfejűhöz
zá, sem pedig viselt
z. Tulajdonképpen
kapcsolatunk, mint a
an a többi esztergá-
Annival kevesebb.
sfejű nincs a brigád-
annyival több, hogy
lok vagyunk. Ha
y szusszanásnyi időm
zek, legelőször őt lá-
högni kell rajta, ho-
jt. Kipréseli az utol-
p erőt is a gépből,
y mielőbb egyenesbe
. Aztán ha már ben-
a kezében a fogás,
egy minden. Vasfejű
lódik.

or olyan hülyén áll
ga mellett, mint aki
n nincs is ott. Mégis
lja a dolgát. Egyszer
ttem hozzá:
l voltál Vasfejű? —
totta vissza:
Markóban.
azt mondtam volna
hogy mosom kezei-
osztozom Vasfejű-
a Markó miatt, ha-
t különben is nagy

gádba, akkor tudtam meg
róla egyet-mást. Persze csak
hig dolgokat. Vasfejű nem
beszélt magáról. Nem hallga-
tag, megvan a maga té-
mája, de attól falnak megy
az ember.

Annyit kiszedtem belőle,
hogy a Ganz-MÁVAG-ban
dolgozott. Jól, rosszul — ki
tudja. Gondolt egyet és le-
tette Győrbe a székhelyét.
Albérletben lakik, van két
jó ruhája, és ezzel vége a
káderezésnek. Legalábbis egy
időre.

Később úgy alakult, hogy
az öltözőben is egymás mel-
lé kerültünk. Sokáig semmi
több. Még a fociról sem le-
hetett vele beszélni. A töb-
biek kérdezték, hogy mire
mentem az új fiúval. Mon-
dom a srácoknak: hagynunk
kell egyelőre, mert nehéz
esetnek látszik. Keveset fáj-
hatott ennek a feje mások
dolgai miatt.

A Vasfejű nevet a brigád
adta rá, de szerintem vele
született. Mert Vasfejűnek
nincs nyaka. A húsos, tömzsi
törzsön úgy ül a feje, mint-
ha

nulatkozot
tattak, pró
széljek vel
után megv
tözik, aztán
Kérdeztem
délután,
megy, mond
kérdezem.
lakoztam.
tem vele a
vicsos töltésen. Kifelé a vá-
rosból, Nagybajcsra.

Vasfejű nem szólt, egyál-
talán tudomást sem vett ró-
lam.

— Mi a fenén elmélkedsz
ilyenkor, Vasfejű? — Azt
mondta:

— Be kellene valahogy
jutni a Markóba.

— Kihez, Vasfejű? — kér-
deztem. Azt gondoltam csü-
csül valakije.

— Csak úgy... — Ez a
vasas egy ökör, gondoltam
és visszafordultam.

Másnap délután ő jött utá-
nam az utcán.

— Te fiú — fogta meg a
vállar. — Azt hiszed, becsa-
varodtam azzal a sittel?

Bólogattam. Azt mondta

— Kisfiam, simán
ni a Markóba, az e
beutaló a Balatonra
idényben, s akár k
hatod egy egyetemi
lel. Van neked f
milyen kiszolgálás
ott?

Ekkor már tudta
Vasfejű azért siet d
ként, azért hajtja
hogy aztán kirándul

Két hónap óta a
hagynak békén. T
megkérdezték, mire
Vasfejűvel. Mondta
coknak, hogy kár
úgysem sokat nyern
A dolgairól nem
Ha tényleg hülye
úgysem segíthetün
Minek mártsam be
olyan, amilyennek

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

Győr

1970 ÁPR 1

— Kozák János soproni festőművész Horváth Dénessel és Agócs Attilával közösen nyitotta meg kiállítását vasárnap délelőtt a szentendrei József Attila Művelődési Házban. A kiállítást Szlávics

SALTOFGAMELO

Kozák János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD
1965 JAN 17.

1021

Kozák János: Öregasszony

Mese a barname

EGYSZER VOLT, hol nem volt... volt egy vidám állatkert. Abban nem vagyok bizonyos, hogy a Marson-e, avagy a Holdon? Tény, hogy volt, s ebben volt egy kedves, de eléggé behemót barnamedve. A vidám állatkert egyik napról a másikra felszívódott s nem maradt benne egyéb, mint az árva, behemót barnamedve.

Teltek, múltak a hónapok, s az egykor vidám állatkert gondnoka, mint vadász, éppen a felszívódott állatkert felé cserkészett, amikor kétségbeesetten látta, hogy a barnamedve még mindig él, s időnként még táncol is, mint valaha.

— Mit tegyek? Te jó ég! Mit is tegyek? — kapkodta a fejét szegény vadász — Meg kell menteni ezt az állatot, ha már egyszer ennyit kibírt. Már azért is, mert a pénzt, amellyel fedezni tu-

ÉNEKLÉS KÖZBEN gyor san telt az idő, s közben el érkezett a célhoz. Belépett Tollfosztogató Vállalat hiva talába és szívfacsaró hango kérlelte az igazgatót:

— Fogadja el azt a szegén barnamedvét, meglátja: ner bánja meg. Keveset eszik é sokat táncol.

— Nem tehetem. Mi tolla fosztunk és nem medvét.

A vadász ismét nyakáb szedte a modern hiper utcá kat és beállított a Sepreget Vállalathoz:

— Ugye itt kellene barna medve? Biztosan kellene. A kukamuka kocsinál talán mé segíteni is tudna.

— Nekünk kérem cirok kell meg vessző, nem barnamed ve — mondta a direktor.

És a turista megint ment, „hegynek föl és völgynek le" — kínálgatva a szerencsétlen barnamedvét, de az bizony

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Kozák János

1966 NOV 13

1021

Kozák János

Mosakodó

látták a vendégek

Visszhang Európából II.

t valamit, arát. Ezért özi kemping vetség tag- r vendéglá- tapasztala- kül elfogad- kább, mivel tikai meg- ntunk érzett barát segí- ndül ki.

ről

fenntartás elismeréssel csak olyano- fel főváro- *„Mindent et itt vásá- ökben pedig si lehetőség' Alan Ryalis* olvasom. nűemlékeink múltunk is ket. Parla- valamennyi *„hires"* jel- agadtatással g világhírű büszkélkedő Ezek mel- templom, a lszabadulási Operaházunk meg őket. kat történel- értékelik. *és a fővá- zkedők Bu-* — jegyzi fel o szeptem- Carlo Gioda *múltra uta- eglehetősen*

mok megtekintése közben észrevétlenül jött el az ebédidő. A budapesti vendéglők rendkívül vonzók, paprikást, gulyást és pörköltet kínálnak — mindezek számunkra varázslatosan hangzó elnevezések —, de aki kipróbálta valamennyit, valljuk be, a szó szoros értelmében kénytelen volt tátott szájjal maradni, és bőséges toroköblögetést végezni a híres, de drága magyar borokkal, elsősorban a tokajival".

Nyári beszámolónkban említettem, mekkora meglepetés volt számukra, hogy a Füreden hangversenyező Rajkó-zenekar tagjai német és francia nyelven társalogtak a vendégekkel. Valószínűleg erre utal Carlo Gioda megjegyzése: *„Az étkezéseink valódi vagy eredetinek álcázott cigányzenekarok kíséretével történtek, ezekből a zenekarokból Magyarországon nagyon sok található".*

Hát igen, ez a megjegyzés a „gullasch, fokosch-romantika" leleplezését is jelentené, szerencsére Hortobágyon az eredeti ízekből is kaptak valamit. A Camping and Outdoor Life októberi számából idézek:

„Debrecen, az Alföld fővárosa volt a minden eddiginél jobban sikerült Rally utótáborozásának színhelye. 3500 kempingező és karavánkocsizó tartotta érdemesnek az eredeti puszta[illegible]

csak itt tenyésztenek már Európában. Érdekes volt az újonnan megnyitott hortobágyi múzeum gazdag néprajzi- és pásztor anyaga, az ott rendezett színvonalas népi dal- és táncbemutatók. És ne hagyjuk ki a hortobágyi kilenclyukú híd mellett rendezett ökörsütést, mely olyan népszerű programpont volt, hogy az ökör már délre elfogyott. Ilyen jó ízek birtokában valamennyien megbocsátottuk, hogy a Miss Rally 1966 — a találkozó szépségkirálynője — magyar lány lett. Különben valóban a legcsinosabb volt valamennyi jelölt között..."

A cikk elején ígértem, hogy válogatás nélkül közlöm a véleményeket: jót is, rosszat is. Álljon itt mutatóba az utóbbiról az Il Campeggio néhány sora: *„A magyarok bürokrácia iránti szenvedélyének következménye — írja Carlo Gioda, — hogy még a legegyszerűbb dolgok is komlikálttá válnak. A Római-parti kempingben található például egy emberke, aki virslit árul. Valamennyit darabonként leméri, majd külön kalkulálja, bár mindössze 10—20 fillér lehet árban a különbség. Nem adhatná mérés nélkül? — Az eszpresszó kávéval is ez a helyzet, felesleges időveszteséggel kerül a fogyasztóhoz. Először ugyanis egy pohárba eresztik, maj[illegible]*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Kozák János

1021 KISALFÖLD

Kiállítás előtt

Kétkedés és hivés

Első önálló kiállítására készül *Kozák János* fiatal soproni festőművész. Készülődéséről nem tudok személyes élményeim említése nélkül írni: együtt jártunk a Pécsi Tanárképző Főiskolán. A főiskolai és kollégiumi közvélemény számon tartotta ugyan a sokat dolgozó és kevés beszédű fiút tehetséges festőként, de igazában mégis akkor kezdtek róla beszélni, amikor falusi temetést ábrázoló festményét a kollégium-igazgató eltávolíttatta a szoba faláról. A Temetés újabb változatát az idei soproni tavaszi tárlaton láthatta a közönség, és ott lesz a mostani kiállítás grafikái között is.

— Szabolcs megye kellős közepén, Rózsás-tanyán születtem, tanyai iskolában végeztem el a nyolc osztályt, majd a Budapesti Képzőművészeti Gimnáziumba kerültem. Minden élményemet tanyáról hoztam. Ma is azt festem, amit akkor átéltem, s amivel azóta is nyaranta otthon feltöltődöm.

— *Ennyire meghatározónak tartod az indulás helyét?*

— Ha az ember meg akarja őrizni önmagát, sohasem szakadhat el teljesen ősei környezetétől. Persze, nem valami külsődleges kötődésre gondolok. Nem ráismerhetően szabolcsi parasztot festek, hanem azt próbálom megfogalmazni, mint vált eggyé a paraszt a szerszámával, a tájjal, amelyben élt, és amelyet a maga képére és hasonlatosságára formált. Nem a gyerekkori élmények megfestése, hanem az akkori ismeretek felülvizsgálása, átértékelése és a maiakhoz való hozzáalakítása jelenti kapcsolatomat a szülőfölddel.

— Jellemző ebből a szempontból, hogy a közvetlen élmény hatására festett képeimet nem tartom sikerültnek. Gyakran megsemmisítek egy-két évvel előbb festett képet: újrafogalmazom a régi mondandót. A Temetés első változatát gimnazista koromban készítettem: szinte naturalista részletességgel kapott rajta helyet a környezet és a gyászoló tömeg. A másodikon a pap — rosszul értelmezett politikum okán — iróniku megvilágításba került, pedig ez nem illett a hangulathoz. (Mégis a pap puszta jelenléte miatt, s nem esztétikai okokból került le a kép a falról — a szűklátókörűség nagyobb dicsőségére.) A harmadik, a végleges már csak az ősi drámát, a halált ábrázolja.

— *Ha valami ars poeticafélét kellene megfogalmaznod...*

— Kétkedés és hivés.

— *Miben és meddig?*

— Kételkedés a felszínben, a látszatban, a készen kapott, meg nem élt ismeretben, míg a belső igazságot ki nem tudom tapintani. Tizenkét-tizenhárom éves korunkban nagy vitákat rendeztünk András öcsémmel a vallásról. Aztán az erkölcsről, a művészetről. Hiszem, hogy enélkül a kételkedés nélkül nem lett volna András színész, én meg festő. Hiszek abban, hogy az ember jelen van a természetben, látható vagy láthatatlan kézjegyét mindenütt otthagyja. Arra törekszem, hogy humánussá tegyem a tájat, a tárgyat. Megtaláljam az ember és a természet közös vonásait, kapcsolatát. A grafikáim között jó néhánynak a halál a témája. Nem szeretném, ha pesszimistának neveznének. A természetben minden pillanatban együtt van a születés és a halál: az ember újra és újra megsemmisíti azt, amit az előbb még szeretett. Azzal, hogy nevén nevezem, és együtt tudok élni a halállal, már nem is olyan rémítő.

— *Képeid az avantgarde eredményeinek erőteljes felhasználásáról tanúskodnak. Számíthatsz a közönség ellenkezésére, hiszen általában a naturalisztikus ábrázolást kedvelik.*

— Ha egy fának nemcsak a külső megjelenését igyekszem láttatni, hanem mint egy élőlényt, amely lélegzik, születik, fejlődik, meghal, akár az ember — már stilizálnom kell. A művész kötelessége, hogy többet mutasson a felületnél. Nemcsak a táj látványát, hanem lényegét: szerkezetét, vegetációját is. (Juhász Ferencet, Nagy Lászlót, Gadányi Jenőt, Bene Gézát, Egry Józsefet érzem magamhoz közel.) Ezért tartom kevésnek az expresszionista festészetet: a tudatom, tudásom bírálja felül minden érzelmemet, mielőtt a vászonra kerül. Így lehetek csak igaz, emberi és nevelő.

(Gárdonyi)

KISALFÖLD
dió- és televízió-műsora

június 2-től — június 8-ig

(ism.). — 20.28: Marlene Dietrich énekel. — 20.39: Tisztelik és szeretik. — 20.54: Miljutyin: Nyugtalan boldogság. Operett. — 23.10: Barokk muzsika.

URH: 18.10: Tánczene (ism.). — 18.55: Wagner művészi pályája. VI. rész. — 19.55: Részletek az 1968. évi Varsói Jazzfesztivál műsorából II. rész. — 20.38: Dalok magyar költők verseire. — 21.13: Jonathan Swift utazásai. Szatirák. (ism.). — 21.53: Francia muzsika.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH: 8.15: Kamarazene. — 9.00: Tudományos körkép. (Ism.). — 9.25: Tánczene. — 10.05: A Moszkvai Kamarazenekar felvételeiből, vezényel: Rudolf Barsaj. — 10.59: A magyar irodalom kincsesháza. (Ism.). — 12.30: Melódiakoktél. — 13.40: Elveszett naiv eposzunk. — 14.00: Csajkovszkij: V. szimfónia. — 14.43: A Dobsay-együttes felvételeiből. — 15.10: Zengjen dalunk. — 15.40: Rafael Orozco Chopin-műveket játszik. — 16.05: Színes népi muzsika. — 16.40: Atlasz. — 17.15: Magnósok. figyelem! (Ism.). — 18.00: Nyitott stúdió. — 18.28: Operacsillagok — operaslágerek. — 19.25: A műsort szerkesztette: Barta János. — 20.15: Nóta- és népdalest. — 21.09: Kétéves a hatnapos háború. — 21.39: Beszélgessünk zenéről. — Kb. 22.15: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 22.30: Bartók: A csodálatos mandarin — pantomim. — 23.00: Szélvihar. Elbeszélés. — 23.30: Operettrészletek.

ven: Fidelio. — Finálé. — 12.30: Tánczene. — 13.15: Népi zene. — 13.45: Kosztolányi Dezső publicisztikai írásaiból. — 14.00: Bruno Prevedi operafelvételeiből. — 14.30: Dalok Zatunából. — 15.10: A francia sanzon útja. — 15.49: Fúvósindulók. — 16.05: Így élünk Parádsasváron. — 17.20: Hangverseny a stúdióból. — 17.50: Mikrofórum. — 18.05: Népi zene. — 18.30: Beethoven: VIII. szimfónia. — 19.25: Könyvsátor. — 21.30: Könnyűzene. — 22.15: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 22.28: A jazz világa. — 23.18: Doráti Antal vezényel. — 0.10: Virrágénekek.

PETŐFI: 8.05: Fúvósesztrád. — 8.15: Népdalcsokor. — 8.50: Időszerű nemzetközi kérdések. (Ism.) — 9.00: Ezeregy délelőtt. — 10.59: Lottóeredmények. — 12.01: Doráti Antal vezényel. — 12.45: Ünnepi Könyvhét — 1969. — 13.05: Operacsillagok — operaslágerek. (Ism.). — 13.35: A jazz kedvelőinek. — 14.00: Mindenki kedvére kettőtől — hatig . . . — 18.10: Láttuk, hallottuk . . . — 18.30: Peter Alexander énekel, a Melachrino zenekar játszik. — 18.45: Ismeretterjesztő előadás. — 19.00: Mozart: B-dúr vonósnégyes. — 19.25: Nóták. — 20.25: Új könyvek. (Ism.). — 20.28: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok. Opera. I—II. felvonása. — Közben: 21.53: A Rádió Hangmúzeumából. (Ism.). — 23.10: Bécsi vér. Operettrészl.

URH: 16.10: Tánczene. — 16.55: URH Zenei Kalauz. — 19.29: Bemutatjuk új lemezeinket. — 20.32: Kamarazene. — 21.29: A jazz kedvelőinek. — 21.44: Hangfelvételek

tékából. — 16.32: Az Ifjúsági Rádiószínpad bemutatója: Az elveszett alkotmány. I. rész. — 18.10: A Rádió Kabarészínpada. (Ism.). — 19.20: Részletek a ceglédi Jazztalálkozó műsorából. — 20.25: Új könyvek (ism.). — 20.28: Csárdások. — 20.40: Vendégkönyv . . . — 20.54: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok. III. felvonása. — 23.10: Kamarazene. — 23.48: Népdalok.

URH: 16.05: Részletek az 1968. évi Varsói Jazzfesztivál műsorából. III. rész. — 16.45: Ötórai tea. — 18.10: Hanglemezparádé. — 19.00: Barlay Zsuzsa és Bódy József énekel. — 19.35: Hangverseny a zeneakadémián. — Közben: Kb. 20.25: Versek. — Kb. 21.30: Olasz áriák. — 21.54: A jazz kedvelőinek. — 22.09: Két szerenád.

VASÁRNAP

KOSSUTH: 8.10: Édes anyanyelvünk. — 8.15: Frasquita. Részl. — 8.45: Hajósinas keresztetik. — 10.05: Az MRT Gyermekkórusának új felvételei. — 10.15: Könyvszemle. — 10.30: Vasárnapi koktél. — 12.10: Jó ebédhez szól a nóta . . . — 13.00: Jegyzet. — 13.30: Nagy mesterek — világhírű előadók — 15.05: Írók műhelyében. — 15.20: Közvetítés az Irország—Magyarország VB selejtező mérkőzésről. — 17.20: Bozay Attila: Trapéz és korlát kantáta. — 17.33: A zene nem ismer határokat. — 18.08: Kedves lemezeim. — 19.10: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 19.20: Háromszor három. — 19.53: Havannai emberünk. — 21.00: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 21.10: David Ojsztrah és Szvjatoszláv Richter szonátaestje. — 22.10: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 23.02: Varázstánc. 23.17: Népdalok, néptáncok. — 0.07: Operaáriák.

PETŐFI: 8.09: Miska bácsi lemezesládája. — 8.39: Operakalauz. — 9.39-től 11.05-ig: A hét műsorából. — 11.05: Operahangverseny. — Közben: Kb. 11.50: Mesterek — mesterművek. — Kb. 13.00: Fúvószene. — 13.12: Százszorszép. Mesejáték. (Ism.). — 14.00: Táskarádió. — 15.00: Művészlemezek. — 16.05: Mit üzen a Rádió? — 16.40: Szalay László énekel. — 16.58: A félkegyelmű. Rádiódráma. (Ism.). — 18.05: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 18.15: Mit halunk? — 18.45: A 66-os szám. Részl. — 19.09: A Berlini Filharmónikus hangverseny. — Közben: 20.10: Közvetítés a kötöttfogású birkózó EB-ről. — 20.57: Találja ki, hol járunk? — 21.12: Népi zene. — 21.50: Színházi jegyzet. — 22.00: Tánczene. — 23.07: Ravel: Daphnis és Chloé. — Balett.

URH: 16.05: Csak fiataloknak. (Ism.). — 17.35: Hanglemezparádé. — 18.05: Sopronyi Mária zongoraestje. — Közben: Kb. 19.40: A jazz kedvelőinek. — 19.55: Händel-művek. — 20.17: Muszorgszkij-Ippolitov Ivanov: Leánykérés. Vígopera. — 22.22: Rádiószínház: Álomtalan éjszaka. (Ism.).

gyi filmsorozat
Tv Galériája. —
kasztal. — 22,30:
ás.

EK

8,05: Kuckó. —
gazdasági élet-
mese. — 19,10:
19,40: Jazzpó-
íradó. — 20,20:
vem Cox. Nyu-
filmsorozat IV.
k, nevelők egy-
V-film. — 22,15:
dás. — 22,25:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Korábbi

1966 OKT 30.

1021

Kozák János: Hazatérés

... majd ha a béke olajágai virulnak

Büszkén távozhattok, ti vagytok a történelem legendás hősei... Sohasem feledjük el titeket, és majd ha a béke olajágai virulni fognak és összefonódnak a Spanyol Köztársaság győzelmi babéraival, úgy térjetek vissza!

Dolores Ibarruri búcsúztatta e szavakkal 1938 novemberében a távozó nemzetközi egységeket. A sorban ott álltak a magyar internacionalisták is. Ezren indultak el különböző helyekről és időpontban, hogy helyet követeljenek maguknak a spanyol földön vívott harcokban.

Ezren indultak a szabadság reményével, ötszázan tértek vissza.

A spanyol polgárháború egy pillanatának tanúja, majdnem 30 éves amatőr felvétel volt a kezemben nemrég. A kép bal oldalán Münnich Ferenc, középen Rajk László, a háttérben Csémi Károly. És Balogh Győző, a már történelmi kép tulajdonosa.

— Útlevelem szerint ek-

— Lérida előtt kemény ütközetünk volt. A fehérek kezdték, éjjel indult a támadás. Tizenegy napig, szünet nélkül állt az ütközet. Váltakozó szerencsével vívtuk az élet-halál csatáját. Hiába volt az önfeláldozás, győzött a túlerő.

— Az Ebro mentén, egy kis faluban állomásoztunk, amikor ránkcsapott a Condor légió. A németek olyan veszetten támadtak, hogy majdnem eltörölték a föld színéről ezt a községet. Az egyik társam, akivel együtt indultunk Győrből, itt halt meg, közvetlen közelemben. Repeszdarab vitte el a fejét... Én ekkor sebesültem meg először és utoljára, szilánkot kaptam a bal kezembe. Ez már 1937-ben történt.

— Emlékezetes marad a madridi kolostor is. A zegzugos épületben, kacskaringós folyosókon, emeleteken öt hétig tartott az ütközet. Az első emeleten mi voltunk, a földszint az ellenségé. Sokszor felszorítottak bennünket a második emeletre, de mi sem maradtunk adósok... Amíg kényszerű kolostoréletünket éltük az utánpótlást repülők hozták.

negyvenez
itt... Ha
elfogás ut
mozdulatl
barakkok
megmozdu
összeesett,
fejét.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD
Kozák János
1966 FEB 27.

1021

KOZÁK JÁNOS:

UTCARESZLET

GYŐR, Szabadhegy (a volt Gölfi-vendéglővel szemben)
SOPRON, Uszodakert (Selmecy u. végén)
MOSONMAGYARÓVÁR, Lenin út 1.
KAPUVÁR, a gépállomással szemben.

IDEIGLENES LERAKAT AZ ALÁBBI FMSZ-EKNEL VAN:

Ménfőcsanak	Beled	Lébény
Dunaszeg	Iván	Mosonszentjános
Győrszentiván	Fertőszentmiklós	Rajka
Pannonhalma	Ásványráró	Lövő
Tét	Halászi	Sopron

Javasoljuk az alacsony törzsű almafa telepítését, mert ápolása és gyümölcsének szedése kevesebb munkát kíván, a területigénye is kisebb. Háztáji gyümölcsös létesítéséhez a helyi Takarékszövetkezet és az OTP kezelési költségmentes, kamatos hitelt folyósít.

A SZÖVETKEZETEK MEGYEI KÖZPONTJA

Magas áron vásárolunk

történelmi munkákat, néprajzi műveket, bibliográfiákat, metszetes kiadványokat.

Antikvárium,

Győr, Szabadsajtó u. 7.

KERESÜ

Jelentkez

„Március 1." jelig

GYŐR, K

IBUSZ sport-különvonat

indul

március 20-án

Budapestre

az MTK — GYŐRI ETO

labdarúgó-mérkőzésre
Részvételi díj: 41,40 + meccsjegy.
Jelenkezés a győri IBUSZ-nál.

CSALÁDIHÁZ-ÉPÍTTETŐK, FIGYELEM!
A jövő évre tervezett házépítéssel kapcsolatban

már most keressék fel szövetkezetünket!

Tervezés, költségvetés készítés díjtalan. Bővebb felvilágosítást nyújt

a CSORNAI JÁRÁSI ÉPÍTŐIPARI KTSZ,
CSORNA, Vörös Hadsereg út 61., telefon: 71.
RÁBAPORDÁNY, Vörös Hadsereg úti és
SZIL, Lenin úti építésvezetőségeknél.

OPERA
LUXUS
szempillafesték

A megned
festékruda
majd ezze
egyenletes
Száradás a
választjuk
váljanak.
mélyszínű,

Vásároljon

Fájdalommal tudatjuk,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 FEB 18
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Kozák János

1021

Kozák
János:
Napra-
forgók

Ju

Időváltó

— Papa, menjünk ki az erdőbe sível!

— Ilyen időben? Nézd, mennyire esik a hó.

— Ne törődj vele, hadd essen!

— Biztosan betemette a sínyomokat is.

— Majd törünk újat. Én megyek elöl. Öltözz fel!

— Elhalaszthatnánk holnapra...

— Máris hozom a lécéket. Te pedig öltözködj!

— Na jó, rendben van.

A fiú kiharcolta a magáét. Szaladt a lécekért, az apa meg kénytelen-kelletlen nekilátott, hogy felhúzza a cipőjét. A sibakancs merev volt és hideg, sehogy sem akart rámenni a vastag gyapjúzoknira. Sokáig babrált a fűzővel, szándékosan húzta az időt: semmi kedve nem volt kimenni a hidegre.

A fiú már elő is keritette a lécéket.

Rögtön mellette tern

— Megütötted maga

— Csekélység... Ni

Felsegitette az a kezdte lesöpörni a ha

— Miért itt jöttél l

— Na és?

— Hiszen mondtam, enyhébb a lejtő... N vább!

Az apa fájást érz amelyikre ráesett, de hogy fia észrevegye, ez egyezett:

— Igen, igen, gye előre!

A fiú oly könnyedér ha a szél kapta voln szaporán, lendületesen valami szárnyakkal. Hi ha jól nekiiramodik, kad a földtől és elrep csúcsos fenyők fölött.

...., V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Kozák János

1963 ÁPR 21

1021

KOZÁK JÁNOS: TÖPRENGŐ

öld

politikáról

ettel *azonos időben, illetve éjszaka készül.* szerint azonos szöveg tapasztalható, mert a esti lapok és a Kis- is külpolitikai híreiúlnyomó többségét *a ır Távirati Irodától* mégpedig *azonos időazonos telextechnikai dezéssel.* E külpolitikai átfogalmazása a kora órákig természetesen dható. Ám őszintén , ha a tartalmat tartfontosnak, úgy e teyiségnek túlságosan rtelme aligha lenne.

napi külpolitikai hírek romó többségét minden g újságjai a távirati któl szerzik be szerzőalapján. Talán érdemes is közölni, hogy igen ran nemcsak egy or-, hanem szinte a világ es reggeli újságjában is nazt a szövegű hírt olatják a lapok előfizetői vásárlói. Minél kevesebb ely, annál gondosabban *csak a fontos* eseményeket válogatja a szerkesztő. Egészen természetes, hogy a fontos eseményeket *más újság is fontosnak találja.*

Amikor e megjegyzésünket tesszük, nem a kritikai észrevétel mindenáron való megmagyarázása vezérel bennünket. Csupán arról van szó, hogy a külpolitikai szerkesztés valóságos helyzetéről tájékoztassuk a legilletékesebbeket, az olvasókat.

És még sok megjegyzés: a Kisalföld olvasói közül senki sem kifogásolta, hogy külföldi képeink elég gyakran késéssel kerülnek a lapba. Ennek az az oka, hogy a szerkesztőségnek nincs képtávíró-berendezése. Reméljük, hogy rövidesen ebben is változás történik. Nem kell sokat várni ahhoz, hogy a Kisalföld a világ legtávolabbi eseményeiről készült felvételeket másnap reggel közölhesse.

Lónyai Sándor

Nem ciki

ÉR

Az érettségi viz állomás minden k életében. Bizonyi hogy alaposan el az általános mű meit (szakiskolát szakmát is!), var tése az adagoltan, töredezve kapot anyag felett, tud- intelligensen gon ami a tapasztala legtöbb nehézsé gondolatait form zetten, anyanyel lyainak megfelel előadni.

Mindez keme teszi a tanulókat zépiskolai tanulm a legtöbben sz kihagyások nélki megszervezték módszerében val is, az iskola is magáét, mégisc feladat az éretts módon kell rá fe

Mit tegyen ér mit a szülő? E

A „nagy lehetőségek tudomány

Magyar Hírde
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296, 188-307

Kozák János

1962 NOV 6
ESTI PÉCSI NAPLÓ

4+1

Képzőművészeti kiállítás

1021

A Tanárképző Főiskola kollégiuma érdekes, új színfolttal gazdagodott: tegnap délután a kollégium társalgóiban kiállítást nyitottak meg a rajzszakos hallgatók festményeiből, grafikáiból. A főiskolások ezeket a képeket nyáron készítették. Témájuk szerint nagyon változatosak, egyformán megragadta figyelmüket a munka (*Ujj József*: Kazalrakó), a táj (Mecsekná-dasdi részlet) és természetesen a szerelem (*Dohnál Tibor*: Vallomás, *Kozák János*: Szerelmes pár). A négy évfolyam rajzszakosainak mintegy negyven művéből válogatta ki a rajztanszék tanáraiból álló zsüri azt a huszonötöt, amely végül is kiállításra került.

Platthy György tanszékvezető tanár, a zsüri elnöke bevezető szavaiban méltatta a vállalkozás érdekességét, szépségét, majd egyenként értékelte a hallgatók művészi teljesítményét. Külön kiemelte Kozák János III. éves matematika—kémia szakos hallgató tehetségét és szorgalmát, majd átnyújtotta neki az *első díjat:* „Magyar festészet a XX. században" c. gyűjteményt. A második díjat Dohnál Tibor II. éves matematika—fizika szakos nyerte, a harmadikat pedig megosztva Ujj József negyed- és Sellyei Gábor elsőéves hallgatók.

A megnyitó után a vendégek — a főiskola és a kollégium vezetői, tanárok, hallgatók — megtekintették a kiállítást, amely a *következő tárlatig* — februárig — nyitva marad.

legi B válogatott képezi. Eddigi kitűnő szereplésük reményekre jogosít. Elképzelésünk szerint Tokióban 24 éves átlag életkorú, tehát a labdarúgás szempontjából igen kedvező korban lévő csapat képviseli majd hazánkat. Ez az együttes mint csapat, feltétlenül nagyobb játékerőt képvisel majd mint a szintén igen tehetséges fiatalokból álló 1960-as római olimpián résztvett tizenegy, és sokkal nagyobb nemzetközi tapasztalattal fog rendelkezni.

De térjünk vissza a jelenlegi feladatokhoz. Miért volt szükség a válogatott mérkőzések sűrítésére?

— Örülök a kérdésnek, szükséges a közvélemény tájékoztatása, hiszen valóban nem ideális ez a megoldás. Azonban kényszerhelyzetben voltunk, mivel a Wales elleni első Nemzetek Kupája mérkőzést még ősszel le kell játszanunk. Angol profijátékosokból álló ellenfelünknek csak hétközi terminus felel meg. Nem volt nagy választási lehetőség. Helyesebbnek tartottuk a tétre menő találkozót, inkább a franciák elleni meccs előtt lejátszani, mint utána. Az esetleges novembervégi, vagy decemberi időpontban várható időjárás ellenfelünknek kedvezett volna.

Kozák János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1066 FEB 13.

MŰTEREMBEN

Az egyszerűség jegyében

1021

A műteremlátogatás néhány jó barát vasárnap délelőtti beszélgetését jelenti. Kozák János legújabb festményéről vitatkoznak, vagy inkább elmondják mindazt, amit a képbe beleéreznek. Lehet, hogy észrevételeik kevésbé találóak, mint művészettörténészeké, esztétáké, de nem is ez a fontos.

Kozák János az 1964-es őszi tárlaton állított ki először Sopronban. Rövid idő alatt talált ellenzőkre és értő barátokra egyaránt. Önálló kiállításra készül és éppen Sopronban, ahol a lefestő festészet másként hagyomány, mint egyéb városokban, másként, mert itt egyedül ennek voltak eredményei. Nem véletlen, hogy a kiállítási naplóban is számonkérik a látogatók a megszokott élményt, és az sem lehet véletlen, hogy velük szemben minden viszonylag új törekvést lelkesedéssel üdvözölnek mások. Ha Kozák János nevét keressük? Az utóbbi megjegyzések rói két éve rá is hivatkoznak.

A szekrénynek támasztott képen nő szorít magához egy nagy testű madarat. A madár szárnyai szétcsapódtak, mintha vergődés közben örökítene meg a kép. Az egész kép hangulatát érzem, a többi egyéni élményekből származtatható magyarázat: Ki az ember és madár összeforrottságát látja benne, ki magának a költészetnek szimbólumát sejti az absztrahált madár formájában. Az eredeti indító élmény sokkal köznapibb:

TOKAJ

AKT-TA NULMÁNY

— Anyámat láttam így egy percre megállni tyúkjával. Vágni hozta. Az verdesett így. Aztán festés közben légies madár lett a tyúkból, ami csak az eredeti mozdulatot őrzi.

Az asszony arcán keresi az ember akaratlanul is az indulat nyomát. Mi fűzi a madárhoz?

— De én nem akarom eltorzítani az arcot — tiltakozik Kozák János. — Úgy akarom megfesteni az indulatot, hogy ne kelljen élnem a romantikus torzításokkal. Szeretném, ha a szerkesztésből, ha a színek összhatásából lehetne következtetni az ábrázolt ember indulataira is.

— Tudom, hogy festés közben nem lehet előre meghatározott recept minden utasítását betartani. De néhány elvem van, amit nem tévesztek szem elől. Az egyik közülük éppen az arc torzításmentes ábrázolása. Azért tartom lényegesnek, mert nagyon ritkán festek ember nélküli képet. És ha mégis tárgyakról készül a kép, akkor azokat az embereket szeretném jellemezni velük, akikhez tartoznak. Például, ha házat festek, a bennlakók milyenségét akarom sejtetni.

— Ugyanakkor törekszem a monumentalitásra, pontosabban a monumentalitás hatását akarom kiváltani a nézőből kisméretű képekkel is. Részben a test arányainak tudatos megváltoztatásával, részben egyéb szerkesztési megoldásokkal.

— Mennyi ebből az új ötlet? Másként fogalmazva, kinek a hatása érezhető grafikáimon, kié a festményeimen? Nagy művészek erejének nehéz ellenállni. És nem biztos, hogy érdemes. Én örülök, ha minél több nagy egyéniség eszközeit kipróbálhattam már, az-az akaratlanul is utánoztam őket. Minél többen hatottak rám, annál kevesebben fogják még alakítani a felfogásomat, annál közelebb jutok az egyéni, az eredeti kifejezési eszközökhöz.

Legfontosabb jellemzőjük hiszem, hogy az egyszerűség lesz. A világról elmondható dolgok a valóságban is bonyolultak, ha ezt még tovább bonyolítja a nehezen áttekinthető szerkezet, ha a kép, mint kép bonyolult, akkor a gondolatból vajmi kevés jut a nézőig.

— s — ó

központi irodába kérjük leadni. Telefon: Tet 22.

Szomorú szívvel tudatjuk mindazokkal, akik szerették, hogy

Vincze Imréné

született Goldsand Hedvig 75 éves korában meghalt. Hamvainak temetése 1966. február 16-án szerdán délután 1/4 4 órakor lesz a győri új köztemetőben, az evangélikus egyház szertartása szerint.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy felejthetetlen feleségem, édesanyánk, nagyanyánk, testvérünk, keresztanyánk és rokonunk,

Csizmadia Józsefné

sz. Hujber Gizella 74 éves korában hosszú szenvedés után f. hó 11-én elhunyt. Temetése f. hó 15-én kedden délután 1/4 4 órakor lesz a győrszigeti temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Özv. Szabó Józsefné

56. éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 14-én hétfőn 3/4 5 órakor lesz a győrújvárosi temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Fájó szívvel tudatom, hogy forrón szeretett férjem,

Antal László

nyug. gazdatiszt 85. évében váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 14-én délután 1/4 4 órakor lesz a református egyház szertartása szerint a győri új köztemetőben.

Gyászoló felesége

TÉLI VÁSÁR

február 14-től 26-ig

30—40 % árengedmény

a földművesszövetkezetek ruházati boltjaiban

AJÁNLATUNK:

Festett zefir, kék	31,— Ft	helyett	21,70 Ft
Barchend, kék	46,40 Ft	„	27,80 Ft
Taft, fehér, rózsa, s. kék	38,— Ft	„	26,60 Ft
FREGATTA gyapjúszövet	379,— Ft	„	265,30 Ft
TÁTIKA, aprómintás szövet	229,— Ft	„	160,30 Ft
NEMERE gyapjú takaró	300,— Ft	„	210,— Ft
Cordbársony zakó	470,— Ft	„	329,— Ft
Bársony pantalló	252,— Ft	„	176,40 Ft
VULKÁN csőnadrág	470,— Ft	„	329,— Ft
Női flanell blúz	82,— Ft	„	57,40 Ft
TÁTIKA fiú pantalló	130,— Ft	„	91,— Ft
Női flanell ágykabát	96,— Ft	„	67,20 Ft
Női svájci nadrág	22,90 Ft	„	17,40 Ft
Női vállas ing	26,90 Ft	„	18,80 Ft
Női kuli kabát, pamut	135,— Ft	„	94,50 Ft
Polinózikus női pulóver	101,— Ft	„	70,70 Ft
Női gyapjú kuli, korál	440,— Ft	„	308,— Ft
Női pamut barisnya	13,80 Ft	„	9,60 Ft

Most keresse fel a FÖLDMŰVESSZÖVETKEZET legközelebbi ruházati- vagy iparcikkboltját!

Jelentős összeget takarít meg!

Április 2—3—4-én UTAZÁS AZ . . . ?

Gazdag program, útközben „KI M
Részvételi díj: (szállodai elhelyezés
Jelentkezés és bővebb felvilágosítá
utazási irodában. Tanácsköztársaság

Apróhirdetés

ADÁS-VÉTEL

Kisméretű kombinált szekrény, rekamié, sodrony, ágynemütartó, fotelok eladók. Győr, Kisfaludy utca 13., Szabó.

Bútoreladás és vétel. Győr, Kisfaludy utca 25., Korsósné.

RÓZSÁK legszebb újdonságokban, gladiolus, díszcserje, ribizli, egres. Kérjen díjmentes fajtaismertetőt! Szállítás postán. Koller rózsakertészet, Budapest, 3/273. fiók.

1300-as Steyer Fiat eladó. Sopron, Fapiac 9.

Ágy, ágybetét, szekrény eladó. Moson, Tó utca 5. szám.

Bükköny, mohar, köles, kertimag-szükségletét idejében szerezze be Reményi magkereskedésében, Győr, Stelczer Lajos utca 8.

Tünde robogóhoz sebességváltó, főtengelycsapágyak, új külső és belső gumi eladók. Brennbergbánya, Ovoda.

Bokorrózsák legújabb fajtákban megrendelhetők. Kérjen fajtajegyzéket. Demeter rózsakertész, Szarvas.

Tv-antenna (Bécs, Kabhegy, Pozsony) eladó. Ménfőcsanak, Győri út 10/b.

Magasnyomású háti permetező 600,— forintért eladó. Győr, Kisbácsa, Sárási u. 12.

Eladó rövid, fekete bécsi zongora. Köppelné, Győr, Kazinczy utca 20., délután négytől.

Vennék használt 125-ös motorkerékpárt és 3x2 méteres deszkabódét, vagy hozzávaló anyagot. Szabó, Győr, Lenin út 44., II. emelet.

Óriás gyümölcsű szentendrei egres és nagygyümölcsű hollandi piros, fekete ribiszlitövek kaphatók, darabonként 5 forintért. Toronyi kertésznél, Békéscsaba, Sztraka 27.

Meggypiros Skoda Oktávia eladó. 23 000 kilométert futott. Megtekinthető 13-án, vasárnap, Győr, Tanácsköztársaság út 47 III. emelet 18., Kovács.

Igényesnek eladó kisipari hálószobabútor, fiókos fehér gyermekágy és kombinált szoba berendezés. Délután 4 órától, szombat, vasárnap egész nap. Győr, Zrínyi utca 50.

Rózsaszükségletét rendelje már most meg százhúsz fajta nemzetközi bokor-, futórózsa újdonságaimból. Kérje díjtalan árjegyzékemet! Szalkai rózsakertészet, Pusztaszabolcs.

Kétszemélyes rekamiék, fotelok, székek, garniturák, fotelágyak kisipari kivitelben, részletfizetésre. Kérjen díjmentes képes árjegyzéket! ROMÁN kárpitos, Budapest, Nagymező utca 66.

Jó állapotban lévő, féléves mély gyermekkocsi eladó. Győr, Bartók Béla út 15., I. 7.

Családi ház villa gyedben jutányos ár eladó. Érdeklődés: Sz ron, Bólyai u. 4.

A Házépítő Kombináthoz vasbetonszerelő, villanyszerelő, lakatos, festő-mázoló szakmunkásokat, kubikosokat, férfi és női segédmunkásokat állandó

budapesti munkára

felveszünk.

Vidékiek részére különélést fizetünk és szállást biztosítunk. Jelentkezés a központban: EM. 43. sz. Állami Építőipari Vállalat Házépítő Kombinát, Budapest XI., Dombóvári út 19. (47-es villamossal.)

Tűzhelyöntést, kályhajavítást vállalok. Győr, Kálvária utca 3., Kovács.

Kályhaöntést, kályhajavítást vállalok. Győr, Kálvária utca 3., Kovács.

Naposcsibe

előjegyezhető. Baromfitojás (vérvizsgált) keltethető. Győr, Révfalu, Ságvári u. 5.

INGATLAN

Balatonalmádi-Remetevölgy állomáshoz 5 percre 600 négyszögöl szőlő eladó. Szép kilátás. Veszprém, Réger, Somogyi B. u. 11.

Szabadhegyen, Aulich utcában 172 négyszögöl házhely eladó. Érdeklődés: Győr, Káptalan domb 15., Kozma.

Beköltözhető házrész eladó. Sopron, Rákóczi u. 23., Unger.

212 négyszögöl szőlő Bánfalván eladó. Külföldi csipkenylon menyasszonyi ruha eladó. Karner Nándor, Sopron, Szt. György utca 11.

Csornán, Arany János utca 39. számú kétszobás 5x5-ös lakóház 8 mellékhelyiséggel eladó. Érdeklődés: Horváth Bélánál, Csorna.

Balatonalmádiban szép, déli fekvésű telkek eladók. Herczeg, Veszprém, Kinizsi u. 17., telefon: 11—781.

Azonnal beköltözhető kétszobás családi ház, sok melléképülettel, esetleg 800 négyszögöles gyümölcsössel is eladó. Gazdálkodásra alkalmas. Érdeklődni lehet: Sopron, Bercsényi u. 51., Princes.

LAKÁSCSERE

Elcserélném Budapest XIV., Hungária krt. 105. fszt. 2., szoba-éléskamrás főbérleti lakásomat, vízcsap és pince van, győri hasonló főbérleti lakásra. Hétköznapokon délelőtt megtekinthető.

Kisgyermek gondozását lakásomon vállalom. Győr, Kossuth utca 21., I. emelet.

TIHANYI KÁLMÁN KÁLYHÁSMESTER, GYŐR, ÁRPÁD ÚT 14., TELEFON: 39—72.

ÁRAMSZÜNET

Az Áramszolgáltató Vállalat közli, hogy **MOSONMAGYARÓVÁRON,** Majorok egész területén február 15-től március 31-ig minden munkanapon 7 órától 16 óra 30 percig részleges áramszünet lesz. Ezenkívül egyes szakaszokon a munkálatoknak megfelelően 2—3 napos teljes áramszünet is lesz. A fenti áramszünetekkel kapcsolatban az ÉDÁSZ mosonmagyaróvári szerelésvezetőség az érdeklődőknek esetenként a 69—44-es telefonszámon ad felvilágosítást.

GYAKORLATTAL rendelkező

villanyszerelőt

felvesz az

Öntöde Vállalat

3. számú gyára. Győr, Puskás Tivadar utca 12.

Elpiszkolódott, kopott ***parketta géppel való felcsiszolását és beeresztését vállalja***

a Győri Köztisztasági Vállalat takarító reszlege.

Érdeklődni lehet: Győr, Ujlak utca 13. Telefon: 33-62

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORVOSEGYETEM
1976 OKT -5

1021

Kozák István

Foto: ifj. Bozsán

KOZÁK ISTVÁN intarziakészítő és faszobrász élete első kiállítása szeptember 21-én nyílt. A vendégkönyv szerint a siker egyértelmű. A fiatal művész faipari szakközépiskolát végzett, jövőre jelentkezik az Iparművészeti Főiskolára. Csempaszkjai jelzik, honnan indult. Három-négy éve foglalkozik intarziával. Jó színérzék, biztos ízlés, a fa szeretete jellemzi munkáit. Művészi fénykép szintű utcaképei közül talán éppen azért, mert embert ábrázol, kiemelkedik Emil Nolde prófétájának fa-reprodukciója.

Faszobrai az igazán izgalmasak. A Szervátiuszok munkáira emlékeztető István király (2. kép), a szép, gótikus ívű Madonnafej (1. kép). Legújabb műve: a Félelem, csak fényképen szerepel. Az afrikai, óceániai primitív művészet hatását mutatja. A kiállítás legszebb darabja lehetne.

Kozák István rokonszenves szerénységgel keresi műfaját, stílusát, máris szép eredményekkel.

(Foto: Bozsán)

ketten ha
tül a II.
kapták m
velet".

Berényi
hogy a
módszeréb
gyökere.

Érvényesült a közösségek kontrollja

Végh Antal, a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja:

— Az elmúlt tanév nyári vizsgaidőszakának utolsó napján, június 30-án, 163 hallga-

(Folytatás a 2. oldalon)

ményei, tapasztalatai után ír. A jövendő műtörténetírójaira a könyvének ez a része fontos, mert a legmegbízhatóbb. Szerintünk azonban könyvének első fele értékesebb. Mert századunk első felének művészetéről ő ír először rendszeresen. Könyvének ez a része mindenesetre nagyobb munkával járt, mint a második rész. Ami út a szerzőnek rendelkezésére állt, az bizony nagyon kevés és éppen nem megbízható. Ötven év hírlapirodalma volt a forrás, ebből kellett kihámoznia az adatokat. Amit a hirlapokban talált, az bizony nem volt mind szakavatott hangon írva. Szana azonban sikeresen oldotta meg föladatát s nem egy érdekes adattal szolgál az olvasónak.

Élvezetes stilusban írta meg könyvét. Históriai hang vonul rajta végig s nem pedig kritikai. Egészben véve: megtaláljuk benne mindazt, mi az utolsó száz évben művészetünkre vonatkozik. Az ifjabb tehetségekkel is külön fejezetben foglalkozik, bár ebben nem egy oly dolgot mond, mit sokan nem írnának alá.

A foliáns alaku vastag könyv pedig azt dokumentálja, hogy a magyar fajban igazi hivatottság és tehetség rejlik. Ez a tanulság, s ez okoz mindenkinek őszinte örömet.

Dömötör István.

Egy laikus levelei a szerkesztőhöz.

Lelkesen pártolom *Ernszt* Lajosnak három indítványát, mely a *Műcsarnok* legutóbbi számában olvasható. 1. Hogy neveljük az ifjuságot és a közönséget művészetre. 2. Adassanak ki magyarázó katalógusok a múzeumokban. 3. Történjék a képvásárlás részletfizetésre.

Magamnak is volt már szerencsém az indítványban foglaltakat harmadéve egy-két levelemben* szóvá tenni; amit világért sem az apaság okáért említek meg. Sőt elismerem, hogy az én szerény szómnak azóta semmi foganatja sem volt, vagy csak igen kevés. Sőt elismerem, hogy e három indítvány, részleteiben különbözik az enyéimtől. Nem is avatkozom én most a részletekbe, vitatkozásba sem bocsátkozom a javaslattevővel, hanem pártolom az indítványait. Pártolom azokat konkrét alakjukban is, de még inkább egészükben. Pártolom igaz lelkesedéssel és igaz rokonszenvvel, mert ez indítványokban is ugyanazt a gondolatot látom kifejezésre jutni, mely olyan sokunkat eltölt: *a művészet népszerűsítésének* egyedül üdvözítő, nagy ideáját.

* Műcsarnok 1898. évi 27. és 20. szám.

Már pedig ez nekem vesszőparipám. Igenis, vesszőparipám, melyen nem győzök eleget nyargalni, mert meg vagyok győződve, hogy csak ennek hátán jutunk el a célhoz. Ha fölkapok e vesszőparipára, pegazus lesz belőle, szárnyas ló.

Fantáziám kiveti a zablát és előre száguld ötven esztendővel. Végigröpít a magyar földön, hol akkor már minden bokor és kő művészettel van tele. Azaz hogy tele van az most is a teremtő Isten jóvoltából, de még nem minden szem tudja kiérezni. De már nyiladozik a szemünk; a mostani tárlat már arról beszél, hogy milyen is a magyar égboltozat, magyar felhőjárás, magyar levegő. Most még csak a festőember érzi ki s néhány jó magyar szem, de abban az időben, melyről most beszélek, minden anyaszülte tudni fogja már. Ha meg az *Erdélyi* Béla bukaresti tervére gondolok, akkor az Árpádok magyar birodalmát látom, mely idefüzte Rómát, Bosnyákországot és Havasföldet. Miért is ne válhatna ez újból valóra a művészet térképén? Ha igaz, amit *Arany* László hirdet, hogy még egyre tart a húnok „csatája", de nem többé íjjal s kelevézzel, hanem a kultúra békés fegyverivel, akkor mért ne vezetnénk mi ismét hódító sereget a Balkánra? . . .

Sajna, lassan megy a dolog, de az ennek a rendje. Sok idő kell ahhoz, mig az esőcsepp a követ kivájja. De végre mégis csak kivájja! Az *Ernszt* Lajos becses cikkelye sem fogja áttörni a közvélemény lomha követ; sem ez igénytelen levél. De mégis rája csöppen egyik is, másik is. És végre mégis csak rés támad, melyen bejut a köztudalomba, hogy „művészet kell a népnek". Vagy talán inkább „nép, közönség kell a művészetnek?" Egyik kell a másiknak. Egymás kölcsönhatásai révén boldogul ez is, az is. Ha a kettő frigyre lép egymással, lesz akkor múzeum is, magyarázó katalógus is, meg művásárlás részletekre s készpénzfizetésre.

És akkor majd elállhat az eső is: nem lesz szükség az én levelemhez hasonló, szerény vízcseppekre.

K. K.

A Soproni Képzőművészeti Kör III-ik műkiállítása.

Sopron, december 12.

Alig mult el egy év a II-ik műkiállítás óta s íme, a Soproni Képzőművészeti Kör egy ujabb kiállításban mutatja be tagjai munkálkodásának az eredményét. Négy évi fönnállása óta ez már a harmadik kiállítás; úgy ez a körülmény, mint különösen az eddig elért sikerek meggyőzően mutatják a Kör életrevalóságát. Nem keveslendő továbbá működésében az sem, hogy a Kör nem csekély mértékben járul hozzá a soproni

társadalom ízlésének a fejlesztéséhez. Helyét derekasan állja meg, népszerüségnek örvend.

E kiállítás pedig az előzőkhöz képest határozottan haladást mutat. Haladást mutat már azért is, mert ezúttal a hivatásosak művei tetemesebb számban haladják felül a műkedvelőkéit. Ha az első két kiállításon bevettek sok silányabb művet vagy másolatot, most ilyen kevés számmal van kiállítva. De haladást mutat kiállítása azért is, mert a Kör tagjai néhány sokat igérő taggal szaporodtak, sőt résztvett a kiállításon a művészi körökben ismert Storno-család is.

Ki kell emelnem még azt a körülményt is, hogy a műkiállítás fényes bizonysága annak, mily jó hatása volt a Kör ama tevékenységének is, hogy az iparművészetet is működése körébe vonta. Nem egy derék iparos mutat be e műkiállításon olyan tárgyat, mely művészi kiviteleért figyelmet érdemel.

A kiállításon — három teremben van elhelyezve — mintegy 40 kiállító vesz részt körülbelül 350 művel s Lukácsi, Passini és a Beschorner-cég kivételével mind helybeliek.

De lássuk csak a kiállítást!

Az első szobában a belépésnél *Rastovich* Nándor művei ragadják meg figyelmünket. Többfélét állított ki s különösen iparművészeti tervezetei érdemelnek dicséretet (különösen két plakát-tervezete) és egy csinos kidolgozásu tanulmányfeje. Hiszem, hogy még többször s másutt is figyelmet fog kelteni. Természetességük révén jók *Kozák* Istvánnak tanulmányfejei (szénrajzban). Meglepők a fiatal *Schleiffer* Frigyes építésznek művei: tervezetei és vízfestménye („Vihar a tengeren"). Gondosak *Schármár* Károly építészéi, különönöse a Károlymagaslatra tervezett kilátó-tornya.

Itt találjuk régi ismerősünket, *Seemann* Kálmán tanárt is négy vízfestménynyel, amelyek közül a legcsinosabb kidolgozásu és eredeti fölfogásu a „Bekanyarodó a Tómalomhoz."

Majd *Graf* Ilma olajfestményei kötik le figyelmünket. Erős, szép tehetség szól belőlük. Nagyon szép a „Baromfi-árusnő", nemcsak a finom kidolgozásért, hanem a tárgyaknak válogatott izlésre való elrendezéséért is. Ugyanez áll „Csendélet"-ére is.

A műkedvelők közül *Tschurl* Károly műveit kel kiemelnem. Azelőtt földbirtokos volt, most magánzó és teljes szenvedélylyel a festőművészetnek szenteli idejét. Van néhány dicséretreméltó, jó fölfogásra való műve, ilyenek egyik „Csendélet"-e, két tanulmánya Lajta-Szt-Miklósról, mind a három olajfestmény. *Bakalar* Viktor természethü „Csendélet"-ének (katonai eszközök), *Zettl* „Velencei ház"-nak, *Lukácsi* kisebb szoborművei és a Beschorner-cég bronzöntvényeinek nevezetesebb államférfiak, költők többé-kevésbbé sikerült szobrocskáinak és különféle ipartárgyaknak a fölemlítése után áttérhetünk a második terembe.

Balra egy egész falon csupán *Steiner* Rezső neves művészünk arcképfestményei vonzák magukhoz a szemlélőt. Mind szép, pedig van vagy kilenc. Rendkivül csinos arcképek ezek, lágy tónusban símán festve. A megszólalásig hűek, de önálló fölfogásúak és eszményitők a Mayne Jánost, Schwartz Miklósnét és a művész leányát ábrázolók; az előbbi kettő olajfestmény, az utóbbi pasztell. Majd *Brandl* Gusztáv „Triumphator"-a előtt állunk meg. A festmény tárgya maga zord, — úgy látszik, kiváló szeretettel foglalkozik ilyenekkel a művész, — a földolgozás azonban most jobb, mint tavalyi festményeinél.

E teremben vannak *Seemannné* Vörös Erzsi művésznő festményei is. Van akt-rajza, zsánerképe, tájképe és arcképe kiállítva. Az ismert művésznő, kinek több műve a Műcsarnok kiállításán is érdeklődés tárgya volt, néhány nagy gonddal festett művével köti le figyelmünket. Értékes az az arcképe, mely atyját ábrázolja, bájos, színes a „Mandolinos leánya" és „Pihenő modell"-je, de érdekes néhány festői tájképe is. Nagy szorgalomra vallanak *Trinkl* István művei; említésre mélto „Patak mentén"-je és egy másik olajfestménye, amely egy kutyát ábrázol.

Majd a *Hauser* Károly festette díszoklevelek tünnek szemünkbe. A régi iniciálékat juttatják a néző eszébe, vízfestmények, amelyek kiváló gonddal, finom részletességgel készültek. Talán a legsikerültebbek a Flandorffer Ignác, a Schwartz Miklós dr. és a Müller Paulin tiszteletére megjelentek. *Wrchowszky* Elza csinos himzett ellenzője, továbbá *Pintér* Ignác néhány jóizlésü fafaragványának fölemlítése után az utolsó terembe jutunk, s ez méltán Storno-teremnek nevezhető, mert túlnyomó részben a Storno-család négy tagjának művei foglalnak itt helyet.

Itt vannak id. *Storno* Ferencnek a budavári plébánia templom fal- és ablakfestményeinek vázlatai, melyeket fiával, ifj. *Storno* Ferenccel közösen készített. Szép, gondos vázlatok ezek, noha meg kell jegyeznem, hogy műtörténeti hűség tekintetében a kritika itt-ott kifogásolni valót talált bennök. Hasonlóképpen gondos festmény a Szt. Flóriánt ábrázoló. Ifj. Storno Ferenc sokfélét állított ki, vegyesen képző- és iparművészet körébe vágót (festett tányérok, díszserlegek, festett széktámla trébelt bőrből). Gyakorlott, ügyes kézre vallanak vízfestményei; az igen finom földolgozásért kiemelhetők a kismartoni barátok kápolnájának belsejét föltüntetők és néhány szép soproni tájképe. Legifj. Storno Ferenc is néhány figyelemreméltó vízmestményt állított ki. Mellette egy bécsi barátjának, *Passini* Pálnak két boszniai tanulmánya ötlik szemünkbe. Olajfestményeinek természetessége, szép technikája nem közönséges talentumot sejtetnek.

Friedenreich András egy „Csendélet" és két csinos vízfestményét — Az „Ikva mellett" és „A soproni fövényverem" — ki kell emelnem a szép kidolgozásért és helyes elrendezésért. *Renner* Gyula két csutorát állított ki vörösrézből és érdekesen mutatja be velük a fémvésés eljárásának menetét. S ha végül még megemlítem *Pötschacher* József szerény művét, egy virágtartót kovácsolt vasból, úgy a legkiválóbb művekről számot is adtam.

Még csak azt kell megjegyeznem, hogy a Kör saját költségén segítség nélkül áll fönn és rendezi kiállításait, amely körülmény a mai szorult anyagi viszonyok között dicséretes fényt vet Sopron város művész- és mükedvelő közönségének ideálizmusára.

Tárgymutatót is adott ki a Kör, nagy kár, hogy ez nem éppen a legpontosabb. *Viszota Gyula dr.*

Kozak György

Otvös Brassó

Kőmagyotvj. 31. l

18

bezeugen. Zwei ganz eigenartige Stempel (Nr. 2159 u. 2160) scheinen die Vorgänger des Siegels der Zunftmeisterschaft zu sein und wenn auch vorläufig zu wenig Material für die Lösung dieser Zeichen vorliegt, weisen sie mit den wechselnden Buchstaben bei gleichbleibender Grundform darauf hin, daß sich schon zu Ende des XV. Jahrhunderts in Ungarn ein System der Stempelung ausgebildet hat.

Ebendarum kann das Vorhandensein eines frühen Stempels eher ein Beweis für, als gegen die ungarische Herkunft einer Arbeit sein. Besonders wenn Stil, Inschrift, Wappen oder Überlieferung auch dafür sprechen. Keinesfalls ist es angebracht, Arbeiten dieser Art für Länder oder Städte in Anspruch zu nehmen, wo zur Zeit ihres Entstehens noch keine Stempelung nachweisbar ist (siehe Nr. 2156 u. 2157), oder aber ihre Zeichen als früheste

A Dunántúl kerámiája I.

Egy kiállítás margójára

Augusztus 16-án a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok igazgatósága szervezésében a szolnoki Damjanich János Múzeumban (Kossuth tér 4.) nyílt kiállítás, Dunántúl kerámiája I. címmel. A számos régi népi kerámiát felvonultató kiállítás, mely az 1996. évi világkiállítási programhoz (A Kárpát-medence népeinek kerámiája) kapcsolódott volna előrendezvényként, a székesfehérvári, mohácsi, debreceni, szekszárdi és mórágyi múzeumok mellett magángyűjtemények válogatott darabjait is bemutatta. A sorozat első részeként elsősorban a csákvári, mohácsi és mórágyi fazekasság emlékei lettek kiállítva, s a jobb megértést szolgáló, ízléses kiállításvezető kapcsolódott hozzá, Nagy Molnár Miklós szerkesztésében, felhasználva Kresz Mária: A csákvári fazekasság és Sarosácz György: A mohácsi kerámia és története c. munkáit.. A mórágyi kerámiáról szóló részt Nagy Janka Teodóra írta.

Bár maga a kilállítás a vezetőben azt ígéri, hogy a csákvári, mórágyi és mohácsi fazekasság esszenciáját adja, ezeknek a központoknak a valódi hangsúlyai a kiállított anyagban nem mindig érvényesülnek.

A csákvári anyag igen erős, és csak azt sajnálhatjuk, hogy például az írókával festett totyafazekak szinte teljesen hiányoznak, miként a nagyobb, díszes, zöld boroskancsók is. Lényegében a tálasok munkái is háttérbe szorulnak, kár, hogy például vájling sem szerepel a kiállított tárgyak között.

A mórágyi anyag meglehetősen szegényes, bár itt néhány korai darab (pl. egy 1782-es, gót betűs tál - a vezető az évszámot egyébként 1872-nek írja) némileg kárpótol ezért. Itt a stílust képviselő mai tárgyak túlsúlya feltűnő, szerencsésebb lett volna közülük csak 3-4-et kiállítani.

A mohácsi fazekasmunkák egy egész, nagy termet betöltenek, feketék és mázasak egyaránt. Itt a két világháború között készült, erősen giccsbe hajló váza és kancsó lóg ki nagyon a többi közül, és itt ütközik ki a kiállítás egyik legnagyobb hibája: alig tesz kísérletet a korszakolásra, és feliratok híján ezt a látogatókra bízza. Pedig keverednek itt klasszikus, 19. századi darabok a 20. század közepén készültekkel, és néhány tárgynál (pl. bajai fazekak) a mohácsi készítőhely is megkérdőjelezhető. Ezzel együtt mindenkinek melegen ajánlom a decemberig nyitva tartó kiállítást, mert ritkán látható, szép tárgyakkal ismerkedhetnek meg - és ez is örömteli!

Cs.I.

BEMUTATJUK KOZÁK ÉVÁT, A NÉPMŰVÉSZET MESTERÉT!

Az 1994. évben a Népművészet Mestere címet a fazekasok közül Vargáné Kozák Éva kapta meg eddigi színvonalas munkásságáért. Arra kértük őt, mutassa be magát mindazoknak, akik esetleg nem ismernék őt!

- Mezőtúron születtem 1958. április 5-én, iskoláimat is itt végeztem. Óvónő szerettem volna lenni, mert inkább ez volt a hagyomány a családban - édesanyám tanítónő. Mint mezőtúri gyerek, ismertem a fazekasházat, a túri cserepeket. desapám ott dolgozott, de még ekkor sem merült fel bennem, hogy én fazekas legyek. Keresztapám a helyi "múzeum", inkább gyűjtemény ápolója, régésze, mindenese volt akkor. Vele sokat nézegettem a régi cserépdarabokat, régiségeket, ez tetszett nagyon.

- És hogyan kerültél végleg az agyag vonzásába?

- Érettségi után az óvónőség nem sikerült. Én azt hiszem, a sors keze lehetett a dologban, mert egészen mást akart, mint én. Egy kedves ismerősöm tanácsára egy nap alatt döntöttem el, hogy fazekastanulónak megyek. Szóval megadtam magam, és ettől kezdve már minden ment magától.

- Kiktől tanultál?

- Gonda István szárnyai alatt, 15 tanulóval együtt buzgólkodtunk a mesterség elsajátításán. Ebben az időben, 1977-ben igazán fellendülőben volt a népi kerámia. Kósa Klári, Busi Lajos is ott dolgozott, a fazekasház, az alkotóműhely talán legtermékenyebb korszakát élte. Volt mit tanulni tőlük.

- De nem csak tőlük. Még kiktől?

- Jártam a múzeumokat, dolgoztam, próbálkoztam az önálló tervezéssel. Megismertem Kresz Panni nénit , István Erzsit; szívesen vették érdeklődésemet, nagy segítségemre voltak, köszönet érte mindkettőjüknek. Így visszatekintve úgy érzem, így volt a jó, hogy nemcsak a műhelyben tanultam én, hanem a múzeumokban is. Meg kell fogni azt a 80-100 éves edényt, odatapasztani az ujjaimat, hogy is fogta azt a fazekas, hogy fülezte, hogy díszítette. És így, tapogatózva, ráérezve, sok-sok régi mester is a tanárom volt. Legutóbb a mezőtúri tábor két gorzafalvi fazekasa; nemcsak szakmailag, hanem emberileg is. Egyszerű, öntörvényű emberek, egyszerű, igaz, tiszta edények, harmóniában az alkotójukkal. Úgy hiszem, aki fazekalásra adja a fejét - kezét, szívét - tulajdonképpen más ember lesz. Más dolgok fontosak a számára, máshogy viszonyul a mai világhoz. Valamit tud, érez az örökkévalóságból, úgy, mint a cserepei, amik egész biztos túlélik őt. És így kellene megcsinálni minden darabot, ennek tudatában, teljes lélekkel, hogy az átmenjen bele. Sajnos, nem mindig sikerül.

Barátokkal beszélgettünk már erről, nézegettük egymás edényeit: "Ennek lelke van!" A másikról: "Na, ennek meg nincs - teszem is el." "Isten előtt panaszos lesz" - mondta az egyik gorzafalvi fazekas a rossz edényre!

Nem nagyon szeretem a megrendeléseket, szállítási határidőket, tömegmunkákat. Nem igazán szeretek "pénzért" dolgozni, sohasem ezért dolgoz-

KOZÁK Éva Cerámia Fazekas hirad. 1994/7

tam. Magáért a munkáért, a kész, új edényért, a munka örömééért. Talán ezért van már annyi díjam, mert igazán a pályázati anyagok elkészítésekor csinálom szívvel-lélekkel, adom bele magam. Ilyenkor szinte nem is gondolkozok tudatosan, a kezem talán nem is én irányítom, mégis jó lesz az eredménye.

- Mit jelent számodra ez a díj?

- Tulajdonképpen egy jutalom, egy ajándék az eddigi munkálkodásomért, s öröm, hogy akik figyelik a munkámat, jó véleménnyel vannak róla.

- És milyen jövendő terveid vannak?

- Konkrét tervem most csak egy van, a jövő nyári mezőtúri tábor témájára való felkészülés. Remélem, nagy lesz majd az érdeklődés, szeretném érdekesre, mindamellett szakmailag is magas szintűre megcsinálni. Főleg butellákkal foglalkoznánk, de más csalafinta vagy nehéz tecnkikai megoldású edények elkészítését is tervezem.

- És Te magad?

- Saját munkámban most megálltam körülnézni. Sokat dolgoztam a mezőtúri kiállításon, utána a Triennálé anyagán. Keresek valami újat, vagy nagyon régit. Vannak persze terveim, de ezekre még aludni kell egyet. Majd előkerülnek ezek is. Rájöttem, hogy a fazék az csak fazék, szép attól lesz, amit az alkotója saját magából át tud adni. Végül szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek, ösztönöztek, bíráltak, s akiknek barátságát magaménak tudhatom. Szzerencsére igen hosszú névsort kellene ide írnom. Nélkülük nem biztos, hogy most itt, erről beszélgetnénk!

- Végezetül: köszönjük az interjút, és őszintén gratulálunk - méltó kezekbe került az idei cím! És további jó munkát!

Kozák Éva eddigi kiállításai:

- 1983 Mezőtúr,
- 1986 Budapest Design Center,
- 1988 Fadd,
- 1991 Szekszárd, Budapest,
- 1992 Szombathely, Simontornya,
- 1994 Mezőtúr.

Díjak:

- 1978 Gerencsér pályázat, II. díj,
- 1979 Gránátalma díj, Nyíregyháza, Népművészet Ifjú Mestere
- 1983 Népi iparművész cím, Népművészeti pályázat I. díj (Nyíregyháza),
- 1984 Gerencsér pályázat I. díj,
- 1985 Alföldi Fazekas Triennálé III. díj,
- 1986 Használati edény pályázat III. díj,
- 1987 Gerencsér Sebestyén díj
- 1988 Alföldi Fazekas Triennálé III. díj,
- 1990 Gerencsér pályázat II. díj,
- 1991 Pro Cultura Renovanda díj,
- 1992 Népművészeti pályázat III. díj, Nyíregyháza,
- 1993 Gerencsér pályázat I. díj,
- 1994 Népművészet Mestere cím, Alföldi Fazekas Triennálé II. díj

*

A Magyar Művelődési Intézet rendezésében

ÉLŐ NÉPMŰVÉSZET

címmel
nyílik meg a
XI. Országos Népművészeti Kiállítás
1994. október 14-én
11 órakor a Néprajzi Múzeumban
(Budapest, V., Kossuth tér 12.)
A kiállítás megtekinthető
1995. január 9-ig, hétfő kivételével
naponta 10.00- 18.00 óráig.

"KRESZ MÁRIA NÉPRAJZKUTATÓ"
Egy kiállítás "emlékére"

Hogy ki is volt Kresz Mária néprajzkutató, sokunk "Panni" nénije, azoknak, akik közelebbről ismerték, aligha kell bemutatni. Idén lenne 75 éves - milyen hihetetlen ővele kapcsolatban a múlt idő használata! Pedig már öt éve, hogy itt hagyott bennünket, és mégis: szelleme köztünk vibrál, sokunkat még ma is motivál és irányít, a vérünkben zakatolnak okos tanácsai, magvas gondolatai, észrevételei. Nos, ennek a nem mindennapi tudósnak, önfeláldozó, fáradtságot alig ismerő embernek állítottak emléket a székesfehérvari Szent István király Múzeum szakemberei, jelesül Lukács László és Varró Ágnes.

A kamarakiállítás a Fekete Sas Patikamúzeumban volt látható szeptember 2-tól 25-ig, a Fő utcában. Mindössze egyetlen kis teremre korlátozódott, és főleg a Fejér megyei munkásságát hangsúlyozta ki. Ahogy a bevezetőben Lukács László megfogalmazta:

"Öt esztendővel ezelőtt hunyt el Kresz Mária néprajzkutató, akinek hagyatéka (könyvtára, kéziratai, levelezése) a székesfehérvári Szent István Király Múzeumba került. Kresz Mária egész életében a budapesti Néprajzi Múzeum tudományos munkatársa volt. A magyar népi kerámiáról, népviseletről, népművészetről, a népi társadalom életéről számos tanulmányt, könyvet írt. A csákvári fazekasság és a Velencei-tó környékének néprajzi kutatásával kapcsolódott Fejér megyéhez. Első néprajzi gyűjtőútja, 1939-ben, Csákvárra vezetett, ahol akkor még több mint 20 fazekasműhelyben készült a cserépedény. 1972-ben Velencén "Tájrendezés, népi építészet", 1975-ben az István Király Múzeumban és a Néprajzi Múzeumban "A csákvári fazekasság" címmel rendezett kiállítást. A csákvári fazekasságról írott könyvét 1987-ben jelentette meg a Fejér Megyei Múzeumegyesület."

Az elmondottakhoz természetesen még sokat hozzá kellene tenni, még a megyén belüli tevékenység kapcsán is, hiszen köztudott Kresz Mária szerepe például a sukorói tájház létrehozásában, vagy akár az Árpád-kori nyéki kápolna romjainak megtalálásában. Sorolhatnánk még érdemeit, de nem tesszük. Térjünk vissza az emlékkiállításhoz!

A kis kiállításon az általa gyűjtött tárgyak mellett általa írt újságcikkek, jeles kortársai által neki dedikált könyvek, róla készült fotók, és fontosabb munkái mellett például egyetemi jegyzetei idézték meg őt, igen hangulatosan.

Maga a kiállítás már bezárt, és bizony őszintén sajnáljuk, hogy ennyire nem kapott méltó propagandát - már szinte a megnyitása pillanatában feledésre volt ítélve. Igaz, akik ismertük Panni nénit, nagyon is itt érezzük magunk között, nem feledjük vitalitását, okos tekintetét, tanácsait, segítő szándékát és alázatát - emlékkiállítás nélkül is!

Kozák Éva, fazekas

A NÉPMŰVÉSZET IFJÚ MESTERE

Balázs Gusztáv táncos; Bartos Dániel kovács; Fábián Éva népdalénekes; Gyenis Katalin népdalénekes; a „Kályi Jág" (Fekete Tűz) együttes, vezetője dr. Bársony János, tagjai Váradi Mihály, Varga Gusztáv, Balogh István; Kecsmár László bőrműves; Kisspéter Julianna—Kiss Pál táncpáros; Kozák Éva fazekas; a leninvárosi és elnöki Szederinda népzenei együttes, vezetője Balogh Sándor; Orbán Zita textiles; Párkányi Péterné textiles; a Rokolya zenekar, vezetője Racskó Györgyi; Sibinger Miklós faragó; Szurdi Zsolt hangszeres szólista; ifj. Zuber József mézeskalács-készítő.

5.

–: Közművelők és népművészek kitüntetése.

Népszabadság 8p. 1979 aug 18.

UTCÁM

AZ ÉN

Kozák Attila

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA,
A RÁTKAI MÁRTON MUNKÁS-MŰVÉSZ KLUB
(Bp. VI. NAGYMEZŐ UTCA 22-24.)
MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

KOZÁK ATTILA grafikus-művész

kiállításának megnyitójára!!

Megnyitja: BELLA ISTVÁN
KÖLTŐ

1983. MÁRCIUS 17-én 18^{30} KOR

MEGTEKINTHETŐ: 1983. MÁRCIUS 17-31 KÖZÖTT
HÉTKÖZNAP: $10-23^{h}$
PÉNTEKEN: $10-15^{h} \rightarrow 18-23^{h}$
SZOMBAT-VASÁRNAP: $18-23^{h}$ KÖZÖTT!!

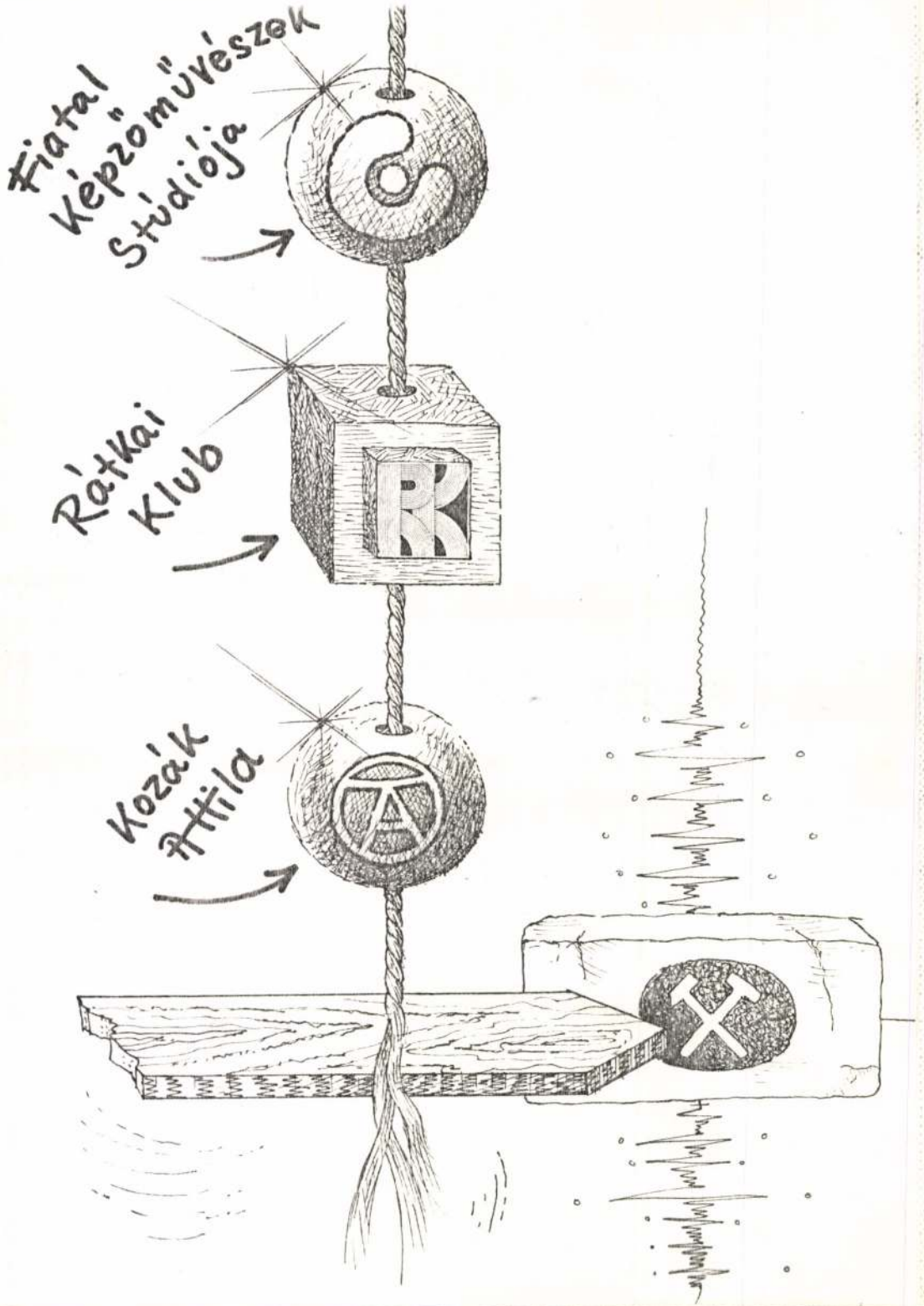
Fiatal Képzőművészek Stúdiója
Rátkai Klub
Kozák Attila

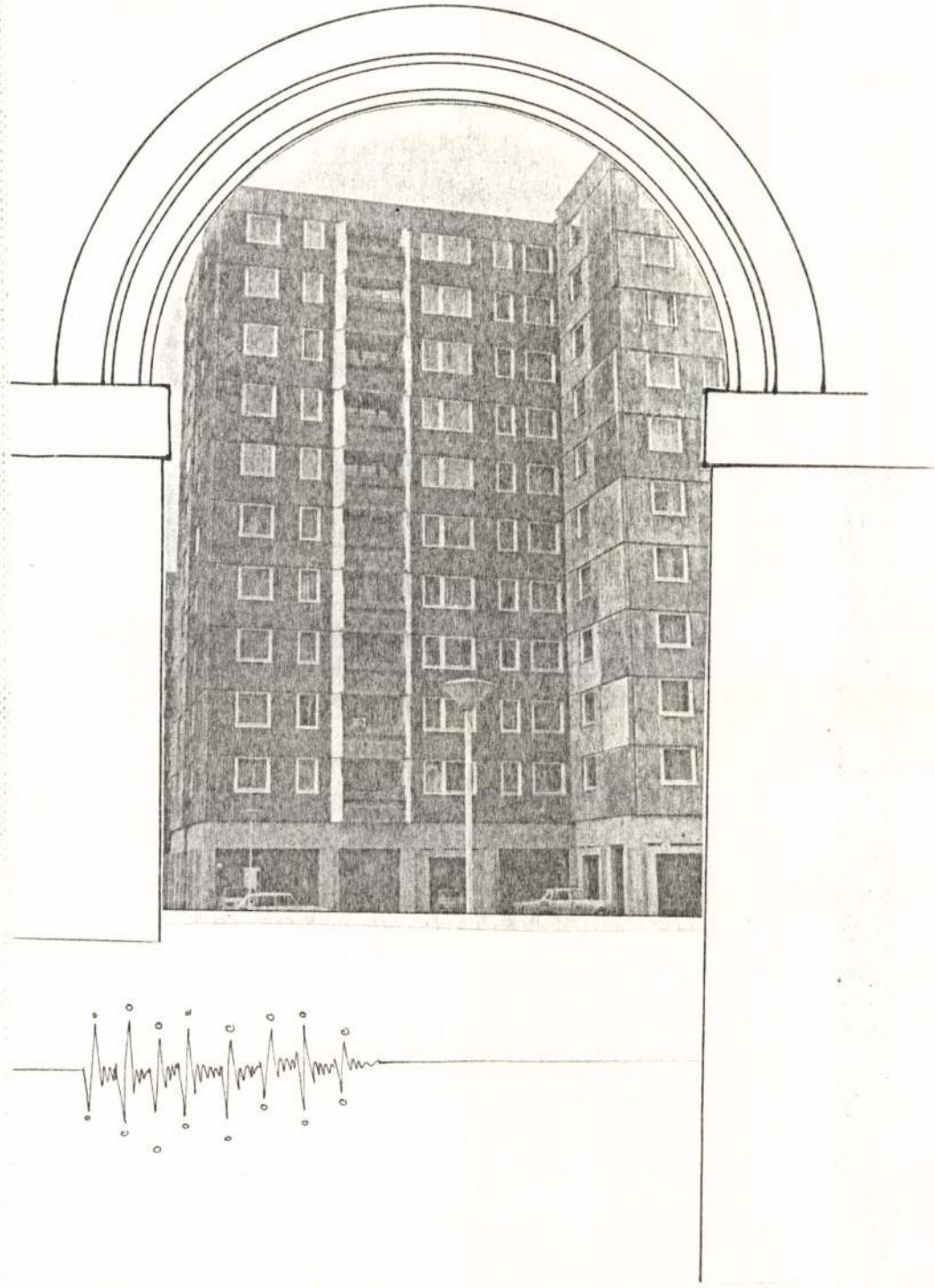

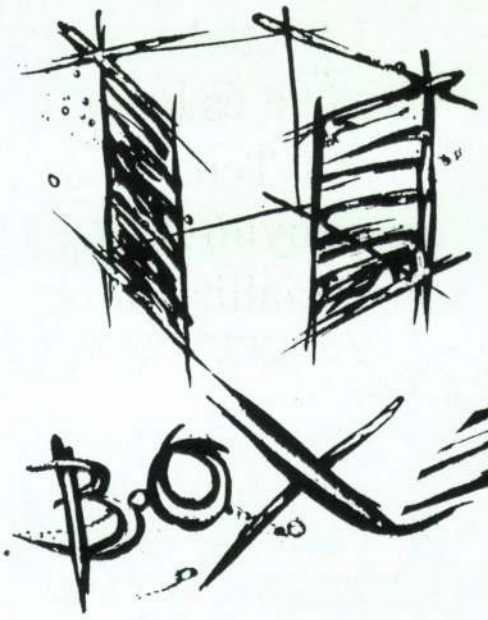

Tisztelettel
meghívjuk Önt és barátait
a Csontváry Teremben
megnyíló
kabinet kiállításra

KOZÁK ATTILA
kabinet kiállítása

1994. November 30-December 15.

Megnyitó 1994 November 30-án 17 órakor lesz (vagy nem)

CST
CSONTVÁRY
TEREM

KÉPCSARNOK
Budapest 1051. Vörösmarty tér 1.
telefon: 184-594

Nyitvatartás: Hétfőtől - péntekig: 10-18 óráig Szombat: 10-14 óráig

Vasárnap: zárva

Kozák Attila

KOZÁK Attila

kiáll. Bp.,Studió Galéria, 1984
ism. CHIKÁN Bálint = Müvészet, 26, 1985, 3. 59 - 60. ill.

KOZÁK Attila

KOSZTA Rozália: Művésztelepi kiállitás Békéscsabán 1982. = Uj Auróra, 1983/1. 96-97.p.

a Békéscsabai Alkalmazott Grafikai Művésztelep 1982-re tervezett plakátja.

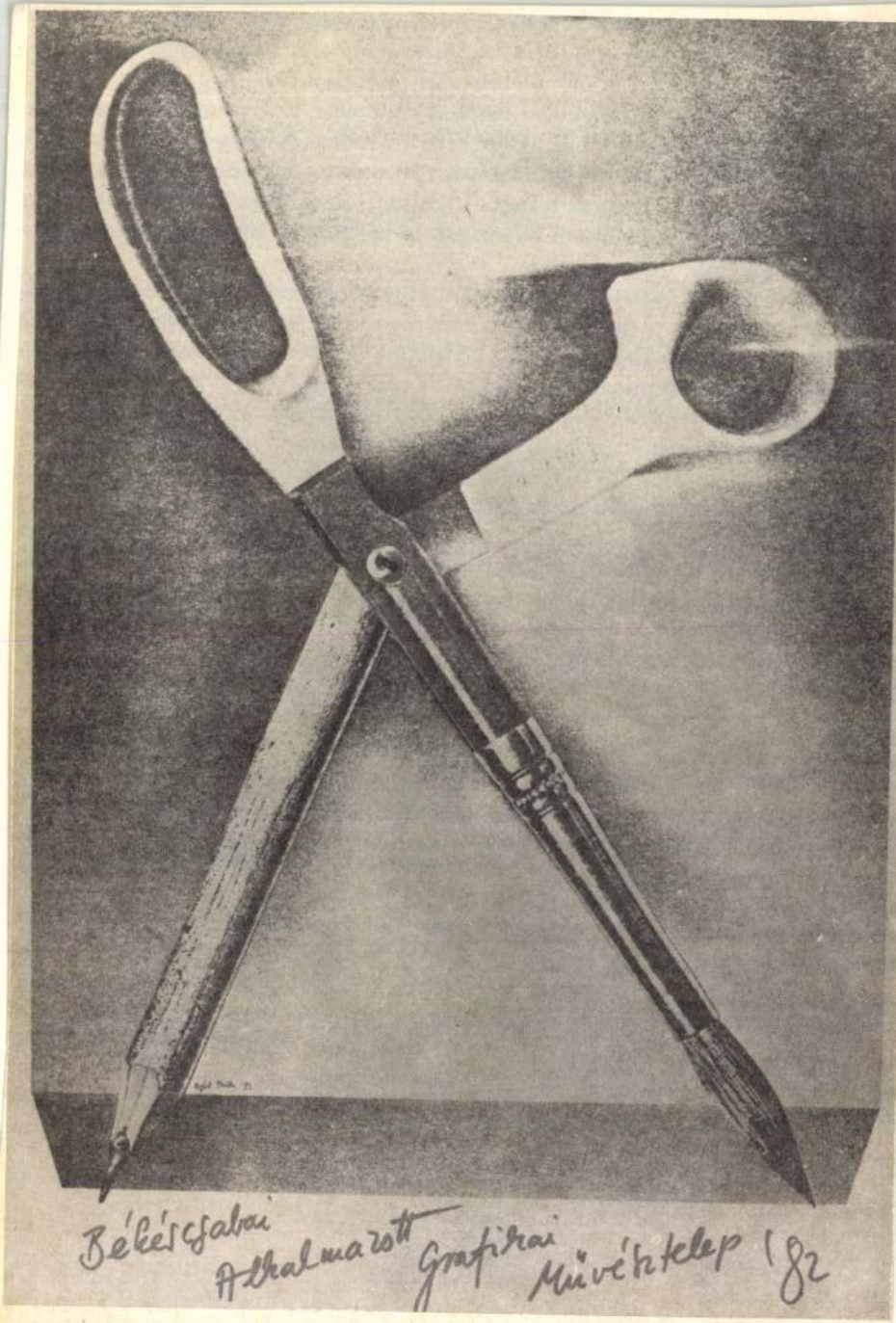

Kozák Attila: *Plakátterv* / Fotó: Váradi Zoltán

KOZÁK ATTILA
opus

Művészet 1985/3/59-60
1.

Kozák Attila grafikái
Stúdió Galéria, 1984. november

Kozák Attila grafikusművész munkáit a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállításairól ismerhetik az érdeklődők. Kezdetben szinte kizárólag alkalmazott műveket láthattunk tőle, később érdeklődése egyre inkább az autonóm műforma felé fordult. A 80-as évek elején a még sok esetben pusztán karikírozó jellegű és plakátszerűen blikkfangos lapjain különböző társadalmi visszásságok kipellengérezésére vállalkozott, nem minden irónia nélkül. Kozák Attila az elmúlt három-négy év során egyre alaposabban kívánt elemezni egy-egy társadalmi jelenséget, és grafikáival ezek lényegéig igyekezett hatolni. Analizálni kezdte a jelenségeket, több szempontból vizsgálva ugyanazt a momentumot. Ez az elmélyülés eredményezte, hogy grafikai sorozatok kerültek ki műtermében, amelyekben az irónia már csak egy mozzanat volt, s a művek alaphangulatát az aggódó, felelősséggel gondolkodó XX. századi ember szemlélete határozta meg.

A kiállított művek technikailag több színnel továbbdolgozott szerigráfiák voltak. A grafikák alapja a fotó. A felvételt szociografikus indíttatással készíti Kozák, legyen szó modern lakótelepeink építészeti arculatáról, a nagyváros utcáinak tisztaságáról vagy a gyermekek játszótereiről. Más esetben nem egyetlen felvételt manipulál színezéssel, hanem montíroz, illetve néhány alkotásánál – kilépve a hagyományos grafika keretei közül – kollázst készít: környezetünk tárgyairól gyárt leszívott műanyag formát, ezt applikálja a grafika elé.

A gyermekek játékairól és meséiről karakteres véleménye van. *Mitől ilyen ez a gyermek* című grafikája a képregények, tévéműsorok, filmek következtében korai stresszhatásnak kitett kisemberek zaklatottsága miatt emel szót. A nagyvárosi gyermeklét aggasztó perspektívája a *Gyermekeink kék madara* című munkán érzékelhető. A szemétből táplálkozó galambok, amelyek guanóval borítják be városunkat, sok kisgyermek számára az állatvilágot jelentik.

Kozák Attila a napi élet problémáit is hasonló élességgel veti fel. A *Boldog Újévet!* a fogyasztói árszint emelkedéséről fogalmazott ironikus észrevétel, a *Négy bélyeg* a Nemzeti Színház ügyéhez szól hozzá, míg a *Jogot a nőknek!* a nemek közötti megszüntethetetlen társadalmi egyenlőtlenség groteszk-pikáns megfo-

Kozák Attila: Négy bélyeg, vegyes technika, 28,5x39,5 cm, 1984 (fotó Kozák A.)

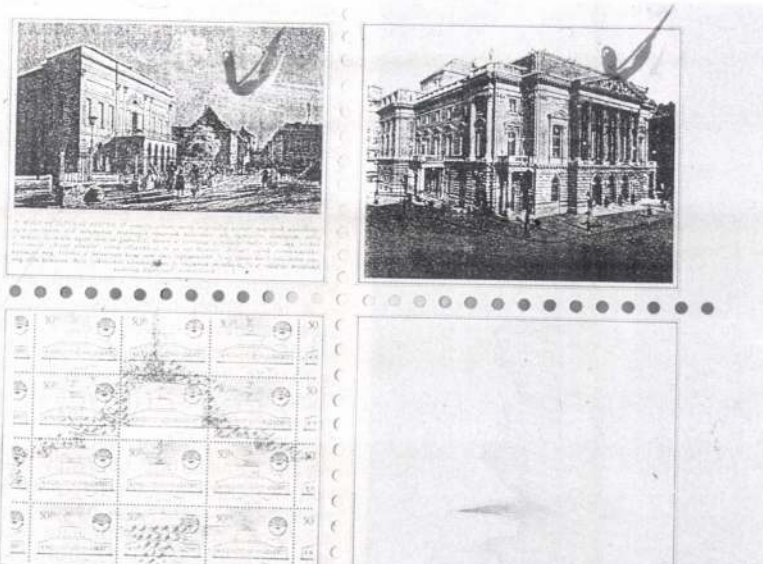

59.l.

Napló

galmazása. Véleménye van továbbá a művésznek az aradi vértanúk kapcsán történelemszemléletünkről is: mintha már csak azért emlékeznénk rájuk, mert utcák őrzik nevüket, s hogy kik is voltak ők valójában, azt már homály fedi.

Természetesen nem ilyen egyszerű a kérdés, mint ahogy Kozák Attila grafikai munkássága sem írható le pár mondatban. Az immár negyvenedik kiállításán túljutó alkotóról elmondhatjuk, hogy munkái sajátos színfoltot jelentenek a mai hazai grafikában.

Chikán Bálint

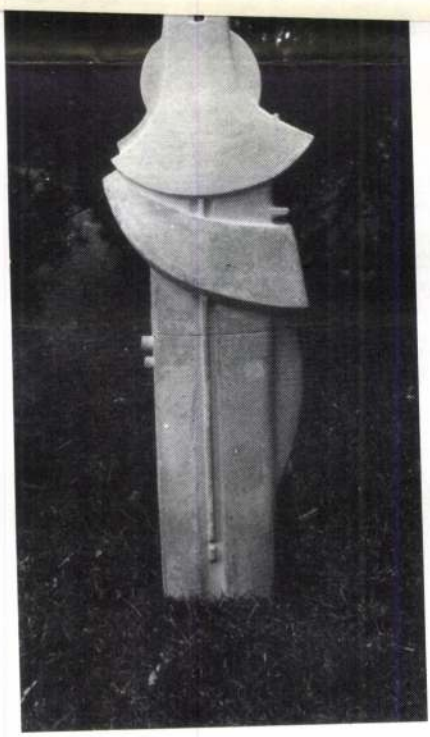

munkáit a közönség
akkor érkezett Magyarországra, akkor lépett nyilvánosság elé, amikor a honi kerámiaművészet – a hatvanas évtized második felében, a hetvenes évtized elején lezajlott – viharos váltásának eredményei tanulságokká értek, amikor e művészeti ág alkotóinak élcsapata a díszítő funkció, illetve funkcionális szolgálat rabságából kilépett, és az anyagalakítás módozatainak és lehetőségeinek határait egyre tágítva a kompozíciókat szobrászi igénnyel megformált *kifejezéssé* alakította.

B. Hegyi művei – e napjainkban megfáradni látszó – térformáló, térszervező áramlat hullámait követik. A korábbi alkotóperiódus absztrakt, nyitott alakzataitól – a felhasított héjszerkezetektől, a csavart palástok összezáruló-kitáruló formációitól – eltávolodott, már a zárt, megbontatlan formák rendszerét kutatja. A Duna Galériában rendezett kiállításon – az elmúlt hat év terméséből válogatott huszonkét alkotását vonultatta fel a művész – az uralkodó hangsúly a vertikális volt: s függőleges tengelyre épített-szervezett, tömbszerű vagy nyújtott alakzatok az idolok világát, a szobrászat kezdeteinek emberábrázolását, a torzított alakformálást idézte. A *Vendégváró*, a *Filozófus* vagy a *Fekete madonna* a valóságos em-

Kozár Attila

Vendégjárás lokálpatriótáknak

Balassagyarmatiak és kaposváriak budapesti baráti köre

A főváros és a vidék kapcsolatában fontos szerepet vállaló civil szervezetek, baráti közösségek rendszeresen találkoznak a szülőföldről elszármazottakkal, a kultúra barátaival. A múlt héten Balassagyarmat Barátainak Köre tartotta meg budapesti találkozóját a Pataky István Művelődési Központban. A héten a kaposvári székhelyű Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság művészeti estjei sorozatának újabb évadja kezdődik a Rátkai Klubban.

Nagy nyüzsgés, élénk beszélgetés a Pataky előcsarnokában. Rég nem látott ismerősök üdvözlik egymást. *Széles Péter* mérnök negyvennégy éve dolgozik Budapesten. *Réti Zoltán* pedig Balassagyarmaton élő festőművész, aki akvarellalbumával lepte meg a vendégeket. A barátság még a gimnáziumból való, mindketten azt vallják, az iskola meghatározó a városhoz való kötődésben. Ha ők ritkábban találkoznak is, az elszármazottak itt rendszeresebben összejönnek. Miért van az, hogy Balassagyarmat talán más városnál jobban törődik egykori polgáraival? Réti Zoltán azzal magyarázza, hogy a kisvárosban jobban ismerik egymást, szinte minden történet közös. A palóc főváros ráadásul saját múltjának emlékeit, a Mikszáth-, a Madách- és a Balassi-hagyományt olyan gondossággal ápolja, hogy bárhol éljenek is a volt gyarmatiak, mindig kapnak valamilyen emlékezetfrissítőt: új helytörténeti kiadványokat; híreket a Madách-napokról, a Mikszáth-évfordulóról. Nem véletlen, hogy e nagy nevek mai örökösei is szívesen látott vendégek.

Tavasszal megélénkül a város. Egyik iskolai találkozó a másik után. Réti Zoltán osztályából már csak ketten vannak otthon, mégis rendszeresen összejönnek. A honismereti kör elnöke olyan általános iskolai találkozót említ, amelyre húsz év múltán Dél-Afrikából és az Egyesült Államokból is hazajöttek. Széles Péternek itt Budapesten is egykori osztálytársai a legjobb barátai ennyi év után is.

Szabó Károly új kötettel lepte meg Balassagyarmat barátait. Elkészítette a nógrádi panteon új kötetét, amelyben a mai napig rendbe szedte Palócország híres embereit. Közöttük néhány ma élőt is, akit személyesen is ismerhetnek.

Kovalcsik András, a honismereti kör elnöke kezdettől szervezője a találkozóknak. A helyszínt mindig váltogatják, mert a terembérletet egyre nehezebb kifizetni. Mindenütt, ahol megfordulnak, mindig csodálkoznak a házigazdák, hogy mennyi ember ragaszkodik a városhoz. Az első találkozó még úgy indult, hogy a Balassi Bálint Gimnázium öregdiákjainak találkozója. De mindjárt a másodikat már ki kellett bővíteni Balassagyarmat Barátai Találkozójának. Azt tartják, hogy a mai világban elhidegülnek az emberek. Mi évek óta tapasztaljuk – teszi hozzá –, hogy vannak olyan értékek, amelyeket megtartanak és ragaszkodnak hozzá: az ifjúkori barátságok, az emlékek egy városhoz. A honismereti kör annyiban segíti ezt, hogy húsz éve gyűjti az elszármazottak címeit. Rendszeresen meghívja őket a találkozókra, értesítést küld a város fontosabb eseményeiről.

...húsz év múltán Dél-Afrikából és az Egyesült Államokból is hazajöttek.

Megérkezik az alpolgármester, *Herczeg Hajnalka,* aki idén első alkalommal áll ki az elszármazottak érdeklődő és kritikus közössége elé. Nem fejeződhet be úgy a találkozó, hogy ne kapjanak első kézből híreket arról, ami szülővárosukban történt. Számon kérik a terveket, ígéreteket, az értékek gyarapítását és megőrzését.

A Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság holnap este hat órától tartja összejövetelét a Rátkai Klubban. Ezúttal *Albert Zsuzsanna* Irodalmi legendák, legendás irodalom című kötetének bemutatójára kerül sor. Az est vendége *Bárány Tamás.* Közreműködik *Helyei László,* valamint *Dorman Aliz* és *Bodnár Gábor,* az ELTE Tanárképző Kör művésztanárai.

Király Zoltánnét, a Berzsenyi Társaság ügyvezető titkárát évadkezdés előtt Budapest és Kaposvár kapcsolatáról faggattam. Nem sok olyan országos kulturális civil szerveződés van, amelynek székhelye vidéken található és a fővárosban működik tagozata.

Amikor 1985-ben újjáalakult a társaság, már három helyen volt bázisa. Vas megyében és Somogyban a Berzsenyi-hagyományt ápoló írók, művészek, lokálpatrióták és Budapesten az Írószövetség keretében működő Berzsenyi Kör. Ez utóbbi a magyar irodalomban, az oktatásban szerette volna méltó helyére visszaemelni Berzsenyit. Együttesen döntöttek úgy, hogy az 1904-ben Kaposvárott megalakult társaság jogutódjaként folytatják tevékenységüket.

Budapest persze továbbra is fontos bázisa a Berzsenyi Társaságnak, mivel tagjaik egyharmada fővárosi. Ma már korántsem csak írók, kritikusok, hanem a művészetbarátok, értelmiségiek széles körét fogja össze.

Mintha a kezdeti lelkesedés a Berzsenyi-kultusz érdekében, alábbhagyott volna – állapítja meg önkritikusan Király Zoltánné. Berzsenyi Dániel életének, szellemének példáját azért mindenképp követni szeretnék. Lehetőleg úgy, hogy a politikai kurzusváltások ne tudják kikezdeni.

A provincializmus vádja semmiképpen nem érheti a Berzsenyi Társaságot. Folyóiratuk, a Somogy országos mércével is megállja helyét. Könyveik, kiadványaik változatosak, színvonalasak. Találkozásaik, és ez, amit Király Zoltánné bátran vállal „vidékiesnek", olyan meleg baráti légkört biztosítanak, amelyet általában nélkülözni kénytelenek az emberek.

Az évről évre megrendezett Berzsenyi–Helikon napok a határon túli magyar irodalmi élet legteljesebb körű, legfontosabb találkozójává vált. Idén októberben az irodalomkritika helyzetét vitatják meg.

Szégyenkezni egyáltalán nincs miért. A Budapesten működő Nagy Lajos Társasággal, Németh László Társasággal, más művészetbarát közösségekkel szoros az együttműködésük. Elismertségüket, Somogyországból Budapestre is kiható tekintélyüket az alapító, irodalomszervező *Takáts Gyula* költőnek is köszönhetik.

Kirschner Péter

Művészet nagyban

Óriásgrafika óriási vitákkal – Akiből közmondást csináltak

Jósda a falon SZABÓ BERNADETT FELVÉTELE

Tavaly ősszel Nagy Kriszta képzőművész bugyis-melltartós fotójával felköltözött egy Lövölde téri óriásplakátra. Hogy a járókelők meglepetése még nagyobb legyen, a következőket írta a fotóra: „Én egy fiatal festőművész vagyok!" A Lövölde tér csodálkozó népe ravasz reklámfogásra gyanakodott, nemigen akarta elhinni, hogy Nagy Kriszta nem reklámoz semmit, legfeljebb önmagát és azon keresztül magát a művészetet.

Egyszerűbben szólva: polgárt pukkasztott. És miért ne tett volna így? A politikusok azt sulykolják: ismét vannak/lesznek nálunk polgárok, azaz nagyon is helyénvaló, ha egyes művészek, a még csak éppen szárba szökkenő polgárság meghökkentésén törik a fejüket. A polgár ugyanis hajlamos elkényelmesedni, megadni magát a korszellemnek, amely mostanság üzletről, pénzről és a reklámról szól.

Rá kell tehát ébreszteni őt, hogy vannak a világon egyéb, figyelmet érdemlő, dolgok is. A művészet például.

Helyesen gondolkodtak tehát a Multireklám nevű cég vezetői, amikor néhány, óriásplakáthelyet művészek rendelkezésére bocsátottak. *Gyulai Líviusz* Munkácsy-díjas grafikus Idős Casanovája még tetszett is az utca emberének, ám *Kozák Attila* Jósda című munkája sokakban megütközést keltett. Újságcikkek kérdőjelezték meg, felháborodott festők, grafikusok vonták kétségbe az óriásira nagyított rajz művészi értékét.

A Multireklám illetékese elismeri, valóban nem hívtak össze a művészethez értő szakembereket annak eldöntésére: Kozák alkotása érdemes-e arra, hogy ekkora publicitást kapjon Úgy fogalmaz: „Szerencsés pillanatban találkoztunk Kozák Attilával, akkor éppen fogékonyak voltunk az ötletre". Nem érti azonban, miért kérik rajta számon a művészi színvonalat, azt mondja: azért az alkotónak kell a felelősséget vállalnia.

A művészi színvonalért biztosan, ám azt tudni kell: a reklámhelyeken elhelyezett alkotások legalább olyan hírverést jelentenek a mű készítőjének, mintha valóban reklámcélból kerültek volna oda. És ugyanilyen hírverés ez a művészetnek is. Márpedig ez igen nagy felelősség!

– Arról nem is beszélve, hogy az óriásplakátokon megjelenő alkotásokat ránk kényszerítik – teszi hozzá *Szurcsik József* képzőművész, aki a Magyar Televízió, Itt Artunk című műsorában meglehetősen kemény kritikát fogalmazott meg a Jósdával szemben. „Országunkat széltében, hosszában beteríti ez a hatalmasra nagyított firka, még csak ki sem lehet kerülni. Egy percre sem lehet megfeledkezni róla. Kik és miért tették kötelezővé nekünk, hogy nap, mint nap ezt az önmagában hatástalan, szerény, egyébként pedig jelentéktelen vázlatot kelljen szemlélnünk?"

Szurcsik szerint nem lett volna szabad figyelmen kívül hagyni, hogy más a hatása egy tenyérnyi vázlatnak saját méretében, és más óriásira nagyítva. De még az általánosan elismert műalkotás is sokat veszíthet értékéből, ha más dimenzióban jelenik meg. Példa erre a Szépművészeti Múzeum néhány éve, ugyancsak óriásplakátokon – közszemlére tett Niccolo Renieri festménye.

Kozák Attila, a mű alkotója azt mondja, elismerést is kapott a Jósdáért, nemcsak „fröcskölést". Tudja, hogy utóbbit el kell viselnie, hiszen aki a köz elé tárja a munkáit, az elítélő kritikákra is számíthat. Azt természetesen ő is elismeri: valóban más lett a kép hatása felnagyítva, ám a századik kiállításán is túl lévő grafikus örült volna, ha valaki azt is észreveszi, hogy a Jósda multikulturális mű, dél-amerikai, afrikai, erdélyi és alföldi motívumokkal.

Különös történetként említi, amikor egy társaságban, ahol őt csak néhányan ismerték, egy kisgyerek firkálgatott, és a füle hallatára hangzott el a következő mondat: „Ez már majdnem olyan, mintha Kozák Attila rajzolta volna". Amikor kiderült, hogy ő is jelen van, többen szabadkozni kezdtek, ám ő ezt azzal hárította el, hogy felesleges zavarba jönni, hiszen akiből közmondást csináltak, arra már odafigyeltek, és ez szerinte jó dolog.

Hogy valójában miféle műveket alkot, arról annak lehet fogalma, aki Kaposváron a Szín-Folt Galériában megtekinti szeptember 25-ig nyitva tartó kiállítását.

Trencsényi Zoltán

KOZÁK ATTILA alkalmazott grafikus.

Művészet. 1985. jan.
57. o.

Az elsősorban alkalmazott grafikái alapján ismert (és a kiállítás katalógusát

Napló

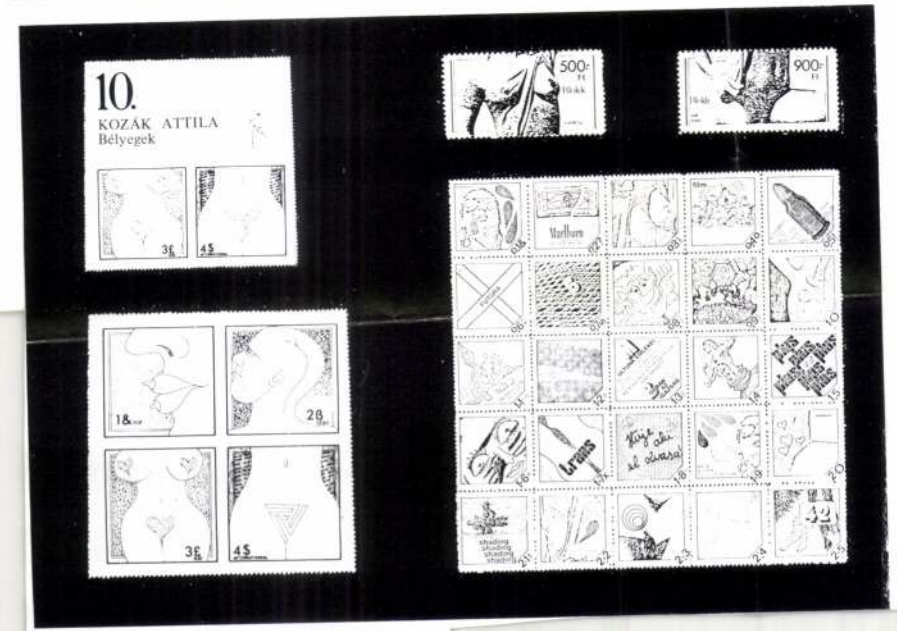

Kozák Attila: Bélyegek

is tervező) *Kozák Attila* Zalaegerszegen autonóm grafikai lapjaival szerepelt. Ironikus egyéniségét tükrözik erotikus bélyegtervei. A nemzeti színház blokk hozzá-

Napló

ral és átvett elemn
túrát művelje.

Bernáth (y) S
egyéni kiállításai
Nyelvezete mai, s
a tartalommal, am
„miért így élünk'
problémának irrit
fogalmazása.

A kiállítók a
mentőövét és láz
veszítik el, sorsul
szilárdított tartásuktól függ. Jelenleg ahányan vannak, annyiféle utat képviselnek. Mégis, elemi érdeke a társadalomnak, hogy egy azonos mozzanata legyen pályájuknak: maradjanak valamennyien a szakmában, hogy sokszínűen gazdagodjon holnapi képzőművészetünk is.

Chikán Bálint

Ady József grafikái elé

Gyermekkor. A művész álma. Nyugalom,

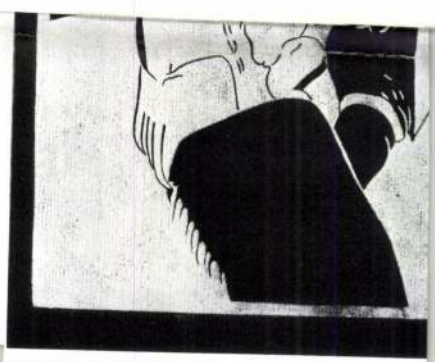

Ady József: Zászló, linó, 20,5x30,5 cm, 1983 (fotók

kete, vagy fehér. Az alakzatok testiségét, a kompozíciók térbeliségét ennek következtében csak a vonalperspektíva segítségével érzékelteti a művész.

KOZÁK Attila

ÉS 1992. szept. 18

FMK-tárlat

Szeptember 16. és október 5. között tekinthető meg Kozák Attila grafikusművész tárlata a Fiatal Művészek Klubjában. (Budapest, Andrássy út 112.).

Kozák Attila

Magyar Nemzet
1984. X. 16.

Kavics

VAN EGY POPZENEI MŰFAJ, amelynek sehogyan sem tudunk nevet találni. Arról van szó, h gy egy fiatalember kiáll egy szál gitárral, és arról énekel, ami vele történik, amit ő gondol a dolgok állásáról, amilyennek a világot látja maga körül, s hogy abban mi a szép az ő számára, és mi az, ami zavarja, ingerli, bosszantja. Hívták már ezeket a nótákat polbeatnek, mai dalnak, miegyébnek; ám a találó név hiánya kétségtelenül jelez valamit, s nemegyszer el is kedvetleníti ezeket a kortárs „lantosokat".

Ilyesfajta képzőművészeti summáját írja Kozák Attila grafikáin a mi éveinknek. Nem használ nagy szavakat, inkább éles nyelvű vagy elégikus megjegyzéseket fűz a napi hírekhez, vagy „úti élményeihez", ahogy kitekint a külvárosban zötykölődő autóbusz ablakán, melyre egy jól ismert „utazási irodánál", bizonyos BKV-nál váltott jegyet.

Ars poeticáját a *Folyómederben simára csiszolt kis kődarab* című rézkarcáról olvashatjuk le. A mű egyrészt felsorolja a „maga", „szikla", „kő", „kavics", „homok" lexikonbeli meghatározásait, majd ezek közül megállapodik a már nem monumentális hegyoromnál, s még nem porrá zúzódott morzsaléknál, azaz a kavicsnál — az átlagembernél, ha tetszik —, megmutatja nekünk ezt a lecsiszolt, egyszerű, mégis rendkívül gazdag felületrajzolatú kődarabot, és köré rajzolja annak zaklatott szívverés-görbéit is. A kavics valódi mivoltában áll előttünk egy maratott rézlemez vibráló lenyomatának közepén.

Már ezen mű leírásából is látszik, Kozák Attila „funkcionális" művész: határozott tematikus elképzeléseihez keres alkalmas grafikai eszközöket, rézkarcot, fotómontázst, frottázst, dombornyomást, és így tovább. S a kifejezőeszközök fegyvertárában válogatva sem a feltétlen eredetiségre törekszik: megelégszik azzal, ha indulatainak minél pontosabb megfogalmazását megtalálja.

A PÉNZJEGYEKRE például már sokan készítettek variációkat. A *Szomorú vagy Lajos*, illetve a *Jogot a nőknek!* aláírású grafika formailag semmi újdonsággal nem szolgál ezekhez képest; vizuális és verbális elemek gondosan komponált montázsa a határozott (ám legyen) irodalmias kijelentés érdekében.

Akár nemzeti múltunk méltó megbecsüléséről szól Kozák Attila, akár a lebontott és építeni szándékozott Nemzeti Színházakról, akár gyermekeink poros városi galambbá lefokozott kék madaráról, tétele az egyszerű „élni és élni hagyni" gondolatnak aktuális, szimpatikus megfogalmazása.

(bán)

Nagy Sz. [illegible]

ókor és középkor határának egyik nagy egyéniségéről. Mivel ez a pápa 540 és 604 között élt, így a VI. század vége tekinthető az antik tudományosság végének. Ekkor pedig érthetetlen, hogy a szerencsétlen sorsú Boethius (kivégezték 524-ben) csupán néhány jelentéktelen utalást érdemelt, de nincs kiemelve a szerepe a biológia „faj" fogalma latin megfelelőjének, a „species" szónak a bevezetésében.

E néhány általános észrevétel után szükséges áttekinteni a könyv tartalmát is. Az „élettelen természet" első fejezete tulajdonképpen az egész könyv bevezetője. Ebben *állást foglal* a szerző a tudomány haladása kétféle megnyilvánulásának értelmezésében. Eszerint az ismereteket felhalmozó, lassú fejlődést időnként forradalmi fordulatok szakítják meg. Az „élettelen természet" lényegi bemutatása a matematika hatoldalas fejezetével kezdődik. Igen sajnálatos, hogy Szabó Árpád tudománytörténeti működésének legeredményesebben kimunkált része ilyen *rövid*, mintegy „meg kell említenünk" kényszere alatt írt feldolgozást érdemelt. A csillagászat és földrajz ismeretanyagból 107 oldalon kapunk értelmezésekkel megvilágított szemelvényeket. Lényegében a Föld alakjára és méreteire, a helymeghatározásra, csillagászati megfigyelésekből levezethető időszámításra és a világmindenség gömbhéjszerkezetére vonatkozó antik elképzeléseket és számításokat ismerhetjük meg.

KOZÁK ATTILA

Négy kiállítás

A művészkedés csapdái és a szókimondás ereje

IDEGENNEK ÉRZI MAGÁT gyakorta a látogató a kiállítóteremben: illetéktelennek, betolakodónak. Mintha véletlenül tanúja lenne egy párbeszédnek, s ebben a konverzációban ő lenne *a fölösleges harmadik*. Azért van ez, mert kortárs művészeink közül nem egy *nem* a befogadónak címzi műveinek üzenetét, hanem „a művészetnek" magának. Utalásokkal, vizuális idézetekkel, stiláris összefüggések fölvillantásával *a múlt mestereit hívja eszmecserére*, az ő gondolataikra válaszol.

Ez a különös, idegen érzés járt át a Helikon Galériában, *Hajagos* Imre grafikus tárlatán. A fiatal alkotó főiskolai papírok nélkül, ám megbízható akadémiai képzettséggel „klasszikus", szabályos grafikai lapokat készít, s most, első önálló kiállításán az elmúlt négy esztendő termését mutatta be. Rézkarcai: maratott antropomorf, allegorikus látomások a szorongásról, az önpusztításról, az idő eróziójáról, az emberi szakadékokról. Igen kulturált formát választ apokaliptikus képei számára, finom — vagy inkább — finomkodó utalások sűrű hálóját vonja a szemünk elé.

A szándék tiszteletet érdemel, valójában azonban *megfoghatatlan bizonytalanságait* — mint témát — *a megfogalmazás bizonytalanságai* tartják távol tőlünk. Hajagos Imre most még Dürertől, Goyától vár segítséget, ám a hajdani mesterek csak akkor tudnának segíteni, hogy biztosabb legyen kezében a karcolótű, ha önmagát jobban megismerné — s persze minket is.

A STILIZÁLÁS akadályozza a szintén *stúdiós korosztályba tartozó*, fiatal Kozák Attilát is abban, hogy közönségét közelebb engedje magához. Pedig a körülmények ideálisak: Kozák Attilának reális megfigyelései vannak hétköznapi gondjainkról, megtalálta a megfelelő eszközt is, *fotókból indul ki, és azokat különböző grafikai eszközökkel* megváltoztatja, hatásukat fölerősíti. Harmadik önálló tárlatát rendezte *az újpalotai Lila Iskolában*.

Csak hát Kozák Attila nem bízik eléggé magában, és szükségét érzi annak, hogy bizonyítsa: ő *művész*. Nem újságíró, nem napi karikaturista, hanem művész, aki a jelenségben a „tipikust" ragadja meg. Ezért talált vagy csinált fotóin művészkedni kezd, festőies elkenések, tónusadagolások révén úgy érzi: „grafikát" formál a plakátból.

Vállalnia kellene pedig, hogy választott műfajában, mely valószínűleg alkata, egyéni indulatai szerint való, *van valami plakátszerű*. Vegyük például *Gyermekeink kék madara* című lapját. Ahogy leszálltam a gyorsbuszról a Kőrakás parknál, már korábban, e kiállítás előtt én is összeakadtam egy kék madárral. Mármint egy rissz-rossz plakáttal, mely a nagy sikerű film megtekintésére hívta az újpalotaiakat. A panelek közt gyalogolva a fekete latyakban persze nekem is az járt a fejemben, hogy hol fészkel vajon itt az a madár. Kozák Attila felelt rá. Fölfedezte, lefotózta és kékre színezte az aszfalt hontalan galambjait; a galambok (fotóelőzményüket titkolva) finom textúrájú sötétszürke grafikai papíron sétáltak, s a szerigráfián finom krétavonalak voltak hivatva kiemelni őket. De bizonyos az, hogy a stilizálás nem engedte közel a műhöz a valódi közönséget. Meg lehetne egyszer próbálni, hogy ebből az ötletből ne tenyérnyi grafikai lapot készítsen, hanem panelméretű plakátot...

Pontosak, élesek egyébként Kozák Attila megfigyelései: a fegyverekkel játszó vad kölyökről *(Mitől ilyen ez a gyerek?)*, a panelekből épített alföldi tanyáról *(Tanyaközpont)*, a pénzzel befogott szájról, megzabolázott indulatokról *(Szólás-mondás)*; és csak ritkán téved, ritkán csábul el egy olcsó gegegg kedvéért (mint amikor a leonardói arányokat demonstráló, széttárt karú reneszánsz férfit a nagyzoló horgásszal azonosítja). Csakhogy miként *Sáros* András Miklós egy évtizeddel ezelőtt igen hamar belefáradt, hogy kritikáját fotószerűen pontos rézkarcokká formálja, úgy Kozák Attila önvédelemből használt, művészies stilizálása is előrevetíti, hogy indulatai idővel elmúlnak majd egy szabályos művészpálya kedvéért. Ha tévedek, elsőként fogom beismerni...

EGYIK LEGHATÁROZOTTABB arcélű tagja a fiatal generációnak *El Kazovszkij*. Ezekben a napokban a Műcsarnokban és az Óbudai Pincegalériában kitűnő műegyüttteseket tekinthetünk meg tőle — e tárlatokra még visszatérünk —, ám önálló kiállítása a *Stúdió Galériában* mintha egy *másik* El Kazovszkijtól származna. *Mintha saját epigonja mutatkozna be* a nagyközönségnek. S nem először van ez így.

Másfajta műveket állít ki, ha inkább csak az értők által felkeresett kisgalériákban vagy külföldön szerepel, és mást, ha például a fiatalok számára fenntartott Bajcsy-Zsilinszky úti galériában. Mintha a nyilvános kiállítótermek közönsége idehaza még éretlen volna arra, hogy a múlandó anyagokból konstruált tárgyegyüttteseket, a képzőművészeti jellegű, élő eseményeket komoly művészetnek tekintse?

A Stúdió Galéria vendégkönyvében olvasottak El Kazovszkij választását látszanak igazolni. Tény az, hogy a legenyhébb formabontás durva visszautasítást hív ki. Így hát nem tehetünk mást, csak sajnálkozhatunk, hogy El Kazovszkij lassan egy évtizede épített, különös, következetes világával *itt* nem ismerkedhetünk meg: a kiállított festmények a művész sajátos jeleneteit zsánerbeállításokká degradálják, rafinált színvilágát szinte giccsessé redukálják. E szerencsétlen „klasszikus" stilizáláson, a táblaképeken át csupán annyit tudhatunk meg, hogy a művész *leplez* előlünk valamit.

A HŰVÖS DOKUMENTARIZMUS a stilizálás ellenpólusa, eleve több esélyt ad a hitelességre. Bernhard és Hilla *Becher* a hatvanas években — mikor a művészet kedélyes kritikát gyakorolt a számára is oly kényelmes fogyasztói társadalom fölött — végtelen hosszú fotósorozatokat készített nyugat-európai ipari épületekről, azok brutális egyhangúságát bizonyítva. Míg a harmincas években az „új tárgyias" fotózás mindent esztétikussá nemesített, a szegénységet, a koszt is, addig Becherék, a tételt megfordítva — s a gép „ideájából" kiábrándulva — sivárnak, lélekpusztítónak ábrázolták.

Halas István is ilyen dokumentumhűvösségű fotósorozatot készített New York, Párizs, London metrójáról. (A kitűnő technikai kivitelű, színes fotók a Dési Huber rajzkör Irányi utcai helyiségében láthatók.) A képeken nincs ember, sem metrószerelvény, csak a hideg fényekben játszó folyosókat látjuk, mindegyik akár egy *tetthely*... Halas mind az új tárgyiasság, mind Becherék módszerét egy időben használja: a dolgok spontán megnemesüléséről beszél — a használat okozta rongálás, lepusztulás közepette. S mindezt stilizálás nélkül, *az érthetőséget is vállalva.*

Bán András

A MAGYAR NEMZET O
CÍME: Budapest, Népszín
1081

FOGADÓÓRAI:

Jogi tanácsa
hétfő
szerda
csütörtökön
(kivéve a hónap el
péntek

Építkezők ta
minden hónap más
harmadik keddjén:

Alekszandrov akadémikus kitüntetése

Rajnai Sándor, hazánk moszkvai nagykövete a Béke és Barátság Érdemrendet nyújtotta át hétfőn Anatolij *Alekszandrov* akadémikusnak, a Szovjet Tudományos Akadémia elnökének.

Az Elnöki Tanács Alekszandrov akadémikusnak a szovjet—magyar tudományos és műszaki együttműködés érdekében kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából ítélte oda a magas kitüntetést.

Az átadáson a moszkvai magyar nagykövetségen megjelent a szovjet tudományos élet több kiemelkedő személyisége, a szovjet tudományos akadémia számos vezetője. Jelen voltak az SZKP KB és a szovjet külügyminisztérium felelős beosztású munkatársai.

Együttműködési megállapodás

Elutazott a finn ifjúsági delegáció

Vasárnap elutazott a Finn Demokratikus Ifjúsági Szövetség (SDNL) küldöttsége, amely a szövetség elnöke, Harri *Moisio* vezetésével, a KISZ meghívására tett látogatást hazánkban.

A küldöttség megbeszéléseket folytatott a KISZ KB *Fejti* György első titkár vezette tárgyaló delegációjával: ölcsönösen tájékoztatták gymást szervezeteik tevéenységéről és véleményt cseéltek a nemzetközi ifjúsági nozgalom időszerű kérdéseiről. Az SDNL delegációja elátogatott a Szakszervezetek Országos Tanácsához, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség Irodájához, az Állami Ifjúsági Bizottsághoz, a Magyar Hajó- és Darugyárba, a Budapesti Műszaki Egyetemre, és Baranya megyében a mezőgazdaságban dolgozó fiatalok életével, a megye mozgalmi munkájával ismerkedett.

Harri Moisio előadást tartott a KISZ Komócsin Zoltán Központi Iskola hallgatói számára a finn ifjúsági mozgalom helyzetéről, az SDNL munkájáról. Fogadta a küldöttséget *Petrovszki* István, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese is. Fejti György és Harri Moisio az 1983—85-ös évekre szóló együttműködési megállapodást írt alá, mely rögzíti a két szervezet együttműködésének továbbfejlesztésére vonatkozó elképzeléseket.

Egységesen nemet mondani!

A vietnami békemozgalom elnökének nyilatkozata

Az Országos Béketanács meghívására hazánkban tartózkodik *Phan Anh*, a Békevilágtanács alelnöke, a Vietnami Békebizottság elnöke. A magyar békemozgalom vezetőivel folytatott tárgyalásaiknak befejeztével elmondta, hogy megbeszélései középpontjában a júniusban, Prágában megrendezendő béke-világfa- a számítógép. Jó példa erre a Számítástechnika Alkalmazási Vállalatnál kifejlesztett *elektronikus adatfeldolgozó rendszer*, amelynek segítségével jellegzetes könyvtári munkákat automatizáltak. Rögzítették a vállalat gazdag műszaki könyvtárának katalógusát számítástechnikai módszerrel, és megfelelő programmal alkalmassá tették a számítógépet a téma szerinti válogatásra: memóriájában rövid leírásokat tároltak a könyvekről, tanulmányokról, cikkekről. Ha az olvasó „betáplálja" az őt érdeklő szakkifejezéseket — a gép kiírja a témával kapcsolatos tanulmányokat a rövid tartalmi ismertetését, megjelöli a szerzőt, a mű címét, kiadási évét.

A hazai könyvtári gyakorlatban az a tipikus, hogy adott számítástechnikai rendszerhez *külföldről szereznek be egy-egy témagyűjteményt*, vagyis előfizetünk a friss adatokra. A megvásárolható — vagy a KGST-országok közötti együttműködés formájában kicserélhető — adatrendszerek tartalmazzák a legújabb publikációkat, lehetőséget adva a tájékozódásra a témakör világirodalmában. A rendszeresen feldolgozott szakterületek száma évről évre bővül: ma körülbelül 25 tudományterület számítógépes adattára van forgalomban.

A napra kész információkhoz az úgynevezett távkapcsolásos eljárással juthatnak a kutatók. Ebben az esetben a külföldi adatbázist telefon vagy telexvonal köti össze a felhasználóval.

fontosabb feladatuk, mint *egységesen nemet mondani minden felelőtlen, az emberiség ügyét alapvetően fenyegető törekvésnek.*

— A vietnami nép sohasem fogja elfelejteni a magyaroknak, hogy mindvégig támogattak bennünket az USA elleni háborúban — hangoztatta nyilatkozata végén Phan Anh.

Gyors tájékoztatás a kutatóknak

Nemzetközi konferencia Budapesten az információcseréről

Napjainkban rendkívül fons. hogy a kutatók minél rorsabban tájékozódhassak az egyes tudományterülek legfrissebb eredményeiről. re egyebek között a — számítástechnikán alapuló — *mzetközi információcsere* lehetőséget: a hazai szakyvtárak a külföldi adatgzító központok szolgáltatáit veszik igénybe. Az ilyen vkapcsolásos elektronikus ndszerek működtetésének pasztalatairól rendeznek nferenciát — húsz ország nyolc nemzetközi szervezet szvételével — *Database '83* ven június elején Budapesn.

A számítástechnika hazai nyvtári alkalmazásáról a ővelődési Minisztérium nyvtári osztályán elmondotk: hogy jelenleg leginkább *különféle műszaki tudomák szakirodalmának könyebb tanulmányozását* segíti

színház utca 24.)
s utolsó keddjén.
k.
knak;
al szolgál.

Dátum: 1981. szeptember
Tárgy: invitálás kiállításra
Műfaj: alkalmazott grafika
Hiv.sz.: 12345/6789o
Melléklet: 1 db

É R T E S Í T É S

Felszólítjuk a címzettet, hogy 1981. szeptember 28-án, a Szegedi Ifjúsági Ház Galériájában /Szeged, Komócsin Zoltán tér 2/a sz./ saját érdekében megjelenni sziveskedjék.

A fent jelzett helyen és napon KOZÁK ATTILA grafikus kiállítása nyílik.

Amennyiben megjelenése akadályba ütközik, úgy 1981. szeptember 28. és 1981. október 17. között a nyitvatartási napokon várjuk személyes megjelenését.

Szeged, 1981. szeptember

Művészeti Alap
FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA
Bp. VII. Rottenbiller u. 35

a szervező bélyegző lenyomata

SZEGEDI IFJÚSÁGI HÁZ 1 SZEGED

a megbízott cég bélyegzője

Kozák Attila
kiállító s.k.

Megjegyzés: Felhívjuk a címzett figyelmét, amennyiben bárminemü észrevételt, kifogást, esztétikai kárt észlel, azt azonnal rögzítse az "Ügyfél-könyvé"-ben.

Megnyitó beszédet mond:
ÁBRAHÁM RAFAEL grafikusművész
1981 szeptember 28-án 17^{30} -kor.
Naponta nyitva 14-21^{h}-ig, kedd szünnap

Igazgató | Műszak ü: | Pénzügy ü: | Terv ü: | Munkaügyi ü:
ÉRKEZETT
1981 SEP
Fiadás ü: | Anyagb. | MÉB ü: | Gérelsz. ü: | Kalk. ü:

A felzet kitöltése a címzettre hárul!

Kozák Attila, grafikusművész

KOZÁK ATTILA

kiállítása

Szegedi Ifjúsági Ház Galériája

1981. Szeptember 28.-Október 17.

./.

Kőbányai Gyógyszerárugyár Házinyomda 8o/742

Kozák Attila hivatása az alkalmazott grafika. Munkája, állása arra készteti, hogy egy-tételü, könnyen megérthető gondolatokat hatásos grafikai eszközökkel fejezzen ki, s ezeket a reklám és propaganda szolgálatába állitsa.

Ez az egy-tételüség jellemzi a reklám területétől távol eső munkáit is. Gondolatai itt is fontosak, lényegbevágóak - nem elemzik azonban az érzékeltetett jelenséget, inkább csak felmutatják azt. A "pecsét-ország" gondolat-körre füzött munkái egyértelmüen figurázzák ki a nálunk is jól ismert jelenséget - erős iróniával, groteszk jelleggel birálva azt. E müvekhez csak lazán kapcsolódnak az alkalmazott grafikai munkát az ötlettől a megvalósulásig végigkisérő fázis-tételek. Ezekből kiderül: nemcsak a pecsétek jelentenek fölösleges és hátráltató akadály-hegyet egy-egy ügyben; hanem a technika, a személyi viszonyok stb. szintén gátló tényezőként jelentkezhetnek. Oly müről, amelyről a néző véleménye, hogy egyéni teljesitmény szülötte, itt világossá lesz: végleges formában egyáltalán nemcsak a készitője személyiségétől függ, hanem önmagán hordozza a társadalmi körülmények /a kultura/ éppen létező jellegzetességeinek a lenyomatát is.

Kozák Attila filmplakátjain már a témaválasztás érzékelteti, hogy a művész felelősséget érez környezete iránt, s ezért olyan alkotásokat választ inspirálóként, amelyeknél a filmek alkotói is hasonló alapállással dolgoznak, mint ő; és hozzá hasonlóképpen nem tul áttételes gondolatfelvetésük. A néha már-már morbid-groteszk tárgyaknál, müveknél az ember jelenével és jövőjével kapcsolatos, nem tul optimista gondolatainak kapjuk egyszerü megfogalmazását.

A leginkább grafikus jellegü munkái karikaturái, melyek sajátosan ötvözik a szellemi fricskára mindig hajló szellemiségét a kulturált grafikai hatásokkal élő formával, a szórakoztatva elgondolkodtatás jegyében.

Chikán Bálint

Kozák Attila, grafikus-művész

KOZÁK ATTILA

kiállítása

Szegedi Ifjúsági Ház Galériája

1981. Szeptember 28. - Október 17.

Naponta nyitva 14-21-ig
Kedd szünnap

Tudományos Ismeretterjesztő Központ

1. Család neve: KOZAK
2. Utónév: ATTILA
3. Lakónyári család neve:
4. Lakónyári utónév:
5. Születési hely: BUDAPEST VIII.
6. Születési idő: 1949. év április hó 18. n.

AU—V. 180440

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

KÖLCSÖNLEGES BEJEGYZÉSEK 9

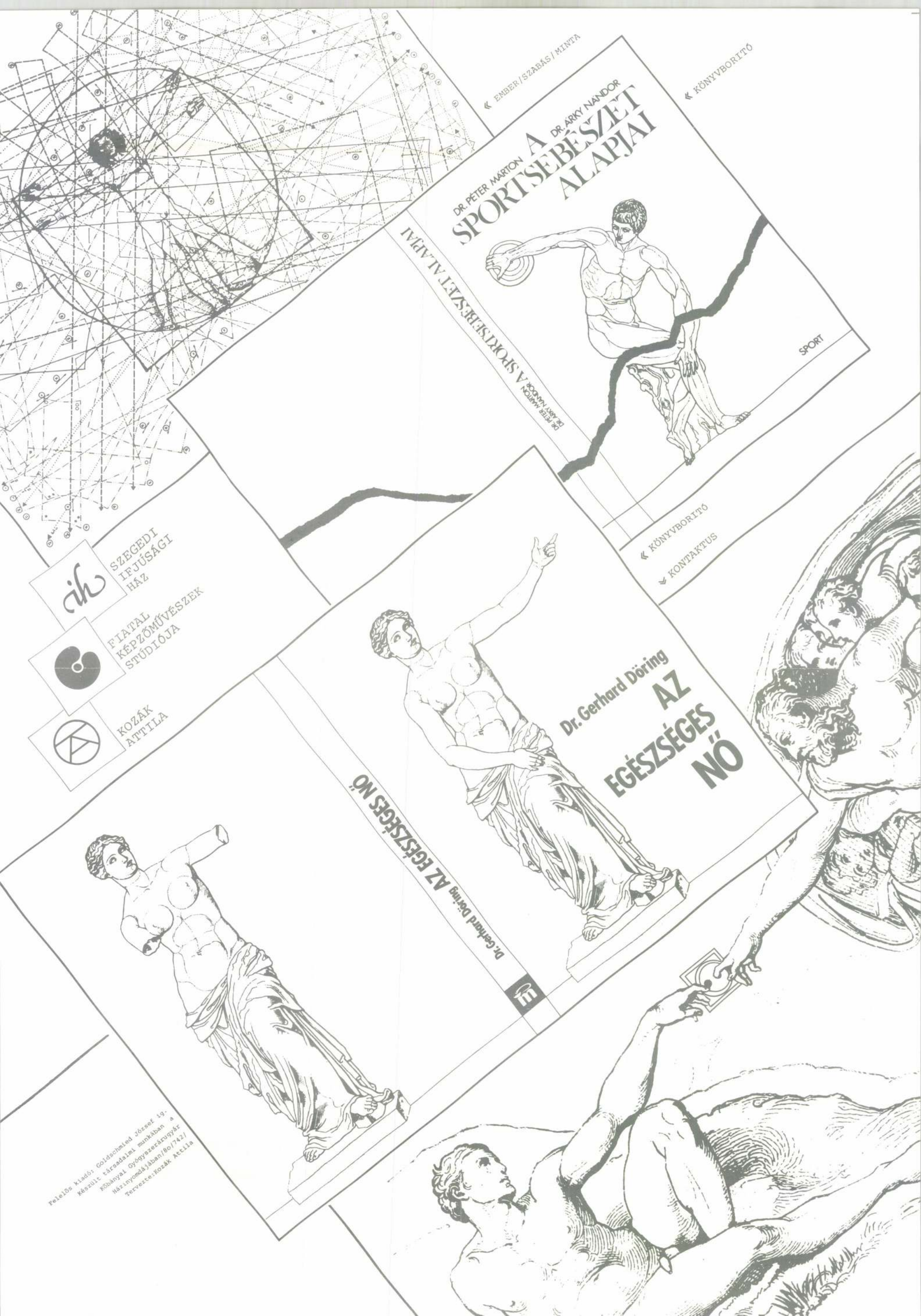

Felelős kiadó: Goldschmied József ig.
Készült társadalmi munkában a
Kőbányai Gyógyszerárugyár
Házinyomdájában/80/742/
Tervezte:Kozák Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KŐBÁNYAI GYÓGYSZER

APR 6

Kozák Attila
1021

ECSET ÉS KÉMIA

„Kandúrmagány"

Nagy érdeklődéssel kísért kiállítás volt 1969-ben a Kada utcai kultúrházban. Ezen a „házi minitárlaton" gyárunk három fiataljának szabadjára engedett gondolatait tükrözték a kiállított képek.

Jó néhány alatt olvashattuk a kémia IV. dolgozójának, Kozák Attilának a nevét is.

Hármuk közül őt kerestük meg, beszéljen az azóta eltelt időszakról.

A Füredi úti lakótelepet köd borítja. Az égbe nyúló, egyforma „doboz-házak" egyikében lakik. A másfél szobás lakás kisebbik felét birtokolja, s ez az új birodalom teremtette meg a lehetőséget számára, hogy mostanában többet, és elmélyültebben dolgozhasson.

Szabad ideje meglehetősen korlátozott, hiszen váltott műszakban dolgozik, és egészen tavalyig az iskolai esti elfoglaltságok is megszabdalták a festésre szánt idejét. A váltott műszak maradt, az iskolától érettségi bizonyítvánnyal a zsebében búcsúzott el, így mostanában többet fest.

Az imént említett új birodalom kicsi, de a nagy ablakon beömlik a fény még most is, pedig kint álmosító, ködös az idő.

Nincs festékszag, nincs a szobának műterem jellege. A földön lemezjátszó, igényesen összeválogatott lemezek. Az egyik sarokból finoman árnyalt keleti zene hallatszik, a polcon könyvek, s a falnak támasztva, csendes szerénységgel sorakoznak a *„művek"*.

Így nevezi őket csöppnyi *iróniával*, pedig a farostra festett képek között jónéhány akad, melyről nem kell iróniával nyilatkoznia.

Kisgyerek kora óta érdeklődik a festészet iránt. Még amikor a régi lakásban laktak, volt a házban két műterem. Mint afféle suttyó kissrác, szemtelenül folyton ott ólálkodott, nem lehetett kötéllel sem elvonszolni onnan. Kileste a műhelytitkokat, ismerkedett azzal a világgal, melyben számára akkoriban csak „nagy" művek születtek. Látta a kulisszák mögötti életet, s egyszer csak azon vette észre magát, hogy festeget.

Így kezdődött.

— Mindig humán érdeklődésű voltam — mondja —, s vagyok ma is. Az irodalom, a zene, a képzőművészet vonzott, de soha nem tudtam elviselni, hogy kötelezővé tegyenek számomra ezt, vagy azt.

Az iskola pedig kötelező. Ma már tudja ezt. Ott kötelező megtanulni a matematikát éppúgy, mint a magyar irodalmat, vagy az olvasmányos történelmet. Így aztán — kamaszfejjel, nem a maival — úgy gondolta, nincs szüksége érettségire. Otthagyta a középiskolát, s eljött ide a gyárba dolgozni. Érdekli amit csinál, s mióta újra kezdte és befejezte a gimnáziumot, a mechanikus munkában látja már az összefüggéseket is. Megszerette a kémiát, a vegyészetet.

S hogy ez az időkiesés hátrányt jelentett? Igaz, de sok mindenre jó is volt — mondja. — *Érettebb fejjel látja a dolgok összefüggéseit.* Szeretne a főiskolára bejutni, de ez sok mindentől függ még. Elsősorban nincs tisztában önnön tehetségével. Sokat gondolkozik azon, van-e alapja komolyan foglalkozni a festészettel, nem csalóka-e az a kevés siker, melyet a magáénak mondhat?

Mert mennyi is az? Szaporán sorolja, szinte gondolkodás nélkül. Érezni, sokszor elmondta már, ha másnak nem is, de önmagának igen.

— Már általános iskolában nyertem a rajzaimmal pályadíjakat, s az 1965-ben megrendezett Vörösmarty téri gyermek aszfaltrajz versenyen második lettem. Sokat rajzoltam az iskolai újság „Diákszemmel" rovatába, és egyszer megjelent egy rajzom a Ludas Matyiban is. 1967-ben, a forradalmi ifjúsági napok keretében indított versenyen egy kisplasztikával második díjat nyertem. Az első kiállításom a Kada utcai kultúrházban volt 1969-ben.

Ennyi a „megfogható" siker, s millió visszautasítás és kudarc. Ezek persze nem törték le, újra és újra próbálkozik. Sokat fest, jobbára önmagának. Mint mondja, számára a festészet *gondolatainak tolmácsolása.*

Az életből eliesett pillanatokat, az élettel kapcsolatos témákat kedveli. Csendéletet, tájképet szinte sose fest, vagy ha igen, akkor az mindig kapcsolódik valami emberi dologhoz, amit kifejezésre akar juttatni.

A képek lassan elkerülnek a faltól, a világosság felé fordítva mutatja őket.

A *„Ha..."* 1970-ben készült. A kép közepét kitöltő hatalmas atomfelhő fölött gömbölyded angyalka könyököl, s cinikus mosollyal tekint a Földre. *Arculcsapásként hat.*

Az *„Elfelejtett ikon"* színkontrasztjai, a hófehér lapú nyitott bibliában a „szeretet" szó vérvörös betűi az elidegenedett világ, az emberiség érzelemnélküliségét fejezi ki nagyon hatásosan.

Kozák Attila képei, különösen a *„Szemek"*, a *„Kandúrmagány"*, a *„Hold"* elidőzés az élet villanásnyi dolgai felett.

Egy tehetséges fiatal szép gondolatai.

Medveczky Mária

K FÓRUMA

Közös munka — közös siker

Felfelé ívelő görbe jelezhetné a kémia III. üzem *Tuzson, Zemplén,* és *Wettstein* brigád a kutatólaboratóriumi brigádversenyben elért 1971-es eredményeit.

A fentiekről beszélgettünk a három brigád vezetőjével, *Dracsai Dezsővel, Lehoczky Ferenccel* és *Nagy Sándorral.*

A *Zemplén* szocialista brigád a kutatólaboratóriumi brigádokkal és az üzem többi brigádjával együttműködve a Spironolacton termelését 1971-ben, az előző évhez viszonyítva, *megduplázta.* Az anyag- és

renc, a *Wettstein* brigád vezetője, s elmondta, hogy ők biztosították az év folyamán a Spironolacton fázistermékeit, munkájuk és eredmé-

feladatokról. Mint *Lehoczky Ferenc* elmondotta, *közöttük ismeretlen fogalom az érdektelenség, a nemtörődömség.* A brigád tagjai közül mindenki

ádvezetője a TCA egyik fázis-ólevezetését végzi

érti a dolgát, s aki már régen közöttük van, azt szakmailag is izgatja *mi, hogyan* alakul a munkájukban.

Igaz, a brigádértekezleteket nehezen tudják összehangolni, de ennek is van magyarázata. Elég sokan laknak közülük vidéken, s mikor a műszakban végeznek, mindenki siet haza pihenni. Veszélyes anyagokkal dolgoznak, nagy felelősség terheli őket, kifáradnak a feszített munkatempó miatt. Így azt a megoldást választották, hogy *ritkábban* tartanak brigádértekezleteket, de azt *nagy* létszámban. Előfordult olyan eset is, mikor közös kirándulás keretében két brigád tartotta egyszerre a brigádértekezletet.

A *Tuzson* brigád a TCA termelését túlteljesítette, sőt, az előző évhez viszonyítva *megduplázta.* A szintetikus II. és III. kutatólaboratóriumokkal együttműködve az anyag- és órafajlagosokat *javították,* így a termék szűkített önköltsége az előző évhez viszonyítva közel *21* százalékkal csökkent.

— *Nálunk lényeges a jó kollektív szellem* — mondja *Nagy Sándor,* a brigád vezetője —, *enélkül szinte nem is tudnánk jó eredményeket elérni. A két kutatólaboratórium munkatársai nagyszerű segítőtársnak bizonyultak eddig is és biztosan a jövőben is így lesz. A kikísérletezett TCA üzemesítését velünk együtt, kart karba öltve végezték.*

A brigád vezetője a továbbiakban arról beszélt, hogy nemcsak a brgiádon, de az üzemen belül is maximálisan érvényesül az *üzemi demokrácia* elve. Bátran elmondhatják véleményüket, s ha gondok, problémák adódnak, az üzem vezetőjével egyetértésben igyekeznek mihamarabb orvosolni azokat.

Az üzem három brigádját a tavalyi év munkájának eredménye alapján a *legjobbak* között emlegethetjük.

Ennek alapján a *Zemplén* brigád *másodszor* nyerte el a szocialista brigád címet, a *Wettstein* és a *Tuzson* brigád pedig az *ezüst* fokozatot.

M. M.

SPORT

Összeállították a Göteborgba induló atlétagárdát

A *Magyar Atlétikai Szövetség* a vasárnapi meghívási verseny eredményei alapján *összeállította a Götebirgba induló atlétagárdát.* 100 m-en Csányiné (UTE) és Korompay (DEAC), 200 m-en Csányiné (UTE), Gyenes (MAC), 400 m-en Görkói (BBTE) és Polgár (BBTE), 800 m-en Harsányi (BBTE) és Hires (UTE), 1500 m-en Harsányi (BBTE) és Szabó (MAC), 5—10.000 m-en Szilágyi (BBTE), Kelen (BBTE), Csaplár (MAC). Németh Béla (MAC), 110 m gáton Szabó (MAC), Hidas (BBTE), 400 m gáton Polgár (BBTE), Nádasdi (Di MÁVAG), magasugrásban Vermes (BBTE) és Gyuricza (MAC), rúdugrásban Zsuffka (MAC) és Kovács (TSE), hármasugrásban Dusnoki (MAC), Horváth (Di MÁVAG), súlylökésben Németh (Beszkár), Darányi (MAC), diszkoszvetésben Kulitzy (BBTE) és Horváth (Di MÁVAG), gerelyhajításban Várszeghy (MAC), Csányi III. (BEAC), kalapácsvetésben Németh (MAC) és Biró (KAC), 4×100 m-en Csányi (UTE), Korompay (DEAC), Gyenes (MAC), Sir (BBTE), 4×400 m-en Görkóy (BBTE), Polgár (BBTE), Góbi (BBTE) és Marosi (Testv.) veszi fel a versenyt a svéd atlétákkal.

A rövid távokon nagy problémát okoz dr. *Sir* huzódása, de ha a hét közepén már komoly pályaedzéseken vehet részt, *Göteborgba kerül starthoz.* Hírek vannak *Nádasdi* betegségéről is, aki helyett, ha nem egészséges, *Kiss* áll starthoz. 10.000 méteren minden valószínűség szerint *Kelen* és *Szilágyi* indul, míg *Csaplár* és *Németh* 5000 m-en veszi fel a versenyt. *Magasugrót nem visz magával a MASz.* Sportkörökben egyébként az a vélemény alakult ki, hogy atlétáink a *göteborgi* svéd-magyar találkozón felül fogják mulni az itthon elért eredményeiket, amit elsősorban láthatóan felfelé ívelő formájuk biztosít. *A válogatott atléták szerda este 7 órára gyűlnek össze a MASz helyiségében, hogy ott megbeszéljék az utazási tudnivalókat.*

A balatoni kerület bizonyult legjobbnak a „debreceni viadalon"

20-án starthoz állnak az olasz kerékpárosok

A vidéki kerékpáros pályabajnokságok első fordulóját lebonyolította a *Magyar Kerékpáros Szövetség.* A »debreceni viadalon« az ország minden vidéki vágtázója egybegyűlt, hogy megszerezze a bajnoki címet. Az *MKSz* versenyintéző bizottsága most felülvizsgálta az eredményeket és a vágtabajnokság nyerteséül *Wessely* Andrást, az 1000 m-es időfutam győzteséül *Waltert*, a párosbajnokság győzteséül a *Walter—Debreczeny* párt, a 4000 m-es üldöző csapatbajnokság győzteséül a *balatoni kerület és az alföldi kerület négyesfogatát* ismerte el. A legtöbb sikert tehát a *balatoni kerület aratta*, bár idegen pályán mozgott.

Az *MKSz*-ben nagy gondokat okozott, hogy az *ostmarki* kerékpáros alszövetség lemondta versenyét, de az utolsó pillanatban mégis csak valami öröm is vegyült a Kerékpáros Szövetség idei csonka programjába, az *olasz kerékpáros szövetség* táviratot küldött Budapestre, hogy *az olaszok július 20.-án feltétlenül starthoz állnak* legjobb erőikkel. Vágtázók, kétülésesek, a 4000 m-es csapatverseny s az 1000 km-es időfutam tagjai mérik össze erejüket a magyarokkal.

A kerékpáros világbajnokságokat egyébként idén sem tartják meg.

Kolozsváron lesznek a vidéki bajnokságok

A *Magyar Atlétikai Szövetség* vezetői a szombat-vasárnapi ifjúsági bajnokságok alkalmával *Somody* Istvánnal, a délkeleti kerület elnökével folytattak eddig titokban tartott megbeszéléseket. A megbeszélésekről most megállapíthatjuk, hogy azok az idei *országos vidéki bajnokságokkal foglalkoztak.* A *MASz* vezetői elfogadták azt az ajánlatot, amely szerint az idei országos vidéki bajnokságokat *Kolozsváron bonyolítanák le.* A kolozsvári pálya már teljesen elkészült és olyan állapotban van, hogy a vidék egyre jobban fejlődő atlétái bizonyosan tűnő eredményeket érnek el a kitűnő pályán.

Csiszár kihívta Moreyont

Még emlékezetes az a *Cheo Moreyon—Csiszár*-mérkőzés, amit az elmult év végén a *Nemzeti Lovarda* helyiségében vívott a kubai néger bajnok és a magyar bokszsport egyik kiválósága. *A mérkőzésen pontaránnyal Csiszár vesztett. Csiszár* most menedzserével megállapodva ismét *kihívta a kubai bajnokot* és előreláthatólag a közeli hetekben sorra kerül a visszavágó mérkőzés.

LÓSPORT

Fontos, Lepsi, Ficsur, G. H. Robinson, a gróf Zichy Sándor-díj indulói között

A Galla-lovakat Wiltshire hajtja?

Ma délután a *Gróf Zichy Sándor-díj* áll a tíz futamú ügetőnap középpontjában. A 3200 pengős összdíjazású, 2000 méteres nemzetközi versenyre tizenhat lovat neveztek, köztük a tavaly derby-nyerő *G. H. Robinsont, Ficsurt, Fontost, Lepsit*, stb.

Az előzetes starterlista után tíélve, a *Gróf Zichy Sándor-díjban* érdekes küzdelmet várhatunk. A papirszámítás szerint *Fontos* némi előnnyel indul, tekintve, hogy *Maszár I.* tréner lova utoljára 25.8-as idővel meglehetősen könnyen nyert.

Az ellenfelek közül *Lepsi, Ficsur, Ulica* és *G. H. Robinson* neve érdemel elsősorban említést. E négyesből *G. H. Robinson* a legjobb. A tavaly derby-nyerő időrekordja *1:25.5*, tehát 3 tized másodperccel *jobb*, mint *Fontos* legutóbbi győztes ideje. Igaz viszont, hogy *Fontos húsz méterrel G. H. Robinson előtt indul.* A többiek közül *Ficsurnak* előnyös a mindössze kétkilométeres rövid táv, kérdés azonban, hogy a *Brother Peter*-mén részére talál-e hajtója az előreláthatólag igen sebes versenyben kedvező pozíciót. *Lepsi, Szabolcs, Ulica* csak az említettek után vehetők számításba.

A délután egyik-másik versenyszámában *Galla* lovai indulhatnak jogos győzelmi eséllyel. S ugyanekkor — mily szomorú játéka a sorsnak — *Gallának nem áll módjában négylábú gondozottjait hajtani.* (Mint ismeretes, *Galla* e hónapban a versenyintézőség határozata alapján nem hajthat versenyen.) Hír szerint *Galla* lovait — a lehetőséghez képest — *Wiltshire* fogja ma délután hajtani.

Jelöltjeink az egyes versenyekre:

I. **Anikó.** II. **Gárda Kürtös—Gyarmati ménes—Olimpia.** III. **Ljoljica—Bodak.** IV. **Huba—Uri muri—Pamuki Hős.** V. **Fontos—G. H. Robinson—Ficsur.** VI. **Salla id.—Eszter—Dajka.** VII. **Cifra II.—Baronesz—Arany.** VIII. **Zsarno—Éltes—Czifra.** IX. **Erény—Nimfa.** X. **Elimár D.—Pamuki Báróné—Ceppelin.**

felhívjuk a figyelmet

GÁRDA KÜRTÖS kétszer egymásután kitűnően futott. Legutóljára *Gala Péter* mögött volt második, az megelőzőleg, *Füzér* ugyancsak *Gal Péter* mögött harmadik. Ma jóval gyengébb ellenfelekkel kerül össze. **FONTOS** kisebb pihenő után lép ismét a színre, minekutána legutolsó szereplését 25.-ös idővel avatta győzelemmé. Ahogy akkor láttuk, ha megszorították volna, gyorsabban is tudott volna menni. **BARONESZ** valamikor 27.8-at is ügetett. A Kanca-díjban *Feiserrel* a háta mögött aránylag jól futott: 2600 méterre 1:30.6-os átlagidőt ért el. Ezzel a formájával kemény ellenfele lesz *Cifra II.*-nek. **ERÉNY**, a *Zsuzsi*-istálló népszerű lova, már régóta kiséri. Ismételten is hallottunk olyan híreket, hogy *Erény* rövidesen nyerni fog stb., stb., úgyszintén arról is sokat beszéltek már a tattersalli versenypálya környékén, hogy *Erény* a reggeli tréning alatt jóval felülmulja versenyben mutatott formáit. *Erényke* ugyan mindezideig nem nyert — dehát ami késik, nem múlik... Másképpen: »nem zörög a haraszt, ha nem fúj a szél«.

Július 12-én délután ½3 órakor

ügetőversenyek

A MURMAN-VASÚT TITKA

A hadijelentések ismét a világérdeklődés középpontjába állították a *Murman vasútvonalat*, amely a szibériai transzkontinentális vasút mellett a legfontosabb vasútvonal a Szovjetunió területén. Ez a vasútvonal köti össze az európai Szovjetunió belső területeit és annak két fő centrumát, *Leningrádot* és *Moszkvát* **a szovjet egyetlen jégmentes világtengeri kikötőjével.**

A Golf-áram utolsó folyása hajlik itt meg az északi fok körül és ez okozza, hogy *a tenger itt sohasem fagy be* annak ellenére, hogy különben ezen a szélességi körön már mindenütt jéggel borított tengerek feküsznek.

A Murman-vasút a Ladoga-tótól délre kezdődik *Svanka* vasútállomással. A Svankától délre fekvő *Petrovskojéig* terjedő 284 kilométer hosszú darabot *1913—15-ig építették.* A világháború alatt azután a vasút építését észak felé kiterjesztették és *1916-ban ment végig az első vonat* az új végső pontig, *Romanovig.* Ezt a *Romanov* helységet, amely a *Kola*-félsziget alatt benyúló *Kola-fjord* keleti partján fekszik, nevezték el később *Murmansknak.*

Az 1959 kilométer hosszúságú vasútvonal megépítése *249 millió rubelbe került.* A vasútvonal

eredetileg egyvágányú volt,

ezért teljesítőképessége már kezdettől fogva nem volt túlságosan nagy, amihez még hozzájárult az is, hogy sürgős háborús munka lévén, amelyben nagy számban vettek részt nem nagy lelkesedéssel dolgozó hadifoglyok is, műszaki szempontból nem készült kifogástalanul. Hosszú darabokat, különösen az útvonal közepetáján, a *Fehér-tengertől* nyugatra közvetlenül *mocsarakra fektettek rá* s ezért nagy terhet nem bírtak elviselni. Az északi részt *Murmansk* és *Kantalati* között közben *villamosították és részben kétvágányúra építették át* és még meg is hosszabbították. A déli részt *Svanka* és *Petrovskoje* között szintén kétvágányúra építették át az elmult két évtizedben. A leggyengébb középrész *Petrovskoje* és *Kantalati* között *még ma is egyvágányú* és ilyen módon az egész Murmanvasút egyetemes teljesítőképességét nagy mértékben csökkenti. *Ez a teljesítőképesség nem lépi túl a napi 16—18 vonatot.*

Rendkívül fontos geopolitikai jellegénél fogva a Murman-vasút

a Szovjetunió által titokban tartott építmények közé tartozott.

Éppen ezért több mint tíz éven át a tényeknek csak kevéssé megfelelő állandó riportázs tárgya volt. *A finn—szovjet háború azonban sok tekintetben lerántotta a leplet erről a titokról.* Ennek a háborúnak kitöréséig a Murman vasútból csak röviden 5—30 kilométeres mellékvágányok ágaztak el. Ezek leginkább a *Kola* félszigeten feküsznek éspedig nyugatra Kola városától a tulemagesi vízművekig, amely különben a villamosított északi rész energiaszükségletét is fedezi. Ugyancsak egy elágazás vezet *Olenja* városától nyugat felé *a montsgradi vas- és rézbányákhoz*, továbbá *Alpatit* állomástól keletre, a kirovszki bányákhoz. Ezekkel szemben kiderült, hogy azok a jelentések, amelyek a finn határ felé kiépülő titkos vasútvonalakról szóltak,

hamisak voltak

és a Szovjetúnió vezetői célzatosan terjesztették és támogatták azokat.

Röviddel a finn-szovjet háború kitörése előtt mindmáig tartó rendkívül élénk építő tevékenység kezdődött, amelynek célja volt, hogy *titkos összekötő vonalakat építsen ki a Murman-vasúthoz.* A Kantalahtitól délre fekvő *Smetsasna* állomástól [illegible] irányban [illegible] in-

ditották meg egy vasútvonal építését, amely 1940 márciusára, a finn-szovjet háború befejezésekor már készen is állott. Ennek a vasútvonalnak továbbépítése a *Boteni-öbölhöz* a finn területen át a békeszerződésben feltételként szerepelt a finnekkel szemben. Két rövidebb ilyen mellékvágány a középső részből ágazik el közvetlenül nyugati irányban, egészen a finn határig. *Petrovszkojetól*, amely az *Onegató* partján fekszik, a háború alatt nyugati irányban építettek egy összekötő vasutat Suo felé és 1940 májusában ezt már üzembe is helyezték. Ilyen módon átmenő vasútforgalmat létesítettek *Viipuri* és *Sortavalla* között.

Mandsukuo harca a fekete pestis ellen

Dsiren, július 8 (NST)

A délmandzsuriai vasúttársaság elhatározta, hogy felveszi a harcot *a fekete pestis* szörnyű betegség ellen. Ez a betegség a mult évben is sokszáz áldozatot követelt Mandsukuóban és *Hsinking fővárost miatta hosszú időre el kellett zárni a külvilágtól.* A vasúti forgalmat is csak nagy korlátozásokkal tartották fenn, mert attól féltek, hogy ezzel a ragályt más vidékekre is áthurcolják. Ennek következtében viszont az élelmiszerszállítások terén állott be fennakadás. E nehézségek kiküszöbölésére a vasúttársaság most hároméves tervet dolgozott ki, amelyet kétmillió yen költséggel akar végrehajtani. A terv szerint a fő átrakodó állomásokon *fertőtlenítő* intézeteket létesítenek és a pestis esetleges kitörésekor azonnal fertőtlenítik az árurakományt. Ezenkívül harmine főbb állomáson nagy raktárházakat létesítenek, amelyekbe egér vagy patkány nem férkőzhetik be. Ezekben a raktárakban helyezik el a gabonát. *A patkányok ugyanis tudvalévően a pestis legfőbb terjesztői.* A nagyvárosokban, *Mukdenben* és *Hsinkingben* ezenkívül pestis-mentes raktárakat építenek. Ezenkívül a vasúttársaság külön segélyvonatot szerel fel, amely a pestis kitörése esetén azonnal gyógyszereket szállít a veszélyeztetett területre.

Megörökítik a hősi halált halt futballisták emlékét Debrecenben

A *felsőtiszai labdarúgó kerület* felhívást intézett a kerület labdarúgóihoz és azok hozzátartozóihoz, melyben bejelentette, hogy *a hősi halált halt labdarúgók emlékének megörökítésére emléktáblát kíván felállítani Debrecenben.* Az emléktábla örökíti meg a világháborúban, az ellenforradalomban, a nyugatmagyarországi felkelés idején, a Felvidék, Kárpátalja, Erdély, a Délvidék visszaszerzéséért és a most folyó küzdelemben a magyarság létéért vívott harcban hősi halált halt labdarúgók neveit.

Az elsötétítés ma este 20 óra 40 perckor kezdődik és hajnali 3 óra 55 percig tart

RÁDIÓ

Kedd, július 8.

BUDAPEST I.: 12.00 Himnusz. — 12.10 Rendőrzenekar. — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.30 Hegedű zongorakísérettel. — 14.00 Zongoraszámok. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 A rádió szalónzenekara. — 15.55 Előadás. — 16.45 Időjelzés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Mindnyájunk gondjai. — 17.30 Cigányzene. — 18.30 Előadás. — 18.45 Jazz zongoraszámok. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Vers és ének. — 20.10 Az Operaház zenekara. — 20.55 Légoltalmi előadás. — 21.40 Hírek. — 22.10 Hanglemezek. — 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — 23.25 Tánczene. — 24.00 Hírek.

KASSA: 12.00 Budapest I.

— **A Hungária-Magazin.** Filotás Lili idegenforgalmi lapja »Hogyan fényképezzük Budapestet?« címen pompás fényképsorozatot közöl, amely egészen eredeti szemszögből mutatja be fővárosunk szépségeit. Érdekes cikk foglalkozik az erdélyi idegenforgalommal, a Duna kirándulóhelyeivel és a kárpátaljai csodákkal.

Látogatás a magyar kardnál

Egy régi nemes céh utolsó emlékei között

Hatalmas pinceműhely. Az ablakokat vastagon fedi a munka pora és a beszűrődő kevéske világosság alig enyhíti a homályt, amelyben *kékes szikrák* ívelnek és olykor, ha a pöröly rácsap az izzó acélra, *sziporkázó szikrazuhatag világitja meg a kormos arcokat.* Az Üllői-út csattogó moraja a villamoszörgésből, autósurrogásból szövődött lüktető hangzavar éppen hogy átszűrődik a munka zaján, az *állandó éles acélcsengésen.* A parányi irodában, fénylő *kardpenge kötegek* és aranylóan csillogó *tábornoki sarkantyúk* között *Kozák* Antal uramat keressük, akiről úgy hirdeti ott fent az Üllői-úton a cégtábla:

kardkészítő, sarkantyús és lakatos-mester.

A kisasszony az írógép mellől kiint a műhelybe, ahol egy tagbaszakadt öreg bácsi élesítget nagy gondosan a köszörűkorongon egy tündöklő pengét.

Az utolsó magyar kardkovács

Nehezen értjük meg egymást a süketítő lármában, de a szóra: »*kardkovács*«, a mester morcosan legyint:

— Én-e? *Nincs már kardkovács!* Egy-két esztendeje, hogy az ipartestület egyszerűen

törölte a mesterségek sorából

azzal, hogy a kardkészítés a lakatosok munkája. Mondtam is nekik, hogy hát én mi volnék?! De nem használt. Most már azon gondolkodom, meddig hagyják meg mesterségnek a *sarkantyúkészítést.* Lehet, hogy holnapra kiderül, ilyen sincs már. Pedig hát

nemes, jó magyar céh

volt ez is, az is, sokszáz évig. *Kardkovács nem lehetett akárki...*

Mérgesen dohog az öregúr. Látszik, hogy furdalja a dolog, sehogy sem érti, miárt temették el egyetlen tollvonással ezt az évszázados iparágat. Hiszen ő maga is

idestova ötven esztendeje

űzi ezt a mesterséget. *Zelenkánál* szabadult fel, az Európaszerte híres osztrák kardkészítőnél, Bécsben.

Elrévedezik közben. Számol:

— Úgy bizony! 1894-ben szabadultam. Bizonyságmunkának *díszkardot* kellett készitenünk *damaszkuszi módon kovácsolt pengével,* hozzá hüvelyt, markolatot, kosarat. Bizony jó néhány éjszakámba került, míg megterveztem, mert *napközben a műhelyben kellett minden kéz.* Vitték a kardokat mindenüvé. Törökországba, Szerbiába, de még messzebb, tengerentúlra is. De nagy dolog is volt, — mondja szelíd emlékezéssel — mikor *első legény* lettem és 14 forintot kaptam egy hétre. Mert bíz különben 7—8 krajcár volt az *órabér.* Aztán hazajöttem, hogy a magam gazdája legyek. Egyablakos kis pinceodu volt az első műhelyem a Kisfaludy-utcában — s kiütközik arcán, hogy hasonlítgatja a régit, az elsőt, ezzel a nagy, sok munkással dolgozó üzemmel.

— Elmult az idő! — bólogat — ami igaz, az igaz. Ma már

nem nagyon kovácsolgatják a kardokat.

Ünnepnap az a magamfajta öregnek, ha valaki *ilyen* árut rendel. Kovácsoltat. Ha nekiállhatok keverni az acélt, meg a vasat, azután edzeni, formálni, babrálgatni rajta, míg kard nem lesz belőle. Hej, de szép is az.

Amig az acélból penge lesz

Körülvisz az üzemben, mutogat, magyaráz a gépek között, amelyek mellett halomban hevér a nyers, féligkész áru.

— Látja — bök rá egy acéllemezre — most már *ez a divat. Készen kapjuk a nyersanyagot, darabokra metélve is szállítják a gyárból, ha úgy kívánjuk.*

De még így is gondos, pepecselő munka a kardkészítés. A pengét ki kell »*szabni*« az acélból, alakítani, csiszolni, köszörülni, fényezni, markolatot készíteni hozzá, bőrözni, a kardkosár rajzát rámásolni az acéllapra, *a cirádákat lombfűrésszel kivágni* és ha a tok is elkészül, akkor következik *még a sok-sok részletkidolgozás.* Ahány kard, annyiféle eljárás.

Az egyik simítókorong mellett a mesterrel egyívású »öreg legény« dolgozik.

— Negyven éve vagyunk együtt! — dörmögi *Kozák* uram és szakértő szemmel méregeti a nemezkeréken ide-odavillanó hajlott, görbe pengét.

— *Díszmagyarhoz csináljuk.* — Egy magasrangú miniszteriális úr nevét említi s már mutatja is a vörös bársonnyal bevont, rézveretekkel ékített hüvelyt. — Egy rajzot hoztak, hogy annak legyen *szakasztott mása.* Hát olyan lesz! — És a két öreg csendes büszkeséggel összenéz. — Mindegy nekünk, milyen forma, csak szúró-vágó fegyver legyen, a többi a mi dolgunk! — bizonygatja az utolsó magyar kardkovácsmester és tekintete szeretettel simogatja a feljáró melletti, *kardokkal, törökkel megtömött üvegszekrényt.*

A *máltai lovagok* hosszú, egyenespengéjű, keresztmarkolatú

spádéja

mellett *a jeruzsálemi Szent Sír lovagok* zománcozott címerrel díszített, szélespengéjű

tőre

fekszik, a tenyérnyi széles, görbe magyar

hajdukard

szomszédságában a külföldi diplomata díszruhához tartozó vékony

gyíkleső,

a könnyűművű, kecses, lánconfüggő tokú velencei

gyilok

pedig egy gladiátorkardszerű, nehéz

vadászkésen

lóg.

A másik szekrény is valóságos *mintagyüjtemény.* A szent cári Oroszország

tiszti kardjai,

régi szerb

testőrpenge,

cseh

csendőrkard,

a bolgár gárdalovasok

díszkardja,

a szlavóniai határőrregiment tisztjeinek szinte két kézre való súlyos

fringiája

és az avatatlan előtt kibogozhatatlan egyveleggé összefényesedő száz meg száz penge óriáskosarú markolattal vagy egyetlen ökölvédő keresztvassal.

Amint nézelődünk, az egyik feketeképű inasgyerek *egy még hajlítatlan kardkosarat* hoz oda. A finomcirádás acéllevélminták közül

Szent Borbálának, a tüzérek védszentjének képe

bontakozik ki. A gyerek szurkolva várja a döntést és a mester hosszas vizsgálat után bólint.

— Jól megcsináltad — mondja kurtán.

A huszárok kardján Szent György, a gépkocsizókén Szent Kristóf, a tűzoltótisztek oldalfegyverén Flórián.

így derül ki, hogy az igazi kardműves nemcsak mesterember, hanem *művész* is.

Régi kardok temetője

— Ez már csak amolyan pótlék! — rázza meg a fejét *Kozák* uram. — Az igazi munka a *pengeberakás* volt! — s azzal már elő is húz a szekrény mélyéről egy kékes fényű, egyenes kardot.

— *Toledó penge!...* — és hegyét a padlóba, szúrva majdnem

a markolatáig hajtja vissza a kard ívét.

Az acélon végestelen végig leheletszerű arany ágbogok, egymásba fonodó virágok, figurák. Alkotója rárajzolta az ábrát az acélra, belemaratta és

tűzben öntötte ki arannyal.

Gyönyörű!... — és mikor a mester suhint vele, szinte sír a vágás nyomán a levegő.

— *Ez kardkovács munka!* Ilyesmit nem csinálnak géppel soha, még a legjobb sollingeni acélból sem. *Ennek lelke van,* akár a damaszkuszi vagy a régi, híres olasz pengéknek. Nem attól függ, hogy *hány rész* vasból és acélból olvasztják, kovácsolják össze, hanem, hogy *hogyan!* Nem is tudta meg avatatlan a titkot, ma sem tudja. Tessék, jó acél, príma acél, — vesz a kezébe egy modern huszárkardot — de

nincs »lelke«.

Hiányzik belőle az, amit a régiekbe a mester két kezével, figyelmével beleadott. Vegyen elő azokból, — mutat a sötét sarokba, ahol egymás hegyén-hátán sok száz megfeketedett kard hever — *vegye elő akármelyiket* és próbálja meg. Mingyárt kitűnik a különbség, az, hogy melyik *kézzel kovácsolt holmi!*

Kardtemető ez a sarok. Mintha *egy múzeum fegyvertárát* ürítették volna ide, *összekeverve vitézi korokat, századokat és eseményeket.* Rákóczi Ferenc szabadságharcát, Világost, a nemesi felkelők győri csatájával, a kozákok viaskodását Napoleon gránátosaival és két régen porrá vált spanyol spadassin élet-halál párbaját, valamelyik saragossai sikátorban.

Az utolsó magyar kardkovács nemcsak mestere, de regélője is foglalkozásának. Amit egy-két szóval elmond a rozsdamarta, töredezett, kopott kosarú fegyverekről, az eleven történet, élet.

— A zsibárusok ide hozzák az összeszedett kardokat. Ismerik a hóbortomat, — vallja szinte pirulva — hogy

megveszem valamennyit,

akár kell, akár nem.

A kérdésre, hogy mi történik a sok régi szablyával, spádéval, felhökken:

— Hát mi más lehetne belőlük, mint *újra kard!* Azaz némelyik az üvegszekrénybe kerül, mert *nincs szívem megválni tőle,* sokat a gyüjtők visznek el, de jut belőlük a színházakhoz meg a múzeumokba is. A »Pozsonyi lakodalom«-ban is az én kardomat viselték a szereplők...

Fent az ajtón megcsendül a régimódi csengő. Őszhajú öreg úr tipeg le a meredek lépcsőn, féltő gonddal hosszúkás csomagot szorongat. Kezetráz Kozák urammal. A csomagból *elefántcsontnyelű handzsárt* göngyölget ki, megmutatja borotvaéles pengéjét. Mint konzultáción a doktorok, összedugják a fejüket. *Tanácskoznak a kardról.*

Kozák Antal úgy elmerül a nézegetésben, hogy hiába szólogatják az üzemből. Csak int, hogy *hagyják békében,* a falraakasztott alabárdok, az asztalon heverő sarkantyúk és a kardtemető között.

Mikor féligmeddig búcsú nélkül el akarok menni, hogy ne zavarjam a konzultációt, másodszor is mérgesen megcsóválja a fejét:

— *Még hogy nincs kardművesség,* — dörmögi újra — még hogy ez a *lakatosok munkája!* Ugyan ki hallott ilyet!...

Odafent pedig zúg az Üllői-út és az utcáról már nem hallani a műhely zaját. Csupán a homályos ablakokon tör át egy-egy lobbanás, szikra vagy valamelyik munka közben felfénylő kard tükrözik, amint — Kozák mester szerint — megvillan a lelke.

Szentiványi Jenő

Ismeretlen betegség pusztítja a Tisza halállományát

Csongrád, július 8
(A Pest tudósítójától)

A Tiszának *Szolnok—Csongrád* között lévő szakaszán a tavaszi árvíz levonulása óta rengeteg az *elpusztult hal.* Illetékes körök hetekkel ezelőtt vizsgálatot indítottak annak megállapítására, *mi okozza a nagyarányú halpusztulást.* Eleinte szándékos mérgezésre gyanakodtak, ezt a feltevést azonban el kellett ejteni, mert a pusztulás olyan nagy területen jelentkezik, hogy azt mesterséges úton méreggel elárasztani nem lehetne. Valószínű, hogy a két év óta majdnem állandó kisebb-nagyobb árvíz következtében a víznek és talajnak olyan *összhatása* lép fel, amely a halak életére káros hatással van. Bár a hal a biológia mai álláspontja szerint 1000 napig is bírja az éhséget, nincs kizárva, hogy a megváltozott víz- és talajviszonyok miatt beállott táplálékínség okozza a tiszai halállomány nagymérvű pusztulását.

KOPROL KOPROL csokoládés hashajtó 12 fillér

Olvassa el a
Híd
mai számában
P. Abrahám Ernő, Féja Géza, József Jolán, Móricz Zsigmond, Nagy Lajos, Németh László, Tersánszky J. Jenő cikkeit, novelláit.
Világhíradó a Szovjet elleni háborúról, a magyar honvédek győzelmes harcairól.
Képes riportok: A »jobbra hajts« premierje, Látta-e már Budapestet éjjel?, Vitorlásverseny a Balatonon, stb., stb.
A nők rovata: »Kedves Híd«, Inyesmester, Divat, Karikatúrák, Reitvény
Főszerkesztő: ZILAHY LAJOS
Felelős szerkesztő: Kállay Miklós

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

1971 JUL 2

Kozák Anna

1021

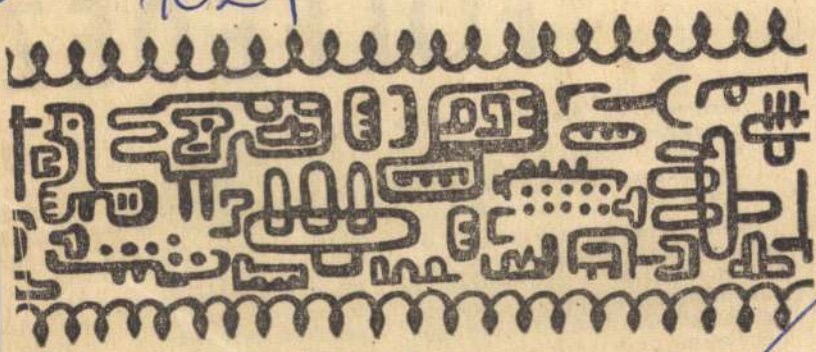

Kozák Anna: Textiliterv

VÉSZI ENDRE:

FÖLFEDEZ

Szerintem, ha éjjel felébredek és szorongásom van, az orvosi eset. Mélyebb értelmű az a félelem, amit akkor érzek, amikor jó útra tértem, jól csinálok valamit.

Néhány írásból úgy látom, elkezdődik valami. És nem egyszerűen a foghíjas, a nagyothalló, az elfogultságoktól szabdalt irodalomkritika pótlására. Amiről beszélek, nem holmi protézis az elkopárodott szájüregben. És nem is irodalmi érdekszövetségek talajából sarjadt valami. Holott valamennyi írást személyes izgatottság, szinte hisztérikus akarat fogalmazza, *eljutni*

lékezés attól lesz rézkarcszerű pontos, hogy ezt a rendhagyó er bert, a maga sokdioptriás szer üvegével, előnytelen külsejév tragikus sorsával, képes beállíta abba a fanatikus és nagysze küzdelembe, amely nem elsősorb az elismertetésért, de a teljes k fejezésért történik. Szántó Tib esetében már-már a megvakul küszöbén, méltatlanul elszenvede börtönbüntetés után. Galsai esszé jéből — vázlatnak nevezi, holo esszé! — kiviláglik egy sajátosa eredeti író arca, olyan emberé, ak negyvenkét évet élt, s e rövi idő alatt is képes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 AUG 12

Kozák Anna

1021

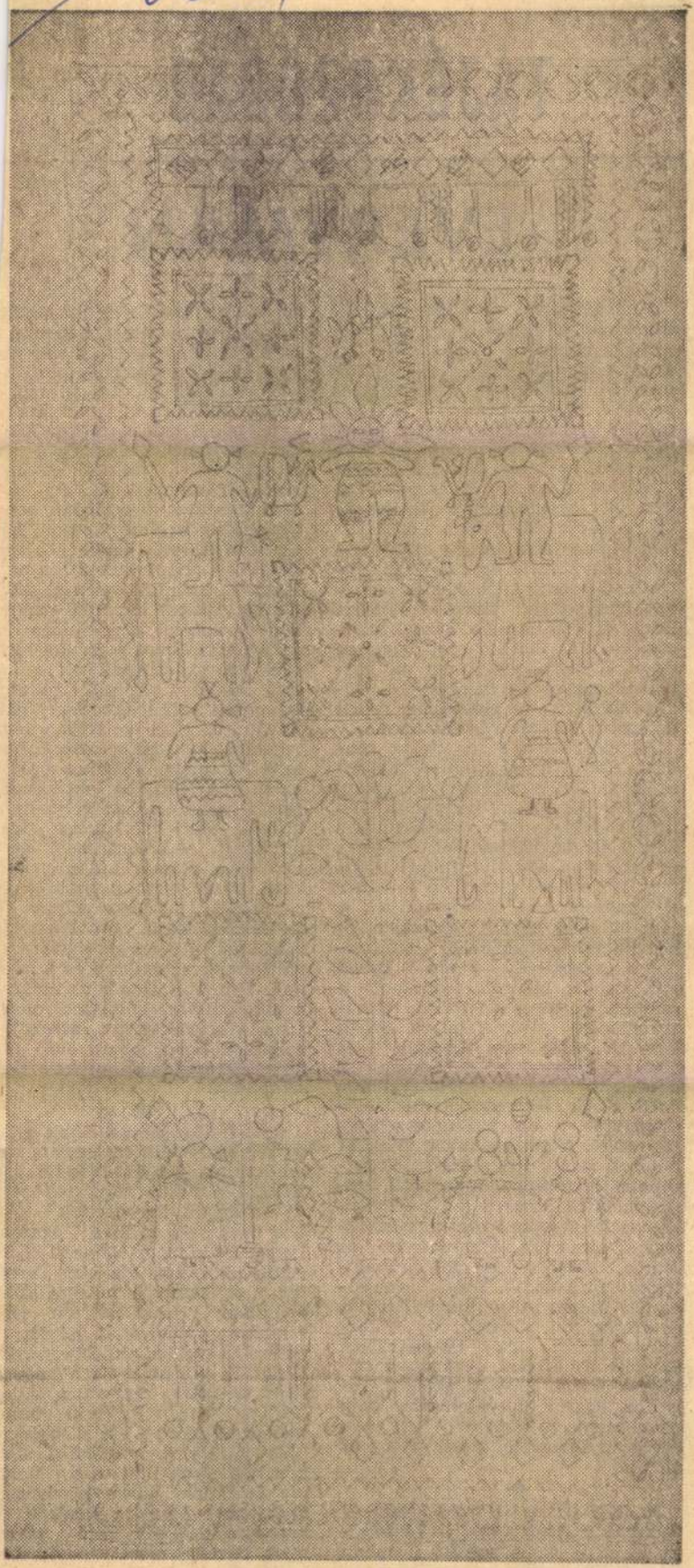

Kozák Anna: Szőnyegterv

TAJÉKOZÓDÁS

EVERYMAN

Akárhányszor a *Szentivánéji álom* volt a műsoron, az Aldwych színház oldalánál — a Drudy Lanen — az előadáskezdet előtt két órával megkezdődött a sorban állás azért a néhány jegyért, amelyet esetleg visszahoznak. Bent a pénztárnál hetekre előre árusították a jegyeket, az utcán pedig a többi várakozóval együtt én is leterítettem egy újságlapot és letelepedtem a földre. Életemben először állok illetve ülök sorba színházjegyért, ráadásul a bejutás leghalványabb reménye nélkül, hisz pontosan tizenketten ülnek előttem. Ennyi jegyet úgysem hoznak vissza. Nem is hoztak, csak egyetlen egyet. S mert szerencsém volt, azzal az eggyel én mentem be. Kicsit izzadtan és piszkosan, szinte az egekig sarkalt várakozással.

Az előadás, a *Peter Brook* rendezte *Szentivánéji álom* — amelyet a Royal Shakespeare Company Stratfordból hozott Londonba — még e felfokozott várakozáshoz képest is meghökkentően izgalmas és szokatlan élményt tudott nyújtani. A rendező újszerűen értelmezi Shakespeare-t, felszabadítja a játékot és a nézőt, elragadóan és közvetlenül komédiázik, egészségesen „szexszis". Peter Brook színházának sikerült ledöntenie a színpad és a néző közötti természetellenes, merev falat. S ezt a közvetlenséget nem formális és álmegoldásokkal éri el, hanem a produkció tartalmi sajátosságaival. Az R. S. C. előadása a komédiás, a drasztikus, a clown Shakespeare-t játssza el. A puszta, fehér falakkal határolt színpadon a szereplők akrobata ügyességgel mozognak, ugranak és repülnek s a tündérvilág képviselői trapézon hintázva érkeznek és távoznak. A meseerdő és Athén kapcsolata is más árnyalatokkal gazdagodik. Brook szereposztási újdonsága az, hogy Titaniát és Hippolytát, Oberont és Theseust, Puckot és Philostratost, Quincet és Egeust ugyanaz a színész alakítja. S ez is azt hangsúlyozza, hogy a két történet nem párhuzamos, hanem ugyanaz, egyik az ébrenlété, másik pedig az álomé.

★

Az idén nyáron *Harold Pinter* új darabját a *Régi időket* is bemutatta az R. S. C. A szédítő iramban játszott Shakespeare darabok után először a *Peter Hall* rendezte előadás feszült és sejtelmes lassúsága nyűgözte le a nézőt. Az első pillanatban unalmasnak tartjuk a darabot, de aztán lassanként úgy érez-

tól elzárt, távoli, mítikus szig két ember beszélget, s semmi ső akció nem zajlik. A két da ban mélységesen különböző gok tárulnak fel. Ha Pintert idegen számára alig felfogható gyon angol szerzőnek tartjuk, kor Arrabalt is elsősorban jellegzetesen spanyol dráma kell meghatároznunk. Az eur avantgarde e kiemelkedő képv lőjének ez az Old Vic-beli elő az első jelentős londoni bemu kozása. A darab rendezője a lághírű argentin származású tor Garcia, aki Arrabal dráma koncepciójának megfelelően dern eszközökkel megvalósított rokk színpadot varázsolt a elé. Az üres színpadot pillanat pillanatra meghökkentően vált látvánnyal tölti be. Ebben legfő technikai eszköze a ravaszul tö letes világítási effektus-sorozat. ez illik Arrabalhoz, aki darab ban a legegyszerűbb helyzetből indulva építi fel totális baro színházát. A két szereplő, az ép tész és a császár különös játék kezd, megelevenítik majdhogyne az összes lehetséges emberi ka csolatvariációkat. Attitűdöket cs rélgetnek, a szemünk láttára á változnak, meghalnak és feltáma nak. Fennkölt tragédia, vásári k média, humor, költészet, paprik jancsi · borzalom, az arrabáli o szessziók hol finoman, hol szá dékolt-ízléstelenül kavarognak színpadon.

★

Az új előadásokon kívül az idé új színházi vállalkozásról is besz molhatunk. Az Old Vic-től ne messze a fiatal művészek részé új színházat teremtettek *You Vic* néven. A színház igazgató *Frank Dunlop*, a Nemzeti Szính egyik társigazgatója. Az eredet leg nem színházi célokra készü épületben amfiteátrum jelleg színházat építettek. A nézőtér „f pados", egységes olcsó helyárakk Hiányzik a díszlet és a hagyom nyos színházi pompa, a külsős gekben megnyilvánuló ünnep lyesség. A Young Vic *A makranc hölgyet* játssza, s ehhez a dara hoz különösen illik ez a puritá majdhogynem durva környezet. *makrancos hölgy* a lenézett Sh kespeare darabok közé tartozi mert barbár, mert nincsen benn költői finomság és mély eszm tartalom. A Young Vic előadás nak az az érdeme, hogy nem aka a darabba semmit beleerőszako ni. Durva komédiát látunk a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRMETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1071 NOV 27

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kozák Anna

1021

Kozák Anna: Motívum

nyomásokat kulturánk egész-
ről, a tömeg- és folthatások alap-
ján. Az első ilyen impresszió: a
világ könyvtermését és piacát
változatlanul a tudományos és
szakirodalom uralja. Hogy job-
ban-e avagy kevésbé, mint korább-
ban, ezt nem tudom; a szorosan
vett szépirodalom „perifériára
szorulása", az elmúlt évek e ha-
tározott tendenciája azonban lé-
nyegesen aligha változott: a pol-
cok és tárlók központjában által-
ban a tudományos és féltudomá-
nyos, szak-, esszé- és ismeretter-
jesztő irodalom alkotásai kerül-
tek. (És nemcsak a könyvvásáron:

legalábbis a
tárlóinak fol
pszichológia.
ten és mind
kus értekezé
lanságig, a
szerzőktől a
tális kutatás
csoport- és
chológia *quantum statis.* Kulonos-
sen népszerűnek látszik az állat-
lélektan (az előbb említett pálya-
udvari kirakatban is vagy három
különböző művel szerepelt); talán
mert némely művelőinek kezén
mutatós, bár kétes értékű

-fi író, s
ígérke-
zett meg
nitóban.)
ıi, hogy
aggatták,
n televí-
en adott
raj közé-
hogy az
irányérzékeny mikrofon *high fidelity*-minőségben juttatta el mondatait a tévénézőkhöz. Az érdeklődés indokolt, s nemcsak a Nobel-díj, de a világhírű

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP -1

1021 Kozák Anna

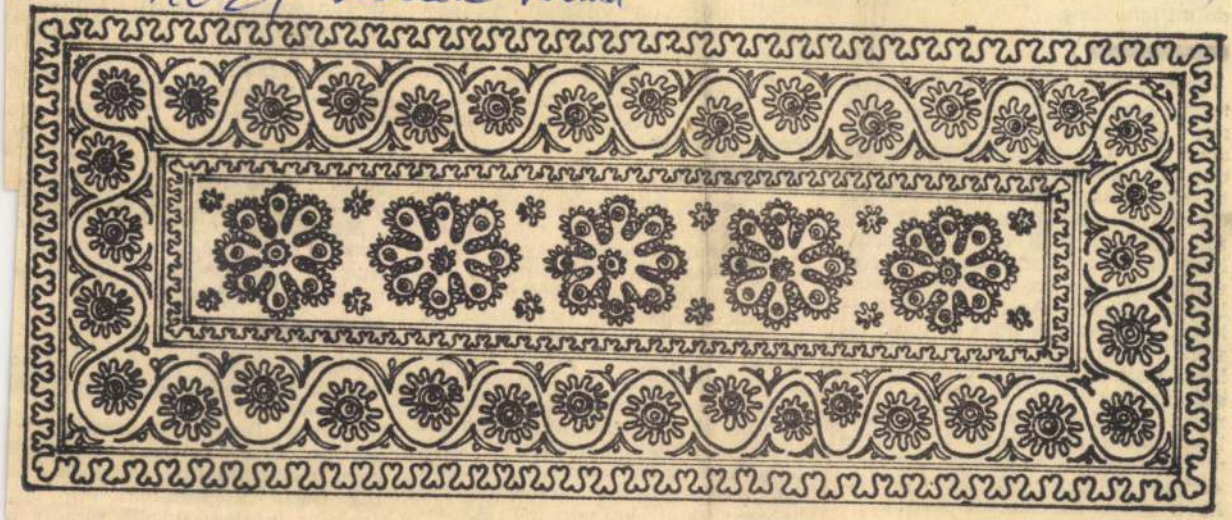

Kozák Anna: Indiai motívumok

Mi kell hát elsősorban az érvényesüléshez? ... Gazdasági, társadalmi lehetőség.

1949 és 1969 között a foglalkoztatottak száma Magyarországon több mint egymillióval nőtt. Ez idő alatt megszűnt a mezőgazdaság évszázados foglalkoztatási hegemóniája. A mezőgazdaság 1949-ben a lakosság ötvenöt százalékának adott kenyeret, ma már csak harminc százalékának. Tíz év múlva ez a szám várhatóan még tíz-tizennégy százalékkal csökken. Az iparban foglalkoztatottak száma húsz év alatt tizenkilencről harmincnégy százalékra nőtt. A mezőgazdaságból hétszázezren mentek el, „más után nézni", az ipari munkával egymillióan ismerkedtek meg. Ilyen arányú társadalmi mozgásra, bármely korban, aligha találunk példát. Ilyen gyors karrierekre sem!

mes bővíteni őket, é
lehetőséget teremten
Pillantsunk a vil
főre jutó nemzeti
lunk alacsonyabb,
ipari országokban, a
sőre jutó műszaki
ma viszont olyan
Franciaországban.

Az ország iparának, mezőgazdaságának mindenesetre olyan nagy a szakemberéhsége, hogy a fiatalok jórésze tud továbbtanulni, bár nem mindig az érdeklődésének megfelelő szakon és iskolában. Ezt bizonyítja: a tanulmányaikat befejező szakemberek sokan választanak képzettségüktől eltérő szakmát. A szakmunkás-bizonyítványt szerzők közül évente négyezren segédmunkásként, háromezren csak betanított munkásként dolgoznak. Az érettségizettek közül évente hétezer fiatal „kallódik el". A mezőgazdasági technikusoknak csak

matikus, 47-ik a tanító.
Mindennek ellenére a legna
gyobb túljelentkezés általában
humán műveltséget, képzettség
nyújtó egyetemeken van.

Hogyan, mivel érvényesül ma
napság az iskoláit tisztességgel el
végző ember?
Korona Imre megbízott főagro
nómus: „Isszonyú pechem van ké
rem, a szüleim így, szőkének hoz
tak össze, szakállamat egy lég
áramlás lefújná. A nők mindig ö

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 18
ÉLET ÉS IRODALOM

Kozák Anna
1021

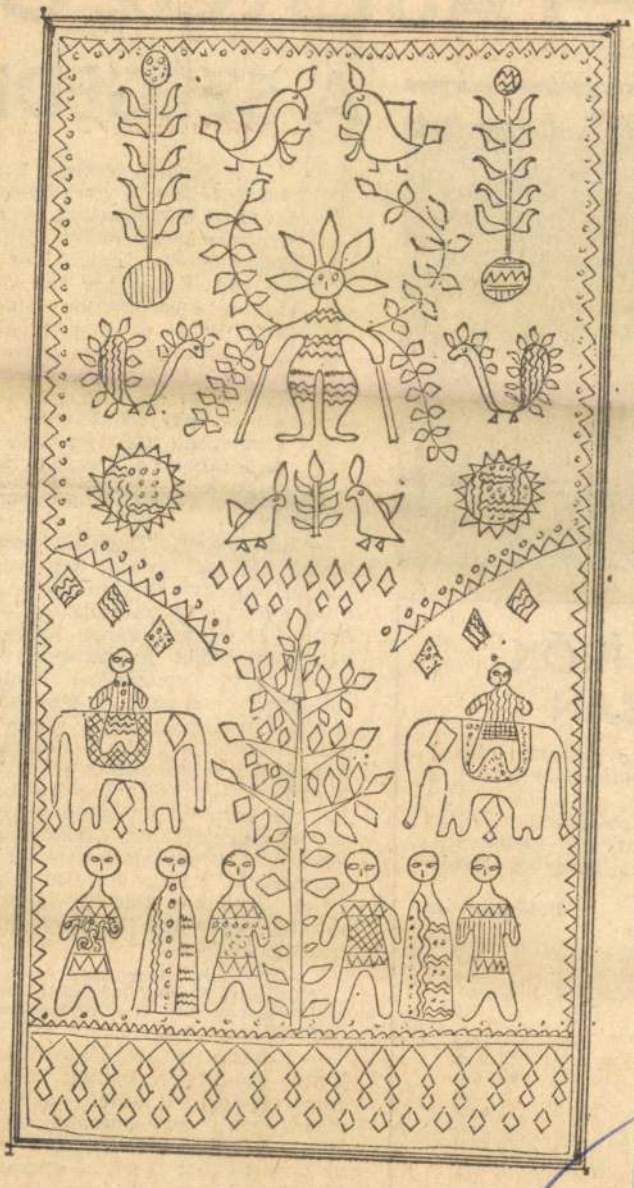

Kozák Anna: Textil-terv

A SZEGEDI

A Szegedi Nemzeti Szính igazgatóval, Sándor János p dezővel beszélgetünk. A szín Helmer bécsi építész cégnek 80-as éveiben, amely cég a t — van is bizonyos hasonlósá többször átépítették, felújíto sulat is — a következőkből énekkari tag (40-re lenne sz sának pillanatában, mert re vesebben) és 22 zenekari ta el; az operaelőadásokon a s színházban 1029 férőhely va öltözőhelyiségek száma tíz.

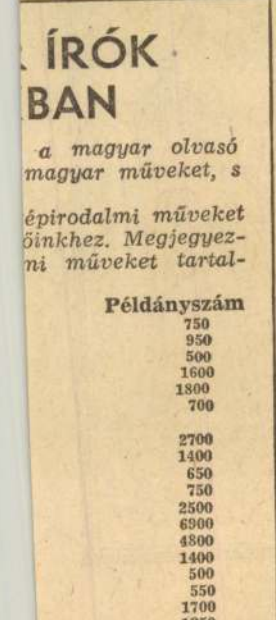

— Okoz-e gondot a próbaterem hiánya?

— Rengeteget. Tizenkét bemutatónk van egy évben, hat prózai három operett és három opera ezen felül nyolc felújítás. Az évadot — folyóparti város lévén — nem kezdhetjük szeptember vége előtt: a víz vonzásával nemigen tudnánk versenyezni a szép szeptemberi estéken. Május végén be kell fejeznünk az előadásokat kezdődik a felkészülés a szabadtéri játékokra. Így aztán legföljebb ha két hét színpadi próbaidő jut egy egy produkcióra. Az általában szokásos öt heti próbaidőt persze mi i megtartjuk, de így az első három hetet szobában töltjük, ahol a munka legelemibb feltételei sincsenek meg.

— Tizenkét bemutató és nyolc felújítás: tekintélyes szám. Hány előadást él meg egy-egy bemutatott darab?

— Színházunk előadásszámát tekintve majdnem annyit játszik mint egy prózai színház, egy operettszínház és egy operaház együttesen. A prózai előadásokból 20-at az operettekből 35-öt, az operákból 12—15-öt tartunk itt bent, a nagyszínházban, ehhez jön még összesen 70 tájelőadás és 30 gördülés.

— Gördülés?

— A színházon kívül tartott operaelőadások hivatalos neve

ÍRÓK BAN

a magyar olvasó magyar műveket, s

épirodalmi műveket őinkhez. Megjegyezni műveket tartal-

Példányszám
750
950
500
1600
1800
700
2700
1400
650
750
2500
6900
4800
1400
500
550
1700
1250
500
1400
3900
600
1900

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Kozák Anna
ÉLET ÉS IRODALOM
1973 JÚN 9.

1021

Ünneprontó levél

Kozák Anna rajza

Kedves Hilda!

Megrögzött hívedként sorra olvastam a lelkes és megható újságírói üdvözleteket, riportot, méltatást, melyek születésnapod alkalmából megjelentek. A színes és szeretetteljes ünneplő írásokat, a családi és színpadi fényképeket jó volt olvasni, nézni, emlékeim vetítővásznán megjelentek a seholsem közöltek is, a Vasas székház-beliek meg a vigadói estek régvolt képei, a Ljubov Jarovájáé, filmszerepeké, de még Agatha Christie vénkisasszonyáé is, hiszen mindegyik Te vagy, a mozgalmi hős éppúgy, mint a vérbeli, túlzásokra is vetemedő komédiás.

Megrögzött, kitartó hívedként szívből örültem a köszöntők kórusának, valami mégis zavart ebben az össznépi ünneplésben. „Gobbi" címen az olvasók százezrei egy sikerdús élet felhőtlen, irigylésre méltó történetét ismerték meg, színpadról álmodozó leányzók a már-már mesebeli karrier rajzát, mely töretlen ívben emelkedik a mozgalmi helytállás földi hőskorszakától a színpadi csillagok mennyei létéig. Kívánnám én is persze, hogy legyenek mind többen, akik példának választanak, akik elszánják magukat, hogy követőid lesznek, hűségben, jókedvben, színészi és emberi lelkesedésben, jóságban, buzgalomban. Csak éppen nem ártana, ha új és majdani híveid azt is tudnák, amiről a színesszép köszöntők nem tettek említést. Azt, hogy a „gobbiság", az a páratlanul teljes élet, amely a színpadi léten túl magába foglalja a közélet politikai elkötelezettséget, a másokkal törődést, az igazmondást és minden élő szerelmét, nemcsak örömforrás, nem operettdívák csillogó sikerlánca, nem az aranyos komikák, autogrammosztó hősnők glóriás mennybemenetele. Hanem bizony kudarc is, csalódás, nem egyszer, nem kétszer fejjel a falnak futás is, nemcsak népszerűség, jóval több annál: alkalmi és kitartó gáncsoskodók gyűjtése, bukás és talpraállás bukás után, többéves száműzetés a Nemzeti paradicsomából, vállalása a meg nem értésnek, a fáradságos, szürke aprómunkának, igaztalan elmarasztaltatása egy-egy jelentős színpadi „tettnek" és özöne a jelentéktelenebbek felmagasztaltatásának.

Láttalak én keserűnek, fák, kutyák, őzek társaságába menekülőnek, gyengének és rosszkedvűnek is, dühösnek, káromkodónak, volt, hogy vállat vontál, legyintettél, mondtad, kérdezted: hát érdemes? Aki követni akar, jó, ha ezt is tudja. Hogy nem az az erős jellem és nem az a szenvedélyes művész, nem az igazi igaz, aki holmi örökmozgó libegőn siklik fel a csúcsra, hanem aki Hozzád hasonlóan vállalja a mindenkori újrakezdést, aki a csalódásokon túllépve újjáteremti hitét és elszánását, aki nemcsak simogatni, de verekedni is tud, akit már-már kiszámolnak a ringben, ám az utolsó pillanatban mégis talpra ugrik, aki a „hát érdemes"-re végül mindig azt feleli magának: igenis, öregem, érdemes.

Hát ezt tanulják meg tőled rajongóid, bármi légyen is a mesterségük.

Ezért hiszem azt, hogy bár az ÉS-ben nem igen szokás színészt köszönteni nyilvános magánlevélben, a Te eseted rendhagyó eset. Magad vagy rendhagyó. Mintha egyszemélyben közintézmény, köz-tanulság, köz-biztatás volnál. Nem a Szabó néni „aranyszíve", példátlan népszerűsége révén. Talán annak ellenére. Aki ismer, annak többről szólsz. Hűségről, szilárd hitről — elveket, mesterséget, barátságot illetően — szólsz a szigorúan következetes gyengédségről, emberségről.

Hatvan éves volnál! Egész ényed perel az anyakönyvi adattal. Ehhez gratulálok magán- és közszeretettel.

Márkássy Judit

Itt, Pozsonyban kerültem először kapcsolatba a színházzal. Pozsonyban nyolc hónapig német színház volt, csak két hónapig játszottak magyar színészek: Krecsányi Ignác temesvári színtársulata. Én minden este ott voltam a tíz krajcáros diák állóhelyen, ezért ötször láttam a Vasgyárost, amelynek bődületes sikere volt. De az igazat megvallva, nem a Vasgyáros miatt mentem, hanem mert ifjúi szívem egész hevével szerelmes voltam a drámai hősnőbe, akit Tóvölgyi Margitnak hívtak. Hosszú életem során — a vidékieket is beleszámítva — 18 színésznőbe voltam szerelmes, Tóvölgyi Margit volt az első. Ezért aztán sokat sündörögtem a színház körül, hátha látom ideálomat. Láttam is nem egyszer, de mindig a délceg bonviván kíséretében, akire roppant féltékeny voltam és akinek a nevét szintén nem felejtettem el, pedig van annak már több mint hetven éve: Thury Elemérnek hívták.

Egy vasárnap délután a színlap az Aranylakodalom című hazafias drámát hirdette, én megint ott sétálgattam, mikor a színház oldalkapuján kijött egy lobogó őszhajú ember — ismertem, Krecsányi Ignác volt —, körülnézett és meglátva engem, odaintett:

— Mondja fiatalember, akar fellépni a darabban, mint statiszta?

— És mit kell nekem ott csinálni? — kérdeztem repeső szívvel.

— Semmit, csak ordítani — mondta Krecsányi és már karonfogott és vitt végig egy hosszú folyosón, aztán bevitt egy szobába, ahol már sokan voltak, ott lehúzták a ruhámat, bő bugyogót és mundért húztak rám, fejemre nyomtak valami csákót, kezembe nyomtak egy puskát, és belöktek a színpadra. Ot. már javában ordítoztak, amihez én is lelkesen csatlakoztam. Mint utólag megtudtam, a piski hídfő csatájába kerültem — osztráknak. A vitéz honvédek minket osztrákokat — öten voltunk — irgalmatlanul lelökdöstek a hídról. A közön-

csak
fogv
tünk
kai
kere
lett
dom

A
jezte
hely
tem, egy Vas megyei kisvarosba, nem messze szülőfalumtól. Itt két nevezetes eseményről számolhatok be. Az egyik az, hogy egy kedves kollégám, Mathiász Artúr, aki a német mellett az éneket is tanította, rávett arra, hogy a szerinte szép érces bariton hangomat vele képeztessem. Jártam hozzá énekórára — természetesen „of potying" — és ő erősen biztatott, még az Operát is emlegette. De ez még nem lett volna baj, hanem ügybuzgó ember lévén, még egy négytagú kórust is szervezett, amelyben persze én voltam a bariton. Egy iskolai ünnepélyen lépett fel velünk, ahol jelen volt a kisváros java népe, és hallgatta a szavalatokat és felolvasásokat. Aztán jöttünk mi, a kórus. Vörösmarty szép versét, a Késő vágyat tanította be nekünk Artúr. A versnek négy sorát: — Hiába, hasztalan — ifjúság és remény — örökre veszve van — az élet tengerén ... — ezt nekem kellett szólóban énekelni. Azaz, hogy kellett volna. Mert mi történt? Ahogy rákezdtem: Hiába — az *i* betűnél megcsuklott a hangom, és valami furcsa sipító hang jött ki a torkomból, mintha nem is én énekeltem volna. Újra próbálkoztam, de az átkozott *i* betűnél megint ugyanaz történt. A közönség mulatott, Mathiász dühöngött, én röstelkedtem. És szigorúan elhatároztam, hogy nem járok többet énekórára. Ezt meg is tartottam, igaz, hogy Mathiász sem hívott.

A másik nevezetes esemény egészen más természetű volt. Egy szerelmi ügybe bonyolódva kénytelen voltam egy első emeleti ablakból kiugrani. Az ugrás pompásan sikerült, Szentgotthárdon ugrottam ki, és Székelyudvarhelyen pottyantam le. A botrány miatt ugyanis oda helyeztek.

Ezzel elbúcsúztam a Dunántúltól. De az ifjúságtól is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 AUG 12.

Korálk Anna

1021

Kozák Anna: Textiltery

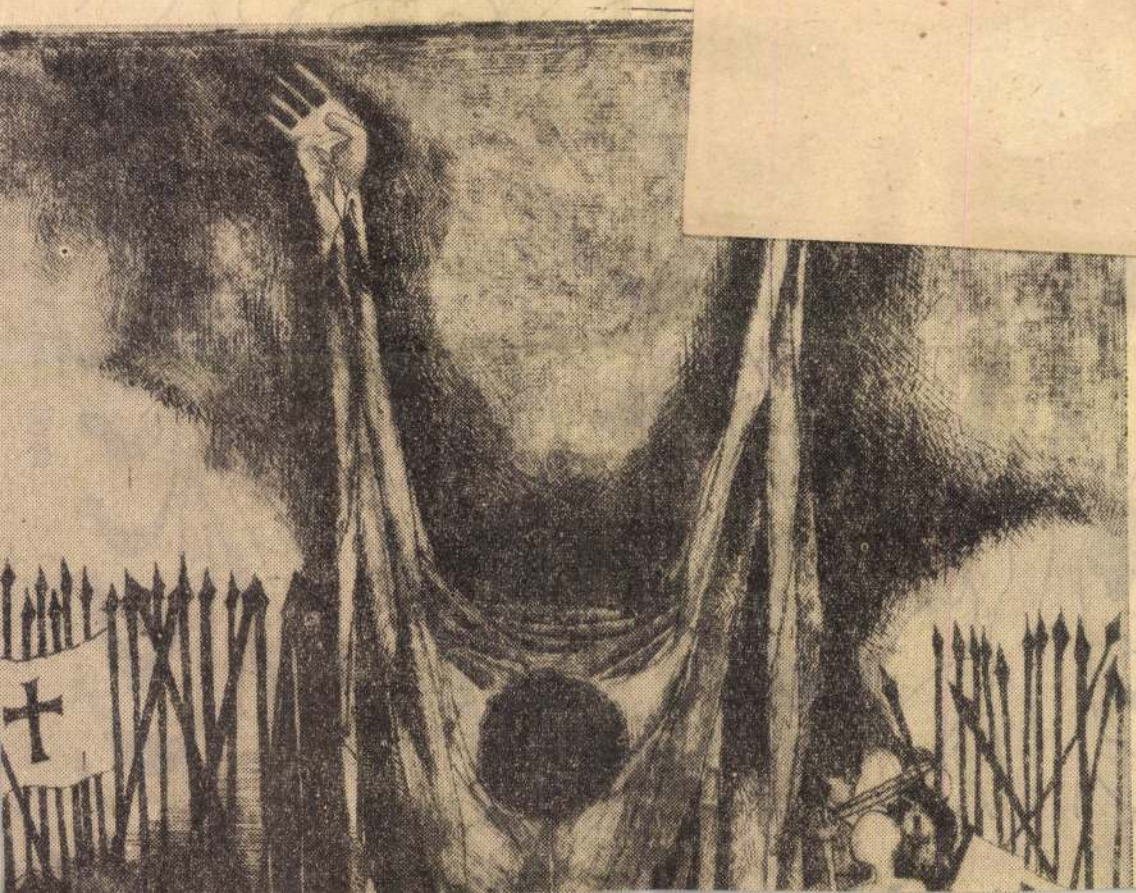

sa-illusztráció

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozák Anna

1972 APR 15

rca most se rándult, a

nyos sírhoz vezette Zsabkát. A sírban Ján
apósa nyugodott.

1021

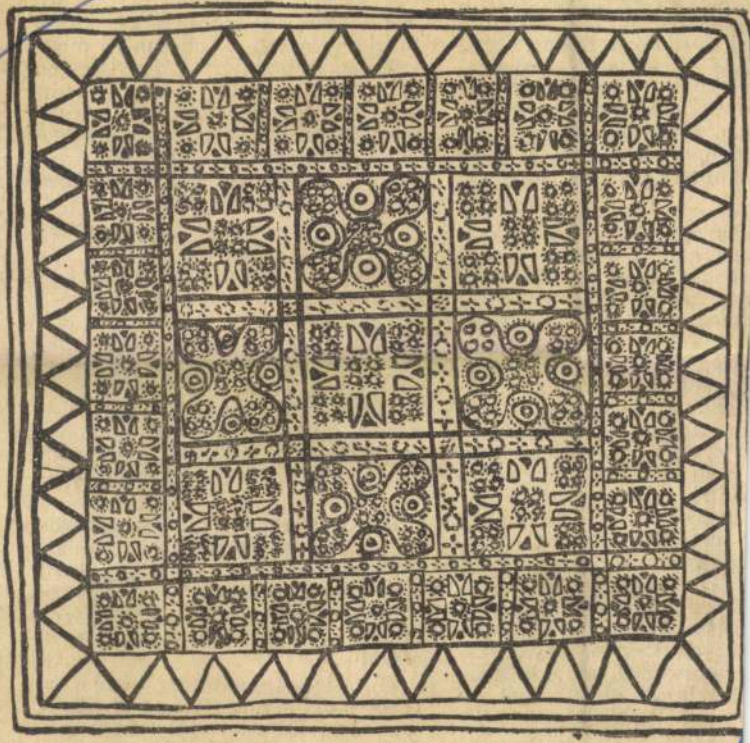

Kozák Anna: Textilterv

s jövünk, a határtalan
ellenére is, bizonytala
ől a sajtó, a rádió, a
ván naponta ad vészjelz
n szólva a könyvek szá
eiről. És ha már a rá
tűnő elméket hívott eg
yos kerekasztal-beszé
zerettünk volna olyasv
allani, ami számunkra
den felfedezésnél izgalma
iyen a gondokodó ember?
múltban, nem a jövőben.

ogy *dr. Eke Károly*nak, a
vezetőjének ezúttal is na
tározott, előre megtervezett
se volt a vita menetéről.
ak ellenére, hogy voltak fi
méltó mozzanatok — a
magatartás kérdései, a mű
szempontja, a vidéki értel
egnyilatkozásai —, a gon
túl simán, párhuzamos sí
ttottak el egymás mellett,
hogy megütköztek volna
l. Ez a szerkesztő diplo
irányításának „köszönhe
túlontúl vigyázott arra,
eszmék csúcsforgalmában
i karambol be ne követ
Ez a törekvése végül is
a sikerrel járt, hogy mind
ányos szenvedély okozta
dtatásokból, mind a gon
izgalmas kalandjából ki
k.

hogy a szerkesztés túlságo
nsúlyra, túlzott harmóniá
edett, akaratlanul is an-

lyebben megismerni és az ember javára fordítani. Végül is azért tanulunk, kutatunk, hogy az ember valóban emberré váljon.

Tegyük hozzá: ugyanezért vitatkozunk is az emberről.

Természetesen nem várhattuk, hogy az ember — az emberiség — létkérdéseit sorra megoldja a Rádió és TIT együttműködése. De szívesebben vettük volna, ha kevesebb emberrel és több eredeti gondolattal ismerkedhetünk meg. Udvarias, protokolláris felszólalók helyett olyan vitázókkal, akik nem mindenben értenek egyet egymással.

Petrovics Emil a művészetszociológiai vita során eképpen sóhajtott fel: szeretnék egyszer olyan emberekkel vitatkozni a művészetről, akik nem szeretik a művészetet. És akik vállalják, hogy nem szeretik.

Mi is szeretnénk olyan eszmecseréket hallani a rádióban, amelyekben nemcsak a kutatás *tárgya*, hanem eleven, igazáért küzdő résztvevője — egyszóval vitapartner is — az *ember*.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 AUG 25
Kozák Anna

1021

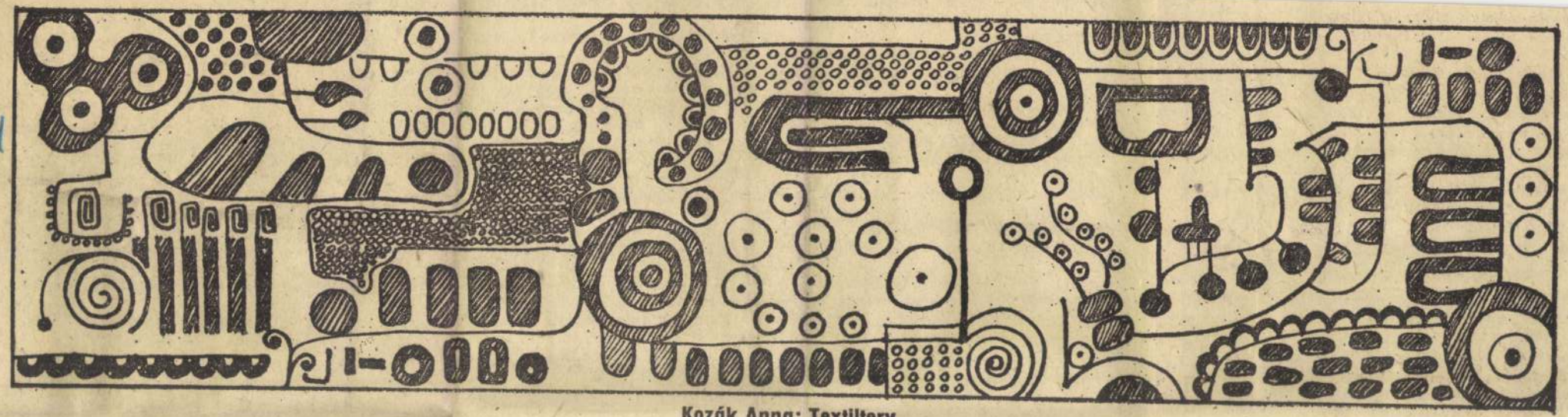

Kozák Anna: Textilterv

Három pénteknyi setét köhögés,
holnap utolsó útra indulok.
Oldoztam volna hajókötelet,
hajítnék fejszét Sweynnel, dubiini csapdán,
s itt, Hamnavoe-ban, fejem alatt vánkos.
De menjenek rendjén a dolgok.
A pap olajat adott s kenyeret, jó rakomány.
Ragnhild, a lányom, kulcsolja kezem.
A Ljot fiú majd húzza a harangot.
Azt mondtam Erling Saltfingersnek: Vesd
a hárfám zöld habokba,
Yesnabynál,
ha útrakelsz még,
rákhalászni.

Igen, Arnor, ez lett volna az igazi történet. De hiába jajdulnak a kürtök, innentől kezdve minden csupa szünetjel. A hallás többé nincs a rakományban.

Ereszd ki a hárfát sós ujjaidból, Erling. Nem adja magát a vers. Ott van, csapdáink fölött két szárnycsapásnyi verssor, mindörökre érintetlenül.

nyan beszél angolul, oroszul, németül, franciául, csak magyarul nem tudja mindig kifejezni magát.

Nem plagizál, ahhoz nem elég olvasott.

Nem tud egyszerűen írni. Egyszerűen rossz író.

Bonyolultan ír, hátha valamit belemagyaráznak.

Fél-analfabéta. Csak ír, de nem olvas.

Nem írja meg, és nem bírja el az igazságot.

Sokat utazik, de csak a sikerélményeit szereti megírni.

Azért sértődik meg a rossz kritikán, mert szeretné titokban tartani tehetetlenségét.

Hódolatra vágyik, nem bírálatra.

Elkötelezett író, de arra mindig vigyáz, hogy kinek és minek kötelezi el magát.

Nagyon érzékeny. De nem mint alkotó, hanem mint megbírált.

Van önkritikája, de az mindig kedvező.

Ha leszólják, ölni tudna. Csak írni nem.

író gép.

Regenyét egy regény terjedelmével írja túl.

Közhelyei egyetértésre ingerlik az olvasót.

Mennyi a közlekedési baleset, és mégsem lehet remélni, hogy regénye főhősét a második oldalon elgázolja egy teherautó!

Hibátlan műveket ír. A hiba mindig másokban van.

Nem adhat mást, csak mi lényegtelen.

Szerencséjére néha félreértik.

Önhittségének magyarázata az, hogy vakon hisz önmagában.

Mindenkinél nagyobb lévén, senkit sem irigyel, s nem tűnik fel neki, hogy őt sem irigylik.

Nem a szavak, még kevésbé a mondatok embere.

Nem az íróasztalán könyököl, hanem érvényesülése érdekében.

Ha nem is a Parnasszuson, de a telefonkönyvben mint író szerepel.

Ha tehetségre tudná váltani aprópénzét!

ki magát, mert ívekben gondolkozik.

Immel-ámmal marad életben, pedig tudja, hogy mint megboldogultat, jobban elismernék.

A megjelenés fontosabb számára, mint a megjelenítés.

Tulajdonképpen ateista. Önmagán kívül semmiféle istenben nem hisz.

Egyik főbűne, hogy csökkentette az olvasók számát.

Hogy lett belőle író? Sehogy.

Feleki László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozák Anna

szót vérezni csöndet vájni
a halálért sorba állni

1021

Kozák Anna rajza

dalom művészeti körébe tartozik. Kardos Tibor stílusával is izgalmat tud kelteni mondandói iránt.

Politikai történelem, irodalomtörténet, művészettörténet, zene-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozák Anna

1979 OKT 14

1021

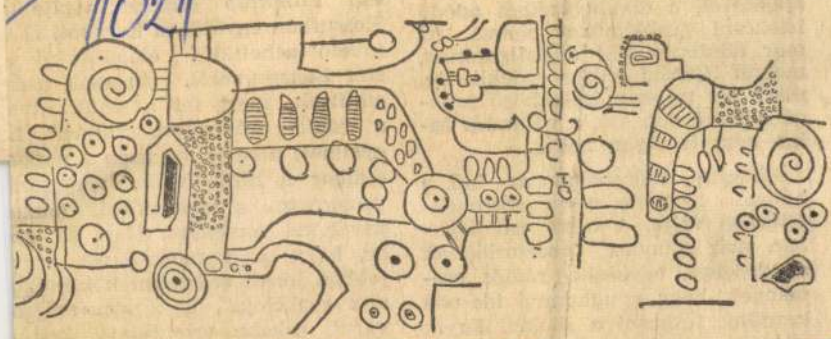

Kozák Anna rajza

tükörrel, amely a pszich
szociológus, és a diákság
ködésével, a diákhelyzetb
lélektani problémákat el
már döntenie kell a hal
melyik ifjúsági műsor érd
mert két teljesen különbö
gű adásról van szó, a vála
lán nem is olyan nehéz.

Ahogyan előrehalad az idő, a hallgató helyzete egyre szorongatottabbá válik. A hétfő esti órákban már annyira összetorlódnak az érdekes, egyidejű rádiós események, hogy nyugtalanul ide-oda kezdünk futkosni a skálán. Egyik adóról a másikra ugrálunk, mindenből egy keveset hallgatva, nehogy valami fontos eseményből ki-

amikor a rádió nem kényszerü
versenyezni a televízióval, önma
gával kel versenyre. Mert ha iga
az, hogy „a kommentátort egyr
jobban kezdi érdekelni közönségé
nek reakciója", úgy nem megza
varni, inkább orientálni kell
hallgatót: erre figyelj!

Különben félő, hogy az „éterbe

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 OKT 23

Kovàk anna
1021

Kozák Anna rajza

Felvételi iroda

Hétfőn bekopogott a felvételi irodára egy riadt, sápadt, fiatal nő azzal, hogy azonnal munkába szeretne állni. Dunaújvárosból érkezett, ott fésűsfonóban dolgozott. Ide a férje elől menekült, aki ivott és verte. Nyomban elrohant a megadott címre albérlőnek ajánlkozni, mert rokonainál csak néhány napig húzhatja meg magát. Kétségbeesve sietett vissza, a főbérlőt nem találta otthon. Kedden ismét megjelent egy hasonlóan fiatal és félénk nővel, ketten egyszerre újságolták, van már szoba, együtt fognak lakni, és rögtön dolgozni szeretnének. Reménytelenség ült ki arcukra, amikor orvosi vizsgálatra küldték őket. Ezzel elment a szerdai nap. Csütörtökön örömmel vették át a munkaruhát. Tizenkilenc évesek, két éve mentek férjhez. Már mind a ketten különváltan élnek.

A felvételi iroda vezetőnője le-

Fonnak

ha nem volna, a köd is nagyobb lenne. A gépek modernek, nagy teljesítményűek. Egy munkás több gépet kezel, másra nincs idő, csak a gépeket figyelni: mikor kell orsót cserélni, mikor kell az elszakadt szálakat összekötni. Mindegyik gép két oldalán sodródnak a szálak, állandóan a gép körül kell keringeni. A munkásnő ezért több

ban. Tizenegy
suszter volt, he
vérek, nem tu
mentünk, de há
szajöttünk. Akk
vállaltam mun
rűsfonógépen d
már művezető
akarják elisme
lemondtam, m

Kozák Albert fotóművész, az MTI munkatársa nyerte a belgiumi Knokke-Heist-ben megrendezésre került ötödik nemzetközi humorfotó kiállítás egyik fő díját, s meghívást kapott a jövő évi pályázat zsűrijébe.

Magyar Nemzet 1983 XI. 5.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Koza Sandor

1964 APR 29
LOBOGÓ

Gyermekrajz-pa

1071

▲ KOZA SÁNDOR:

SZOBA-RÉSZLET

„Budapesten, a Száva utcai általános iskola IV/a osztályába járok. Szabad időmben, amikor csak tudok, rajzolgatok. Még iskolába sem jártam, amikor már szerettem rajzolni, itt pedig kedvenc tantárgyaim közé tartozik a rajz. Lakcímem: Budapest, X. [illegible] út 126–130.”

Képsz

ól szer

EXHIBITION OF
KOZÁK ATTILA
KIÁLLÍTÁSA

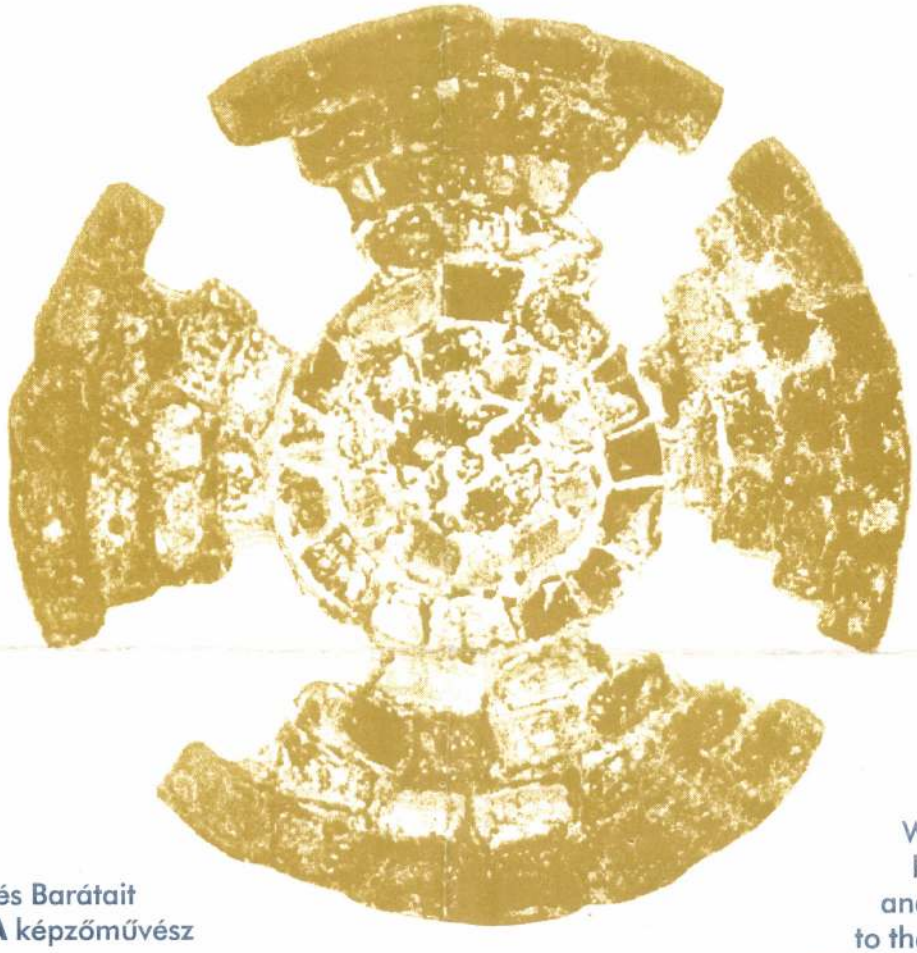

Tisztelettel
meghívjuk Önt és Barátait
KOZÁK ATTILA képzőművész
kiállítására.

Megnyitja:
Dr. POGÁNY GÁBOR művészettörténész,
1995 augusztus 21-én 17^{00} órakor
a **SZENT ISTVÁN BAZILIKA** Közönségtermében.
(Budapest, V. Szent István tér)

Megtekinthető:
1995 augusztus 21- szeptember 26 között,
minden nap nyitva: 10^{00}-18^{00} h-ig

A megnyitó napján 16^{30} h-tól
a belépés díjtalan!

We request the
honour of You
and your Friends
to the exhibition of
ATTILA KOZÁK artist,
in the Visitor's Hall of
SAINT STEPHEN'S CATHEDRAL
(Panorama Tower, Bp., V. Szent István tér)

Opening:
on 21st August 1995 at 5 pm,
by **Dr. GÁBOR POGÁNY** art historian.

Open: 21st August - 26th September 1995
on every day between 10 am - 6 pm

Admission free on
opening day from 4^{30} pm!

Külön köszönet a kiállítás támogatóinak:

ALP-INTER
Magasépítő Kft.
1161Bp., János u. 175.

BÉFLEX
Reklámstúdió Kft.
1114 Bp., Bocskai u. 21.; 1095 Bp., Csont u. 1.

Special thanks to exhibition is sponsored by :

EURO-MECÉNÁS
Alapítvány
1173 Bp., Határhalom u. 4.

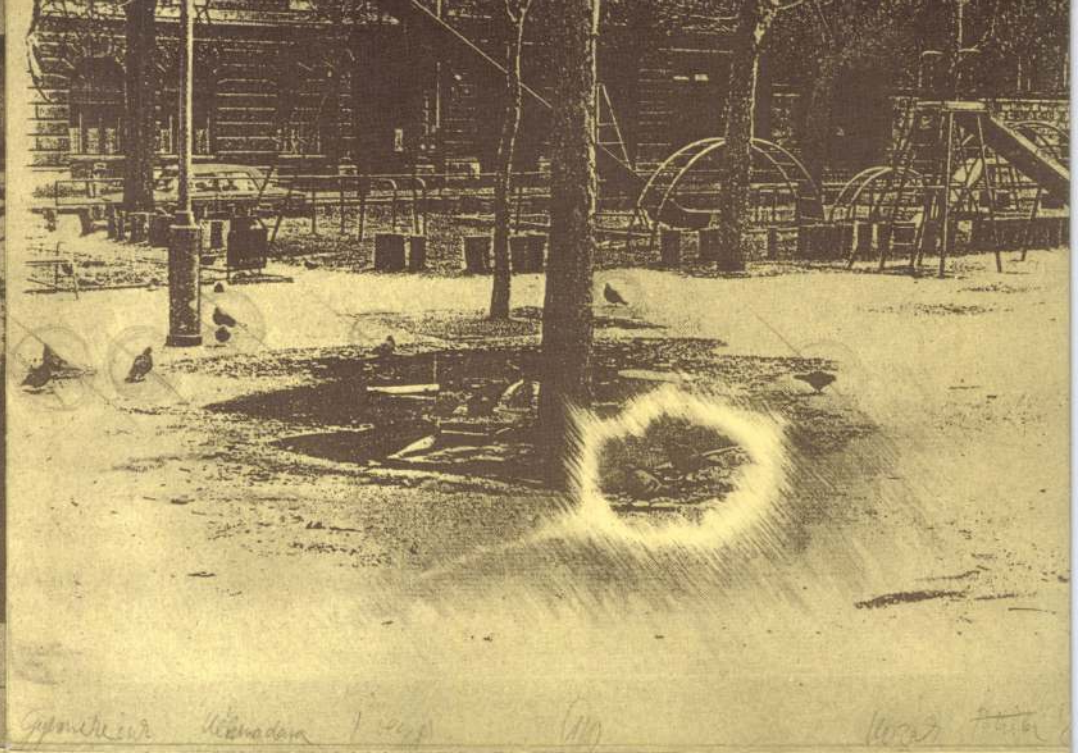

A MAGYAR SZÍNHÁZ BESTÉN. E' nemzeti intézet, mely megfelelő gyorsan nagyszerű jelentőségre emelkedik, első bérletének Pest-megye rendeinek határoztak, kik egyszersmint alakításuk, mely e' nemzeti játékszini ügyet nemcsak gyámolítá, hanem e' színházat is létrjöte, mely 1837. aug. 22-diki Vörösmarty „Árpád ébredése" című előjátékával, és az ezt követett „Bulcsú" című szomorújátékkal nyittatott meg. Fáradva e' lelkesedésen kívül nem lépett legközelebb, 's az épület hét 5 félesztendeig ures állá bejárjaz. Belső felkészültsége ellenben czélra és nyújtanak nemzetünk, 's e' világirás mindenkori kiadóság figyelmetét érdekelhetik.

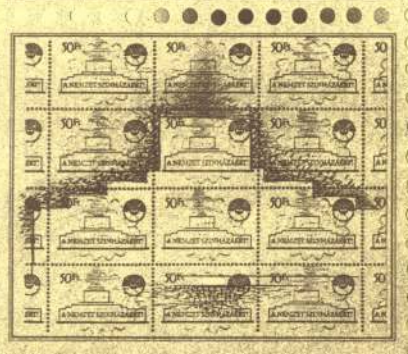

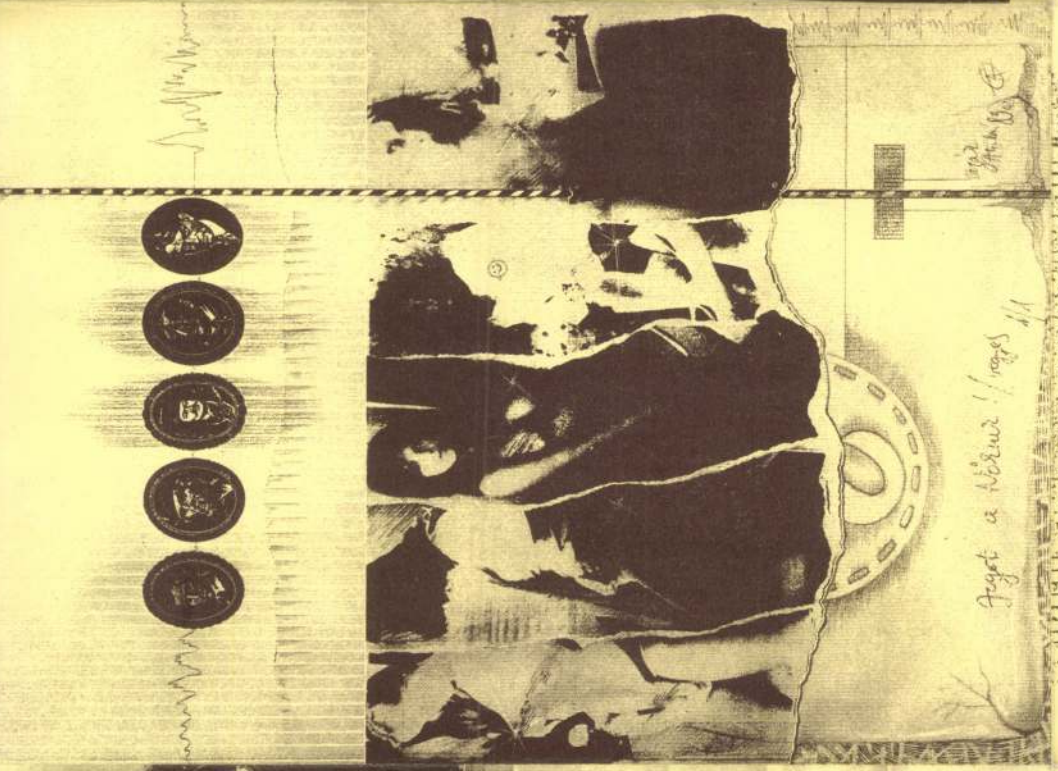

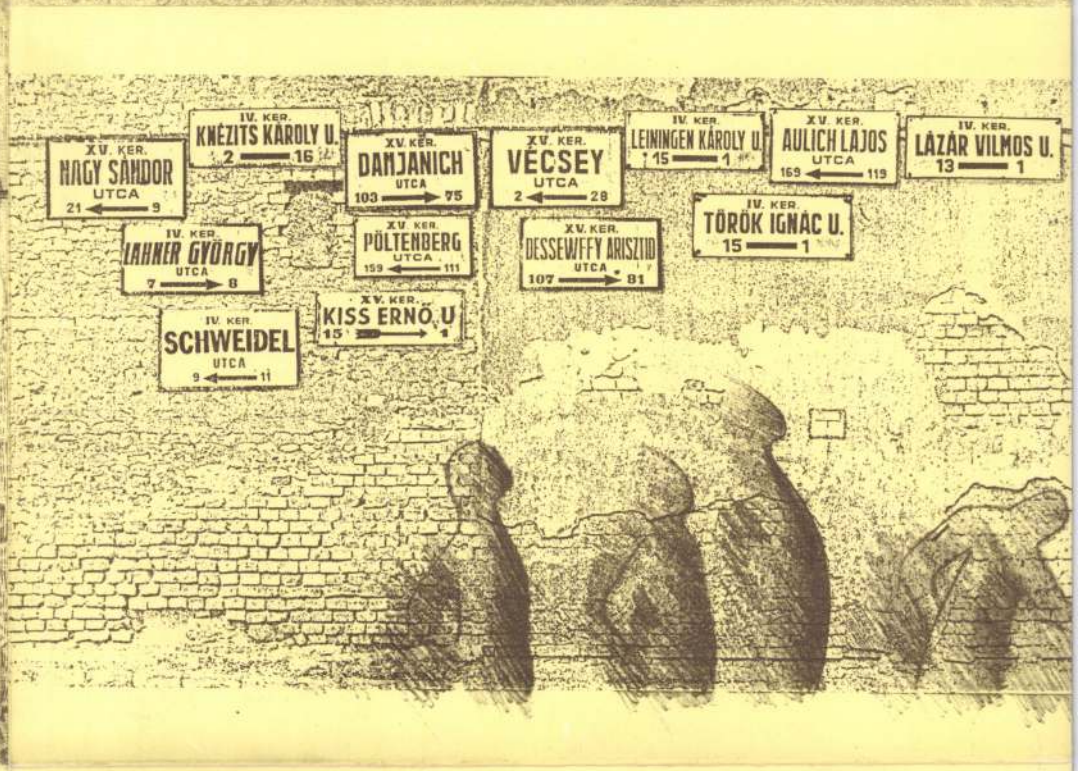

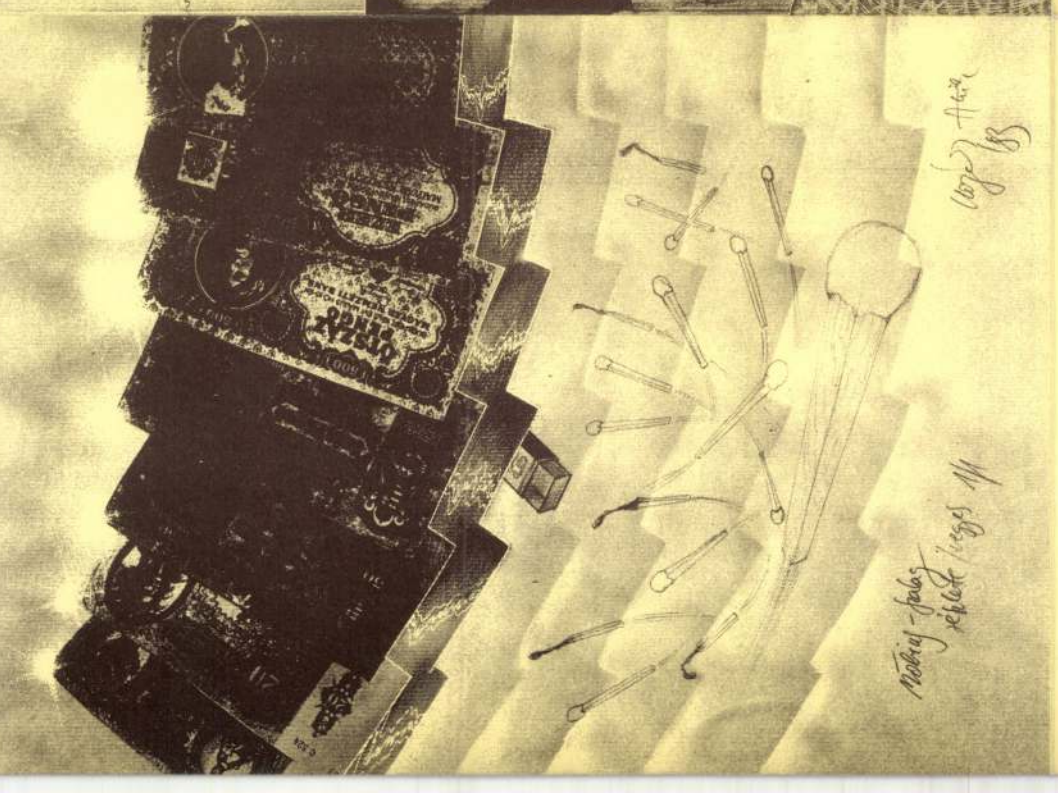

A kiállítást megnyitja:
ÁBRAHÁM RAFAEL grafikusművész
1984. október 17-én, 17 órakor

MEGHÍVÓ

KOZÁK ATTILA
grafikusművész
kiállítása 1984. X.17-XI.11.
STÚDIÓ GALÉRIA
Budapest, V.
Bajcsy-Zsilinszky u. 52.

SZÁMALK Repro 84

MÁR NEM SZÁMÍT

MOST SEM SIKERÜLT *

NEM LÁTOM, HOGY ÉRDEMES-E RONALD REAGAN TALÁLKOZNIA ... -VAL

ÉRDEMES-E RONALD REAGAN TALÁLKOZNIA ... -VAL

NEM LÁTOM, HOGY

Kozák Attila hivatása az alkalmazott grafika. Munkája, állása arra készteti, hogy egy-tételü, könnyen megérthetö gondolatokat hatásos grafikai eszközökkel fejezzen ki, s ezeket a reklám és propaganda szolgálatába állitsa.

Ez az egy-tételüség jellemzi a reklám területétöl távol esö munkáit is. Gondolatai itt is fontosak, lényegbevágóak - nem elemzik azonban az érzékeltetett jelenséget, inkább csak felmutatják azt. A "pecsét-ország" gondolat-körre füzött munkái egyértelmüen figurázzák ki a nálunk is jól ismert jelenséget - erös iróniával, groteszk jelleggel birálva azt. E müvekhez csak lazán kapcsolódnak az alkalmazott grafikai munkát az ötlettöl a megvalósulásig végigkisérö fázis-tételek. Ezekböl kiderül: nemcsak a pecsétek jelentenek fölösleges és hátráltató akadály-hegyet egy-egy ügyben; hanem a technika, a személyi viszonyok stb. szintén gátló tényezöként jelentkezhetnek. Oly müröl, amelyröl a nézö véleménye, hogy egyéni teljesitmény szülötte, itt világossá lesz: végleges formában egyáltalán nemcsak a készitője személyiségétöl függ, hanem önmagán hordozza a társadalmi körülmények /a kultura/ éppen létezö jellegzetességeinek a lenyomatát is.

Kozák Attila filmplakátjain már a témaválasztás érzékelteti, hogy a müvész felelösséget érez környezete iránt, s ezért olyan alkotásokat választ inspirálóként, amelyeknél a filmek alkotói is hasonló alapállással dolgoznak, mint ö; és hozzá hasonlóképpen nem tul áttételes gondolatfelvetésük. A néha már-már morbid-groteszk tárgyaknál, müveknél az ember jelenével és jövöjével kapcsolatos, nem tul optimista gondolatainak kapjuk egyszerü megfogalmazását.

A leginkább grafikus jellegü munkái karikaturái, melyek sajátosan ötvözik a szellemi fricskára mindig hajló szellemiségét a kulturált grafikai hatásokkal élö formával, a szórakoztatva elgondolkodtatás jegyében.

Chikán Bálint

KOZÁK ATTILA
kiállítása

Szegedi Ifjúsági Ház Galériája

1981. Szeptember 28. - Október 17.

Naponta nyitva: 14-21h-ig
Kedd szünnap

MAGYAR NEPKÖZTARSASAG

KÖLCSÖNLEGES BEJEGYZÉSEK 9

Kozák Attila
Születési hely, év, hó, nap:
Lakóhely: Budapest
Foglalkozás: grafikus
Munkahely: Magyar Nemzet
Szülők neve: Kozák Attila
Anyja neve: Kozák Attila
Házastárs neve:
Gyermekek neve, születési ideje:
Állampolgárság: magyar
Személyi igazolvány száma: AU—V. 180440
Útlevél száma:
Útlevél kiadásának helye, ideje:
Útlevél érvényességi ideje:
Útlevél kiadásának célja:
Útlevél megszerzésének módja: vásárlás
Útlevél visszaszolgáltatásának ideje:

Dr. Gerhard Döring

AZ EGÉSZSÉGES NŐ

Dr. Gerhard Döring AZ EGÉSZSÉGES NŐ

LAND ART I / [illegible]

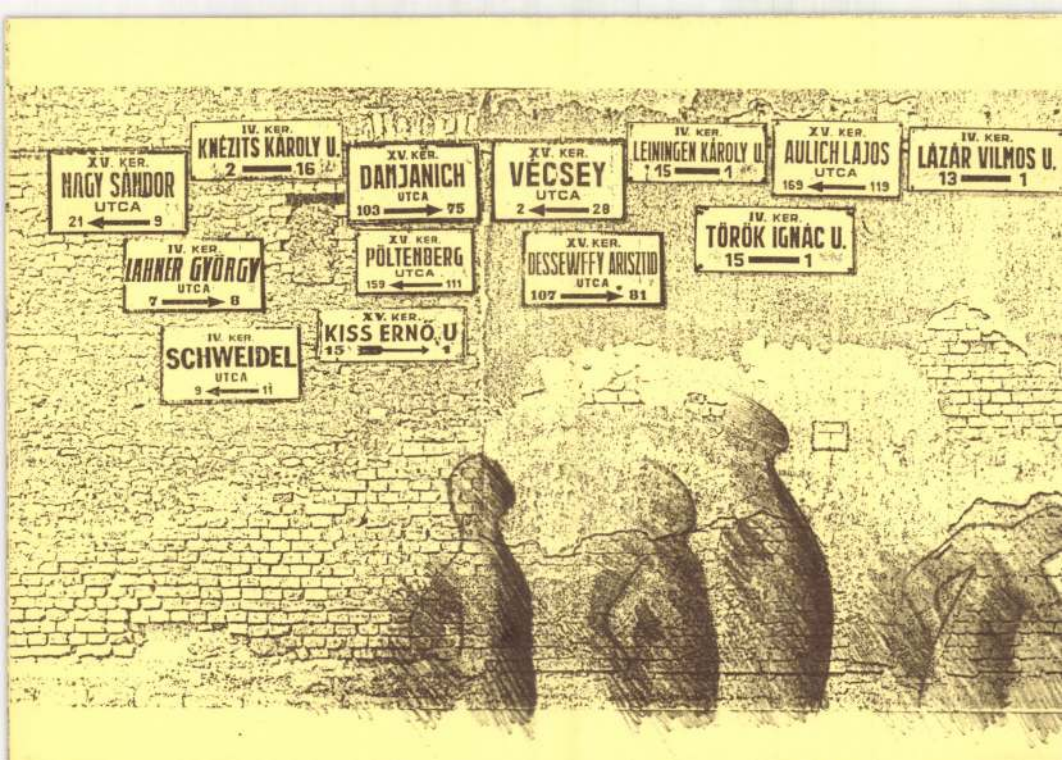
XV. KER.
HAGY SÁNDOR
UTCA
21 ← 9
IV. KER.
KNÉZITS KÁROLY U.
2 — 16
XV. KER.
DAMJANICH
UTCA
103 → 75
XV. KER.
VECSEY
UTCA
2 ← 28
IV. KER.
LEININGEN KÁROLY U.
15 — 1
XV. KER.
AULICH LAJOS
UTCA
169 ← 119
IV. KER.
LÁZÁR VILMOS U.
13 — 1
IV. KER.
LAHNER GYÖRGY
UTCA
7 → 8
XV. KER.
PÖLTENBERG
UTCA
159 ← 111
XV. KER.
DESSEWFFY ARISZTID
UTCA
107 → 81
IV. KER.
TÖRÖK IGNÁC U.
15 — 1
XV. KER.
KISS ERNŐ U.
15 →
IV. KER.
SCHWEIDEL
UTCA
9 ← 11

A' MAGYAR SZINHÁZ PESTEN. E' nemzeti intézet, melly megleplőleg gyorsan nagyszerű jelentőséggyi emelkedik, első beleszólását Pest-megye rendeinek hátrálhatott, kik, egyesülvest alakulának, melly a' nemzeti játékszínt ügyei nemcsak gyámolítá, hanem a' szinházat is felfejlés, melly 1839. ang. szinházi Vörösmarty „Árpád ébredése" czímű völjátékával, és az ezt hátrasott „Bellidor" czímű szomszédjátékkal nyitatott meg. Fokozva a' beleszólásan kívül nem lepen leghatóvalóbb, 's az épület kiki-5 felállítása sincs még ikka befejezve. Belül felállításának eltekben csinos és tipájaznak nemtelenül, 's a' világítás mindenütt bindrőleg ügyeszetesel rendeltetik.

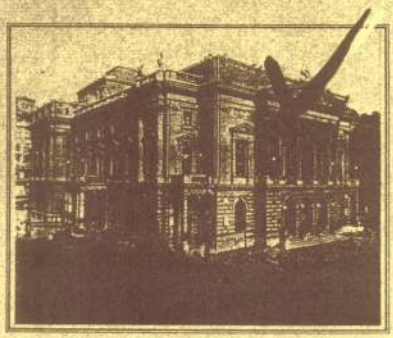

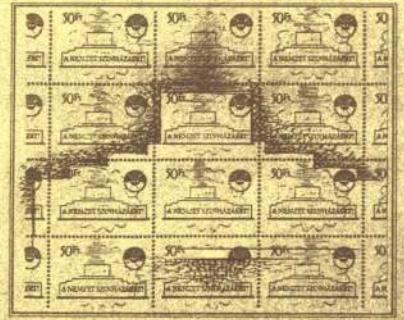

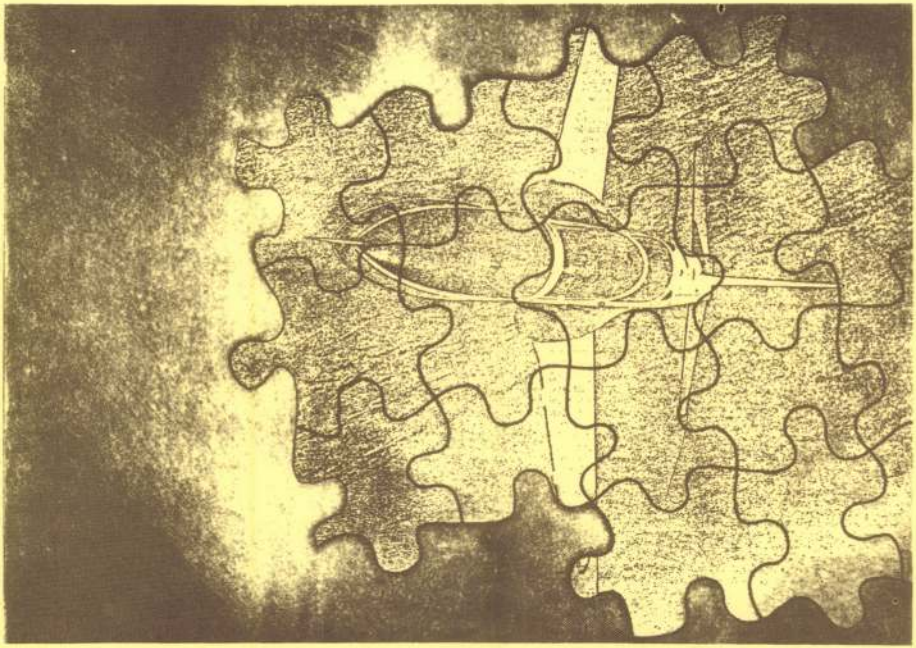

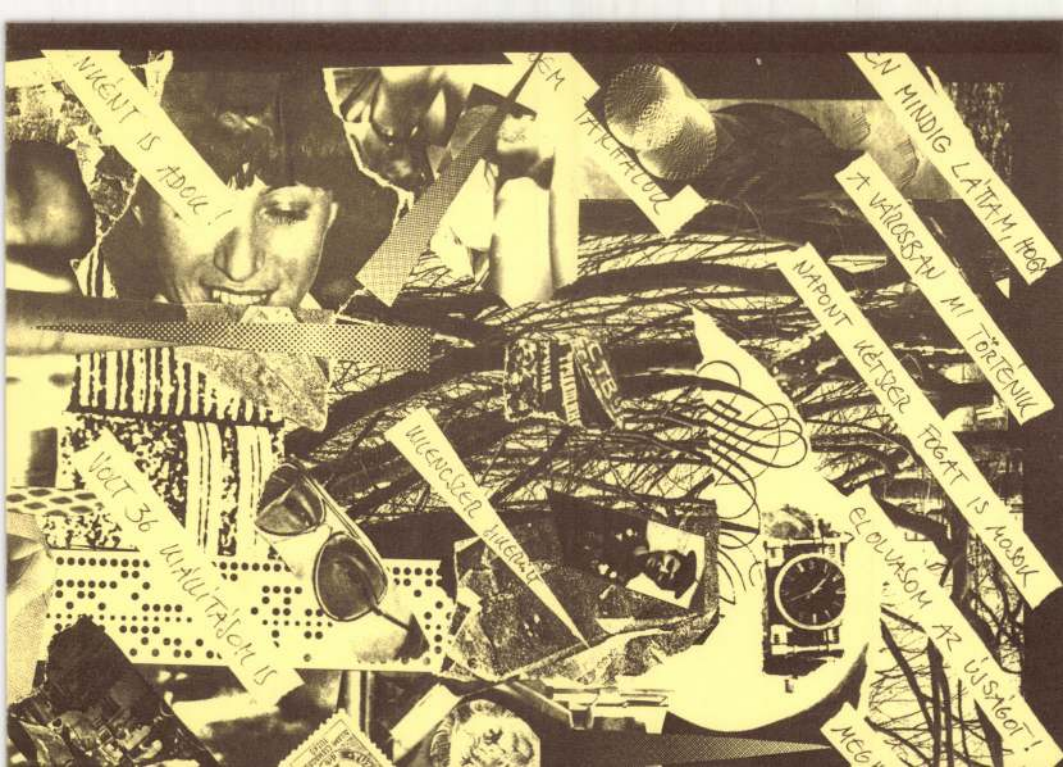
NKÉNT IS ADOK!
EN MINDIG LÁTTAM, HOGY
A VÁROSBAN MI TÖRTÉNIK
NAPONT KÉTSZER FOGAT IS MOSOK
EL OLVASOM AZ ÚJSÁGOT!
VOLT 36 KIÁLLÍTÁSOM IS

FELBONTJÁK AZ ÚTTESTET!
LÉGKOMPRESSOR!
MEGNÉZEM A TV-HIRADÓT.
ALTATÓT IS SZEDEK ÁM.
ÉN EGY ATLAGOS
WIHAGYTAM

800-1500 ALKALMAM
VOLTAM ÉN RÉSZEG IS
LÁTTAM HOGYAN ÖLÜK A DISZNÓT
ÉN MÁR CSAK VEGETÁRIÁNUS LESZEK
ÁZT IRJA AZ ÚJSÁG...
1984

LÁTTAM HOGYAN ÖLNEK HADIFOGLYOKAT
LÁTTAM PORNÓT IS.
LÁTOD FIAM ILYEN AZ ÉLET
IGÉRTEM KÉT GYEREKET
MÉGSEM KAPOK SEMMIT
ÉN IS HIRDETTEM MÁR!
LAKÁS

MÁR NEM SZÁMIT
NEMICSAK A PÉNZ ÉRDEKEL
MOST SEM SIKERÜLT *
...ITIKA IS...ÉRDEKEL
A HÉTKÖZNAPOK ÖRÖM

MAJD BETÖMIK A LUKAKAT
MÁR MEGINT
LÁTOK EGYEBET
ÉN NEM KAPTAM
KIPUFOGÓGÁZOK !!!
itüntelések
MI TÖRTÉNT VELED FIAM?
NEM ROSSZ!

IV. KER.
KNÉZITS KÁROLY U.
2 16
BONTJÁK A RÉGI HÁZAK
EGYSZER ÉN IS
PEDIG NAGYON SZERETEM
MINDIG

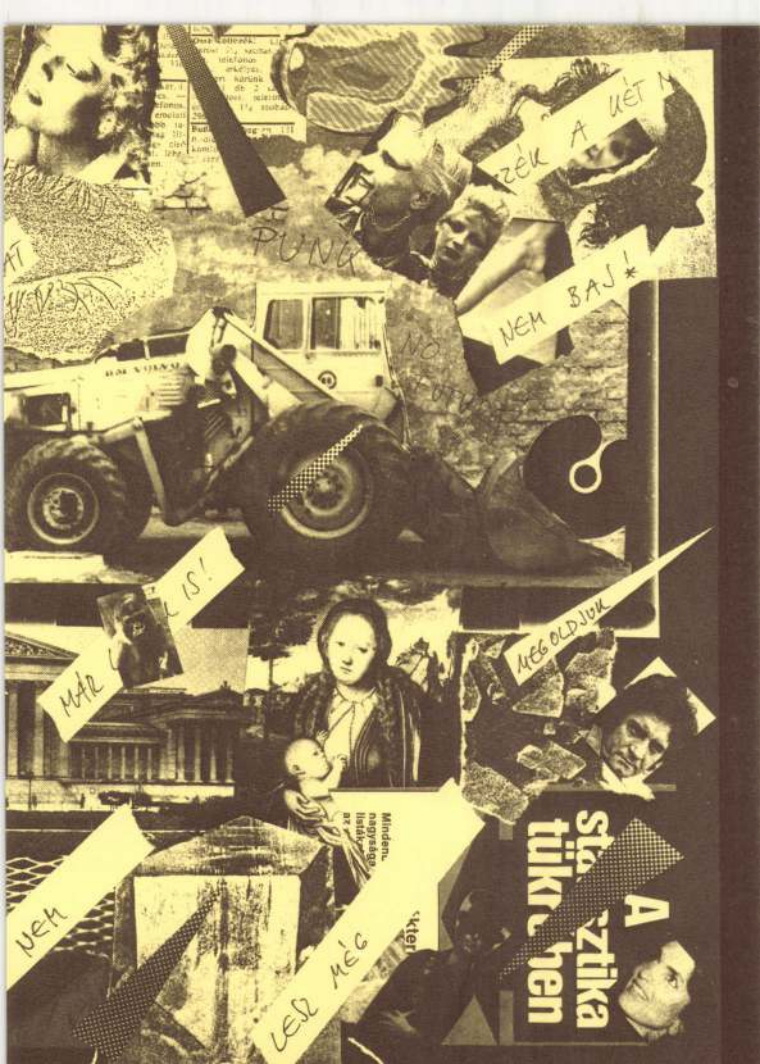
PUNK
NEM BAJ!*
MÁR
IS!
MEGOLDJUK
NEM
LESZ MÉG

A kiállítást megnyitja:
ÁBRAHÁM RAFAEL grafikusművész
1984. október 17-én, 17 órakor

KOZÁK ATTILA
GRAFIKUSMŰVÉSZ
kiállítása 1984. X. 17.-XI. 11.
STÚDIÓ GALÉRIA
Budapest, V.
Bajcsy-Zsilinszky u. 52.

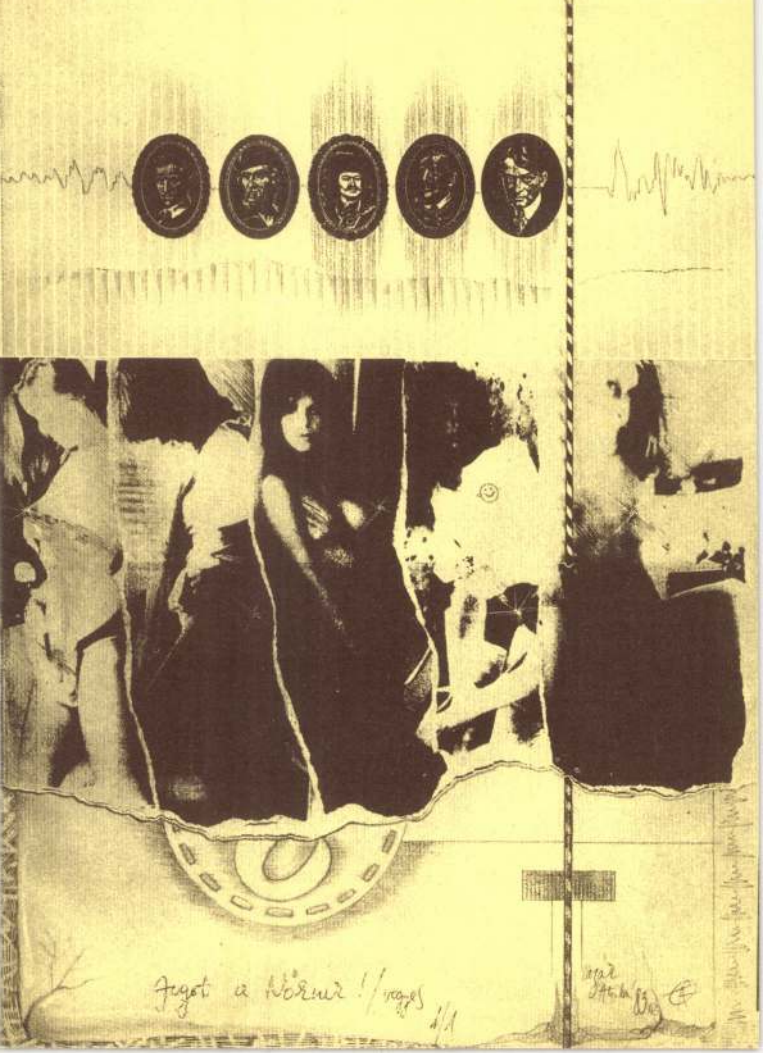

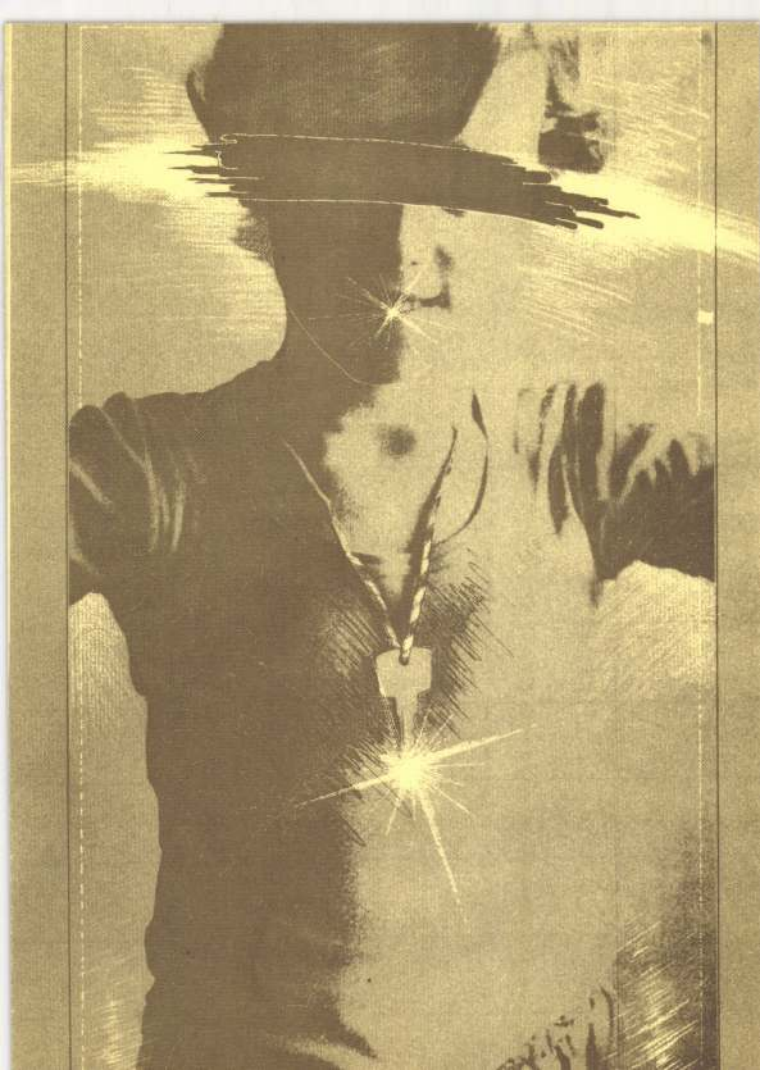

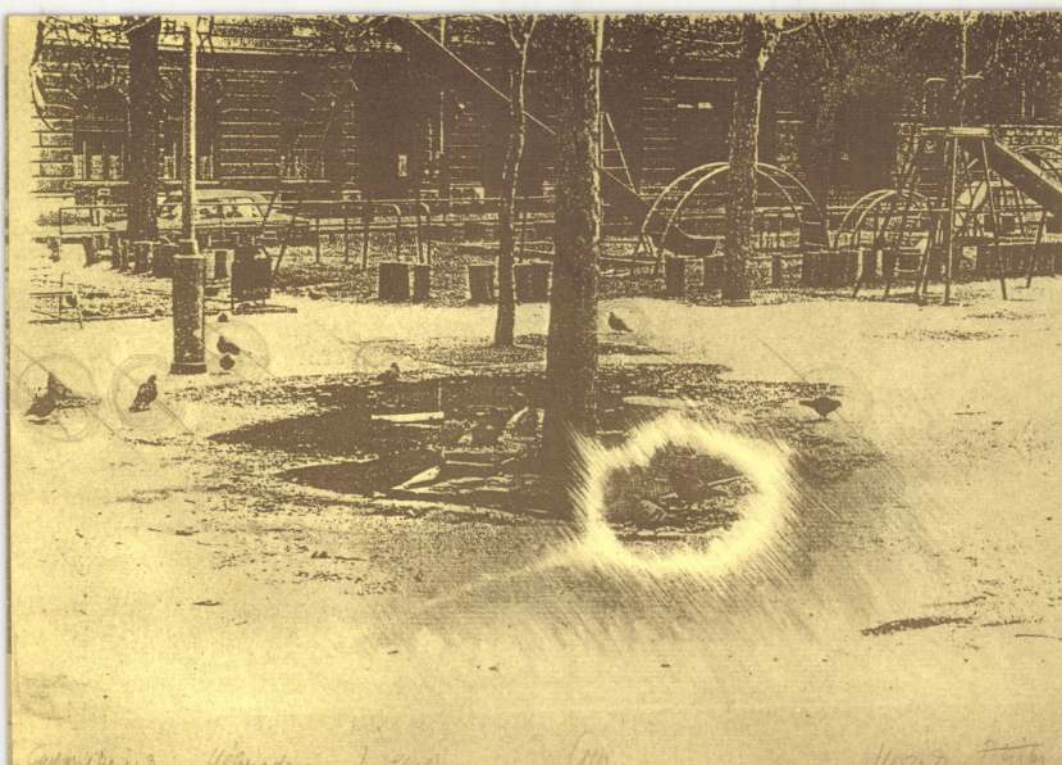

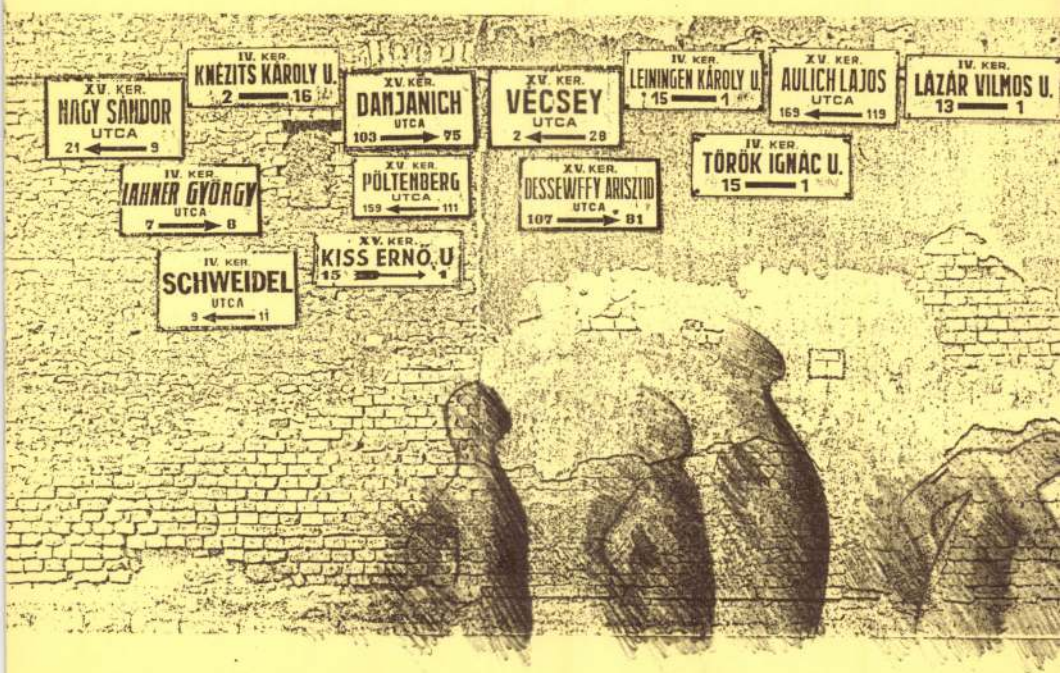
XV. KER.
HAGY SÁNDOR
UTCA
21 ← 9
IV. KER.
KNÉZITS KÁROLY U.
2 — 16
XV. KER.
DAMJANICH
UTCA
103 → 75
XV. KER.
VECSEY
UTCA
2 ← 28
IV. KER.
LEININGEN KÁROLY U.
15 — 1
XV. KER.
AULICH LAJOS
UTCA
169 ← 119
IV. KER.
LÁZÁR VILMOS U.
13 — 1
IV. KER.
LAHNER GYÖRGY
UTCA
7 → 8
XV. KER.
PÖLTENBERG
UTCA
159 ← 111
XV. KER.
DESSEWFFY ARISZTID
UTCA
107 → 81
IV. KER.
TÖRÖK IGNÁC U.
15 — 1
IV. KER.
SCHWEIDEL
UTCA
9 ← 11
XV. KER.
KISS ERNŐ U.
15 → 1

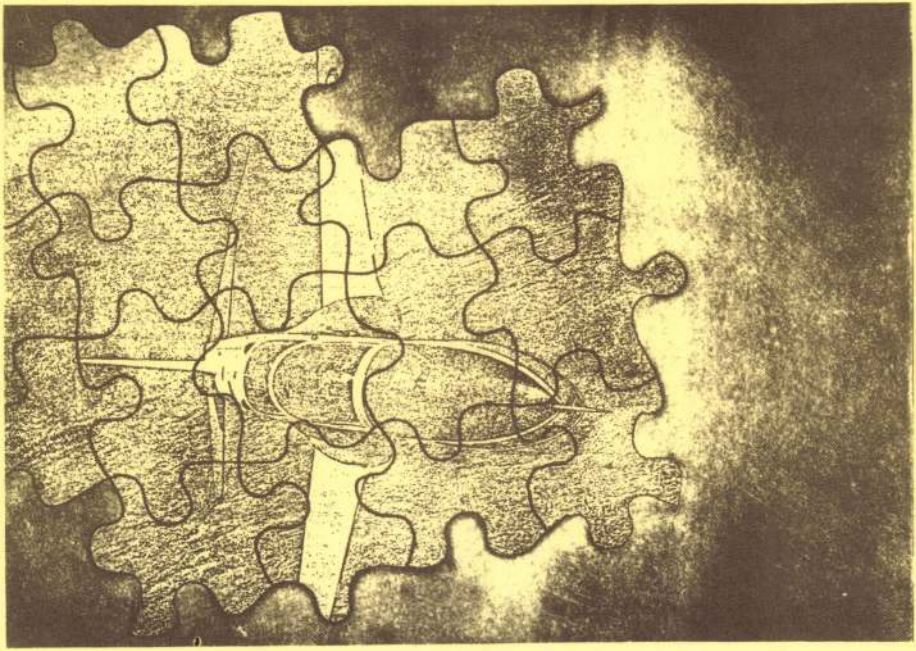

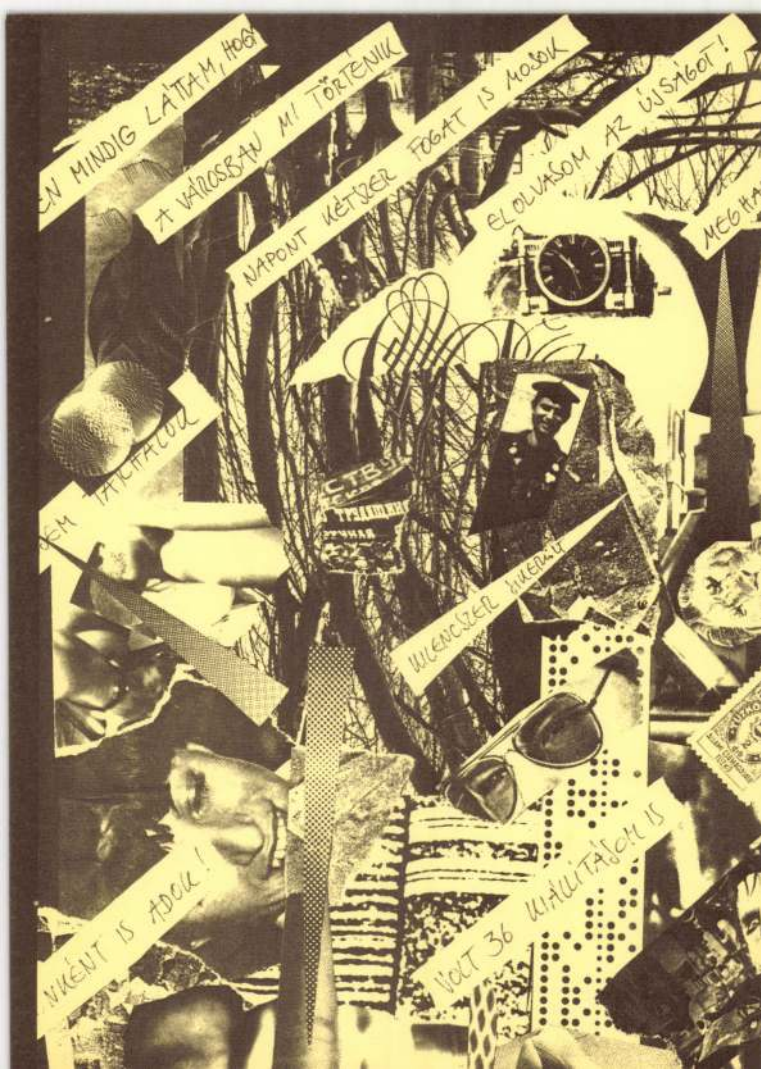
EN MINDIG LÁTTAM, HOGY
A VÁROSBAN MI TÖRTÉNIK
NAPONT KÉTSZER FOGAT IS MOSOK
ELOLVASOM AZ ÚJSÁGOT!
MEGHA
EM TARTHATOK
WLENCSZER SIKERÜT
NKÉNT IS ADOK!
VOLT 36 KIÁLLÍTÁSOM IS

LGATOM A HÍREKET
MEGNÉZEM A TV-HÍRADÓT.
ALTATÓT IS SZEDEK ÁM.
ÉN EGY ÁTLAGOS EM
LÉGKOMPRESSOR!
NEM CSALOK TÖBBET
FELBONTJÁK AZ ÚTTESTET!
VOLT
KIHAGYTAM

VOLTAM ÉN RÉSZEG IS
LÁTTAM HOGYAN ÖLIK A DISZNÓT
ÉN MÁR CSAK VEGETÁRIÁNUS LESZEK
MEGHASAD ÁM A
ÁZT IRJA AZ ÚJSÁG....
800 - 1500 ALKALMAM
1984

TUDATOM!
LÁTTAM HOGYAN ÖLNEK HADIFOGLYOKAT
LÁTTAM PORNÓT IS.
LÁTOD FIAM ILYEN AZ ÉLET
IGÉRTEM KÉT GYEREKET
MÉGSEM KAPOK SEMMIT
ÉN IS HIRDETTEM MÁR!
FELIX MENDELSSOHN'S HAWAIIAN SERENADERS
LAKÁS

MÁR NEM SZÁMIT
NEMCSAK A PÉNZ ÉRDEKEL
MOST SEM SIKERÜLT *
Ronald Reagan találkozója
A HÉTKÖZNAPOK ÖRÖM

MAJD BETÖMIK A LUKAKAT
MÁR MEGINT
LATOK EGYESET –
ÉN NEM KAPTAM
KIPUFOGÓGÁZOK !!!
MI TÖRTÉNT VELED FIAM?
NEM ROSSZ!
itüntetések
JACK
BUCHANAN

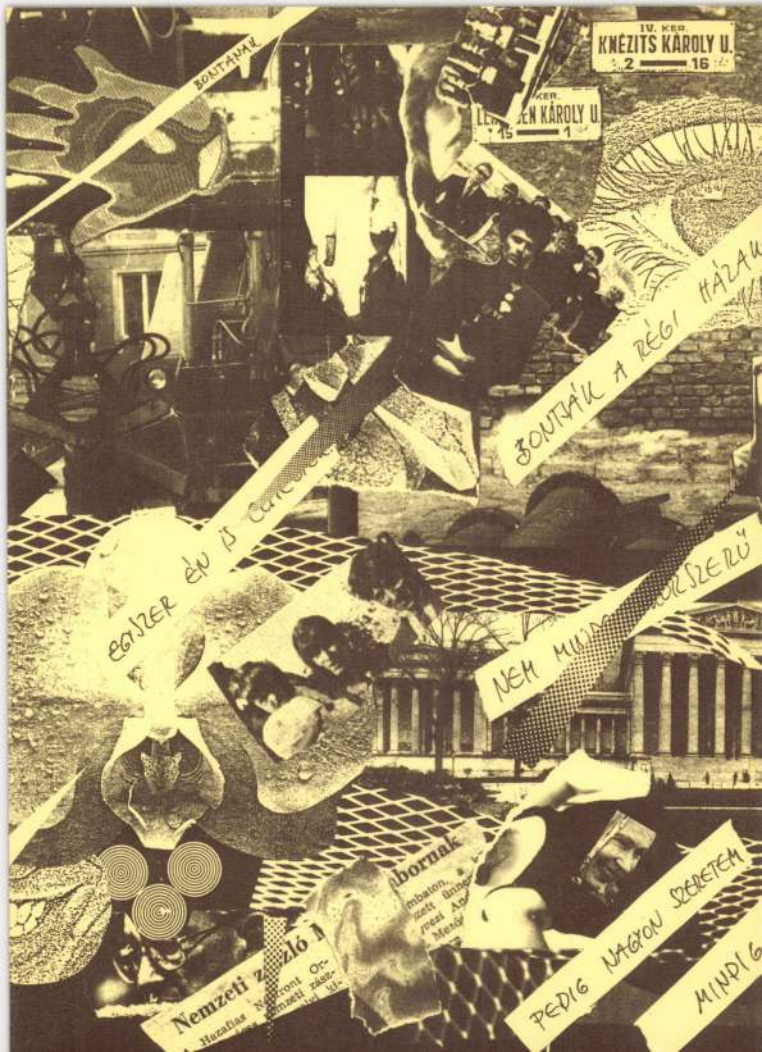
BONTANAK
IV. KER.
KNÉZITS KÁROLY U.
2 16
BONTJÁK A RÉGI HÁZAK
EGYSZER ÉN IS
NEM MU
PEDIG NAGYON SZERETEM
MINDIG
Nemzeti
Hazafias

PUNK
NEM BAJ!
MÁR
IS!
MEGOLDJUK
NEM
LESZ MÉG

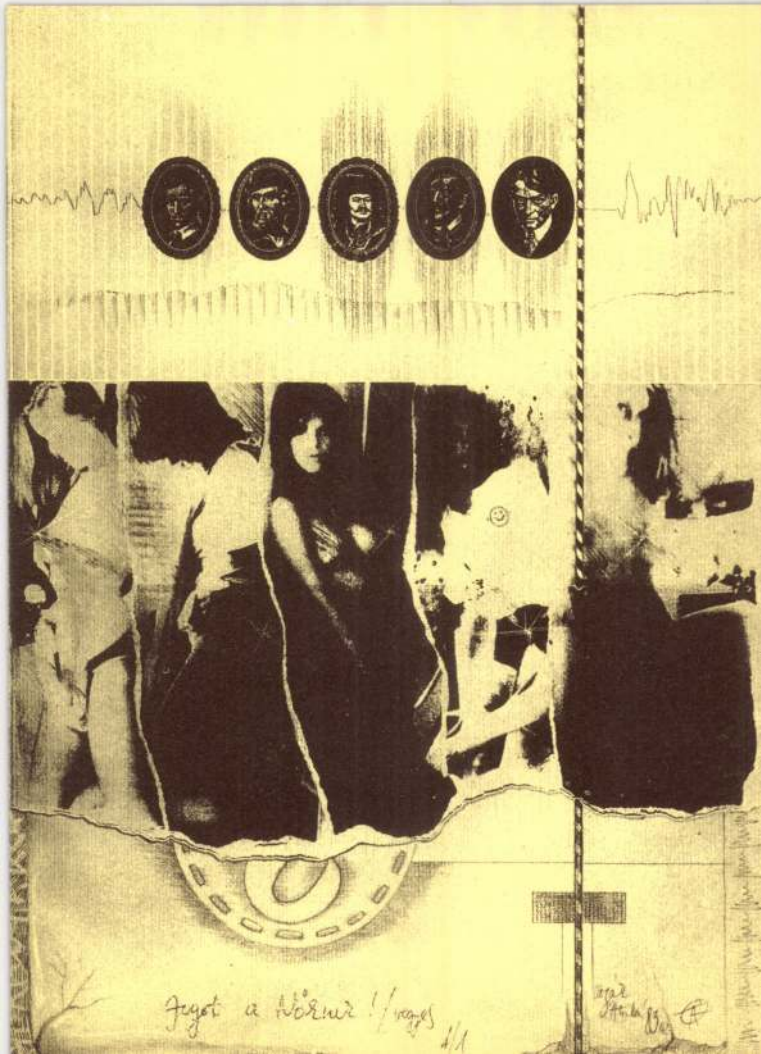
Jegot a Nörner! / vegyes

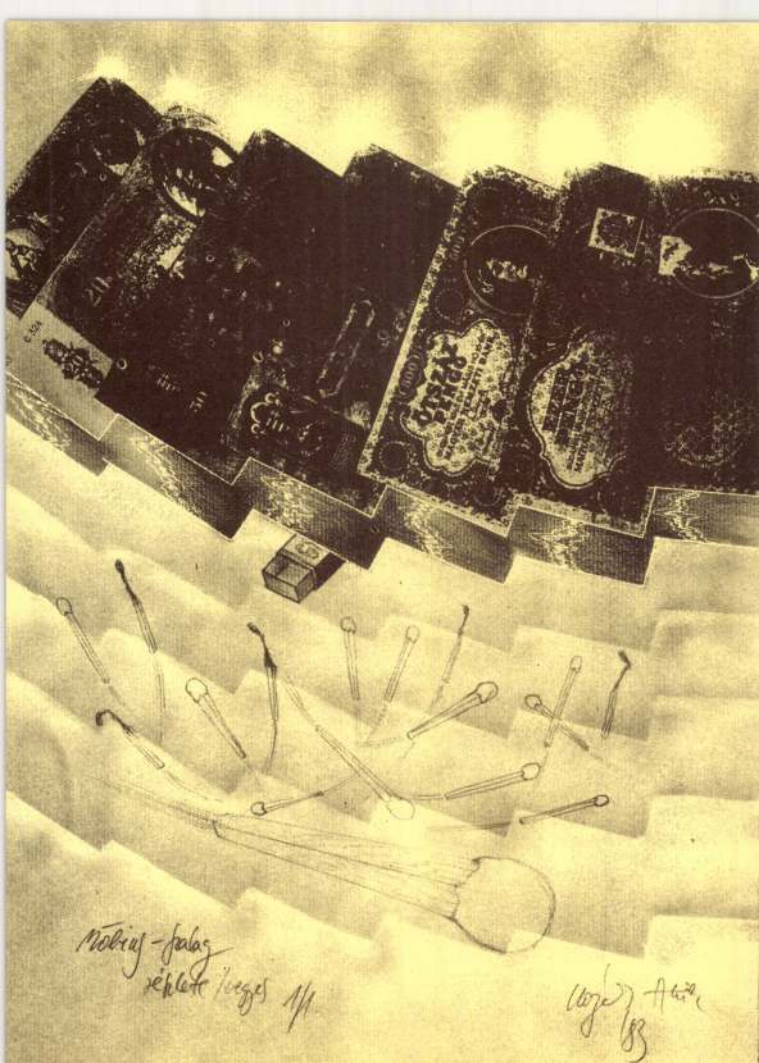

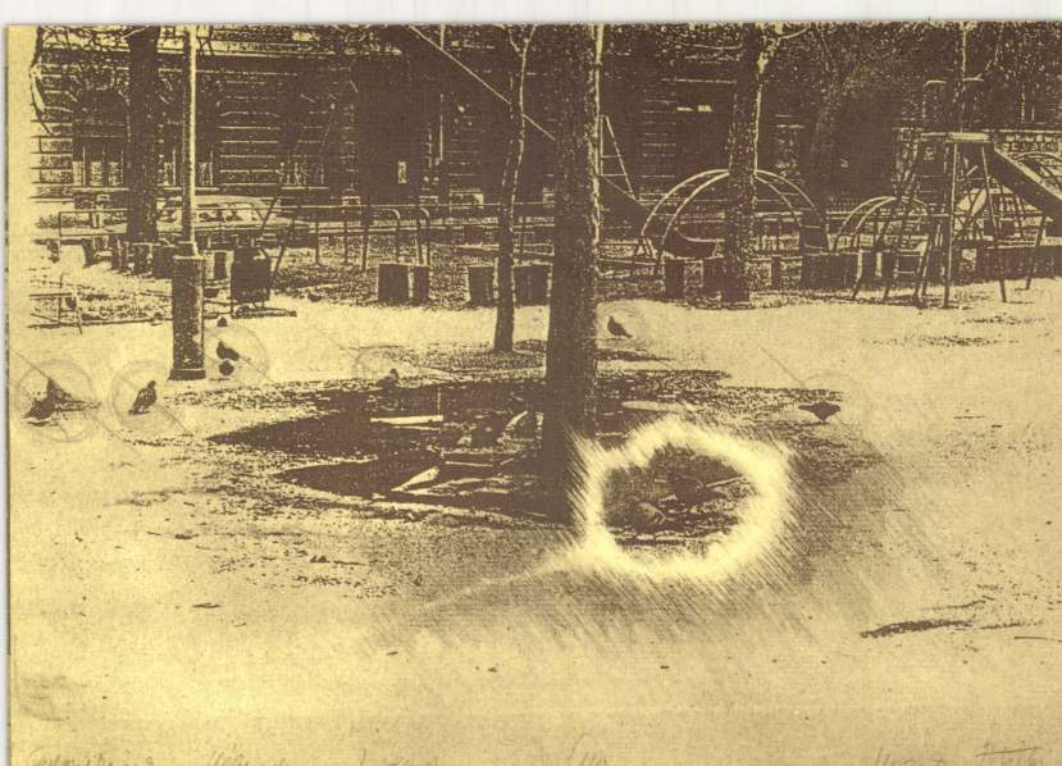

Kozáky Izabella

Készítette az alábbi kötet tusrajzait

Kozáky István:

A haláltáncok története. Második rész. Danse macabre. (27 táblával. Bevezetés. A haláltánc előtti halál-didaktika. Bp. 1944. Bibliotheca Humanitatis Historica. V.

A kötetben tollrajzot nem, de rossz klisét tömegével láttam.

sal Nagyméltóságodnak 1910. évi
sz.a. kelt megkeresésére, érte-
ronázó templom épitési számadása-
dő átvizsgálása céljából 1899
45 számu megkeresésünkre K r i s z-
a fővárosi számvizsgálónak ki-
s után nevezett számvizsgáló köz
visszaszolgáltatta és pedig akkor
hitelintézet igazgatói állását
t is Nagyméltóságodnak ezen in-
ldte vissza.
2. évi január hó 5-én
főváros tanácsa:

Déri

tanácsnok.

Székesfővárosi házinyomda 1911.

Kozáky Izabella

1912/13 - 1916/17.

1102

Ferképzőmfoiskèvk

104. l.

játságai, valamint a technika, anyag és éghajlati viszonyok változó és egyenetlenül leküzdött külső körülményei szerint szinte határtalan sokféleségű (Dehio-Bezold). — Irodalom: *Lasteyrie*, L'acrhitecture en france à l'époque romane (Párizs, 1912). P. *Frankl*, Die frühmittelalterliche und romanische Baukunst (Wildparks-Postsdam, 1926). *Baum*, Romanische Baukunst u. Skulptur in Frankreich (Stuttgart, 1928). *Ricci*, Rom. Baukunst in Italia (Stuttgart). *Gall*, Die gotische Baukunst in Frankr. u. Deutschl. (Az eddigi egyetlen bevezető kötet az északfrancia R.-ről szól.)

Barát.

ROMANINO, *Girolamo*, brescíai festő. * Brescia 1485 körül, † u. o. 1566. Állítólag Floriano Ferramola tanítványa Brescíában, azután velencei művészek (Giorgione, Tiziano, Palma) befolyása alatt. Főleg Brescíában és környékén működött, közben Páduában (1513), Cremonában (1517 után) és Trientben (1540 körül). Széles ecsetkezelés, mozgalmasság, nagy formák, erőteljes izzó színek jellemzik. A velencei aranyos tónust (Giorgione) ő cserélte fel a brescíai hűvös, ezüstös tónussal. Egyik ifjúkori műve a szép Trónoló Madonna, mögötte cherubinok zöld függönyt tartanak a lépcsőn, hat ferencrendi szent (1511, Brescia S. Francesco), ezzel rokon a Trónoló Madonna, kit két angyal koronáz, négy szenttel (1513, Pádua, képt.), mindkettő aranyos tónusban. Ezüstös tónus jel-

MIH. KOZAKY, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helység 88 mestere tartozott, több Galiciából is, 1701-1848 közt. Mesterjegyzék nem aradt. Levelezés és "Protokol farbarskeho cechu, 1801-1864" alapján ismerjük őket.

E mesterek egyike volt, céh-határozat aláírójaként szerepelt:

85.- Mih. Kozaky, 1839. Terebes. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Kozalik Ilona textiles, II. éves növendék

Ipm. Isk. évk. 1934-36. Bp. 1936. 36 l. képek

MDK

Kozalik Ilona, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Kozalik Ilona

grafikus

1931-34.

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 45. l.

ovanni : Kálvária.

Rozalkievicz Anton (lengyel?) festő

Pesti Hirlap. 1879. jun. 19. 3.

a Wahrmann Mór által alkotott....

Kozár Mária

Eluard illusztráció

Képtava 1970 november 21
9.old.

Kozár Mária, grafikus

Dömös
rep.

Magyar Ifjúság, 1970. VII. 24. 4. o.

Kozár Mária

Dombok (grafika)

Nemszava, 1974. aug. 11. 102. ek. 187 sz. 9 p.

Kozár Mária

„Torony" c. cikke a
6. oldalon

Mezőtúr 1971 május 22

Kozár Mária

Vízhordó (grafika)

Nérszava, 1975. aug. 12. 101. ert. 188 sz. 8 sz.

Kozár Mária

„Gendelet" c. rajza
a 6. oldalon

Nápszava 1971 december 11

Kozár Mária

Nézelődők (grafika)

Nd. 1975 [illegible] 101 és 229 9 p.

Kozár Mária

Motívum (grafika)

Nepszava, 1973. okt. 21. 101. evf. 247 sz. 9p.

Kozár Mária

„Búcsú" c. rajza a 6. oldalon

Népszava 1972 september 9

Kozár Mária

Eluard illusztrációja a
6. oldalon

Nógrád 1972 szeptember 30

Kozár Mária

A csepeli munkásotthonban rendezett Képző-művészeti Kör grafikai kiállításán művei szerepelnek. „Egy csendélet átírása" c. sorozat, – „Anyaság" c. tusrajz – „Lakótelep" (emlétve.)

Gyárfás Endre: Világunk a vonalakban.

Csepel, 1971. máj. 7.

Kozarek

festő"

Der Ungar 1845. jan. 31.

(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.)

Kalmár

MDK

öv Kozarek Anna „festéknő"

f. (fésjezett ?) Humann bajai „festéknő", kéri a KT-t, hogy (meghalt) fésje munháját kiállittassa és vegye meg. - 1868.

MDK-A-I-1/452.

Kozarek Márton ..

Műve szerepel a Fővárosi Képtár új szeze-
ményeinek kiállításán.

NM 1939 I. 21.

Kozarek Márton, festöm. MDK

alig ismert pesti festö a negyvenes évekből.

Gerevich László:Budapest festészete a XIX.sz.-ban.
Tükör.1939.márciusi szám. 175.l.

M.D.K.

Kozári Ferenc, csapóm.

A veszprémi csapó ifjú társaság cserépkorsója. Felirat ból:"...Bejáró Mesterségiben..."Kováts István készítette. 1827-ben. L.40.kép. Veszprémi Bakony Múz. Lsz. C-24 Függelék: 52. 196.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprém megyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága, Veszprém

KOZA'RI Hilda

M E G H Í V Ó

KOZÁRI Hilda és

Esa VESMANEN

V A L O - V I R T A

(fény-áram)

című képzőművészeti kiállítására

1995 október 3-án 17 órakor

a Magyar Elektrotechnikai Múzeumba.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Jeszenszky Sándor múzeumigazgató és

Július Gyula képzőművész

Az installáció 1995 október 29-ig tekinthető meg.

Magyar Elektrotechnikai Múzeum
Hungarian Museum for Electrotechnics
Budapest VII. Kazinczy u. 21.

A kiállítás a Finn Köztársaság Nagykövetsége segítségével jött létre

MEGHÍVÓ

LISI BREUSS (Bécs)
és KOZÁRI HILDA

HEGY

című kiállítására, amelyet

1996. augusztus 6-án 18 órakor
Prékopa Ágnes és Frank János nyit meg
az Óbudai Társaskör Galériában
Budapest III. Kiskorona u. 7.

A nyitókoncerten Hannes Löschel
a kiállításra komponált „János hegy", és
Lisi Breuss videofilmjével a „Calendary Tales" című
szerzeményét adja elő

Megtekinthető: 1996. szeptember 1-ig
hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

Az Osztrák Kulturális Intézet (Budapest)
és a KulturKontakt támogatásával

P
Z+
Gyóg
Z+
527
Erzsébet-kilátó
János-hegy
P±
Z+
Lib
Hármas
Kő
kút-tető
P
Tünd

Kozáry Hilda
Kozáry

FRANK János: Hárman a toronyban. = ÉS XXXV.évf.30.sz. 1991. julius 26. 12.p.

Visegrád, Salamontorony, Heritesz Gábor, Kozáry Hilda és Boros István kiáll.1991

KOZÁRI HILDA festő

Boros István festő, Heritesz Gábor szobrász, Kozári Hilda festő közös kiállitása : Visegrád, Salamon Terény, 1991.juni 28 - aug.4.

KOZÁRI HILDA

M E G H Í V Ó

KOZÁRI Hilda és

Esa VESMANEN

V A L O - V I R T A

(fény-áram)

című képzőművészeti kiállítására

1995 október 3-án 17 órakor

a Magyar Elektrotechnikai Múzeumba.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Jeszenszky Sándor múzeumigazgató és

Július Gyula képzőművész

Az installáció 1995 október 29-ig tekinthető meg.

Magyar Elektrotechnikai Múzeum
Hungarian Museum for Electrotechnics
Budapest VII. Kazinczy u. 21.

A kiállítás a Finn Köztársaság Nagykövetsége segítségével jött létre

KOZÁRI HILDA

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

EIKE
JÚLIUS GYULA
KOZÁRI HILDA
VÁRNAI GYULA

KIÁLLÍTÁSÁRA, 1993, JÚNIUS 6-ÁN VASÁRNAP A "TÖRÖK" FÜRDŐBE.

☪

MALOM-TÓ,

BUDAPEST, II. FRANKEL LEO ÚT 48-50.

MEGNYITÓ: DÉLBEN MESKÓ CSABA

FÜRDŐTÖRTÉNETI BEVEZETŐJÉVEL

MEGTEKINTHETŐ: JÚNIUS 6-ÁN

12-22 ÓRÁIG.

FOTO: ROSTA JÓZSEF

Kozári Hilda

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003
217 p.

KOZÁRI HILDA

M E G H Í V Ó

KOZÁRI Hilda és

Esa VESMANEN

V A L Ó - V I R T A

(fény-áram)

című képzőművészeti kiállítására

1995 október 3-án 17 órakor

a Magyar Elektrotechnikai Múzeumba.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Jeszenszky Sándor múzeumigazgató és

Július Gyula képzőművész

Az installáció 1995 október 29-ig tekinthető meg.

Magyar Elektrotechnikai Múzeum
Hungarian Museum for Electrotechnics
Budapest VII. Kazinczy u. 21.

A kiállítás a Finn Köztársaság Nagykövetsége segítségével jött létre

KOZÁRY Hilda festő

FRANK János: Hárman a toronyban. = ÉS XXXV.évf.30.sz. 1991. julius 26. 12.p.

Visegrád, Salamontorony, Heritesz Gábor, Kozáry Hilda és Boros István kiáll.1991

M.D.K

Kozári Piroska
fertő-

„Tavaszi virágok" és
„Udvar részlet" c. képei
„szerepelnek a tárlaton.

Sarkadine Hárs Éva: A pécsi képzőművészek...
Dunántúli Napló, 1957. szept. 23-5 lap

M.D.K.

Kozári Piroska
festő-

„Tavasszi virágok" és „Udvar-
„részlet" c szép munka

Sarkadúvó Hárs Éva: A pécsi képzőművészek..
Dunantúli Napló, 1957 szept. 22 - Tj kap.

Kozány Piroska
Jeslő

M.D.4

Részt vesz a tárlaton.

– di –: Jegyzetek a tizenkilencek tárlatáról.
Dunantúli Napló, 1958. okt. 15 - 5 lap

Kozári Piroska MDK

Részt vett a kiállitáson.

"Kis utca"
"Téli utca"

-Pagony - :Szinek és képek a Heves megyei képzőművészek munkaközösségének tárlatán.

Uj Uton, Eger. 1957. máj. 15.

Kozáry Piroska MDK

Részt vett az 1957-es őszi /// tárlaton Pécsett.

-di-: Gondolatok az őszi tárlaton. DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1957.nov.21. /X/7/

Kozáry Piroska MDK

megemlitve , mint kiállitó

-di-: Jegyzetek a "tizenkilenceek" kiállitásáról.

Dunántuli Napló: 1958. okt. 15.

Kozáry Piroska MDK

festőművész

Pécs város 1957-ben képet vásárolt tőle.

Pécs Városi Tanács VB. Művelődési Osztály irattára.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960.221-250.l. 249.l.

Kozáry Piroska festő

MDK

Neve megemlítve.

„A pécsi és mohácsi képtőrművészkör kiállítása"

Dunántúli Napló. 1954. XI évf. nov. 19. 4. l.

Kozárik (Ez Kozárek)

festo

Marton
l. . s

Neje Anna 1868ban
folyanodott a Gépzo
műeszeti társulatbor,
hogy elhagyt férje mű-
veit állítsa ki a tár-
laton. A társulat
ugy határozott, hogy
mintán e kepek (?)
másolatok, a kérelmet
akkent teljesíti, hogy
azokat az előcsarnok-
ban vali kifüggesz
teséit (sic) megen-
ged.; s így elandásuk-
ra alkalmat nyújt

Műcsarnok 1868. 16. l.

Kozárik festő

Műcsarnok 1868. 16 l.

Kozárvár (nyom)

Dés mellett
téglavár lehetett

Kővári Erdélyeml.
61. l.
62. l.

Temesvári vakok ipari képző és
foglalkoztató intézete VII. 288.

Kozdovánecz János iparművész.

Szab.Nép.1952.194.sz.aug.17. 7.l.

Kozel E.
A templomban, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.H.K.T.
2o 1.

MDK

Kozel Eszter munkásnő

Reggel a Balatonon, akv.

5. nemzetk. vasutas képzőműv. kiáll. MDOSZ.
1960. jul.

e der gotischen Frau. Prag.

e bondemøbler,[2] København.

Holzmöbel des Germanischen Museums.

Germanischen Nationalmuseums.

Der älteste deutsche Wohnbau und sei-

eipzig.

qaan: A Syrian Village. Michigan.

r Tájszótár. Budapest.

lek néprajza. Népr. Ért. XXXII.

a török világból. I-III. Budapest.

régionaux datés. Paris.

e d'oro di San' Ambrogio di Milano.

räuche und Aberglauben in der Geburts-

Kozel Eszter munkásnő

Reggel a Balatonon, arv. 33 x 46 cm

Vasutasok 5. Nemzetközi Képzőmű Kiáll Bo 1960

Kat. Szerk. Kovács János

26.

Közel Eszter MDK

Reggel aBalatonon, akv.

Mücsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti körök kiá[illegible]a.

Kozel Eszter munkásnő MDK

Reggel a Balatonon, akv.

Mücsarnok 1960. Vasutasok V.Nemzetk.Képzőm. Kiáll.

MDK

Kozel Eszter 17 é. tanuló
Cegléd

Tanulmányfej, szén

Idjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Sal. 1950. jun. 12.1.

Pöstyén. Kozeluk S.

Pesti Hirlap. 1920. szept. 1. 4

Halálozás

Táblakép. IV. Károly király arcképe,
Rozeluk

Pesti Hirlap. 1920. szept. 1. 4

Halálozás

Táblakap. Ottó trónörökös arckepe,
kozelek

Pesti Hirlap. 1920. szept. 1. 4

Halálozás

Rozsnyai Sándor osztrák (?) fotó

Pesti Hírlap. 1920. szept. 1. 4

Halálozás

Kozelsky (Kozlowsky, Koslowsky, Cosselgine) Florian

festő

XVIII. sz

l.

Schirek Holitsch

107. l.

70987

Kozeluch József

Mária királynő titkos
pecsétje, fenti rajza
repr. –
Szilágyi: Magy. nemzet
tört. III k. 365. l. –

Korelich Sador

Musztraczyk

Nas Typ 1890

ed.

MDK.

Kozi Erzsébet

Riportanyag

Postás Dolgozó 1965 dec.12.

Kozics Jenő

cred

Elek Artur:
A Fővárosi Képtár
új szerzeményei.
Ujság. 1940. aug. 15.

Kéler Gotfrid, történetbuvár arcok.

III. 115.

Kozics Ede

fenykejért
chromophotografus.
ha Kell Másd

Pozsony és környéke

Pozsony, 1865.
159. l.

MOB kat.
3033. 4

lvény.

Aladár ügyvéd altal képvisel

chán Testvérek javára

er mátan ellen

bpesti Kir. Kaszkevéltó kir

ési / ási végrehajtás rendeltetvén el, ezen jogcselekmény

1-3 kir. járásbiróság

bir. végrehajtó küldettem ki.

végrehajtató kijelölése folytán végrehajtást szenvedő

e országos bizott-

Képen letett 12 g.

ri Col. g. 15 g a

Kozics Ede

Tanulmány, kiállítva

Pozsony püspöki állítás

1883. 25. l.

Kozics Ede

festő

Szül. Pozsony 1864 jan. 2

Zichy tanár és a münchen akadémia tanítványa.

Pozsonyi műkiállítás

1883. 28. l.

Kozics József

festő 1864–1900.

Ferenc

életrajz. lásd. ohv

Műcsarnok 1900. 350 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

M.D.K.

Kozics György, fényképész

Pozsonyban volt fényképműterme. Az 1878.-i párizsi világkiállitásról hozott haza kitüntetést. 218.o.

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-1885. 209.o.

Folia Archaeologica, A.1958. Bp. Képzőmív. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

MDK

Kozics Imre

A "Segitség" emlék-album.Vas.Ujs.1887.34.sz. 568.l.

458, n.Kozics István,ép. MDK

Szül.:Budapest,1864 Okl.kelte:1888 Sz.:476

A m.kir.József Müegyetemen oklevelet,absolutoriumot vagy oklevélhomologitást nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

EP-IP - EP-MÜV. 1931.márc.1. 41.l.

Nemes-podrohegyi Horics István

építész.

Szül. Budapest 1864.

Oklevelet nyert 1888.

Műegyetem II. l.

— **Kozics József meghalt.** Nálunk alig ismerte a közönség ezt a szláv hangzásu nevet, pedig viselője pozsonyi születésü magyar ember volt, aki egész, alig 36 esztendőre terjedt életét a művészetnek szentelte s a külföldön elég jó hangzásu névre tett szert, úgy, hogy műveivel a külföldi nagyobb galériákban is nem egyszer találkozunk.

Kozics József 1864-ben Pozsonyban született és a müncheni művészeti akadémián Hackl, Gysis és Wagner tanárok vezetése alatt végezte művészeti tanulmányait. Művészi pályáját magyaros zamatu életképekkel és arcképekkel kezdte meg és egyidőben a panorámafestéssel is megpróbálkozott, később azonban a tündérekkel és gnómokkal népes mesevilág ábrázolásában találta meg tehetsége az igazi teret, amelyben figyelemreméltó műveket alkotott. Lidérc, Gyöngy, Fenyegető veszedelem, Tündértánc, Egerek holdvilágnál, A békakirály, Mesemondó, Esti ködben, stb., cimü alkotásai külföldön nagy elismerést szerzettek neki. Az 1885. évi Országos kiállításon egy női arcképpel vett reszt, attól fogva azonban hazai tárlatainkon egyáltalában nem állított ki, s igy meglehetősen ismeretlen maradt a magyar közönség előtt. A múlt napokban halt meg Münchenben, ahol egész rövid életét töltötte.

—

nyitotta meg és zárta be, közben pedig *Majorossy* Imre polgármester mondott lendületes beszédet Munkácsy Mihályról. Az ünnepségen a vármegye intelligenciája is tekintélyes számban képviselve volt.

—

— **Vidéki kiállítások.** A *Szegedi Képzőművészeti Egyesület* őszi kiállítása e hó 15-én záródott és siker dolgában semmivel sem maradt mögötte a tavaszinak, mely tudvalevőleg úgy erkölcsileg, mint anyagilag nagyon szép eredménynyel járt. Mindenesetre örvendetes jele az időknek, hogy Szeged városa immár két nagyszabásu kiállítást is megbír egy esztendőben. — A *nagyváradi műkiállítás*, mely október hó 25-én nyílik meg, szintén rendkivül érdekesnek ígérkezik. Anyaga részben a szegedi kiállításon volt művek legjavából részben pedig külön a kiállításra küldött művekből áll, melyek már meg is érkeztek Nagyváradra. *Telepy* Károly, az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat műtárosa már le is utazott Nagyváradra, hogy a kiállítást, amely iránt varosszerte óriási az érdeklődés elrendezze. A kiállitás sikerének egyik biztositéka a nagy százas rendezőbizottság, mely. *Radó* Ignác dr. ügyvéd [illegible] elnöklése mellett már hetek óta buzgón

KOZICS FERENC

/Pozsony 1864- /

Ferenz Kozics: Die Libelle.
Öl auf Karton, 19x29,5 cm. Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
446. Kunstversteigerung
Jänner 1980.
Katalogus 1041 sz., 108.old.

Kozics Ferenc

festő

Mészitette az alábbi mű illusztrációmaz nagyrészét *

Kőhalmi - Klimstein

József - Várlatok

Haymald Lajos i.. életéből.

Pozsony - Bp 1889.

* van olyan jó mint az ebben az idében szereplő legjobb illusztrátoroké

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztertől.
Budapest 5. Póstafiók 118.

56.667/1946. 56668-56669. szám.

VII.ü.o.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

Budapest

IX. Hőgyes Endre u.10.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Kozics Ferenc

1864–1900

festő

Pozsonyban Zierer Géza,
majd a müncheni
akadémia tanítványa
volt

Csákós S. l.

II. 3991. Kozics Ferenc, 17 éves, kath., született Pozsonyban, Magyarországon, atyja fényképész, antik osztály, 1881 okt. 10.

Som 184. I

okt. 20

II 3920. Pataky László, 22 éves, prot. szül. Brádban, Magyarországon, atvja elhalt.

Kozics Ferenc

festő

l. Csókeml

91. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kozics Ferenc

festō

1864 - 1900

Pozsony

l. Forum

1934. 309. l.

Kozics Ferenc

Ferto

szül. 1864

† 1900 X. 2

München

életrajza nincsen

a Singer-lexikon

pótlakában.

Vigyázz, itt

sok magyar

van.

Kozics Ferenc

Münchner 1912. 184

Fraknói Vilmos V. 61.

Kozics Ferenc

magyar festő meghalt
1900 ban München-
ben. 36 éves korában.
Holttestét Possonyba
szállították.

Vasárnap 1900. 666

Kozics Ferenc

1884-ben a münchen akademiai bronzérmet nyert.

Magyar müvesszifjak. Vasárnjs 1884. 529. l.

Kozics Józef

lásd Ferenc

Műcsarnok 1901: 231

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lélyezem:

.....

k vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

M. D. K.

KOZICS Ferenc festő

Női mellkép. Pasztell.

Bvák. Tárgymut. Bp. 1885. 48. l.

Kozics Ferenc

festő

Dési H Kör Kiáll. V.

Ipolyi Arnold fiatal korában.

Schedel Dóra + 1883 Bp Deák-Ébner tan.

ÉBER II. 418 l. illusz. Képzőművésznőtt E. Kiállitásain alkv.

Kozics Ferenc MDK

Női mellkép, pastell

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Kozics Ferenc

festő

Lyka München

8, 19, 26. l.

ALEKSANDER JAAKSON
észt közoktatásügyi miniszter

Dr. HÓMAN BÁLINT
m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter

TÖRÖK BÉLA
meghatalmazott miniszter
tallinni m. kir. követ

JOFFERT RICHÁRD
budapesti észt ügyvivő

Lozics F.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke

beiratkozás éve 1881.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bi

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

M.D.K.

Korik Ferenc és fia cég

1909-ben a templom, a melléképületek kijavítását, a két új stáció építését a város a cégre bízta

Bachó László: A gyöngyösi templomok története 1431.
A Kálvária templom története.

MDK

Kozilek kárpitos

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

Kosilek

Kárpitos

Magyar Iparművészet, 1899

4. sz. 168. o.

különféle.

MDK

Kozilek József és fia

Ezüstérem kitüntetést nyert a parisi világkiállitáson. /Alkalmi diszitések és karpitosmunkák oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

MDK

Kozilek J.

butorzat

Hauszmann A: A kir. vár belső kiképzése és iparm. felsz. MI. 1903.

163 l.

Kozilek János

minantalos

szalonberendezés

l.

(Ráth György 1896

172. l.

(Aigner S. cikke

esedékességi napja		
Rendeltetési	ország	
	állomás	

A feladó (szállítmányozó) cég neve és telephelye

Érvényesség:	Érvényesség meghosszabbítása: (az intézet igazolandó)

Bérmentesítés:

A közforgalmi fuvarozási vállalat feljegyzései:

Hivatalosan megállapított darabszám db	A vasúti kocsi száma (hajó neve, uszály száma
A rakott kocsi:	
összsúlya kg	Bérmentesítve:
önsúlya kg	vám
A szállítmány súlya kg	Átutalva:

A to / mellék vámhivatal feljegyzései:

Beérkezett minta: .....

Minta vétetett: .....

Megjegyzés: .....

.....

Kiv. j. k. l. ..... sz. alatt 193.....
vámkülföldre kilépett.

Vámhivatal pecsétjének helye

Kozilek J.

laid

Bridapest

Ker. Vár

163. l.

Részlet a Lipótmezőből.Szinezett kő
irása:"Ansicht des Leopolds Feld be
Szfv.Muz.Kat.X.39.a.

OFEN und PESTH.Szinezett kőnyomat.
KR./2./206. /Hollós O.tul./
Pest dunai képe a Gellérthegy felől
század elején.Szinezett kőnyomat "O
Pesth" aláírással."Publié á Vienne
et.Comp.-Propriété des Editeurs.-De
Bibliotheque Imp.et Roy.de Vienne"S

MDK

Kozilek József

1900. Páris, ezüstérem

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 153.l.

MDK

Kozilek József és fia

1900. Páris, ezüst-érem kitüntetés.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

B. Kozim Erika

grafika

Forrás 1970/72/ első fül

Kozina Sándor

(1808 – 1873) emlitésremiltó portrékat alkotott.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festépet a XIX században, Budapest, 1970.

131.

Kozma Sándor
festő

Kozma Sándor portréfestő Angliá-
ban tartózkodik le.

Gál István: Brocky Károly portréja....
Müvészet, 1971. szeptember - 10.oldal

Kozina Sándor

olajfestménye: „Szemere Bertalon". 666. sz.
reprodukció. 1851.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc
a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Szatmárnémeti vasutasszövetség

VI. 227

Kozma Sándor

U. 4125

Kozina Tündor, grafikus

Megemlítve.

Debényi Iván: Képzőművészeti Központunk
- Szabó Júlia: Magyar rajzművészet
858 - 862.

XVI
9.

JELENKOR, Pécs, 1973. szept.

Kozina Sándor

lásd
z

Ernst - Lázár

32 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Kozma Sándor

Lád

KB
115.1 158.l.

Kosma Sándor

lásd

=

EMK 40 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Kosina Sandor

arcrepe (1834)
repr. Vas Typ
1898. 729. l.

Kozina Sándor

Művészeti lexikon

411 l.

Acc. VI. 141

Kosina

Barabás és Kosina-
rajz. Barabás és Kosi-
na.

Ernst

Cosina = Kozina

festő

1837 ben Ujházy László

1848 ban Sárosmege főispánjáts

aquarellben lefestette E. kép

Hampelné Pulszky Polixena

gyűjteményében van. A vasár-

nap. Vyság e. ci. Ekeben Pollák

Zs. fametszetében reprodukál-

ja.

Ujházy László. Vas. Vys 1884.

25. sz.

Kozina Sándor

vitéz Draskóczy István-
né 1930-ban Kozina S.
olasz országi tanulmány-
útjáról készített és olasz tá-
jakat ábrázoló 13 igen
becses rajzát ajándékozta
a múzeumnak.

Történelmi VI.k
246.l.

Kozina Sándor

wód

z

Ent-Tört, 35 l.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191... é

tésénél...

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Kozina Sándor

Kiállítás Salgótarjánban

Maga Nemzet 1984. 01. 30.

MDK

Kozina Sándor

Férfiarckép, fetm.

" " "

Fiatal férfi, "

M.Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

18 l.

KOZMA János ezüstmüves Gyöngyösön, aki a város I., illetve II. negyedének 4. fertályában lakik és ott irják össze, 1825-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kozma János

1843 – 46 ig a József fiárvaházban nevelkedett. Aranyműves mesterségre adatott

Schmall fiárvaház

105. l.

RÖV

AÉ = Archaeologiai Értesítő.

AK = Archaeologiai Közlemények.

Árvizkárosultak, 1876 = A magyarországi károsultak javára Budapesten gr. I Alajos palotájában 1876. évi májusban zett műipari és történelmi emlék- tárgyainak lajstroma. Bp. 1876

Benesch Belved = Benesch, Otto: Die erzbischöfliche Gemäldegalerie in Belvedere, VIII. évf. Wien, 1929, 67-

Berenson = Berenson, Bernhard: Italie tures of the Renaissance. A list principal artists and their works index of places. Oxford, 1932.

Berti Toesca = Elena Berti Toesca: A liana a Strigonia. Dedalo XII. évf. M

Kozma Lajos, grafikus

L: Gulácsy Lajos

R. Gy.: Az élet szobra. J.

Nérszabadság, Bp. 1977, dec. 23

Kozma József

amatőr nokránművén

munkái, műtedése a hajdúnokonkói

művénteleken

Hajdú, Rihai Nagló
Kisk. ... 16.

MDK

Kozma Károly

Kozma Lajos: Egy művarát lakása. Kerámiai szekrény az ebédlőben. Készitette Kozma Károly. Repr.

Magyar Iparművészet, 1923. 2-5.sz. 58.lap

MDK

Kozma Károly

Az O.M. Iparművészeti Társulat jub.kiállitásából. Kozma Lajos: Üvegezett mázolt fenyőfaszekrény. Készitette Kozma Károly. Repr.

Magyar Iparművészet, 1925. 178.lap

MDK

Kozma Károly

Az O.M.Iparmüv.Társ.jubiláris kiállításáb
Kozma Lajos: Commode és fütőtestburkolat,
aranyozott fafaragvány. Készitette: Kozma
Károly. Repr.

Magyar Iparművészet, 1925. 179.lap

MDK

Kozma Károly műasztalos

Fa-kandallórácsot és könyvszekrényt állitott ki, a magyar iparművészek kiáll.-án a régi Műcsarnokban.

gy.: A magy.iparműv. érdekes kiáll.

Az Est, 1925. okt.11.

MDK

Kozma Károly

Kozma Lajos: Egy műbarát lakása. Kerámiai szekrény az ebédlőben. Készitette Kozma Károly. Repr.

Magy. Iparművészet, 1923. 58. lap

MDK

Kozma Károly műiparos

Gerő Ödön: Hogyan rendezzük be lakásunkat.

Magyar Iparművészet, 1933. 2-4.l.

Korma Károly, asztalos és „írásmester" M.D.K.

11 oldalas füzetkéjét a magyar lakásművészetről, illetve butor-iparról, melyet Korma Lajos magyaros butoráiról felvett fényképek illusztrálnak, s amely az Orsz. Magy. Ipar-művészeti Társulat 40 éves jubileumi kiállítására jelent meg, lelkesen dicséri Ezrey!

Vállalkozók Lapja, Bp. 1925. XLVI. évf.

szt. 14. sz. 2. old.

MDK

Kozma Károly asztalosmester

Magyar Iparművészet 1923. 70.o.

MDK

Kozma Károly

festett fa, butorok és játék

C. Iparm. és Házipari kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1929. 134. l.

Kozma Károly - M.D.K.

Sávoly Pál tervező munkatársa az Erzsébet-híd uj. építésénél

Magyar Építőművészet 1965/1. 60-66.l.

1

Kozma Károly ayatalosmester

a 20-30-as évek ismert Résnüiparosa.

Külföldi műhelyekben sajátította el szakmáját, hazatérve legjobb Kozma Lajos tervei alapján dolgozik. Célja a mesterségbeli tudás alapján a régi, nemes tradíciók ápolásával a modern bútor-Résnüipar megteremtése.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975 Akadémiai

115. old.

2

Kozma Károly

Budapesten a IX. Tüzoltó u. 54. sz. alatti
műhelyében Ziyásu raktára is volt. Ugyanakkor meg rendelésre is dolgozott. Üzeme célkitűzéseit és programját a Kozma Lajos-terveste bútorokkal illusztrált „Az asztalos mesterségéről" c. füzetben a gyomai Kner Nyomda adta ki 1925-ben.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975 Akadémiai

115. oldal

Kozina Károly

Méltatás

Tasnádi Attila: XIX. századi vázosképek...
Népszava, 1976. jun. 11 - 5 oldal.

Kozma Katalin

A Stúdió hagyo:

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója
1955-1963 Bev. Vajtai Antal Bp. 1963
38.o.

Kozma Katalin
/Budapest/

Vizparti táj /repr/ a balatonfüredi nyári müvésztelepen készült munkáiból

Rajztanitás 1964. XV. 30.1.
Boros Ferenc: Szakszervezetünk paedagógus-müvésztelepeiről

Kozma Katalin

„Táj"

(repr.)

Pedagógusok Lapja, 1971. aug. 23,

Kozma. Kis György

faragó földmíves Magyar Bikalon (Kolozsvár)
faragja és fösti a
magyarbikali temető fej-
fáit, tud, ha kell nár
faztát is, hímes néket
is tud.

Malmagynépszűv. I.

34, 35. l. képpel

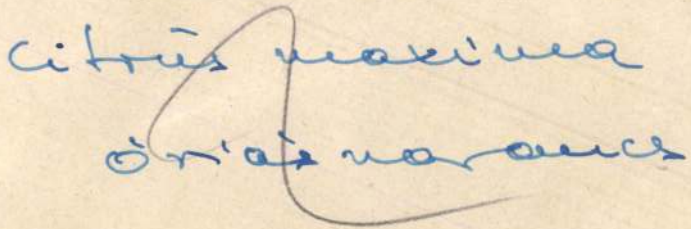
citrus maxima
Osbeck

MDK

Kozma Károly

Hálószoba, tervezte Peresztegy József, készitette fenti. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1933. 10.l.

—sz t—

KOZMA KÁROLY fotós

Egyiptomi ásatásokról

A sarkadi Márki Sándor Múzeumban tegnap délután Kozma Károly szolnoki fotóművész munkájából nyitottak kiállítást „Théba, a szent város" címmel. Kozma Károly már évek óta kíséri azt a magyar régészdelegációt, amely Egyiptomban végez ásatásokat. Az itt készült felvételeket az ország több pontján is láthatta már az érdeklődő közönség. Az 51 színes és fekete-fehér képből álló kiállítást tegnaptól szeptember 15-éig Sarkadon nézhetik meg a művészet és a régészet szerelmesei. A megnyitó után dr. Kákosy László tanszékvezető egyetemi tanár, az ELTE egyiptológiai tanszékének vezetője, az ásatások egyik résztvevője tartott előadást „Magyar ásatások Thébában" címmel. Kákosy professzor elsősorban a magyarok által feltárt, leletekben és feliratokban leggazdagabb sírról, a Dzsehuti Mess és felesége, Iset sírjáról beszélt. —ria

A kiállítást Kákosy László professzor (balról) nyitotta meg, mellette Kozma Károly fotóművész
FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

96. júli. 15. Békési Hírlap

KEKSZ 250 g (Győr) 47 Ft

MANNER FAMILY
170 g (Nestlé) **99 Ft**

CROKY sós mogyoró
100 g (Győr) **65 Ft**

JUNO szelet, 5 ízben **19 Ft**

MILKY WAY multipack **159 Ft**

LEO DUETT jégkrém, 3 ízben
1000 ml (Schöller) **229 Ft**

JACOBS MERIDO MOCCA
instant 100 g **439 Ft**

299 Ft

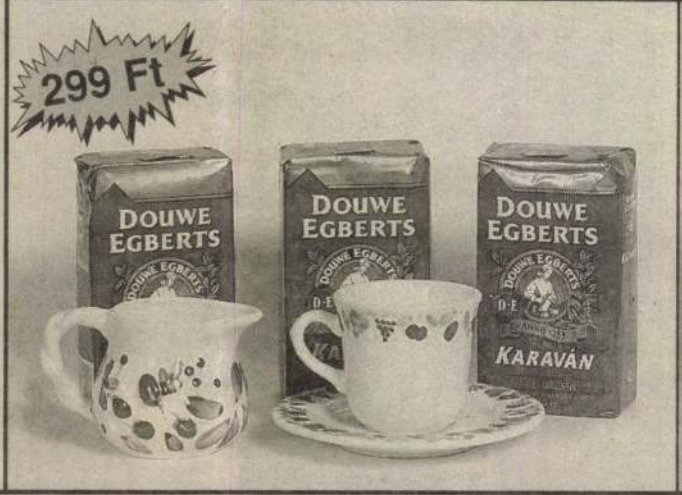

A Coop üzletlánc nem egy

Kozma Károly antalk

Nejnut

Láncos golyók és verstöredékek

KRÓNIKA – TÖREDÉK
(Nagy László naplója 1975–1978)

HELIKON

KÖZEL öt évig közös szerkesztőségi szobánk volt. A bérház, amelynek egyik első emeleti, gondolom, kissé átalakítgatott, lakásában készült az ES, a Nemzeti Bank és az akkori Alpári Gyula utca alkotta szögletben állt.

A szoba udvarra nézett, nem volt túl nagy, éppen elfért benne a két egymással szembeállított íróasztal és a hátsó falon egy majd mennyezetig érő, rekeszes polc. Ezen a polcon tartotta, szerzők szerint ábécésorrendbe rakva, az újságba szánt rajzokat. Ha leült a székébe, ennek a polcnak támasztotta maga készítette ébenfa botját, amely a járásban segítette.

Akkoriban még az ifjúság áldott, piros gőzei feszegettek, nem hiszem, hogy pontosan tudtam volna, hogy kivel ülök egyugyanazon szobában. Csak annyit láttam, hogy aki bizonyos jelentékenynek számító emberekkel majdhogynem gőgös, távolságtartó szigorúsággal bánik, milyen magától értetődően barátságos hivatalsegédekkel, gépírólányokkal, gyanús külsejű, bolondos művészfélékkel. Mes[illegible]ersze velem is. Akit első naplójáról kellene írnom, egy kicsit szorongok, mert érzem, hogy figyel. S netán megcsóválja majd a fejét, mint egykor, némely rendetlenségem hírül vétele idején. Mert jól tudja, hogy halála óta valamiféle vízválasztó lett a költészete. Az egyik irodalmi irányzat másodrangúvá akarja degradálni, a másik meg őt tűzte harci lobogójára. S jól tudja, hogy ebben az irodalmi csatározásban politikai felhangok is jócskán zöngenek.

Ezért – ha már úgy is figyel – elmondom neki, hogy néhány évvel ezelőtt Ostrolenkában lengyel középiskolásokkal találkoztam. Sose hallottak még magyar beszédet, mondta valamelyikük, mondjak valamit magyarul. S valahogy nagy hirtelen ez jutott eszembe: „Már tudtam én, ha döng a föld / szívemhez anyám közelít / oda emel, hol felkereng / tej és akácméz illata, / a gyolcs sikongó kapuit / sarkig kitárja, mosolyog / s rámszabadítván kútjait / a mindenségben altat el."

Udvarias taps csendült, nekem pedig összeszorult a szívem. Hiszen a versnek egyetlen szavát sem értette

MIT *olvas?*

Jancsó Miklós

– Tegnap este épp a Bibliába olvastam bele, a Dávid királyról szóló részbe, mert nagyon jó történet. Tegnapelőtt Josephus Flaviust lapozgattam, ajánlottam is a minap a rádióban a politikusoknak, mert igen tanulságos. Szeretnék a napokban Ottlikot olvasni, Hamvas Bélát. És mindennap veszek a kezembe újságot, Népszabadságot, Magyar Hírlapot, Népszavát, hetilapokat. Szükséges.

Hab a tortán

Kozma Lajos szignetkönyve; Kozma Károly: AZ ASZTALOSMESTERSÉGRŐL

GYOMAI KNER NYOMDA – LÁNG KIADÓ

MA A KÖNYVKIADÓ a világ közepe. Kitalálja, hogy ki és miről írjon – vagy írna szívesen – könyvet. Megkeresi és felkéri tehát a szerzőt, magyarán szerződést köt vele, majd amikor elkészül a mű, elolvassa és esetleg átírja, azaz megszerkeszti, a tipográfusával megtervezteti, végül a nyomdába adja. S várja, először türelmesen, aztán egyre türelmetlenebbül (mert a nyomdagépekben mindig eltörik vagy elromlik valami), hogy a könyv végre elkészüljön.

Azelőtt – még a század elején – ez nem egészen így zajlott. A Hortobágytól nem messze, az Alföld kellős közepén se. Gyomán, a Kner Izidor által alapított és fia, Kner Imre által vezetett nyomdában. Ott minden elkészült időben. Azonkívül tündökletesen szépre. A régi nyomdászok nemcsak a betűszedés és a nyomtatás fortélyait ismerték, hanem azt is tudták: mitől szép és olvasható a könyv, értelmes a közönséges árucédula vagy hivatalos nyomtatvány. (Mivelhogy a nyomdák ez utóbbiakból éltek. A könyvkészítés ritka ünnep volt. Hab a tortán.)

Nincs mit csodálni, hogy olykor maguk a nyomdák találtak ki különleges könyveket. Kner Imre írta például annak a kis albumnak az előszavát, amelyik Kozma Lajosnak, a neves építésznek és bútortervezőnek a *szignet*jeit, mai szóval emblémáit és ex libriseit tartalmazza. Bútorainak kivitelezője névrokona, Kozma Károly; okkal feltételezhetjük, hogy a művelt és külföldet is megjárt asztalosmester Kozma-bútorok reprodukcióival illusztrált esszéjének kiadását ugyancsak a nyomda kezdeményezte.

Az asztalosmesterségről című kiadvány arról szól: milyen konfliktust okozott az, hogy a magyar modern korban a tervező és a gyártó kettévált. Az iparművész elképzeli, az üzem pedig kivitelezi a bútorokat. S mint hogy ez fejlődéssel együtt járó változás, milyen feladatok hárulnak a partnerekre, hiszen az világos: a termékük közös munka gyümölcse kell legyen. Nincs ez másképp a betű világában sem.

VADAS JÓZSEF

MAGYAR ÁLLAMPAPÍR

Lakossági

elvetette, maga az egész munka, a magyar alapok megtartásával, úttörővé lett az európai büntetőjogban.
Magyarországon ekkor még nem volt országos, illetve állami börtön. Gróf Eszterházi Ferenc ugyan már 1772-ben létesített Szempcen országos fenyítőházat – mely később Tallósra, majd Szegedre költözött – 1830-ban azonban ez megszűnt, mivel a

megegyezni. Mint említettük, a király a javaslatokat elvetette és így a tervek nem valósulhattak meg. A reformkor egyetlen modern, centrális alaprajzi elrendezésű börtönépülete a ma is fennálló balassagyarmati.

Spectator/b

A SZÍNLELT EGYÜGYŰ

Zeneakadémisták operaelőadása

Az opera komplex műfaj. Bár legfőbb összetevője a zene, senki nem tagadhatja, hogy legalább annyira a dráma, a színpad is a lényegéhez tartozik. Ebből nyilvánvalóan következik, hogy az operaénekesnek egyaránt kell jó énekesnek és jó színésznek lennie. Ez azonban igen-igen ritka. Ám az olyan alapdolgok, mint az alapvető gesztusok, a partnerre való reagálás, vagy az, hogy az énekes ne csak a szokványos „kezet-a-szívre, két-lépés-előre" mozdulatokkal éljen, sőt, ezeket lehetőleg egyáltalán ne is alkalmazza, – ezek megkövetelhetők a színészileg legügyetlenebb énekestől is.

A budapesti Zeneakadémia énektanszakának évtizedeken át ez volt a legsebezhetőbb oldala. A szép vagy kevésbé szép hangú énekes-palánták úgy kerültek ki a Főiskoláról, hogy szinte meg se tudtak mozdulni a színpadon, eszköztáruk kimerült az „operás" gesztusokban.

Úgy tűnik, most fordulat állott be. A Főiskola a színészi mesterség tanárának szerződtette *Schubert Évát* (igaz, csak az akadémiai osztályok növendékeihez, az operatanszakon maradt minden a régiben).

Az akadémisták április utolsó napjaiban vitték színre Mozart 13 éves korában írt olasz nyelvű vígoperáját, *A színlelt együgyű*-t (La finta semplice). Igazi színházat láthattunk. Nyoma sem volt a sablonos gesztusoknak, ragyogóbbnál-ragyogóbb ötletek követték egymást – annyira, hogy a közönség hangosan kacagott –, karakterek elevenedtek meg a Kisterem színpadán, s ez a színpad *élt*: aki nem volt éppen a középpontban, az is csinált valamit a háttérben, anélkül, hogy a fő cselekményt zavarta volna. Schubert Éva rendezői munkáját és az elképzeléseket realizáló akadémistákat nem lehet eléggé dicsérni.

A zenei betanítás és vezetés *Mura Péter* tanár munkája: eredménye biztos stílus és biztos muzikalitás. Az énekesek között akadt kimagasló és közepes vokális készségű is – bocsássanak meg, ha nem sorolom fel mind a tizenkettőjüket név szerint, már csak azért sem, mert mindegyikük még tanulmányai elején vagy közepén tart. Ami fontos: valamennyien jelenlegi tudásuk javát adták, s lelkesedésben, a rendező-tanár koncepciójának átvételében sem volt hiány.

A darabban magában a 13 éves Mozart persze még az elődök hagyományait követte, úm. a műfaj, a vígopera sokkal nagyobb szabadságot engedett meg számára, mint a korszak merev törvényekkel szabályozott tragikus operaműfaja. Szellemes, jó zene a La finta semplice, s helyenként már az érett mestert sejteti. Így egy áriában mintha már a Szöktetés Ozminja szólalna meg, a II. felvonás egy c-moll áriájában a nagy tragikus Mozart hangját véljük hallani – a gyermek itt egyszerre csak komolyra fordítja a szót, nem törődik a vígoperai kontextussal; egy zenekari kíséretes recitatívában pedig annyi zenei és karakterizáló ötlet van, mint a későbbi nagy művek hasonló jelenetelben.

A főiskolások előadása éppen méltó hozzájárulás volt a bicentenárium ünnepségeihez.

Várnai Péter

SZOBROK KENYÉRBŐL

Budapesti beszélgetés Böröcz Andrással

***M.N.:* Téged és a csoportot, amely itthon körülvett, Erdély Miklóssal szokták összefüggésbe hozni. Hogyan szerezték tudomást az Erdély-vezette ladigó csoportról és hogyan lettetek a tagjai?**

B.A.: Erdély Miklós közösen vezetett kreativitás gyakorlatokat. András Révész Lacival barátom annidig már járt. Én ezekre nem vettem részt, mert akkoriban még túlságosan elfoglaltam, mi az, hogy évenként művészet. A képző-gimnáziumot végeztem el, felvettek a Képzőművészeti Főiskolára, ahol az egyik évfolyamtársam Erdély Dani volt, a Miklós fia. Ő mondta, hogy az apja avantgarde művésza, ami nagyon felcsigázta a kíváncsiságomat. A katonaságot követően aztán megalakult az úgynevezett FaFej, ami fantázisfejlesztést és rengeteg beszélgetést foglalt magába. Mivel ismertem Erdély fiát, amikor a főiskolára kezdtem járni, pár gyereket elhívtam magammal.

***M.N.:* Kiket?**

B.A.: Akkoriban nagyon jóban voltam Nemesi Tivadarral, tehát őt, aztán szóltam még a Bori Bálintnak, a Révésznek, a Szirtesnek, meg a Gábor Áronnak is. Ezek új figurák voltak Erdély körül, ahogy én is. Aztán ott volt még Enyedi Ildikó, Lábas Zoli, Peternák és a Miklós gyereket, a Gyuri meg a Dani, valamint azok, akiket a Dani hozott az Iparművészeti Főiskoláról.

A FaFej szélesebb kör volt, mint az Indigó, mert ott nem csak képzőművészettel foglalkozó emberek voltak, hanem filozófusok és matematikusok is.

Ezekre az Indigó találkozókra Miklós mindig készült, volt témájuk, címük. Aztán voltak cédulák, amikre az emberek név nélkül rájírták az elképzeléseiket; ez tehát egy demokratikus hozzászólási vagy javaslattételi lehetőség volt. Ezeket Miklós feldolgozta és választ rájuk.

***M.N.:* A Révésszel hogyan kezdtetek el együtt dolgozni?**

B.A.: A Révész akkor csinált már performance-okat egy Palotai nevű fúvóval. Aztán meghívták a [illegible]ket egy parkba, valahova a kültérbe, és ott ő csinált egy performance-t Rimbaud-ról, én pedig készítettem egy térplasztikát lógó kipedőkből, amiket az anyámtól loptam el. A Pataki Gáborral felmásztunk egy létra tetejére és onnan üvöltöztünk miközben mindenfélét az avantgarde művészetről. Közben a Révész megjelent a színen, mint Rimbaud. Már akkor is az átváltozás érdekelte. Ez elég jól sikerült, azt hiszem, mert meghívtak minket az Iparművészeti Főiskola gólyabáljára. Ekkor csináltuk meg a Révésszel az első nagyobb műsorunkat, ami már elég botrányos is volt. Ez kb. 76-ban történt.

Azután ezt 12 évig folytattuk, és úgy ért véget, hogy én most már Amerikában élek, tehát egyelőre nincs időnk erre. Én a szobrászat irányába mozdultam el, engem most már New Yorkban szobrászként ismernek, s ez egy új fejezet az életemben.

***M.N.:* Milyen szobrokat csinálsz kint?**

B.A.: New Yorkban van egy nagyon jó barátom, aki zeneszerző, és ő gondolta, hogy nekem faszobrokat kéne készítenem, tehát visszatért a gyerekkori érdeklődésem – akkoriban ugyanis fa domborműveket faragtam – ami 20 évig lappangott. A rajzolás eközben végig megmaradt. Először faszobrokat faragtam, utána pedig kenyereket. Ha kenyeret faragok, nagyon erősen jelen van a kenyér jelentése, illetve fogalmi köre. Ezt a gondolatot úgy folytattam, hogy mi van, ha dugókból csinálok szobrot. Rengeteg dugó-szobrom van. Most már rendszeresen félreteszik nekem a dugókat a kocsmában, ahova járok. A dugónak is rengeteg asszociációja van. Ezt követték a ceruza-szobrok, ami kicsit bonyolultabb, mert ott mindenki lehet művész, amennyiben mindenki farag ceruzát. De itt is több asszociáció lehetséges. Mint például az, hogy a kifaragott ceruzát lehet festett faszoborként is értelmezni.

Különböző fontos ösztöndíjak után most volt Brooklynban az első önálló kiállításom, ami után sikerült elég sok munkát eladnom, de természetesen ehhez is hozzá kell szokni, hogy az ember pénzt kap a művéért.

***M.N.:* Mi a helyzet a budapesti székhelyű Media Research-csel?**

B.A.: Ezek az emberek, a Révész, Bora, Sugár és a Peternák, a barátaim. A Media Research találkozói információcserék, amit nagyon jónak tartok, ezért is veszek részt bennük. A Négy Muskétás szinte ugyanez a társaság, annyiból, hogy ebben csak a képzőművészek vannak benne, a Roskóval kiegészítve. Ez egy humorosabb, önironikusabb dolog, ami persze egyáltalán nem baj.

***M.N.:* Ezek után kíváncsian várjuk a New Yorkban készült műveidből ez év szeptemberében a székesfehérvári István Király Múzeumban rendezendő bemutatót.**

Timár Katalin

E sikerben nagy része van Maróti Géza tagtársunknak, aki a külföldi kiállításaink rendezésében eddig szerzett babérait egy friss levéllel szaporította.

KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS.

December elején ajándéktárgyaknak való olcsóbb iparművészeti tárgyakkal frissítettük fel a lakásberendezési kiállítást, mely ilyeténkép átváltozott karácsonyi kiállítássá. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy anyagi szempontból sem a jubileumi, sem a karácsonyi kiállításunk nem váltották be a hozzáfűzött reményeinket, mert a vásárlások nagyon lanyhán folytak s az általános pénztelenség és gazdasági depresszió nyomasztó hatását mi, illetve kiállítóink is fájdalmasan érezték.

KITÜNTETETT KIÁLLÍTÓK.

Ha a közönség vásárlókedvének erős megfogyatkozása okot ad jogos panaszra, némi kárpótlást találunk a forgalom csökkenéséért az erkölcsi elismerésben, melyben a kormány illetékes miniszterei kiállítóinkat részesítették. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az állami iparművészeti nagy aranyéremmel *Kozma Lajos* építőművészt tüntette ki és pedig figyelembe véve Kozmánál az iparművészet több ágában kifejtett összműködését, különösen pedig a grafika terén való úttörő és eredményes tevékenységét. A kereskedelemügyi miniszter a mesterségbeli kiváló munka jutalmazására szolgáló kitüntetései közül az állami nagydíjat *Jakab Gyula* asztalosmesternek adományozta, iparművészeti érmet pedig a Seenger Béla r.-t.-nak, a nógrádverőcei „Keramos" agyagipari gyárnak, Houba Antal és fia asztalosmestereknek és Groszmann Ármin kárpitosmesternek s végül egyenkint 400.000 koronás jutalmakat Fenyvesi Bertalan, Schrödel Lajos, Halovics Lajos, Fábián Pál, Steinlauf Simon, Pertzián Adolf, Molnár Antal és Pákay János művezetőknek, illetve segédeknek adományozta. A Társulat elnöksége a február hó 4-én tartott ünnepi választmányi ülésen adta át a kitüntetett kiállítóknak a kitüntetéseket igazoló okmányokat és a pénzjutalmakat, míg az érmeket azok elkészülte után kézbesítheti az illetőknek.

A jubileumi kiállítással kapcsolatosan még egy érdemes kiállítónk részesül kitüntetésben a legközelebb megtartandó idei rendes közgyülésünkön: *Kozma Károly* asztalosmester, akinek a kiállítási bizottságunk egyhangú javaslatára szavaztuk meg Társulatunk érmét. Ő a harmadik, aki ebben a szép kitüntetésben részesül. Tudvalevően eddig Tóth Gyula szobrásztanár, kívüle még Unghváry Sándor (tervező) és Majoros Károly (üvegfestő) együttesen kapták Társulatunk érmét. Kozma Károly különös érdeme, hogy úgyszólván kivétel nélkül jeles hazai művészek eredeti és egyéni tervei nyomán készíti bútorait, finom érzékkel és kifogástalan mesterségbeli munkával. A lefolyt év végén a Monzából visszakerült iparművészeti tárgyak átvétele, a károk és hiányok megállapítása s a kiállítóknak való szétosztása, a kiállítókkal és a minisztériummal való elszámolás adott sok munkát Társulatunk igazgatóságának, mely ezt a feladatot is pontosan és lelkiismeretesen elvégezte.

FILADELFIAI KIÁLLÍTÁS.

A filadelfiai nemzetközi világkiállítás igazgatóságának meghívására a magyar kormány foglalkozott Magyarországnak a kiállításon való hivatalos részvételének kérdésével. Ámde csakhamar meg kellett győződnie, hogy nem rendelkezik az ilyen hivatalos szerepléssel járó költségekhez szükséges megfelelő fedezettel. Ezért, valamint az okból, mert megtudta, hogy a többi európai kultúrállamok sem vesznek hivatalos formában részt a kiállításon, lemondott Magyarországnak hivatalos szerepléséről s csupán meghatározott összeget irányzott elő a hazai iparművészet és háziipar méltó szereplésének támogatására. Ennek a mintegy 150 négyzetméternyi területet elfoglaló magyar csoport anyagának egybegyűjtésére, elbírálására, biztosítására, elszállítására s a kiállítás helyszínén szervezendő adminisztrációjának ellenőrzésére a kereskedelemügyi miniszter úr Társulatunkat kérte fel és megbízta választmányunk régi, érdemes tagját, *Faragó Ödön* igazgatót, a kiállítás elrendezésével és az amerikai adminisztráció megszervezésével. Társulatunknak a rendelkezésére álló idő rövidsége ellenére is sikerült a legkiválóbb magyar iparművészeti műhelyek és gyárak, valamint a háziipari vállalatok részvételét biztosítani és oly gazdag és változatos anyagot egybegyűjteni, hogy a filadelfiai magyar osztály sikere biztosítottnak mondható. A kiállításon szereplő magyar kiállítók száma 40.

SZAKVÉLEMÉNYEK.

A lefolyt évben hatóságok, vállalatok és magánosok többizben fordultak Társulatunkhoz avégből, hogy egyes iparművészeti szakkérdésekben tájékoztassuk őket. Társulatunk igazgatósága az ilyen megkereséseknek mindig készségesen és haladéktalanul meg is felelt.

PÁLYÁZATOK.

A lefolyt egyesületi évben három pályázatot hirdettünk. Az egyiket a miskolci Deichsel A. sodronykötélgyár megbízásából írtuk ki reklámlap tervére. A hárommilliós első díjat *Hollós Endrének*, a második másfélmilliós díjat pedig *Nagy Kálmánnak* ítélte oda a bírálóbizottság. Egyenként félmillió koronáért megvásárolták Amberg József és Jantschi Béla pályaterveit. A második pályázat hirdetésére a pécsi Zsolnay-gyár kért fel. Tárgya megadott edényformákra való díszítések tervezése volt. A bírálóbizottság *Trabert Péter* és *Binder László* terveinek egyenkint másfélmilliós díjat ítélt oda és megvásárolta *Gáczer Katónak*, *Morán Irmának* és *Trabert Péternek* egy-egy tervét másfélmillió koronáért. E pályázatokon kívül még két érdekes pályázatot bonyolított le a Társulat. És pedig a szerencsi csokoládé- és kakaógyár, valamint a Budapesti Idegenforgalmi Szövetség plakátpályázatait. Társulatunk vállalta a felhívások közzétételét, a pályatervek összegyűjtését és kiállítását és a díjak kifizetését. Az előbbi pályázat ötmilliós első díját Zsigmond István, a hárommilliós második díját Biczó András, a harmadik kétmilliós díját pedig Jeney Viktor kapta. Az Idegenforgalmi Szövetség 2—2 jutalmait Haranghy Jenőnek, Matskássy Gyulának, Nagy Kálmánnak, Tary Lajosnak és Zádor Istvánnak ítélte oda a bírálóbizottság. Örömmel jelenthetjük, hogy Társulatunk előterjesztésére a székesfőváros tanácsa hozzájárult két olcsó szobaberendezés bútorterveire szóló pályázat hirdetéséhez, amely április hó 20-án járt le. A pályadíjak összege 46 millió korona. Ezzel a pályázattal a középosztály igényeinek megfelelő olcsó, de artisztikus bútortípusok terveihez akartunk jutni, hogy kiadhassuk iparosoknak megvalósítás végett és viszonylag nagyobb pályadíjakkal

Magyar Iparművészet
1926.

XVI—XVII. századi ötvös- és ékszerészművészeinek java: Ch. Ritter d. Ä., V. Grefner, M. Baier, E. Lencker, H. Kellerthaler, G. Gipfel, Boas Ulrich, J. Mores d. Ä., E. Geyer, F. Hillebrand, A. Klette, Ch. Kunad, S. Becker, H. Keller, B. Jamnitzer, T. Wolff, M. Borisch, H. A. Lind, P. Dulner, J. Ruel, S. Lormann, B. Quippe, U. Schneeweiss, N. Schmidt szerepel a gyűjteményben s remekműveik a táblákon reprodukciókban jelennek meg előttünk.

Az ezután megjelenendő kötetek közül a II-ban edények, figurák és órák kerülnek bemutatásra arany és ezüstből, tiszta fémtechnikával vagy drágakövekkel, kameákkal és emaillal díszítve; a III-ban a reneszánsz aranyékszerei, barok dísztárgyak hegyi kristályból és féldrágakövekből, a XVIII. század díszárúcikkei és ékszerei; végül a IV-ben képfaragásokkal ellátott edények elefántcsontból és rokonanyagból, vasból és bronzból, figurák, nippek és mozaikok. *

Már a fenti címek is mutatják, hogy Sponsel műve, a Grünes Gewölbe XVI—XVIII. századból való ötvösség és ékszerészet remekműveinek egész sorát fogja feltárni. Itt voltaképpen egy mintakönyvről van tehát szó ötvösök, ékszerészek és kisplasztikusok számára s emellett a reneszánsz és a barok iparművészet történetére is fontos illusztrált anyagot nyerünk általa. A mű a múzeumok vezetőinek, a műbarátoknak, a gyűjtőknek, a művészettörténelemmel foglalkozóknak sok tekintetben fog felvilágosítást, útbaigazítást nyújtani, az iparművészekre, főképpen az ötvösökre és ékszerészekre pedig serkentőleg hatni.

Sz. L.

* Minden kötet végén egy regisztert találunk, mely lehetővé teszi, hogy az egyes művészek és iparművészek műveit, az egyes személyeknek hozzájuk való viszonyát, valamint a formájuk, anyaguk és technikájuk tekintetében rokon vonással bíró tárgyakat fel lehessen találni. Ezt az áttekintést azután a IV. kötethez csatolt általános regiszter bővíti ki.

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KÖRÉBŐL

VÁLASZTMÁNYI JELENTÉS AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1925. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

Tisztelt Közgyűlés!

JUBILÁRIS KÖZGYŰLÉS.

A lefolyt év eseményei közül első helyen a május hó 26-án imponáló külsőségek mellett megtartott jubiláris közgyűlésünkről kell megemlékeznünk, amellyel Társulatunk alapításának negyvenedik évfordulóját ünnepelte meg. A Magyar Tudományos Akadémia nagy dísztermét ez alkalommal a kormány, a főváros, a művészeti és ipari intézmények és egyesületek képviselői és a Társulat mintegy 200 tagja töltötték meg és emelte az ünnepi közgyűlés jelentőségét a Társulat védőjének, Izabella kir. hercegné őfenségének megjelenése, ki ezzel is jelét adta Társulatunk iránt való rokonérzésének.

Jóleső megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy úgy a kormány képviselői, mint az egyes intézetek és egyesületek kiküldöttei lelkes szavakkal méltatták Társulatunk négy évtizedes önzetlen munkásságát és nagy elismeréssel adóztak az elért eredményeknek.

SZÍNPADMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS.

Sajnos, a jubiláris lakásművészeti kiállítás technikai nehézségek miatt nem készülhetett el az ünnepi közgyűlésre. Ezért, hogy a régi Műcsarnoknak ideiglenes használatra kapott helyiségeit a rendelkezésünkre álló néhány hónapok alatt is fölhasználjuk, — úgyszólván rögtönözve — színpadművészeti kiállítással bővítettük az állandó iparművészeti kiállításunkat. Ez az első ilynemű kiállításunk várakozásunkat felülmúló gazdag és értékes dolgot hozott felszínre. Az ismert és alig ismert színpadi tervezőknek egész gárdáját tudtuk zászlónk alá gyűjteni, hogy számot adjanak a hazai színpadi díszlet- és jelmeztervezés fejlettségéről. Időszerű volt ez a kiállítás, mert épp a színpadművészetet az utolsó években új erők forrongása és versenye mélyreható átalakulásra készteti, melynek tüneteit mindinkább tapasztalhatjuk hazai színpadjainkon is. A közönség és a sajtó rokonérzéssel fogadta e vállalkozásunkat, a látogatók pedig általában megelégedéssel szemlélték e kiállításunk hat termet betöltő érdekes és gazdag anyagát.

JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁS.

Az elmult nyár folyamán végre befejezhettük a félemeleti kiállítási helyiségeink sok bajjal, nehézséggel és nagy költségekkel járó átépítését. Erre a nagy befektetésre rá kellett szánni magunkat, mert enélkül teljesen lehetetlen lett volna a más célokra épült túlságosan dimenzionált termekben a rendes lakószoba arányait megkívánó intérieurberendezéseket megfelelően bemutatni. Pedig ez volt egyik főcélja a jubileumi kiállításnak, mert ezzel tartoztunk iparművész- és iparostagjainknak, hogy alkalmat adjunk érvényesülésükre, a közönségnek pedig, hogy kiállításunkból okulást és irányítást meríthessen.

A lakásművészeti kiállítás előkészítésére és rendezésére a Magyar Iparművészek Testülete vállalkozott s mi szívesen fogadtuk ennek a derék iparművész-csoportnak lelkes ajánlatát és rábíztuk e nehéz, de hálás feladatot, melyet a Testület becsületes törekvéssel eredményesen meg is oldott. Ezért kedves kötelességünknek teszünk eleget, amidőn önzetlen fáradozásáért és ügyünk készséges támogatásáért e helyen köszönetünket nyilvánítjuk.

A jubileumi kiállítás október hó 20-án nyilt meg nagy és előkelő közönség jelenlétében. A vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében a kiállítást Petri Pál államtitkár ünnepi beszéddel avatta fel, ki a kereskedelemügyi miniszter képviseletében megjelent Wimmersperg Frigyes báró államtitkárral és mindkét minisztérium több magasrangú tisztviselőinek kíséretében nagy érdeklődéssel nézte a régi Műcsarnok egész magas földszintjét és több emeleti helyiségét betöltő kiállítás sok látnivalóját. A napisajtó és a közönség várakozását is kielégíthette a kiállításunk, mert a napi- és szaklapok elismerően méltatták és a látogatók is általában kedvezően nyilatkoztak róla.

MONZAI KIÁLLÍTÁS.

Még e kiállításunk megnyitása előtt a Magy. Orsz. Képzőművészeti Tanács kiállítási szakosztályának felkérésére összegyűjtöttük a II. monzai nemzetközi iparművészeti kiállítás magyar csoportjának anyagát, közreműködtünk annak elbírálásában és intéztük a csomagolás, biztosítás és szállítás bonyodalmas és nagy felelősséggel járó ügyeit. A magyar osztály ezúttal is 13 termet foglalt el és kétségtelen, hogy egyike volt a monzai kiállítás legérdekesebb, legegységesebb és legjobban rendezett csoportjainak.

pedig nemes versenyre buzdítsuk bútortervezőinket, akiknek méltányos részesedését a tervük nyomán készült és eladott bútorok után is biztosítottuk.

A SZÉKESFŐVÁROS AZ IPARMŰVÉSZETÉRT.

Ezzel kapcsolatosan őszinte hálával kell megemlékeznünk a székesfőváros érdemes tanácsának f. évi február hó 25-én tartott ülésén Társulatunk előterjesztésére és a képzőművészeti bizottság javaslatára hozott nagyfontosságú határozatáról, mely kimondotta a hazai iparművészet pártolásának rendszeresítését, másrészt biztosította a főváros által rendelt vagy vásárolt tárgyak beszerzésénél a művészi szempontoknak érvényesítését.

Ezért felhívta a tanács az összes ügyosztályokat és általuk a hozzájuk tartozó intézményeket és üzemeket, hogy a különlegesebb alkalmazású berendezési tárgyak, dísztárgyak, versenydíjak, kitüntetések, vagy egyéb, művészi vonatkozású tervek beszerzésénél csakis művészi szempontból megfelelő alkotásokat részesítsenek előnyben és ilyen célokra csakis magyar művészek munkáit keressék és használják fel.

Nagyobb anyagi és erkölcsi értékkel bíró tárgyak terveinek megválasztásánál nyilvános vagy esetleg szűkebb körre szorítkozó zárt pályázat kiírását ajánlotta, amihez mindenkor a művészi ügyeket intéző tanácsi IX. ügyosztály és a művészeti és közművelődési bizottság bevonását, illetve meghallgatását tartja szükségesnek. Minthogy pályázat kiírása azonban sok esetben kisebb értékű cikkek kedvéért szükségtelen vagy az idő rövidsége miatt nem lehetséges s ilyenkor a beszerzés vagy egyszerű megbízás, vagy éppen közvetlen vásárlás útján történik. Ezeknél az eseteknél a tanács a beszerzők figyelmét fokozottan felhívja a magyar iparművészek munkáira, akiktől minden tekintetben kielégítő megoldások várhatók. Az ilyen megrendeléseknél a tanács lehetővé kívánja tenni, hogy a megrendelő hatóság tényleg a legmegfelelőbb művésszel léphessen érintkezésbe, másrészt, hogy a szükséges szakfelvilágosítások biztosítása mellett a rendelések méltányos elosztása is szem előtt maradjon. Ezért a legcélszerűbbnek tartja, ha minden ilyen beszerzés egységes úton és pedig a tanácsi IX. ügyosztály útján kerül az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat* bevonásával lebonyolításra. A Társulat állandó kiállítási termeket tart fenn magyar iparművészek munkáiból, ahol a kisebb jelentőségű vagy sürgősebb beszerzések kész megbízható munkák közül választhatókki. A tanács egyben utalt arra, hogy a választásnál a Társulat igazgatója, Györgyi Kálmán készséggel működik tanáccsal közre. A tanács körlevelében utal még arra, hogy közvetlen megrendeléseknél az Iparművészeti Társulat a tanácsi IX. ügyosztály útján ugyancsak rendelkezésre áll szaktudásával és helyes irányítást ad a művész és a tervek megválasztásában, esetleg közvetítőképen is fellép az ajánlott művész és a megrendelő között. Ennek az irányításnak igénybevétele annyival inkább ajánlatos, mert biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a célnak leginkább megfelelő alkotás kerül kivitelre.

A tanács külön gondot kíván fordítani arra, hogy a beszerzések felsorolt módjai közül mindig az adott esetben megfelelő nyerjen alkalmazást, megjegyezve, hogy a közvetlen megbízás adása vagy pályázat kiírása hathatósabban szolgálja az iparművészet fellendítését és alkalmat ad a speciális követelmények érvényesítésére. A pályázat emellett még avval az előnnyel is jár, hogy lehetővé teszi a kifogástalan tervek megszerzését. Ezért a tanács nyomatékosan hangsúlyozza, hogy minden olyan esetben, midőn a tervek művészi kivitele különös fontosságot nyer, a nagyközönség bírálatát vonja maga után; a művészeti és közművelődési bizottság bevonásával kiírt pályázat mellőzését csakis elkerülhetetlen akadály esetén tartja megengedhetőnek. Ilyenek többek között a képes falragaszok is, melyek éppen nagy nyilvánosságuknál fogva alapos elbírálást igényelnek.

A tanács végül felhívja az összes ügyosztályokat, hogy a vázolt irányelveket a felmerülő esetekben tartsák szem előtt és mindenkor eszerint a határozat szerint járjanak el. A magyar iparművészek értékes munkássága minden támogatást megérdemel és az iparművészetnek a gyakorlati élet minden vonatkozásában való térfoglalása olyan törekvés, melyet a székesfővárosnak is méltányolnia kell és előmozdítani.

Azt hisszük, hogy nemcsak Társulatunk vezetősége fogadja örömmel a székesfőváros tanácsának e nagyjelentőségű határozatát, hanem örül annak iparművészetünk minden igaz barátja is. Kívánatos volna, ha az állami, megyei és a vidéki törvényhatóságok hivatalainak vezetői követnék a főváros tanácsának példáját. Iparművészetünkre jobb kor virradna!

SORSJÁTÉK.

A Társulatunkra nehezedő súlyos gazdasági viszonyok, valamint az iparművészeti termelést megbénító általános pénztelenség arra kényszerítette a vezetőséget, hogy különleges eszközök igénybevételével kísérelje meg anyagi helyzetének javítását. Évégből iparművészeti tárgysorsjáték rendezésére engedélyt kért a pénzügyminisztertől, amit ez meg is adott. 400.000 darab ötezerkoronás sorsjegyet bocsátottunk ki 106, összesen 400 millió korona értéket képviselő nyereményre. Ez utóbbiak kivétel nélkül mind hazai iparművészeti és ipari tárgyak. Sajnos, be kell vallanunk, hogy ez a vállalkozásunk — legalább eddig — nem felelt meg a hozzá fűzött várakozásainknak. Alig kerültek forgalomba sorsjegyeink, egész raja a mindenféle címen felbukkanó sorsjátékok által kibocsátott sok milliónyi sorsjegyek versenyével kellett megküzdenünk. A sorsjátékoknak elfajulása és az egyes ilyen vállalkozásoknál tapasztalt szabálytalanságok mindinkább erősödő ellenérzést keltettek a közönség körében, úgy, hogy idegenkedett a sorsjegyek vásárlásától. Ez az oka, hogy annak ellenére, hogy t. tagtársaink tőlük telhetően támogattak és 130 millió koronát meghaladó összegen vásárolták sorsjegyeinket, minden igyekezetünk ellenére sem tudtunk még annyi sorsjegyet elhelyezni, hogy a sorsjáték sikerét biztosítsuk. Ezért — hogy időt nyerjünk — el is halasztottuk a január hó 11-ére kitűzött húzást március hó 21-ére. Ekkor csupán 106 millió értéket képviselő 106 nyereményt sorsoltunk ki, míg a még hátralévő összesen 300 millió értékű 80 nyereménytárgy kisorsolását f. évi június hó 19-én tartjuk meg. Kérjük t. tagtársainkat, tetézzék sorsjátékunk körül szerzett eddigi érdemeiket azzal, hogy segítsenek a még visszamaradt sorsjegyeinket elhelyezni.

AZ IPARMŰVÉSZETI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÜGYE.

Az 1924. év végén felhívást bocsátottunk szét egy, a Társulat támogatására alakítandó iparművészeti részvénytársaság megalakítása célzatával. Százötven millióban állapítottuk meg az alaptőke ösz-

szegét, amit jórészben össze is hoztunk. Sajnos, eddig nem tudtuk a cégbíróság beleegyezését megkapni, mert a pénzügyminiszter időközben kibocsátott rendelete értelmében a minimális alaptőke, amellyel részvénytársaság alakulhat 625.000.000 korona. Ezt az összeget a jelen gazdasági viszonyok között előteremteni teljesen lehetetlen. Ámde van a rendeletnek egy olyan pontja, mely felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy helyiérdekű részvénytársaságok alakulását hatszázhuszonöt millió koronánál alacsonyabb alaptőkével is engedélyezhesse. Társulatunk most ilyen irányú felterjesztést intézett a miniszterhez s reméljük, hogy helyt ad kérelmünknek. Gazdasági bizottságunk köteles óvatosságból mégis megvitatta, hogy kérelmünk elutasítása esetén miféle javaslattal lépjen a Társulat a részvények jegyzői elé. A bizottság arra az elhatározásra jutott, hogy az esetben a Társulat adóssághelevelekben vagy más alkalmas formában biztosítaná a befizetett összeget. A részvénytársaság céljaira befizetett alaptőke 5—6 év multán egy később megállapítandó tervezet szerint 5 éven át részletekben téríttetnék vissza. A Társulat rendes évi közgyűlése már a következő évben és azután még 9 éven át meghatározná a kamatlábat, mely a Társulat rendelkezésére bocsátott összegek után az illető évben kifizetendő.

A Társulat elnöksége ezúton kéri a t. részvényjegyzőket nyilatkozattételre arra a nem várt esetre, ha a pénzügyminiszter várakozásunk ellenére megtagadná hozzájárulását a részvénytársaságnak a rendelkezésünkre álló alaptőkével való megalakulásához, vajjon elfogadja-e a gazdasági bizottságunk által tervbe vett megoldást vagy sem?

MAGYAR IPARMŰVÉSZET.

Társulatunk folyóirata a lefolyt évben zárta le XXVIII. évfolyamát. Az előző 1924. esztendő három füzetéhez képest némi javulást mutat az 1925. évfolyam terjedelmes és gazdagon illusztrált négy füzete. Reméljük, hogy ez a javulás ez évben folytatódni fog úgy, hogy néhány év mulva ismét elérhetjük a békebeli standardot, azaz egy évfolyamnak tíz füzetre való emelését. Erős akaratunk, hogy Társulatunk büszkeségét és leghatásosabb propagandaeszközét, a Magyar Iparművészetet a jövőben is fentartsuk és fejlesszük, hogy mennél eredményesebben teljesíthesse fontos hivatását.

TAGDÍJEMELÉS.

Új alapszabályaink szerint Társulatunk rendes tagjainak évi tagsági díja a békebeli összegekre, azaz *20 aranykoronára* emelhető, tehát mintegy kétszeresére a most még érvényben levő 150.000 koronás évi tagsági díjnak. Ámde a fokozatos emelést az 1926. évre nem kockázhattuk meg az általános pangás és pénztelenség miatt. De előbb-utóbb nem térhetünk ki a tagsági díjak emelése elől, mert enélkül nem fejleszthetjük folyóiratunkat és nem teljesíthetjük közérdekű feladatainkat oly mértékben, mint akarnók.

TÁRSULATI TAGOK.

Folyó évi április hó 1-én, amikor jelentésünket lezárjuk, Társulatunknak van 2979 tagja. És pedig 5 pártoló, 268 alapító (ezek közül elhalt 159) és 2706 rendes tagja. E kimutatásban nem szerepelnek a megszállt területen élő tagtársaink (akiket ezentúl is nyilvántartunk) és nem szerepelnek azok sem, kik több mint háromévi tagsági díjjal tartoznak. E helyen meg kell emlékeznünk az alapító és pártoló tagok alapítványi összegeinek már évek óta vajudó ügyéről. Pénzünk értékének leromlása miatt az alapító- és pártoló tagok részéről annakidején befizetett alapítványi összegek (amelyek tudvalevően évtizedeken át 200, illetve 400 korona voltak) kamatainak értéke annyira összezsugorodott, hogy egyetlen füzet csomagolópapírjának költségeit sem fedezi. Hogy tehát a rendes tagok évi tagsági díja és az alapító és pártoló tagok alapítványai, illetve ezek kamatai között helyreállítsuk, felkértük utóbbiakat alapítványi összegeiknek megfelelő emelésére, vagy pedig *rendes* tagsági díj fizetésére. E kérésünknek eddig a legutóbb lefolyt öt év alatt következő tagtársaink tettek eleget:

Izabella fhgné kir. fensége 400 K-ról 3,000.400 K-ra, Ganz és Tsa Danubius r.-t. 80.000 K-ról 500.000 K-ra, Első Magy. Ált. Bizt. Társ. 2000 K-ról 37.800 K-ra, Budapest székesfőváros hatósága 2000 K-ról 100.200 K-ra, Balla Géza, a Hungária bank vezérigazgatója 2000 K-ról 502.000 K-ra, Bartha István gyógyszerész 2000 K-ról 1,652.000 K-ra, *Pesti Hazai Első Tkp. 2000 K-ról 250.000 K-ra, Burchard-Bélaváry Andor 2000 K-ról 500.000 K-ra, Budapesti Keresk. és Iparkamara 2000 K-ról 3,012.000 K-ra, Hültl Hümér dr. egy. tanár 2000 K-ról 1,500.000 K-ra, *Győri székesegyházi káptalan 2000 K-ról 40.000 K-ra, *Luczenbacher Miklós 2000 K-ról 40.000 K-ra, Magyar-Francia Biztosító Rt. 1000 K-ról 10.000 K-ra, Szepesi Imre 1000 K-ról 2000 K-ra, Alpár Ignác t. műegy. tanár, építész 1000 K-ról 50.000 K-ra, *Herz Lajos gyáros 1000 K-ról 40.000 K-ra, Hadik-Barkóczy Endre gróf 1000 K-ról 510.000 K-ra, Schulek Alfréd dr. orvos 1000 K-ról 2000 K-ra, Magy. Orsz. Közp. Takarékpénztár 1000 K-ról 500.000 K-ra, *Beocsini Cementgyári Unió Rt. 1000 K-ról 503.000 K-ra, Faragó Ödön igazgató 1000 K-ról 100.000 K-ra, *Hauszmann Alajos műegy. tanár 1000 K-ról 11.000 K-ra, Thék-gyár Rt. 400 K-ról 500.400 K-ra, Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank 400 K-ról 150.400 K-ra, Berzeviczy Albert dr. v. b. t. t. 200 K-ról 100.200 K-ra, Kégl Paula 200 K-ról 500.200 K-ra, Nemzeti Kaszinó 200 K-ról 3,000.200 K-ra, özv. Pallavicini Edéné őrgrófné 200 K-ról 3,000.200 K-ra, *Rakovszky Antal cs. és kir. kamarás 200 K-ról 40.200 K-ra, Soproni kereskedelmi és iparkamara 200 K-ról 4,000.200 K-ra. A csillaggal jelöltek az emelés mellett kamat fejében évi díjat is fizetnek.

Pártoló tagok: Halmos Izor 4000 K-ról 10.000 K-ra, Szeged szab. kir. város 4000 K-ról 40.000 K-ra, Debrecen sz. kir. város múzeuma 15.000 K-ról 500.000 K-ra.

Évi alapítványi kamatot fizetnek: Festetics Tasziló herceg 150.000, Győri székeskáptalan 150.000, Luczenbacher Miklós 150.000, Rakovszky Antal cs. és kir. kamarás 150.000, Soproni Takarékpénztár 150.000, Szmrecsányi Lajos dr. érsek 150.000, Szmrecsányi Miklós dr. min. tan. 150.000, Gyáriparosok Orsz. Szöv. 150.000, Hauszmann Alajos műegy. tanár 150.000, Staibl Andorné 75.000, Debreceni keresk. és iparkamara 150.000, Magy. Lesz. és Pénzváltóbank 150.000, Beocsini Cementgyári Unió Rt. 150.000, Illés Imre 150.000, Magyar kir. államnyomda 150.000, Hungária Műipar Rt. 150.000, Pesti Hazai Első Tkp. Egyes. 250.000, Herz Lajos gyáros 150.000 koronát.

E kimutatásból látnivaló, hogy csak elenyésző csekély része t. alapító tagtársainknak emelte alapítványát a mai viszonyoknak megfelelő három-

< Kozma Károly >

Asztalosm.

Kozma Lajos tervei
szerint készíti butorait
1924-ben alapitott
uj műhelyében Buda-
besten. Cégének pros-
pektusa képezzel:

< > Az asztalosmester-
végről. Gyoma, 1925.

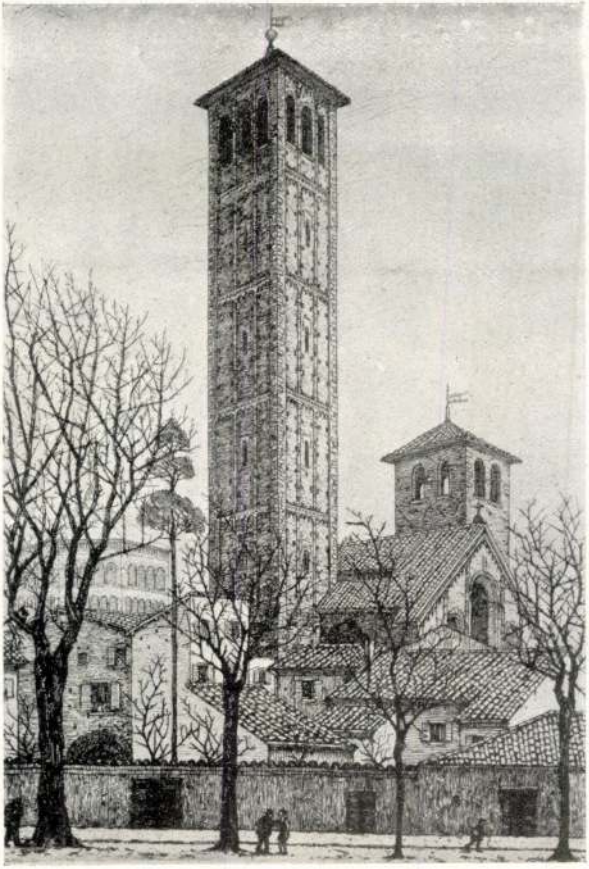

Antonio Carbonati: *Chiesa di Sant'Ambrogio - Milano.*

és mérleget helybenhagyja, úgyszintén hozzájárul az 1926. évi előirányzathoz azzal, hogy a műtáros javadalmazását a folyó év elejétől kezdve felemeli havi 1,000.000 koronáról 1,300.000 koronára.

A közgyűlés napját a választmány május hó 30-ára tűzi ki és megbízza az igazgatóságot a hivatalos választási lista egybeállításával.

AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1926. évi május hó 30-án tartotta a Társulat hivatalos helyiségeiben XLI. rendes évi közgyűlését. Elnök: Seenger Béla, a Társulat alelnöke. Jelen vannak: Hauswirth Ödön, Holló Mihály, Molnár Sándor, Kovács Erzsébet, Fischer Zsigmond, Bakonyi Jenő, Schóber József, Róth Miksa, Vig Albert választmányi tagok, Kozma Károly asztalosmester és a Társulat számos tagja.

Elnök üdvözli a megjelenteket és felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Pacher Béla és Radó Artur társulati tagokat.

Igazgató előterjeszti a választmány jelentését a Társulat 1925. évi működéséről. Bakonyi Jenő rámutat a nagy nehézségekre, amelyekkel a Társulat vezetőségének a lefolyt évben is meg kellett küzdeni és a számottevő eredményekre, amiket ennek ellenére el tudott érni. Javasolja, hogy ezért a közgyűlés a Társulat elnökségének és igazgatóságának a jegyzőkönyvben fejezze ki köszönetét.

A közgyűlés közfelkiáltással hozzájárul Bakonyi javaslatához és a választmány jelentését helyesléssel tudomásul veszi.

Elnök felolvassa a jelentésnek azt a részét, amely szerint a választmány a kiállítási bizottság javaslatára Kozma Károly asztalosmesternek a Társulat jubileumi kiállításán szerepelt kiváló munkáiért és mert jóformán kivétel nélkül neves művészek terveit kifogástalanul valósítja meg, a Társulat érmét ítélte oda. Ezért üdvözli ő Kozma Károlyt a közgyűlés színe előtt és átadja neki a Társulat érmét.

Kozma Károly hálával fogadja a Társulat kitüntetését, amely őt további lelkes munkásságra buzdítja. Minden törekvésével azon lesz, hogy azzal hazájának hasznára váljon. (Éljenzés.)

Igazgató felolvassa a számvizsgálók jelentését a Társulat számadásainak átvizsgálásáról.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és a választmánynak az 1925. évre megadja a felmentést.

Igazgató előterjeszti az 1926. évre szóló költségvetést.

A közgyűlés a bemutatott költségelőirányzathoz hozzájárul.

Igazgató felolvassa a jelölőbizottság javaslatát a megüresedő alelnöki, 15 választmányi és 5 számvizsgáló tisztség betöltésére.

A közgyűlés a jelölőbizottság javaslatát közfelkiáltással elfogadja, mire az elnök megállapítja, hogy háromévi időtartamra megválasztattak: alelnöknek Szablya Frischauf Ferenc; választmányi tagokká: *a)* tervezők: Helbing Ferenc, Lakatos Artur, Maróti Géza, Menyhért Miklós, Meyer Antal, *b)* műiparosok: Fischer Zsigmond, Hosszú István, Majoros Károly, Schóber József, Szabó Rezső, *c)* műbarátok: dr. Bartóky József, Gaul Károly, Glück Frigyes, Herbert Viktor, Végh Gyula. Egyévi időtartamra számvizsgálókká: Böhm Béla, Brunner Antal, Papp József, Pongrác János, dr. Szőnyi László társulati tagokat.

Az elnök megköszöni a megjelent tagok buzgóságát és berekeszti a közgyűlést.

AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT VÁLASZTMÁNYA 1926. évi szeptember 13-án ülést tartott Seenger Béla alelnök elnöklésével.

Igazgató előterjeszti a következő jelentéseit:

a) az iparművészeti sorsjegyakció eredménye negatív, amennyiben mintegy 23 millió korona veszteséggel zárult. Ez a veszteség nem érinti a Társulatot, mert a sorsjátékkal kapcsolatos kiadásai megtérültek s a veszteséget mások viselik.

A választmány sajnálattal veszi tudomásul a jelentést.

b) A kapott utasításnak megfelelően megküldte a tervezett Orsz. Magyar Iparművészeti Részvénytársaság részvényjegyzőinek az igazgatóság legutóbbi ülésén megállapított körlevelet, amelyre eddig mindössze 15 válasz érkezett. Ezek közül összesen 4,750.000 koronát jegyzett (6) részvényesek elfogadták a körlevélben tett ajánlatot, 1,500.000 koronát jegyzett 2 részvényes a Társulatnak ajánlja fel a jegyzett összeget, 7 részvényes pedig visszafizetését kívánja a részükről jegyzett összeget.

A választmány egyelőre bevárja a cégbíróságnál elintézés alatt levő cégbejegyzési kérvény felett való döntést. Amennyiben a részvénytársaság megalakítása lehetetlenné válik, akkor az elnökség útján újabb levéllel felkeresi a jegyzett összegek visszafizetését kívánó részvényeseket s kéri őket, hogy bízzák a befizetett pénzösszeget továbbra is a Társulat kezelésére.

c) A T. É. B. E. a folyó évre ismét 10,000.000 K-át folyósított a Társulat részére.

Köszönettel tudomásul szolgál.

d) A kereskedelemügyi miniszter a Társulatnak a f. évre 17,000.000 korona segélyt utalt ki.

Köszönettel tudomásul szolgál.

e) A vallás- és közoktatásügyi miniszter a Társulat kérelmére elhatározta, hogy ezentúl évenkint iparművészeti vásárlásokra bizonyos összeget szán s hogy a vásárlásokat a Társulat kiállításán fogja megejteni.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Az igazgató a philadelphiai nemzetközi kiállítás magyar osztálya anyagának egybegyűjtéséről, elrendezéséről, a kiállítás megnyitásáról s az eddigi eladásokról tesz jelentést,

amit a választmány tudomásul vesz.

Magyar Iparművészet

1926.

Az igazgató jelenti, hogy az Orsz. Háziipari Szövetséghez kérdést intézett, vajjon befogadna-e az Apponyi-téri bolthelyiségébe bizományi árúképpen a Társulatnak egy kollektív csoportját. Erre kedvező választ kapott s ennek nyomán a Társulat kiállítási tárgyait a Szövetség boltjában már árusítják is. Az erre vonatkozó megállapodások egyelőre 1927-ig érvényesek.

A választmány helyesléssel fogadja a bejelentést.

Lipcsey József, a Társulat volt pénztárosa ügyvédje útján felszólította a Társulat vezetőségét, hogy a magánalkalmazottak nyugdíjügyeire vonatkozó új törvény figyelembevételével állapítsa meg és utalja ki nyugdíját.

A választmány sajnálattal megállapította, hogy Társulatunk erősen megrendült vagyoni helyzete és jövedelmeinek csökkenése miatt ezidőszerint nyugdíjat volt pénztárosának, Lipcsey József kir. tanácsosnak nem biztosíthat. Amennyiben ő per útján kívánná igényeit érvényesíteni, nyugodtan néz a bírói döntés elé.

A Társulatnak a Varsóban legközelebb tartandó szerzői jogvédelmi kongresszuson való képviseletére a választmány

Szalai Emil dr. választmányi tagot kéri fel, aki a megbízatást el is vállalja.

Az igazgatóság javaslatára a választmány az alapszabályok 45. paragrafusa alapján egyhangúlag kiegészíti magát a következő 10 taggal: dr. Hültl Dezső műegyetemi tanár, építész, Gyenes Lajos tanár, iparművész, Csapó Heim József iparművész, Greff Lajos szobrászművész, Holló Mihály iparművész, Horváth Béla szobrászművész, Kovács Erzsébet tanárnő, Mátrai Lajos szobrászművész, Zadubánszky Irén igazgatónő, Kóródy György építész.

A legutolsó választmányi ülés óta jelentkezett húsz új tagot a választmány a társulati rendes tagok sorába fölveszi.

IN MEMORIAM

HAUSZMANN ALAJOS, a magyar építőművészet egyik kimagasló vezérlő egyénisége és a műegyetem építészeti szakosztályának sok éven át volt kiváló tanára halt meg július hó 31-én 80 éves korában a velencei (Fehérmegye) birtokán. Hauszmann akkor fejezte be budapesti, berlini és olaszországi tanulmányait, amikor az építkezési kedv nekilendült hazánkban úgy, hogy évtizedeken át bőséges tere nyílt tehetségének és tudásának érvényesítésére. Alkotásai javarészben a kor szellemének megfelelően az eklektikus irányzatot tüntetik fel. Különös sikerrel a neoreneszánsz és a neobarok formanyelvét alkalmzta épületein. Legjelentősebb alkotásai a Kúria hatalmas palotája és a New-York biztosítótársaság székháza, a műegyetem központi épülete. Ő vette át félkész állapotban Ybl Miklós halála után a királyi palota nagyszabású építkezését, melyet szerencsésen fejezett be és nemes izléssel intézte annak berendezését is. Széleskörű műveltsége és előzékeny, közvetlen modora miatt kedvelt alakja volt ő nemcsak kartársai — jó részben volt tanítványai — szűkebb körének, hanem a művészi társadalom szélesebb rétegei is legtiszteletreméltóbb tagjuk egyikéttisztelték benne. És erre a megbecsülésre búsásan rá is szolgált, mert sok alkotásán mindig alkalmat adott a hazai szobrászat, festészet és iparművészet jeles mestereinek érdekes és hálás feladatok megoldására. Kiváló érdemeiért a király őt a Ferenc József nagykeresztjével és a Signum Laudis díszjelvénnyel tüntette ki. Kiválóbb műveinek terveit az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat őszi tárlatának keretében ki fogja állítani. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat legrégibb alapítótagjainak egyikét gyászolja benne.

EMLÉKEZÉS MATLEKOVITS SÁNDORRA. Az Országos Ipari és Kereskedelmi Oktatási Tanács folyó évi június hó 2-án tartott teljes ülésében kegyelettel áldozott Matlekovits Sándor emlékének. Matlekovits, aki több mint félszázadon át a közszellem művelésének egyik kimagasló irányító munkása volt és közel két évtizeden át az ország gazdasági életének legfontosabb szálait vezette, 1895-től 1922-ig állott a Tanács élén. Mint a Tanács elnöke, mindenkor odaadó szeretettel gondozta az iparosoktatás érdekeit és elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar iparoktatás fejlesztésében. Akik a Tanácsban közelről figyelhettük munkásságát, úgy tűnt fel, mintha nagyarányú irodalmi tevékenysége csak kiegészítő része, eszköze volna közéleti pályájának, az élet mozgékonysága és olyan cselekvési kör kellett neki, ahol eszméit alkalmazni, gyakorlatilag megvalósítani lehet. A tárgyalásokban a küzdelmektől sohasem riadt vissza, de bármilyen heves volt a vita, mindig tárgyilagos maradt. Rendelkezett azzal a ritka tehetséggel, hogy amire oktatni akart, azt olyan szerényen tudta előadni, hogy sohasem éreztette mesteri felsőbbségét. Mint minden kiváló egyéniségnek, a megkezdett munka teljes elvégzése volt egyik jellemvonása, mélység, felelősségérzés és sok ízlés tartoztak tulajdonai közé. Semmit sem tett félig, a legcsekélyebb dolog is, főleg ha eszméinek gyakorlati kiviteléhez tartozott, érdekelte és bármibe kezdett, annak minden részletét addig nyomozta, amíg való képét világosan látta. A Tanács tárgyalásain, főleg a különböző szaktanulmányok tervezetének megvitatása közben, az ellentétes vélemények kiegyenlítése még reá is, aki mindig alaposan áttanulmányozta a javaslatokat, nehéz feladatot rótt. De világos tekintete, tapintata mindenkor megnyugtató eredményekhez segített. A legkényesebbek a rajz- és iparművészeti természetű kérdések voltak. Ezen a téren ismeretei szemléletén

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kozma József,

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 MÁJ 28

1021

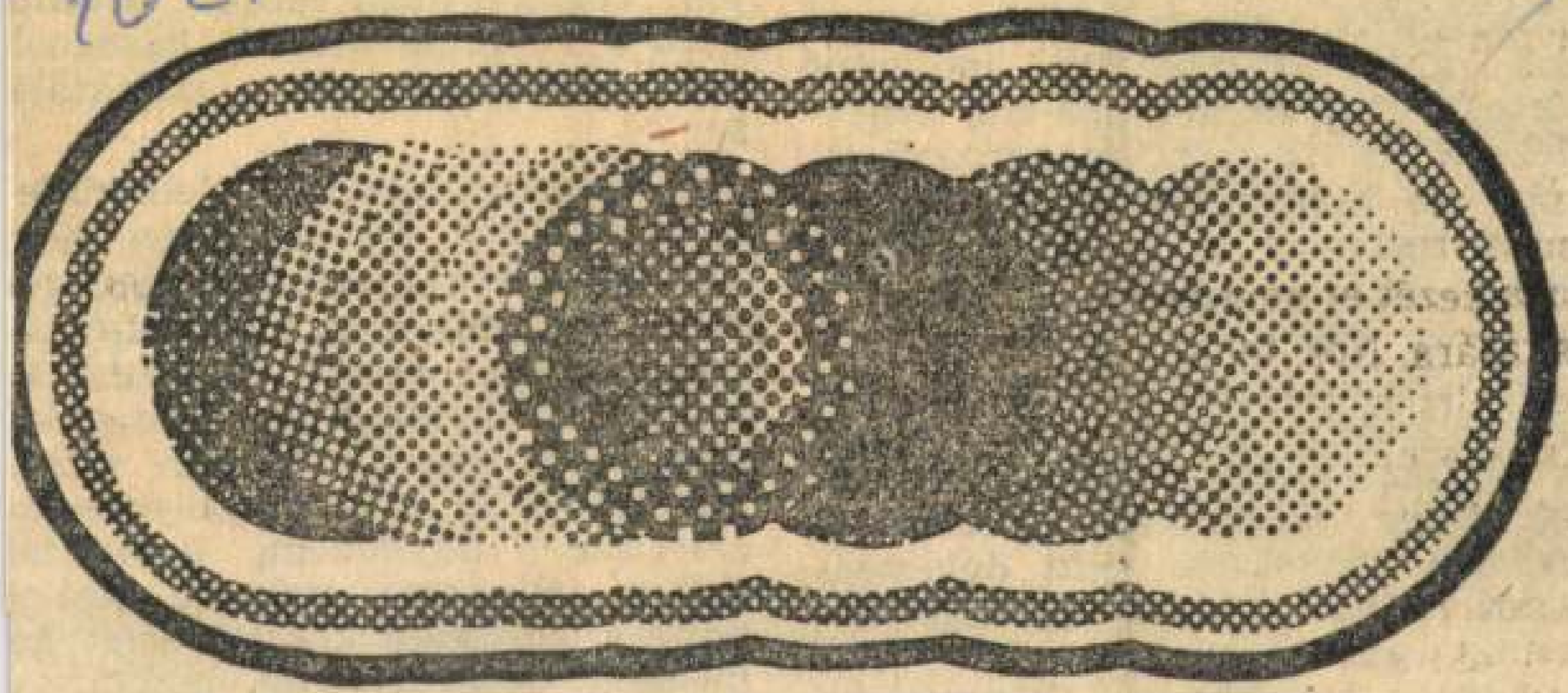

Kozma József: Báb

szeretem dolgokhoz
mindenikhez. Ha er
gyengébbet, akkor r
azt a megszokhatat
érzem, legyen szó a
fekete, kisnép-nagyné
már az hiányoznék,
nem hallanám a szo
bakancsainak elszán
gangról. Pedig legme
nali olvasásaimból zö
ri elrugaszkodásaimb
a bérház hang-szag-
ba. Vagy ha Z. nag
dicsérne, kétségek k
latot tartanék: tudatlanul átpártol-
tam az ellenséghez?

Nem emlékszem könyvhétre, amelyiknek Körkép vagy Szép versek kötetei maradéktalanul tetszet-

hogy a kétszeres kerettörténet he
lyenként túlírttá teszi művét. A
szerkesztők párbeszéde didaktiku
a bevezetőben. Lelkesedem, mer
Jékely Zoltán, Karinthy Ferenc

Még néhány katonai vonatkozású pontatlanságot említek.

Sükösd szerint a honvéd huszár önkénteseknek „a tartalékos tiszti rang megszerzéséhez tizenkét hónapot kellett a közös hadseregben szolgálni". Jóhiszemű fogalomzavar, mert a honvédek nem a közös hadseregben szolgáltak, hanem a honvédségben, és a honvédhuszároknál kiképzett önkéntesek magától értetődően a honvédhuszárezredek kötelékében maradtak, mint tartalékos tisztek, és nem kerültek a közös hadsereg lovasságához.

Hogy a Freudot feltartóztató huszársilbak „nix dájcs — felelné szíve szerint, de a monarchia közös hadseregében szolgál" — ismét tévedés, mert nem a közös hadseregben szolgált, hanem a honvédségben, és nem kellett németül tudnia, hiszen a honvédség szolgálati nyelve magyar volt, a horvát—szlavón kerületben pedig horvát.

Néhány egyenruházati tévedés: A „lovagloteremben", vagyis a fedett lovardában a huszárok április hónapban aligha viseltek mentét, amely bárányprém galléros, báránypréммel szegélyezett és ezzel bélelt felsőöltöny volt. Sükösd később atillát említ, de ez sem elfogadható, ugyanis a honvédhuszárok nem atillát, hanem zubbonyt viseltek szolgálatban és díszöltözetként is.

(Egyébként az önkéntesek szabadon választhatták meg azt a csapattestet, amelynél szolgálni kívántak. Az orvosdoktorok, sőt orvosnövendékek is általában az egészségügyi csapatoknál töltötték le önkéntesi évüket. Ha R. Géza a huszároknál szolgált, ez csak saját kérelmére történhetett, és így bizonyára számított a zordon lovassági kiképzés kényelmetlenségeire.)

Észrevételeim apróságok, amelyek nem minősítik Sükösd írásának értékét. Csak azért tartottam szükségesnek megemlíteni őket, mert az író láthatóan dokumentatívnak szánt katonai szabatosságra is törekedett. A pontatlanság sokkal zavaróbb például Nemeskürty Istvánnál, aki *Lenkey szózada* című írásában felsorol több, magyar katonai alakulatot hazavezető császári tisztet, akik „valamennyien Haynau törvényszékének áldozatai" lettek. Azonban az első helyen említett Répássy Mihály őrnagy, később honvédtábornok, akit Kossuth 1849. május 8-án a hadügy-minisztérium vezetésével bízott meg, még Világos előtt, 1849. július 30-án, Szegeden elhunyt.

~~Dr. Gesztesy Emil~~

~~nemet, ha a tanultakat úgyis együtt hasznosítják. Remélhetően.~~

Kozma József

Kozma József: Kiformálódás III–IV.

ÉLet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.

1977. ÁPRILIS 2.

XXI. évf. 14. sz. 2. lap.

történelmi sorsfordító, úgy válik lehetővé újra és újra a gondolatok — s hordozóik, a szavak — megújítása. A távlat módot ad a tisztultabb értékelésre, s ilyképpen a mindig méltó megemlékezésre is.

Illyés Gyula írja: „A magyar nép a második világháborúban nem-

saját ellenálló tevékenységét — s nemcsak azt — értékelve, megállapítja: „Az ellenállás front mögötti szolgálatát végeztem. S közben éreztem, csalhatatlanul, hogy nincs front előttem. Nem a küzdelem sebesültjeit ápoltuk, hanem a küzdelem hiányának az áldozatait. Egy rést tömködtünk, mely a semmibe nyílt."

Tagadhatatlan: sorsunkat az 1945-iki áprilist megelőzően nem alakítottuk, csupán elszenvedtük, s ennek következményeképpen ajándékba kaptuk a szabadságunkat is. Jól emlékszem 1945. április 4-re. A kassai szlovák Pravda első oldalán nagy betűk hirdeték aznap: „Červena Armada dobyla Bratislavu!" A szlovákok örömében akkor kirekesztett engem a gúnyos tanári kérdés: „Mi van, magyarok: győzelem, vagy Szibéria?" S ezzel olyan bűnök részesévé tett, amelyeket fel se foghattam valójában. Fordulnia kellett az esztendőnek, hogy megtudjam: mégiscsak van közöm április 4-hez; hogy Pozsony felszabadulásának dátuma azonos a teljes magyar felszabadulásával.

Egy nemzet önérzete aligha képes torzulás nélkül elviselni, hogy nem ő volt sorsának alakítója. Ilyképpen az elkövetkező évek ünnepeiben csak egy volt és maradt vitathatatlan: a felszabadítók érdeme. Ami ezen túl volt, az távolról sem lehetett ilyen egyértelmű. Magyarország már 1919-ben. Mussolinit és Hitlert is megelőzve, a fasizmus útjára lépett — így a vád —, s ilyképpen törvényszerű, hogy Hitler utolsó csatlósaként fejezte be a második világháborút.

E logika kicsavart voltára már Illyés rámutatott. „Magyarország volt az első, ahol tanácsköztársaságot külső imperialista-prefasiszta erők fegyveresen levertek, és egy népet a Dunavölgyi szabadság e legmerészebb kísérletéért kettős rabságba vetettek." Ily módon — ha a tényeket a talpukra állítjuk — másképpen fest a történelmi felelősség kérdése. A szégyenben nem a magyar népnek kell osztoznia a hatalom akkori birtokosai-

legfőbb vezetőit — legalábbis egy részüket — abban az időben a munkásmozgalom árulóiként tartották számon. Hasonló szempontok érvényesültek a magyar ellenállás megítélésében is; nem lehetett elismerni egy olyan mozgalmat, amelynek életben maradt kommunista szervezői, irányítói koncepciós perek áldozataiul sze-

gyedszázados uralma, s a vele egygyéforrt reformizmus és polgári liberalizmus, valamint a saját pártunk hibái és gyengeségei ... megakadályoztak bennünket, hogy nagyobb részt vállaljunk hazánk felszabadításában." Hadd tegyem most mellé Kiss Károly 1974-es nyilatkozatának szavait: „A magyar fegyveres ellenállás méreteiben, eredményességében elmaradt szomszédainktól ... hasonló mozgalmai mögött. Ennek okát nem lehet a »magyar néplélekben« keresni ... Az, hogy nálunk az országon belül erre csak némileg elkésve került sor, főként arra a sok vérveszteségre vezethető vissza, amelyet a titokban működő párt ... elszenvedett. A többi közt utalok az 1942-es lebukásra, amikor a belső ellenség több, mint ötszáz pártmunkást fogott el ..."

Az elégtétel azóta megadatott, holtaknak és eleveneknek egyaránt. Ismerjük a Márciusi Front jelentőségét, számontartjuk a magyar partizáncsoportok határokon ineneni és túli küzdelmeit, a Budai Önkéntes Ezred harcát. A fegyveres harcokon túlmutató értékelést Kállai Gyula így fogalmazta meg: „Felszabadulásunkat a szovjet nép áldozatos harcának köszönhetjük. Ugyanakkor a magyar kommunisták, a magyar függetlenségi mozgalom küzdelme hatékony hozzájárulást jelentett ... az antifasiszta erők nagy történelmi győzelmének kivívásához. Ebben az időben kovácsolódott hazánkban a haladó erőknek az az összefogása, amely lerakta az alapot a felszabadult területeken való együttműködéshez ..."

Csaknem törvényszerű, hogy a tárgyilagos értékelésből bizonyos túlzás lett. A sértett és fel-felsajgó nemzeti öntudat kapott a tényeken s a belőlük adódó következtetéseken; a közvélemény — vagy annak egy része — örömmel lendült át a ló egyik oldaláról a másikra. Mű-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 NOV 2 0.

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozma József

1021

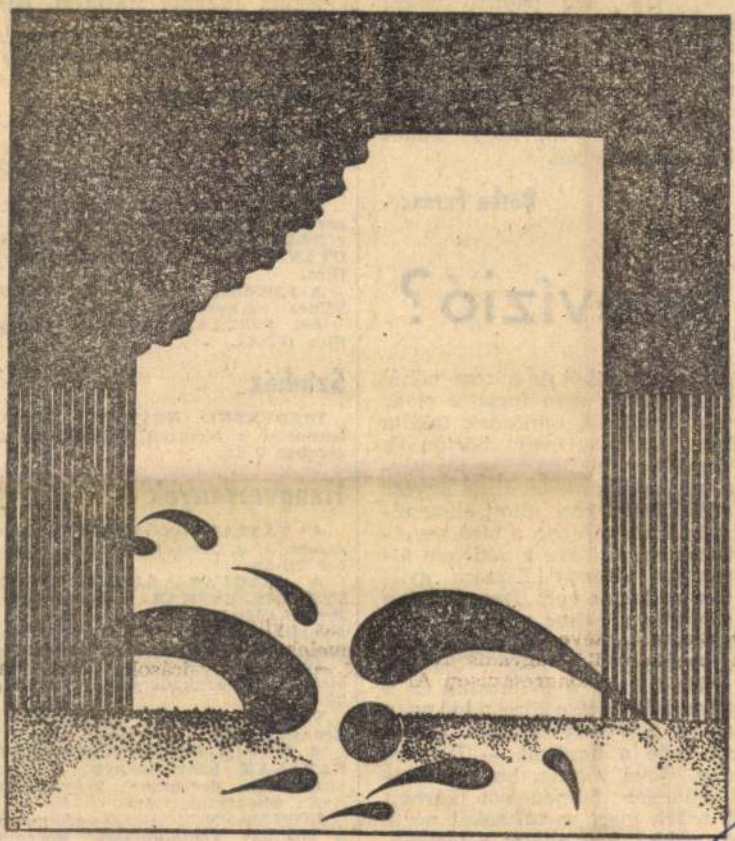

Kozma József szitanyomata

lására. Regényei, versei, s életének utolsó évtizedében papírra vetett visszaemlékezései, az *Iratlan könyvek könyve* (1969), *A boldog élet könyve* (1972) és a *Sóvárgások könyve* (1973), amelyeknek harmadik kötetébe beépíti a *Vas és kő* adatait, méltók rá, hogy minél többen megismerjék.

Botka Ferenc

a televízió?

A kilenc férfiból és három nőből álló esküdtszék nem fogadta el az ügyvéd érvelését, bűnösnek találta a fiút. Huszonöt évnyi börtön és életfogytiglan közötti büntetés várható. (A halálbüntetésről az ügyész a vádlott fiatal kora miatt eleve elállt.) Az indokolásban a bíró nevetségesnek minősítette a védelem álláspontját: „Ronny Zamora gyilkolt, s ha képes volt ilyen fiatalon erre a tettre, akkor ahhoz is elég idős, hogy ezért felelősségre vonják. Ártatlanságát aligha igazolja az a tény, hogy a gyilkosság és a holttest felfedezése közötti idő nagy részében a rabolt pénzből szórakozni vitte a barátait — Disneylandbe. Hová jutunk, ha egy ügyvéd védence felmentését kérheti csak azért, mert az túl sokat nézte a televíziót? A Bibliától a történe-

december 1-én

A VÁD. Színes szinkronizált lengyel film.

ZSARU-TÖRTÉNET. Színes szinkronizált francia—olasz film.

SZÁZ NAP A GYERMEKKOR UTÁN. Színes szinkronizált szovjet film.

A KISMALAC ÉS A FARKASOK. Színes magyar mesefilm-sorozat.

AZ ÉJSZAKAI VONAT. Lengyel film (FBK).

Színház

IREDYNSKI: ÖRVÉNY. Éjszakai bemutató a Nemzeti Színházban, december 2-án.

Hangversenyek

A TÁTRAI-VONÓSNÉGYES hangversenye a Zeneakadémián, november 26-án.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, november 27-én. és november 28-án, az Erkel Színházban. Vezényel: Ferencsik János.

JEVGENYIJ NYESZTERENKO dalestje a Zeneakadémián, november 29-én.

VÁSÁRY TAMÁS zongoraestje a Zeneakadémián, december 1-én.

A MÁV SZIMFÓNIKUSOK ZENEKARÁNAK hangversenye a Zeneakadémián, december 2-án. Vezényel: Obenfrank Géza.

HOFFMANN LÁSZLÓ orgonaestje a Mátyás Templomban, december

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ózdi Vasas

1978 FEB 24

Kozma József

ÓZDI VASAS

KOZMA JÓZSEF MUNKÁJA

Fotó: Strohmayer

...ája egy rendelő szemével

...nk a Vídián keresztül

Kozma Károly
műasztalos

K

Vasárnap, 1925. október 11.

A magyar iparművészek érdekes kiállítása

— *Az Est tudósítójától* —

Tizennégy év óta az első interieur kiállítás, bútortervezők, műasztalosok, kárpitosok és díszítők, faszobrászok, intarzia-mesterek, aranyozók, festő és mázolómunkások, bőrben, selyemben, ónixban és nemeskövekben dolgozó iparművészek teljes felvonulása. Az *Iparművészeti Társulat* meg a *Magyar Iparművészek Testülete* rendezte ezt a kiállítást az *Andrássy* úti régi *Műcsarnakban*.

A nyolc interieur-ben, a lámpán kezdve és a művészien bekötött könyvön végezve, minden a helyén van. Úgy látszik, hogy a tervezők jelszava ez volt: véget kell vetni a régi stílusok szolgai utánzásának, mert szerintük minden régi stílus meghamisítja a mai kor karakterét. Ez a kiállítás ennek a haladó gondolatnak az eredménye ugyan, de semmiesetre sem szélsőséges.

Az iparosmunka ezen az interieur kiállításon is kiváló. A műasztalosok

Az Est 1925. Okt. 11.

levő buvarral, kerdezték, hogy mit lát a mélységben és a búvár hangja Hamburgon keresztül hallatszott a gőzös fedélzetén lévő felvevőkészülékben. A Nordische Rundfunkgesellschaft rádión jelezte a világ minden tája felé, hogy este 8 óra 15 perckor fantasztikus elektrotechnikai kísérlet lesz a tenger fenekéről kiinduló hang közvetítésével s mindenünnen megjött a hír, hogy a búvár hangját és az egész párbeszédet a hajó fedélzetén lévő állomás és a tenger mélyén lévő búvár között tisztán hallották a rádió előfizetői.

Szenzációs úpi vacsorák a jó öreg Kéménysepző télikertjében

kárpitosok, az intarzia-mesterek és a fényezőmunkások ezen a kiállításon is bebizonyítják, hogy igen jók a mesterségükben. Az első terem úriszobájában például *Kozma* Károly műasztalos olyan fa-kandallórácsot és könyvszekrényt állított ki, amelyet bizonyára mindenki meg fog csodálni. A tervező iparművészek azonban még nem érik el az iparos nivóját. A kiállításnak két termét töltik meg a *Kozma* Lajos tervei alapján készített bútorok, amelyek egy modern stílus útját akarják egyengetni. Egynéhány eltévelyedése mellett legtöbb bútorja azonban nemesen egyszerű és megfelel gyakorlati céljának.

Kár, hogy tervezőtársai, *Menyhért* Miklós, *Tóth* Gyula, *Lakatos* Artur, *Bodor* Károly és *Gróf* József tanárok nem tudnak szabadulni *Kozma* Lajos hatása alól. A legjobban talán még *Tóth* Gyula úri dolgozószobája sikerült. Legjobb darabja a teljesen sima, egyszerű artisztikus könyvszekrény, amelyet *Cserna* Juliskának pompás kötésű könyvei töltenek meg. Nagyon szép *Menyhért* Miklós tanár ebédlője, amely a kiállítás alapgondolatának megfelelően tényleg szakítást jelent minden klasszikus formától. Frappánsan hat a *Bodon* Károly tanártól tervezett lakó-hall. Szépek ebben a hallban a kárpitos munkák. Az iparművészeti iskola tervezési tanárjának, *Kaesz* Gyulának hálószobájában egy zöldre festett *gondola* képviseli az ágyat. Mert gondolához hasonlít az ágy dísze is, régi-régi vitorláshajó. A ruhaszekrény halványzöldre van mázolva és *pagodaszerű* díszek tarkítják.

Az interieur-kiállítás összbenyomása az új formák keresésének és a konvencióktól való szabadulásnak vágya.

Az első emelet vitrinjeiben igen szép kis bronzokat, kerámiákat, batikmunkákat és hímzéseket halmozott fel a társulat. A legszebbek *Gref* Lajos bronzműtárgyai. *Kiss* Ferenc ötvösmunkái, *Zilzer* Hajnalka miniatür szobrai a *Zsolnai*-gyár meg *Gádor* szobrász kerámiái. *Vetier* Ernőné batikmunkái és dr. *Wakó* Rudolfné nemes ónixből faragott lámpái, rókészletei, meg ezüstből-aranyból formált ékszerei. A műtárgyakban rendkívül gazdag kiállítást ügyesen összeállított *plakát-gyüjtemény* egészíti ki.

A kiállítást ma délután öt órakor nyitja meg *Horthy* Miklós kormányzó, *József* főherceg, *Albrecht* főherceg és *Klebelsberg* Kunó kultuszminiszter jelenlétében.

ev.

~~vagy negyven éve.~~
~~hogy vajon él-e.~~

Kozma József

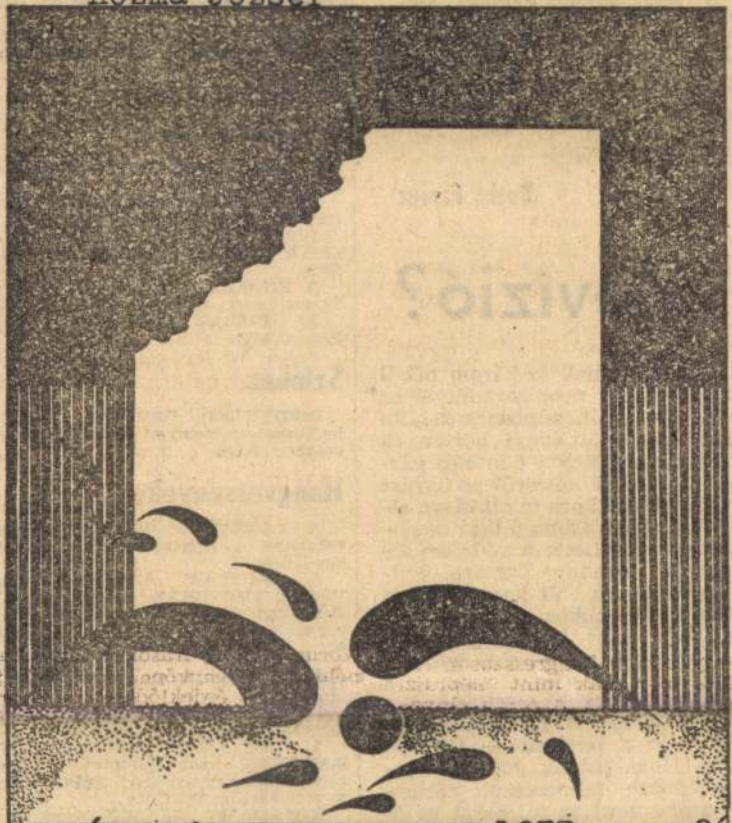

Kozma József szitanyomata

Élet és Irodalom Bp. 1977. nov.26.
XXI. évf. 48. sz. 7. lap.

~~Antanácstithár az útlevelet és a történt. Miért is idézem fel ezeket~~

: egy
sebe-
ülnek
tőzést
itako-
etését
elesé-
ni a
neki
vata-
sor,
szak-
szusa
tonák

Szerzőjére még több évtizedes hányattatás várt. Csak 1964-ben kerülhetett sor végleges repatriálására. Regényei, versei, s életének utolsó évtizedében papírra vetett visszaemlékezései, az *Iratlan könyvek könyve* (1969), *A boldog élet könyve* (1972) és a *Sóvárgások könyve* (1973), amelyeknek harmadik kötetébe beépíti a *Vas és kő* adatait, méltók rá, hogy minél többen megismerjék.

Botka Ferenc

s: a televízió?

is be-
lott le
„ül-
5 esz-
2 esz-
ameri-
el? Az
ageles,
zámo-
edikén
rajta-
ó ti-
kozás
ők a
ték az
zsák-
án —
ésőbb
ált a
5 volt
ert öl-
rténe-
ott —,
z esti
ilkos-

A kilenc férfiból és három nőből álló esküdtszék nem fogadta el az ügyvéd érvelését, bűnösnek találta a fiút. Huszonöt évnyi börtön és életfogytiglan közötti büntetés várható. (A halálbüntetésről az ügyész a vádlott fiatal kora miatt eleve elállt.) Az indokolásban a bíró nevetségesnek minősítette a védelem álláspontját: „Ronny Zamora gyilkolt, s ha képes volt ilyen fiatalon erre a tettre, akkor ahhoz is elég idős, hogy ezért felelősségre vonják. Ártatlanságát aligha igazolja az a tény, hogy a gyilkosság és a holttest felfedezése közötti idő nagy részében a rabolt pénzből szórakozni vitte a barátait — Disneylandbe. Hová jutunk, ha egy ügyvéd védence felmentését kérheti csak azért, mert az túl sokat nézte a televíziót? A Bibliától a történelemkönyvekig minden tele van erőszakkal s ez még senkit sem hatalmaz fel annak alkalmazására."

ÁGH ATTILA: TUDOMÁNYOS-TECHNIKAI FORRADALOM ÉS MŰVELŐDÉS (Magvető)

HANKISS ELEMÉR: ÉRTÉK ÉS TÁRSADALOM. (Magvető)

MEZEI JÓZSEF: MADÁCH. (Magvető)

SZIKLAI LÁSZLÓ: TÖRTÉNELMI LECKE HALADÓKNAK. (Magvető)

Filmbemutatók

december 1-én

A VÁD. Színes szinkronizált lengyel film.

ZSARU-TÖRTÉNET. Színes szinkronizált francia—olasz film.

SZÁZ NAP A GYERMEKKOR UTÁN. Színes szinkronizált szovjet film.

A KISMALAC ÉS A FARKASOK. Színes magyar mesefilm-sorozat.

AZ ÉJSZAKAI VONAT. Lengyel film (FBK).

Színház

IREDYNSKI: ÖRVÉNY. Éjszakai bemutató a Nemzeti Színházban, december 2-án.

Hangversenyek

A TÁTRAI-VONÓSNÉGYES hangversenye a Zeneakadémián, november 26-án.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, november 27-én, és november 28-án, az Erkel Színházban. Vezényel Ferencsik János.

JEVGENYIJ NYESZTERENKO dalestje a Zeneakadémián, november 29-én.

VÁSÁRY TAMÁS zongoraestje a Zeneakadémián, december 1-én.

A MÁV SZIMFÓNIKUSOK ZENEKARÁNAK hangversenye a Zeneakadémián, december 2-án. Vezényel: Obenfrank Géza.

HOFFMANN LÁSZLÓ orgonaestje a Mátyás Templomban, december 2-án.

Kiállítások

Müncheni levél:

100 éve született a bajor festő-fejedelem, Franz von Lenbach

Milyen jó, hogy valaki – az Isten áldja érte – elkezdte ünnepelni a kerek évfordulókat, legyen az születés vagy halál, esküvő vagy keresztelés, felfedezés vagy háború. Eleinte megelégedtek az emberek a születésnapi cécóval, aztán a névnap majdnem fontosabb lett és ma már nincs olyan újság vagy folyóirat, TV vagy rádió, amely elmulasztaná megünnepelni neves művészek és írók, politikusok és rablógyilkosok és egyéb „közéleti személyiségek" 10, 20, 30 vagy 50-es ilyen vagy olyan jubileumát.

De mind közül a legnépszerűbb a 100-ik évforduló, – ilyenkor a családban ugyanúgy mint a közéletben szinte kötelező az ünneplés.

De nemcsak a századik évforduló az egyetlen oka annak, hogy München egyik legmarkánsabb festőjének, FRANZ VON LENBACH-nak két kiállítást is szentelnek. Talán helyszűke miatt osztották meg a hatalmas anyagot a Schack Galéria és a Neue Pinakothek között.

A német rendszerető nép és ezért gondosan ügyeltek arra, hogy a Neue Pinakothekban Lenbach portréit, a Schack Galériában pedig „napfestmények" mottóval derűsebb, már egy kissé a modernebb irányba haladó festményeket láthat a művészet barátja, ha veszi a fáradtságot és átgyalogol az egyik múzeumból a másikba. De ez a séta arra is jó, hogy az ember egy kissé felüdüljön a dúsan zöldülő természetben a Lenbach-Portrék sötét komor hangulatából.

A kiállítás talán legismertebb képe Bismarck kancellár arcképe. Lenbach nagy tisztelője volt a kancellárnak, akivel 1874-ben találkozott első ízben. Az idők folyamán őszinte barátság alakult ki a két prominens személyiség között. Olyan gyakran festette meg a kancellárt, hogy maga Lenbach is zamatos öngúnnyal emlegette, hogy a „Bismarckizálás" áldozata lett. Több mint 80 képet festett a kancellárról. Lenbach javarészt uniformisban festette meg Bismarckot, kivéve a 39-es katalógus-számmal megjelölt képet, amelyen a kancellár polgári ruhában, sárga sált és homlokába húzott sapkát visel. Lenbach kíváncsi ember volt és ezért egy alkalommal megkérdezte Bismarckot, miért hord majdnem mindig katonai egyenruhát? Bismarck így válaszolt: „mert ez a ruházat kényelmes és nem kell olyan gyakran váltani. Civilben csak félannyi reformot tudtam volna megvalósítani".

Milyen mesteriek ezek a nagyméretű képek, milyen következetes, majdnem szigorú mércével mért az 1836-ban született festő! Kifinomult technika, egyéni színválasztás és valamilyen nemes elegancia jellemzi a portrait-képeket.

A Neue Pinakothekban elhelyezett kiállítási anyag egyik legérdekesebb termében a látogató megismerheti, hogyan integrálta a mester a fotográfiát festői munkájába.

A Schack Galéria Lenbach késői munkáitól teljesen eltérő fiatalkorú festményeit állította össze. Itt látható a mester egyik főműve, a napfényben fekvő kisfiú is.

Rendkívül érdekes az a kép, amely ennek a múzeumnak az alapítóját és névadóját Adolf Friedrich von Schack-ot ábrázolja.

Münchenben egyébként növekszik az elégedetlenség amiatt, hogy már jó ideje nem rendeztek kimagasló képkiállítást és így a város művészeti hírneve csorbát szenved. Különösen visszaesett a látogatók száma a Haus der Kunstban, – azóta, hogy az új igazgató olyan művészeknek ad teret, akiket a közönség nem ismer és nem is tud megérteni.

Van ugyan egy igen nívós Salvador Dali kiállítás a Bayerische Landesbank termeiben, de csak kisméretű grafikákat, aquarelleket és metszeteket állítottak ki. Ezek azonban olyan zseniálisak, hogy az egyébként kisterjedelmű kiállítás megtekintésére legalább egy órát kell szentelni. Egyébként a müncheni kiállítás-kínálat ezidőszerint eléggé sivár.

Tóth Tas

Rudnay Gábor
Shakespeare szobra Budapesten

Julianus barát Keletnek fordul,
Shakespeare Nyugatnak.
Tekintetük találkozik,
térdet hajtva köszöntik egymást.

Lenni vagy nem lenni – ez volt itt mindig a kérdés
Lear király szétosztotta birodalmát,
Kolduskent kel fel a királyi trónról.
Föld alatti titkos folyosókon kúszik a kopogás:
Él még Bánk!
Egy országot egy lóért –
Richárdtól, Zalától.
A magyarok nyilaitól, a tatárok nyilaitól
Dánia börtön.

Tagadd meg neved, vagy légy hű önmagadhoz?
Az vagy nekem, mint Pizza Hutnak a tenyér.

Hölgyeim és Uraim, tisztelt Nagyérdemű!
Vasfüggöny nincs.
Kezdődjék az előadás!

„Őrzője a lángnak…"

Kozma István képei

Büszkén vállalt cégjegye: „Nagybányai festőművész". Kurta névcikk a legújabb művészeti lexikonban. Ottani szerző írta, de festői munkásságát meg sem említi. Miközben mondanivalóját festménnyel illusztrálja! Ráadásul bizonytalanságunkat növeli, Ploestit jelölve szülővárosaként. Más források sem hitelesek. Többen Nagybányára helyezik ringó bölcsőjét, holott Szatmárnémetiben lépett e világra 1937-ben. Más kérdés, hogy szellemi pátriája valóban modern festészetünk szülőföldje, a ma már alaposan átgyúrt – Banner Zoltán meghatározásával – a múltra emlékeztető „szellemtáj". Persze, a hagyomány nem halt ki! Élnek ott festők ma is, de valójában csak „a kő maradt". A tornyok, a környező hegyek állnak őrt, de a mai valóság már más. Lám, a negyedik nemzedék markáns képviselője is tovább lépett, tényszerűen is, művészetfelfogásában is, téma és stílusválasztásban is A „szellemtáj" energiája élteti, de magával ragadta a 20. század művészetének szabadságélménye.

Más közegben, a zsugorított kis hazába vándorolva keresi önmagát, helyét a művészet sodorvonalában. Másfél évtizede választott új otthonokat – Mezőkövesd után Miskolcon, de még nem biztos, hogy rátalált a „megnyugvás ösvényére". Újabban a leghűségesebb nagybányai festő, Ziffer Sándor szülővárosa, Eger iránt támadt vonzalma. Talán inspiráló mesterének, a Matisse által is méltányolt festőnek elindító pátriája lesz hivatott pótolni az elhagyott Édent? Kozma István gyermekkorától magába szívhatta, lelkébe fogadta a már akkor alig pislogó varázst. Nagy hatást kétségtelenül a nyugati törekvéseket is közvetítő Ziffer gyakorolta festővé válására. Az sem véletlen, hogy egyik vezérlő gondolatát Hollósy Simontól kölcsönözte: „Nehéz a művész útja, idő és ember kell hozzá". A toldás meg Kós Károlytól való: „ehhez hit kellene és nagy fanatizmus is és rettenetesen sok munka".

Alkotással teli negyven esztendő után bízvást elmondható: Kozma Istvánt a Teremtő felvértezte ezzel is, azzal is tisztességesen. Sokrétű munkássága, műteremtő termékenysége, szervezőkészsége, kapcsolatteremtő képessége, kitartása oda vezetett, hogy ma már sajátos színt képvisel a posztnagybányai festészet palettáján s terjedőben értékei ismertsége is. Kiállításainak statisztikája, köz- és magángyűjtőinek folyvást táguló köre ékes bizonyítéka befogadásának.

Közelebbről vizsgálva életpályáját, rá is érvényes az a tapasztalat, hogy az ezredvég forgatagában, a műfaji határok elmosódása közepette majd minden művész mást csinál, mint amire felkészült eredendően. Kozma portyázó lendületéből ugyancsak kitelt néhány műfajváltás. Kolozsvárra kerülvén, az akadémia Bene József szervezte textilosztályára vették föl (Zárójelben: mestere sem kivétel, a balladai képek festője, a kiváló akvarellista textilszakot irányított!). Tanulmányai befejezését nagybányai hazatérés követte. Iparművészként az avasi népművészet kutatója, a mozgalom szervezőjeként dolgozott. Textilmunkák, kerámiák, domborművek, fafaragások sorjáztak műterméből. Persze, festett is! Benne látták méltatói a hagyomány letéteményesét. A műfaji mezsgyék különben sem végletesen elválasztó elemek művészi tevékenységében. Legfeljebb a körülmények, a kínálkozó feladatok befolyásolták, mikor melyik vált időlegesen dominánsá az adott helyzetben. Ma festészet viszi a vezérszólamot. Nem véletlenül hangsúlyozza szüntelen „nagybányai festő" titulusát.

Malomárok (90x80) olaj, karton, 1964

Újabb korszakának „termésében" az emlegetett hagyomány csak áttételesen fedezhető fel. Egy-egy ismerős motívum a tájképeken, meg a szabad levegő színeket-formákat átható, élénkítő ereje: az alapvető nagybányai szemléletmód, a plein air. Kozma azonban rögtön tovább is lépett, az európai tradíciók felé nyitott. Megkerülhetetlenül jelen van festészetében a faunok, a „vadak" és Henri Matisse szelleme, formavilága, de még a szecesszió formákat körülíró vonalrendszere is. A különféle stílusáramlatokat összegyúrva, sajátos közép-európai változatot hívott elő a vászon síkján, amely talán még ütőerőben merészebb, színesebb világot mutat be. Míg korábban a látvány uralta elsődlegesen képeit, ma inkább a szerkezet mélyébe hatoló, titkait kutató, a formákat elemző, átvilágító, légiesítő szándék figyel-

Hollósy által alapított festőiskola műterme Nagybányán, (85x65) olaj, vászon, 1970

hető meg, mindeközben megőrzi az ihletet hitelesítő eleven élményt – sarokpontként. Tárgyválasztása, témái – csendélet, táj, figura, főleg karcsú nők – illeszkednek jellegzetesen fegyelmezett, mégis szenvedélyről tanúskodó festésmódjához. Szemmel tapintható, miként feledkezik a motívum önfeledt megfigyelésébe, ragadja magával a vonalak lendülete, a színek tiszta ragyogása. Feszültség járja át palettája változatos színskáláját, a vonalak redukált, olykor vonalra egyszerűsített formavilágát. Felrobbanással fenyegetnek, dekoratív hatású rendbe szorított kavalkáddá lényegülnek. Szövőszékre kínálkoznak vagy egyenesen arra, hogy környezetünkbe épülve, életünket megszépítő, szemet és szellemet gazdagító „táplálékká" alakuljanak.

Kozma István festészetében jó száz esztendő időködén át Nagybánya üzenete szűrődik át: a modern magyar festészet kezdetei és kezdeményezőinek lelke inkarnálódik. Ő maga távolból is őrzője a lángnak, amelyik a Zazar-partján csapott parazsából magasba.

Salamon Nándor

Európa az István utcában

Májusban egyesületünk székhelyén **Kiss Zita** festményeiből és **Veréb László** európai utazási emlékeiből (képe levelezőlap-gyűjteményéből) nyílt kiállítás.

Veréb László 1957-től a Vasutas Képzőművészeti Iskolában tanult rajzot és festészetet. 1991-től szabadfoglalkozású festőként dolgozik. Önálló kiállításai mellett képeit ott látjuk a legfontosabb kollektív tárlatokon. Realista festészete osztatlan elismerést arat. Mostani bemutatkozása rendhagyó. Évek során bejárta Európát és az unióhoz csatlakozás apropóján tablókra rendszerezte legkedvesebb képes levelezőlapjait. Így tárult elénk Európa építészetének sok remeke, múzeumok féltett kincse.

Kiss Zita a közelmúltig titkárnőként dolgozott a külkereskedelemben, Reneszánszkori képek másolásával kezdte festői pályáját.

Sokat tanult Fischer Ernőtől és Bakonyi Mihálytól. A Művészetbarátok Egyesületében teremtett kapcsolatot Veréb Lászlóval, aki sokat segített szakmai fejlődésében. Egymásratalálásuk sokunk örömére szolgál. Csendéletei nemcsak rajztudásától, kompozíciós készségéről, hanem finom lelkületéről is tanúskodnak.

2001-ben rendezték első kiállítását. Bemutatkozásai látványos pályaívet mutatnak.

A sok érdeklődőt vonzó megnyitón e sorok írója, a kettős tárlat méltatója külön is üdvözölte **Bodzsár Frigyest**, a VII. kerületi Önkormányzat civil- és egyházügyi referensét, aki folyamatos érdeklődéssel kíséri az egyesület munkáját.

Veréb László, Kiss Zita és Geröly Tibor a kiállítás megnyitóján. Fotó: Sifter István

Geröly Tibor

Oladi Tavasz

Tíz év óta Szombathely oladi városrészén minden tavasszal kétszer ünnepelnek. Először, amikor csillogó szemű, várakozással teli gyermekek, szülők, pedagógusok, vendégek jelenlétében kiosztják a szakmai zsűri által odaítélt díjakat; másodszor, amikor az év legsikeresebb pályaműveiből válogatott, a könyvhétre megjelentetett antológiát adják a gyermekírók kezébe. Gyermekírók antológiája – ez olvasható a kötetek címlapján, hivalkodás nélkül azt jelezve, hogy a bennük olvasható meséket, verseket, novellákat olyan kisdiákok alkották, akik méltóak e rangos megjelölésre. **A tíz évvel ezelőtt József Attila tiszteletére először meghirdetett irodalmi pályázat országossá vált** sikere juttatja őket a megtisztelő figyelemre.

Az oladi tavasz, amely a költő nevével tíz esztendő óta versenyre szólítja a szűkebb és a tágabb haza kisdiákjait, menetrend szerint érkezik, s ígéretesen beváltja a pályázat elindítóinak és évente megrendezőinek reményeit. Évről évre nő azoknak a száma, akik próbára teszik tehetségüket: verset fabrikálnak, mesét költenek, megbirkóznak a novellaírás műfajának nem könnyű feladatával. A mese, a vers és a novellaírásra buzdító felhívás a legkisebbektől a serdülő koriakig visszhangra talált, s megnyitotta az alkotni vágyás tiszta forrásait.

S ezek a források nemhogy apadnának, inkább egyre buzognak. Az irodalom mindig is felkeltette a gyermekek képzeletvilágát. Ez elsősorban az iskolák léleképítő munkájának köszönhető. Az irodalom művelése azonban még ezen a szinten is! – egy kicsivel több az irodalom szereteténél. Alkalom a tehetség kibontakoztatására, az önmegvalósításra.

Az első években főként a szombathelyi és a környék iskolásai küldték el pályamunkáikat. Mára már az egész országból, sőt a határainkon túli általános iskolákból is érkeznek pályaművek. Tavaszonként 800-900 gyermek verseng azokért az értékes díjakért, melyeket a zsűri döntése alapján kiosztanak. Bizonyságtétel ez arra, hogy mai formálódó, de sok szempontból elszürkülő világunkban gyermekeink szívében a mese, a vers, a novella és más irodalmi műfajok nincsenek végveszélyben. Tiszta hang, nemes érzület jellemzi írásműveiket. Nem kiforrott irodalmi alkotásokat várnak a pályázat kiírói, s az évente megjelenő antológiákban nem szigorúan vett esztétikai értékeket adnak közre – annál többet! Gyermekalkotók hamisítatlan termését, gyümölcsét kínálják – ízelítőül. Tudatni kívánják, hogy a pályázók szívük és értelmük parancsára a tizenévesek hangján képesek kifejezni legbensőbb érzéseiket, művekké formálni gondolataikat, egyszóval megosztani az olvasóval látásmódjuk természetes örömét. Ezek az írások próbák, gyermekeink gazdag érzelemvilágáról tanúskodnak. Az írások többsége tisztán, világosan fogalmazza meg az ifjú alkotók viszonyát mai világunkhoz, s külön öröm, hogy a valóság oly sokszor kisértő durvaságaival, az életünket elszürkítő, romboló hatásokkal ellentétben a tiszta szándék, a segítő jóakarat, a szeretet kap hangsúlyt írásaikban. A témák megválasztásakor a hagyományosan megbecsült értékek felmutatása számukra a legfontosabb.

A diákok témaválasztása igazodik a korhoz. Egyre többen szakítanak a „hol volt, hol nem volt" mesekezdéssel, a tündérekkel, a királylányokkal, királyfiakkal, a hétfejű sárkánnyal; a megszokott csodák és átváltozások helyett a mába jobban illeszkedő váratlan fordulatok, helyzetváltozatok kerülnek. A mese szövete, tartalma és mondandója több valóságelemet tartalmaz, de szerencsére megmarad varázslatosan szép történetnek. A tündérek, királyok helyébe számolni, olvasni tudó, emberi hangon megszólaló állatok kerülnek. A tárgyak is megszólalnak, megszemélyesülnek, s ha elvétve mégis akad egy-egy jóságos tündér, az a valós világot akarja jobbítani. Boldogságkereső űrhajósok száguldanak távoli galaktikákon, végül a földön lelik meg az áhított boldogságot. Dráma, humor, derű, sok-sok vidám fordulat jellemzi az írásokat, titkok rejtőznek a történetekben, hőseik segítik a gyengét, az elesettet; jóságot, szeretetet sugallva győzedelmeskednek a gonoszság fölött. Szörnyűségekkel terhelt világunkban értékük van ezeknek a jelzéseknek.

Az eddig megjelent antológiák tanúsága szerint nemcsak a gyermekek, de **a felnőttek is gazdagodnak, s élvezettel olvassák a gyermekírók alkotásait**. Megjelenésük sorrendjében: elsőként látott napvilágot a Miért színesek a pillangók?, ezt követte A nagyravágyó kisegér, majd A hótündér visszatér. Növekvő érdeklődés kísérte a Ki lakik a tökben? című válogatást, majd az Oladi kilátót. Ezt követte a Kilátás a völgyből, s már az új évezredben az Égi keringő. A Csillagbarátok és a Gyémántszelence már a Kárpát-medence csaknem minden tájáról küldött írásokkal jutott el az olvasóhoz.

A pályázatot az Oladi Művelődési Központ és a Simon István Utcai Általános Iskola kezdeményezte és rendezi minden évben. A díjak anyagi támogatását és az antológiák megjelentetésének költségeit állami intézmények, vállalkozók nyújtják. A pályaműveket hat tagú zsűri bírálja el. Tagjai: írók, költők, pedagógusok. A tizedik antológia Szószivárvány címmel ugyancsak a könyvhétre jelenik meg. Ebben néhány korábbi első díjat nyert pályázó immár felnőttként mutatkozik be, köztük nem egy országos irodalmi folyóiratokban is publikál.

A Gyémántszelence (tavalyi antológia) bevezetőjéből idézünk: „A mese-, a vers-, és novellaíró pályázat ígéretesen beváltja a reményeket, mert határtalan a gyermeki fantázia, kifogyhatatlan a meseforrás; évről évre nemhogy apadna, inkább bővebben buzognak aprócska erei. Távoli országrészek iskolásai fedezik fel Oladot, kis és nagyobbacska diákok kutatják helyét a térképeken, mert tudni akarják, hova küldik, hol értékelik pályamunkáikat, és várva várják a hírt; vajon siker, vagy kudarc a jutalmuk? Kudarc semmiképpen nem érhet senkit, mert ezen a pályázaton az is nyer, aki ugyan

KOZMA ISTVÁN festő

Nagybányai tárlat

Budapest (ÉM) – Magyarországon élő nagybányai művészek, Kozma István festő-, iparművész és Krupiczer Antal szobrászművész alkotásaiból nyílik kiállítás május 11-én, szombaton délután 5 órakor Budapesten a Gellért Szálló I. emeleti kiállító termében. A XVI. Budapesti Tavaszi Fesztivál, valamint a Hollósi Simon által alapított Nagybányai Festőiskola centenáriuma alkalmából rendezett kiállítás május 25-ig látható.

A Mezőkövesden élő Kozma István alkotása

ÉM 1976. május 9

~~NEUTRA, R. I.~~
~~Amerika~~
~~Wien, 1930~~

b Rados M. ép. tört

Kozma István Észak-Magyarország
1998. III. 13

Kozma-képek az Eprom Galériában

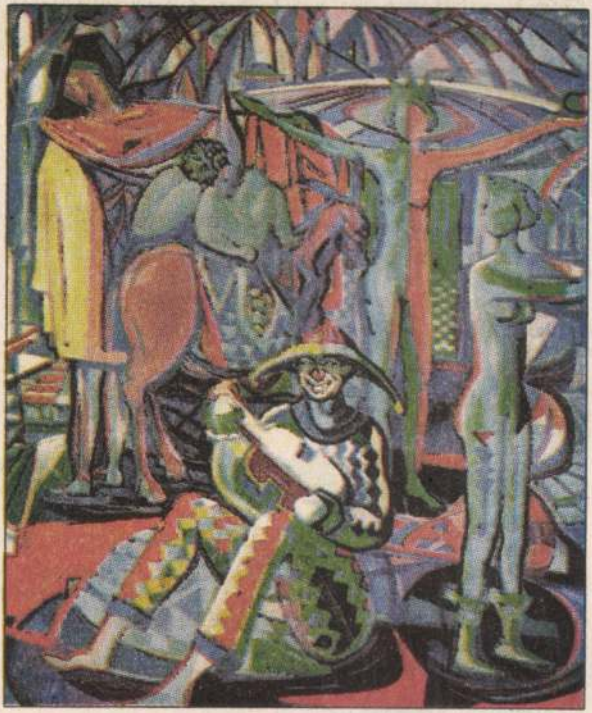

Kozma István, a nagybányai kötődésű, Mezőkövesden élő festőművész alkotásait láthatják az érdeklődők a tavaly ősszel megnyílt kazincbarcikai Eprom Bt. Magángaléria első önálló kiállításán.

Kozma István: Bohóc

1.20 Híradó

MTV2

6.00 Híradó
6.15 Aktuális (ism.)
6.45 Határtól határig
7.00 Híradó
7.15 VilágKép (ism.)
7.45 Határtól határig
8.00 Tudóra
9.00 Kincsestár
11.00 Híres magyar könyvtárak (ism.)
11.50 Néprajzi értékeink (ism.)
12.00 Déli harangszó
13.00 Énekelt versek

VTV Edelény
1-es csatorna: **00.00–24.00** Telinform képújság
2-es csatorna: **00.00** Telinform képújság **16.00–24.00** Szív TV

VTV Encs
12.00–22.00 Encsi képújság

VTV Kazincbarcika
16.00–24.00 Szív TV Benne
17.00–20.00 Dance zóna

VTV Miskolc
16.00 Képújság **18.30** Műsorismertetés **18.40** Kínáló – kulturális ajánlóműsor **19.00** Sztárrandevú **19.40** Műsorismertetés, hírek (ism.) **20.00** Film

VTV Szikszó
ATV és Szív TV az országos hálózaton meghirdetett kezdési időpontokban.

A KÁBELCSATORNÁK MŰSORÁBÓL

HBO
7.00 Kungfu **8.05** A három ninja visszarúg **9.40** Apa csak egy van **11.20** Víg özvegyek **13.00** Jasper, a dög **14.30** Pcikwick-klub **15.50** Csontváz és dákó **17.25** Hókuszpókusz **19.00** Kungfu **20.00** Fritz, a macska **21.20** Magányos idegenek **22.00** Vergődés **23.45** A nagy balek **1.15** Játssz a túlélésért **2.50** Fresh **4.40** Magyar requiem **6.20** Sztárközelben: Charlie Sheen

Tv3
15.30 Szerelem főműsoridőben **17.15** 72 óra **17.45** Hegylakó **18.54** Hír3 **19.15** Melrose Place **20.15** A balfácán **20.45** Lidérces órák **22.30** Hír3 **23.00** Jövőnéző **23.30** Hegylakó **0.25** Cinema **1.00** NBA

Szív tv
6.30 Lazítás **7.00** City **7.15** Eurostar-kapásjelző **7.30** Pénzvilág **8.30** Szilágyi cseveg **9.30**

Filmbarátok figyelmébe

"...to art leads not ambition but blood. – The artist's walk is hard and it needs time and a man. – The true artist takes no heed of hardships, the more bitterness he suffers the higher the prize of the aim pursued, that which is so veiled from the eye that the soul itself can but feel it."
Simon Hollósi

The HAAS GALLERY
is pleased to invite You and Your Friends
to the inauguration of an exhibition from the
pictures of the artist

ISTVÁN KOZMA

'NAGYBÁNYA – COLOUR AND LINE I.'

to be held on the 21st of May 1998, a
Thursday, from 5 to 9 pm.

The exhibition will be opened by the art historian
GYÖRGY SZÜCS
from the Hungarian National Gallery.

The exhibition will be open
from May 22nd to June 6th 1998.
from 10 am to 6 pm on weekdays
and from 10 am to 1 pm on Saturdays
in the Haas Gallery (Haas Galéria)
1055 Budapest Falk Miksa street 13, ground-floor/2

Our phone number is 332 3253 or 06 20 685 556.

The works shown at the exhibition are for sale.

„... a művészethez nem vezethet ambíció soha, egyedül a vér vezethet helyesen. – Nehéz a művész útja, idő és ember kell hozzá. – Az igazi művész nem törődik a megpróbáltatásokkal, minél több keserűséggel kell bajlódnia, annál magasabbra szökken az értéke annak a célnak, amit a szem nem láthat, a lélek is csak érezhet."

Hollósi Simon

A HAAS GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt és barátait

NAGYBÁNYA – SZÍN ÉS VONAL I.

KOZMA ISTVÁN

festőművész
kiállításának megnyitójára

1998. május 21-én, csütörtökön
17 és 21 óra között.

Megnyitja:
SZÜCS GYÖRGY művészettörténész,
Magyar Nemzeti Galéria

A kiállítás megtekinthető:
1998. május 22-től június 6-ig
hétköznapokon 10–18 óra,
szombaton 10–13 óra között
A HAAS GALÉRIÁBAN,
1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. földszint 2.

Telefon: 332-3253, 06-20-685-556

A kiállított művek megvásárolhatók.

KOZMA ISTVÁN

KOZMA ISTVÁN 95.09.14
Észak-Magyarország

Nagybányai festmények

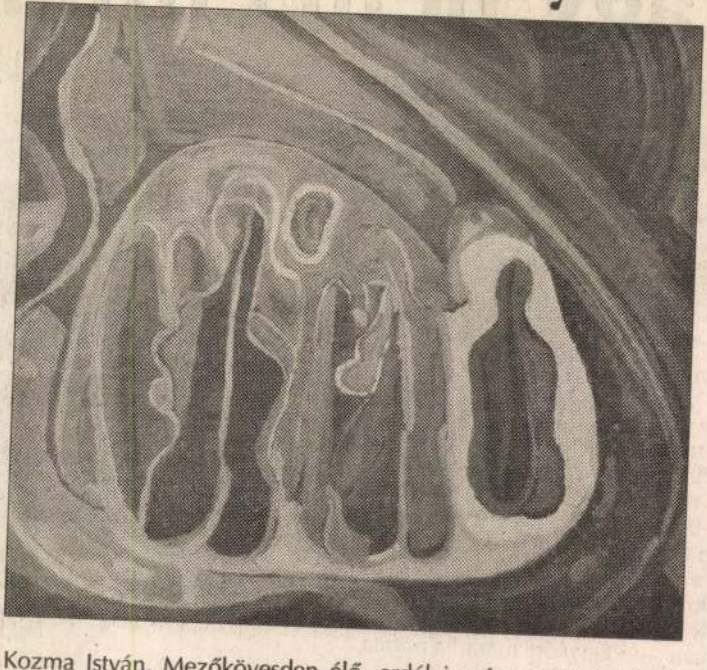

Kozma István, Mezőkövesden élő, erdélyi származású festőművész kiállítása a miskolci Képcsarnokban látható

MOZI

Miskolc Béke: Casper (amerikai) 15.30, 17,45, 20;
Miskolc Béke Kamara: Szimatnak szemét, szemétnek szimat (amerikai) 16, 18, 20;
Miskolc Béke Video: Élvezz bekötött szemmel (amerikai) 14, 16, 18, 20;
Miskolc Kossuth: Casper (amerikai) 10; Bad Boys (amerikai) 14.30, 16.30; Áludj csak, én álmodom (amerikai) 15, 17.45, 20.45;
Miskolc Ady: Lassie (amerikai) 17, 19;
Kazincbarcika Béke: Mindörökké Batman (amerikai) 18;
Sárospatak Rákóczi: Vírus (amerikai) 20 óra.

RÁDIÓ

KOSSU

4.30–8.10 Reggeli k
Határok nélkül **5.40**
8.10 Műsorszemle **8**
napi tudomány **8.40**
Jogálom **8.50** Gyorsf
kultúráról **9.05–10.5**
közben **11.05** Zenés
11.35 Szemlélők, 9.
ünnep az Operában
nyer ma? **12.40** Törv
12.50 Külpolitikai fig
Vendég a háznál **13.**
kereszt felmagasztalá
Tanúim lesztek! **14.0**
sok mindenkinek **14.**
közlés **15.05** Beszéljü
15.55 Cégér **16.10** M
gazdaság **16.20** Forró
őrséghez **16.25** Örök
mok **17.05** „Magyaro
ról jövök..." **18.30** Rá
19.05 Sportvilág **19.2**
kát, gyerekek! **19.40** „
ördög a parasztot" **20.**
mányápolók **20.30** Ha
nélkül **21.05** Felhang
Adófőszerkesztői szab
(ism.) **23.05** Egy éneke
szerep

URH **6.55–9.00** Körzet
ciós magazinok **18.30**
nyelvű műsor **19.00** Ro
vű műsor **19.30** Német
műsor **20.00** Horvát ny
20.30 Szerb nyelvű mű
21.00–22.00 Az Ameri
magyar műsora **23.00–**
BBC késő esti magyar n

RÁDIÓ – T

Óránként hírek, időjárás
6.30, 7.30, 13.30, 15.30
gyar nyelvű hírek Londo
Észak-Magyarország elő
holnapi számból 17.30-k
06.00–10.00 Ébredjen a
Toppal! Zenés, informác

nni, vagy nem enni...

kezési térítési díjakat szükség esetén emelik az iskolákba

Sárospatak, Encs (ÉM Egyelőre nem emelik az térítési díjakat az ön- yzatok, de nem zárják k lehetőségét, amenyben az energiaárak növe- szükségessé teszi ezt a

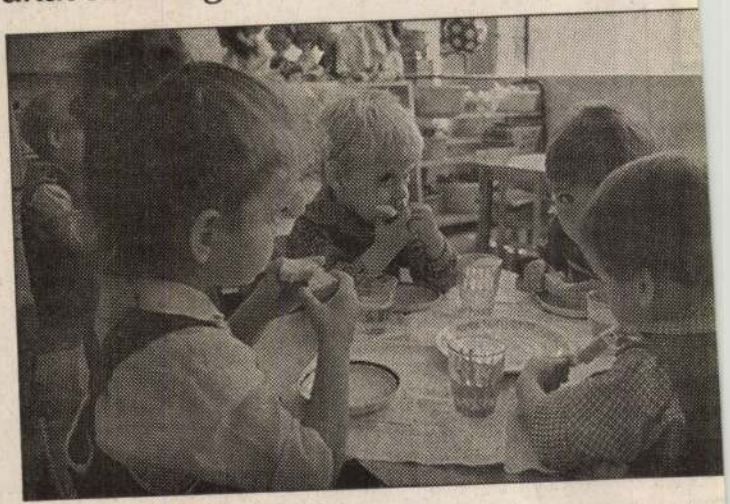

Egyelőre marad a norma

Fotó: Farkas

n idén áprilistól az önkor- képviselő-testülete már tott egy 30 százalékos nor- ést – tájékoztatta lapunkat ó Tibor, a hivatal főtaná- z akkor megállapított díjak érvényben az 1995–96-os n is. Emelést egyelőre nem ek, ám amennyiben a ke- és a húsárak drasztikusan elkerülhetetlen a díjak kor- a. Jelenleg az óvodában – együtt – 82,80 forintot, az ál- iskolai napköziben 105,30- anitt csak az ebédért 68,30- fizetni, a középiskolai men- edig 73,90 forint.

őtanácsos elmondta még: a rint alatti, havi egy főre jutó eresettel rendelkező családok ényben előírtakon túl térítési ogatást kapnak az önkor- attól. A városban az elmúlt en a Soros Alapítvány is tá- ta az iskolai étkeztetést évi er dollárral. Az idei esetleges atás kérdése még nem dőlt el,

tek be. A főtanácsos szerint e támogatás nélkül nagyon sok család egyszerűen nem lesz képes fizetni az étkeztetést, már így is egyre kevesebb a napközis az általános iskolákban.

Sárospatakon február 15-e óta nem emelkedtek a térítési díjak, s az önkormányzat egyelőre nem is kíván változtatni az akkor megállapítottakon – hallottuk Pásztor András szakreferenstől. Ezek szerint ma az óvodában 56 forintot, az iskolai napközi otthonban a háromszori étkezésért 75 ft, az ebédért pedig

Egyelőre Encsen sem kív emelni a már megállapított dí – mondta Gulyás Zoltán polgár ter –, de szükség esetén kén nek lesznek változtatni azoka csen az óvodai térítési díj gy kenként 76 forint, a három- és gyermekes családoknak 38 f Az iskolai napköziben 88 fo kell fizetni, csak az ebédért 56 tot számolnak. A polgármes megtudtuk még: Encsen az ö mányzat egyelőre nem tud t díjkedvezményt adni, ugyanis utóbbi testületi ülésen 10 szá

cen, Luther utca 27., telefonszáma: 06 (30) 282-438) és május 19-én – hétfőn – reggel 6 órától kedden reggel 6 óráig Nagy László (Debrecen, Huszár Gál utca 15., telefonszáma: 413-568) lesz az ügyeletes állatorvos.

Az „EB"RECEN Kft. állatorvosi rendelőjében (Kisállat-egészségügyi Centrum, Kossuth utca 58.) szombaton 7.30 órától 12 óráig, vasárnap 16 órától 19 óráig tart a rendelési idő. Folyamatos éjszakai baleseti és sürgősségi ügyeletük a 06 (30) 587-303-as telefonszámon hívható.

Az Állatkórház Kft. rendelőjében (Debrecen, Diószegi út 30.) szombaton és vasárnap 8-tól 13 óráig tartanak rendelést (telefonszám: (52) 437-346, (30) 359-281). A Hajdúvet Állatgyógyszer-kereskedelmi Kft. (Debrecen, Diószegi út 30., telefonszám: (52) 411-100 és (52) 437-348) szombaton és vasárnap 8-tól 13 óráig tart ügyeletet.

Az Invet Kft. állatgyógyszertárának (Debrecen, Postakert utca 32.) ügyeleti nyitva tartása: szombaton 8-tól 16 óráig; vasárnap 8-tól 13 óráig (telefonszámok: (52) 343-242, (52) 415-009). Ezt követően telefonügyeletet tart 13-tól 16 óráig a 06 (30) 351-255-ös telefonszámon.

K. Z. Állatorvosi rendelő (Kisállatrendelő) szombaton és vasárnap 9-től 12 óráig. Folyamatos éjszakai sürgősségi ügyelet: Debrecen, Kazinczy utca 10., telefonszáma: 447-491.

A debreceni Borz utca 20. szám alatti állatorvosi rendelő rendelési ideje szombaton 9-től 13 óráig tart. Hét végi és sürgősségi ügyelet: 06 (30) 285-231.

érdeklődésünkre elmondta, hogy a kedvezőtlen időjárás ellenére néhány gombafajta már kidugta kalapját a földből. Ilyenek: a laska-, a kucsma- és a szegfűgomba, valamint egy kis maradék a téli fülőkéből. Ha kedvünk szottyanna gombászni, jól nézzük meg, mi az, amit leszedünk, ugyanis néhány a fenti meg a gyilkos galócától. Bimbós állapotban mindkettőnek fehér a lemeze, a kalapja, a tönkje, a bocskora; a csiperke lemeze csak kinyílás után válik rózsa- vagy hússzínűvé. Mindenesetre ajánlatos a saját szedésű gombát megvizsgáltatni a – díjtalanul igénybe vehető – piaci szakértőkkel, mert bármilyen méreganyagot tartalmazó egyed súlyos

is tartalmaznia kell. Abban ben, ha az áru az adott nap kelt el, másnap reggel köt újravizsgálata, s az új enge állítása. Somogyi Zoltán nyugtatásul azt is közölte gombákat egyenként ellen már néhány dekagrammny zőt találtak, az egész men megsemmisítik.

Utazási kedvezmények

Debrecen (HBN) – A MÁV és a GYSEV az alábbi rendezvényekre biztosít utasainak 50 százalékos kedvezményt:

Május 15. és 18. között Székesfehérvárra, a fehérvári vállalkozói napok rendezvényre. A menettérti jegy visszautazásra csak akkor érvényes, ha azt a rendezvény helyszínén Pagát Idegenforgalmi Kereskedelmi Szolgáltató Kft. szövegű bélyegzővel ellátták.

Május 17-én, a kisvasutak napjai Magyarországon rendezvénysorozat következő helyszíne: a Kaszói Állami Erdei Vasutak. A kedvezményes retúrjegy Szenta állomásig és vissza érvényes utazásra. A jegyet le kell bélyegeztetni a Kaszói Erdei Vasút szövegű bélyegzővel.

Május 24. és 25. között a magyar honvédelem napja központi rendezvényeként a Manfred Wörner Alapítvány nemzetközi repülőnapot szervez Kecskeméten. Az 50 százalékos menettérti jegyet visszautazás előtt le kell bélyegeztetni a Repülőnap Kecskemét feliratú bélyegzővel.

Május 30. és június 2. között ugyancsak félárú vasúti utazási kedvezménnyel utazhatnak Kecskemétre a Tema–Filla '97 nemzetközi bélyegkiállításra. A jegyet visszautazás előtt a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége feliratú bélyegzővel el kell látni.

A pünkösdi ünnepi forgalomban a következők szerint közlekednek a vonatok: május 16-án a hét utolsó munkanapjára, május 17-én szabadnapra, május 18-án a munkaszüneti napra, május 19-én a hét első munkanapját megelőző napra (vasárnapra), május 20-án pedig a hét első munkanapjára (hétfőre) érvényes a vasúti menetrend.

Nézői tanác

Debrecen (HBN) – A D
cen Városi Televízió (D
Kft. várja mindazon pol
pártok, érdekképviselete
vil szerveződések és ma
személyek jelentkezését,
részt kívánnak venni, il
delegálni szeretnének tag
a városi televízió nézői
csába. A nézői tanács ta
nak elsődleges feladata a
sorok véleményezése,
adás, továbbá társadalmi
roll gyakorlása a tele
közszolgálati műsorai f
A jelentkezéseket május
várják az alábbi levélcí
DVTV Kft., 4002 Debr
Postafiók 190. Kérik, h
jelentkezők jelezzék p
címüket, esetleges telefo
mukat.

HIRDETÉS

BETULAPHARMA
GYÓGYSZERGYÁRTÓ ÉS GYÓGYSZERKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A **BETULAPHARMA RT.**
Kelet-Magyarország meghatározó gyógyszer-nagykereskedelmi vállalata nyíregyházi központjába, kereskedelmi területre

GYÓGYSZERÉSZEK
jelentkezését várja.

Az elbírálásnál előnyt jelent:
- a gyógyszergazdálkodás területén szerzett tapasztalat
- felhasználói szintű számítógépes ismeret
- angol nyelvtudás

Kérjük, hogy szakmai önéletrajzát és kézzel írott bemutatkozó levelét 10 napon belül küldje el címünkre:

Betulapharma RT.
Ráthonyi György igazgató
4400 Nyíregyháza, Csaló köz 8/a.
Tel.: 42/440-700
Telefax: 42/445-842

472337/1H

GT.
FA-ÉPKER KFT.
DEBRECEN
Mikepércsi-Kazár u. sarok
Telefon/fax: (52) 346-671
Ajánlataink egy hétre!!!
– Nike-cell 7800 Ft/m³,
– therwoolin, isolyth,
5 cm 210,
10 cm 420 Ft/m²,
– bányakavics 1990 Ft/m³,
– színesfémek, csatornák
5% engedménnyel.
Áraink az áfát tartalmazzák.
Viszonteladókat is várunk!
472559/1H

AKCIÓ!
Május hónapban ballagási aranyékszer-vásár
600 Ft/grammonkénti engedménnyel a Parti ékszerüzletekben.
Parti Brill, Db., Piac u. 16.
Parti Brill, Db., Piac u. 41. (Herendi bolt)
Parti Ékszer, Db., Széchenyi u. 1/B.
Nálunk a pénze aranyat ér!
472705/1K

DRINK ÜDÍTŐ-KERESKEDÉS

AKCIÓS AJÁNLATUNK KERESKEDŐK RÉSZÉRE!

0,2 Sió alma, szőlő, narancs	28 Ft
0,2 Sió őszi, kajszi, körte	36 Ft
1/1 Sió szőlő, narancs	69 Ft
1/1 Sió alma	65 Ft
1/1 Sió őszi, nari-mandarin	99 Ft
1/1 Top Joy alma	66 Ft
1/1 Gold Sztár alma	58 Ft
1,5 Apenta Pet.	55 Ft
2,0 Serino rostos levek	121 Ft
2,0 Marina gyümölcslevek	111 Ft

Áraink az áfát tartalmazzák.

Debrecen, Rigó–Karabély u. sarok.
Tel.: (52) 44-66-55

472707/1K

SB SERBONUS KFT.

Borsodi világ
Kaiser, 0,5
PRB Pepsi, 2
Garrone Bian
Johnnie Walk
Apenta 1,5
Kisvárdai kon

Debrecen,

SB SERBONUS KFT. Bu

Kozma István – festő

Az embernek egyedül kell a harcát megvívnia

Kozma István szeretne eljutni az izraeli Cvatba, ahol állítólag háromszáz művész él

PÁSZTOR-BALOGH JUDIT

Debrecen (HBN) – „A művészetben nem vezethet ambíció soha, egyedül a vér vezet helyesen. Nehéz a művész útja, idő és ember kell hozzá. Az igazi művész nem törődik a megpróbáltatásokkal, minél több keserűséggel kell bajlódnia, annál magasabbra szökken az értéke annak a célnak, amit a szem nem láthat, a lélek is csak érezhet." Kozma István festőművész szenvedélyes átéléssel idézi Hollósy Simon sorait.

Kozma István festőművész

Számára ezek a mondatok nem csupán a művészi hitvallást jelentik, hanem az alkotó ember bibliáját és törvényét is. Ezért olvashatók a Kozma István második debreceni kiállítására a Medgyessy Terembe invitáló meghívón.

Szatmárnémetiben nőtt fel, onnan települt át, jelenleg Mezőkövesden él. Debrecenhez is kötődik: nagyanyja idevaló volt, mint mondja, érzi is magában a debreceniek nyakasságát. A magyar városok közül Sopront kedveli legjobban, mert Nagybányára emlékezteti.

A Hollósy Simon alapította nagybányai iskola 1996-ban volt százéves. Kozma István a nagybányaiak negyedik nemzedékébe tartozónak vallja magát. A három nap híján száz évet élt, debreceni születésű Csikós Antónia és Krizsán János voltak a mesterei.

– Hollósy, az örmény származású művész, igaz magyar volt. A magyar plen air festészet is az ő nevéhez fűződik. Münchenben is híres iskolája volt, amikor létrehozta a nagybányai iskolát – emlékszik vissza a kezdetekre. – Krizsán, Réti, Thorma, Czóbel, Cziffer voltak az első nemzedéke.

Kozma István Marosvásárhelyen érettségizett, s huszonhét évvel ezelőtt végzett a kolozsvári művészeti akadémián. Festészetet és iparművészetet tanult. Tanárai voltak többek között Szervátiusz Jenő, Ciupe Aurél, Szentimrei Judit, Bene József.

– Jaj annak a művésznek, akinek nincsenek istenei – mondta akadémiai tanárom, Nagy Tibor. Bár Rodin felajánlására, hogy dolgozzanak együtt, Brancusi azt válaszolta: szívesen dolgozna vele, de a nagy fák árnyékában csak gombák nőnek. Ha az ember elvállalja, hogy művész lesz, a harcait egyedül kell megvívnia.

A Kozma-képek nem csak a szűkebb régióban ismertek. Ismerik többek között Japánban, Németországban, Svédországban, Izraelben, s hamarosan kiállít az Egyesült Államokban is. Bármerre kalandozunk a beszélgetés során, mindig Nagybányához térünk vissza. Szerinte a magyarországi festőiskolák nagy része onnan gyökerezik. Nemzetközi festőiskola volt. Nem számított, ki honnan érkezett.

Képeiben benne van az elődök hagyománya. Forma- és színvilága határozott, élénk kékek, lilák jellemzik. Az erdélyi ember szókimondó jelleme, Erdély tiszta levegője – mindez benne van festményeiben. Jellemzője a sokoldalúság. „Fő tantárgya" a festészet, s előnyére válik, hogy iparművész is. Növényi anyagokkal festett szőnyegeket – ami manapság párját ritkító – készített néhány éve. Az Iparművészeti Múzeumban 1972-es fémdomborításos kompozíciókat bemutató kiállítását Borsos Miklós szobrászművész nyitotta meg.

– Ha több eszközöm van, a gondolataim is szabadabban szárnyalnak. Másképpen kell megtervezni egy képi kompozíciót, mint egy szőnyeget, kovácsoltvas munkát vagy kerámiát. Az alkotás törvényszerűségeinek, szabályainak ismeretében hamarabb lehet eredetit, újat létrehozni, mert minden műfaj más lehetőséget kínál. Hollósyval értek egyet: azt tartotta, hogy a művészetek alapja a népművészet. Brancusi is a népművészetből indult el. Szerintem a szobrászat atyja nem Henry Moore, hanem Brancusi. Emiatt mondták is rám, hogy soviniszta vagyok. Ez nem igaz, úgy gondolom, aki tud, az tud. De emellett hozzá kell tennem, ha nem Párizsban élt volna, soha nem lett volna a világ legnagyobb szobrásza.

– A vágyam Izraelbe, Cvatba eljutni, a városba, ahol háromszáz művész él. Ott vannak azok a hegyek, ahol Krisztus járt. Talán semmi nem hatott úgy rám Nagybánya után, mint Izrael. És még egyszer szeretnék a Kossuth-egyetem impozáns kiállítótermében szerepelni – fogalmazta meg terveit Kozma István.

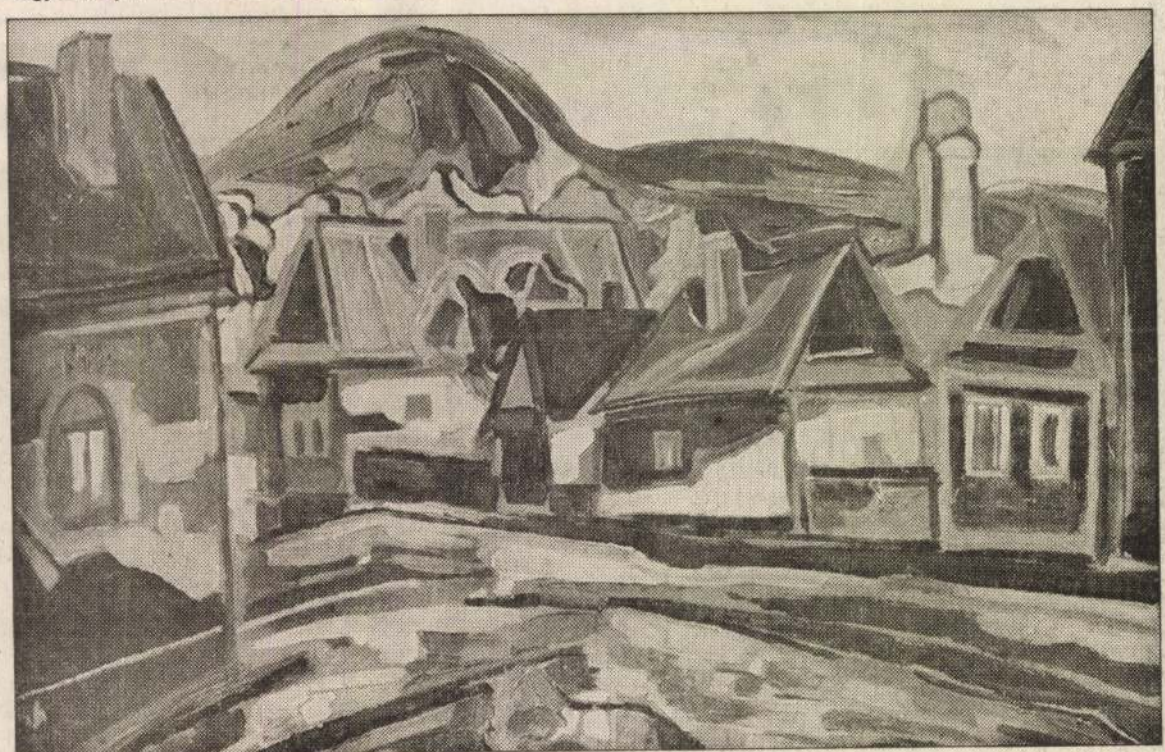

...és egyik alkotása

Fotó: Czeglédi Zsolt

Hajdú-Bihari Napló 1997. május 16.

likőrös poharat visszautasítva Maager előbb vállalt közvetítő szerepének kudarcát tárta elő. Csodálkozására Bem nem lepődött meg, és arra intette a fiatal politikust, vonja le ebből a megfelelő következtetést, és máskor ne higgyen gyakran érdemtelen polgártársainak.

Éjfélkor végződött Bem tábornok és Carl Maager utolsó találkozása. Másnap reggel Maager hiába kereste Hosszú utcai lakásán Anton Kurzot; ott közölték vele, hogy Bem tábornok és szárnysegéde kora hajnalban a dél-erdélyi szorosok és erődítések megtekintésére végleg elhagyta Brassó városát.

*

A leírás korántsem teljes, és talán sohasem lehet az. A szubjektív hatások nagy szerepet játszottak Carl Maager főforrásul használt naplójának írásában is (az önéletrajz kéziratban maradt ránk). Ezenkívül Bem álláspontját és politikai tevékenységét csak a brassói szász polgárság magatartásának tükrében követhetjük. Sajnos, hiányzanak vagy még lappanganak a helybeli román és magyar lakosság hangulatát és magatartását ismertető okmányok. Mindezek azonban nem változtatnak lényegesen a Bem és a polgári kormánybiztosok politikai nézeteinek és tevékenységének merőben ellentétes jellegén; e tény a nemzetközi szemléletű lengyel hős tábornok kétségtelenül pozitív magatartását hangsúlyozza, újabb részleteit villantva fel Bem politikai éleslátásának és emberségének.

Binder Pál — Killyén Ferenc

Kozma István:
Bălcescu

KOZMA István
Kossuth, 1969.7.

A következő hónapok alatt alkalmazott politikai eljárások, sajnos, mindjobban kidomborították a kétféle koncepció különbségét. Csányi László március 20-án Brassóba érkezett, és azonnal 40 000 forint hadisarcot vetett ki a városra, és Bem amnesztiarendeletét megszegve kemény szavakkal illette a szász vezetőket. Carl Maager, akit Bem bármikor fogadott és arra buzdított, hogy őszintén tárja fel a lakosság sérelmeit, a katonák kaszárnyába való elszállásolását indítványozta. Csányi ezt „mint egy sziklán ülő sas, felhúzott vállakkal hallgatá végig" (Kővári) és a kérést dörgedelmes hangú vádló beszéd kíséretében utasította vissza.

Bem második brassói szemléje

Bem tábornok győzelmes bánsági hadjárata után ismét Brassóba jött, és itt megdöbbenve tapasztalta, hogy a polgári kormányzat semmibe vette a kibékülést szorgalmazó kezdeményezéseit. „Haraggal és nyugtalansággal tölt el a visszatérésem után hallott sok panasz — mondja Bem második brassói kiáltványában. — Nagy fájdalommal kell látnom, hogy azok is, akik a szabadság kivívásáért vérüket ontották, hibásan értelmezik az igazi szabadságot, elnyomnak és zsarnokoskodnak... Meg akarom erősíteni a magyar kormányzásba vetett bizalmat és szeretetet."

Bem június 14-én délután négy órakor érkezett a városba, és először megszemlélte a Fellegvár erődítési munkálatait. A tábornok ez alkalommal a Kolostor utca alsó sarkán levő Closius-házban berendezett szállásán fogadta a brassói küldöttséget. Mivel azonban társaságában több magasrangú honvédtiszt, köztük Kiss Sándor ezredes, Brassó katonai parancsnoka is jelen volt, a brassói polgárok nem mertek eleget tenni Bem felszólításának, hogy panaszaikat nyíltan előadják. Ezután Carl Maager, aki a százak tanácsának volt a szószólója, több polgártársa felszólítására külön kihallgatást kért a tábornoktól. Bem azonnal fogadta a fiatal kereskedőt, aki többek között elpanaszolta Kiss Sándor törvénysértéseit, és feltárta a városban uralkodó nyomasztó hangulatot. Bem erre csodálkozásának adott kifejezést, mondván, hogy mindezeket miért nem adta elő maga a városvezetőség, ugyanis „ahol nincs vádló, ott vádlott sem lehet". Bem nagyra értékelte ugyan Kiss Sándor katonai érdemeit, de alkalmatlannak tartotta őt oly kényes politikai ügyek intézésére, ami reá mint Brassó parancsnokára hárult. Ahhoz azonban, hogy az ezredest politikai megbízatása alól felmentse, a törvénytelenül zaklatott polgárok írásbeli panaszára lett volna szüksége. Végezetül a tábornok felszólította Maagert, győzze meg polgártársait, hogy sérelmeiket írásban részletesen ismertessék, s ezeket Maager egy emlékirat formájában nyújtsa át neki mint főparancsnoknak.

A távozó Maager a kapuban több, a tábornok üdvözlésére összesereglett brassói polgárral találkozott, egyetlen ember sem merte azonban panaszát írásba foglalni, az egy Albert lelkészt kivéve, kinek személyében Kiss ezredes az egész brassói papságot szidalmazta. Maagert nagyon elkeserítette polgártársainak gyáva magatartása, és tanácsért régi barátjához, Anton Kurzhoz fordult, tőle remélve segítséget. Kurz történetesen tiszttársaival a „Zöld fa" vendéglőben mulatott, és a borgőzös hangulat hatására visszautasította Maager azon kérését, hogy a tábornoknál közbenjárjon a polgárság érdekében.

Maager elkeseredetten tért haza Óbrassóból belvárosi lakásába. Bem szállása előtt, bár az idő későre járt, nagy tömeget látott. A sokaság a filharmóniai társaság éjjeli előadását hallgatta, melyet a tábornok tiszteletére rendeztek. Maager hirtelen elhatározással a szolgálatos tiszt útján újabb kihallgatást kért a tábornoktól. Bemet katonai térképek tanulmányozásában elmélyedve találta. A felkínált

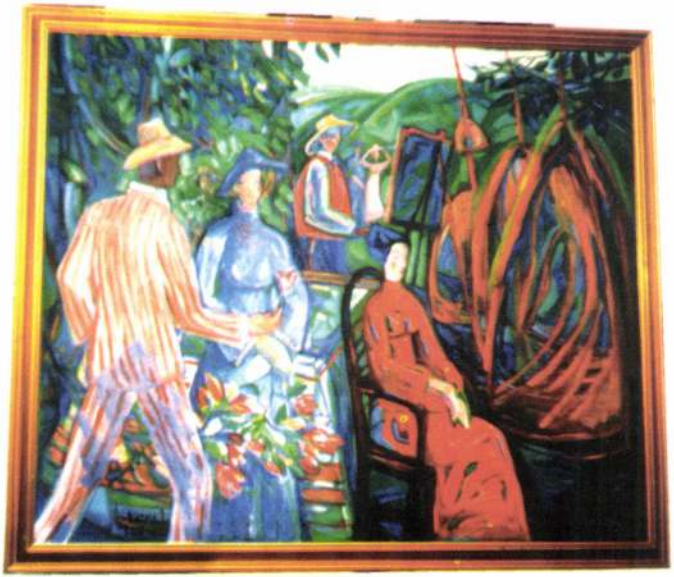

Kompozíció reggel

MEGHÍVÓ

Nagybányai Tájkép

"...a művészethez nem vezethet ambició soha, egyedül a vérzet helyesen.

Nehéz a művész útja, idő és ember kell hozzá.

Az igazi művész nem törődik a megpróbáltatásokkal, minél több keserűséggel kell bajlódnia, annál magasabbra szökken az értéke annak a célnak, amit a szem nem láthat, a lélek is csak érezhet."

(Hollósy Simon)

Megtekinthető
1998.december 11-1999. január 5-ig.

Egri Galéria 3300 Eger, Érsek utca 8.
Tel/fax:36/320-596 ; e-mail: galeger@mail.matav.hu

Az
Egri Galéria
szeretettel meghívja Önt, családját
és barátait

1998.december 11-én
(pénteken)
17 órakor

Kozma István
Magyarországon élő nagybányai festőművész

kiállításának megnyitójára.

A tárlatot

Gyöngyössy Gábor
m.kritikus, újságíró nyitja meg.

KOZMA ISTVÁN

Heves - megyei Hírlap

1998. IX. 16.

Festményeket loptak

* *Egerben* szeptember 10-én 18 óra és 11-én 8 óra közötti időben lakatlevágás és ajtóbetörés módszerével *betörtek az ART-B Galériába.* Az eddig ismeretlen bűnelkövetők elloptak három, *Szász Endre*, illetve egy, *Kozma István* által készített festményt. Az alkotások értéke *egymillió 720 ezer forint.*

1997 Győr: Virágtartók, mázas pirográfit
Kaposvár, McDonalds: Szökőkút, mázas pirográfit

Egyéni kiállítások / Solo exhibitions:

1985 München – Dachau, Galéria Siebmanns
1991 Szentendre, Péter-Pál Galéria
1993 Szentendre, Művésztelepi Galéria

Csoportos kiállítások/Collective shows:

1986 és 1990 Pest megyei iparművészeti tárlat, Szentendre, Szentendrei Képtár

Bibliográfia:

- Attalai G., Matola Magda és Adamis Gusztáv kiállítása, Új Művészet 1992(2)66

Ajtai Tamás

(1952. május 27.)
Lakás / Műterem: 1119 Budapest, Mohai köz 5.
Tel: 203-5786

A MIF kerámia szakán 1978-ban diplomázott. A Budapesti Porcelángyár tervezője volt, használati edényeket, fali kerámiákat, fürdőszoba berendezéseket és dekorvariációkat tervezett. 1990-től Székács Zoltánnal közös stúdióban dolgozik. Egyedi kerámiát készít, grafikával, festészettel foglalkozik.
1981, 82, 83, 85, 87-ben a kecskeméti NKS ösztöndíjasa volt. A MAOE tagja.

Took a diploma in ceramis at the Hungarian Academy of Craft and Design in 1978. Worked as a designer of Budapest's Porcelain factory. Designed household ware, wall tiles, bathroom appliances and decor variations. Since 1990 he works with Zoltán Székács in their common studio. Makes unique pieces of ceramic, also engaged in graphics and paintings.
Held scholarships in 1981, 82, 83, 85, 87 at Kecskemét International Ceramics Studio. Member of the MAOE.

Heti rádió- és

Június 4., csütörtök

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 8.37 Paragrafus 9.00 és minden órakor: hírek, időjárás 9.05 Napközben 11.06 A Szabó család (ism.) 11.35 Ünnepi könyvhét '98 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Gregorián énekek 13.30 Tanúim lesztek! 14.05 Klaszszikusok mindenkinek 13.35 Irodalmi figyelő 14.55 Első közlés 15.07 Beszéljük meg! 16.00 Délutáni Krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Harmóniában a Matávval 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.41: Ünnepi könyvhét '98 20.05 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.05 Magyar jazz 21.25 Kossuth-klub 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Hangos recept 23.05 Az új zene laboratóriuma: Darmstadt 50 év 23.46: Kreutzer: Hat keringő 0.10 Himnusz

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 5.55 Állomáskereső 6.03 Reggeli csúcs 7.38 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 8.05 Zenezóna 9.04 Délelőtti terefere 10.08 Gordiusz plusz 11.07 Nosztalgiaparádé 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Naprakész 13.04 Hétköznapi jogvédő 13.44 Korkérdés 14.00 Kabarécsütörtök 17.05 Apukám világa 18.30 Délutáni csúcs 19.03 Észkerék. Telefonos nyereményjáték gyerekeknek 19.30 Kölyökrádió 20.00 Botladozás 20.50 Könynyűzene 21.03 Zenezóna 22.00 Titanic 22.30 Gólyabál 23.00 Hírpercek 23.15 Enynyi... 0.00–4.20 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 6.45 Kulturális hírek 7.33 Rejtvény 8.10 Pódium 9.45 Wilder: I. rézfúvós ötös 10.05 Szabadság, szerelem... 10.27 Szegedi művészek operafelvételeiből 10.55 XX. századi kamarazene 11.45 A bartóki harmadik dialektus 12.05 Hangverseny délidőben 13.30 Zenei műsor 14.05 Závada Pál: Jadviga párnája 15.10 László Margit operakettősökben és együttesekben 15.45 Ökológiai akadémia 16.05 Muzsikáló délután 18.05 Fiatal művészek pódiuma 19.05 Rádióhangversenyekről 19.35 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét 21.25 Madrigálok 21.51 Petőfi Sándor minden verse 22.05 Hi-Figyelő 22.30 Összkiadás 23.07 Éjszakai jazzklub 00.00 Hírek, időjárás, Szózat

MTV 1: 5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.10 Helló, világ! 10.55 Mesterművek 11.10 Frankenberg-kastély 12.00 Híróra 14.00 Együtt 14.50 Unser Bildschirm 15.30 Gyerekeknek! 16.30 A szerelem jogán 17.00 Gyorssegély 17.10 Csellengők 17.15 Ki marad a végén? 17.40 Euro-percek 17.45 Körzeti híradók 18.00 Örömünnep 18.20 Gyerekeknek! 18.35 A pampák királya 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Szomszédok 20.35 Csodafoci 21.00 Stúdió '98 21.45 Aktuális 22.15 VilágKép 22.40 Halálugrás

MTV 2: 6.00 és 7.00 Híradó 6.15 Aktuális 6.45 Határtól határig 7.15 Szabad verseny 7.45 Határtól határig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda: 10.00 Szomszédok 10.35 Kincsestár 13.00 Híróra 14.00 Bolondnagysága 15.05 A rómaiak kincse 15.30 Repeta 17.50 Kormányváró 18.30 Magyarország ma 18.55 Mesetár 19.20 Magyarok cselekedetei 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 A mi XX. századunk 21.00 Yerma 22.40 Mély víz

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.00 Kismamaklub 9.35 Régiók 10.10 Esti kérdés 10.25 Táncház 10.55 Trópusi hőség 11.45 Néptáncok 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.00 Folkest 12.35 A technika kora 12.50 Indiák 13.10 Volt egyszer egy egyetem: a kolozsvári Bolyai 13.50 Palota a Volhonka utcában 14.15 Az állatok válaszolnak 15.35 Billy, a macskakölyök 16.00 Katedra nélkül 17.00 Szegletkő 17.35 Mese 18.00 Híradó 18.20 Váltó 18.55 Esti kérdés 19.10 Talán az ördög 20.45 Oh, my darling! 21.00 Híradó 21.35 Mozgó kép 22.15 Örökség 0.00 Híradó 0.15 Vers

TV2: 6.00 Nótaszó 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a TV2-vel 12.00 Segíts magadon! 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Színkép 13.30 Stádium 13.45 KAKUK 14.15 Satöbbi 14.55 Dávid, a törpe 15.25 80 nap alatt a Föld körül Willy Foggal 15.50 Parker Lewis sohasem veszít 16.15 A következő áldozat 17.05 Csupa-csupa élet 17.30 Baywatch 18.30 Gazdagok és szépek 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Forró nyomon 20.45 Rex felügyelő 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Magnum 23.55 Magyarország holnap 0.25 Stádium 0.40 Hajnaltól napestig 1.05 Tények 1.30 Közvetlen ajánlat

RTL Klub: 6.30 Jó reggelt! 6.57 és 7.57 Meri vagy nem meri? 9.00–12.57 Ismétlések 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Megveszem ezt a nőt! 14.15 Klipklub 14.40 Rajzfilmklub 16.00 Az első csók 16.35 A farm, ahol élünk 17.25 100-ból egy 18.05 Kung-fu 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Bugs – A cég hullámhoszszán 22.35 Hírek 22.50 Megdöbbentő világ 23.50 MMM – mi, mennyi, miért? 0.50 Fókusz

TV3: 15.05 72 óra 15.35 MASH 17.45 Trükkös halál 18.45 Hír3 19.15 Fejvadász 20.15 MASH 20.45 Kosárlabda NBA 22.45 Hír3 23.15 Trükkös halál 0.10 72 óra

M SAT: 0.05 Music Box 6.30–8.30 Vekker 13.45 A hekus 14.45 Játszd újra 15.30 Music Box Top Ten 16.00 Bulivonal 16.30 News-da 17.00 Szelep 18.00 Benny Hill 18.30 Alak-Art 19.00 A hekus 20.00 Drakula 20.30 Élő robotok 22.10 Alak-Art 22.40 Élve kell 0.25 Music Box

Szív Tv: 0.45 Zenei összeállítás 15.00 Bababörze 15.15 Tévéshop 16.00 Terhestorna 16.30 Autósportmagazin 17.00 Ufó 2 18.00 Sportmagazin 19.00 Rendőrségi magazin 19.30 Én pici pónim 20.00 Szédülj el! 20.30 Sztárbár 21.00 Gyomok között 23.40 Ősamazonok 1.30 Napraforgó 0.45 Zenei összeállítás

HBO: 7.00 Bolondos dallamok 7.30 Bír-lak 8.05 Shaolin kígyó és daru művészete 9.35 Enigma 11.15 Apa csak egy van 12.55 Hagyjátok Robinsont! 14.15 Az ember, aki elfogta Eichmannt 15.55 Tűzparancs 18.05 Mozimánia 19.00 Bolondos dallamok 19.30 Bír-lak 20.00 Szemünk fénye akció 21.35 Így készült a Segíts, mumus! 22.00 Melrose Place 22.45 Dr. Moreau szigete 0.25 Szerelmi lecke 2.00 Fűnyíróember 2.

Június 5., péntek

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 8.37 Zöld hírek 9.05 Napközben 11.05 Cigányfélóra 11.35 Ünnepi könyvhét '98 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Buxtehude korálelőjátékaiból Marie-Claire Alain orgonál 13.30 Reménység hangja 14.05 Klaszszikusok mindenkinek 14.35 Ünnepi könyvhét '98 15.06 Szerintem 16.00 Délutáni Krónika 16.25 Talpalávaló 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Ünnepi könyvhét '98 20.05 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.05 Az 1998-as Aranyzsiráf életműdíjasa: Zorán 21.25 Fórum 21.55 Szóló 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Szellemtörténetek 23.05 Hangversenymúzeum 0.10 Himnusz

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 6.03 Reggeli csúcs 7.38 Zöld(sport) reggel 8.00 Petőfi-délelőtt 9.04 Délelőtti terefere 10.08 Gordiusz plusz 11.07 Szerencsefia 11.52 Manapság... 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Naprakész 13.04 Biztonságban. Közbiztonsági magazin 13.44 Korkérdés 14.00 Péntektől péntekig 14.40 Poggyász 16.50 Natúr hét 17.05 Apukám világa 18.30 Délutáni csúcs 19.03 Nemzetközi slágerlista 19.30 Kölyökrádió 20.00 Magyarország aprajanagyja 21.03 Garázs 21.30 „Füst a víz felett..." 22.00 Jazzkoncertek 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00–4.20 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 6.15 Fővinform, útinform 6.45 Kulturális hírek 7.33 Rejtvény 7.45 Kulturális hírek 8.10 Pódium 9.10 Zenekari muzsika 10.05 Vonzódások 11.00 Operaslágerek 11.40 Népdalkórusok 12.05 Hangverseny délidőben 13.39 Zeneakadémisták muzsikálnak 14.05 Závoda Pál: Jadviga párnája 15.22 Magyar zeneszerzők 15.55 Poggyász 16.05 Muzsikáló délután 17.00 Kulturális hírek 18.05 Operamagazin 18.55 Ez van! – irodalmi értesítő 19.05 Kapcsoljuk a Márványtermet 2.100 Jack Kerouac 22.05 A kamarazene kedvelőinek 23.16 Operaegyüttesek 0.00 Hírek, időjárás, Szózat

MTV 1: 5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.10 Még egyszer! Gyöngyök 10.40 Szomszédok 11.15 Savannah 12.00 Híróra 13.00 Emlékezetes operettműsorok 14.00 A haszonlesők 14.30 Gyerekeknek! 16.30 Ürgammák 17.00 Évgyűrűk 17.30 Téka 17.40 Körzeti híradók 18.00 Ablak 19.00 Família Kft. 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Savannah 20.46 Csodafoci 21.00 „Éljen a magyar!" 22.00 Exkluzív 22.25 Aktuális 22.55 A Crossbow-akció 0.50 A Weszely Ernő-kvartett

MTV 2: 6.00 és 7.00 Híradó 6.15 Aktuális 6.45 Határtól határig 7.15 Világkép 7.45 Határtól határig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.00 Szomszédok 10.30 Kincsestár 13.00 Híróra 14.00 Senki nem tér vissza 15.35 Repeta 17.50 Delta 2000 18.30 Európa Galéria 18.55 Mesetár 19.20 Magyarok cselekedetei 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Magyar Ház 21.00 Tengerparton futó tarka kutya 23.10 Mély víz

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.00 Váltó 9.40 Mozgó kép 10.20 Esti kérdés 10.30 Néptáncok 10.40 Mindenki ártatlan? 11.45 Néptáncok 11.55 Vers 12.05 Megidézett történelem 12.20 Magyar hadvezérek 12.50 Apród voltam Mátyás királyudvarában 13.20 Mátyás király és a művészet 14.15 Corvinák 14.50 Magyar évszázadok 15.10 Harmónia 15.40 Pop-sa-rock 16.10 Miénk a tér 17.40 Mese 18.00 Híradó 18.20 Közép-Európai Magazin 18.55 Esti kérdés 19.10 Összkép 19.45 Philip Marlowe – Privata Eye 20.40 Tony Lakatos Quartet 21.00 Híradó 21.25 Sportpercek 21.40 1492 – A paradicsom meghódítása 0.10 Híradó 0.25 Vers 0.30 Merénylet

TV2: 6.00 Potyautas 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a TV2-vel 12.00 Gyökereink 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Lacikonyha 13.30 Stádium 13.45 KAKUK 14.15 Satöbbi 14.55 Dávid, a törpe 15.25 80 nap a Föld körül Willy Fogg-gal 15.50 Parker Lewis sohasem veszít 16.15 A következő áldozat 17.05 Csupa-csupa élet 17.30 Baywatch 18.30 Gazdagok és szépek 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Kifutó 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Utolsó figyelmeztetés 0.30 Sportszenzáció 1.00 Stádium 1.15 Hajnaltól napestig 1.40 Tények 2.05 Közvetlen ajánlat

RTL Klub: 6.30 Jó reggelt! 6.57 és 7.57 Meri vagy nem meri? 9.00–12.57 Ismétlések 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Megveszem ezt a nőt! 14.15 Klipklub 14.40 Rajzfilmklub 16.00 Az első csók 16.35 A farm, ahol élünk 17.25 100-ból egy 18.02 Meri vagy nem meri? 18.05 Kung-fu 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00

Otthontalanná válik a Mediawawe?

emzetközi fesztivál utóélete

Nem lehet úgy tenni mintha nem történt volna semmi. Különösen nem, mert csak a jéghegy csúcsa volt, hogy az indulatok magasba csaptak a győri székhelyű Mediawawe Nemzetközi Vízuális Fesztivál körül. Figyelmeztető jelzésnél több, hogy a videofilm külföldön egyre nagyobb elismerésnek örvendő fesztiválja a Mediawawe lassan kiszorul minden helyről. Fennáll a veszély, hogy idővel otthontalanná válik. Ez derül ki Hartyándi Jenő fesztiváligazgató szavaiból.

forintért megvásárolhatnánk a tábort, de hol van ennyi pénz? Még el kell mondani, hogy több szervezettel közösen egy gyermek- és felnőttoktatási koncepciót raktunk az asztalra, amelyhez EU-támogatást is lehetett volna szerezni. Ugyanakkor a győri Széchenyi István Művelődési Központból a magas bérleti díjak miatt kellett távoznunk, a Petőfi Sándor Művelődési Központból pedig azért, mert odaköltözött a gyermekkönyvtár. A fesztivál filmes programjainak idején a Rába mozi adott otthont. Ennek a megoldásnak a jövője is kérdéses azonban, mert ősszel megnyitják az új multiplex mozit Győrben.

Eddig arról beszélt, miért volt a fesztivál részben sikeres. Most szóljunk arról, miért volt a nehézségek ellenére szakmailag mégis sikeres.

Hatvannégy országból ezeregyszázötven nevezés érkezett. Száznegyvenöt külföldi és ötszázharminc hazai vendégünk volt. Összesen tizenegyezer jegyet adtunk el. Igen nagy volt a média érdeklődése bel- és külföldről egyaránt. Érthető bizonyos átfedés más szemlékkel, hiszen videofilmek szemléjéről lévén szó, sok volt az alkotók között a profi tévés, filmes, aki évente ötven, hatvan fesztiválon is szerepel filmjével a nagyvilágban. Mondanom sem kell, hogy a vendégek megszoktak egy bizonyos színvonalat, jó körülményt, amellyel nekünk is szolgálnunk kellene. A fesztivált követő hétvégeken a magyar tévében előkelő helyet, műsoridőt kapott a Mediawawe. Minket úgy kezelnek külföldön évek óta mint egy komoly fesztivált, és mégis minden évben a nulláról kell indulnunk. Magyarországon még nem alakultak ki a támogatási szokások. Az volna a jó, ha a fesztivál jövőjét előre pár évre lehetne biztosítani. A Nemzeti Kulturális Alap most írt ki egy többlépcsős pályázatot. Az idei volt az első olyan év, hogy ettől az alaptól az előkészítésre támogatást tudtunk szerezni.

Goldoltak-e arra, hogy a Mediawawe-et esetleg kétévente kellene megrendezni?

A fesztivált ebben a formában ismerte meg a közönség. Demonstrálja ezt a többi közt az is, hogy a fesztivál után egész évben se szeri, se száma az olyan rendezvényeknek, meghívásoknak, amelyek a fesztivál sikeréből táplálkoznak. A Mediawawe filmes blokkal fesztivál keretében mutatkozik be Kijevben, Marosvásárhelyen, Bukarestben. Tavaly St. Louis-ban és New Yorkban szerepeltünk. Idén New Yorkból kértek bennünket, hogy segítsünk egy cigány blokk összeállításában. Június elején kétnapos Mediawawe-fesztivál lesz Berlinben. Tavaly Prágában és Párizsban szerepeltünk. A két utóbbi olyan jól sikerült, hogy a kulturális intézetmények ősszel ismétlést várnak tőlünk. Kuriózum, hogy Orleansban és Bordeaux-ban is megjelenik. A Nemzeti Alapítvány támogatásával Pekingben és Shangheiban lesznek fesztiváljaink. A filmek mellett koncertek, kiállítások is várhatók Berlinben. Fellép a győri Westminster Apu dzsesszegyüttes és az ugyancsak győri Matokobinde népzenei csoport. Hét fős gasztronómiai és borkülönítmény is bemutatkozik szintén Győrből. Elvisszük a Piros lámpás ház című, nagy sikert aratott kiállítást, amely tematikai érdekességén túl számos német nyelvű dokumentumot tartalmaz.

PÁKOVICS MIKLÓS

Képek a festők városából

Kozma István-kiállítás a Haas Galériában

A néhány nappal ezelőtt megnyílt miskolci grafikai biennálé egyik kísérő rendezvényeként Kortárs Román Grafika címmel rendeztek bemutatót. A tárlat címe az eredeti maradt, az azonban, amit átfog, nehezen gyömöszölhető be a címbe, hiszen a kiállított művek szerzőinek jó része magyar, címként tehát a romániai szó lenne a legmegfelelőbb. Ugyanakkor az alkotók jó része nem is Romániában, Erdélyben él már, hanem a világ legkülönbözőbb részein, nagy számban természetesen éppen Magyarországon. Mégis, van műveikben valami olyan közös vonás, amelynek alapján a nem szakemberek is könnyen eltalálják, hogy mely tájak, milyen tradíciók formálták a művészek szemléletét.

Magyar Nemzeti Galériában, három nemzedék képviselőinek műveivel bizonyítván a nagybányai festészet politikai változásokat, határtologatásokat átívelő folytonosságát.

De van-e nagybányai művészet manapság? Van-e negyedik generáció, amely tovább őrzi, egyben frissíti a hagyományokat? A kérdésre most paradox módon egy Mezőkövesden élő művész képei felelnek, amelyek Budapesten, a Haas Galériában láthatók. *Kozma István* közel egy évtizeddel ezelőtt telepedett át Magyarországra, lévén azonban, hogy majd három évtizeden keresztül a festők városában dolgozott, műveinek motívumvilága, szellemisége ma is Nagybányához köti. 1937-ben, születése évében még „nagy élet" folyt a

is, a textilművészet mellett fémdomborítással dolgozott. A festészettől azonban a legtevékenyebb művészetszervezés időszakában sem szakadt el, mint azt a tárlat hatvanas-hetvenes évekből származó darabjai mutatják. Alighanem az ő műveiből is kikerekedne egy teljes Nagybánya-album, a távoli, a várost és a fölötte magasodó hegyeket nagytotálból ábrázoló látképektől kezdve a premier plánokig, a műterem részleteikig, az ablakon keresztül kinézve látott, megmutatott kert fáiig. Hollósy Simon műterme, a Malomárok, égi malom, a Pénzverő utca, a lutheránus templom, a Papok kertje, ahonnan egyszerre lehet látni a templomtornyokat, s az azokkal különös ritmust képező hegyes szénaboglyákat. Kozma István

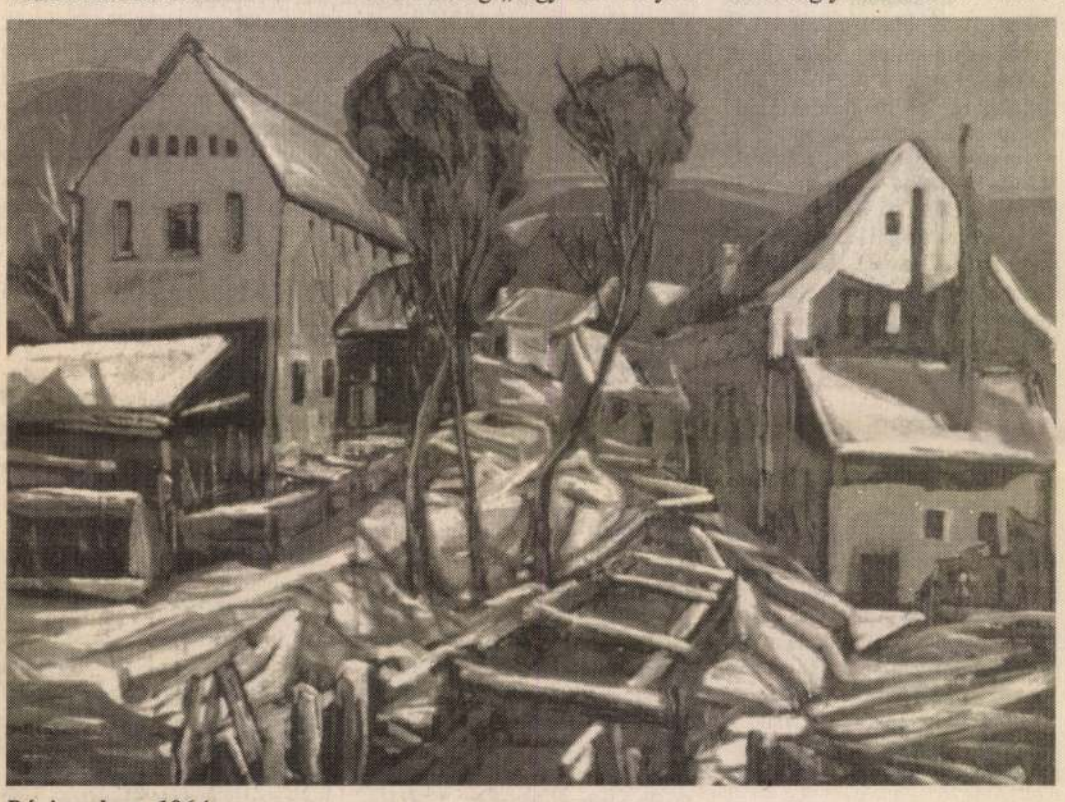

Régi malom. 1964

Még inkább így van ez, ha a nagy síkság és a hegyek találkozásánál fekvő város, Nagybánya festészete kerül szóba. Százhúsz évvel ezelőtt *Hollósy Simon* vezetésével Münchenből érkeztek a Zazar partjára a fiatal művészek, hogy a magyar hagyományok és a legújabb kortárs törekvések ötvözésével kizökkentsék a kátyúból a magyar művészet szekerét. Hogy a kísérlet milyen jól sikerült, mi sem bizonyítja jobban, hogy két évvel ezelőtt a művésztelepen, de akkor is élt még a korábbi generáció néhány jelentős alakja, amikor a kolozsvári akadémia elvégzése után visszatért szülővárosába. A hagyományokhoz való kötődését jelzi, hogy Hollósy Simon elhanyagolt sírját éppen ő kutatta föl, s jelölte meg a nagy elől nyughelyét fémmunkájával.

Lévén, hogy a kolozsvári akadémián textil szakot végzett, bekapcsolódott a környék népi iparművészetének szervezésébe

festményei olyan jól, feszesen megkomponált, ugyanakkor lírai hangvételű útikalauzzá állnak össze, amelytől nehezen szakad el az, aki egyszer böngészni kezdte. Nincs is rá oka persze, hiszen az utóbbi évek termését is a korábbi motívumok jellemzik, ha a hang, a hangulat a távollét miatt egy kissé más is már, mint korábban – a Nagybánya-élmény ereje magában hordja a megújulás lehetőségét.

P. SZABÓ ERNŐ

KOZMA ISTVÁN Észak-Magyarország '98. VII. 31.

Nagybányától Kövesdig.

Kozma István képző- és iparművész alkotásaiból nyílik kiállítás – a XIII. Matyóföldi Nemzetközi Néptáncfesztivál keretében – augusztus 1-jén, szombaton délután 5 órakor a mezőkövesdi Városi Galériában. A tárlatot Gyöngyösi Gábor Miskolcon élő újságíró, kritikus ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Kozma István Kolozsvárott járt egyetemre, a festészet mellett pedagógiát is tanult, főtantárgyként textil-iparművészetből diplomázott. Hosszú évekig Nagybányán dolgozott, majd Mezőkövesden telepedett le. Művészi hitvallását a következőképpen fogalmazta meg: „a népművészettel tudatosan foglalkozom. Nem a népművészeti elemek pontos lemásolása érdekel és ennek lényege, őszinte humanitása, robosztus formavilága."

Képünkön Kozma István Nagybányai látkép című alkotása.

Észak-Magyarország-előfizető vagyok, és új előfizetőt szerveztem:

Név: .....

Lakcím: .....

Telefon: .....

Az új előfizető számlabefizetése után a következő ajándékot választom:

☐ hűtőtáska, 36x30x16,5 cm

☐ panoráma fényképezőgép

☐ esernyő, kék-fehér

Új előfizetőként megrend

❍ negyedévre
❍ fél évre
❍ egy évre

Név: .....

Lakcím: .....

Telefon: .....

Az előfizetési díjat a fenti címen szán

A szelvénye a következő
Észak-Magyarország Lapkiad
Előfizethet és információkat kaphat
ingyen hívhat

ÉSZAK-MAGY

Akciónk más előfizetési akcióval nem kombinálható és
rendelkeztek előfizetéssel. Ugyanazon háztartáson belül elő
nem érvényes. A modell és a színváltoztatás jogát fenntartjuk

KOZMA ISTVÁN festő '97. dec 11.

Kozma István tárlata Gyöngyösön

A hazánkban élő nagybányai művész, Kozma István festő és iparművész munkáiból látható kiállítás Gyöngyösön a Páter Kis Szaléz utcai Galériában. Kozma sajátos színvilágú, népi ihletésű képeit január 3-áig láthatja a közönség

FOTÓ: NAGY RÓBERT

HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓ

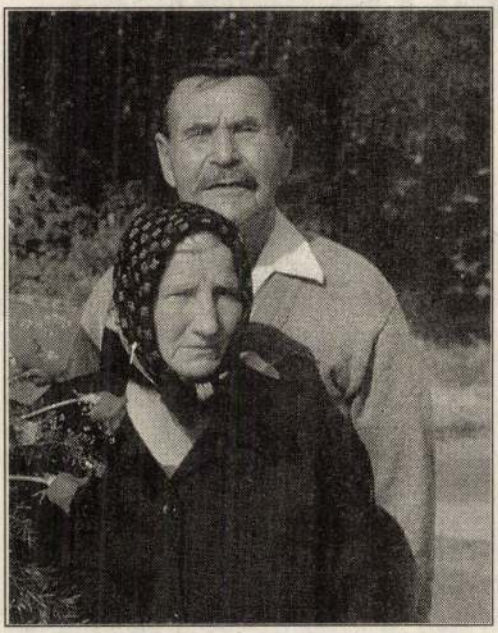

Papp Mihály és felesége, **Papp Mihályné** Zagyvaszántón 1997. november 10-én ünnepelték házasságkötésük 50. évfordulóját. Szeretettel köszöntik és jó egészséget, hosszú életet kíván: lányuk Marika, unokájuk Andrea, férje János, dédunokájuk Péter valamint Németországból Bernhard és Irmgard.

Gyermekeink! További szeretetben eltöltött éveket kívánunk: fiaitok és a szülők!

BOLDOG SZÜLETÉSNAPOT!

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1972 OKT 29

Népszabadság

Kozma István

— KOZMA ISTVÁN romániai művész textilkompozícióit bemutató kiállítása szombaton nyílik meg az Iparművészeti Múzeumban.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Daily News
1972 NOV 21

István Kozma

1021

Nude by István Kozma

István Kozma's metal works

A one-man show of István Kozma, a Hungarian artist living in Rumania, is open in the Museum of Applied Art (Üllői út 33). It will close on Nov. 26.

Kozma's works—embossed metal sheet compositions—treat some characteristic themes of the Hungarian folklore of Transylvania, more particularly of the Avas, Máramaros and Kalotaszeg districts. They convey the sombre mood of folk ballads, of centuries-old superstitions and fears.

Kozma's works have a twofold effect: viewed from a distance, apparently monumental, forceful shapes strike the eye, expressing the content of the work. When taking a closer look, one is captivated by the minute details: the chiselled, glittering motifs leave hardly any space unwrought in these embossed metal sheets. And this without making any impression of overcrowding—the variegated ornaments built around the basic theme, the hovering ancillary motifs, lead the attention to the unbounded freedom of the realm of the imagination.

In the image entitled "Greek Mythology" we see arrayed all the familiar symbols—symbol stereotypes (such as are also seen in the composition "Stellar Formations") blended with a subjective re-workings of mythology and idiosyncratic complementry motifs. A similar, though less complex, work is "Myth" whose sombreness is fraught with awe-inspiring forces.

One of the most explicit pieces in this show is the one entitled "The Ballad of Clement the Mason"—a treatment of an ancient Magyar folk ballad. And perhaps the most attractive is "Rosette with Bird," the only work of the collection in which the artist brings off a fuller effect yet by breaking the uniformity of his metal material through the addition of white crystal.

Occasionally, Kozma also makes use of peasant household objects as subsidiary material. His "Return from the Fair," for instance, is a metal sheet mounted on a peasant mallet.

The 35-year-old artist makes a living as art adviser with peasant craftsmen's cooperatives in Rumania. He has contributed works to a number of collective shows and has had 11 one-man shows of paintings, metal works and textile pieces. This is his first-ever exhibition in this country.

Gergely Molnár

NEWS
lachrichten
Tuesday, 21. 11. 1972
Vol. 6. No. 274 2 Ft

Brandt's hour of triumph

WEST GERMANS OPT ...OSTPOLITIK'

ty to press ahead with his policies of peace and co-operation on the European continent.

President Pompidou of France was one of the first world leaders to hail Herr Brandt's victory. He sent his "very warm congratulations" and said in his message "by renewing their confidence in you, I am sure the German people wanted to show their support for a policy of peace, of cooperation with

The Times also devoted its leading editorial to the election under the heading: "Historic Brandt victory". It said that the ringing approval of the Ostpolitik is a good omen for the preliminary negotiations for the conference on European security and cooperation that opens Wednesday in Helsinki, as well as for the talks on mutual and balanced force reductions."

(See also p. 4)

all the countries of our con-

INTERFOTO MTI/UPI

KOZMA ISTVÁN - festő

Nagybánya tiszta levegője

Festővásznakra rajzolt erdélyi üzenet

Száz éve mutatkozott be először közös alkotással az az immáron legendássá vált művészkör a régi pesti Műcsarnokban, akiket nagybányai festőkként jegyeznek szerte a világon. Kozma István a negyedik nagybányai nemzedék vezéregyénisége, aki forrásként nyúl a népművészethez, s tiszteli a nagybányai iskola hagyományait. A művész a minap Győrben járt, november 8-ig tartó kiállításának megnyitóján a Mariann Galériában, ott mesélt életéről, mindennapjairól.

– Mint egy jó regényhez, itt is a hétköznapok adják a legjobb témákat – avat be a mester. – Szeretem a portréfestést is, ám a kompozíció összetettebb feladat. Iparművészeti képszerkesztésem segít abban, hogy újszerűen komponáljam meg mindazt, ami foglalkoztat.

– Milyen iskolát jelentett Nagybánya?

– Kitűnőt: a festészet kiindulópontját s egyben fellegvárát. Szatmári vagyok, az egyetemi évek után Nagyváradon tanítottam, majd ismét Nagybányán dolgoztam. Terveztem, foglalkoztam ipar- és népművészettel is. Számomra a művészetek egymásba fonódnak, a jó festő ért a zenéhez, a költészethez és képes megújulni.

– Láttam egy fotón Borsos Miklós szobrászművésszel együtt, akiről köztudott, hogy évekig Győrött élt és dolgozott.

– Szívesen megnéztem volna a Borsos-kiállítást, ám zárva találtam. Igen kedves emlékem róla, amikor 1972-ben megnyitotta önálló tárlatomat. Többen figyelmeztettek: nem biztos, hogy a kiváló művész elvállalja a felkérést, mert még Kossuth-díjas művészek is jártak így. Nagy örömömre kivételesen hosszú és minden részletre kiterjedő megnyitóval tisztelt meg, mint földijét. Emellett olyan dolgokra hívta fel a figyelmemet, ami elősegítette szakmai fejlődésemet s gazdagította motívumvilágomat.

– Stockholmtól Amerikáig sokfelé vannak alkotásai. Lehet, hogy külföldön ismertebb, mint itthon?

– Elképzelhető, bár Sopron és Győr után Pécsett láthatók a festményeim, majd Miskolcra készülök. Szentendrén szeretnék jövőre kiállítani, Stockholmban pedig jelenleg is részt veszek tárlaton.

– Hogyan él ma Kozma István?

– Feleségem zongoratanárnő, a fiam vendéglátó-ipari szakközépiskolába jár. A művészetet a nővérem gyermekei folytatják a családban: ötvösnek készülnek, mi sem természetesebb, hogy ahol csak lehet, egyengetem majd pályájukat.

Kép, szöveg: – *Harcsás* –

Kozma István festőművész alkotásai előtt. *(9744/5656/2/16)*

Kisalföld
1981. 11. 03

tette életét, több mint négyezren eltűntek.

BRAZÍLIAVÁROS. Nem sokkal felbocsátása után megsemmisült vasárnap a Brazília által kifejlesztett első hordozórakéta, amellyel egy brazil műholdat juttattak volna fel a világűrbe.

KAIRÓ. Az Arab Liga elvet minden katonai beavatkozást Irak ellen, s arra kérte az ENSZ Biztonsági Tanácsát, hogy békés eszközökkel oldja meg az iraki leszereléssel kapcsolatos válságot – közölte vasárnap Kairóban kiadott közleményében a pánarab szervezet.

VATIKÁNVÁROS. A zsidóellenességet elfogadó keresztények sértik Istent és magát az egyházat – állapította meg az a záróközlemény, amelyet vasárnap tettek közzé a Vatikánban a zsidóellenség kereszténységen belüli gyökereit vizsgáló nemzetközi konferencia munkájáról.

dollár volt, ami 16,3 százalékos növekedést jelent az előző év hasonló időszakához képest. Az orosz export 1281,3 millió dollárt tett ki, ami 2,8 százalékkal több 1996 első nyolc hónapjának értékhez képest.

Az IKIM adatai szerint Oroszország a magyar export célországai közt változatlanul a negyedik helyen áll, az orosz export pedig a harmadik helyet foglalja el a magyarországi sorrendben. A kétoldalú külkereskedelmi áruforgalom áruszerkezete évek óta csekély mértékben módosult.

A magyar kivitelben az élelmiszerek 37 százalékkal, a feldolgozott termékek 29 százalékkal, a gépek és gépi berendezések 26 százalékot meghaladó arányban részesülnek. Az Oroszországból érkezett szállítmányok 69 százalékát az energiahordozók adták, 17 százalékot a feldolgozott termékek tettek ki; kedvezően alakult a gépipari import, a tavalyi 1,6 százalékról 5,9 százalékra nőtt. (MTI)

Szemérmetlen tolvajok

Fényes nappal rabolta ki vasárnap reggel nyolc magyar férfi az egyik felső-ausztriai gunskircheni építőanyag-kereskedést. A tolvajok az 1-es számú főút mellett lévő kereskedés területén alumínium ablakkereteket és ablakrolókereteket pakoltak le a polcokról és rakták fel autójukra és az utánfutókra. Egy helyi lakos értesítette a csendőröket, akik aztán a közelben meg is állították a magyarok járműveit, s vasárnap reggel a – sopron–klingenbachi határátkelőhelyen Ausztriába érkezett – férfiakat elő is állították. A hatóságok a lopott holmit lefoglalták. A tolvajok a feljelentés után szabadlábon védekezhetnek. A nyolcadik magyarnak, a banda fejének viszont sikerült elmenekülnie. Őt jelenleg Felső-Ausztriában körözik.

Hatos ikrek

Hatos ikreknek adott életet a hét végén egy 27 éves kairói asszony. A gyermekáldáskor megszokott reakciótól eltérően azonban nem a boldogság jelei mutatkoztak rajta, hanem, mint a heliopoliszi kórházban mondták, egyenesen hisztérikusan, dühödten vette tudomásul a kis jövevényeket, mármint számukat.

Pándy András kon

Legkisebb fiával szembesítették a hat gyilkossággal vádolt magyar lelkészt a belga hatóságok a hét végén. A tizenhét éves *András* hazugnak nevezte ötvennégy évvel idősebb apját, és azt állította, hogy Pándy többször „színielőadást" szervezett az eltűnések takargatására, álgyermekek részvételével. Pándy ugyanakkor továbbra is minden ellene szóló vádat tagad.

A belga televízió szerint a brüsszeli rendőrség nem elégedett a magyar hatóságok együttműködésével. A hír szerint mindkét oldalon a vérfertőzés a fő nyomozati irány, de a magyar rendőrség hozzáállása „irritáló".

Brüsszelben szombat este óta fő téma az a magyar beje-

Óvoda és szakközépiskola „együttműködése"

Kézen fogva a környezetért

MÁTRAFÜRED – GYÖNGYÖS – Napjainkban egyre több olyan kezdeményezéssel találkozunk, mely *szépérzékünket* dicséri. Kellemessé, tisztává tenni szűkebb környezetünket.

Kicsi kortól kell azonban elkezdeni, s jó ha a nagyobbak is segítenek. A gyöngyösi Fecske úti óvodában is nagy szerepet kap a környezet megismertetése a kicsikkel. A legjobb *terep* ehhez – tartják az óvónők –, a gyermekintézmény udvara. Már eddig is sokat szépítgették, s most segítséget is kaptak hozzá. A *Mátrafüredi Vadas Jenő Szakközépiskola* diákjai fákat, örökzöldeket ültettek az óvoda udvarába.

Jelenlétük nemcsak egyszeri fellángolás. A középiskolások tavasszal az utcafrontra végig *fagyalsort* telepítenek, s későbbi gondozását is vállalták. A belső udvaron is további örökzöldek, bokrok zöldellnek majd jövőre.

A lelkes ifjú erdészek *lelket* lehelnek a *halott fákba*: krokodil, dinoszaurusz *vigyázza* majd az apróságokat a környezetbarát fajátékok között.

A kertészkedésen túl a szakközépiskola *virágkötő osztálya* is *akcióba* lép a napokban. Karácsonyi ajándékokat készítenek az óvónőkkel.

Mit kapnak cserébe a *nagyok*? Ha a kicsik belefáradnak a *játékba*, jöhet a kirándulás a *Mátrába*. Az erdő *rejtelmeibe* kézen fogva *tekintenek* bele a *pártfogó nagyokkal*...

KOZMA ISTVÁN - festő

Nagybányai színek a Mátraalján – Kozma István hazánkban élő nagybányai festő- és iparművész alkotásaiból láthatnak válogatást Gyöngyösön, a Páter Kis Szaléz u. 20. szám alatti galériában. A kiállítást január 3-ig lehet megtekinteni.

FOTÓ: BAROK ANDRÁS

Hatvani Hírlap 1997. 12. 03.

Magyarországon élő nagybányai művészek

KOZMA ISTVÁN
festő-, iparművész

KRUPICZER ANTAL
szobrász művész

meghívja Önt és barátait
a **GELLÉRT SZÁLLÓ I. emeleti Kiállító termébe,**
Budapestre, **1996. május 11-én, 17.00** órai kezdettel
a XVI. Budapesti Tavaszi Fesztivál programjai
keretében, valamint a Hollósi Simon által
alapított Nagybányai Festőiskola centenáriuma alkalmából rendezett kiállításunkra.
A kiállítást megnyitja:
Dr. Katona Tamás

A kiállítás nyitva 1996. május 11-től 25-ig.

"Tulajdon művészethez nem vezethet ambíció soha, egyedül a vér vezet helyesen.

Nehéz a művész útja, idő és ember kell hozzá.

Az igazi művész nem törődik a megpróbáltatásokkal, minél több keserűséggel kell bajlódnia, annál magasabbra szökken az értéke annak a célnak, amit a szem nem láthat, a lélek is csak érezhet."

(Hollósy Simon)

MEGHÍVÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 APR 8.

NŐK LAPJA

1021

ÚJ ARANY-PORTRÉ

Romániában is megemlékeztek Arany János születésének 150. évfordulójáról. A nagyszalontai múzeum az ünnepségekre Arany-portrét rendelt Kozma Istvántól, a kitűnő fiatal nagybányai művésztől. Képünkön a fémdomborítást mutatjuk be

Kozma István

0: Könnyűzene. 10.40: Rip. ndor házából. 11.00: Paga- hegedűverseny. 11.30: Nép- Schubert és a Fröhlich-ház. zemmel a nagyvilág mező- 13.02: Könnyűzenei Híradó. ádió. 14.08: Fúvószene. 14.20: nságok. 14.48: Orvosi taná- Henryk Szeryng hegedül. iekel. 15.15: Gogol: Holt lel- .25: Könnyűzene. 15.45: Do- ból. 16.15: Fiatalokról. 16.20: szvit. 16.45: Népdalok. 17.10: oli scherzo. 17.25: Délutáni Iskolarádió. 19.10: Régi ope- 40: Népi zene. 20.30: Liszt— at I. 21.15: Miért szép? Szabó nali rigók c. verse. 22.10:

LIS 13, CSÜTÖRTÖK

3.22: Szórakoztató zene. 9.05: ben. 10.10: Délelőtti muzsika. etközi kérdések. 12.15: Népi Törvénykönyv. 13.18: Új ope- 13.50: Polkák. 14.00: Basilides el. 14.21: Könnyűzene Bródy iveiből. 15.15: Kamarazene. a Műszaki Könyvkiadóból. en dalunk. 16.37: Victor Reid: . 17.15: Népdalok. 17.40: Ope- k. 18.20: Mitől kispolgár, vita. ók Béla zongorázik. 19.30: nenon: Maigret felügyelő pi- . 20.05: Szabó Magda kedves 10: Dokumentumműsor. 21.40: vetítjük. 22.25: Zenekari mu- Szerenádok.

00: Oscar Wilde: Bumbury és s játék. 11.43: Gyermekrádió. kari művek. 12.28: Perarca és zenésített versei. 13.00: Mezei 3: Háromszor három . . . 14.08: 14.35: Fuvolamuzsika. 15.00: knak. 15.45: Demény Ottó és ás versei. 16.05: Robert Merrill 8: Csajkovszkij: Diótörő-szvit. Schmidt énekel. 17.15: A Tár- emle új száma. 17.25: Délutáni .10: Népi zene. 18.35: Geszer t-mongol hősköltemény. részl. zene. 19.24: Bach: C-dúr szvit. r Shaffer: Útvesztő, szính. Miljutyin: Havasi kürt. részl.

10.52: Bozó László
diój. 12.15: Suppe:
Kamjén István ell
László énekel. 14.0
a nagyvilágban?
15.15: Csak fiatalo
17.33: Dubrovniki
18.35: Nyugatnémet
giája, könyvism. 19
Vetélkedő 60 éve
Tánczene.

Petőfi: 10.00: K
11.56: Szimfonikus h
dósítás az ENSZ-bő
csok. 14.08: Népdal
ján. 15.05: Fúvószen
ko zongorázik. 16.05
lékműsor. 16.40: Ka
sági Rádió. 18.10: J
helyben. 18.38: R. S
közv. Bécsből. 21.28

ÁPRILIS 16.

Kossuth rádió: 6.
műsor. 6.55: Műsori
hangversenyek és
8.10: Verdi: Aida,
nyelvünk. 8.55: Veré
kórus. 10.00: Szívár
12.50: Tiszta szívvel.
Tudományos hírad
közv. Moszkvából.
énekel. 15.43: Ven
Európából. 16.43:
falvy Róbert éne
percről percre. 18.3
gyajev: Tizenkilenc
zene. 20.46: Szigeti
szonátaestje. 22.20:
nekari muzsika. 23
dér, részl.

Petőfi: 7.30: A m
órája. 8.30: Gyerm
szemmel a nagyvil
9.15: Operakalauz.
Rokokó költők. 11.
Torinóból. 12.34: Mi
ten? 13.05: Mesejáté
15.03: Kulturális Fig
lemezek. 15.55: Régi magyar dalok és táncok. 16.25: Mérkőzések percről percre. 17.18: Tudósaink arcképcsarnoka. 17.33: Hanglemezgyűjtők húszperce. 17.53: Benatzky—Stolz: A fehér ló. 18.17: Bach: E-dúr csembalóverseny. 18.40: Pillantás a nagyvilágba. 19.00: Tánczene. 20.10: Ez is, az is. 22.20: Haydn: Orlando lovag, részl.

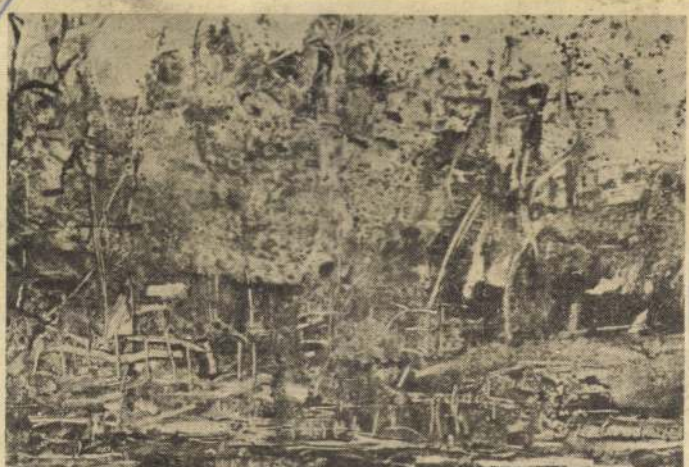

Kozma Imre

Kozma Imre (Balatonfüred): Tanya

Nem éri meglepetés az érdeklődőt megyénk képzőművészeti szakköreiben dolgozó amatőrjeinek idei kiállításán. Sem feltűnően jó, sem minősíthetetlenül rossz munkákkal nem találkozik a füredi Balatoni Galériában megrendezett, immár a 12. seregszemlén.

Tisztes középszer jellemzi ezt a bemutatót, amely évente egyetlen alkalom az öntevékeny alkotók csoportos szereplésére. A zsüri tagjai — akik mintegy 800 műből válogattak a tárlatra — bizonyosan le tudnak mérni némi fejlődést, némely csoportnál esetleges megtorpanást. A látogató azonban az országban másutt is látható és a múlt években itt is bemutatott hasonló képek, grafikák, plasztikák látványát érzékeli. Nem részesül az útkeresés valódi izgalmas élményeiben, inkább tétova próbálkozásokról őriz meg benyomásokat futólag.

Zágrábi tv

Magyar nyelvű
híradó
Élesszeműek —
rmekműsor
Hajolj meg és
d el
Rajzfilm
Lesz, ami lesz —
rakoztató zenés műsor
A sapka —
sorozat
Éjszakai előadás:
ora Duncan

Grazi tv

Seniorenklub
Az Alabamai gyilkos.
naflim. Főszerepben:
ter Keaton
Jóéjszakát gyerekek
Várjunk, míg a papa
... Filmsorozat (9.)
MI
Osztrák képek
Tv-híradó, Kultúra,
rthírek
Aktaszám XY —
goldatlan
Dokumentumfilm
Sporthírek
25 000 dollár
embernek. Film
Aktaszám XY —
goldatlan
Hírek

II. MŰSOR

Közvetítés Prágából:
étikai EB
Művészet és technika
Filmbarátok műsora
Riportműsor
NOVA.
lományos magazin
Washington —
ajtók mögött.
réfilmsorozat (11.)
Tv-híradó 2.,
ltúra
Péntek esti nemzet-
i show-műsor.
zreműködik:
tha Franklun, David
st és mások

Oroszlány Rákóczi u. 82. I/4.

Másfélszobás szövetkezeti lakás Várpalotán eladó beköltözhetően. Érdeklődni: 18 óra után Benisné, Tábormező u. 28. IV. em

Diáklány részére szoba kiadó. Veszprém, Felszabadulás út 29.

Bútorozott albérleti szoba egy lány részére kiadó. Veszprém, Martinovics tér 6/1. Dózsaváros.

Veszprém, Felszabadulás úti 2 és félszobás szövetkezeti lakásomat elcserélném családi házra. Levelet: „Sürgős 989" jeligére a Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, szabadság tér 15.

Szoba konyhás lakás eladó. Tapolca, Árpád u. 13. Tóth, Érdeklődni: 18 óra után.

AUTÓ-MOTOR

Trabant 601-es, 1981-ig műszaki vizsgázott eladó. Somlai, Veszprém, Bajcsy-Zs. út 28.

1980-ig műszakizott, jó állapotban lévő Wartburg 353-as de Luxe 32 000 Ft-ért sürgősen eladó. Szente László Tapolca, Dimitrov tér 11. III. emelet A/15, 17 óra után.

Ajánlatokat: jeligére a Mag be Keszthely, 12.

IS frsz Zapo Ft-ért eladó. Puskásné, Son III. BBG.

Eladó nagyon ban lévő 1200-: Zsiguli. Ajka IV sereg út 17. Sü

1500-as fehér kocsi új állap nyesnek eladó Liszt Ferenc u fon: 120.

IT-s Trabant szakizva sürgő Peidl, Balatona fi u. 15.

850-es Sport jesen felújítva hely, József A

Trabant 601-e deklődni: Tap rov tér 5/A. 9

Austin Mini adó. Érdeklőd Szabadság út gáló Étterem.

IF frsz. Mos bi 408-as elad tér 18.

VEG

Vennék elekt darálót, bogyó Ferencné, Kes sár-tér 1.

NAPLÓ

az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága és a megyei tanács lapja

Főszerkesztő:
Csaba Imre
Napló Szerkesztőség, Veszprém, Irodaház 8201 Veszprém
Telefonszámaink:
Szerkesztőség:
Alközpont (ugyanitt hirdetésfelvétel is!):

Főszerkesztő, titkárság
Alközpont, p
hirdetés:
Gépírók, in
felvétel:
Sportrova
Esti szerkes
Telex:
Kiadja a Veszp Lapkiadó

Felelős k
Domján Gáb
Telefonszám
Terjeszti a M

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajó - Daru
65. VIII - 2.

1021

A festőnek nemcsak ecset kell...

Este hatkor a nap már ferdén tűz a végtelen vízre. Szemben, Siófok felé vitorlások húznak, az egyikről zenét hoz a szél. A strand utolsó rohamozói most indulnak a víz felé, s a Jókai-villa feletti bár első vendégei is gyülekeznek a kapu előtt. A füredi nyaraló mindent megkap, amit csak szeme-szája megkíván. De vajon mit csinál esténként a helyi lakosság?

A falu feletti dombokon kapások vonulnak, a szőlősorok között szisszeg a permetezőgép. Errefelé majd minden családnak van néhány száz öl földje, ahol megtermeli az egész évi borocskáját. A földművesszövetkezet poharazójában nem is igen látni más füredit, mint hordárt, egy-két rakodómunkást, olyanokat, akiknek boruk nincs, vagy nem is volt talán.

Megyek feljebb, a vasút felé. Egy nagy ház homlokzatán fehér plakát: képzőművészeti kiállítás. A járási pártbizottság. A kapunál álló bácsikát kérdem:

— Kiket állítanak itt ki?

Hökkenten pislog rám:

— Hogy-hogy kiket? Hát festményeket!

— Értem. Szóval képzőművészeti kiállítás. A öreg — parkőr vagy mi a csoda lehet — mérgesen néz végig rajtam:

— Már maga is kezdi? Ne nekem mondja, hanem a plakát pingálójának. Megmondtam azoknak az okos hajógyáriaknak, hogy ha nem tetszik, hát csináljanak egy másikat. Utóvégre az ő festésüket is felakasztják a falra!

Nehezen békül az öreg. Végül mégiscsak elmondja:

— Megyei tárolás lesz, azt hiszem, így mondják. Sok füredi emberről is hallottam, hogy fest. De nehogy azt higgye, hogy falat pingálnak, hanem olyan képet. Ott tanyáznak a templom mellett, a kultúrházban. Azokat keresse. Ők jobban értenek ehhez.

A Vasas Kultúrház nincs messze. Négy megálló busszal, egy forintot kell dobni a perselyébe. S ott a kultúrházban mégis úgy érzem, hogy messziről jött eszkimónak néznek, aki véletlen tévedt a Szaharába.

— Nem szoktak hozzánk látogatók jönni.

De azért örülnek. Az idegennek szóló csodálkozás egész este ott lebeg a kis ötször öt méteres teremben, s a beszélgetés is mindig ide kanyarodik vissza:

— Hozzánk nem jönnek!

Kérdem Krieg Ferencet, Hilesch Nándort, a kör vezetőit, miért mondják minduntalan ezt.

— Mert elfelejtettek minket. Tizenöten tanulunk itt évek óta. Többnyire hajógyáriak vagyunk. Haladunk is szépen, már eddig is több díjat nyertünk. A művészkörökben felfigyeltek ránk, de a helyi vezetők elfeledtek. Igaz, évente tízezer forintot kap ez a szakkör, Pestről jár hozzánk a mester, de azt már nem nézik meg: mire költjük a pénzt. Persze, a mi eredményeink eleinte nem látványosak, nálunk a második héten senki sem kap főszerepet...

A panaszáradatból lassan bontakozik — hogy stílszerű legyek — a kép: mi fáj a hajógyári képzőművészeknek Füreden?

— Sem a gyári vezetők, se a tanács irányítói nem kísérik figyelemmel működésünket. Pedig érdemes lenne.

Tizenöt ember, szinte fél évtizede már, beleszeretett a formák és színek alkotásába. Létrehozták e kört. Termet, pénzt festékre, anyagra és oktatóra kaptak. Mesterüktől szorgalmasan tanultak. S tavaly a képeikkel elindultak a megyei képzőművészeti kiállításra. Visszafelé nehezebb volt, mert öt díjat is hoztak. A legrangosabb, első díjat Kéri Imre nyerte. Dicsőséget szereztek Veszprémben, Keszthelyen (két első díjjal), s az országos szakköri kiállításon is részt vehettek. Pedig erre 340 szakkör közül csak 70 kapott jogot. Rengeteg jutalmat kaptak a hivatásosokból álló zsüriktől.

Amikor kezdték, volt, aki még a ceruzát se tudta jól fogni. Az alapokkal kezdték: vonalat, négyzetet, majd kockát rajzoltak. Azután a fej, a koponya formálását tanulmányozták. A színek és aktok következtek. Ma már linoleumba metszik a grafikai alkotásukat, pasztellal, olajjal festenek. Az óbudai szakkör is felfedezte őket. Az óbudaiak voltak Füreden, s a viszontlátogatás ideje közeleg. Ismerik őket a környező községekben is, vándorkiállításon terjesztik a képzőművészeti kultúrát, ismertetik a falusiakat a képekkel.

Szobácskájuk a falu közepén van, egy forintért a falu végről is odavisz a busz, A ház előtt parkírozni is lehet...

Hétfőn és pénteken a kis szobában tizenkét ember szorong, rajzolnak a székeken. Rajzbakokat a hajógyár még hulladékból is készíthetne. Érdemes! Az a munkás, aki a szép és pontos alkotásban leli még este is az örömét, az nappal se igen tud hanyag, csúnya munkát otthagyni a kezenyomán.

A megyei kiállítás az alkotmány ünnepének tiszteletére nyílik. Érdemes megnézni a képeket, érdemes véleményt írni a vendégkönyvbe, hisz munkatársaink az alkotók. S a festőnek nemcsak festék, vászon és ecset kell...

Kilenc órakor búcsúzom el. Lent a mólón színes neonok fénylenek, a Tihanyi apátság kettős tornya fehéren parázslik a reflektorok tüzében. Öreg nénikék surrannak a házak tövében. Pletykából vagy litániáról jöhetnek. Az én festőim is szaporázzák a lépést, pihenni kell, hisz hamar hajnal lesz. S hatkor odaállnak a hegesztőgép vagy az eszterga elé. Alakjuk a sötétbe vész. S lent a Lidón még mindig arra gondolok: reflektorfénybe kell állítanom őket, legalább annyi világosságot sugározni rájuk, mint amennyi a hegyen hivalkodó tornyokra hull. A fénynek jobb helye lesz...

Rátkai János

Kozma Imre: Hegesztő

kát végeztek a lakatosok, villanyszerelők is. Azonkívül a *14-es, 15-ös és a 16-os hajót — segítve a mázolók kapacitáshiányán — a hajóépítők festették*, de a 17-esen már a mázolók dolgoztak. Ezeknek a munkáknak a sólyán való elvégzése biztosítja, hogy csökkenjen az átfutási idő a vízi-szerelő részlegnél — tájékoztat *Blaskó Ferenc*, az Óbudai Gyáregység hajóépítő üzemegységének vezetője.

A harmadik negyedéves terv vízrebocsátási programjában *benne van még a 18-as, a 19-es, s a 20-as számú 2000 lóerős tolóhajó is.*

A 18-as objektumon járunk. A hajó rövidesen búcsút mond a sólyának. Jelenleg a gépműhely már a tengelyrendszer fúrását végzi, s az átadások folynak. A tervezet szerint augusztus utolsó előtti napján kell vízremennie. A 19-esen a hajóműhely ugyancsak készen van a „lámpázással", s a gépműhelyi „lámpázást" készítik elő.

— A program szerinti vízrebocsátás *szeptember 15-én* lesz — mondja Blaskó Ferenc.

Utunk ezután a 20-as számú tolóhajóra vezet. Ez *a harmadik negyedév utolsó vízrebocsátandó objektuma.* Napjainkban a felépítmény szerelésén dolgoznak.

Végig a parton, mindenfelé lázas munka. A hajók jó készültségi fokról tanúskodnak. A hajóépítő üzemegység vezetőjét kérdezzük.

— Bőven akad még tennivalónk — válaszol —, de ami dolgozóink lendületét, munkaintenzitását, kedvét is segíti, mindenekelőtt az, hogy folyamatos a munkaellátás, a korábbiakhoz képest *javult a belső és a külső kooperáció.* Ez minden egyéb agitációnál többet mond: tervünk teljesítéséért mindenki, az osztályok dolgozói, a kooperátorok, vezetők, a műhelyek kollektívái, mindenki, munkaterületének, a szakszervezet, a KISZ és nem utolsó sorban a gazdasági vezetők helyes, türelmes, felvilágosító munkájának, annak, hogy idézzük — *„Nemcsak belezavartak a munkába, hanem meg is győztek annak szükségességéről, és ugyanakkor a jelenlegi helyzettel, tényekkel bizonyították, hogy vállalatunk minden dolgozója lelkiismereti kérdésnek tekinti, hogy a műhelyek munkáihoz való feltételeket időben és folyamatosan biztosítsák.* Ez minden szónoklatnál többet ér!"

Végezetül az igazsághoz tartozik az is, hogy a műhelyen belül, s az egyes hajókon való ésszerű belső munkaerő átcsoportosítás, ugyancsak a *hajónkról elmondhatjuk, hogy a rajtuk végzett munkákban a műhelyek kollektívái kitesznek magukért.* Egyikőjükre sem lehet panasz. A legnagyobb munkalendületet az adja, ha látják, nem kell egy-egy alkatrészre vagy berendezésre napokig vagy hetekig várni. *Kooperációs problémánk nincs, minden fontos berendezést időben megkaptunk, kivéve az SKL-től a főgép üzemolajfeltöltő szivattyút*, de most jött az értesítés, hogy éjszaka — 16-án — már az is bent lesz a gyárban, s szerelhetjük.

A 13-ason az átadások kellős közepén tartanak. A 14-esen a generátort vizsgázzák.

dezések, alkatrészek mielőbbi, soronkívüli legyártásával.

A kerületi pártbizottság kérése a legőszintébb, legsegítőkészebb elvtársi visszhangra talált.

Különösen nagy segítséget jelent az MHD Óbudai Gyáregységének *az a mélyreható elvtársi kapcsolat, amely a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár párttitkárával, igazgatójával és a termelési főnök elvtárssal, s rajtuk keresztül a műhelyek kollektívájával kialakult.* Elmondhatjuk, hogy a „Bajban ismeri meg az ember, ki az igazi barát", most valósággá vált. És bizony nagyon szép eredménnyel. A Mezőgazdasági Gépgyárban a fenti elvtársak végig kísérték a hajógyáriakat az egész üzemen, összehívták a műhelyfőnököket, elmondták kívánságainkat. A gyáregységünktől náluk járt *Oláh István* pb-titkár *Á. Szabó István* főtechnológus, *és Nagy Lajos* diszpécser osztályvezető örömmel tért vissza, látva, hogy a kerületi pártbizottság felhívása nagy segítséget jelent a hajógyárnak.

Bánkövi elvtárs, a BMG gépgyártás vezetője *még a megrendelést sem várva, igen sok „papíros" munkát megelőzve, már eddig is elkészíttetett és leszállíttatott tengelykapcsolókat, köztengelyeket, feszítő orsókat és a csatoló berendezésekhez szükséges egyéb alkatrészeket.* Jelentős segítséget nyújt számunkra a MÁVAG is, tőlük négy darab bevonócsörlőt kapunk. Ezek a berendezések igen magas munkaigényű darabok, elkészítésük nagy terhet vesz le gépműhelyünk egyébként is kapacitáshiánnyal küszködő kollektívája válláról. A MÁVAG illetékes műhelyei — ahol a bevonócsörlőket készítik — a legnagyobb előzékenységgel, és segítőkészséggel állnak gyáregységünk rendelkezésére.

A Hajtóműgyár is segít. Ők hat hajónk részére szükséges tizenkét darab csónakcsörlőt készítenek el.

Természetesen ahhoz, hogy ezek a berendezések a kért időben számunkra elkészüljenek, *feltétlenül szükséges,*

Lapunkban néhány kalommal már hi adtuk, hogy az M különböző gyáregysé ben és a szereléseker veszélyes munkahe dolgozóknak kioszt ták a védősapkákat, kokat. Legutóbb az gyalföldi Gyáregység is 1500 ilyen védősapkát kapott.

Meg kell mondanunk őszintén: ez a helyes és régen aktuális intézkedés nem okozott mindenütt osztatlan sikert. Éppen azok az emberek, akiknek érdekében, biztonságuk és egészségük megóvására hajtottuk végre a rendelkezést, nem egyöntetű helyesléssel vették tudomásul, sőt, némelyek egyenesen akadályozzák a rendelkezés végrehajtását, mintha bizony az egészet az ő boszszantásukra találtuk volna ki. Egyes embereket szinte kényszeríteni kell a védősapka viselésére, de ha az ellenőrzés végetért, nyugodtan leveszik, kitéve magukat, testi épségüket a veszélynek.

Sajnos, nemcsak egy-két dolgozóról van szó. Igen gyakran hallani a kifakadásokat. Az ilyenek, hogy „az viselje, aki kitalálta", még a legenyhébbek közé tartoznak. A rendelkezés megszegői a legkülönbözőbb féle érvekkel próbálják megmagyarázni azt a tényt, hogy miért nem viselik a védősapkát. Többek között ilyenekkel: „Ha lehajolok — leesik a fejemről". Aztán: „Nem szellőzik eléggé, kihull (!?) a hajam". Vagy: „Már kétszázszor is elmentem a veszélyes helyeken, mégsem esett semmi a fejemre". Sőt, vannak olyanok is, „akik demagóg módon kijelentik: „Inkább több védőételt vagy -italt adhattak volna az áráért".

Az ilyen és hasonló véleményt nyilvánító dolgozókat szeretnénk megnyug-

szor sem fog sem... kétszázegyedszer már igen. S akkor — ha nincs védősapkája —, legenyhébb esetben is betörik a feje. A Hajó-Daru július 24-i számában fényképen mutattuk be, hogy Dankó János az Angyalföldi Gyáregység mázolója fejsérülést szenvedett. Ha védősapkát visel — nem történt volna baj. De sajnos, éppen az ilyen fegyelmezetlenségek, könnyelműsködések és demagóg érvelések hatására a rendelkezést nem tartják be, s gyáregységenként, egy-egy negyedévben tíz-tizenöt dolgozó feje sérül meg. Ez pedig a fájdalmon és az orvosi kezelésen túl betegállományba helyezést, táppénzt, a termelésből való kiesést jelenti. A dolgozó saját magának, családjának, a vállalatnak, az egész népgazdaságnak okoz kárt.

Államunk sokezer forintot költ arra, hogy védje a dolgozók egészségét. A legtöbben ezt meg is értik, de akadnak néhányan, akik kényelmességgel, fegyelmezetlenséggel, oktalan hősködéssel, vagy demagóg szószátyárkodással nehezítik a helyes rendelet végrehajtását. Javasoljuk, a biztonsági megbízottaknak, hogy rendszeresen ellenőrizzék a védősapka viselését, az illetékesek pedig vonják felelősségre a vétkeseket.

S. N. S.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NAPLÓ
(VESZPRÉM)
1966 AUG 25

Megyénk képzőművészeti szakköreinek nagysikerű kiállítása Balatonfüreden

Veszprém megye képzőművészeti szakköreinek munkájából kiállítást rendeztek Balatonfüreden, a pártszékházban. A kiállítás, amelyen a mai lakáskultúra legkedveltebb díszeit, festményeket és kovácsoltvas tárgyakat mutat be, nagy érdeklődést keltett a helyi közönségen kívül a nyaralók körében is.

Megyénk öntevékeny művészei több olyan alkotással is jelentkeztek, amelyek rangosabb kiállításokon, hivatásos művészek munkái között is elismerést válthatnának ki. *Kozma Imre*, a balatonfüredi szakkör tagja olajfestményeivel keltette fel az érdeklődők figyelmét. Sorolni lehetne tovább a balatonfüredi *Horváth Ferenc*, a veszprémi *László Jenő* és a többiek képeit, akik mint tehetségről tettek tanuságot.

A vendégkönyv többszáz bejegyzése egyaránt dicséri a festőket, éppen úgy, mint a kovácsolt vasból készült iparművészeti munkák alkotóit. *Fejes Sándor* is ezúttal jelentkezik nagyobb anyaggal a kiállításon. Kovácsolt vasból kialakított csillárjai, gyertyatartói, hamutálai és egyéb figurális megoldású használati és dísztárgyai a legelőkelőbb budapesti iparművészeti boltok kirakataiban is érdeklődést keltethetnének.

Öt nap múl
a budapesti atlétikai E

Már csak öt nap vá-
laszt el bennünket a min-
den idők legnagyobb atlé-
tikai Európa bajnokságá-
tól. A budapesti EB-t va-

lefonon szerkesztőségét a
legfrissebb eredményekről.

Ismeretes az indu-
lók megrostálására a Nem-
zetközi Atlétikai Szövetség
az EB minden országa szá-
mára szinteket állapított
meg. A szabályok értelmé-
ben egy-egy ország min-
den versenyszámban egy
atlétát indíthat, tekint
nélkül arra, hogy teljesíte
te-e az EB szintet vag
sem. A további versenyző
indításának azonban felté
tele, hogy az illető telje
sítse a megállapított szin
tet.

A magyar versenyzők kö
zül a bajnokságig 58 atlé
ta tett eleget a szint kö
vetelményeinek. A magya
válogatott rosszul áll a fér
fi számok közül az 150
méteren, a 110 és a 400 m

zetközi versenyeken. Sok
jó eredmény és néhány vá-
ratlan siker is született. És
persze a budapesti verseny
sem lesz kivétel, hiszen
Európa legjobb atlétáinak
viadala szinte valamennyi
számban szoros küzdelmet
ígér. Kevés azoknak a szá-
ma, akik a papírformák
alapján biztosan számíthat
ezüst vag

KOZMA IMRE

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
KULTÚRA 1996. MÁJUS 14., KEDD

Elmennek és maradnak a képek

Találkozás Kozma Imre Balatonfüreden élő képzőművésszel

Kazincbarcika (ÉM – FG) – **Ma még a kazincbarcikai közönség láthatja Kozma Imre festményeit. De az elmúlt év novembere óta a megye több településén is bemutatkozott az alkotó. Most viszont rövidesen befejeződik a borsodi „turné".**

– A sajóbábonyi művelődési központ meghívására, és tegyük hozzá, a segítségükkel hoztam ide az első tárlatomat. Előtte nem nagyon ismertem ezt a vidéket, s most a kiállítássorozatnak köszönhetően jártam Sajószentpéteren, Edelényben, Szikszón, Nyékládházán, Miskolcon... – meséli az alkotó.

Mivel Balatonfüreden él, így eddig a legtöbb kiállítása Veszprém megyében volt, de többször kapott meghívást Budapestre, Szegedre, Győrbe, Sopronba. Volt már önálló tárlata Pécsett, Szentendrén, Gyomán, Gyulán és Szekszárdon is. Azt viszont nem tudná megmondani, hová kerülhettek a képei.

– Az elején nem tartottam fontosnak, hogy feljegyezzem, kihez került egy-egy képem, most viszont már nem tudnám ezt pótolni. Balatonfüreden nagyon sokan megfordulnak, így szinte az ország minden részébe, de a határainkon túlra is eljutottak alkotásaim. Egyszer a főti buszon találkoztam egy asszonnyal, aki elmondta, hogy van neki egy balatonfüredi „ismerőse", igaz csak a festménye alapján ismeri. Magam is meglepődtem, amikor kiderült, hogy rólam van szó...

Kozma Imre elsősorban tájképeket fest. Ha nem is felel meg pontosan a valóságnak az elkészült kép, a figyelmes szemlélő a színek, formák által sugallt hangulatok alapján képes megmondani, melyik vidékhez kötődik az alkotás. Persze, a legtöbb kép a Balaton-felvidéken született, de mutat alföldi tájat is, és az itteni kiállításainak köszönhetően a Sajóvölgy is ecsetjére kívánkozott.

De valahol Iregszemcsén van egy telkibányai képe is.

– Korábban mérnökként dolgoz-

Kozma Imre: Zabolátlan ló

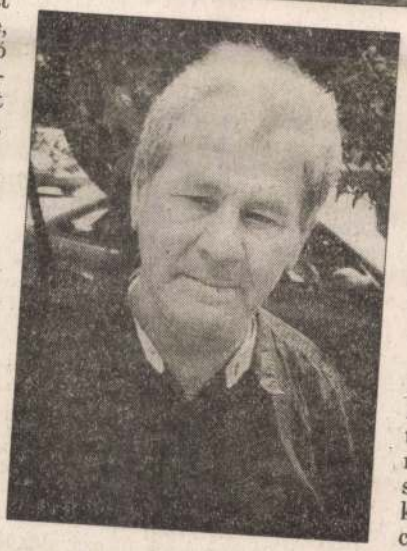

Kozma Imre *Fotó: Vajda János*

megyéért" érdemérem arany fokozatát. Ennek köszönhetően rendszeresen alkotói szabadságot kaptam. Így jutottam el a telkibányai alkotótáborba. Ott kérte tőlem Szathmáry István, hogy fessek neki egy igazi Kozma-képet...

Szathmáry István, az abaúji alkotótelepek elindítója azóta Iregszemcsén él, így vélhetően ez a kép is a Balaton vidékére került. De Kozma Imre is visz magával erről a tájról újabb képeket.

– Néhány képem itt marad, gazdára talált, nagyon sok embernek tetszik, amit csinálok. Különösebb anyagi sikere nem volt ennek a sorozatnak, de örülök, hogy itt lehettem, barátokra találtam. És talán örömet adtam az embereknek. Nem intellektuális feladványokat, hanem szépet és érthetőt igyekszem nyújtani.

„Nálam a táj, a természet eszköz, kifejezésmódom alapja, belőle táplálkozom, felhasználom festészetemben. Emberi tulajdonságokkal ruházom fel, segítségül hívom, s Ő segít nekem. Szimbolikus, allegorikus mondanivalóm része. Nézem, csodálom, rajongva tisztelem. Felhasználom, szerepet adok neki – céljaimnak megfelelően" – írta Kozma Imre barcikai kiállításának meghívójára. Ezt a tárlatot rövidesen lebontják, a képek visszakerülnek Balatonfüredre, de viszi a művész az itt szerzett élményeit is. Így most már az otthoni kiállításaira invitál.

– Több tárlatom is lesz ezen a nyáron Balatonfüreden. Ha arra jár, nézzen be...

Ha arra járunk, nézzük meg Kozma Imre kiállítását, hátha ráismerünk a balatoni festő képein a Sajó vidékére.

...n kultúra

Felelős gazdaként értékesíteni!

Megoszlik az önkormányzatok véleménye a gázrészvényekről

BUZAFALVI GYÓZÓ

Miskolc (ÉM) – Csányi Sándor elnök-vezérigazgató május 6-án sajtótájékoztatón jelentette be, hogy az OTP Bank Rt. konstrukciót dolgozott ki az önkormányzati tulajdonba kerülő gázszolgáltatói részvények alakulásáról. Ezt követően hét megye 304 települési önkormányzata (közülük 68 megyénkből) részére írásos anyagot is küldtek, hogy a részletekkel is megismerkedhessenek. A TIGÁZ jegyzett tőkéje egyébként 17 milliárd forint, ennek 40 százalékát, azaz 6,8 milliárd forintot oszt szét az ÁPV Rt. részvénycsomag formájában azon helyi önkormányzatok között, amelyek korábban hozzájárultak az RGT-ék vagyonához.

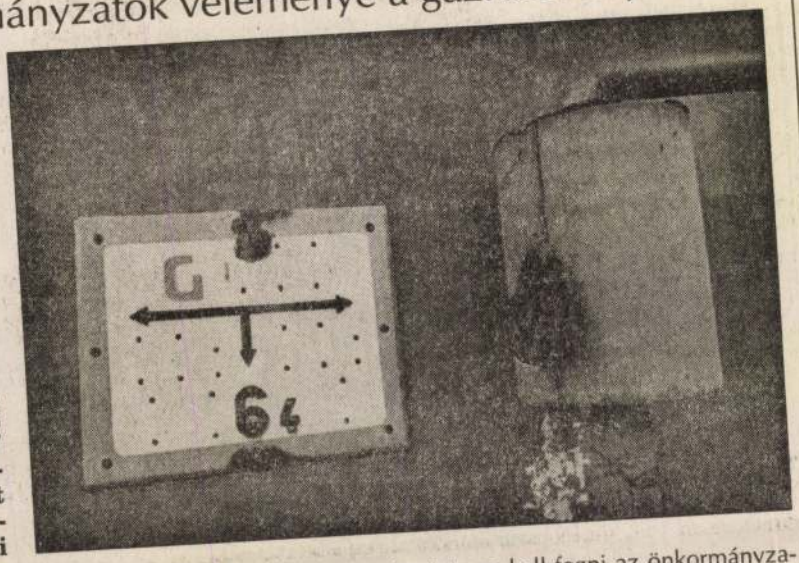

A polgármesterek szerint „gázügyben" össze kell fogni az önkormányzatoknak *Fotó: Bujdos Tibor*

Az OTP Bank Rt. erre kidolgozott konstrukciójának feltételeiről tegnap Miskolcon a megyeházán Kiss Péter, az OTP Bróker Rt. vállalat-finanszírozási igazgatója tanácskozott megyénk érintett polgármestereivel.

Csokorba gyűjtöttük Borsod-Abaúj-Zemplén megye polgármestereinek véleményét, ők hogyan látják az önkormányzatok helyzetét.

Kamenyiczki Lajos, Újcsanálos: – A három szomszédos Harangod-völgyi község hátrányban van ebből a szempontból, már csak azért is, mert a gázindításkor kft.-be tömörültünk és jelentős OTP-hitelt voltunk kénytelenek felvenni. Ennek fizetése is nagy teher mindannyiunk számára. Emiatt nem kaphatunk pénzt az „önhibájukon kívül nehéz helyzetben lévő" önkormányzatok pályázatán. Jó lenne olyan megoldást találni, hogy mi is részt vehessünk az OTP által kidolgozott konstrukcióban. Lehetőséget látok ebben, mert különben se a hitelt, se a kamatot nem tudjuk törleszteni.

Samu István, Sajószentpéter: – A polgárok pénzéből épültek a gázvezetékek. Lényeges kérdés, hogy kit illet a pénz: az önkormányzatokat vagy a beruházó lakosságot?! Testületi hatáskörbe tartozik a döntés. Az biztos: a települések javára kell, hogy váljék. Tudomásom szerint mi semmiféle garanciát nem adtunk a megyének, hogy kizárólagos jogot kapjon ez ügyben a bécsi székhelyű EPIC. Az idő kevés, de felelős gazdaként kell értékesítenünk a gázrészvényeket. Sok múlik az önkormányzatok összefogásán.

Pál Ernő, megyei önkormányzat: – Csak az előkészítő munkára adtunk kizárólagos jogot az Európai Privatizációs és Befektető Társaságnak (EPIC), mely nemzetközi tendert akar készíteni. Az EPIC-et, egyébként hét észak-keleti megye (TIGÁZ-régió) kérte fel tanácsadójaként a TIGÁZ Regionális Gázszolgáltató Rt.-ben levő 40 százalékos részvényeik, illetve gázközművagyonuk értékesítésére. A társaság május 15-én Egerben ismerteti koncepciója részleteit a hét megye képviselőivel.

Szatmári Gyula, Taktaharkány: – Az önkormányzatok többsége az ellehetetlenülés küszöbéig érkezett el. Létfontosságú lenne ezért számunkra, hogy a vételár-előleg összege ne csak 84,6 százalék legyen, hanem a teljes névérték! Az OTP nem szívességet tesz, amikor a pénzünket kezeli. A rendkívüli testületi üléseken jobb pozíci[illegible] hetne így tárgyalni.

Szilágyi Adolf, Edelény: – A mostani antiszociális kormány kihúzta a talajt alólunk. Korai érdemben beszélni a dologról, mivel jelenleg még nincs a birtokunkban a részvénycsomag. De ezt az önkormányzatoknak együtt kellene tartani és kivárni a lehető legkedvezőbb ajánlatot.

Tamás Barnabás, Putnok: – Igen rövid a határidő! E hónap végéig lehetetlen elintézni. Az önkormányzatok döntő többsége a készpénzben érdekelt, mert forráshiányos és fedezet nélküli. Félő, hogy sokan áron alul, igen olcsón szabadulnak majd meg a részvényektől.

Lesovics Lassó Miklós, Pálháza: – Szerencsére önkormányzatunk kiegyensúlyozottan gazdálkodik, így nem kell megválnia vagyontárgyaitól. Mi azt tennénk – jóllehet nincsenek részvényeink –, hogy kivárnánk azt, aki a legmagasabb árat ígérné.

Tóth József, Halmaj: – Az OTP-ajánlat ugyan minket sem érint, de egyetlen önkormányzat célja sem lehet a vagyonfelélés. Arra biztatok minden polgármester-kollégámat: ne értékesítsék se gáz-, se [illegible]

Vissza a klasszik[illegible]

HORN: A KISGAZDAPÁRT ELNÖKÉVEL ELLENTÉTBEN AZ EGÉSZ VILÁG ÚGY ÍTÉLI MEG, HOGY NÖVEKEDETT MAGYARORSZÁG TEKINTÉLYE.

TAMÁS GÁSPÁR MIKLÓS: CSÜTÖRTÖKÖN HOZ EGY JOBBKÖZÉP DÖNTÉST, VASÁRNAP EGY MAJÁLISON MOND VALAMI BALOLDALIT, ESTE PETŐ KIKÉRI MAGÁNAK.

NÁDORI: NINCS MEGHATÁROZVA, MIT SZABAD A MINISZTERELNÖKNEK... EZ CSAPDAHELYZET.

SZENES ANDREA: A MELEG FÉRFIAK CSINÁLHATNAK NYUGODTAN GYEREKET?

KOCSONYA ZOLTÁN: AZ ÁRVA SZÚNYOGOK UN. BIOLÓGIAI CIKLUSA LASSAN LEJÁR.

TANDORI DEZSŐ: 3 ÉS FÉL ÉV SZILENCIUM... TANDORI A TÖRTÉNELEMBEN.

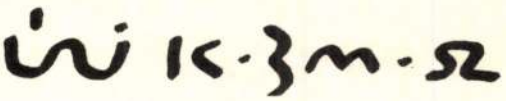

KOZMA GYÖRGY

K I Á L L Í T Á S A

1995.SZEPTEMBER 22-OKTÓBER 6-IG

MEGNYITÓ: 22-ÉN, 18 ÓRAKOR

MEGNYITJA: SZENES ANDREA

kedd szünnap, nyitva 14-18 óráig

1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

A KIÁLLÍTÁS MEGVALÓSÍTÁSÁT A FRAME'S KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT. TÁMOGATTA

KOZMA György

Fk:Reszler Ernesztin

KOZMA GYÖRGY

KIÁLLÍTÁSA

1995.SZEPTEMBER 22-OKTÓBER 6-IG

MEGNYITÓ: 22-ÉN, 18 ÓRAKOR

MEGNYITJA: SZENES ANDREA

kedd szünnap, nyitva 14-18 óráig

1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

A KIÁLLÌTÁS MEGVALÓSÌTÁSÁT A FRAME'S KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT. TÁMOGATTA

Fk:Reszler Ernesztin

HORN: A KISGAZDAPÁRT ELNÖKÉVEL ELLENTÉTBEN AZ EGÉSZ VILÁG ÚGY ÍTÉLI MEG, HOGY NÖVEKEDETT MAGYARORSZÁG TEKINTÉLYE.

TAMÁS GÁSPÁR MIKLÓS: CSÜTÖRTÖKÖN HOZ EGY JOBBKÖZÉP DÖNTÉST, VASÁRNAP EGY MAJÁLISON MOND VALAMI BALOLDALIT, ESTE PETŐ KIKÉRI MAGÁNAK.

NÁDORI: NINCS MEGHATÁROZVA, MIT SZABAD A MINISZTERELNÖKNEK... EZ CSAPDAHELYZET.

SZENES ANDREA: A MELEG FÉRFIAK CSINÁLHATNAK NYUGODTAN GYEREKET?

KOCSONYA ZOLTÁN: AZ ÁRVA SZÚNYOGOK UN. BIOLÓGIAI CIKLUSA LASSAN LEJÁR.

TANDORI DEZSŐ: 3 ÉS FÉL ÉV SZILENCIUM... TANDORI A TÖRTÉNELEMBEN.

MTI Fotó - H. Szabó Sándor

EGER 92o914/48-53,
Éjszaka megerősített szolgálat idején a turai rendőrállomás.

– Ha a liftes is csatlakozik, akkor már hárman vagyunk!

Miután a kormány kétéves munkájáról szóló parlamenti beszámoló ismét a külpolitikát tartotta a legsikeresebb ágazatnak, a legutóbbi hetek romániai és szlovákiai fejleményeit látva mértékadó külföldi körök nem hivatalosan felhívták a magyar kormány figyelmét, hogy nem ártana néhány kudarcot is elkövetni.

sednek, pontosan 33%-kal többel, mint a nemzetiek és a konzervatívok. A rendőrség ellenőrzésében viszont a rendszerváltozás előtti szocialistáknak 50-50%-ban osztozniok kell a rendszerváltozás utáni szocialistákkal.

Remélem, megengedi a szerző, hogy további számításokat végezzek. Ha például a rendszerváltozás előttiek önkormányzati részesedését megszorozzuk a szociálliberálisok külföldi függésével, az pontosan megegyezik a nemzeti társadalombiztosítók és a szocialista bírók szorzatával. A liberálisok köztársasági elnöke viszont oszthatatlan a konzervatívokra jutó köztársasági elnökökkel, mivel közismert, hogy nullával nem lehet osztani. Nem folytatom, tessék venni egy Magyar Fórumot!

HELYREIGAZÍTÁS

Bár majd megszakad a szívem, de ismét vitatkoznom kell a Magyar Fórum egyik cikkével. Szakál István szeptember 17-én a 17. oldalon ugyanis azt írja, hogy Antall József az Isten ajándéka a magyarság számára. Mint ahogy 18. számunk 18. oldalán már megírtam, Isten ajándéka én vagyok. Ladó János közismert könyvének ide vonatkozó passzusaival tudom igazolni.

TIVADAR (ajánlott) A görög *Theodórosz* név latinosított *Theodorus* formájának rövidüléséből. Jelentése: Isten ajándéka. Fejlődési sora: *Teodor, Tiodor, Tiadar, Tivadar.* — Becézés: *Dori(ka), Dóri(ka), Tédi, Tibi(ke), Tiva, Tivacs, Tivi(ke).* — Rokon nevek: *Fedor, Teodor, Tódor.* — Névnap: ápr. 20., 30., jún. 28., szept. 19., nov. 9. — *71.

JÓZSEF (ajánlott) A héber *Jóséph* névből. Ennek az összetett névnek az első tagja: *Jahve*, a második tag jelentése bizonytalan, valószínűleg: gyarapítson. John Marco Allegro szerint a héber *Jóséph* a héber *Jaspis* (kő) származéka. Szerinte ez a főpapok palástján és mellén hordott drágakődíszekre vésett törzsi megjelölésre utal (Vö. még a *Péter* név származtatási részét). Becézés: *Dodi, Dódi, Dodó, Jóca, Jóci(ka), Jocó(ka), Jóka, Jósa, Jóska, Joskó, Joskuca, Jozó, Józsa, Józsi(ka), Józsikó, Jozsó(ka), Pepi, Szepi(ke).* — Rokon név: *Izsó.* — Névnap: márc. 17., 19., ápr. 7., 16., máj. 1., aug. 27., szept. 18. — *5086.

Én tehát görög származású vagyok és nem héber. A miniszterelnök úr becézései közül egyébként nekem legjobban a Joskuca, a Pepi és a Szepi tetszik, igazán elárulhatná, melyiket használja környezete, legalább egy kedves Dodó kezdetű levelet publikálhatna egyszer. Az ilyen apróságok Amerikában úgyszólván nélkülözhetetlenek a politikai életben. Mindössze azt tudom róla, mint gondolom, mindenki, hogy ősei törökverők voltak Kötcsén, édesapja bújtatta a lengyeleket, tanított a Toldy Gimnáziumban, igazgatott az Orvostörténeti Múzeumban. De ezen kívül semmi személyeset. Chopint kedveli-e, avagy Brahmsot, szereti-e a mákos derelyét, szokott-e biciklizni, horgászni, verekedett-e gyerekkorában, kinek drukkol, rock and rollozott-e az ötvenes évek végén? Kádárról legalább harminc év múltán kiderült, hogy csirkéket nevel, és elég jó találataránnyal ejti el a szarvasokat.

Elnézést, miniszterelnök úr, de kicsit úgy érzem magam Önnel, mintha már két éve együtt nyaralnánk egy üdülőben, sőt közös asztalnál is étkezünk, de még a sótartót sem merem elkérni, nehogy megzavarjam Szent Lászlóról való elmélkedésében. Félre ne értsen, nem javítani akarom Önről a véleményem, se rontani, ezeknek a dolgoknak semmi közük az Ön munkájához, csak valahogy jobban eltelne vele az idő. Remélem, nem volt sértő lehetséges becenevei felsorolása, tán még mindig jobb, hogy erre asszociálgattam, és nem a gyarapításra.

A TÍZ MEG A SZÁZ

Konszenzuskabarét kértek tőlünk a Médiahajón. Nem igazán komikus alaphelyzet. Ráadásul este 9-kor kerültünk sorra, addigra már 12 órája hányódtak a Dunán, és hát a Táncsics nem igazán a Queen Elizabeth, inkább a reggeli 6-os buszra emlékeztetett. Mi körülbelül a csuklóban léptünk fel, ahol nem nagyon lehetett volna olyan kényelmesen tangózni, mint a Titanic szalonjában, süllyedéskor. Palotás is túl zsúfoltnak találhatta, mert útközben kiszállt. Csónak jött érte. Okos politikus ma időben gondoskodik mentőcsónakról, és hát neki nem ez volt az első kiszállása.

A konszenzuskeresés egyébként azért sem esett nehezemre, mert a házban, ahol lakom, már megvalósítottam. Európai hírű naiv festő lakja, mindennap hazafelé csodálhatom a lépcsőfordulóban legújabb képét, s ő is gyakran jár rádiófelvételeimre, olvasgatja lapunkat. Néhány hete dolgozni is együtt jártunk egészen a Bródy Sándor utcáig. Én bementem az egyik kapun, ő addig a másik előtt tüntetett, hogy ki a liberálbolsevikokkal. Aztán szépen hazamentünk, beszélgettünk a ház gondjairól, festményéről, kabarémról, mi ez, ha nem konszenzus.

Igaz, legutóbb nem egy napon tüntettünk. Ő régi barátja, 56-os bajtársa, Pongrátz Gergely jobbján (a képen persze balra). Amikor a menet Selmecziék háza közelébe ért, szerkesztőtársam, kislánya kezét fogva nézte őket a Kiskörúton. Éppen azt kiabálták: Vesszen Hankiss! Vesszen Hankiss! Egyikük Selmeczit meglátva kilépett a sorból és odasúgta:

– Tiszteletem művész úr, remélem csütörtökön többen leszünk!

Csütörtökön ő volt az egyetlen, akit a Kossuth téren külön is köszöntöttem telitalálatáért. Igaz, az csak egy nagy nulla volt.

Egyik legutóbbi cikkemben tett fogadalmam miatt sajnos csak százmokról számolhatok be. Szakértő futballkapusaink szerint pontosan 4 milliónyian gyűltünk össze. Én ugyan csak 100 ezer 1-et láttam. Utóbbit Kerényi Imrének hívták. A fő programpont az volt, amikor 4 rádiós nem ment be a parlamentbe megszavaztatni a képviselőkkel egy riportot. Szép, termeszmentes, őszi este volt, kevés esővel.

FOTÓK: GY. BALÁZS BÉLA, VÍG SÁNDOR, GALOVTSIK GÁBOR

KOZMA György grafikus

Próbafelvétel

1993 jan. 15 ÉS

Kozma György karikaturista tíz-egynéhány főiskolás és BBS-es film után jelentkezik első színpadi munkájával. a *Próbafelvétel*lel. A darab tartalma röviden: az elmegyógyintézetben tévévételkedőt néz egy zsidó és egy arab. (Kozma György, Yonas Qarat.)

A premier január 20-án 19 órakor lesz az új Egyetemi Színpadon (Budapest V., Szerb u. 21—23.)

KOZMA György grafikus

II. évfolyam, 219. szám ÁRA: SZÍNES TELEMAGAZINNAL 18,50 Ft 1992. szeptember 16., szerda

Új MAGYARORSZÁG

POLGÁRI NAPILAP

Az Oroszországban elhunyt hadifoglyok névsora 9. oldal

KORMÁNYMÉRLEG A PARLAMENT ELŐTT Szemelvények a 4–5. oldalon

Kárpótlás: emelkedő árfolyam

Enyhén emelkedik a kárpótlási jegyek árfolyama. A Budapest Értékpapír és Befektetési Rt. az elmúlt héten *mintegy kilencmillió forint értékű kárpótlási jegy adásvételében* működött közre. A kárpótlási jegyek fő forgalmazójánál kialakult súlyozott átlagár 78,18 százalék volt. Az elmúlt heti megtorpanás után – amikor a kárpótlási jegyek árfolyama némileg csökkent – tovább folytatódik az árfolyam *mérsékelt, de folyamatos emelkedése*. A legutóbbi adatok szerint már *több mint négymilliárd forint* értékű kárpótlási jegyet vettek át tulajdonosaik.

Suzuki-start
Októberben ára lesz

Október 22-én kezdődik a magyar Suzuki Swiftek értékesítése, szintén ezen a napon jelentik be az autók árát, amely a gyár vezetői szerint versenyképes lesz a hazai piacon – hangzott el tegnap Esztergomban a *Kádár Béla* miniszter látogatása kapcsán megtartott sajtótájékoztatón.

Lepsényi István, a Magyar Suzuki Rt. vezérigazgatója kiemelte, hogy már elő lehet a kocsikat jegyezni, s az első információk szerint élénk érdeklődés tapasztalható az autók iránt a kereskedőknél, akiknek a száma országosan meghaladja a harmincat.

(Folytatása a 7. oldalon)

Teljes lesz a létszám a genfi Bosznia-tárgyalásokon
Növelik a békefenntartók számát

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa tegnapra virradó éjszaka megszavazta azt a határozati javaslatot, amelynek értelmében jelentősen megnövelik a Bosznia-Hercegovinában állomásozó békefenntartó erők létszámát, s egyben felhatalmazzák a kéksisakosokat a polgárháborútól szenvedő lakosságnak szánt segélyszállítmányok védelmére – jelentette a Reuter.

A 12 igen szavazattal és három tartózkodás (Kína, India és Zimbabwe) mellett, ellenszavazat nélkül elfogadott határozat szerint hatezer fővel növelik a boszniai ENSZ-békefenntartók jelenleg másfélezres kontingensét. A három szavazástól tartózkodó ország egyébként az augusztus 13-ikai BT-szavazásnál – a boszniai segélyszállítmányok kérdéséről – ugyancsak tartózkodott.

Az újabb kéksisakosokat a nyugat-európai országok és Kanada vezényli a polgárháború sújtotta délszláv köztársaságba.

Nagy-Britannia maximum 1800 katonával járul hozzá az ENSZ BT megszavazta 5-6000 fős ENSZ-erősítéshez Boszniában. Ez ígérkezik a legnagyobb egyedi kontingensnek. A BBC keddi jelentése szerint Kanada, Franciaország és Olaszország egyenként 1000-1000 katonát hajlandó küldeni, más országok – Belgium, Hollandia, Spanyolország, Norvégia és Dánia – pedig még kevesebbet.

A BBC jelentése szerint a brit egységek a segélyszállítmányok védelmében fognak segédkezni, és közreműködnek a szerb fogolytáborok felszámolásában is. Felhatalmazásuk minden korábbinál bővebbnek ígérkezik. Nem egyszerűen a békefenntartás, hanem a béke „kikényszerítése" lesz a dolguk, vagyis aktívan használhatják fegyvereiket, ha a helyi erők megtámadnák őket, vagy békebontással akadályozzák a humanitárius tevékenységet.

(Folytatása a 2. oldalon)

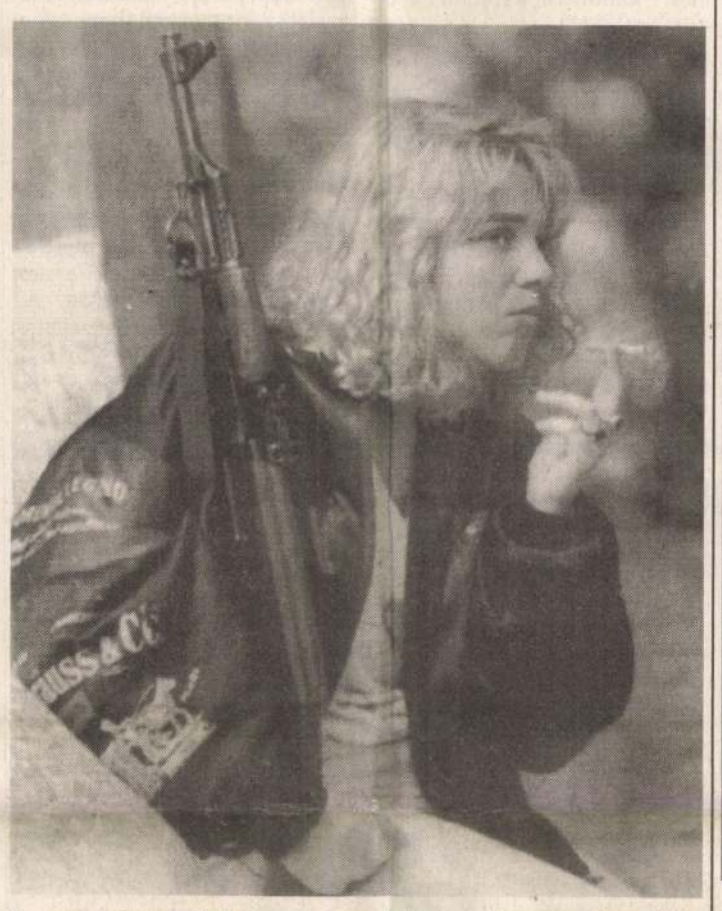

Fegyveres bosnyák hölgy a vártán. Jólesik a cigarettaszünet, hisz minden percben újrakezdődhet a tüzérségi párbaj

MTI – Külföldi képszerkesztőség

A költségek őszi vetése

Okos képviselők megkezdték a jövő évi költségvetés koncepciójának vitáját. Okos újságolvasó ilyenkor lapoz egyet, megkeresi a tegnapi eseményeket. Nem azon töpreng, mi lesz, hanem azon, ami volt, s hogy ami volt, az miért volt, hogy ami megtörtént, az miként történhetett meg.

Pedig, s ez nyilvánvaló, az ő zsebére megy a játék.

Magam, könnyelmű ember lévén, csak ritkán nyúlkálok a családi kasszába, ráadásul az a téves hiedelmem, hogy a pénzt nem beosztani, hanem megkeresni kell. Mások szerint viszont a pénz komoly dolog, nem volna szabad a nőkre bízni. Megint mások szerint a pénz mindent megront, elsőbben azt, akinek van, s rögtön utána azt, akinek nincs.

Most meg egy egész ország izgulhat azon, lesz-e elég ötletük a pénzügyeseknek ahhoz, hogy fájdalommentesen nyúljanak bele az állampolgári zsebekbe. Felmerült az ötlet: talán a családi pótlék is adóztatható lenne.

Akinek iskoláskorú gyermeke van, az így szeptember táján joggal kap a szívéhez. Számlákkal igazolhatatlan, ám jelentős összegek vándorolnak az iskola irányába. Könyv kell, füzet kell, ebédpénz kell, zsebpénz kell, ruha kell, bérlet kell. És odafigyelés kell.

Egyszer s mindenkorra tisztázni kellene, kit illet a családi pótlék. Azt, aki kapja, avagy azt, aki adja? Magam azon a nézeten volnék, a családi pótlék csupán annak jelzése, hogy egy háztartás eleve gondban van. Megkockáztatnám: az, aki családi pótlékot kap, adókedvezményt is kapjon. Hiszen bizonyíthatólag több kiadása van, mint bevétele. Eladósodik a jelenben, hogy a társadalomnak jövője legyen.

Akinek gyermeke van, az tudja: igencsak számít minden fillér, amely a családi tűzhely közelébe jut. Akinek gyermeke van, az értetlenül nézi a tízmilliós csalásokat, az ebből adódó eleve betervezhető állami-költségvetési veszteségeket. Fölháborodhat, tiltakozhat, mindhiába. Ez a rendszerváltozás is kitermelte az ügyeskedő szélhámosokat, a gazdasági bűnözőket, a zavarosban törvénytelenkedőket. A piszkos pénzt.

De az ember, mielőtt rendőrért kiáltana, jó, ha tudja: az is pénzbe van. Ördögi kör.

Apáti Miklós

Formálódik a jövő évi költségvetés
Viták kereszttüzében

Az Országgyűlés tegnapi ülésnapján bizottsági előadók és a frakciók vezérszónokainak felszólalásaival folytatta az 1993. évi költségvetés irányelveinek általános vitáját.

Takácsy Gyula (MDF) a gazdasági bizottságban lefolytatott vitát magas színvonalúnak minősítette, a képviselők érdemi kérdéseire kimerítő válaszokat adtak a kormányzat képviselői. A szociális bizottságban másfajta vita zajlott. Amint arról *Kulin Sándor* (MDF) beszámolt, a bizottság elfogadhatatlannak tartja a kétkulcsos áfa tervezett mértékű bevezetését, mert az leginkább az alacsony jövedelműeket sújtja, és kidolgozatlan a kompenzáció módja.

Becker Pál, az MDF vezérszónoka megalapozottnak nevezte a mérsékelt fejlődésre építő gazdasági programot, valamint az ennek alapján kidolgozott költségvetési irányelveket, és elfogadására hívta fel képviselőtársait. Kiemelte: a költségvetés közel 150 milliárd forint bevételtől esett el a keleti piac elvesztése és a gazdaság átalakulása miatt. Ezt hivatott ellensúlyozni a kétkulcsos áfa bevezetése, ami egyben a javak igazságosabb elosztását is elősegíti.

Becker Pál szorgalmazta, hogy a válságterületeken vizsgálják meg: célszerű-e a nehéz pénzügyi helyzetbe jutott vállalatok működésének megszüntetése, ha csupán adózni nem tudnak, illetőleg részesüljenek-e rövid távra szóló állami segítségben. A tervezett 180–185 milliárd forintos hiány – hangsúlyozta a képviselő – a Magyar Nemzeti Bank gazdasági előrejelzései szerint is finanszírozható.

(Folytatása a 6. oldalon)

Jeszenszky sürget

Varga György prágai magyar nagykövet tegnap átadta *Jozef Moravcík* csehszlovák külügyminiszternek *Jeszenszky Géza* levelét. A magyar külügyminiszter azt javasolta a levélben, hogy mielőbb kezdődjék megbeszélés a magyar és a csehszlovák kormány meghatalmazottai között a bősi vízi erőmű ügyében. Jeszenszky utalt arra: *Antall József* és *Vladimir Meciar* múlt szerdai budapesti tárgyalásán közös álláspontra jutottak, hogy előkészítő tárgyalásokat kezdeményeznek a magyar, a csehszlovák és a szlovák kormány között a Hágai Nemzetközi Bíróság előtti közös fellépés, valamint az EK-szakértők bevonásával létrehozandó szakmai bizottság létrehozása céljából.

Egy és egy tucat

Szerény, de annál harsányabb tüntetés színhelye volt tegnap a Szabadság tér. Kozma György vidám piknikre invitálta barátait a televízió épülete elé, úgymond, Hankiss elnök védelmében. A hírügynökség azt jelentette az előbb mókás, majd indulatossá váló flottatüntetésről, hogy Kozma bibliai idézeteket olvasott fel a tucatnyi érdeklődő és természetesen a sajtó, náluk sokkal nagyobb számban megjelenő képviselői előtt. Erről a tömegvisszhangról ma reggel bizonyára jó néhány újság hiteles hírt ad, ha egyáltalán meg akarták számolni a tucatnyi tüntetőt... Szántó Tamás felvétele

Újabb világbanki hitelek várhatók

A Világbank bízik benne, hogy a magyar kormány, mint eddig mindig, ezúttal is meg tud egyezni az IMF-fel az ország 1993-as költségvetéséről. Ez a feltétele annak, hogy a Világbank felszabadítsa a második szerkezetjavító kölcsön utolsó szeletét Magyarország számára, s ugyanez vonatkozik a vállalkozási reformkölcsön második felére is.

A szerkezetjavító kölcsönt 1991 júniusában hagyta jóvá a Világbank. 250 millió dolláros teljes összegéből még 75 millió vár kiutalásra. A vállalkozási reformkölcsönt idén áprilisban hagyták jóvá, s 200 millió dolláros összegéből 100 milliót már felszabadítottak.

A nemzetközi pénzintézet illetékesei tegnap Londonban *nyilvánosságra hozták a Világbank éves jelentését*. Jelenleg öt újabb magyar programot vizsgálnak az eddig idén Magyarországnak jóváhagyott két, összesen 300 millió dolláros kölcsön után. (Az egyik a vállalkozási reformkölcsön, a másik az augusztus végén aláírt 100 millió dolláros termékpiac-fejlesztési kölcsön).

A Világbank szakemberei már a vizsgálati jelentést készítik a tervezett *nyugdíjigazgatási és egészségügyi biztosítási* kölcsönről. Összege 130 millió dollárnak ígérkezik, és a társadalombiztosítási rendszer pénzügyi egészségének biztosításában, valamint betegbiztosítási alapú nyugdíjak és más kedvezmények kiutalásában fogja segíteni a kormányt. Ugyancsak készül a vizsgálati jelentés egy másik, 70 millió dolláros, *egészségügyi szolgáltatási és igazgatási* kölcsönről, amely az egészségügy átszervezését és a Népjóléti Minisztérium intézményi kapacitásának fejlesztését szolgálja majd.

Októberben tárgyalások lesznek egy *útépítési és hídjavítási* kölcsönről is – várható összege 90 millió dollár. Ezzel egy időben előzetes vizsgálat kezdődik egy 150 milliós kölcsön ügyében, amely az *energiaszektor környezetbarát fejlesztéséről* szól. Az ötödik egy *budapesti városi közlekedési terv*, amelyre várhatóan 75 millió dollárt szán a Világbank.

(Folytatása a 3. oldalon)

Göncz Árpád Szlovéniában
Elkél az anyanemzet segítsége

Lendván, a szlovéniai magyarság központjában kezdődött kedden *Göncz Árpád* köztársasági elnök kétnapos szlovéniai látogatása. A magyar államfő köszöntésére Lendvára utazott *Milan Kucan* szlovén köztársasági elnök, aki az ünnepélyes fogadtatást, a katonai tiszteletadást követően félórás beszélgetést folytatott vendégével.

Göncz Árpád ezután a 12 ezres szlovéniai magyar kisebbség képviselőivel folytatott eszmecserét. Az egyórás megbeszélésen a magyar kisebbség vezetői elmondták, hogy a szlovén alkotmány megadja a lehetőséget az ottani magyarság fennmaradásához, pozitív diszkriminációkat alkalmazva, ám az asszimilálódás, a kisebbség beolvadásának megakadályozására elkél az anyanemzet, Magyarország segítsége. A Mura-vidéki magyarság vezetői elismeréssel szóltak arról a támogatásról, amelyet a két határ menti megyétől, Vastól és Zalától kapnak.

(Folytatása a 3. oldalon)

NAP TÉNY

• Egyértelmű támogatás jellemezte az Európa Parlament kedi strasbourgi plenáris ülésén a Magyarország és Lengyelország Európai Közösséggel aláírt társulási szerződéséről elhangzott felszólalásokat. A szerződések kétnapos ratifikációs vitáját végül nem terjesztették ki Csehszlovákiára, tekintettel az ország várható kettéválására. A parlament a délutáni órákban felfüggesztette a kérdés vitáját, amelyről ma délután szavaznak a képviselők.

• Csien Csi-csen kínai külügyminiszter kedden hivatalos látogatásra Izraelbe utazott, hogy „nagyobb erőfeszítéseket" sürgessen az izraeli kormánytól a közelkeleti rendezés érdekében. Ez az első eset, hogy kínai külügyminiszter hivatalos látogatást tesz Izraelben.

• Berlinben tegnap megnyílt a Szocialista Internacionálé 19. kongresszusa, mely háromnapos tanácskozásán elsősorban a világpolitikai fordulatból adódó kihívásokkal foglalkozik. A berlini tanácskozás felvételi kérelmek lavinájával szembesül. Megfigyelői státusban részesülhet a Magyar Szocialista Párt is, amely kéttagú küldöttséggel képviseleti magát Berlinben. A résztvevők nem végleges listáján szerepel az MSZDP, valamint az SZDSZ szociálliberális szárnyának néhány képviselője.

Teljes lesz a létszám a genfi tárgyalásokon

Panics olajat kér Kínától

(Folytatás az 1. oldalról)

Alija Izetbegovic elnök fenyegetőzése ellenére Bosznia-Hercegovina mégis képviselteti magát a pénteken Genfben kezdődő Jugoszlávia-konferencián – jelentette a dpa. Bosznia képviseletében *Haris Silajdzic* külügyminiszter érkezik a svájci városba. Ezt egyébként maga Izetbegovic elnök ígérte meg *Cyrus Vance-hez* és *Lord Owenhez*, a konferencia társelnökeihez címzett levelében.

A két társelnök korábban erélyesen felszólította Izetbegovic elnököt, hogy módosítsa a távolmaradásról hozott döntést. A boszniai elnök azzal érvelt, nincs értelme Genfbe utazni, miközben Boszniában változatlan hévvel dörögnek a fegyverek.

A boszniai szerbek tüzelnek azokkal a lövegekkel és azokból a harckocsikból is, amelyeket az ENSZ-békefenntartók nyilvántartásba vettek, majd azokat összegyűjtve felügyeletük alá vontak – közölte kedden az amerikai külügyi szóvivő. A tájékoztatás szerint a londoni megállapodások alapján bíztak abban, hogy *Radovan Karadzsics* csapatai a bejelentés után nem fogják használni e fegyvereket, az ENSZ-csapatok azonban nem tudják ebben megakadályozni őket.

A kérdésekre, mikor rendelik el a katonai gépek repülési tilalmát a bosnyák légtérben, a szóvivő ismét kitérő választ adott. A londoni konferencia megállapodott a repülési tilalom elrendelésében, de a nyugati szövetségesek között még vita van arról, milyen jellegű legyen a tilalom, s azt hogyan ellenőrizzék.

Románia bejelentette, hogy a volt Jugoszláviába tartó exportját megszigorítja. A román kereskedelmi minisztérium külön rendeletet adott ki, amelyben – eleget téve az ENSZ-határozatnak – kimondja: a román exportőröknek külön engedélyért kell folyamodniuk az illetékes minisztériumokhoz, ha Szerbián és Montenegrón keresztül akarnak exportálni árut az egykori Jugoszlávia más köztársaságaiba.

Milan Panics, Kis-Jugoszlávia kormányfője olajat kért országa számára a kínai kormánytól „humanitárius segítségként", mert – mind mondta – az olajembargó miatt még a kórházak és a gyermekintézmények fűtését sem tudják megoldani a télen. Panics kedden, pekingi sajtóértekezletén beszámolt róla, hogy ígéretet kapott humanitárius segélyre *Li Peng* kínai kormányfőtől és *Jang Sang-kun* államfőtől, de a kínai fél nem konkretizálta, hogy mit tartalmaz majd a segélycsomag.

Li Peng kínai kormányfő, ahogy Panics idézte őt, támogatásáról biztosította a belgrádi kormánynak a délszláv válság rendezésére vonatkozó elképzeléseit, s leszögezte, hogy Peking ellenez minden külföldi katonai intervenciót a válságban érintett felek bármelyike ellen.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa új határozati javaslatot vitat meg még a héten Jugoszlávia ellen – ez tudódott ki Londonban kedden diplomáciai forrásból. A javaslat szerint fel kell függeszteni Jugoszlávia részvételét az ENSZ és intézményei tevékenységében. A határozatot az EK kezdeményezte.

Moszkva nem tartja célravezetőnek Kis-Jugoszlávia nemzetközi elszigetelését és esetleges kizárását az ENSZ-ből, mert ez csak tovább nehezítené a délszláv válság rendezését. Az orosz külügyi szóvivő ezzel burkoltan értésre adta: Oroszország nem fogja támogatni az ez irányú nemzetközi törekvéseket.

Új MAGYARORSZÁG kommentár

Csöppet sem lírai gondolatok

Régi szabály, hogy devalválni hétvégén szokás. Nos, nem úszta meg ezt a hétvégét az olasz líra sem, mert kénytelen volt beadni a derekát, illetve engedve a hónapok óta tartó rendkívül erős német márka nyomásának, kénytelen volt elismerni, hogy bizony jóval kevesebbet ér, mint korábban. Valójában senkit sem ért váratlanul annak híre, hogy 3,5 százalékkal leértékelték a lírát, miközben ugyancsak 3,5 százalékkal felértékelték az európai pénzügyi rendszer kulcsvalutáját, a márkát, illetve a vele egybekapcsolt többi valutatársat is. Ezzel alakult ki a líra összességében 7 százalékos értékcsökkenése.

A lírát megelőzően a leértékelés küszöbére sodródott a finn és a svéd nemzeti valuta is, de velük együtt inog az angol font is, amit úgyszintén kétségbeesve védelmeznek. A sorozatos leértékelés ugyanis könnyen szétrobbanthatja az egységes európai pénzügyi rendszert, ami további sokkhatásként az egész európai uniót veszélyezteti. Annál is inkább, mert szeptember 20-án szavaznak a franciák a maastrichti szerződésről és egy esetleges „nem" szertefoszlathatja az európai egyesítésről szőtt álmokat.

Miután megtörtént a líraleértékelés, nemzetközi pénzügyi körökben most olyan vélemény is hallható, hogy a pénzspekulánsok vérszagot kapva előbújnak barlangjaikból és lecsapnak a legjobban sebezhető svéd koronára és az angol fontra is. Egyszóval általános idegesség vett erőt az egész nemzetközi pénzvilágon, hiszen például a svéd korona védelme érdekében a múlt héten egy pillanatban 75 százalékra emelték a kamatlábat, hogy megállítsák a pénzkiáramlást az országból. Hétfőn aztán ezt az elképesztően magas kamatot le is szállították 20 százalékra.

Mindennél jelentősebb azonban az, hogy a német Bundesbank végre-valahára beadta a derekát és 8,75 százalékról 8,25 százalékra mérsékelte a központi kamatlábat. Döntését szerte a világon kedvezően fogadták, ámbár mind Washingtonban, mind Londonban kevesellik a kamatcsökkentést, mert úgy vélik, ez nem elegendő ahhoz, hogy elindítsa az élénkülési folyamatot a recesszió sújtotta világgazdaságban.

Mint ismeretes, a német és az amerikai pénzpolitika ellentétjei miatt túlságosan is szétnyílt a dollár és a márka közötti olló, mivel az amerikai kormányzat a konjunktúra élénkítése céljából viszonylag alacsony szinten tartotta a kamatlábat, közben pedig a német gazdaságpolitika irányítói – az infláció elleni harcra összpontosítva – igencsak magasra emelték a kamatlábat. Így aztán a dollár–márka kamatlábrés már meghaladta a 6 százalékot, ami elviselhetetlenné vált, s miatta a dollár a padlóra került. Most abban bíznak, hogy a Bundesbank segédletével sikerül föltápászkodnia és *Bush* elnök is képes lesz látványos gazdasági felemelkedést produkálni. Egy világméretű gazdasági növekedés beindításával ugyanis Bush nyilván számos jó pontot szerezne az új elnöki titulusért folyó versenyben.

Ehhez azonban nyilván sokkal több kell, mint a mostani német kamatláb mérsékelése, mert ez talán csak arra lesz jó, hogy a Bundesbank elhárítsa azokat a támadásokat, amelyek minden bizonnyal érni fogják a francia népszavazás esetleges kudarca miatt. Más szóval: biztató jelként kellene fölfogniuk a francia szavazóknak ezt a német gesztust, netán mások előtt is alaptalanná téve azokat a félelmeket, hogy az Európai Közösségen belül mindinkább a német márka – és a német pénzpolitika diktátumával kell számolniuk.

Korpa Béla

Új MAGYARORSZÁG tudósítás

Konzervatív újjáéledés

Kölni jelentésünk:

Az elmúlt hetek, hónapok során a „jobboldali" jelzővel ellátott politikai fogalmak törvényszerűen elutasító, elgondolkoztató, óvatosságra intő hatást váltanak ki Németországban. A menekültjogért folyamodó külföldiek elleni brutális támadások neonácista ideológiából fakadtak, szélsőjobboldali csoportosulások aktivitását jelezték. A figyelmeztető óvaintések ismételten a jobboldali eltolódás veszélyét helyezték előtérbe. A mindennapi szóhasználatban teljesen semlegesnek mondható iránymegjelölés egyszeriben kellemetlen, disszonáns mellékzöngét kapott.

Elsősorban ezért lepte meg a német újságolvasókat a lapok első oldalon hozott szalagcíme: „Waigel jobboldali eltolódást követel a CDU-tól." A Keresztény-demokrata Unió bajorországi testvérpártjának, a Keresztény Szociális Uniónak (CSU) az elnöke természetesen nem politikai földcsuszamlásra gondolt, hanem józan irányváltoztatásra, útban az 1994-es szövetségi választások felé. A konzervatív tábor újjáélesztését követelte, abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a választási harcot a „középtől jobbra" lehet csak megnyerni.

Theo Waigel – egyben bonni pénzügyminiszter – pártja elnökségének kétnapos zárt ülése után szánta el magát arra a kritikára, amely szerint a CDU-n belül a vélemények kialakítása a „középtől balra" történik, és ennek megfelelően fennáll a veszély, hogy a kereszténydemokraták politikai programja alig különböztethető meg a szociáldemokraták elképzeléseitől. Szerinte az elmosódott határvonalak bizonytalanságot váltanak ki a választók körében, és az SDP malmára hajthatják a vizet.

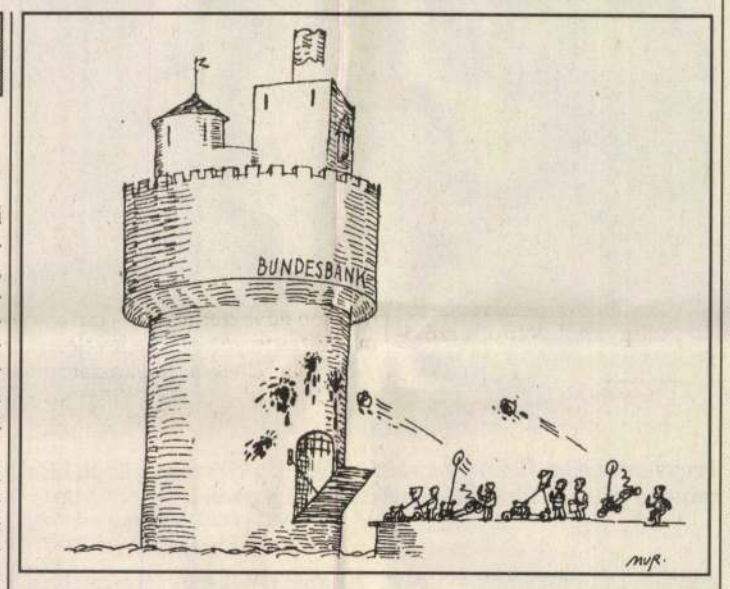

Minden támadás felfüggesztve

A „Die Zeit" karikatúrája

Kirekesztett palesztinok

Izrael és a közel-keleti rendezésben érintett arab országok küldöttei tegnap Moszkvában zárt ajtók mögött tárgyaltak fegyverzetcsökkentési és biztonsági kérdésekről. A madridi békefolyamat harmadik szakaszához tartozó háromnapos találkozón Izrael, Jordánia, Szíria, Egyiptom és Libanon küldöttei vesznek részt a társvendéglátók, Oroszország és az Egyesült Államok képviselői mellett. A tárgyalásokra nem engedték be a palesztin küldöttséget.

A palesztinok a fegyverzetellenőrzéssel kapcsolatos első washingtoni találkozón sem ülhettek tárgyalóasztalhoz, mivel Izrael és az Egyesült Államok úgy érvelt, hogy nem képviselnek szuverén, fegyveres erővel rendelkező állami egységet.

A találkozón Jordánia állítólag szeretné elérni, hogy a térség országai egyfajta atomsorompó-egyezményt kössenek. A tárgyalásokon a vegyi és biológiai fegyverek kérdéskörét is megvitatják.

Újabb tűzszüneti egyezmény Abháziában

Rendkívül veszélyesnek ítélte az Abháziában kialakult helyzetet *Eduard Sevardnadze*. A grúz Államtanács kedd esti ülésén közölte, hogy a legutóbbi fejleményekről a nap folyamán telefonon tárgyalt *Borisz Jelcin* orosz elnökkel.

Sevardnadze partnerét tájékoztatva az újabb feszültségről, annak a véleményének adott hangot, hogy abház részről nem tartják be a moszkvai tűzszüneti megállapodást és ez vonta maga után a helyzet elmérgesedését. Jelcin és a grúz vezető megállapodtak, hogy állandó telefonkapcsolatban maradnak az abház helyzet miatt.

Grúz tájékoztatás szerint abház fegyveresek a nap folyamán támadást intéztek a grúzok lakta Kolhida falu ellen. Az akcióban, amelynek legkevesebb négy halálos áldozata volt, a Kaukázusi Hegyi Népek Konföderációja nevű muzulmán szervezet önkéntesei is részt vettek az abházok oldalán.

Mint az orosz tévé jelentette, Szocsi repülőterén kedden háromoldalú – grúz–orosz–abház – megbeszélések kezdődtek a tűzszüneti egyezség megsértésének kihatásairól. A tárgyalásokat, úgy tűnik, siker koronázta, mert a szocsi repülőtéren megegyezés született arról, hogy a grúz és abház vezetők tűzszünetet rendelnek el és visszavonják a tűzvonalból harcoló egységeiket.

A pénzpiac beszél, a kormányok...

Londoni jelentésünk:

A marxi elmélet elfogulatlan vizsgálója sok fura ellentmondásba botlik, de nem mindegyik mulatságos. Az azonban mindenképpen az, hogy míg a gazdasági alapnak a politikai felépítménnyel szembeni elsőbbségét az államvallás kötelező érvényű dogmájaként szajkózó államokban a gazdaságot mindenkor a legszorosabb politikai béklyók kötötték gúzsba, addig a kapitalista országokban a politika jószerével a gazdaság foglya.

Igaz, hogy a Német Központi Bank vasárnap esti döntését – csökkenti a hivatalos bankkamatlábat – félreérthetetlenül a német kormány politikai nyomása erőszakolta ki, ám az, hogy a csökkentés mértéke megmaradt a pusztán jelképes egynegyed százaléknál, már a Bundesbank ellenállásának a műve. Sokak szerint az is, hogy még ezt a tessék-lássák gesztust is az olasz valuta 7 százalékos leértékelésének feltételéhez kötötték. Kétségtelen, hogy a német pénzügyi helyzet zilált. A keletnémet játékvaluta és a márka paritása rengetegbe került, ezért aránylag kevés a márka, ami miatt drága a kölcsön Németországban. A kamatláb jelképesnél nagyobb csökkentése inflációt idézne elő, miközben a német gazdaságnak is megvannak a maga nehézségei – nem utolsósorban éppen a magas kamatok miatt.

Angliában mind a kormányfő, mind pénzügyminisztere sündisznóállásba vonult: ismételten, határozottan és megindokoltan kijelentették mind a ketten, hogy a brit valutát nem fogják leértékelni. Közben Franciaországban is hatott a német gazdasági döntés a politikára: új erőre kapott a maastrichti egyezményt igenlő tábor. Ez azonban azt jelenti, hogy esetleg a brit valutát végül mégiscsak le kellene értékelni, akkor a brit pénzügyminiszternek csaknem bizonyosan le kellene mondania, de még a miniszterelnök tekintélye is helyrehozhatatlan csorbát szenvedne.

Márpedig a baj az, hogy a pénzpiac törvényei szigorúak, döntései szuverének. A líra leértékelése után minden szakértő szerint a font került a tűzvonalba, és ha megint az Angol Banknak kell védelmeznie, akkor a rendelkezésre álló 40 milliárd dollár értékű valutatartalék aligha lesz elegendő – kivált, ha meggondoljuk, hogy a líra mögött 60 millió állt. Ennél is nagyobb baj azonban, hogy a piac működése messzemenően emberi ítéleten alapszik. Az Európai Közösség országai azért alkották meg az ERM-et (a közös valutaátváltási mechanizmust), hogy ne kelljen egy-egy valutát külön le- vagy felértékelni. Lám, most mégis ez történt a lírával. Az olasz kormány görcsösen ragaszkodott a líra értékéhez az ERM-en belül – csakúgy, mint a brit kormány a fontéhoz. Ha ebből a piac levonja az önként adódó következtetéseket, akkor jaj a fontnak, jaj a brit pénzügyminiszternek és a Major-féle pénzügyi politikának is.

Jotischky László

LOTTÓ 38. játékhét
10 millió 233140 Ft
Az 5 találatos nettó nyereményalap összege! Szerencsejáték Rt. A szerencse kovácsa.

KOZMA György

ÉS 1997 május 1.

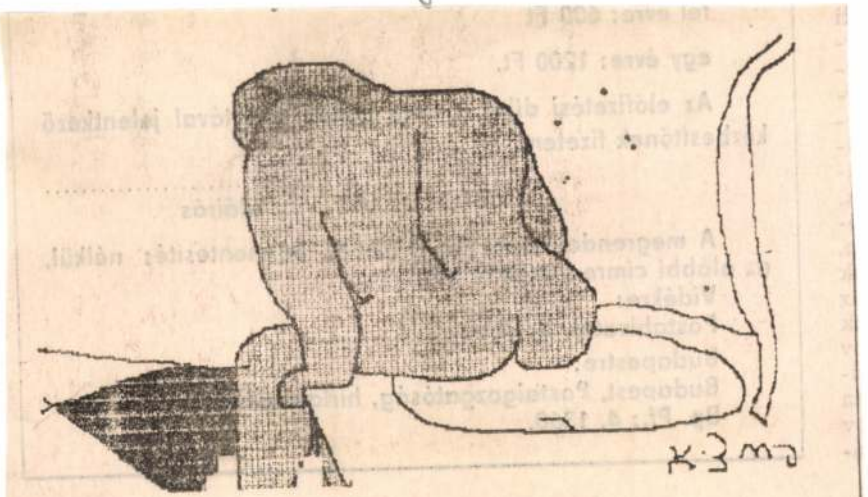

Kozma György komputer-rajza

A képes oldalon fél térdre ereszkedő honvéd alakja, a háttérben egy város képe, a magasban vonuló madarak láthatók.
A címzett oldalon a Feld Post és az érkezési bélyegző lenyomata. 500

55. (Pest) Loos Nro. 112 - Eihunds Zwölf
— (tintával beírva). Zur Ausspielung verschiedener Gegensände, zum Besten der armen Abgebrannten vom 1=ten Juny 1833. Ziehung am 3=ten July d.I.im Redouten=Saale, 10 Uhr Abends.
H. n., é. n., ny. n. 1. lev. 600

56. Magyar Virágnyelv
keleti kifejtés után. Német és deák növénytani magyarázattal gazdagítva. Irta: B. 2. kiadás.
Pesten (1854.) Lampel Róbert. (5), 63 p. A szövegrész színes papírra nyomtatva. A díszcímlap a kötéstáblába bekötve. A szövegrészben beírással. A korabeli kötés hátsó fedele maradt meg, bársonyborítású aranyozott kerettel. Javított. 500

25

Kozma a György, grafikus

Kozma György: Nézd, van, aki bemegy a vízbe

Kozma

ÉLET

9.

XXX/41.

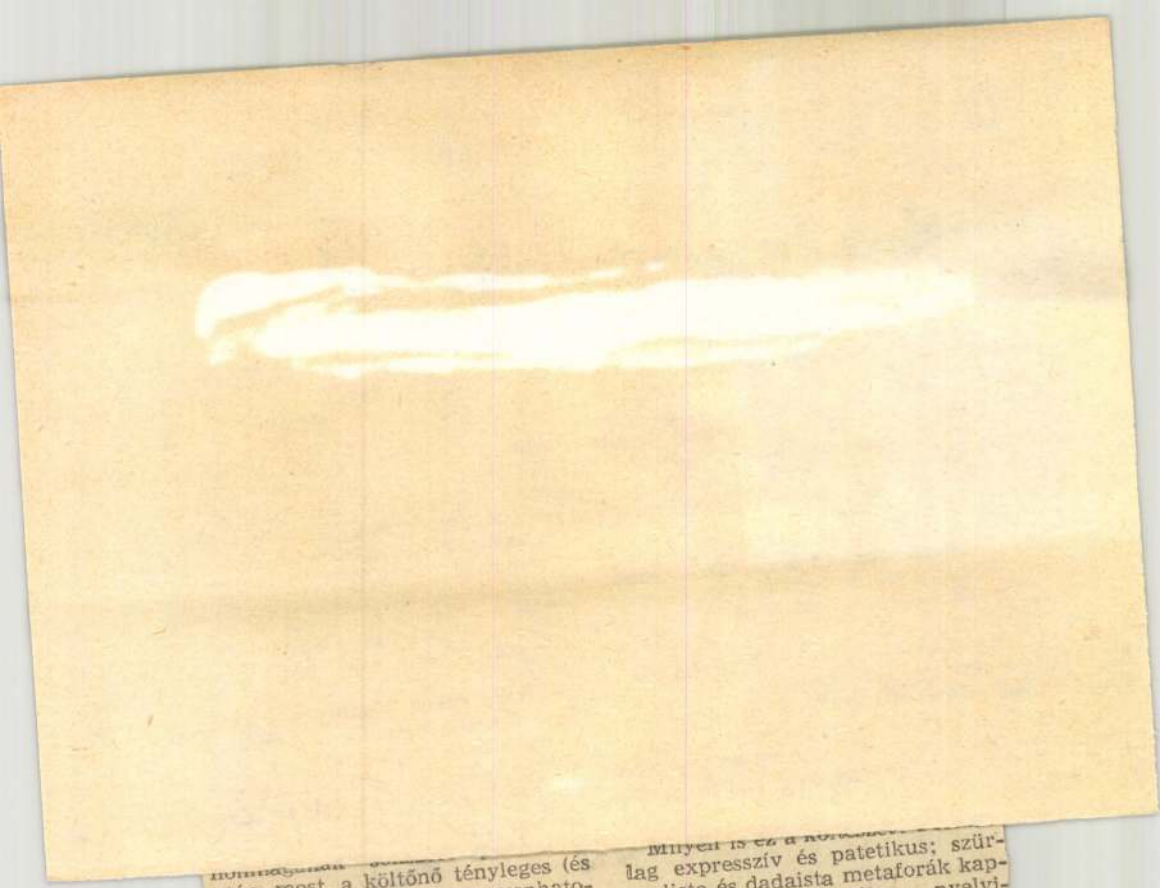

után, most, a költőnő tényleges (és tetsz-) halálát követő negyvenhatodik évben, nem tudom elfogulatlanul kezembe venni az életművet tartalmazó vékonyka kötetet. *Újvá-*

Milyen is ez a [illegible]
lag expresszív és patetikus; szürrealista és dadaista metaforák kapcsolódása, burjánzása, nyelvi-nyelvtani szerkezetek megváltoztatása, töredékesség jellemzi, amihez

Kozma György grafikus

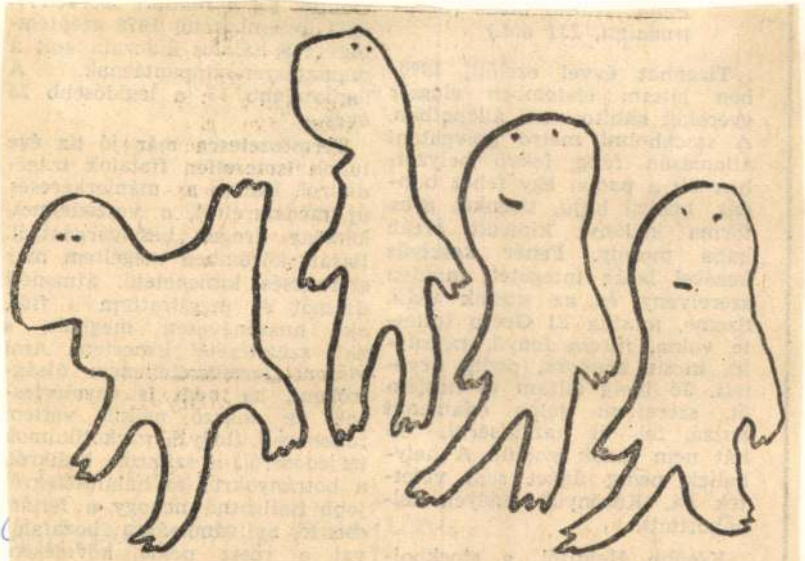

Kozma György: Na, menjünk!

Kozma

Élet é

9.

XXX/39

Kozma. Gyöngyi grafikus

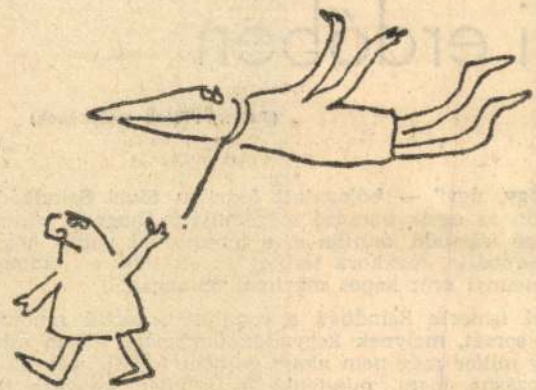

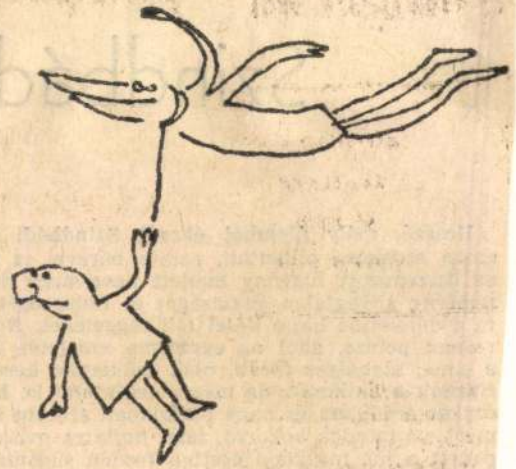

Kozma György rajza

16.

12. XXX/37

ben

(Julow Viktor emlékének)

t fedetlen fővel Szindbád,
negemlítette, hogy a végleg
ra teremtetett volna, hogy
het bír elviselni az ember,
íteni önmagából.

rendkívüli férfiú rendkí-
etlen fonáksága abban állt,
rt és nem tudott nagy vál-
ki és minden kényeztette,
ozó, szorongató, gyötrelmes
enki és minden ellene for-
könnyítette napjait. Kecses,
tegségek roncsolták föltar-
forrásokból táplálkozó szel-

Kozma György, grafikus

Kozma György: Kép 2

8.

Élet és Irodalom, 1986. júl. 18. XXX/29

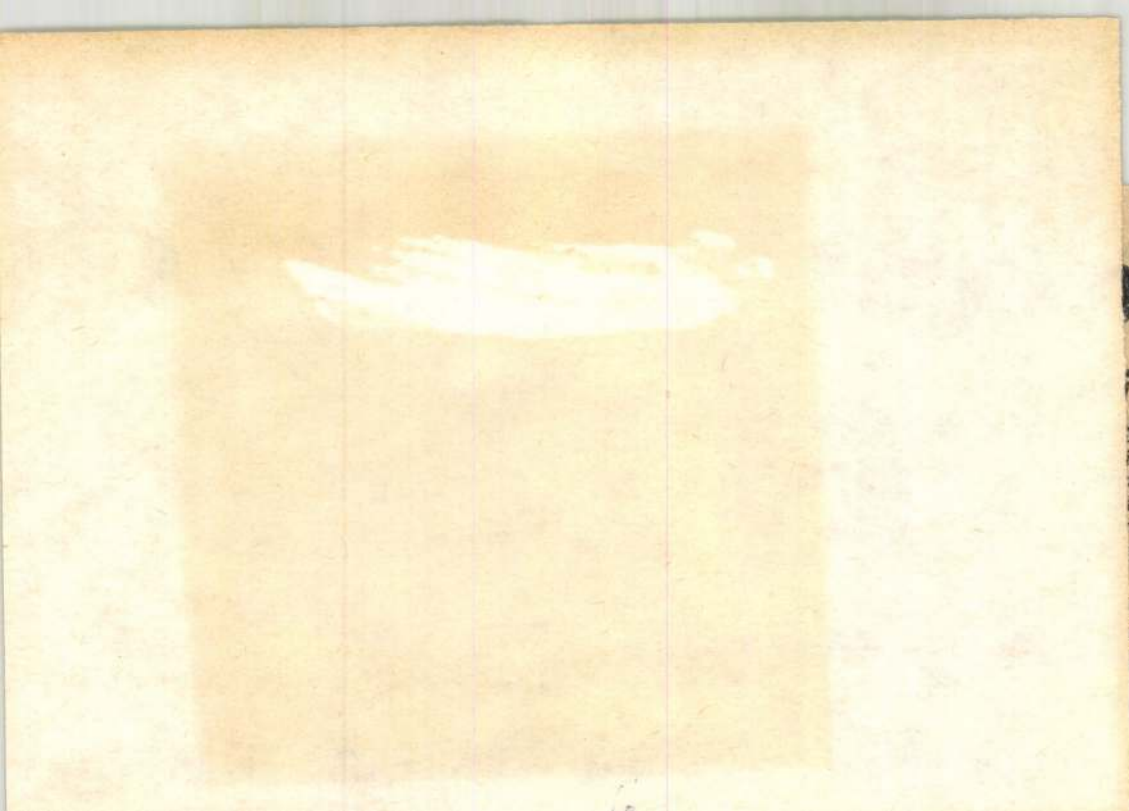

...ek, fák, f...

...i beszélgetés Rácz...

...Budapesten Eötvös-kollégista. ...
...iatt, kivándorló-útlevéllel, 1956 ...
...zágba költözött. Helsinkiben él. ...
...i A hét testvér című regényét, ...
...t Nagy Kálmán után negyedik ...
...művészettörténeti fotóalbumai...

Úgy látom, valóságos kultu...
népvándorlás indult el Magy...
országról: írók, költők, nép...

Kozma György, grafikus

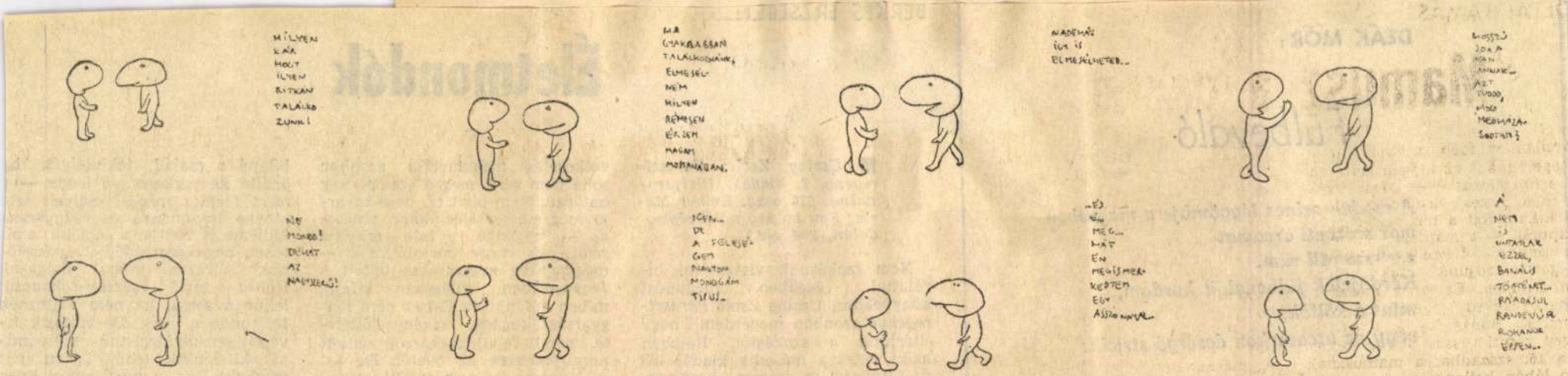

Kozma György rajza

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 2. XXX/18

DEÁK MŐR:

Fülbe

A csodák színes
már szétveti arc
s visszahull rám
Kérdőjelek fülb
mint a költők,
vagy az utcasar

borban fehérite
miért kisért mé
S a palackba zá

lók

azonban
emélyiség
m zavar-
r, amikor
erkölcsi
sának —
tetteit. A
kifejti,
néni ma-
-előítéle-
l vallott
. De azt
ja fontos-
Iuharosné
ű anyós,
tápszüle,
s lehetett.
kben bí-

bítaná a család tekintélyét, ha
önálló kenyérkeresővé lenne —
mert férjhez menési esélyeit sze
rényke hozománya és csúnyácska
külleme is rontja, a legtöbb, ami
tehet, hogy érdeklődését „passzió-
nak" álcázva próbál dolgozni
Holtig tartó szegény-rokonosd
lenne a sorsa, ha nem változnék
1945 után a világ. De változik: fi-
véreit osztályidegenné nyilvánít-
ják, kitelepítik; lehető „parti"-jait
meghurcolják, a megélhetési szint
alá szorítják; szemfülesebb rokon-
ságából azok, akiknek nem voltak
radikális eszméik, tehát nem is
próbáltak az új magyarországi vi-
szonyokba beleilleszkedni, disszi-

Kozma György, grafikus

Kozma

2.

Élet

XXX/14

Kozma György rajza

LÁSD, NE CSAK

Mi lett volna, ha már a tizenhetedik században is él a mozi? Azt hiszem, az egyetemes filmművészet néhány remekművel gazdagodott volna. Már csak azért is, mert a század első felében dúlt a harmincéves háború, s a határhelyzetekben, amikor a cselekvés lehetőségei vagy-vagyra szűkülnek, a művész képzelete meg-megújul. Kétségtelen, akkor, három és fél millió harcost vesztett. Kína hat és fél milliót, Németország négymilliót, Japán viszont alig több, mint egymilliót... És mi? Most olvastam Stark Tamás tanulmányát a Történelmi Szemle 85/1. számában — *Meghalt, eltűnt, fogságba esett (Magyarország második világháborús katonai és polgári emberveszteségei)* —, amelyből kiderül,

Vozma György

grafikusművész

Bélyegei Élet és Irodalomban

Élet és Irodalom
1982 aug. 19.

györgy bélyegei

ozik, az boldogul (s ez akar jelszó
s lehetne) — itt, a gyárban, hirte-
en megnőtt a kertészek ázsiója, he-
eken át különös kedvességgel kö-
zöntek nekik a vezetők. A kerté-
zek, persze, nem értették, miről
an szó, éveken át senki sem fog-
lalkozott velük, csak ha orgona kel-
ett a bokrokról. Amikor pedig a
ártkongresszus vita-összefoglalójá-
an Kádár János közbevetőleg meg-
gyezte, hogy szívesen megeszi a
rumplilevest, feltéve, ha az a
rumplileves valóban az, aminek

MÜVTÖRT.DOK.

KOZINA SÁNDOR festő

Magyar Müvészet 1948.XV.47.lap.
Lyka Károly: 1848 müvészete.-

oldal

KÉT VÁROS

1.

Wiener Neustadtban, amelyet mi a magyar történelemből Bécsújhely

FELVIDÉKI JUDIT:

A jelenlét isteni hatalom!

Goethe mester fenti bölcsessége jut eszembe a HIVATAL sok-sok ajtajának egyike előtt, ahol bevetésre készen állok, mint egy billegő ruhafogas. Félig kinyílt táskám verdesi térdemet, karomról lecsüngő kabátom a kövezetet söpri. Két kezemben írásokkal, tervezetekkel teletömött mappákat egyensúlyozok. Igyekszem készségesen kitérni a brutális lökdösések elől, de hiába Sodródásom közben váratlanul fennakadok egy

Két napig be se tettem a lábam a házba. Harmadnap arra jártamban kiakasztottam egy táblát a kilincsre: „Ebédelni mentem". Egy óra múlva kicseréltem a „Rögtön jövök"-kel. Gyártottam még továbbá: „Házon kívül!", „Ne zavarj!", „Kopogni tessék!" és ehhez hasonló táblákat. Volt, hogy csak cetliket ragasztottam rá, mint például; ezen és ezen a számon hívj. Közvetlen telefonszámom-

KOZMA-91.
ES 88 XI. 11

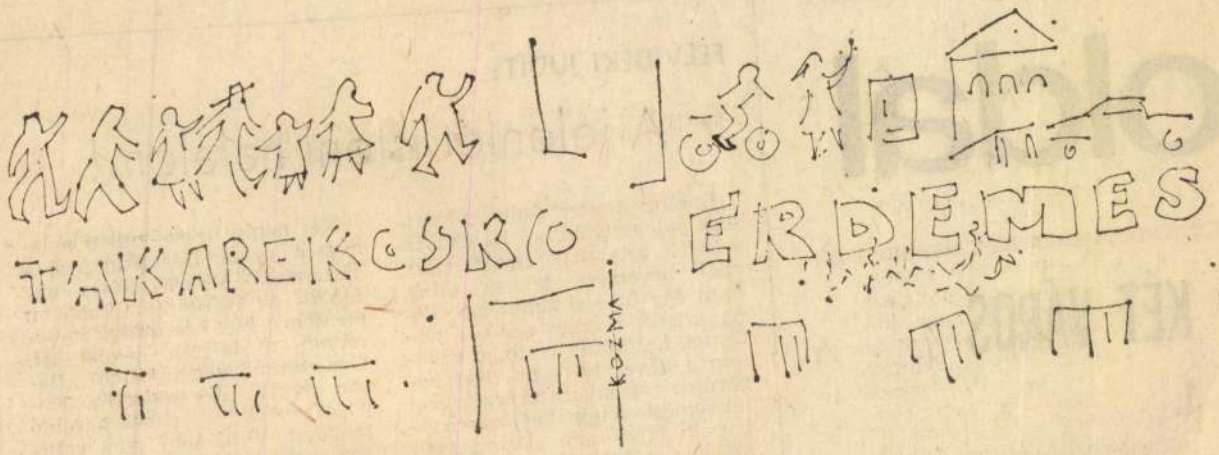

Kozma György rajza

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 2' 87

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozma György
grafikusművész

1024

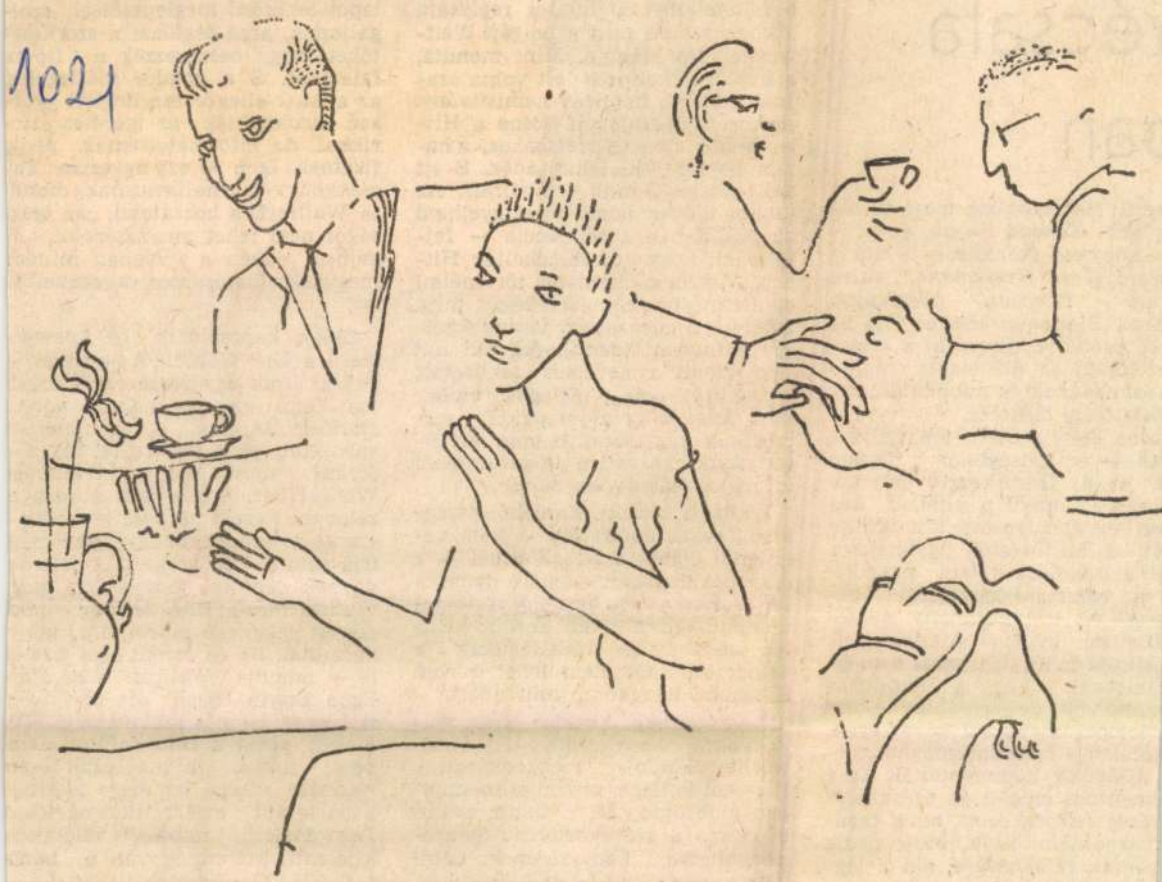

Kozma György rajza

vécsata

ban

zerű: Hamburgban most áll bí-
g előtt *Konrad Kujau*, az omi-
ıs könyvek szerzője és a Stern
rtere, *Gerd Heidemann*, akire
rült rásóznia portékáját.
nfred Bissinger könyvet írt az
ről, próbálta kibogozni a szála-
felfedni az állítólagos napló
vásárlásának és publikálásának
kesztőségi hátterét.
sorba esett a Stern tekintélyén,
lén — ez kétségtelen. Éppen
t az új főszerkesztő helyzete
volt könnyű a vitában. Ké-
ben egyensúlyozott. Elhatárolta
át a baklövéstől, ugyanakkor
te a mundért. Nem engedte,
y az egész szerkesztőséget be-
tsák. Az esettanulmány szerző-
Bissinger ugyanis mindjárt fel-
ósította a légkört azzal a meg-
pításával, hogy a hamisítás
ezett volt, de legalábbis a Stern
zációhajhászásából következett.
aplókat a másodmezőnyhöz tar-
újságírók kommentálták. De a
ımentum mögött az egész szer-
tőség felsorakozott, amíg bom-
zletre számítottak. Most pedig
vonják felelősségre, aki a leg-
ésbé felelős.
Stern új főszerkesztője, Winter

rágalomként utasított
a feltételezést. Indulat
közben szólalt meg a
woche idős kiadója. M
a naplót akkor sem let
bad közölni, ha nem
Akkor is hozzájárult v
ler-bűnök bagatellizálá
mis portré kialakítás
szólt közbe Günter V
utóbbi időben ismét m
az NSZK-ban a tender
tette ki, hogy újraérté
lert. Visszaemlékezések,
eszmefuttatások jelennek meg,
amelyek a náci vezért jóravaló polgár színében tüntetik fel, aki mit sem tudott a nevében elkövetett szörnyűségekről. Átlagos ember volt, átlagos gyarlóságokkal, természetes vágyakkal. S hogy ezt bizonyítsák, közvetlen környezetéből idézik szakácsát, borbélyát.

Wallraff készült. Zsebéből újságkivágásokat kotort elő — nem véletlenül éppen a Die Weltből — s a közbekiabálások ellenére nyugodtan olvasta a hasonló értelmű mondatokat. A többi között: „Hitler személyisége hozzátartozik a német tudathoz, nem lehet és nem is szabad letagadni, amit adott."

A szópárbaj hirtelen más vágányokra kanyarodik. A Weltwoche kiadója megkockáztatja, tisztázni kellene, mikor és mennyiben áldozható fel a tiszta, etikus újságírás a szórakoztatás igényének, illetve kényszerének. Látni kell, mondja: a kérlelhetetlen verseny, a törekvés, hogy mindenáron

[redacted]

is."

Ekkor kapcsolódik be Loewenstern a Die Welttől. A jogállam — bár az urak egy resze ezt a fogal mat nem ismeri — mondja, védi szerkesztőségeket a kommunist spicliktől. Mert mit csinál maga — fordul most már egyértelműe Wallraffhoz. — Álcázva, a környe zetét megtévesztve besettenkedik szerkesztőségekbe, hogy aztán meg írja ostoba hazugságait. A jelenle vőknek nem kell magyarázni, hog Wallraffnak a Bild-Zeitung mód szereit leleplező riportjaira, köny vére utal. De én senkit sem fizetel le — mondja Wallraff, s az álar Egon Erwin Kisch óta egyébkén is bevett dolog a szakmában. Kü lönben pedig a Bild-Zeitung em berei sokszor a betöréstől sem riadnak vissza, ha meg akarnal kaparintani elzárt információkat Loewenstern, mintegy válaszkén kijelenti, különbség van a bűnö információszerzés és a keleti titkos szolgálatoknál történő adatszerzé

Kozma György
Grafikusművész

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 APR 8

1021

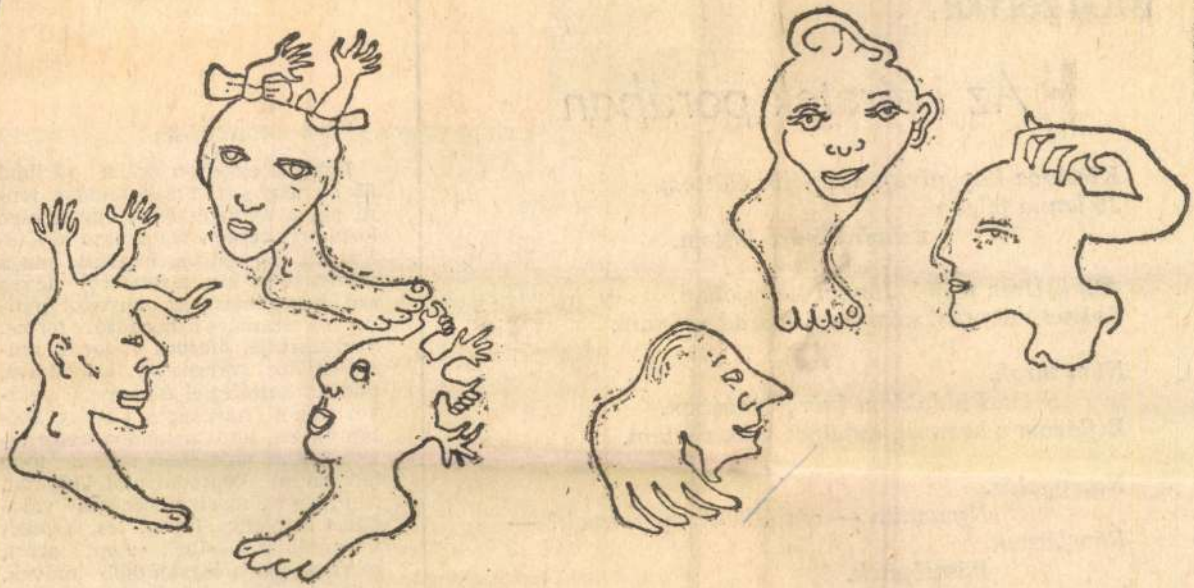

Kozma György rajza

ISZLAI ZOLTÁN:

Az ígéretek porában

Kiszívva hagyulnak eszméim elõttem.
Jó lenne feledni.
Feladni mért jöttem.

Állni. Üres fejjel. Jövõm kapujában.
Száraz szemmel nézni, mi marad utánam.

Nem birok.
Fuldoklom ígéret porában.
Biflázom a semmit, amelyre nem vártam.

Nap gyaláz.
Nyomaim — csalétkek? gyereknek? —
Rámférnek.
Rámlépnek.
Elmennek.
Vezetnek.

Lehet-e egyetlen órába sûríteni 85 év lényegét, érzékelhetővé tenni azt a nyomot, amit egy korára kezdeményezően visszaható kivételes alkotóegyéniség hagyott maga után? Muzsikus teremtőről lévén szó, hanglemez az anyagot mindenki számára hordozó forma. Szerkesztője, *Mátyás János*, a műfaj sajátos változatát kimódolva, hangzó kottafejjel és hangzó betűvel rajzol önarcképet Kodály Zoltánról. Az, amit a tavalyi évfordulóra szánt, valójában sokkal több lett mint centenáriumi kínálat. Nem azért, mert szerencsés válogatás Kodály írásos és szóbeli megnyilatkozásaiból, nem azért, mert ezeket a legsajátabb művek, a zene holdudvarának fényébe vonja, még csak azért sem, mert a szerkesztés az idézetekből rejtett költői energiahullámokat szabadít fel a hozzáértő érzékenységével

Kozma György grafikus

Kozma György rajza

Kozma György

8.

Élet és Irodalom Bp. 1986. márc. 7. XXX/10

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

Kozma

Élet

14 XXX/7

modomban áll, hogy a multamból összeszedegessem az önmegnyugtatás érveit. Minden lehetséges pironkodnivalómról sikerült is lebeszélnem magamat, mire az újságból értesültem végül, hogy a kitüntetést megkaptam. A hír másnapján egy kitüntetést valóban hozott a postás. Dísztáviratot Jászfényszaruról, ahol egy kedves fiatal közösség fiai-lányai évek óta szeretettel számontartják az életemet. S ahol ol-

elhallgatott listát Avar István zette betűrendben, és az érint negyvenketten voltak össz Vagy: *voltunk*. Telefonhívásra rultam az illetékes hivatalba várt egyedül a szobájában F vilben előtte is, azóta is egyik jobb szövetségesem. De akko megrakott szekrénynek volt lelőse: a polcokon sötétkék tok ban ott stószolódtak a plak Felszólítására kiválasztottam

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

Kozma

Élet

5

XXX/3

Kozma György, grafikus

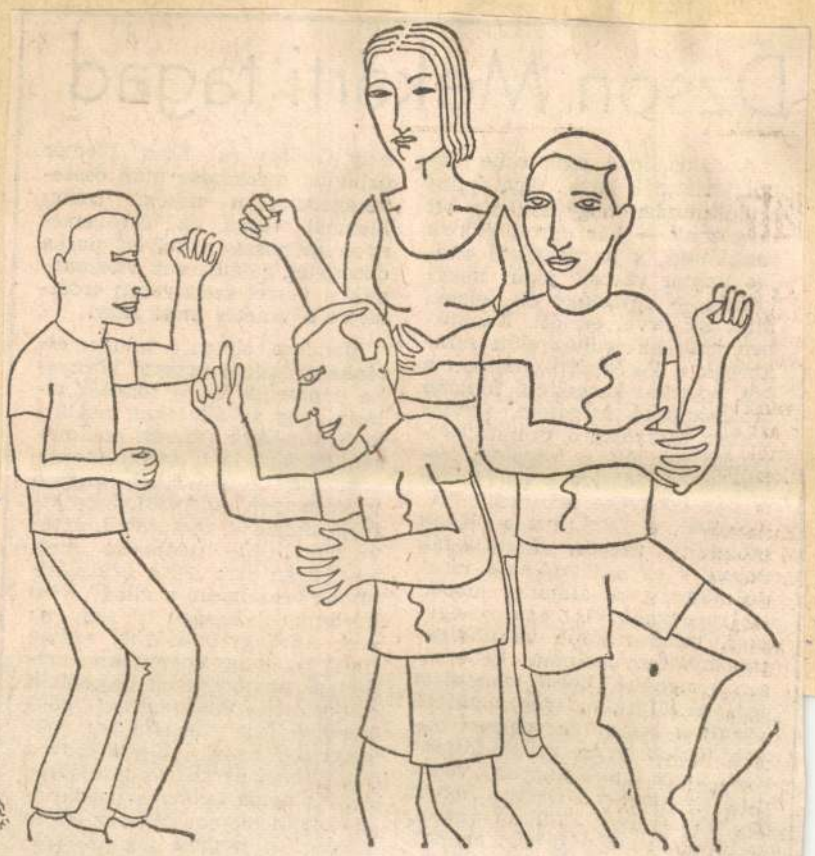

Kozma György rajza

Kozma

Élet

3.

XXX/1

igérnek. Ilyenkor igen rövid az utam: a busztól egyenesen házáig tartok, egyre zavarodottabban, hogy kinek hogyan volna illő köszönnöm. Otthon aztán csak enni kelek föl az ágyról, a fotelből, olvasgatok ezt-azt, nézem a tévét; teljes a kikapcsolódás.

Szüleim pedagógusok, s ez az életrajzi tény — túl azon, hogy

gas, az anyagi javak hajszolása kimerültté, megszerzése pökhendivé vagy kiégetté tett nagyon sok embert. Egyre több a tiszteletlen gyerek az iskolában, s nem példa nélküli a gazdasági korrupció sem. Mindez azt is bizonyítja, hogy a jog deklarálásán túl valóban közelített egymáshoz város és falu. Mutatis mutandis (pedagógus szemmel) a tanár itt nem az orvos, a

Kozma György

Kozma György rajza

Magyar Nemzet

temetőben. A gyászoló család.

— Fájdalommal megtört szívvel tesitjük mindazokat, akik ismerték szerették, hogy szeretett édesanyá nagymamánk, Jindra Gézáné

Kozma György

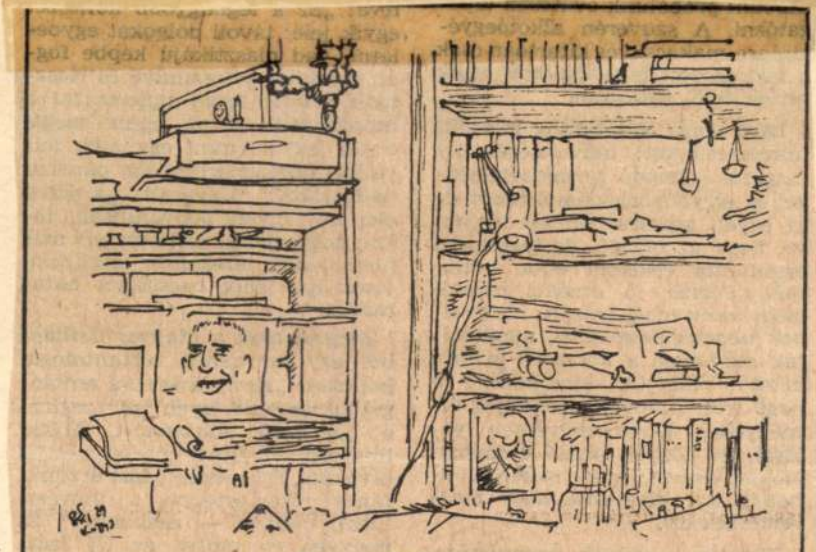

Kozma György rajza

Magyar Nemzet 1986. 1. 24.

Kozma György

Démonok, szörnyek, bestiák címmel nyílt meg tegnap, kedden délután a Fészek Galéria új kiállítása. A tárlaton szecessziós és art deco stílusú festményeket, szobrokat, bútorokat, dísztárgyakat láthatunk, sajátos válogatásban; többek között Kozma György, Tichy Kálmán, Mokry-Mészáros Dezső, Gorka Géza, Nagy Sándor alkotásait.

Magyar Nemzet 1986. XI. 17.

Kozma György

Kozma György rajza

Magyar Nemzet
1986. VI. 18.

Kozma György

Kozma György rajza

Magyar Nemzet 1987. I. 31.

Kovács György

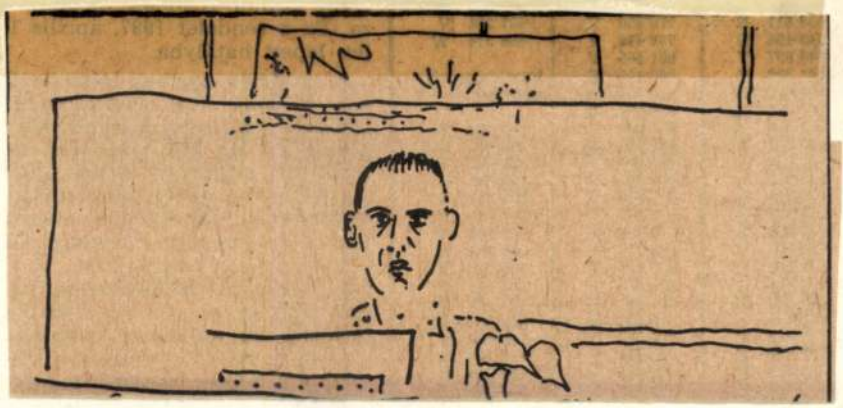

Magyar Nemzet 1988. VII. 2.

Kozma György

Kozma György rajza

Magyar Nemzet 1987. VII. 23

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kozma György-gy

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafika

1021

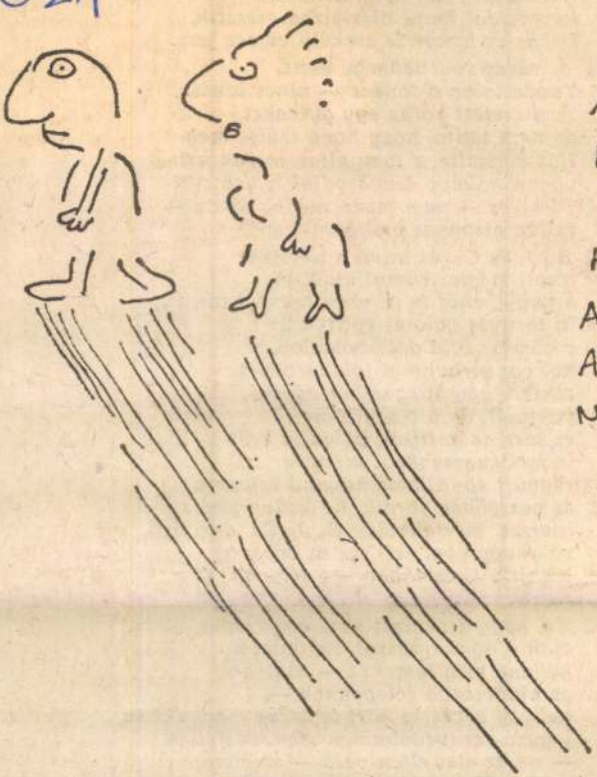

AZÉR AZ JÓ A TÉLBEN, HOGY ILYEN HOSSZÚAK AZ ÁRNYÉKOK, NEM ?

Kozma György rajza

1984. FEBRUÁR 3.

egy deci whiskyt,
Meszesedő erein n
Z. elél még két év
koporsóját majd d
Dehát ez akkor is

10.) Á. váratlanul tehe
Tanácstalan a tan
Á. szeretett volna
de nem tudta, hog
Hát elvétette, s to[illegible]
ugyan miképp szaporodjék a nemzet?
Tán ő is — nem lévén módos rokon —
túllép bizonyos maligánfokon!?

szád!"

11.) B., J. és Cs. és mind a többiek
tátott szájjal bámulják X-et,
a nagymenőt (s néhány ezernyi társát),
ki tornyos palotát építtetett
a göndör zöld dolmboldalon,
hol egy sírhelynyi földdarabért
elkérik egy átlagember egyévi
fizetését, de a Nagy X-nek
ez meg se kottyan, palotája árát
is mellényzsebéből kifizeti,
rágyújt egy illatos holland szivarra,
és pezsgőben fürdik, ha kedve tartja
(persze, mértékkel!); B., J., Cs. nem érti,
valahogy nem érti ezt az egészet;
lehajt a kocsmában egy féldecit, —
s aznapra vége az elidegenedésnek.

ezt se.

12.) Fő, hogy a nemzet java egészséges,
csak a dohányzásról, italozásról
kellene még leszokni — nyílván
az alantasabb rétegeknek —,
nehogy végzetes kárt tegyünk magunkban,
legyen szenvedélytelen szenvedélyünk
— ne az élet ellen való — az életé;
aztán előre, szebb csúcsok felé!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozma György

1983 AUG 5

1021

1.

2.

3.

MOST MINEK ROHANTOK?
HOGY MI LEGYÜNK AZ ELSŐK?

NANA. KÉSŐBB MÁR
SENKIT SE ENGEDNEK BE.

Kozma György rajza

lampolgárra kiterjesztették a *személyi szám* rendszerét, azóta nyilvánvaló, hogy mindez szükségtelen, hogy azonosítási céllal bármilyen más adatot kérni az állampolgártól fölösleges. Még a kérdező szerv szempontjából is az. Hiszen a személyi szám tökéletesen azonosít.

A bürokraták számára azonban ez úgy látszik, nem nyilvánvaló.

Ahhoz, hogy külföldről behozott ingóságomat vámkezeljék, *anyám nevét* is fel kell tüntetnem azon az

A Rádió és Televízió Újság 30. számának 19. oldalán Szerkesztői üzenetek szerepelnek. Köztük a következő: „*Olvasóinkhoz:* Az Egymilliárd évvel a világ vége előtt című tévéjáték dramaturgja elnézést kér az érdekeltektől és a nézőktől, hogy az egyik szereplő, Nyertes Zsuzsa nevét Nyerő Zsuzsaként adta meg."

Valóban, csupán ezért kér elnézést a dramaturg? Más *név*problémával nem kellene elszámolnia?

[illegible] dig csak —bel—lel szignál.

Mellesleg: Bernát György a televízió új, ifjú dramaturgjának, Bernát Lászlónak — az édesapja.

Barabás Tamás

Naplopó

Így mulat egy magyar tévénéző. Étterem vidéken. A szomszéd asztalon 623 üres sörösüveg, az asztalnál plusz két

Szép kisváros. Sok műemlék. Tévériport. Lámpák. Felvétel indít! Csapó! (Dicsérjük a várost): „... a mi pati-

Kozma György, grafikus

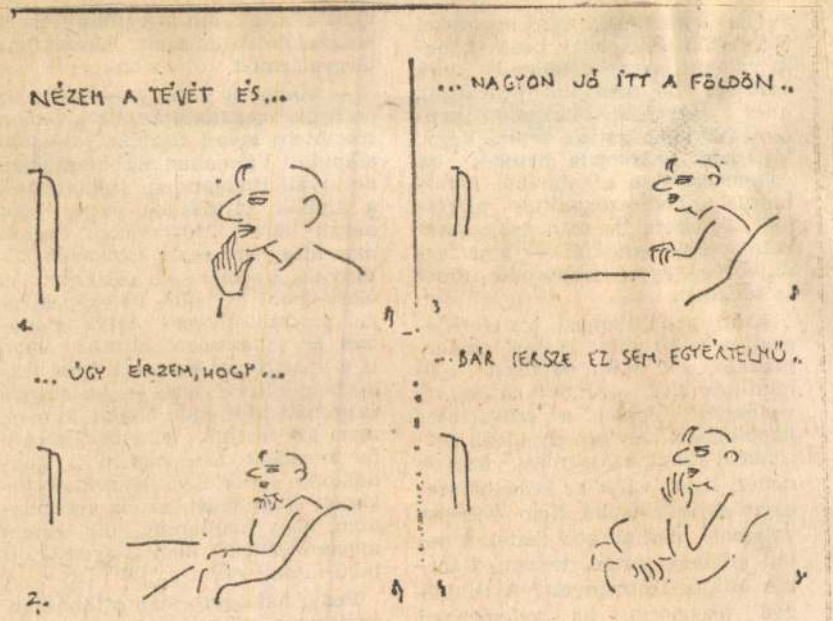

Kozma

6

Élet

Kozma György rajza

XIX/49

Kozma György, grafikus

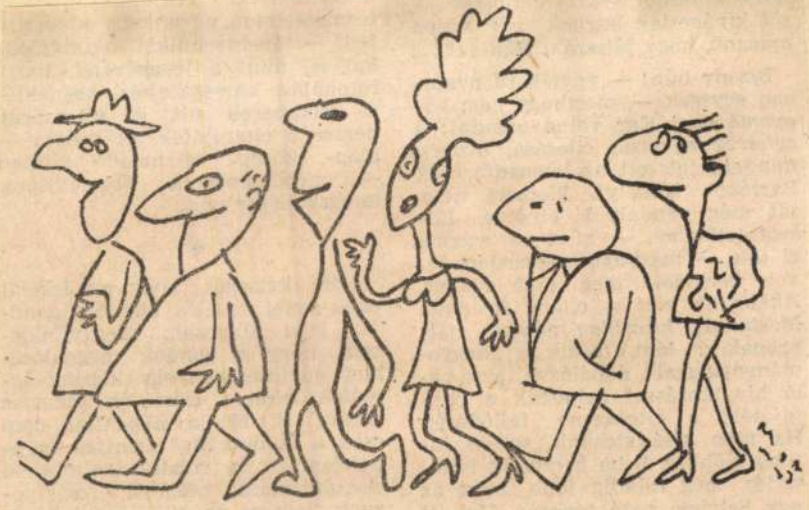

Kozma György rajza

Kozma

11

Élet és [illegible]

XXIX/48

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

5.

22. XXIX/47

könnyen tartotta el a családját.

Kozma György grafikus

Kozma György rajza

Kozma

7.

Élet és Irodalom Bp. 1985 nov 15. XXIX/46

Kozma György, grafikus

Cikket írt Bódy Gábor
filmrendezőről.

Kozma György: Egy fénygömbbel kevesebb 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. nov. 8. XXIX/45

Kozma György grafikus

Kozma György: Ennél a pénztárnál vannak a legkevesebben

10

Kozma György: Ennél a pénztárnál . . .

Élet és Irodalom 1985. nov. 1. XXIX/44.

VÍZ

ÉLEN

Úgy látszik, biztosan jár-
etlen úton, a világ legkes-
it az, hanem inkább a vég-
osztó határvonal.
elegendő az egyszeri ha-

keskeny útat, a kötéltáncos

Kozma György, grafikus

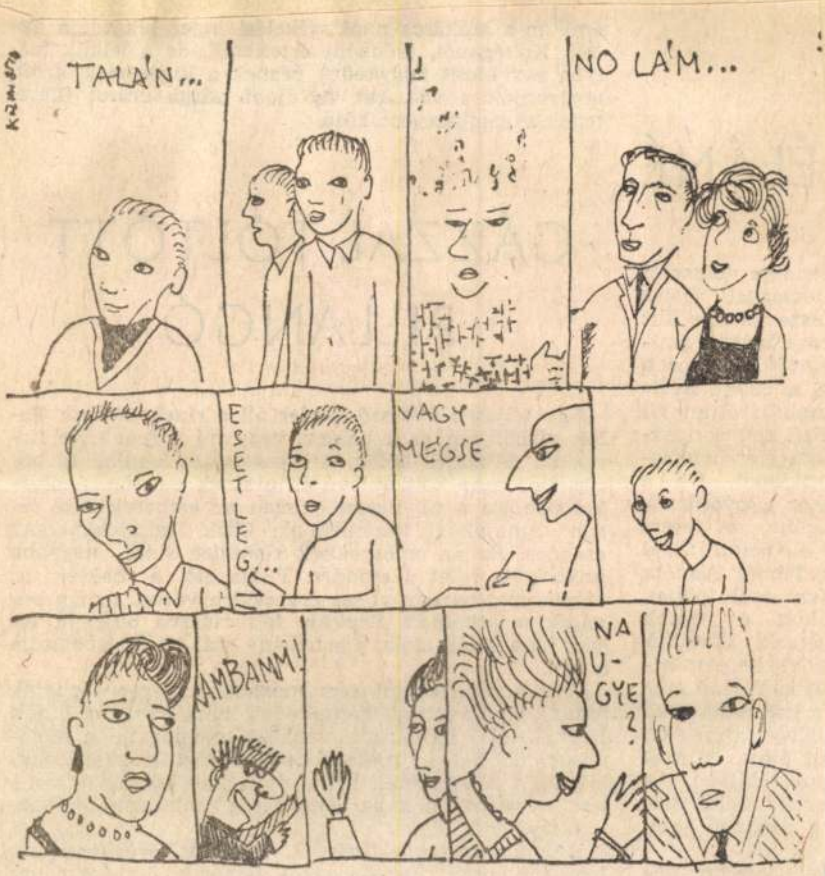

Kozma György rajza

Kozma

13.

Élet

XXIX/41

en kaphatna több
helyre, azon sem
ni, fontos-e, amit
az életben. Az
erte az élet dol-
g végképp nem,

ben, amikor vá-
. Azt kérdezte
n papírdobozban

Csönd van, semmi sem mozdul. Az égen felhajók úsznak át. Távolsági bérballonok. Kirakatbábuk ülnek bennük. „Új mutánsok", szokták mondogatni a biológusok, de hát új mutánsok vagy régi kirakatbábuk, mindegy. Az emberek befogadják őket, hiszen itt vannak, részt vesznek az emberiség mindennapjaiban.

A bakter böfög.

Különös csoport közeledik. Rongyos, öreg turisták, leprások, öreg, kockás zakós bohócok, kirakatbábuk (a kor emberei), madárijesztők, öregarcú gyerekek. Élénken vitatkoznak, bár mozgásuk lomha, agyongyö-

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

Kozma [illegible]

Élet és Irodalom · Bp. 1985. XXIX. évf. 27. sz.

9.

XXIX/39

Kozma György, grafikus

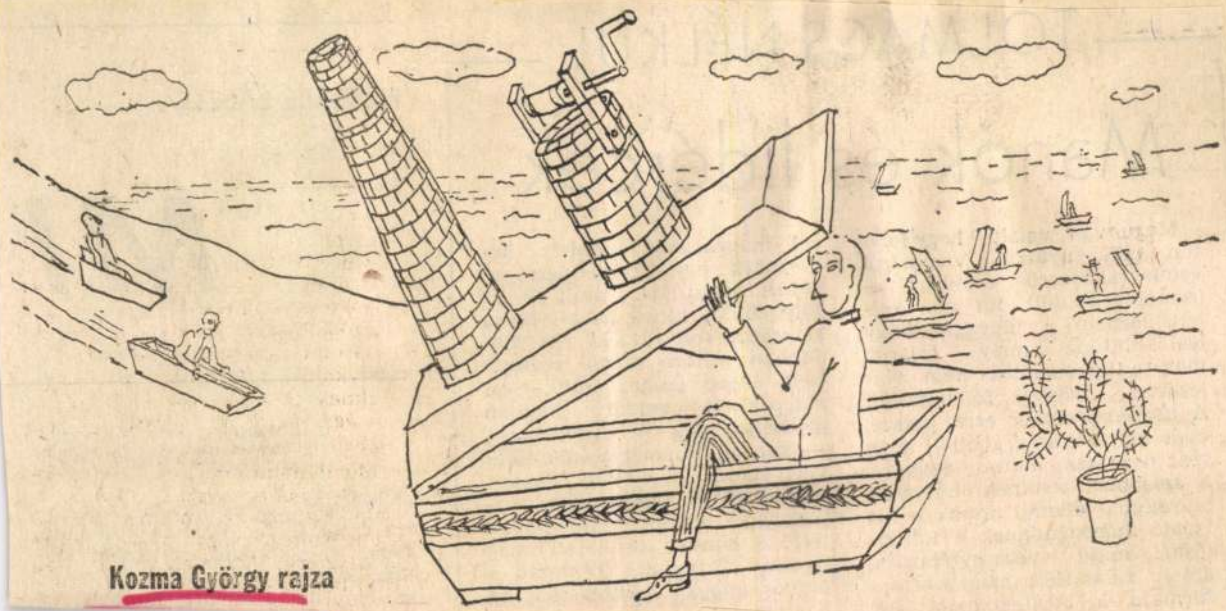

Kozma György rajza

3.

13 - XXIX/37

ERLE LÁSZLÓ:

MI

„Menjünk, nem hív senki"
Mickiewicz: Az akkermani síkságon

íri Tamás Palota és kuny-
ő írása (Élet és Irodalom,
. szám) azt az utóbbi idő-
yre szélsőségesebbé váló
magatartást mutatja be

Kozma György, grafikus

Bemutatjuk Kozma György rajzait

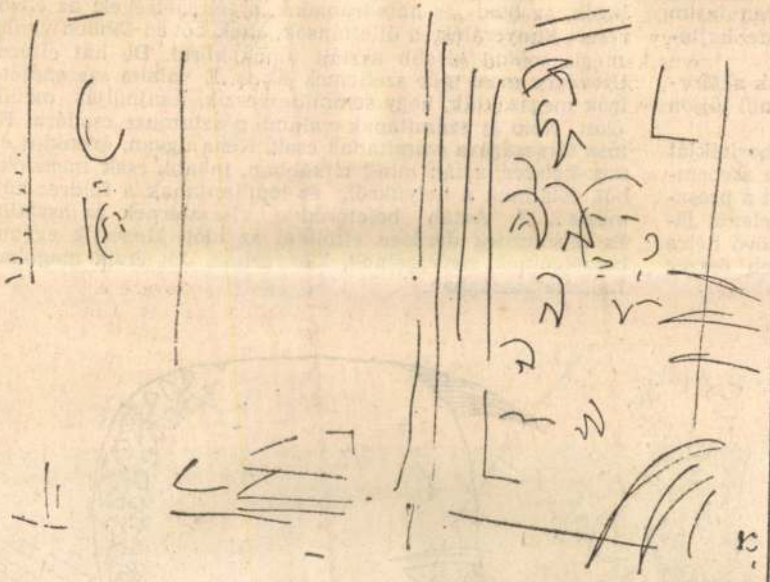

Kornis

t. 13

Élet

XXIX/36

A Kozma-rajzok kellemesen sokfélék.

Van köztük könnyed, pár vonalas firka, van aprólékos, cizellált grafika, és enyhén realista rajz. Nem a stílus közös itt, hanem a műfaj. Kozma György újság-grafikát művel, kiállításain is hasonlókkal jelentkezett. Feltehetőleg azért nem ragaszkodik egyetlen stílushoz — éppen ma, amikor ez úgyszólván kötelező! —, mert úgy gondolja, hogy a művészet ott kezdődik, ahol az egyéniség álarca lehull. Mulatságos ábráinak talán egyetlen közös vonása, bizonyos könnyedség, amely egy várható századforduló összes balsejtelmét részvétteli mosollyá oldja. Eltökélt komolytalansága mindazonáltal jólfésült rojt a posztmodernista szociálimpresszionizmus szivárványszínű zászlajan. Bánatos kedvessége korosztályának Jacques Prévert-évé teszi Kozma Györgyöt, hiszen szinte minden műfajban figyelemreméltó eredményre képes: színész, író, sanzonköltő, és — mindenekelőtt! — filozófus.

Karikatúráinak szarkazmusa: hideglelősen szeretetteli. Ez a rajzoló a kispolgárnak mondott üldözöttet — csodák csodája! — szereti, szánja: *embernek* ismeri. Mindenesetre, a képeiből áradó szomorúság előttem rokonszenves: Kozma együtt fázik a világgal.

Kornis Mihály

Kozma György rajza

Kozma György, grafikus

16 rajz : vegyes

13, 14, 15, 16 oldalon

Kozma György: Rajzai az 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12,

Élet és Irodalom 1985. szept. 6 XXIX/36.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JAN 0 6

1021 Kozma György

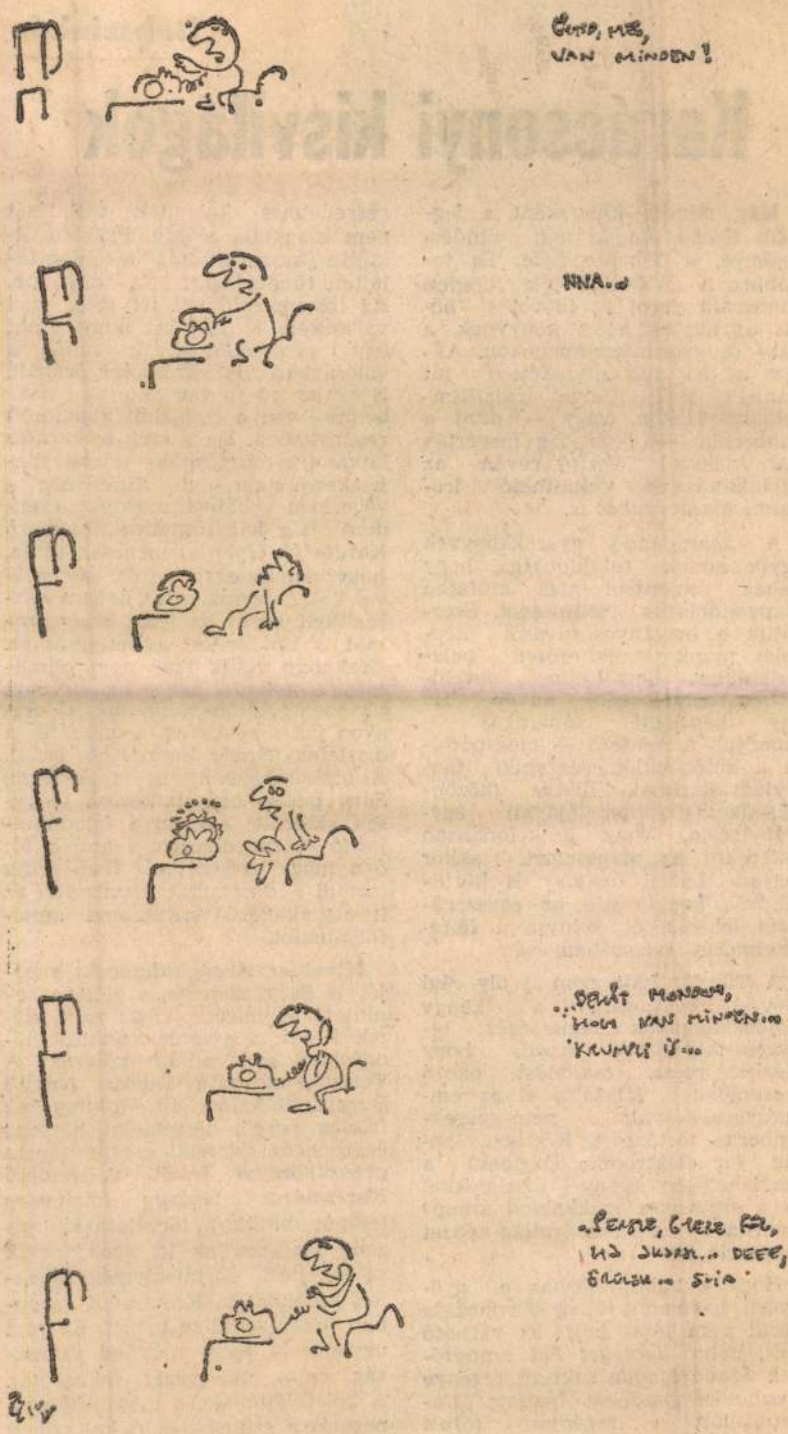

Kozma György rajza

Karácsonyi k

Még mindig könyvként a legjobb *Szabó Magda* mai tündérregénye, a *Tündér Lala*. És továbbra is a *Collodi-féle* eredeti *Pinocchio* dacol az idővel s hódít új közönséget a könyvnek a báb- és gyermekszínpadokon. Akkor is, ha már mindketten túl vannak tévé, illetve (rajz)filmfeldolgozásokon, vagy — mint a Pinocchio — réges-rég megérték egy Alekszej Tolsztoj révén az újjáalkotásnak tekinthető irodalmi *átszabásukat* is.

A maradandó gyerekkönyvek egyik konok tulajdonsága, hogy nehéz átmenteni más műfajba alapgondolatuk teljességét. Szerzőjük a magányos olvasói képzelet munkáját is erősen belekalkulálta bevallottan nevelőgondolkodtató célú művébe. Ha egy képzeleti előmunkás — mondjuk a rendező — megspórolja a külön-külön végzendő fantáziagyakorlatot, illetve (közönség-alkotás intenciójával) egyirányúsítja, vagy funkcionálisan lekerekíti az alapeszmét, akkor legyen bármi óvatos és körültekintő, kockáztatja az egyszerűsítés lehetőségét, kihívja a félreértelmezés szemrehányását.

A Tündér Lala nem is oly régi (tévé-)filmváltozata a könyv tündérvilágának légiességét tenyeres-talpasította azzal, hogy részben rossz, csalódást okozó szereplőkkel játszatta el az embergyerekké-váló nem-gyerekemberke történetét. Részben pedig (az elektronika korában) a meglehetősen silány díszletekkel és a szegényes trükkökkel kompromittálta a tündérvilág-képzet eleganciáját.

Hogy a bábszínházban e gyönyörű harmadik világ létrehozása körül nem lesz baj, az várható volt, noha *Lengyel Pál* rendezőnek *Szabó Magda* sokrétű regénye érezhetően gondokat okozott. Mindenekelőtt a regényíró (*Mult István* élőben játszotta) figurájával kínlódott: sima narrátorból cselekményrészessé szerette volna tenni. Elannyira, hogy — a veszedelmes kalandok vállalását nem indokolta eléggé. Problematikusan „hasznosították" a földön felejtett tündérjogart is a színpadon. Az író-szereplő hol írt vele, hol valamiféle fényjeleket adott, mint egy rúdzseblámpával, tehát a valóságban is varázsolni próbált. Hogy az író jó varázsló, az persze benne van a (remekül kigondolt) regénykében. De a szép azonosítás látvánnyá-mozgósítása kicsit nehézkesre sikeredett. Nincs meg a vége sem a bábváltozatnak; a rendező (s a bábszínpadra-alkalmazó *Kardos G. György*) igencsak tudja, hogy nem az egyetlen élő szereplővel kell „abgangolnia", hanem vissza kell hozni az igazi nagy számot, a tündéreket a befejezéshez. Csakhogy velük már nem csináltatnak semmit. Ezzel bábtörvényt sértenek. Külön-külön mégis nagyon jók a részletek, a bábok és a díszletek (*Bródy Vera, Koós Iván*). A bábszínházban új zeneszerző, *Sáry László* bemutatkozása fényesen sikerült; egyszerre feladatteljesítő és invenciózus, s ami a fő: ő a maga eszközeivel fenn tudja tartani a dinamikát, ritmizálja az itt-ott akadozó karácsonyi mesefolyamatot.

Mivel az *Aranykulcsocska* zenéjét is Sáry szerezte, s a két bemutató egymáshoz közel esett, sietek leírni: a gyermekszínházi előadásban se vallott szégyent. A Tolsztoj-változatú Fabábu (vagyis Burattino) kalandjait *Mosonyi Aliz* frissen pergő, helyenként harsogó és ropogós színpadi szövege hozta gyerekközelbe ismét. A rendező *Korcsmáros György* félelmetes tempót diktált a társulatnak, bizony megizzadtak itt azok, akik szövegejtési és túlsúlynehézségekkel küszködtek. Kimaradni azonban *innen* senki se tudott. Az iram ugyanis — nagy művészi ravaszság ez — mindvégig fokozódott. A belefelejtkezés, a gyermeki azonosulás a színházban (némi szünet után) egy szellemes, koncepciózus játékmesternek köszönhetően ismét maradéktalan lehetett.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kozma György, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 AUG 10

1021

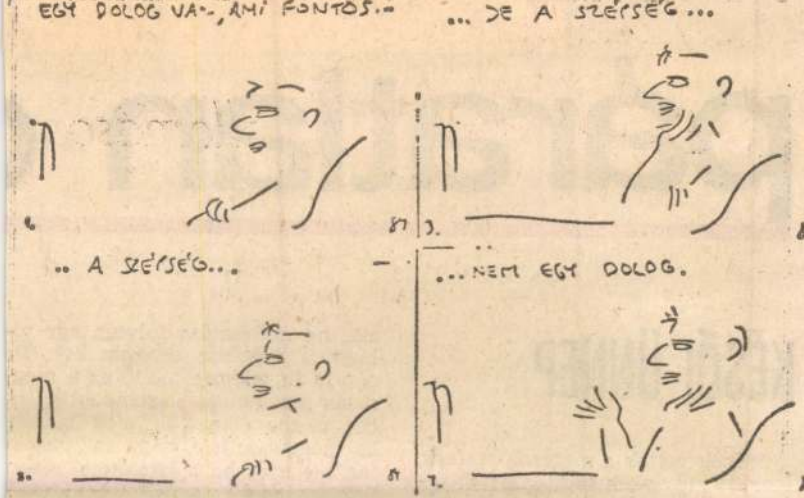

C. Kozma György rajza

páratlan

KÉSŐI ÜNNEP

Szépek voltak a megemlékezések. Írók és művészek idézték az ünnepeltet, Balázs Bélát, aki most volna százesztendős. S aki meghalt hatvannégy esztendős korában, egy

zik, ha mulasztása folytán egy világhírű művészt sérelem ért. De éppily figyelemre méltó ez a megoldás pszichológiai szempontból is. Ezt akkor érthetjük meg igazán, ha meggondoljuk, hogy az „üzenetek" — még ha a közzététel révén illetéktelenek is beléjük kukucskálhatnak — elsősorban a *címzetthez szóló* válaszok, közlések, felvi-

KOZMA GYÖRGY

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 2

1021

ZÖLDI LÁSZLÓ:

Történés(z)ek a sajtóban

Kozma György rajza

LNÖK-ÍRÓ

Az ifjú jogász és bölcsész el-eljár a Mutualité Palotába, hajdanvolt ifjúságom szabad politikai szentélyébe, hol oly lenyűgözötten csüngtünk Gide, Benda, Malraux ajkain. 1936-ban, a Népfront elsöprő tavaszi választási sikere idején, azon a boldog május 3-i éjszakán, amikor a *Paris Soir* épülete előtt olvastuk a falra vetített győzelmi sürgönyöket, ő is a mámoros tömegében volt, amely a *Ca irát* énekelte: „Felfedeztem — írja egyik könyvében —, hogy még van olyan ügy, amiért érdemes élni és meghalni."

Ma is sok íróbarátja van: a a legszorosabb kapcsolat Claude

Az elnök első könyvei még inkább a zsurnalizmus körébe tartoztak. A francia gyarmatbirodalom felbomlását, a szerző kínai útját, a gaulle-ista hatalom szerkezeti kérdéseit tárgyalták, a szocializmus lehetőségeiről elmélkedtek, vagy — mint az 1972-es *Ma part de vérité* — a két munkáspárt szövetségéhez vezető útról számoltak be. Persze, e művek sem voltak holmi unalmas brosúrák. Kitűntek gondos és eredeti stílusukkal, s a szerző impozáns humán műveltségének csillámaival. Mert a kamasz korában verselő politikus mindig falánk olvasó volt. A „furcsa háború" idején, egy erőd-

legjobban az Ajaré t
mint kiderült: valójá
Gary — meg is ka
Ugyancsak ebben az
nikában írja, hogy e
ba repülve Thomas
ét olvasta. *La Paill*
című nagy sikerű 19
ből (zsebkiadásban
tudom, hogy nagyra tartotta Nerudát, egyszer hallotta is beszélni a chilei nagykövetségen: egyébként Neruda hívta föl a figyelmét Marquez *Száz év magány*-ára, melyet élvezettel olvasott.

Sokat olvasott és publikált. Ez azonban csak mennyiség. Az írói minőség elismeréséhez több kell. Mi ez a többlet? Például a stílus, amely különösen a tájleírásokban remekel. Gyermekkora Vendée mocsaraihoz, mai telke a délfrancia Landes erdőihez köti: „A természet látványa sokszor olyan boldog pillanatokat szerez, hogy azt mondom: ez a világ legszebb helye. Barátunk, a föld bőven ontja csodáit. Gyermekkorom óta bámulom, kimeríthetetlen szépsége szüntelenül meglep, olyannyira, hogy néha kedvem lenne megköszönni valakinek." Imád utazni, s az is megesik vele, hogy otthon, este a térkép előtt új utakról álmodozik. Immár bejárta a földkerekséget.

„Ma este — olvasom a fenti

ilyen távol
dalmi értékét, noha ma már ke
vésbé vagyok elnéző magam irán
mint régen. Akár jók, akár rosz
szak ezek a költemények saj
utam jelzőkarói... A folyó ú
folyik, mint a vér. Elválaszt,
amit kettévág, többé nem egy
sül. Nem nagyon hiszek a foly
vízre vetett hídban. Most épp
itt, Belgrádban... kalauzom
mutat a folyamra, és magyará
»Itt ér véget a Nyugat.« És hozz
teszi mintha tévedne: »A száll
dája az Osztrák—Magyar Mona
chiában van.« Lábunk előtt foly
a szürke Duna (nem tudom, ho
a szürkének miért rosszabb a hí
mint a kéknek)."

★

Tájak, emberek... Tehetsége
lán legjobban a finom árnyala
antik mesterekhez illő arcképe
ben nyilvánul meg. Egyik fő fig
rája De Gaulle, ki — írja a
part de vérité-ben — „sorsát

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kozma György

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 MÁJ 13

1021

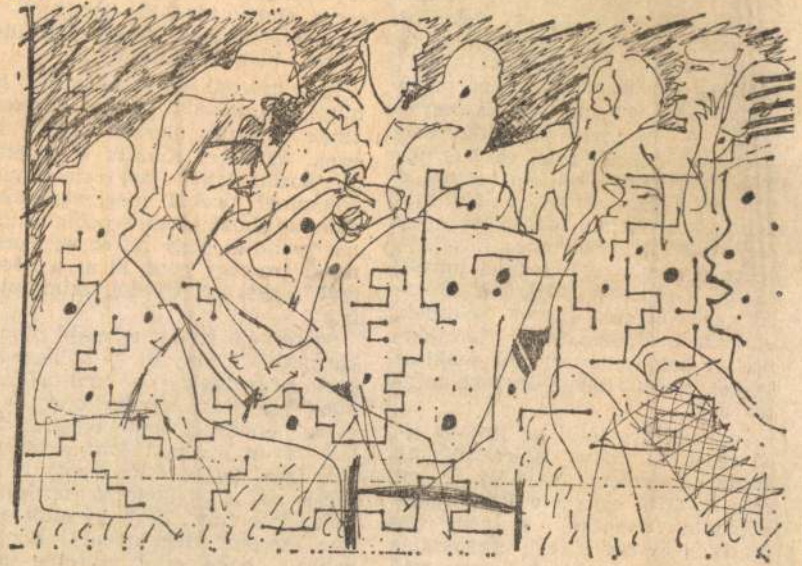

Kozma György–Wahorn András: Őszi reggel a klubban

szett, amikor az őszülő, kikerekedett főszereplők szembesültek késpenge-vékonyságú, egykori önmagukkal. 1972-ben ott ért véget a történet, hogy mindenkinek nagy tervei voltak. A vezetőket a felsőbbség kitüntette, s a zártkörű fogadáson pedig már meg is fenyegette — ne feledjük, akkoriban próbálták kitekergetni a mechanizmus nyakát. 1982-ben viszont a film és a falu színes; utóbbi fuldoklik a zsírjában, polipként mindent fölszippantott maga körül. A téesz olajsejkeknek termel mirelit fürjet, a főnökök „kijárnak" Pécsről, az emberek disznót etetnek, elutaznak, disszidálnak, hazajönnek. A holnaputánról már senki se beszél. Holnap meg? Jó lesz, mint ma volt.

Jó volt újra látni az 1972-es első részt. Az idővel átértékelődött, ahogy, gondolom, majd az új két rész is. Mint egykor a *Verseny* cipőpaszta dobozán, melyen egy grafikon és egy kisebb cipőpasztás doboz (azon grafikon és egy még kisebb) ábrázolta a minden relatív

zsák", aki az Újvilág szimfóniát írta?

Szeretném ha lenne majd ötödik karmesterverseny is, de addigra legyen négyoldalas a műsorétlap! Mert különben mindez csak annyira népnevelő, amennyire az állatkerti majomház előtti ácsorgás. Nos igen, *Lajcsi* fotóról már fölismeri „azt a hadonászó, ferdeszemű, sárga fiút", de hogy ettől jobban szeretné Beethovent?! Pontosabban, hogy *ettől* szeretné jobban?!...

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 SEP 02

ÉLET ÉS IRODALOM

Kozma György, grafikus

1021

Kozma György rajza

élményeivel igazolja vagy cáfolja, minden sajtómunkatárs túlérzékeny; s minden emlékirattól azt várjuk, hogy a Teljes Igazságot érzékletesen visszaadja. Nem kerestem éppen ezért sem többet, sem mást ebben a kötetben, mint azt: az első személyben elbeszélő regényhős milyen típus, mennyire hiteles rajzú ember, esztétikai minőségben milyen mélységeket és magaslatokat képes megjárni.

Ami az első félszáz oldalon lebilincselt, az az elbeszélőhang eleganciája, finom önirónia: aki üldözötten, minden ingóságából kiforgatva humorizálni tud a maga eszkábálta szánkó gyarlóságain, az később, amikor — történelemlecékből tudható: nehéz idők jönnek még, s bőven kínálkozik alkalom a fonákságok láttatására — nos, az akkor sem lesz (lehet) elvakult, magát szépítgető, egyoldalú. Az mentes marad az önsajnálattól, in-

utcai szájalóknak, sem a [illegible] kultuszt elítélő „nadrágos emberek" nem kegyelmez. Bár villalakásban lakjék az egyik, s gyári munkás legyen a másik, azért annak van igaza, aki a párt mindenkori politikájával elégedett.

Aki ebből az életrajzi regényből visszanéz ránk, az nem típus, a szó esztétikai értelmében, hanem csak sokakkal sokban rokon. Az egyénitettség, a különösség hiányzik belőle, s kivált hiányzik abban a

Kozma György

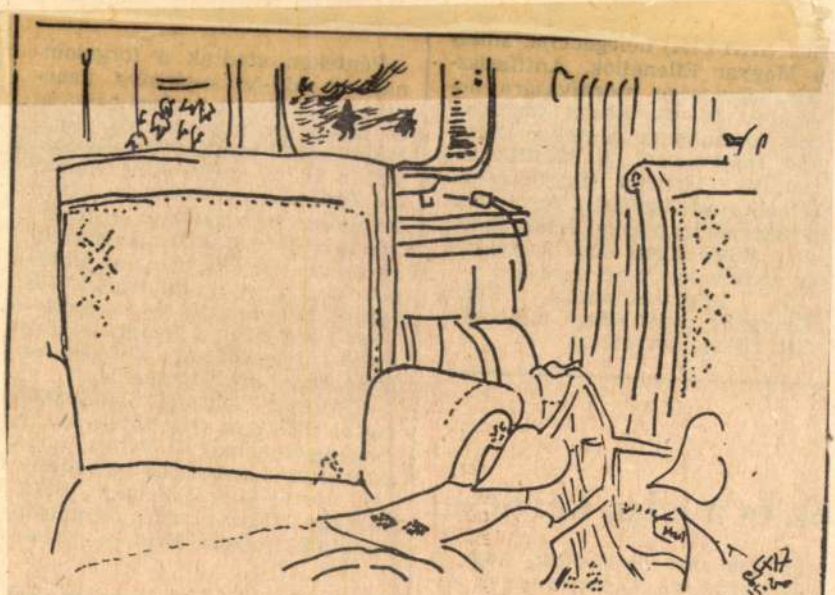

Kozma György rajza

Magyar Nemzet
1985. XI. 23.

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 33.
Telefon: 337-748, 340-726

Kozma György
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 SEP 23

1021

Kozma György: Azt, hogy semmit nem tudnak

ÉKEZETE

ett, mint az oroszok fordítá-
l. Hadd szólok néhány szót
erine Mansfieldről, akinek
eit én eredetiben ismertem
. Amikor Egy csésze tea cí-
novelláskötete Szőllősy Klá-
ordításában asztalomra ke-
ez a csésze angol tea arany-
sen csillogott. Párájában fi-
fanyar illatok kavarogtak és
e — mint Proust regényében
eába mártott Madleine-pis-
fzére — itt is kibomlott az
nt idő, különös hangulataival,
szerűtlenül törékeny és még-
nnyira élő alakjaival! A for-
s hiánytalanul, s ha lehet,
erőteljesebben hozta közel
ám azt a távoli világot, a jó-
ú angol házak előkelően bo-
ult légkörét és benne ezeket
észrevehető, végzetes lel-

Molnár István k

Sokan voltak, akiket a negyvenes években a népművészeti mozgalom vitt a társadalmi problémák felismerése, a társadalmi feladat vállalása felé. Egyikük így emlékezik: „A fordulópontot Molnár István előadóestje hozta számomra. Addig úgy éltem, mint akárhány gimnazista társam, nemigen törődtem a nagy összefüggésekkel. Akkor jött Kolozsvárra együttélésével Molnár István. Megnéztem az előadást és tudtam, meg kell változtatnom életemet. Aznap éjjel elhatároztam, hogy minden erőmet a most megismert vagy inkább megérzett igazság követésére kell fordítanom."

Ez a vallomás — amelynek elmondója ma jeles író, közéleti ember — a megjelent társadalomkritikáknál és dokumentumok

ho:
a mércét önmagának is mindig a legmagasabbra tette követői is kötelességüknek tudták, hogy szinte a lehetetlent hozzák létre. Amikor aztán — a felszabadulás után — hivatásos együttesek élén találjuk, ugyanilyen makacs igényességgel tört új és új utakat.

Művészete ezért mindig küzdelmes, úgy is mondhatjuk, tragikus. A néptánc, amely színpadon sokszor a felhőtlen derű, sőt olykor a hejehuja megelevenítésére szolgál, az ő műhelyében súlyos mondanivalót ölt, az eredeti folklór teljesebb szellemében. Magával is vívódott Molnár István, amint az utat kereste, s ha valami nem sikerült kedvére, volt ereje hozzá, hogy másfele forduljon. Műveinek java mara-

Kozma György, grafikus

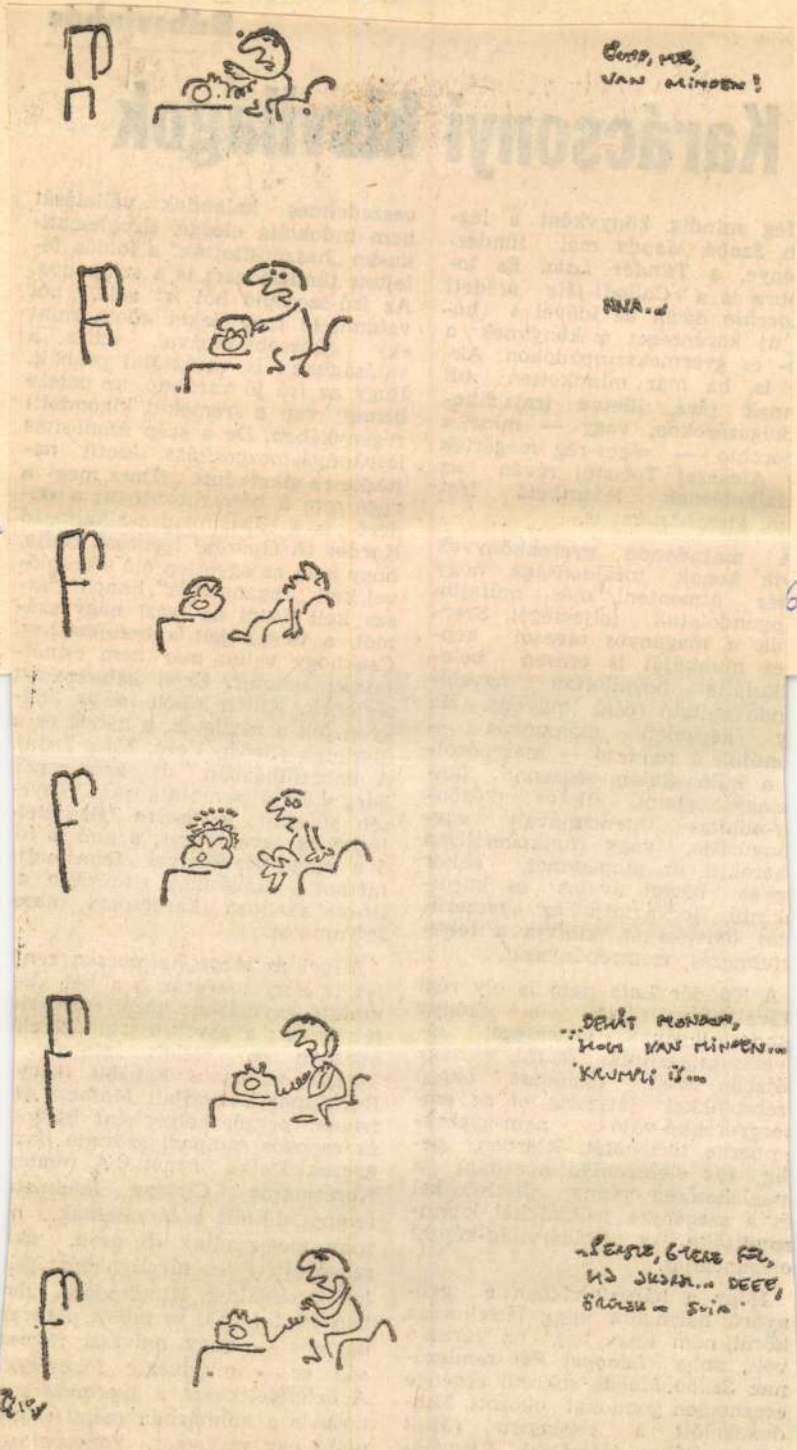
Élet
Élet
Élet

lkulálta bevallottan nevelő-
ndolkodtató célú művébe. Ha
y képzeleti előmunkás —
ndjuk a rendező — megspórol-
a külön-külön végzendő fan-
ziagyakorlatot, illetve (közön-
g-alkotás intenciójával) egy-
ányúsítja, vagy funkcionálisan
kerekíti az alapeszmét, akkor
gyen bármi óvatos és körül-
kintő, kockáztatja az egyszerű-
tés lehetőségét, kihívja a félre-
telmezés szemrehányását.

A Tündér Lala nem is oly régi
tévé-)filmváltozata a könyv
ündérvilágának légiességét te-
yeres-talpasította azzal, hogy
észben rossz, csalódást okozó
zereplőkkel játszatta el az em-
ergyerekké-váló nem-gyerek-
mberke történetét. Részben pe-
dig (az elektronika korában) a
neglehetősen silány díszletekkel
és a szegényes trükkökkel komp-
romittálta a tündérvilág-képzet
eleganciáját.

Hogy a bábszínházban e gyö-
nyörű harmadik világ létrehozása
körül nem lesz baj, az várható
volt, noha *Lengyel Pál* rendező-
nek *Szabó Magda* sokrétű regénye
érezhetően gondokat okozott. Min-
denekelőtt a regényíró *(Mult
István* élőben játszotta) figurájá-
val kínlódott: sima narrátorból
tatnak semmit. Ezzel bábtörvényt
sértenek. Külön-külön mégis na-
gyon jók a részletek, a bábok és a
díszletek (*Bródy Vera, Koós Iván*).
A bábszínházban új zeneszerző,
Sáry László bemutatkozása fénye-
sen sikerült; egyszerre feladattel-
jesítő és invenciózus, s ami a fő:
ő a maga eszközeivel fenn tudja
tartani a dinamikát, ritmizálja a
itt-ott akadozó karácsonyi mese
folyamatot.

Mivel az *Aranykulcsocska* zené
jét is Sáry szerezte, s a két be
mutató egymáshoz közel esett, sie
tek leírni: a gyermekszínházi elő
adásban se vallott szégyent.
Tolsztoj-változatú Fabábu (vagy
Burattino) kalandjait *Mosonyi Al*
frissen pergő, helyenként harsog
és ropogós színpadi szövege hoz
gyerekközelbe ismét. A rendez
Korcsmáros György félelmet
tempót diktált a társulatnak, b
zony megizzadtak itt azok, aki
szövegejtési és túlsúlynehézségei
kel küszködtek. Kimaradni azon
ban *innen* senki se tudott. Az irai
ugyanis — nagy művészi ravasz
ság ez — mindvégig fokozódot
A belefelejtkezés, a gyermeki azo
nosulás a színházban (némi szüne
után) egy szellemes, koncepciózu
játékmesternek köszönhetően is
mét maradéktalan lehetett.

Kozma György, grafikus

Kozma György: Azt, hogy semmit nem tudnak

5.

XXVII/38

ntése

segítséget. De mert
nagának is mindig a
a tette követői is
ek tudták, hogy
tetlent hozzák létre.
— a felszabadulás
ásos együttesek élén
anilyen makacs igé-
rt új és új utakat.
ezért mindig küz-
is mondhatjuk, tra-
tánc, amely színpa-
a felhőtlen derű, sőt
ehuja megelevenítés
az ő műhelyében
nivalót ölt, az ere-
teljesebb szelleme-
is vívódott Molnár
t az utat kereste, s
m sikerült kedvére,
ozzá, hogy másfele
űveinek java mara-
gét képezi táncmű-
. Az egész mai nép-

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

Kozma György: rajz

12.

Élet és Irodalom Bp. 1983 szept. 2. XXVII/35

Kozma György, grafikus

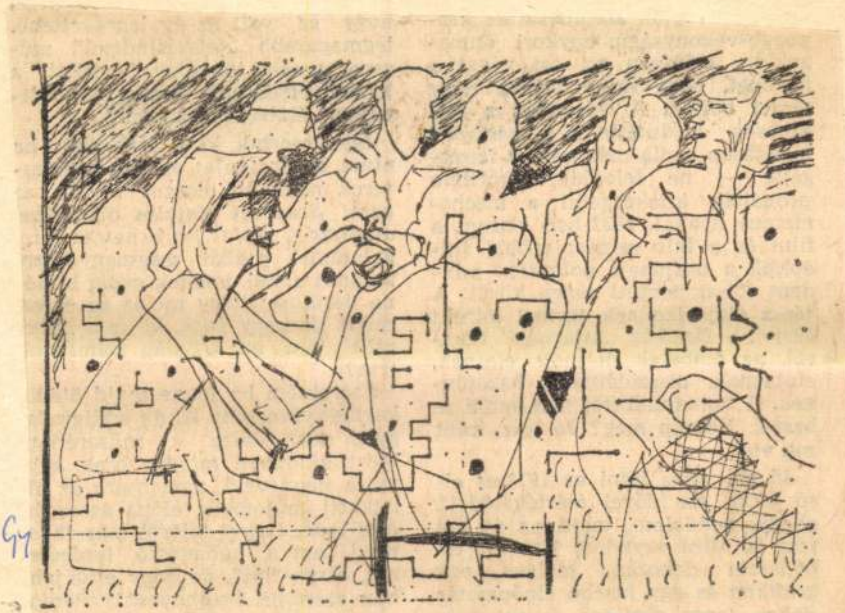

Kozma György–Wahorn András: Őszi reggel a klubban

Kozma György, grafikus

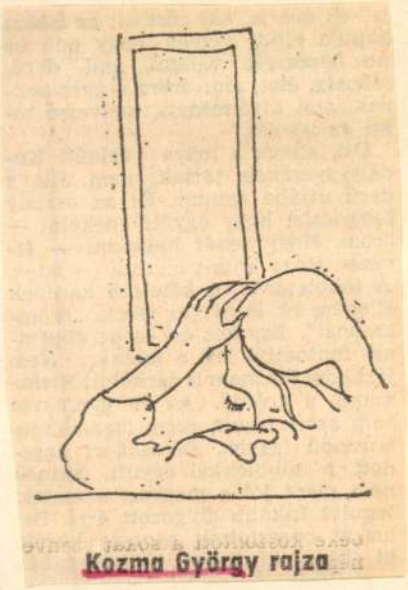

Kozma György: Rajz

Élet is Irodalom Bp. 1983. jan. 21. XXVII/3

11

Kozma György, grafikus

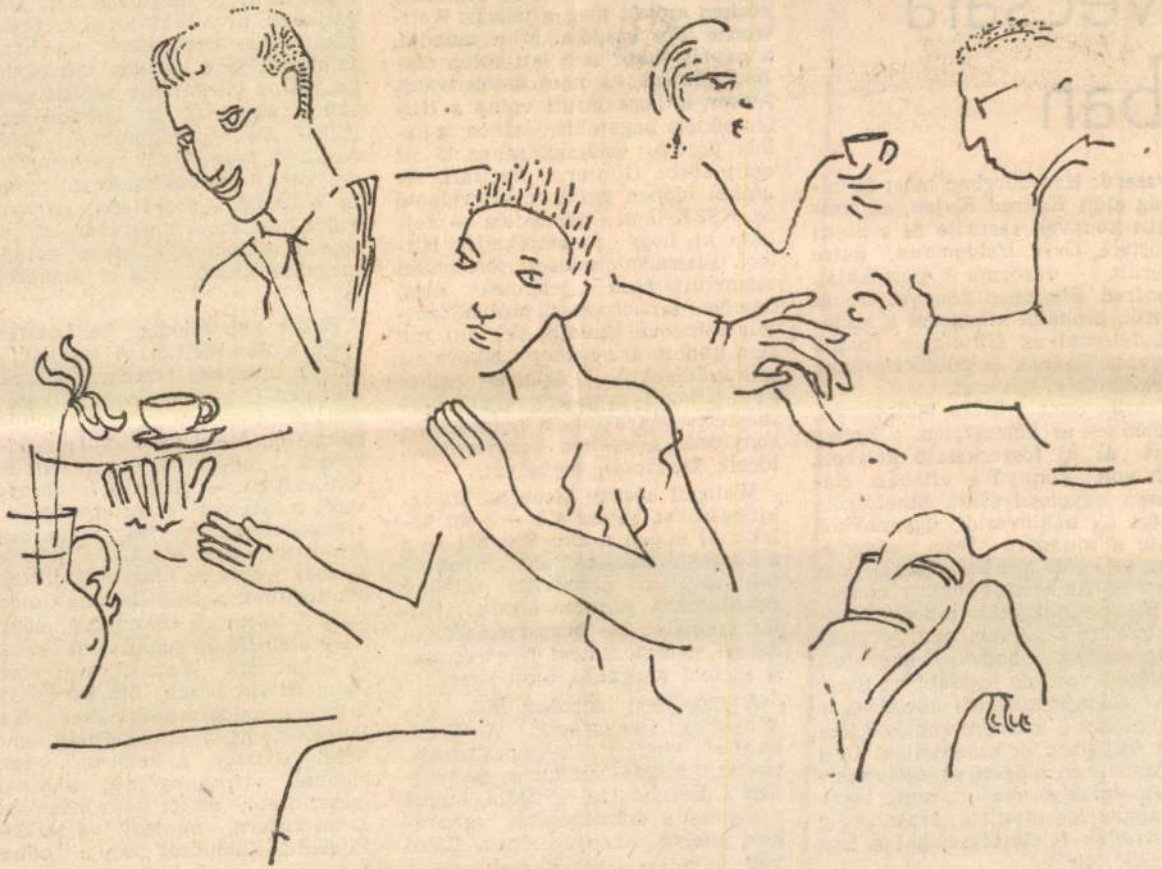

Kozma György rajza

5.

28. XXVIII/39

hogy az egész szerkesztőséget bemártsák. Az esettanulmány szerzője, Bissinger ugyanis mindjárt felforrósította a légkört azzal a megállapításával, hogy a hamisítás tervezett volt, de legalábbis a Stern szenzációhajhászásából következett. A naplókat a másodmezőnyhöz tartozó újságírók kommentálták. De a dokumentum mögött az egész szerkesztőség felsorakozott, amíg bombaüzletre számítottak. Most pedig azt vonják felelősségre, aki a legkevésbé felelős.

A Stern új főszerkesztője, Winter a közbekiabálások ellenére nyugodtan olvasta a hasonló értelmű mondatokat. A többi között: „Hitler személyisége hozzátartozik a német tudathoz, nem lehet és nem is szabad letagadni, amit adott."

A szópárbaj hirtelen más vágányokra kanyarodik. A Weltwoche kiadója megkockáztatja, tisztázni kellene, mikor és mennyiben áldozható fel a tiszta, etikus újságírás a szórakoztatás igényének, illetve kényszerének. Látni kell, mondja: a kérlelhetetlen verseny, a törekvés, hogy mindenáron

elkápráztassák olvasóikat, a többi lapot lekörözö meglepetéssel szolgáljanak, arra ösztönzi a szerkesztőket, hogy beszerezzék a finom falatokat. S a gondos mérlegelés, az adatok ellenőrzése helyett gyorsan kirukkolnak az ígéretes sztorikkal. Az informátoroknak pedig fizetnek. Igen — ezt nevezem én csekkönyv-zsurnalizmusnak, mondja Wallraff, s hozzáteszi, „az igazságot nem lehet megvásárolni, de sajnos ebben a világban minden megvásárolható, még a szakértők is."

Ekkor kapcsolódik be Loewenstern a Die Welttől. A jogállam — bár az urak egy része ezt a fogalmat nem ismeri — mondja, védi a szerkesztőségeket a kommunista picliktől. Mert mit csinál maga — fordul most már egyértelműen Wallraffhoz. — Álcázva, a környezetét megtévesztve besettenkedik a szerkesztőségekbe, hogy aztán megírja ostoba hazugságait. A jelenlevőknek nem kell magyarázni, hogy Wallraffnak a Bild-Zeitung módszerelt leleplező riportjaira, könyvére utal. De én senkit sem fizetek le — mondja Wallraff, s az álarc Egon Erwin Kisch óta egyébként is bevett dolog a szakmában. Különben pedig a Bild-Zeitung emberei sokszor a betöréstől sem riadnak vissza, ha meg akarnak kaparintani elzárt információkat. Loewenstern, mintegy válaszként kijelenti, különbség van a bűnös információszerzés és a keleti titkosszolgálatoknál történő adatszerzés

Kozma György, grafikus

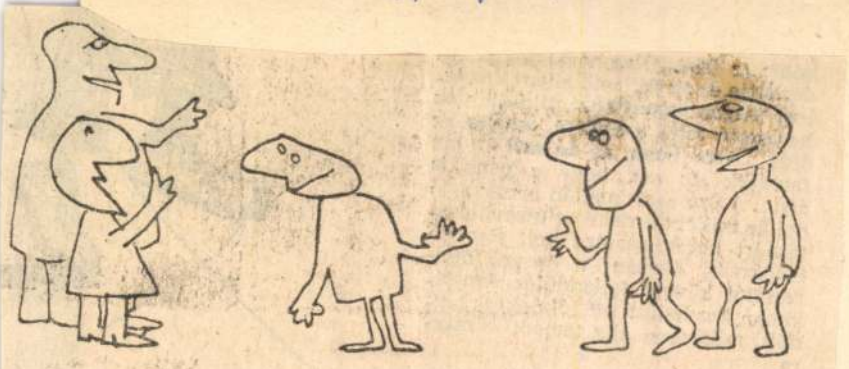

Kozma György: Érdekes, mostanában mindenki barátságos

Kozma György: Érdekes, mostanában mindenki barátságos

Élet és Irodalom Bp. 1984 szept. 14. XXVIII/37

erenc:

Kozma György, grafikus

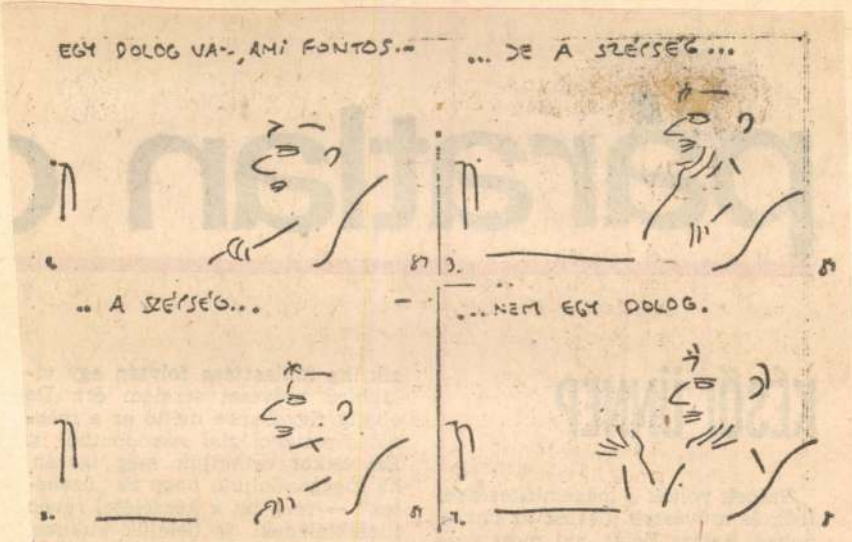

Kozma György rajza

10.

Kozma

Élet és Irodalom XXVIII/32

Kozma György, grafikus

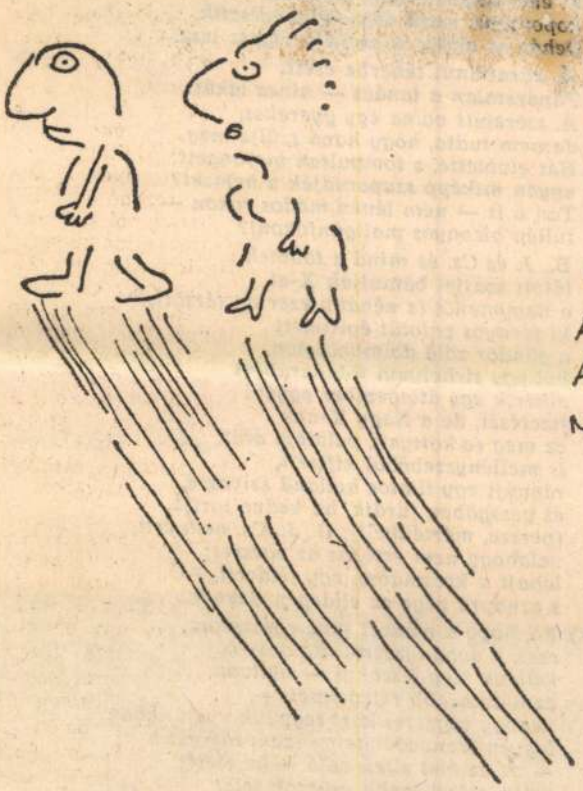

Kozma György rajza

Kozma

Élet

13.

XVIII /5

12.) *Fő, hogy a nemzet java egészséges,*
csak a dohányzásról, italozásról
kellene még leszokni — nyilván
az alantasabb rétegeknek —,
nehogy végzetes kárt tegyünk magunkban,
legyen szenvedélytelen szenvedélyünk
— ne az élet ellen való — az életé;
aztán előre, szebb csúcsok felé!

Kozma György grafikus

Kozma György rajza

Kozma György: Rajz

4.

Élet és Irodalom 1983. febr. 18. XXVII/7

Kozma György grafikus

Kozma György rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1983. aug. 5. XXVII/31

10

Kiadó igazgatója. Az idősebb jogán kérte az akkor pályakezdőt, ne használja ezt az aláírást, mert így könnyen össze lehet téveszteni őket. Igaza volt. Attól kezdve Bernáth László, ha nem a teljes nevét írja alá, sohasem bernáth-tal, mindig csak —bel—lel szignál.

Mellesleg: Bernát György a televízió új, ifjú dramaturgjának, Bernát Lászlónak — az édesapja.

Barabás Tamás

Szép kisváros. Sok műemlék. Tévériport. Lámpák. Felvétel indít! Csapó! (Dicsérjük a vá-

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

Kozma György, rajz

9.

Élet és Irodalom, Bp. 1983. júl. 8. XXVII/27

Kozmosz, 109 old.)

csodálkozni azon, hogy
es újabb (műfordítás)
íme: *Képtelen világ.*
gjelent verseskönyvé-
ltországból már kide-
z ő világa nem kerek,
tságos. Nem lehet ug-
nne, mint verébnek a
a világban váratlan
hasadoznak fel a lép-

vagy vízzé válnak a falak, elefántfüle van a „göbös éjszakáknak". Az 1981-es *Hajóroncs* verseiben a groteszk helyzetek, a nyelvöltögetés, a fölvett szerepek, a gunyorosság alig leplezhetik a már-már abszurd szenvedést. A felismerés, a megvilágosodás sem megváltás, újabb szorongást szül, hiszen a másik, a biztosnak hitt fal is „csupa omlás".

Ezt az omló világot, ahol „szépség, jóság: dirib-darab", a sérüléseket csak torz pofákat vágva lehet elviselni. Vagy úgy, ha stilizált, átlényegített dimenziókba lépünk át belőle. Néhány hangsúlyl

Kozma György, grafikus

Kozma György rajza

11-

XXVII/14

gyetlen órába sűrítenl
gét, érzékelhetővé ten-
omot, amit egy korára
tően visszaható kivéte-
véniség hagyott maga
kus teremtőről lévén
lez az anyagot min-
ára hordozó forma.
Mátyás János, a mű-
változatát kimódolva,
fejjel és hangzó betű-
arcképet Kodály Zol-
nit a tavalyi évfordu-
alójában sokkal több
entenáriumi kínálat.
lert szerencsés válo-
írásos és szóbeli
saiból, nem azért,
legsajátabb művek,
udvarának fényébe
ak azért sem, mert
az idézetekből rejtett

Vrozma Erzsébet
textilkereső

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 337-748, 340-726

Utunk 1979 nyár 17

1021

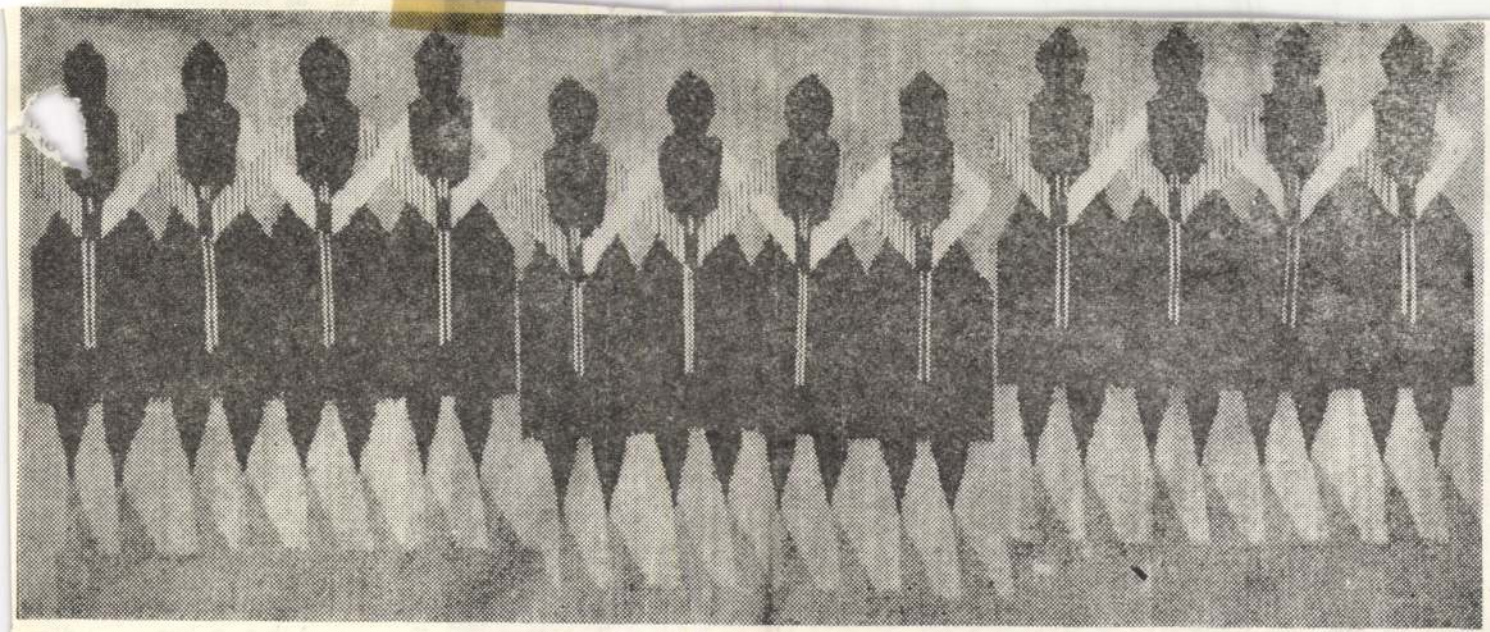

Kozma Erzsébet falisző nyege

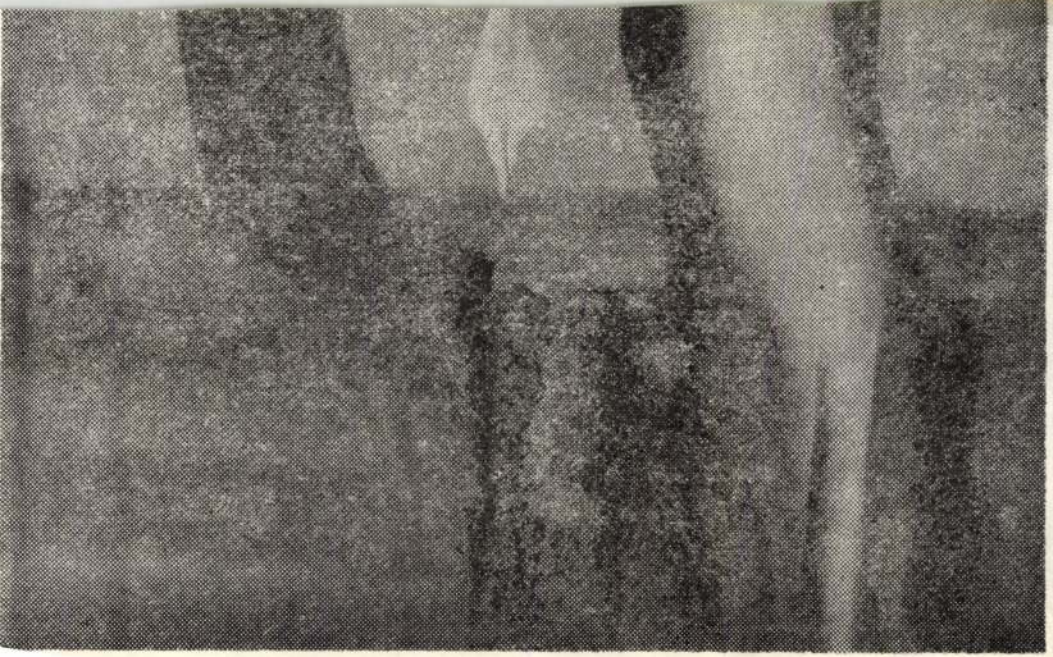

Mózes-Finta Edit: Ballada

tán az ablakhoz állt, hogy meggyőződjék: nem tér vissza senki.

Lilike loholt ki legelőször a Gáz- és Vízművek kapu[illegible]. Aprózott a megálló fel[illegible] sarkon éppen befordul[illegible]ott a busz, mert a két Bé[illegible]a, a Bodor és a Fodor sprinttel ugrott ki Lilike mellett, egykettőre elhagyták, s előtte kapaszkodtak föl a kocsira, míg a szegény lányt csaknem megnyomorította az összecsukódó ajtó. Aztán csak a Hadházi házaspárt látta. „Ezek már úgysem fordulnak vissza", vélte az öreg, s fürgén a géphez lépett.

— No nicsak, nicsak! — dörzsölgette örvendezve kezét. — Hogy ez a Lilike versolvasással tölti az estéit. Ez igen! Szegény kislány — motyogta Makk úr késlekedve, mert nehezen tudta fölelevenítení a következő versszakot.

— A kor, a kor... — dörmögte bosszúsan. — Nem ne-

Kozma Erzsébet

Herman Ottó mellszobra, Kozma Erzsébet műve. (Herman Ottó Múzeum, Miskolc)

Kepes Ugyay 1463 0645

Bizony nem olcsó előállítani Veres Győző számára a napi élelmet: naponta többek közt 1 kilogramm húst fogyaszt. Édesanyja azonban éppen olyan szeretettel készíti számára a bőséges ebédet, vacsorát, mint valaha odahaza a berekbőszörményi házacska konyhájában

MDK

Kozma Erzsébet

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 11.1.

Kozma Erzsébet
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1904 DEC 19

1021

Minden gondolatával, szavával a haladásért szállt síkra

Herman Ottó emlékünnepély a Kossuth Klubban

Péntek este a TIT Kossuth Klubjában meghitt hangulatú ünnepségen Herman Ottóra, a nagy magyar természettudósra, a tudományos és társadalmi haladás fáradhatatlan harcosára emlékeztek halálának 50. évfordulója alkalmából.

— Jelképes már az is, hogyan készültünk e megemlékezésre — mondotta Ortutay Gyula akadémikus, a TIT elnöke, ünnepi beszédében. — A béketanács javasolta, hogy a TIT, a Hazafias Népfront, a Néprajzi Társaság és a Természettudományi Múzeum együtt emlékezzék a nagy halottról, *hiszen mindegyikük joggal sajátjának érezheti.* A nagy tudósra, politikusra emlékezünk, aki *egész életével, tudósi, emberi magatartásával ma is példa lehet.*

Tizenhárom éves korában jelentkezett 48-as honvédnak, és a kegyetlen sors úgy akarta, hogy hat évig az általa annyira gyűlölt Habsburg-rendszert kellett szolgálnia, mint katona. Részt vett később a lengyel szabadságharcban, az észak-olasz partizánmozgalmakban, mindenhol *ott volt, ahol szóval, tettel harcolni kellett a szabadságért.* Később, fokról fokra ez az egyszerű preparátor, majd múzeumi tisztviselő fáradhatatlan kitartással, lobogó hivatásszeretettel *kiváló tudóssá képezte magát.*

Író volt és újságíró, politikus és társadalomtudós, természettudós — és ott bábáskodott a Magyar Néprajzi Társaság születésénél is, a magyar néprajz tudománya is a maga halottjának tekintheti. Fáradozott a Néprajzi Múzeum megteremtésén, övé a fő érdem, hogy megszületett a Néprajzi Múzeum törzsállománya, s végül legutolsó gyűjtésével a Mezőgazdasági Múzeum törzsanyagát is megteremtette. Alapvető nagy munkái a magyar halászatról, a magyar házról szóló monográfiái. A magyar nép arca és jelleme című műve a maga korában szenvedélyes vitákat váltott ki. Herman Ottó minden vitában, *minden gondolatával, szavával a társadalmi, a tudományos haladásért, az igazságért szállt síkra,* megalkuvást nem ismerve.

Külön adósságunk, hogy nem ismerjük még ma sem teljes gazdagságában életét — hangsúlyozta Ortutay Gyula beszédében —, adósságunk, hogy nem adtuk ki még számtalan írásának teljes gyűjteményét.

Herman Ottó, a politikus és társadalomtudós szervesen, harmonikusan egészítette ki Herman Ottót, a természettudóst és a művészt. Az ősz szakállú, hatalmas termetű aggastyán odaállt a tüntető munkások és a kardlapozó rendőrök közé, dicsőítő vezércikket írt a párizsi kommünről, lenyűgöző erejű gyászbeszédet mondott bálványozott politikai mintaképének, Kossuthnak hamvai felett. De ugyanez az ember tartotta azokat a feledhetetlenül gazdag ismeretterjesztő előadásokat, amelyek ma is mintaképül szolgálhatnak. Vizsgálta a magyar föld állatvilágát, nevéhez fűződik a madártani kutatások megszervezése, az ornitológiai központ megteremtése és abban az időben, amikor nagy tudósok is beérték a puszta rendszertani kérdések vizsgálatával, Herman Ottó már funkcionális problémáira hívja fel a figyelmet.

Az ünnepi megemlékezés után leleplezték a Kossuth Klub előcsarnokában *Kozma* Erzsébet alkotását, Herman Ottó szobrát.

Sz. I.

NAPI KRÓ

— **Szipka József,** hazánk moszkvai nagykövete pénteken este fogadást adott az 1965. évi szovjet—magyar kulturális munkaterv aláírására Ilku Pál művelődésügyi miniszter vezetésével Moszkvába érkezett magyar küldöttség tiszteletére. A fogadáson megjelent Jekatyerina Furceva, a Szovjetunió művelődésügyi minisztere, Szergej Romanovszkij, a külföldi kulturális kapcsolatok állami bizottságának elnöke és még számos más közéleti személyiség.

— **A magyar—ghanai** műszaki és tudományos együttműködési megállapodás keretében egy építőipari és oktatásügyi küldöttségünk tartózkodik Ghanában. A két küldöttség tagjai accrai nagykövetségünkön sajtóértekezleten számoltak be munkájukról. Az építési szakemberek új helyi építőanyagot fedeztek fel, az oktatásügyi szakemberek pedig megállapították, milyen szakmai segítséget nyújthat különböző területeken Magyarország.

— **Konferenciát tartottak** Budapesten az európai szocialista országok könyvtártudományi és módszertani központjainak vezetői. A tanácskozás pénteken ért véget.

— **Két képzőművészeti tárlat** nyílt meg pénteken. Wanyek Tivadar jugoszláviai festőművész munkáiból a Fényes Adolf-teremben rendeztek kiállítást, a Csók István Galériában pedig Tamás Ervin festőművész művei kerültek a közönség elé.

— **Az NDK nemzetközi gyermekrajz-pályázatának** 20 000 rajzából háromezret magyar gyermekek készítettek. A bíráló bizottság húsz magyar gyermeket jutalmazott pályaművéért; Lendvai Antal, a székesfehérvári Rákóczi általános iskola tanulója aranyérmet nyert. Pénteken délután a Hámán Kató úti úttörőházban ün-

— **Ybl Miklós emlékünnepséget** rendeztek pénteken a XIV. kerületi Ybl Miklós Építőipari Technikumban a névadó születésének 150., s a tanintézet alapításának 85. évfordulója alkalmából. Az ünnepségen méltatták a világhírű építőművész életét, munkásságát, és elmondották, hogy az elmúlt nyolc és fél évtizedben csaknem nyolcezren tanultak a tanintézetben.

— **Fejlesztik** a XI. kerületi OTP-hálózatot. Jelenleg a Fehérvári út 29. szám alatt épül irodahelyiségük, később a Kosztolányi Dezső téren létesítenek új fiókot, s a kelenföldi lakótelepnek is lesz OTP-kirendeltsége.

BEVÁS

— **A világ egyik legnagyobb textilkollekciójával** rendelkezik a Pamutnyomóipari Vállalat. A textiltervezőknek több mint 80 ország vásárlóinak ízlését, s a nem kevésbé igényes hazai vásárlók kívánságait kell kielégíteniök. A minták választéka az utóbbi időben mintegy 60 százalékkal gyarapodott. A ruhaanyagok ez évben körülbelül 10 000 féle szín- és minta-variációval készültek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kozma Erzsébet

NÉPSZABADSÁG

1964 DEC 19.

Herman Ottó emlékest a Kossuth Klubban

Herman Ottó halálának 50. évfordulója alkalmából emlékestet rendeztek pénteken a Kossuth Klubban a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a Hazafias Népfront, a Néprajzi Társaság és a Természettudományi Múzeum.

Az ünnepségen sok érdeklődő jelenlétében *dr. Ortutay Gyula* akadémikus, a TIT elnöke méltatta a kiváló természettudós és politikus termékeny munkásságát.

Ezután a klub I. emeleti díszermében leleplezték Herman Ottó mellszobrát, amelyet *Kozma Erzsébet* szobrászművész készített. A Néprajzi Múzeum és a Természettudományi Múzeum a klubban közös kiállítással adózik Herman Ottó emlékének. Az ünnepi est művészi műsorral ért véget, amelyben közreműködött *Básti Lajos, Bánffy György, Mikes Lilla, Lorenz Kornélia* és *Gerencsér Ferenc.*

Az Európai szocia
könyvtártudományi
tani központjainak
ferenciát tartottak
Az 1959. évi berlini
után ez volt a máso
hogy nemzetközi n
cseréljék ki tapaszt
szakemberek. A Ko
ban megtartott tanác
Sz. Csubarjan a szo

get.

tudja? A társaságot mindenesetre felrakták a ponyvával fedett két teherkocsiba, behozták Pest határáig, s ott szélnek eresztették. S az egyik autó ülésén — becsempészve a transzportba — ott

együtt is ebédelt valami eldugott kisvendéglőben még két Eckhardt Mária: egy barna és egy szőke. Egyik irodai tisztviselő, a másik házi varrónő és szolnoki menekült.

Könnyelműség volt?

Veres

V. 2. Zoltánné, l. Kozma Erzsébet.

K. Gy. II 5851

Siebenbür

bearbeite

Oskar v.

Lieferung: 399 oder Ba

NÜRNBE

Verlag von B

(Emil Ki

Ausstellung: Wien 1873.

cittavecchiai ember is tudta, miféle fajzat az ő szirénája.

Megkérdeztem a fókamutogatótól, hogy mennyire tartja a szirénáját. Száz forintot kért érte.

— Nem ér többet tíznél, — válaszoltam.

Amikor egy óra múlva Bol felé készülődtünk, nagy rémületemre megjelent az ember a parton a fókakölyökkel a hóna alatt.

— Adnak az urak ötven forintot érte?

— Szó sincs róla!

— Hát negyvenet?

— Nem!

Rászóltam az emberekre, hogy siessenek már a készülődéssel, különben még nyakamban marad a sziréna.

Amikor felvontuk a vasmacskát, már csak harminc forint volt az ára.

Mire kifeszítettük az öregvitorlát, húsz forintra tartotta.

Nekem hideg verejték gyöngyözött a homlokomon... A kutter lassan megindult.

— Ad érte tizenötöt? — kérdezte a parton álló ember.

— Nem lehet!

Kissé elgondolkozott, aztán haragosan megcsóválta a fejét.

— Ha addig élek is, tízért még sem adom. Majd megbánja az úr!

Azzal kevélyen hátat fordított a hajónknak és visszament a szirénájával a nagykorcsma felé. Kész szerencse, hogy horvát ember volt. Az mind makacs. Az olasz már régen ideadta volna. És én törhettem volna aztán a fejemet a megoldatlan problémán, hogy miféle hivatást tölthetne be a fóka a budapesti ember háztartásában?

---

a kis fürdőházba és a molóra vezet, egymással ölelkező vizi nimfákból van konstruálva. Kissé banális. . . .

— Ohó! Remekmű! — kiáltotta Dénes Gyula őszinte elragadtatással. — Kinek építed ezt a tengerparti csodalakot?

— Már készen van, — mondotta Kálmán.

— Hol? — tudakolta Kornélia, aki folyton a nagy gonddal kidolgozott rajzot nézte.

— Az isztriai tengerpart egyik legregényesebb helyén.

— S ki a boldog tulajdonosa? — kérdezte Gyula.

Kálmán meghajtotta magát.

— Tarassay Kálmánné született Könyves Kornélia úrnő ő nagysága!

— Én? — kiáltotta Kornélia kitörő örömmel.

Kálmán folytatta:

— Az orvos néhányszor mondotta, hogy a feleségem kissé ideges. Helyes, — gondoltam, — megzsongatjuk őnagysága idegeit, s fölépíttettem a villát. Nos, Nelli, amely pillanatban óhajtod, csomagolunk, s én elkísérlek a villába.

Kornélia komolyan szemébe nézett a férjének, aki kezet csókolt és távozott.

Amikor Kornélia és Gyula egyedül maradt, az utóbbi tréfásan vonogatta vállait.

— Látod, — mondotta, — mi ostoba színészek azt hisszük, hogy csak a színpadon vannak végszavak és csattanós fordulatok, hogy csak a stilizált élet érdekes . . .

Dénes Gyula, miután hugától elvált, sétálni ment a rengeteg parkba. Örült, hogy kissé magára maradhatott s elgondolkozhatott. A hajnali merénylet motoszkált a fejében. Őszintén szerette a bárót, akinek lelkében sok rokonvonást talált.

Csodálkozott, hogy a bárót általában olyan helytelenül ítélik meg. Még Kornélia is. Örült, hogy alkalma nyílt a

A Műcsarnok téli tárlatából

VERESS ZOLTÁNNÉ: Zizi

— Látta?

— Én nem, de sokan beszélték a lesinaiak közül . . .

Már annyira előtte jártunk, hogy nem folytathattuk a társalgást. De aztán keletnek fordultunk, a lesinai csatornába, amely Cittavecchia felé visz. Ha az embernek alkalma nyílik, hogy adriai szirénát lásson, azt nem szabad elmulasztani.

Az egész hajónép időközben békén elszunnyadt már. Magam a kormány mellett ültem, a lelkemet pedig betöltötte a komoly és nemes önérzet, amely a felelősséggel teljes poszton virrasztó férfi lelkét joggal betölti.

A szél megint megerősödött és nekem a józan ész törvényei szerint le kellett volna szedetnem a csúcsvitorlát. Sajnáltam azonban a kutter orrán horkoló Toniot felzavarni és magam is nagyon kényelmesen ültem a pokrócom alatt. A yacht élesen szeli a habokat, a drótkötelei pedig muzsikálni kezdenek, mint egy óriás hárfa húrjai . . . Egyszerre — óh irgalom atyja ne hagyj el — alig két hajóhossznyira előttem a szürke sziklák egész hosszu sora zárja el a szorost . . . De hiszen erre nem lehetnek szirtek! Megnéztem a nagy mappát! Vagy irányt tévesztettem volna? Lehetetlen, — alkonyat óta a világító tornyok után igazodom.

Mialatt mindezt elgondolom, nekivetem magamat a kormánynak és kiszorítom a rudat a korláton túl. A kutter felágaskodik, — tajték csap az arcomba, — a szél keresztbe kapja minden vitorlánkat és egy pillanatra haránt fekteti a yachtot . . . A födélzeten alvó emberek kapálódzni kezdenek; Isten csodája, hogy egyikük sem fordul a tengerbe . . . A sötét kajütből dobogás és csörömpölés hallatszik . . . A hajó megint talpra áll. Most már szél ellen fordult. A nagy vitorlaág dörögve pendulázik a fejünk fölött, a vászon pedig üresen csattog a szélben. Megkönnyebbülten látom, hogy a szirtek a kormány

Veress Zoltánné

158. KÉZDISZENTLÉLEKI KOZMA ERZSI, VERESS ZOLTÁNNÉ: Zizi.

Ste

Műcsarnok 1904/5. téli

A

„Könyves Kálmán"

magyar műkiadó részvénytársaság

kiállítási termében

VI., Nagymező-utca 37–39. sz.

Magyar festőművészek

eredeti művei vannak állandóan kiállítva, amelyek igen méltányos áron megszerezhetők havi részletfizetésre

Ugyanott kaphatók **a legnagyobb magyar festőművészek** legjobb munkái fényképekben, heliogravureban, fénynyomatban és szines kivitelben.

Szabad bemenet!

Kozina Sándor

KOZINA SÁNDOR festőművész neve különösen azon szempontból érdemli meg figyelmünket, hogy életpályájához itthon nagy várakozást fűztek. Egy kortársa abban a kis füzetben, melyben azt fejtegette, hogy a nemzeti játékszínnek tulajdonképen Pesten van-e helye avagy Budán? azt írta róla Viaskody Károly álnév alatt 1834-ben „Okok" című munkájában: „Hogy pedig Képírónk is lesz, classicus nemzeti képírónk, azt Kozina Sándor vissza jövetele az olasz attelierekből, hol már 5 évtől óta (ide nem számolván bécsi cursusát), tartózkodik, be fogja bizonyítani. Kozinát nem csak az én csekélységem — írja Viaskody — mint a nagy Ifjúnak testi lelki barátja, hanem kegyelmes Nádorunk is ismeri; Kinek is nagylelkű pártfogása az Ifjut olasz földre segítette". F. J.

—286.

Művészet 1909 139.l.

i iskola.
ól.

fejét Ámor fogja, hogy
t karolta át, jobbjával
Testét a csipőtől kendő

cm. — Lelt. sz. 1189. —
initől 700 lirán, vagyis
sztus 31-én (246–895). —
895 és az 1895 november
t. — Az elszámolást jóvá-
1 (635–900) és az 1901
464–901).
. l. — Verzeichniss Nº 81.

21

386 –
MAGYAR MŰVÉSZET

KOZINA SÁNDOR (1808—1873): FÉRFIARCKÉP (ZALABÉRI HORVÁTH FERENC KÉPMÁSA). Olaj; vászon
Gróf Wickenburg Márk hagyománya, 1926

MUNKÁCSY MIHÁLY (1844—1900): KÖPENYES FÉRFI (TANULMÁNY A „ZÁLOGHÁZ"-hoz 1873—74.). Olaj; fa

Kozma Sándor

festő

Lásd a autokat

1830–1835 ig

Schafft Ágostonnál

KOZINA SÁNDOR (Felsőság, 1801 – Felsőpulya, 1873)

A magyar biedermeier egyik legjelentősebb festője. Pesten Pesky Józsefnél, 1826-tól Bécsben id. Peter Krafftnál tanult. Ezután három évet Olaszországban töltött. Arcképfelfogását Füger befolyásolta. József nádor ösztöndíjával Itáliába ment.

1835-ben Budán működött, majd a Felvidéken és Nagyváradon dolgozott. 1841–44 között Oroszországban, Odesszában és Szentpétervárott festett, innen visszatérve pedig megfordult Németországban. 1844-től 1849-ig otthonában, Felsőpulyán dolgozott. Majd Párizsba utazott, 1851-ben Londonban voltak sikerei, majd az Egyesült Államokban és Mexikóban dolgozott, ahonnan csak 1857-ben tért haza. Munkássága legjelentő-

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

Kriehubers. Wien 1955; Pataky 1960.

337. Liszt Ferenc arcképe, 1838

21.

litogr., p., 450x300 mm
Jelezve b.l.: Kriehuber 838; j.l.: Gedr. bei Joh. Höfelich; k.: F. Liszt (aláírása)
Felirata: An Liszt's Bild. (M.G. Saphir verse. Teljes idézésétől eltekintünk); lent: Eigenthum und Verlag der K.K. Hof- und priv. Kunst- und Musikalien Handlung, des Tobias Haslinger in Wien.
SzM ltsz. 42.822

A térdképen a fiatal ünnepelt zeneszerző, és zongorista virtuóz karosszékben ül. Egyszerű, fekete, magasan záródó kabát az öltözete, nyakán fekete kendő. Fejét kissé balra, magasra emeli, arcán derű, kedves mosoly, haja hullámain megcsillan a fény. A művész

sebb részét akvarellel készült arcképei és vedutái alkotják. Művei javarészt külföldön szóródtak szét.

Irod: Bayer J.: K.S. M 1907. 19; Berzeviczy 1907, 25; Héjjas 1939; Csatkai E.: K.S. elfeledett magyar biedermeier festő. MÉ 1970, 24.

Sz.J.

339. Önarckép, 1832 *19.*

o., v., 73x58 cm
MNG ltsz. 6097

Az önarckép megfestésére Firenzében került sor, ahová Kozina első útja vezetett. A képen vihar utáni, alkonyodó égbolt előtt áll. A sötét felhők mögül halványan dereng az ég kékje. Lent az Arno ligetes partja, hátrább a város híres épületeinek tornyai. A messzeségben még szakad az eső, a folyón halászbárkák ringatóznak, a parton pirosernyős alakok. Kozináról leírták, hogy jókülsejű, művelt, nagyvilági férfi volt, aki számos nyelven beszélt, és minden társaságban megállta a helyét.

Az alak és a tájkép összekapcsolásának módszerében Kozina kiemelkedő helyen áll a XIX. századi festészetben. A finoman részletezett táj előtt felmagasodó férfi alakjának monumentalitása, a dekoratív és nagystílű Peter Krafft hatását is jelentheti. A karakterben megnyilvánuló lágyság, a telt, puha formák elkerekítése viszont Kozina stílusának jelentkezését jelzi.

Irod: Bayer J.: K.S. M 1907, 19; Berzeviczy 1907, 25; Lyka MM; Héjjas 1938, 22; Csatkai E.: K.S. elfeledett magyar biedermeier festő. MÉ 1970, 24; Lyka Károly kéziratos hagyatéka az MTA MKCS adattárában.
Kiáll: OSZM Az új szerzemények 1926–1931. Bp. 1931; Magyar Művészképmások. Szépművészeti Múzeum, Bp. 1931, 18.sz.; A magyar biedermeier kiállítás. Műcsarnok, Bp. 1937–38. XIII. 408.kép.

Sz.G.

340. Zalabéri Horváth Ferenc arcképe, 1835 körül *20.*

o., v., 66,5x51 cm
MNG ltsz. 6137 T.

A XIX. századi magyar arcképfestészet dísze ez a képmás. A fiatal nemes alakja plasztikusan jelenik meg az érzékenyen megformált háttér előtt. Láthatóan a festő legnagyobb gondja az arcformák ábrázolása volt. A romantikus köpeny hatásos keretet ad az arcnak. Az egész kép színvilága a mély, meleg barnákra, okkerekre van hangolva.

A kép gondos rajzossága a bécsi akadémia közelségét jelzi. Kozináról tudjuk, hogy már egészen fiatalon Füger modorában festett arcképeket. E festmény átszellemültsége és eleganciája jól összevágott a régebbi mester eleganciájával, emelkedettségével. Füger klaszszicizmusa Kozinánál valamiféle középeurópaias nemesi romantikává változik. 1936-ban

Kozinát a Honművész így ajánlotta a közönség figyelmébe: „arcképein a meglepő hasonlatosság, finom ecsetvonással, s művészi tökéllyel párosulva bélyegzik..."

Irod: lásd előző Kat. sz.
Kiáll: OSZM Új szerzemények kiállítása 1926–31, Bp. 1931, III. 44.sz; A magyar biedermeier kiállítás. Műcsarnok, Bp. 1937–38. XII. 394.

Sz.G.

341. Két portré egy rajzsorozatból: Pulszky Ferenc, Fejérváry Gábor, 1837 *20.*

cer., akv., p., 226x185 mm, 225x182 mm
MNG ltsz. 1951–4435, 1943–3702

A két rajz a magyar szellemi élet két jelentős személyiségét mutatja be azonos méretben, technikával, feltehetően litográfia-sorozathoz készített rajzok formájában. Pulszky Ferencet, a magyar művészettörténetírás romantikus korszakának kimagasló alakját fiatal korában, utazásai során barátság fűzte Fejérváry Gáborhoz, a korszak jelentős amatőr műgyűjtőjéhez. Együtt is utaztak Olaszországban, vitatkoztak az antik és a reneszánsz, majd a középkori művészet alkotásainak értékelésén. Elképzelhető, hogy Kozina már a 30-as évek elején ismerte őket, bár a portrék pesti éveiben készültek. A portrén Pulszky Henszlmann Imre barátja, a magyar művészettudomány egyik megteremtője, még egészen fiatal, de határozott és racionális egyéniség; az idősebb Fejérváry Gábor viszont kicsit merevebb arckifejezésű, kevésbé önálló ítéletű, külsőségekre is adó középkorú férfi. A portrék kis méretei ellenére is megfigyelhető biztos jellemábrázolása, Kozina figyelmét és tiszteletét fejezi ki az ábrázoltak felé.

Irod: Marosi E.: Das romantische Zeitalter der ungarischen Kunstgeschichtsschreibung. Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio historica Tomus VII. Budapest 1965. 43–78; valamint az előző tételek irodalma.

Sz.J.

342. Három gyermek portréja, 1848 *42.*

o., v., 104x82 cm
Mgt.

Az európai romantika legszebb, tájba helyezett portréit idéző festményen három gyermeket látunk. Az elegáns parkháttér fái, bokrai előtt nyírfából ácsolt, lomboktól befont kerti széken egy 13–14 éves leányka ül, bátyja mögötte áll, öccse fejével hozzáhajol és bal kezére teszi testvéri szeretettel a kezét. A leány kezében parányi virágcsokor, nefelejcsekből és kenyérvirágból. A gyermekek nem tekintenek egymásra, mindhárman önálló portré személyiségei, akiket csupán összeboruló testtartásuk fűz egybe. A romantika korában a csoportportrékat úgy komponálták, hogy az alakokat összefűző közös eszmét, – pl. a családi összetartozást – félreérthetetlenül érvényre juttassák. Ezt Kozina fi-

nom gesztusokkal ábrázolt alakjai is kifejezik. A kép legnagyobb értéke a szépen kiérlelt színvilág, mely Kozina hosszas itáliai tartózkodásáról árulkodik. A lokálszínek a szórt aranyos-szürkés tónusban kissé háttérbe szorulnak, a meleg barnák közül kiragyogó rózsaszín ruha, szürkés-lilás árnyékaival, és az elefántcsontszínű felhőkkel teli, hátul kivilágosodó ég harmonikus együttest alkot.

A kivételes festői kvalitásokkal rendelkező képet Kozina 1848-ban készítette, mikor Szemere Bertalan meghívására Pestre utazott vidéki elzárkózottságából. A miniszter nem tudott Pestre jönni, így Kozina elfogadott más megbízásokat is. A szerencsésen fennmaradt mű a szájhagyomány szerint három Pejacsevics gyermeket ábrázol.

Irod: Csatkai E.: K. S. elfeledett magyar biedermeier festő. MÉ 1970, 24.

Sz.G.

343. Szemere Bertalan képmása, 1851 *65.*

o., v., 95,5x70 cm
Jelezve j.l.: Kozina 18.. (utolsó két számjegy hiányzik)
MNM TKCs ltsz. 1554.

Szemere Bertalan (1812–1869) politikus, miniszterelnök, író, az MTA tagja. A kép 1851-ben Párizsban keletkezett, de a festő és a modell, mint már említettük, itthon is kapcsolatban álltak egymással (v.ö. Kat. 342 és Szemere B.: Naplóm I.köt. Bp. 1868. 125.l.). A kép XIX. századvégi másolata a miskolci Hermann Ottó múzeumban. A feltűnően meleg színezésű portré, a kabát feketéje, a haj és a szakáll barnája hatásosan emeli ki az arc világos foltját. A jobb kézben tartott újság a száműzetésben is aktív politikust, a divatos ruha a társasági embert állítja elénk. Könnyed, kissé fáradt testtartása érdekes ellentétben áll az arc magabiztos kifejezésével.

Irod: ThB XXI. (1927). 370; Éber-Gombosi I.k. 290; TKCs 1959, 23; Rózsa 1977, 42.sz; Csatkai E.: K.S. elfeledett magyar biedermeier festő. MÉ 1970, 31–33.

R.Gy.

344. Önarckép, 1850 körül *66.*

o., v., 62,5x50 cm
Jelzés nélkül
Pécs, JPM ltsz. 59.155. Vétel Török Lajostól, Pécs, 1959.

A finom, gondos ecsetvonásokkal megfestett fürtös, vörösesbarna haj, puha körszakáll és bajusz keretezi a plasztikusan megfogalmazott, gondolkodó elmére valló, domború homlokú, nemes vonású arcot, amelyből határozott, dacos tekintet villan felénk. A ruha nagyvonalúan megfogalmazott. A sötét zakó foltját zöldeskék dekoratív vonal fogja össze, illetve töri meg az anyag ráncolódását érzékeltetve. A fehér ing és a fekete nyakkendő rendkívül anyagszerű a határozott, vastagabb ecsetvonásokkal keltett fényekkel és árnyékokkal. A kép a francia realista festészet (Gustave Courbet) hatását jelzi.

Latkóczynak még két önarcképét ismerjük a miskolci múzeum gyűjteményétől.

Cs.M

LIEDER, FRIEDRICH JOHANN GOTTLIEB (Potsdam, 1786 – Pest, 1859)

Német eredetű arcképfestő: Párizsban tanult, Jacques Louis David tanítványa volt az akadémián. 1824-től a bécsi képzőművészeti akadémia tagja volt. 1830-tól Nagyszombatban, Pozsonyban, majd a negyvenes évek végétől Pesten élt. Sok magyar főúr megfestettette portréját vele, litografusok és rézmetszők számára is készített arcképeket. Budapesten, Mosonmagyaróvárott és Pannonhalmán őrzik jelentős műveit.

Irod: Naményi L.: L.F. M II. 1903. 344–350.

345. Héderváry Viczay János portréja, 1827 *19.*

cer., akv., 195x145 mm
Jelezve j.l.: Lieder F. 1827
Mosonmagyaróvár, Hansági Múzeum

341/1

358

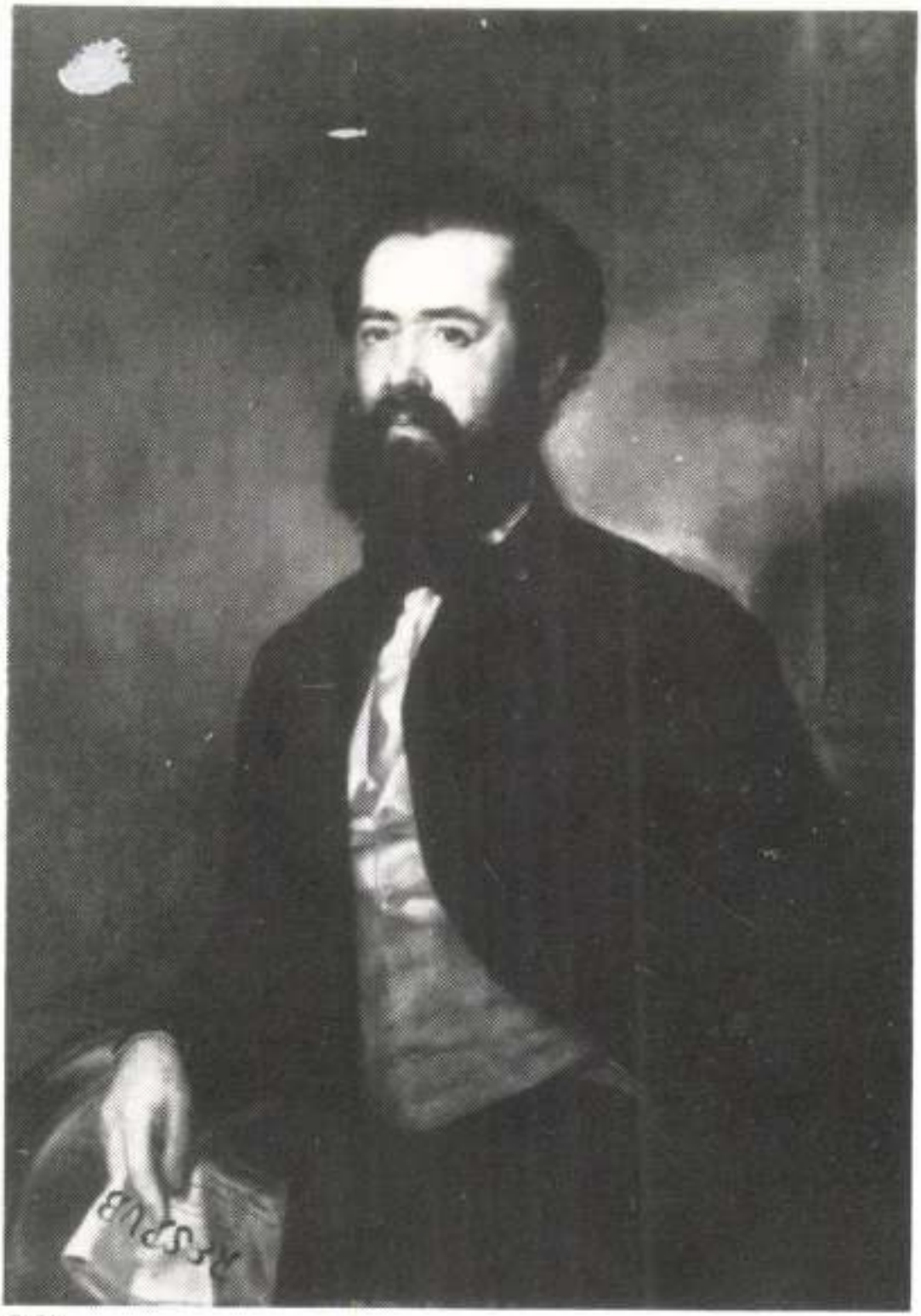

343

310

308

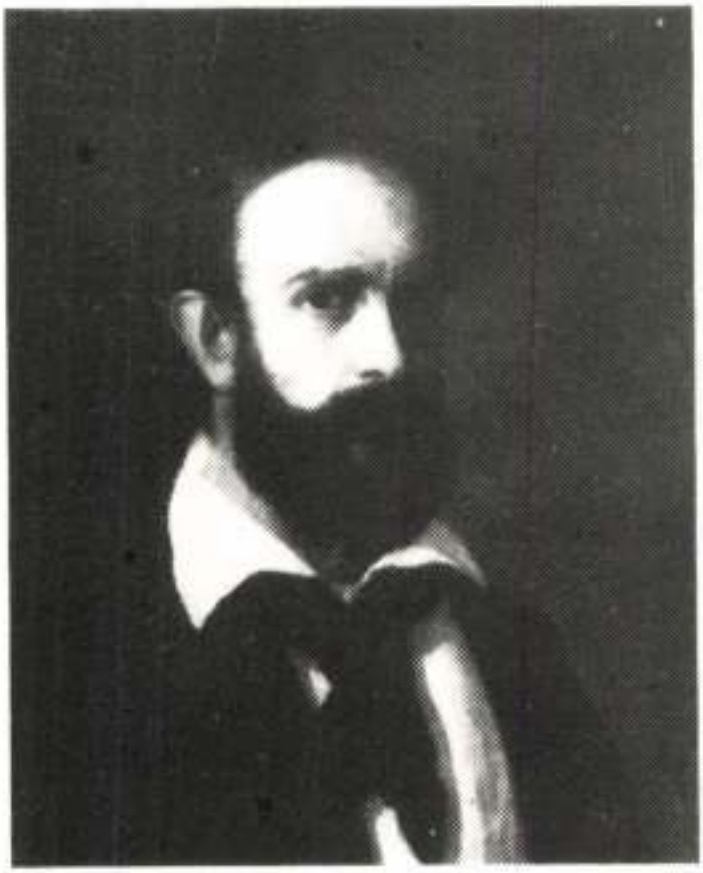

344

Kozár Mária

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1021

Kozár Mária: Eluard illusztráció

ormák játékossága, a csengő-bongó
ímek zenéje, a dallamosság. Mes-
erkélt, affektált, felszínes. Jó hatá-
ú azonban a játékosság, könnyed-
za, zeneiség azoknál a nagy költők-
él, akik egészséges érzelmi világot
nekelnek meg, nem díszleteket, ha-
em friss természeti képeket feste-
k, eredeti stílusképeket alkotnak.
sokonai sajátosan debreceni roko-
ót teremtett: bájos, könnyed, ke-
es, változatos, játékos, zenei,
yanakkor szelleme és kifejezés-
ódja az egészséges debreceni népi
lajból ágazik ki.

F(arsangyi) Z(oltán)

Kozma Sándor

festő

l.

Berzeviczy Albert

Régi emlékek

1853-1870

Bp-1907

25, l

estben.

1912

-iki 2172 sz. leirattal 800

29-én.-- Elszámoltatott 1912

331-912
lt. 6904.

5

Kozma Sándor

Cód

Hájas János: A magyar biedermeier-kor művészete. Magyar Művészet 1938. 22. l.

1/3-os dobozban ... P —.40 és —.50

REGGELIHEZ JAMET 10 dkg ... P —.20
barack, eper, meggy, málna, áfonya stb.

ZÖLDBORSO	1 kg	P —.72	1/2 kg	—.40	1/4 kg	—.26
VAJBAB	1 „	P —.80	1/2 „	—.45	1/4 „	—.27
SPÁRGA	1 „	P —.98	1/2 „	—.58	1/4 „	—.30
LECSÓ Döry	1 „	P —.98	1/2 „	—.54	1/4 „	—.30
PARADICSOM	1 „	P —.80	1/2 „	—.46	1/4 „	—.20

1/10-es süritett paradicsom ... P —.10
Hungária lecsó 1 kg... P —.66 1/2 kg P .36

Tölteni való paprika paradicsomban 1 kg P -.80 1/2 kg — 50

1 kg kitünő minőségü Vénus **étolaj** sütésre, főzésre, salátára ... P **1.80**

3 dob. I-a szardinia kitünő olajban ... **P —.96**
1 „ Tonhal ... P —.40
1 „ 4 nagy halas i-a szardinia ... P — .68
1 „ 20 dg pisztráng szeletek ... P — .82

1 csomag 150 lap toil

6 drb 1/4 kg-os II-a szappan ... P —.96
1 „ I-a Liz mandula szappan ... P —.18
1 kg buzakeményitő... P —.58

Minden megrendelést leggy

1 kg BUZADARA... **P —.40**

Márc. 1-én Hutter ételzsir propag

Felelős kiadó: SCHÖNFELD D.

Kozina Sándor

Petrovics MM 104. l.

KOZINA SÁNDOR: FÉRFI KÉPMÁS. *Szépművészeti Múzeum.* Kozina Sándor (1801—1853) sokat bolyongó nemzetközi vándorai közé tartozik a magyar festészet történetének. S mikor végre hazájába tért, akkor is sokat vándorolt ide-oda. Úgylátszik, szívesen is látták mindenfelé, mert amint egy régi ujságban olvassuk, »igen szép és deli termetű ember volt és a főuraságok erényes tulajdonságait méltányozva, közszeretettel tisztelték jeles körükben.« A Felvidéken, a Dunántúl, az Alföldön, mindenfelé felbukkannak képmásai s néha annyi finomság és kultúra van bennük, hogy legjavához tartoznak annak, ami akkor magyar földön termett. Ilyen a mi képünk is, mely zalabéri Horváth Ferencet ábrázolja.

13

velenczei filigrán üveget ; ajándékozott
ibbá 4 drb püspöki megyéjéből származó
vetet és himzést. Ajándékoztak : Med-
nszky Sándor 6 darab magyar himzést,
ányi Bernát 2 db. szintén magyar himzést,
vák Imre és neje 3 porczellán csészét,
imzést és 1 csipke-betétet, Telléry S. J.
iában élő hazánkfia 1 fekete márvány bál-
yt, 1 alabastrom istenséget, 3 elefántcsont
ot, 5 darab sárgaréz edényt, 1 zománczolt
dobozt, 12 mázas cserép edényt, 2 lak-
ozt, 1 nád pipaszárat, 8 nyomtatott szöve-
1 legyezőt, s 5 viaszból való gyümölcsöt ;
or György 2 porczellán csészét s egy chinai
antcsont edényt, Schön Jakab budapesti
zománt-gyáros, paszomántjainak egy minta-
jteményét, br. Lipthay Béláné 57 pár
zett keszkenő-szegélyt, Rauscher Lajos
ajolika korsót, Samassa József egri érsek két
misemondó ruhát, Záhora József plébános
larab XVII. és XIX. századból való
yar cserép korsót, Szalay Imre egy XV.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM GYARAPODÁSA 1926-BAN. A Szépművészeti Múzeum gyüjteményei közül a *régi képtár* 1926-ban a következő öt festménnyel gyarapodott: Lorenzo Costa: A szent család Szt. Jeromossal és assisi Szt. Ferenccel[1]; Bartolommeo Veneziano: Férfiképmás; Gianbattista Pittoni: Magyarországi Szt. Erzsébet (dr. Baumgarten Nándor úr adományából); XVIII. századi osztrák művész (Michelangelo Unterberger?): Éva teremtése; Schöft István: Pietà. A *modern képtár* részére szerzett nevezetesebb művek: 1. Elhalt magyar művészektől: Dósa Géza: A partravetettek; Ferenczy Károly: Schönherr Gyula és atyja arcképe (özv. Mike Sándorné és Hoffmann Árpádné úrnők ajándéka); Gyárfás Jenő: Ima (Barta Károly úr adományából); Komlóssy X. Ferenc: Erdőszéle (Wolfner Gyula úr ajándéka); Kozina Sándor: Önarckép; ugyanaz: Férfiarckép (gróf Wickenburg Márk hagyománya); Ligeti Antal: Női képmás (báró Kornfeld Móric úr ajándéka)[2]; Munkácsy Mihály: Tanulmány a „Falu hősé"-hez (a Szelényi-alap örök letéte); ugyanaz: Miltontanulmány (részben cserében és a raktári anyag értékesítéséből)[3]; ugyanaz: Munkácsy Mihályné arcképe; ugyanaz: báró de Marches arcképe; Paál László: Borús idő (a Szelényi-alap örök letéte); ugyanaz: Felhős táj. 2. Élő magyar művészektől: Balló Ede: Than Mór arcképe; Bató József: Vasárnap este; Egry József: Vihar után[4]; ugyanaz: Balatoni halászok; Kernstok Károly: Fiatal hölgy arcképe (Mocsányi Ödön úr ajándéka); Márffy Ödön: Az anya[5]; Rippl-Rónai József: Önarckép; ugyanaz: Szomorúság; Szüle Péter: Zsuzsánna és a két öreg (báró Hatvany Ferenc úr ajándéka); Thorma János: Ibolyaszedés (a művész ajándéka)[6]; Tornai Gyula: Női arckép[7]; Vaszary János: Ébredés (Barta Károly úr adományából). Külföldi művésztől: Adolf Menzel: Prédikáció a köseni erdőben.[8]

[1] Színesen repr. Magyar Művészet II. évf. (1926) 10. sz.

[2] Repr. Magyar Művészet II. évf. (1926) 548. old.

[3] Repr. u. o. 545. oldal.

[4] Repr. u. o. 553. oldal.

[5] Repr. u. o. 554. oldal.

[6] Repr. u. o. 369. oldal.

[7] Repr. u. o. 550. oldal.

[8] Repr. u. o. 549. oldal.

A *régi szoborgyüjtemény* Leonhard Kernnek a Három gráciát ábrázoló faszobrával gyarapodott.[9] A *modern szoborgyüjtemény* gyarapodásából Kisfaludi-Stróbl Zsigmondnak Venczell Bélát ábrázoló bronz mellszobrát,[10] Medgyessy Ferencnek Anya című márvány-

[9] Repr. u. o. 458-9. oldal.

[10] Repr. u. o. 42. oldal.

GIOVANNI BATTISTA PIRANESI:

GIOVANNI BATTISTA PIRANESI: C

Kozina Sándor

Kozmamagyar 150 éve

KOZINA SÁNDOR / 1801 - 1873 / :

180. Férfi arckép. - Min.vizf., csontlap, 7.9x9.5 cm.Jelz.j.f.:"Kozina S./1851".

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

KOSINA SÁNDOR (1808—1873).

31. a) *Olevano.* Jelezve: Olevano 10 aug. 830. — Ceruza. b) *Olasz város.* — Ceruza. — Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő ajándéka.

KOSIŇA SÁNDOR (1808—1873).

34. a) *A Porta Pinciana Rómában.* Jelezve: 15. Maj. 830. — Ceruza.

b) *Olasz táj.* — Ceruza. — Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő ajándéka.

Szépm. Múz. graf. o.
61. kiáll. (1931)
új szerzem

MŰVÉSZETI MÚZEUMOK BARÁTAINAK EGYESÜLETE

ALAKULT 1928-BAN A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
ÉS AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
TÁMOGATÁSÁRA

ELNÖK
GRÓF FRAKNÓI ESTERHÁZY PÁL

ALELNÖKÖK
POPOVICS SÁNDOR ÉS BÁRÓ KOHNER ADOLF

KOSINA SÁNDOR (1808—1873).

42. *A római császári paloták déli oldala a Monte Coelio felől nézve.* 1830. Jelezve: 21 Aug. — Toll. — Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő ajándéka.

KOSINA SÁNDOR (1808—1873).

36. a) *Vesta temploma Tivoliban.* Jelezve: 17. M. 830. — Ceruza.

b) *A Porta S. Giovanni Rómában.* Jelezve: 16t Maj. 830. — Ceruza. — Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő ajándéka.

KOSINA SÁNDOR (1808—1873).

29. a) *Tivoli.* Jelezve: Tivoli. 29t Juli 830. — Ceruza.

b) *Kikötő.* Jelezve: 30 Maj 830. — Ceruza. — Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő (Pápa) ajándéka.

KOSINA SÁNDOR (1808—1873).

38. *A. S. Giovanni e Paolo és S. Stefano Rotondo templomok Rómában, a császári paloták felől nézve.* Jelezve: 19. Aug. 830. — Toll. — Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő ajándéka.

Szépm. Muz. graf. o.
61. kiáll (1931)
Uj szerem.

M. kir.
udvari könyvnyomda
HORNYÁNSZKY VIKTOR R.-T.
Budapest, Aradi-utca
14

Kiáll: Érseki Líceum Képtára 1893–1943; Egri Képtár 1958–1976; Akvarellek Egerből, Przemysl, Lengyelország, 1977.

L.G.

KOZINA SÁNDOR (Életrajzát lásd Kat. 339)

385. Római látkép, 1830 *22.*

tus, p., 212x333 mm
Felirata: Ansicht des südlichen Teiles der Kaiserpaläste vom Monte Coelio 21 Aug.
MNG ltsz. 1930–2206

A kép, mint feliratából kiderül, egy utazás közben készített tájrajzsorozat meghatározott helyre és időre utaló részlete. Előadásmódja még erősen emlékeztet a XVIII. századi veduta vázlatokra: az előtérben jobban részletezett, a kép egész felületén pedig vázlatosan jelzett növényzet homogén rendszert alkot a Monte Coelio római császárpalotáinak romjaival. Kozina több nézőpontból körüljárta az ábrázolni kívánt látványt, keresve legjellemzőbb arcát. E rajzokból tudomásunk szerint szintén nem készült festmény – hasonlóan sok-sok utazó tájfestő rajzai sokaságához –, mégis hozzásegítette az európai festészetet a sok vedutarajz új és új kompozíciós formák kialakításához.

Irod: Bodnár-Genthon 1967, 104–111 sz. 25–26; Bodnár 1967; Bajkay É.: A magyar és orosz festészet kapcsolatai a XIX. sz. első felében. MNG Közleményei 1973.
Kiáll: Magyar festők Itáliában. MNG. Budapest, 1967.

Sz.J.

386. Római látképek I–II. (Kilátás a hegyre, a Porta Pinciana), 1830 *22.*

cer., p., 205x170 mm; 205x170 mm
A II.sz. rajz felirata: j.l.: Porta Pinciana. 15 Maj.830
MNG ltsz. 1930–2203, 1930–2198

A Kat. 385 alatt bemutatott rajznál még vázlatosabban térképezik fel ezek a rajzok Róma egy-egy részletét. A Kilátás a hegyre c. rajzon az előtér árkádíve alól látott városrészlet csak hajszálfinom ceruzavonalakkal jelzett. A látvány kiválasztásában bizonyára közrejátszott a nézőponthoz viszonylag még közeli helyen álló magas ciprusfa, az alacsonyabb dombon álló ókeresztény bazilika, (Santa Sabina), és a háttér kúposan emelkedő hegyei. A másik rajz esetlenebb, s jól láthatóan csak az emlékezet támogatásául szolgál a rajta olvasható keltezéssel és felirattal együtt.

Irod: lásd az előző tételt.

Sz.J.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

KOVÁCS MIHÁLY (Életrajzát lásd Kat. 127)

383. Róma alkonyatkor, 1843 *45.*

akv., p., 20x30 cm
Jelezve k.: Roma 843 Kovács M.
Eger, Dobó István Vármúzeum ltsz. 55.481. Érseki Líceum Képtárából, Kovács Mihály hagyaték.

Kovács Mihálytól kevés tájkép ismert, ezek nagy része is inkább részlettanulmány vagy másolat. A Róma alkonyatkor kivétel. Nem vázlat, hanem önálló kis mű, melyben Kovács egységesíteni tudta mindazt, amit Markó körében tanult az év – 1843 – nyarán. Az élesen elváló, barnával festett sötét előtér: házak, tűzfal, kémények mögött széles rálátás nyílik a városképre, középütt a Szent Péter templom kupolájával, majd a háttérben a finoman festett részletek kékes színben tűnnek el. Jobboldalt elől élénk zöld fa zárja le a képet, a magas égbolt narancssárga színe sárgába, sötét- és világoskékbe megy át. A Markón iskolázott háromsíkú kompozíciós séma, a szabad ég alatt festés gyakorlata, technikai tudás és a Kovácsnál ritka érzelmi töltésű festőiség találkozik szerencsésen e kis képen.

A kép hátoldalán befejezetlen akvarell: hordón ülő, térdére könyöklő római viseletű férfi. A ruha megegyezik egy 1843-as jelzett viselettanulmánnyal, az arc egy másik akvarell (Olasz juhász) modelljével.

Irod: Biró 1930, Kat. 21.sz; Szmrecsányi 1931, Kat. 217.sz; Bodnár-Czobor 1966, Kat. 125.sz.
Kiáll: Érseki Líceum Képtára 1893–1943; Egri Képtár 1958–1976; Akvarellek Egerből, Przemysl, Lengyelország, 1977.

L.G.

384. Hegyi patak sziklák közt, 1843 *45.*

akv., p., 27x17,5 cm
Jelezve b.l.: Kovács Mihály, bagni di lucca 843.
Eger, Dobó István Vármúzeum ltsz. 55.480. Érseki Líceum Képtárából, Kovács Mihály hagyaték.

„Nyár folyamán Markó Atyus vezetése alatt nagy kirándulást tettünk tály tanulmányok végett, bejártuk Pistóját, Prátót, Szt. Marcellót Vico pisánót, St. Giuliánót, le Moline hegyi helységet Luccát és fürdőjét (bagni di Lucca) és Burgót, mely kies hegységben fekszik...", írta Kovács Mihály visszaemlékező naplójában az 1843-as évről. E kirándulás egyik emléke a sziklarészletet és patakot ábrázoló kis tanulmány –, két másik, San Giuliánóban készült akvarellt ugyancsak az egri múzeum őriz. A Hegyi patak sziklák közt tulajdonképpen előtértanulmány, technikailag is eltér a többitől. Egyöntetű barna alapszínből bontja ki a barnás, sárgás sziklatömböket, kődarabokat, melyek között sötét kékeszöld patak folyik, fehér habos zuhogókkal –, a víz az előtérben is öblölben szélesedik ki.

Irod: Biró 1930, Kat. 31.sz; Szmrecsányi 193, Kat. 229.sz; Bodnár-Czobor 1966, Kat. 126.sz.

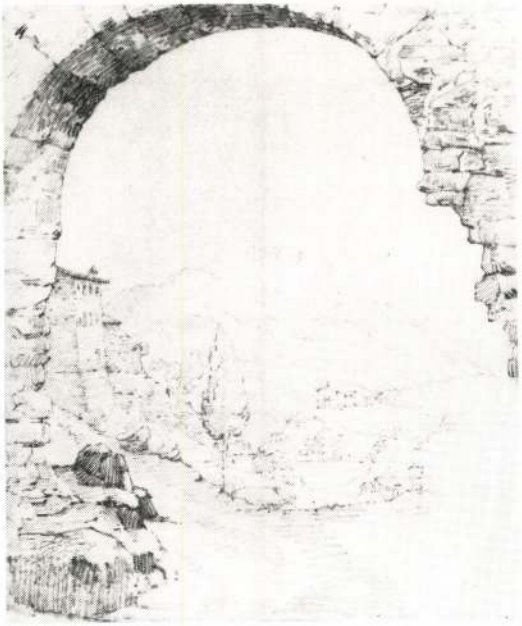

386/I

386/II

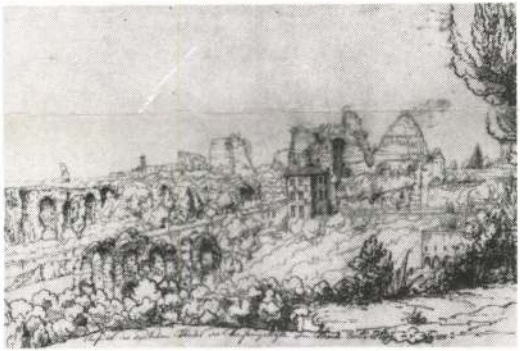

385

338

337

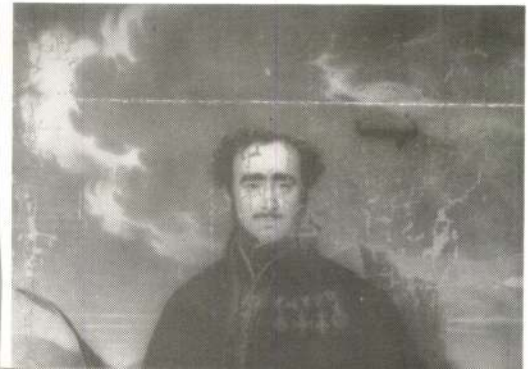

Kozina Sándor:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Jobbról elválasztott göndör haja, szemöldöke, bajusza s legye szőke, szeme kék, oldalszakála kicsiny s arcza leberetvált. Ingének gallérja álló, fekete nyakkendője mellét is fedi s bársonygallérú kabátja kék.

Aquarell, festette Kozina Sándor, méretei 14.5:10.6 c/m.
Vétetett Kozina Győző Jánostól. L. 177/92 N:1.
Fölül s alól félkörbe van vágva.
Ltsza: 7813.

Kozina János mint közhuszár:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Rövid haja s szemöldöke fekete, szeme sárgás barna, bajusza pelyhezik s szakála nincs. Nyakravalója fekete, s sárga zsinóros kétatilláján három gombsor van, melyből csak kettő látható.

Aquarell, festette Kozina Sándor, méretei 13.6:10.7 c/m.
Vétetett Kozina Győző Zánostól. L. 177/92 № 2.
Tölül s alól félkörivbe van vágva.
Ltsza: 7814.

Kosina Sándor

1808 – 1873.

wód

M. v. A Szépművészeti Muzeum uj grafikái – Nemzeti Ujság. 1931 máj. 30.

U. 3117 –

2061-909-218

851. Keretek.

7 darab természetes szinű tölgyfakeret simára dolgozva és belül keskeny aranyléczczel.

Méretei a belső világitásnak 85.5:68 cm. és a teljes mértéknek 91.5:74 cm.

Becsértéke per 15.20 K.....106.40 K

Közülök egynek régi leltári száma: 230g

Kozina Sándor

Kopp 1939/40. szezon I.

KOZINA SÁNDOR / 1801 - 1873 / :

98. Női arckép. - Olajf.,v.méret 77 x 108 cm.Jelz.l.b."Kozina festé 1851".

Kosina Sándor

M.U.931.V.30.
Ujság,931.V.30.
P.H.931.V.30.
M.931.V.31.

M.U.931.V.30

A Szépművészeti Muzeum uj grafikái

A képek és szobrok uj szerzeményeinek kiállitása után most uj grafikáit mutatja be a Szépművészeti Muzeum. A nyolcesztendő szerzeményeit nem szabad szerves egésznek tekinteni, mód és alkalom döntötte el, mikor milyen rézkarc, autotipia, akvarell, ceruza-, krétarajz, vagy szines nyomat kerüljön a muzeum birtokába. A törekvés — igen helyesen — mindenesetre az volt, hogy azok a külföldi mesterek, akiknek nagy képeit a mai viszonyok között megszerezni nem tudjuk, legalább egy-egy jellemző grafikával legyenek a muzeumban képviselve, a magyar művészek közül pedig mindenki, aki komoly szinvonalat jelent, sorakozzék fel a muzeum amugy is tekintélyes értékü grafikai gyüjteményében.

Ez a mostani kiállitás annyiban mindenesetre hézagpótló, hogy az élő magyar nemzedék valamennyi jelesétől őriz legalább egy-egy kitünő alkotást és olyan kiválóságokat, mint *Manet, Denis, Puvis de Chavanne, David, Delacroix, Pisarro, G. B. Tiepoló, Vlaminck, Schiele, Laurencin, Kokoschka* — a nyomtatványokban *Bonnard, Rodin* és *Derain* — bekapcsol a grafikai anyagba.

Az uj szerzemények azonban meglepetéssel is szolgálnak, ilyen például *Kosina* Sándor (1808—1873) felfedezése. Felfedezése olyan értelemben, hogy ez a kitünő művész a mult század második és harmadik negyedének egyik legkiválóbb grafikusa volt. Meglepő a XVIII. századbeli *Pollencig* József néhány nagyon finom szines nyomata és a *Munkácsy* grafikák alig ismert remek gyüjteménye, amelyet *Gömbös* Gyula honvédelmi miniszter ajándékozott már-már szokatlan bőkezüséggel a muzeumnak. Nagyon kedvesek a jóhumoru *Canzi* Ágost Elek (1808—1866) „*Pesti figurái*", *Kovács* Mihály (1819—1892) egyik friss akvarellje, *Jankó* János bravuros tollrajzai. *Zichy* Mihály jobb dolgait is őrzi a muzeum, *Szinyei Merse* Pál sincs elsőosztályu értékeivel képviselve.

Külön érdekesség az egyik vitrin anyaga: *Ferenczy* Márk, *Gyárfás* Jenő, *Ligeti* Antal, *Mednyánszky* László báró, *Munkácsy* Mihály és *Szinyei-Merse* Pál vázlatkönyvei — izgatóan érdekes, intimus részletek egy-egy nagy művész műhelyéből.

A kiállitás egyik eseménye *Rippl-Rónai* több plakátterve és autotipiája, amelyek ujabb bizonyitékai annak, hogy a nagy művész milyen szeretettel merült el a grafikai művészet mulhatatlanul elhanyagolt szépségeiben.

Az élő művészek anyagával külön-külön ezuttal nem foglalkozunk, noha valamennyien java értékeikkel vannak képviselve, művészetükkel azonban a kiállitási idény folyamán többször is foglalkoztunk.

A kitünő anyag megszerzéséért *Petrovics* Elek dr. főigazgatót, a kitünő rendezésért és a tudományos vezérfonalat jelentő katalógus kiváló összeállitásáért *Hoffmann* Edith dr.-t, a grafikai osztály vezetőjét illeti a legteljesebb elismerés.

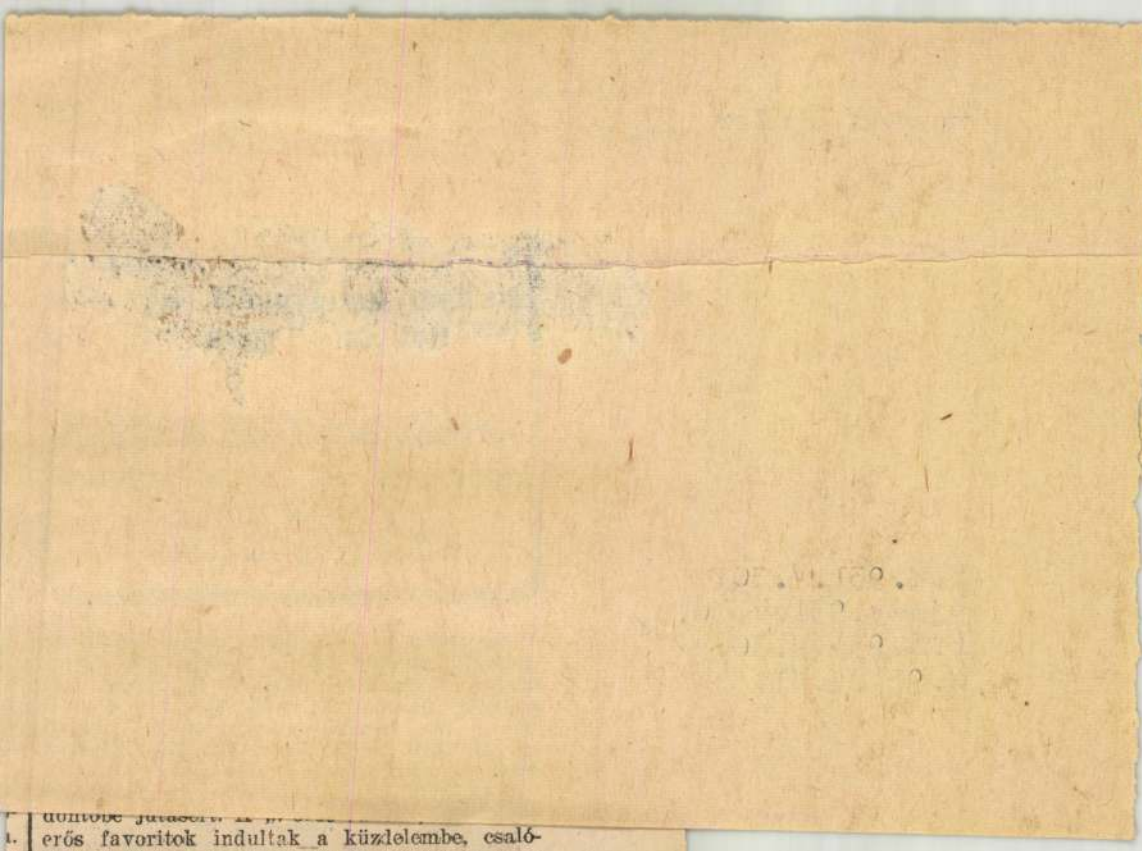

erős favoritok indultak a küzlelembe, családást keltettek és 6 és fél : 1 arányban vesztettek az 1 és fél gól előnyt élvező „*Szigeti lovagok*“ ellen, melyeknél *Lipcsey* ezredes önmagát felülmulva, vitte győzelemre csapatát. Különösen *Rakovszky* Iván dr. támogatta jó játékával a győzelem kivivásában.

Az idei tavaszi pólószezon befejező napja vasárnap délután 5 órakor kezdődik a margitszigeti pályán. A „Windisch-Graetz Hugo herceg-dij“-nak döntője és egy gyakorló mérkőzés kerülnek lebonyolitásra.

Budapesti ügetőversenyek

— *Szombat, május 30* —

Az *Elly dij* és a *Kancadij* ad jelentőséget a májusi meeting utolsó napjának. Mind a két versenyben igen jó mezőny pályázik az értékes dijakért. Az előbbiben a Nemzeti dijban való formájával *Meridian* esélye magaslik ki, de ellenfelei közül *Suhanc* hozhat olyan javulást, mely kétessé teheti győzelmét, *Avanti II.* mögött pedig olyan fényes mult van, amely vele szemben is elég lehet a győzelemre. A *Kancadij* sorsa attól függ, hogy *Erika* nem-e sokalja a 2500 méteres távolságot. *Erikā*-nak gyenge oldala az állóképesség s ezért *Rézi*, *Rámás* és a jelenleg kitünő formában lévő *Kedves* győzelme sem lenne meglepetés. A *Háromévesek versenyében Maszár* Ferenc istállója van erősen képviselve, választottja azonban aligha tudja megverni az utoljára 1.33.6 mpercet futott *Nem nem soha-t. Melinda* a *Sevrig* által megnyert handicapben *Sevrig*gel és *Pogány*-nyal szemben is sokáig nyerőnek látszott, ez a formája teljesen elég, hogy a többiek közül legjobb sánszu *Ibrány*, *Hadur* és *Parittya* ellen nyerhessen az *Almádi dijban*. A *Pusztaberényi dij Hékás* és *Thyra* párharcának igérkezik, bár *Enyém II.* keresztül huzhatja ezt a számitást. A *Tovább dijban Meridian* startjával nem számolva, *Kedves* volna a valószinü nyerő, ha megfelelő hajtó vezényelné. *Kedves* ugyanis jelenleg olyan kitünő kondicióban van, hogy sem *Fregoli*, sem *Dárda* nem adhat le neki 60 métert. A *Handicapet Dante* nyerné meg, ha megszokott

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

96. Markó Károly festőművész (1791—1860) képmása. Színes krétarajz. Jelezve lent jobbra: Markó Károly rajz. Barabás Miklós.

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898) és
KOZINA SÁNDOR (1808—1873)

97. A két művész és Burchard nevű ismerősük Velencében, 1834. Ceruzarajz. Felírás a rajz alsó részén: in Venezia 1834. Barabás Miklós rajzolta Kosina festő. Burchard-Kosina. Kosina Sándor rajz. Barabás.

történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
ki félországot hódított meg a nemzeti nép-
rsam minden jóérzésű ember, aki rendet,
kalandmentes külpolitikát akar.
, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
áért; küzdöttem a panamák ellen és segitettem
tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jőnnek olyan ajánlási ivvel, melyen
epel.**

sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Kozina Sándor

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898) és
KOZINA SÁNDOR (1808—1873)

97. A két művész és Burchard nevű ismerősük Velencében, 1834. Ceruzarajz. Felírás a rajz alsó részén: in Venezia 1834. Barabás Miklós rajzolta Kosina festő. Burchard-Kosina. Kosina Sándor rajz. Barabás.

2*

Ernst Lajos tulajd. 19

Magyművészképm

Empire. 40.—
Barokk-stilus. 80.—
zott fa. XIX. sz. 160.—
arokk-stilus. 40.—
Reneszansz-stilus. 40.—

481. NÉGY KÖRMENETI LÁMPÁS, sárgaréz. 1800 k. 140.—

482. NAGY OVÁLIS TÁL, plated, kagylós diszitéssel. Angol, XIX. sz. 150.—

483. OVÁLIS TÁL, plated. Angol, XIX. sz. 100.—

484. KEREK TÁL, plated. Angol, XIX. sz. 100.—

485. NÉGYSZÖGÜ FŐZELÉKES TÁLKA FEDŐVEL, plated. Angol, XIX. sz. 150.—

486. MÁRTÁSTARTÓ, talpas alak, plated. Angol, XIX. sz. 80.—

487. KIS KABINETT-SZEKRÉNY, diófaszinre festett aranyozott részletekkel. Német, 1700 k. 80.—

488. TORONYIDOMU ÓRA, aranyozott bronz, négyzetes vésett német-reneszansz diszitéssel. Tetején szárnyas alak. Talapzaton. Augsburg, XVI. sz. 400.—

489. NAGY CSILLÁR, faragott és aranyozott fa 12 karral. Empire. 190.—

490. CSILLÁR, faragott és aranyozott fa, 8 karral. 60.—

491. CSILLÁR, faragott és részben aranyozott fa, 12 karu, koszoruval. 190.—

492. KÉT FALIKAR, faragott és aranyozott fa. 40.—

493. DISZKUPA FEDŐVEL, elefántcsont testén történelmi je-

Magyar Iparművészet 1903. 208 l.

A NŐI LAKOSZTÁLYBÓL.
SZÉKEK MAHAGONI FÁBÓL,
SELYEM SZÖVETTEL.
KÉSZÍTETTE
KOZILEK I. ÉS FIA.

Kozilek J

A királyi palota felszerelése.

Kozics Ferenc

Kopp 1939/40. szezon I.

KOZICS FERENC / 1864 - 1900 / :

97. Ipolyi Arnold fiatalkori arcképe. - Vizf.,p.méret 10.5 x 13.6 cm. Jelz. l. j.a szegélyen "F.Kozics Pesten".

Kozics Ferenc

Vas. Ujs. 1884. 529. l.

red.?

Magyar művész ifjak. A müncheni képzőművészeti akadémián az idén is számos magyar ifjat tüntettek ki. Az akadémia kiállitásán itélik oda a kitüntetéseket. Már a kiállitásra is csak a legjobb műveket válogatják ki, azokat, melyeket a tanárok jutalomra érdemesnek találnak. A szobrászokra eső négy

legfőbb kitüntetésből (nagy ezüst érem) kettő magyarnak jutott. Az egyik *Zala* György, ki egy szép szobormüvével a budapesti műcsarnok kiállitásán is kitünt. («Fél a baba» volt a szobormű és lapunk is közölte.) Münchenben oly sikerült művet készitett most, hogy a tanári kar szerint: arany érmet érdemelne. A másik kitüntetett fiatal szobrász *Sennyei* Károly. A rajziskolában több száz növendék közül kettő nyert csak fő kitüntetést, kis ezüst érmet. A kettő közt van *Pap* Henrik. Ezenkivül kaptak: *Tolnay* Ákos bronzérmet, *Kozics* Ferencz bronz érmet, *Szobonya* Mihály, *Bruk* Miksa és *Jendrassik* Jenő dicsérő iratot. Ezek közül Szobonya már ismeretes a műcsarnokból.

BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE U. 10.

9. szám

ágos

Dr. S z e n d y K á r o l y

polgármester Urnak

B u d a p e s t IV.

Központi Városháza

KOZICS *Ferenc*, festő és illusztrátor, * Pozsony 1864 jan. 2, † München 1900 okt. 2. Münchenben tanult s azután u. o. működött. Budapesten csak 1885. szerepelt a Műcsarnokban egy női arcképpel, műveit inkább külföldi tárlatokon állította ki. Kisalakú képeinek tárgyát főleg a mesék világából vette. Ilyenek: A mese, Esti ködben, Scherzo, Békakirály stb. Élete utolsó éveiben jobbára miniatűröket festett elefántcsontra. — Fia, K. *Ernő* festő a müncheni akadémián tanult s 1922. Parasztfiú c. képét állította ki a müncheni Glaspalastban.

E-G. I. 5901

éz. Feje elől kopasz. Előre fésült hajat,
kállt hord. Ingének gallérja látszik, nyak-
sa magas, kábátjának hajtókája széles.

stén Gábor
100"
artz. 21én 851. B."
asható.

l kezelve, az alak nagysága 22.7 cm.

324.

107/95 N° 219.

Kozics Ferenc

festő.

1885. München. Képzőmű-
veszeti akademia.

1. Női mellkép. Pastell.

Budapesti orsz. ált. kiállítás.
A képzőművészeti csoport képe
tárgymutatója. Budapest. 1885.

Thieme
Becker
i K.

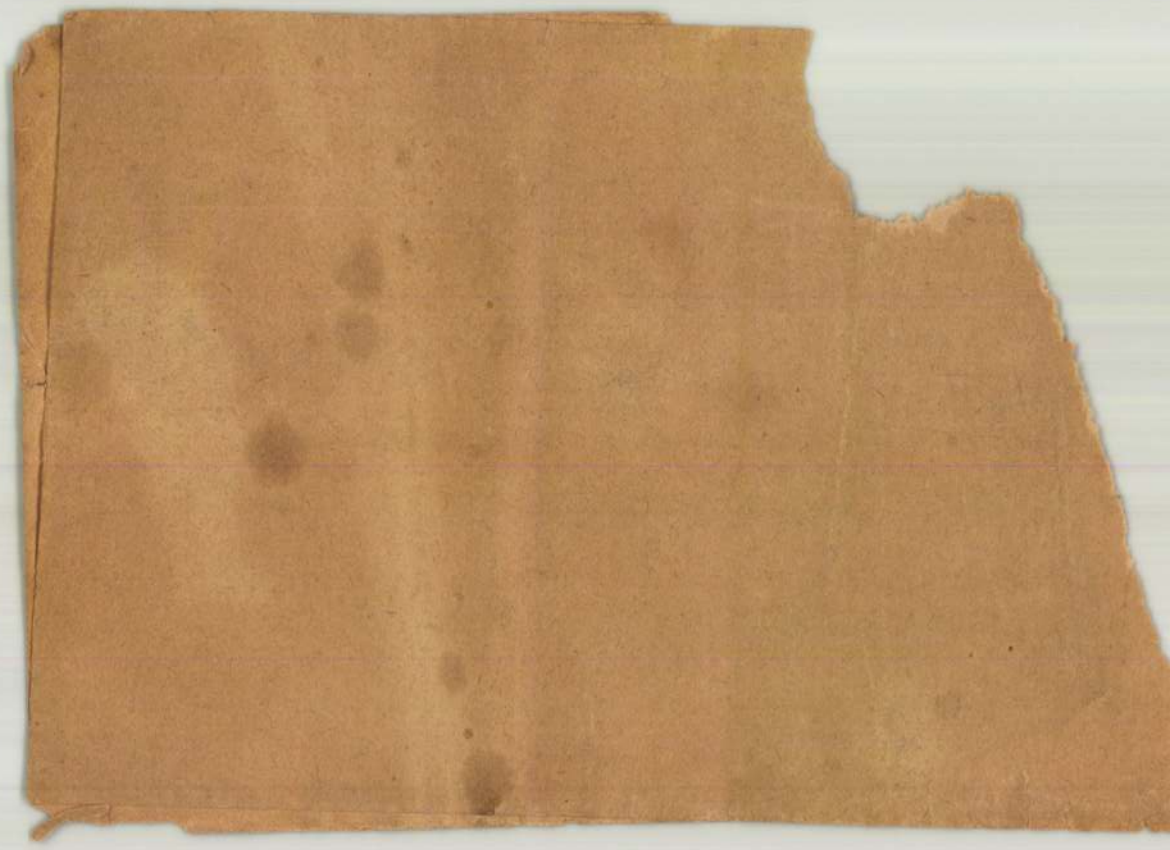

Kozics Ferenc, festő; szül. 1864-ben Pozsonyban, hol atyja fényképész volt.

1881-82-ben a münchemi képzőművészeti akadémia antik osztályát látogatta.

1885-ben a budapesti orsz. ált. kiállítás képzőművészeti csoportjában Női mellkép cz. pasztelljével volt részt.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 184. l.

KOZICS EDE fényképész

Kincses Károly: Mult idők színészei vizitkártyákon. - Fotó 1989.3.sz. 109.p.

Mizsey Mária és egy ismeretlen színésznő műtermi csónakban (Kozics Ede, Pozsony, 1879, albumin)

906/1907: 1. évf. 1908/1909:
. évf. 1909/1910: 4. évf.
911/1912, 1922.

976: 1-3, 4-6, 7-9, 10-12. sz.
977: 1-3, 5-8, 9-12. sz. 1978:
-4, 5-8, 9-12. sz. 1979: 1-3,
-6, 7-9, 10-12. sz. 1980: 1-3,
-6, 7-9, 10-12. sz. 1981: 1-3,
-6, 7-9, 10-12. sz. 1982: 1-4,
-8, 9-12. sz. 1983:1-3, 4-6,
-9, 10-12. sz.

Kozelka Zsuzsa

Gyermekrajz-kiállítás előtt

Az UNESCO magyar nemzeti bizottsága, a Kultúrkapcsolatok Intézete és a Magyar Képzőművészek Szövetsége nemzetközi gyermekrajz-kiállítást rendez Budapesten. A kiállításra eddig tizenhét országból több mint nyolcezer rajz érkezett.

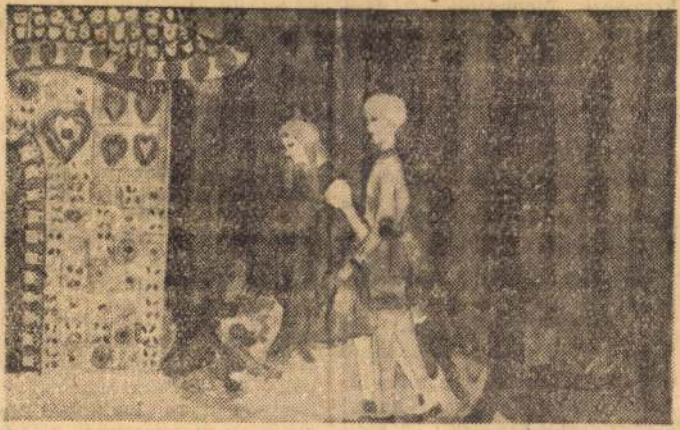

Kozelka Zsuzsa, a budapesti Szív utcai Általános Iskola 13 éves tanulójának képe.

A 11 éves svájci Mages Claude rajza.

Művek Csörsz utcai kultúrhá-tában. Ezzel

hivatalosan is megkezdődik a február 18-tól március 18-ig tartó ünnepségsorozat.

Minden kerületben tartanak központi megnyitót. Itt méltatják a magyar és szovjet nép történelmének közös vonásait, *a felszabadulás óta a Szovjetunió segítségével elért eredményeinket és a két nép barátságának jelentőségét.*

Több nagyüzem dolgozói szerveztek önálló ünnepségeket, baráti beszélgetéseket.

A II., a IV., és a VIII. kerületben február 21-én kezdik meg a barátsági hónap ünnepségeit.

Az ünnepélyes megnyitók után *megkezdődnek a művelődési otthonokban, az üzemi kultúrtermekben és kerületi klubokban a barátsági hónap rendezvényei.*

A dolgozók megismerkedhetnek szakmájuk szovjetunióbeli módszereivel,

ott járt szakemberek mondják el tapasztalataikat.

A szovjet nagykövetség munkatársai meglátogatják a kerületi klubokat és az üzemi szer-

Kiállítások, ankétok a szovjet filmhéten

Ma délután érkezik a Ferihegyi-repülőtérre a szovjet filmdelegáció: *Inna Makarova* és *Borisz Csirkov*. Holnap este az *Uránia*-filmszínházban, ünnepélyes külsőségek között, jelenlétükben nyitják meg a filmhetet.

Csütörtökön este újabb díszbemutatóra kerül sor a Puskin-filmszínházban. *Nádasi Ferenc*, az Operaház balettmestere tart bevezetőt a *Hattyúk tava* vetítése előtt. Az ünnepségen részt vesznek *Lakatos Gabriella* és *Fülöp Viktor*, az Operaház szólótáncosai.

A budapesti mozikban kiállítások várják a közönséget *a szovjet film ünnepe* alkalmából. A *Puskin*-moziban a Hattyúk tava budapesti operaházi és margitszigeti előadásainak fényképeiből állítanak össze kiállítást. A *Duna*, a *Fény*, a *Május 1*, a *Művész*-filmszínházakban — ahol *Dosztojevszkij „Félkegyelmű"* című regényének filmváltozatát mutatják be — Dosztojevszkij magyar nyelven megjelent könyveiből rendeznek kiállítást. A *Vörösmarty*-moziban *„A szovjet filmművészet*

Munkára, harcra, békére

Évszázadok óta először lett Magyarország egy világhatalom egyenlő jogú, megbecsült szövetségese, amikor a Szovjetunió testvéri fogásra nyújtotta erős, baráti kezét népünknek. Ma tizenegy éve: munkára, harcra, békére szövetkeztünk.

Valójában sok évtizedre nyúlik vissza a népeink közötti

A barátság és az együttműködés ünnepe kezdődik ma a szerződés évfordulójának napján. Iparunk és mezőgazdaságunk dolgozói, gazdasági, műszaki szakembereink tanácskozásokat tartanak, megtárgyalják, megvitatják a szovjetunióbeli tapasztalatokat. A hasznos, sokoldalú tapasztalat-

INVITATION

TO THE EXHIBITION "AMSTERDAM AND LIGHT" BY

HILDA KOZÁRI

TO BE OPENED BY

MANON LOUWERENS-JANSSEN

SECOND SECRETARY OF THE ROYAL NETHERLANDS EMBASSY

AND GÁBOR ROSKÓ

(BARITONE SAXOPHONE)

AT 6 P.M. ON WEDNESDAY, FEBRUARY 23RD, 1994.

STÚDIÓ GALLERY

1054 BUDAPEST, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52. TEL.:111-9882

THE EXHIBITION IS OPEN UNTIL MARCH 12TH, 1994.
MONDAY-SATURDAY 10 A.M.-18 P.M.

THE EXHIBITION HAS BEEN SUPPORTED BY THE ROYAL NETHERLANDS EMBASSY.

MEGHÍVÓ

KOZÁRI HILDA

AMSZTERDAM ÉS FÉNY CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA:

MANON LOUWERENS-JANSSEN

A HOLLAND KIRÁLYSÁG NAGYKÖVETSÉGE KULTÚRÁLIS -ÉS SAJTÓTITKÁRA

ÉS ROSKÓ GÁBOR (BARITONSZAXOFON)

1994 FEBRUÁR 23-ÁN SZERDÁN 6 ÓRAKOR.

STÚDIÓ GALÉRIA

1054 BUDAPEST, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52. TEL.:111-9882

MEGTEKINTHETŐ 1994 MÁRCIUS 12-IG
HÉTFŐ-SZOMBAT 10-18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁS A HOLLAND KIRÁLYSÁG NAGYKÖVETSÉGE TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

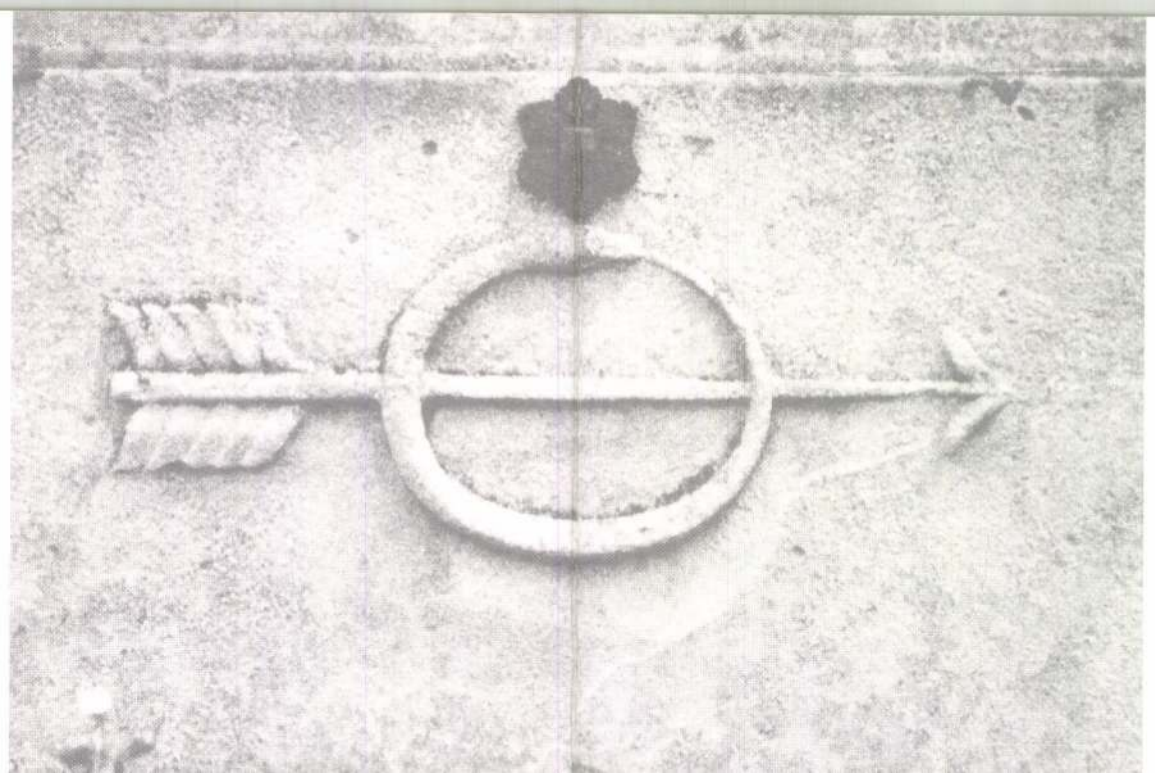

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET
MAOE

KOZÁRI Hilda

Pompeji 1993/1-2

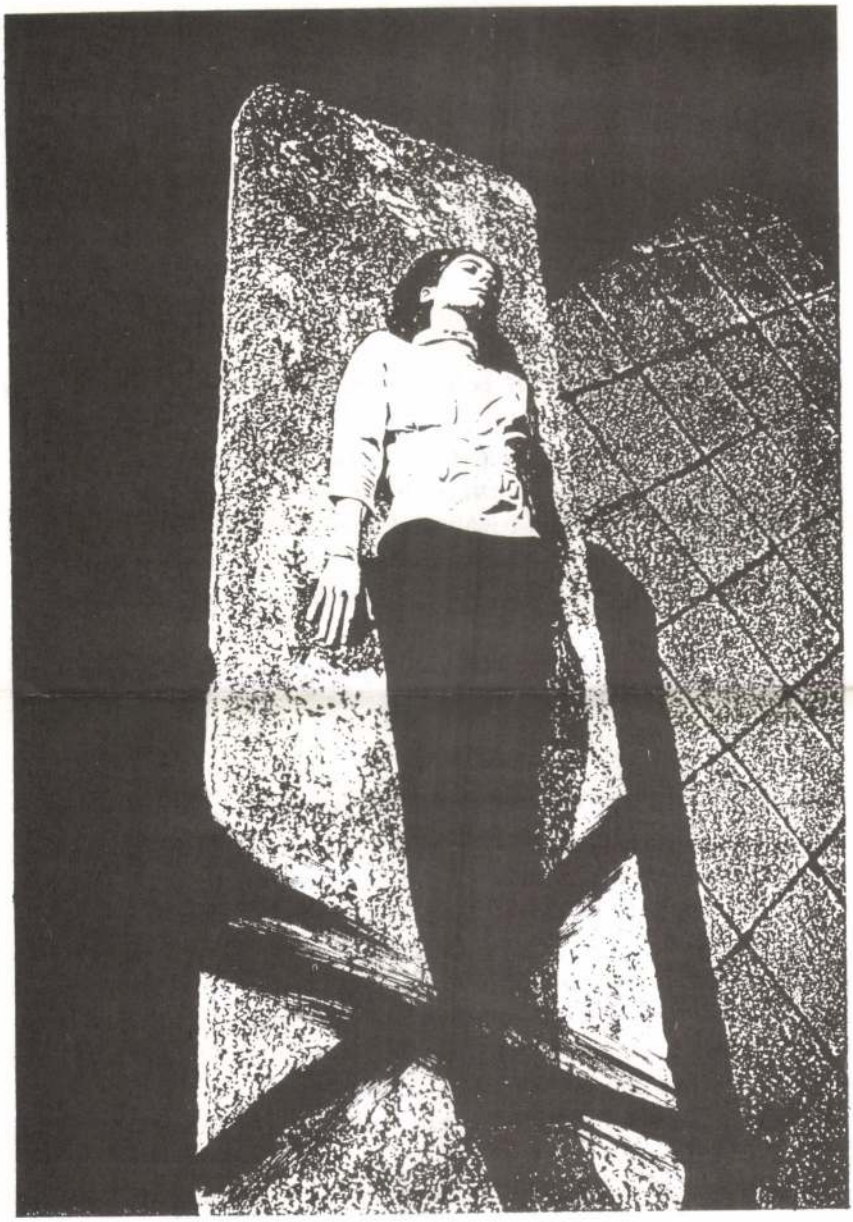

Kozári Hilda munkája

A jóllakott farkas idegenkedése a próféciától

A farkas a folyóra ment, s a bárány mellé állt; ez alkalommal a parton lejjebb.

Fel akarsz falni, mondta a bárány, *és úgy állsz a vízhez, hogy felzavarjam neked, ha iszom.*

Nincs szükségem ürügyre, hogy felfaljalak, válaszolta a farkas. *De ma nem vágyom több bárányra. Az imént faltam fel egyik testvéredet. Nyugodtan elárulhatom, mert most már nem zavar, ha szemrehányásokat teszel.*

Különben sem zavart volna. Még soha egyetlen bárány sem bizonyította be neked, hogy ártatlan volt éhségedben. Azt hiszed, hogy ami mohóságodat felkelti, tehet róla, s az életével kell feleljen érte. S hogy köteles jóvá tenni, amit felgerjesztett.

Igazad van, mondta továbbindulván a farkas. *Ám csak azért, mert nem vagyok éhes. Különben tartanom kellene tőle, hogy egy közületek, bárányok közül, meggyőzne arról, hogy nem tehet az éhségemről. Milyen szörnyű lenne, ha beigazolódna a próféta szava: A farkas vendégségbe megy a bárányhoz... Tehát majd legközelebb. Élj boldogul!*

A próféta mutánsa.

A bárány a patakra ment és ott találta a farkast. Álltak egymás mellett és ittak. Egyikük sem látszott felzavarni a másik vizét.

A farkas így szólt a bárányhoz: *Csodálkozom, hogy nem kívánlak, s így a vízben sem találok semmi zavarosat.*

A bárány azt válaszolta: *Nem ismered, ami Izsaiás prófétánál írva áll? 'A farkas és a bárány együtt legelnek, az oroszlán, mint az ökör, szalmát eszik, s a kígyónak por lesz az ő kenyere. Nem ártanak és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén; így szól az Úr'*

A farkas azt mondta: *Nem tudtam, hogy már itt tartunk. Különben még felfaltalak volna. Ez utólszor.*

Mire a bárány: *Ebből is látszik, milyen jó, hogy nem tudhatni, mikor érkezik a messiás.*

A farkas: *Jó, a bárányok számára.*

Bielefeld
Göttingen

Hans Blumenberg
Hárs Endre

Kozári Hilda

Pannóniai 1993/3-4

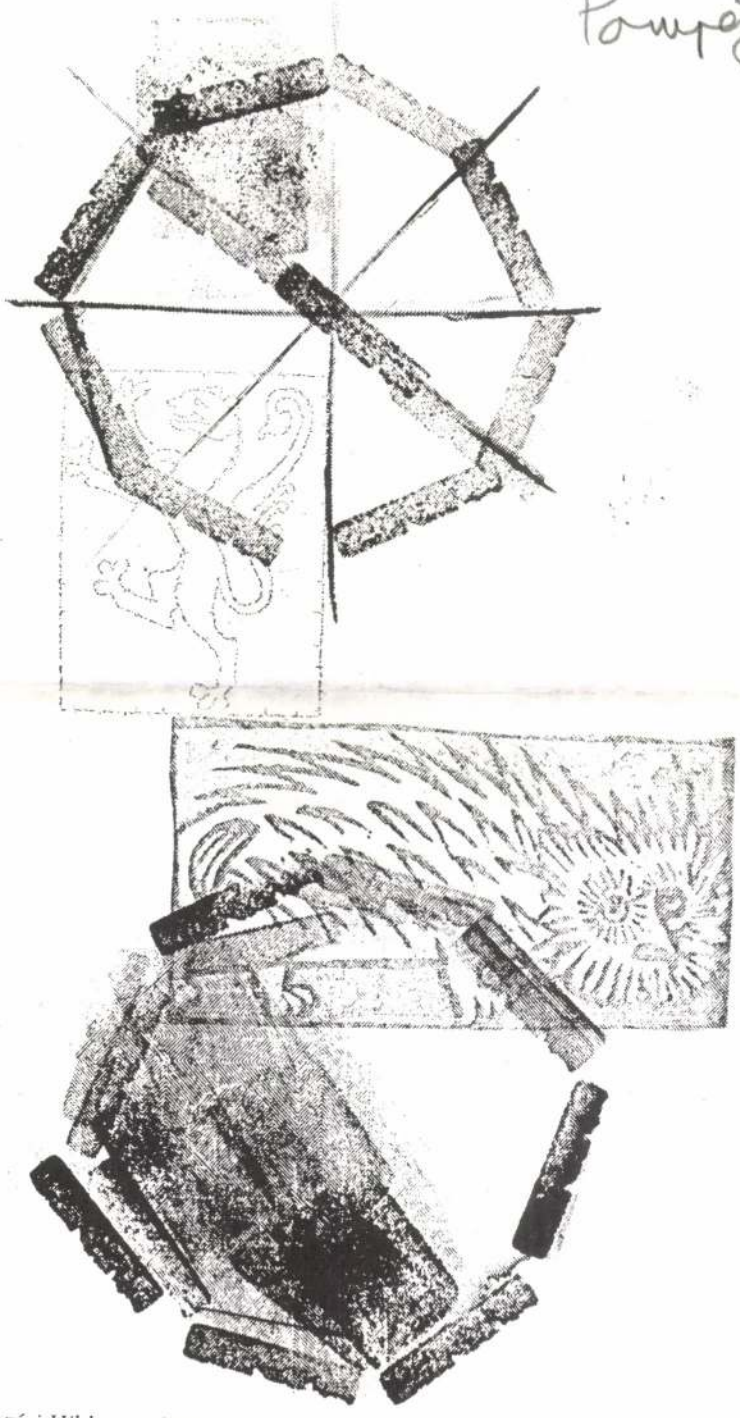

Kozári Hilda munkája

Kozári Hilda munkája

Digitális testek – Virtuális látványosságok

Különleges kiállítás látható a Ludwig Múzeumban november 26-áig a Budapesti Oszi Fesztivál keretében. A kiállítás célja olyan művek bemutatása, melyek az orvosi technológia hatására az emberi testről alkotott képünk megváltozását mutatják. Bár az úgynevezett posztbiológiai test és annak megjelenítése már számos könyv, televízióműsor és szimpózium tárgya volt, a biológiai tudományok és a digitális technika kapcsolata a művészettel még nem került ilyen átfogó bemutatásra Magyarországon. Képünkön Kozári Hilda az egyik alkotással Fotó: Sárközy György

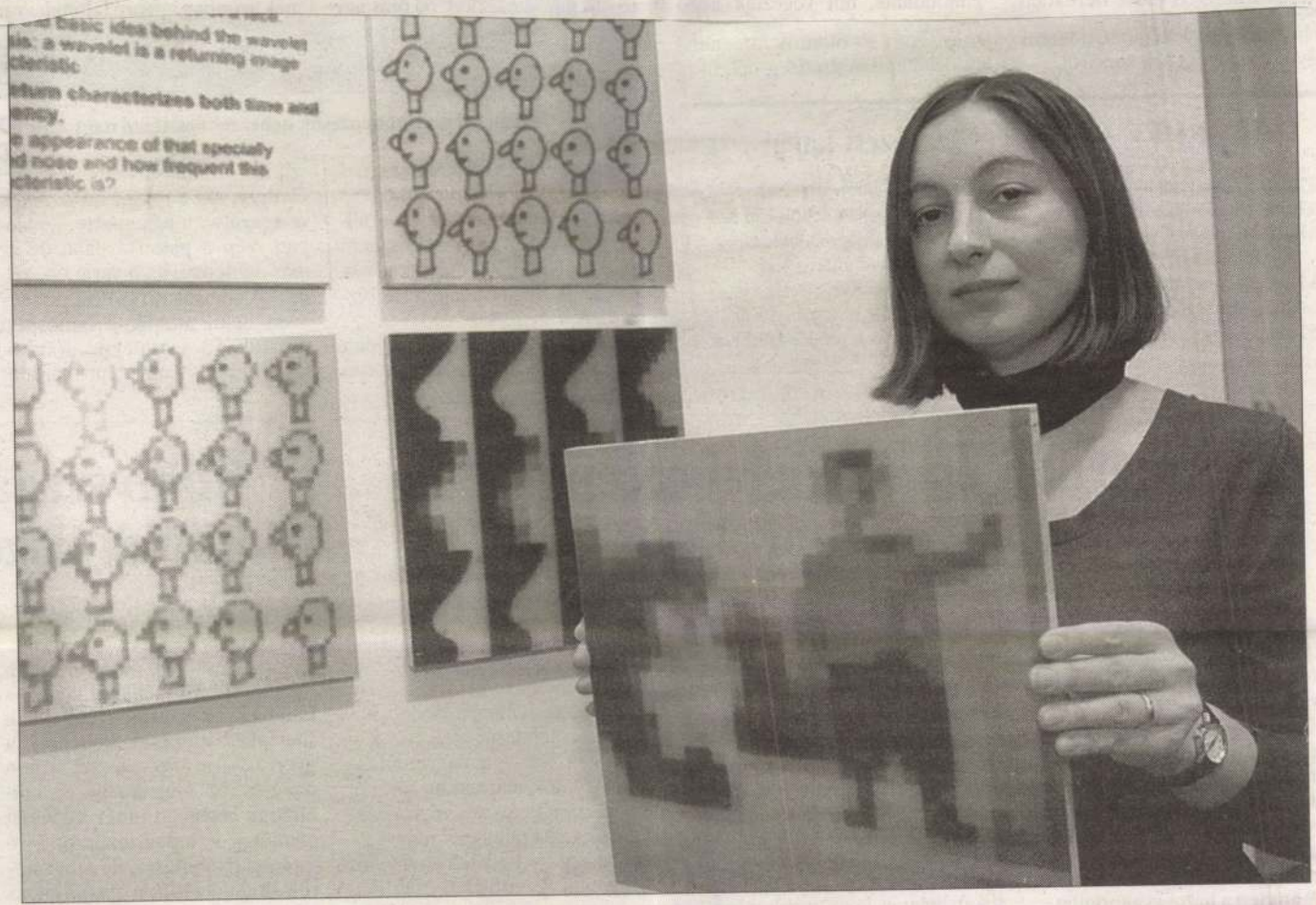

kes elemeket tartalmaz, de nem ad választ a finanszírozási kérdésekre, és elbocsátásoktól is lehet tartani – mondta a Magyar Hírlapnak Könczei György főigazgató. Félő, hogy az új összetételű szervezet kari tanácsában számunkra kedvezőtlenül alakulnának a szavazati arányok, így kérdéses – tette hozzá, ki fog valójában dönteni a gyógypedagógusok sorsáról.

pénzt, de ehhez eredményeket kell felmutatni – szögezte le Klinghammer István. A cél, az Európában elterjedt egyetemi szintű gyógypedagógus-képzés, a Bárczin azonban ehhez nincs megfelelő számú akkreditált oktató – jegyezte meg.

A rektor szerint azonban egy egyetemi intézetben megoldható lenne, hogy az oktatók átmenetileg egyetemi végzettség nélkül is

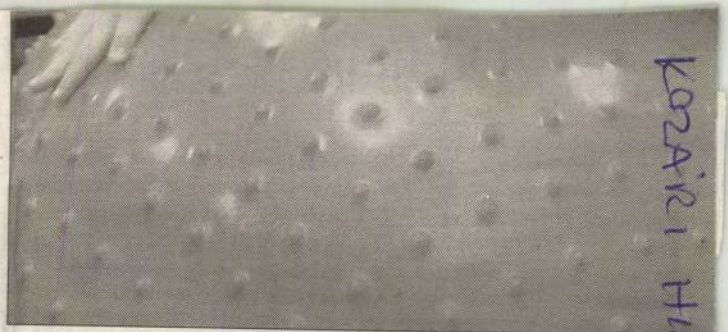

A gyógypedagógusok szerint képzésük nehezen illeszthető nagyobb szervez

Az ELTE jelenlegi és tervezett karai

1Bölcsészettudományi Kar
1Tanárképző Főiskolai Kar
1Bárczi Gusztáv Gyógypedagógia Főiskolai Kar
1Természettudományi Kar
1Állam- és Jogtudományi Kar
1Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

1Bölcsészettudományi Kar
1Pedagógiai és Pszichológiai Kar
1Társadalomtudományi Kar
1Természettudományi Kar
1Informatikai Kar
1Állam- és Jogtudományi Kar
1Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

taníthassanak. Klinghammer István, aki szerint a konfliktus hátterében személyes érdekek is állnak, úgy véli: „a dal a fontos, nem a pacsirta", azaz ott és azt kell oktatni, ahol a legjobb feltételek biztosíthatók.

A királyi út az, hogy önállóan is el tudunk jutni az egyetemi szintre – hangsúlyozta Könczei György, aki a rektor aforizmájára reagálva megjegyezte: „Valóban szép a pacsirta dala, de az más dal lenne, ha a varjú énekelné." A főigazgató szerint néhány éven belül átlépik a minősített oktatók 50 százalékos arányát, így – utóbb – egyetemi karként

Amerikai „pedagógiai receptek" magyar tanároknak

KOTTA: a feladat megoldásakor szabad, sőt kell is súgni társainknak

amerikai New Englandben töl- t néhány hónapot férjével és két val Czike Bernadett, az Alterna- Pedagógusképző Műhely vezete, aki a gyakorlatban tanulmá- zta Spencer Kagan kooperatív ulásról szóló programját. Czike rnadett azzal a céllal hozta haza gan professzor „pedagógiai szaskönyvét", hogy a „receptet" átülteti a hazai gyakorlatba.

hagyományaival, és viszonylag könnyen adaptálható – mondja Czike Bernadett.

De milyen célt tűz ki voltaképpen a KOTTA? Ez olyan rendszer, mondja a Soros Alapítvány által is segített műhely vezetője, melynek egyik lényeges törekvése, hogy a gyerekek egymást segítve, törvényesen súgva oldjanak meg feladatokat, belátva, hogy nem boldogul-

fitálnak a legtöbbet, mert ők maguk is tanítanak, nem az egyént osztályozzák, hanem a csoportot.

A szerkesztésre felkért Keresztyn Zsuzsára és a magyar KOTTA alkotóira nem puszta fordítói feladat hárult. Az amerikai pedagógusok „receptjeinek" elnevezésekor nagy nyelvi leleményre volt szükségük, így született meg ma-

Több száza külföldi közé

Közepes nyelvtudás és sp

Évente 250-300 magyar diák tanulhat külföldi állami középiskolában. Az intézményekbe csak speciális vízummal mehetnek a gyerekek, a szervezéssel itthon tizenöt cég foglalkozik. A külhonban elvégzett tanév kiválóan alkalmas a tapasztalatszerzésre és a nyelvtanulásra, de a hazatérők általában itthon újrajárják az

Bartók 32 Galéria

KOZÁRI HILDA

Lámpa, Madonna, Kala

Kozári Hilda kiállítása

1999. május 10-én, hétfőn 18 órakor
megnyitja Szipőcs Krisztina

Nyitva:
május 30-ig, hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32.
Tel./Fax: (36-1) 386-9038
e-mail: bartok32@c3.hu
http://www.c3.hu/~bartok32/

NYOMTATVÁNY
Új Művészet
Sinkovits Péter
Budapest 1054
Báthori u. 10.

Kaija **Saariaho**, **Kozári** *Hilda és Esa* **Vesmanen**

Tisztelettel meghívjuk Önt

ballroom

című zene-fény installációjának bemutatására,

1997. december 9-én, 18 órára

Beszédet mond
Jaakko Kaurinkoski, Finnország nagykövete

Megtekinthető
hétfő kivételével naponta 16-18 óra között,
1997. december 21-ig

Az eseményt a Stílus Alapítvány által rendezett Finn-magyar kulturális hét keretében mutatja be a Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum Budapest Budavári Palota, Ⓐ épület 1014 Budapest, Szent György tér 2. telefon: 175-9175 fax: 212-2534

SUOMI 80 FINLAND

C³

IVO GROUP

Panda

design: gerhes

ball ① gömb, golyó, labda
② bál
room terem, szoba, tér

ttp://www.c3.hu/events.html

You are cordially invited to the presentation
of the music-light installation
ballroom
by Kaija ***Saariaho***, *Hilda* ***Kozári*** *and Esa* ***Vesmanen***
on **9th of December, 1997, at 6 p.m.**

Speech by **Jaakko Kaurinkoski,** Ambassador of Finland

Open thru 21st of December Tuesday to Saturday 4 p.m.-6 p.m.
The event is presented on the occasion of Finnish-Hungarian Cultural Week, organized by the Stílus Foundation

Museum of Contemporary Art / Ludwig Museum Budapest Royal Palace, Building Ⓐ 1014 Budapest, Szent György tér 2. telefon: 175-9175 fax: 212-2534

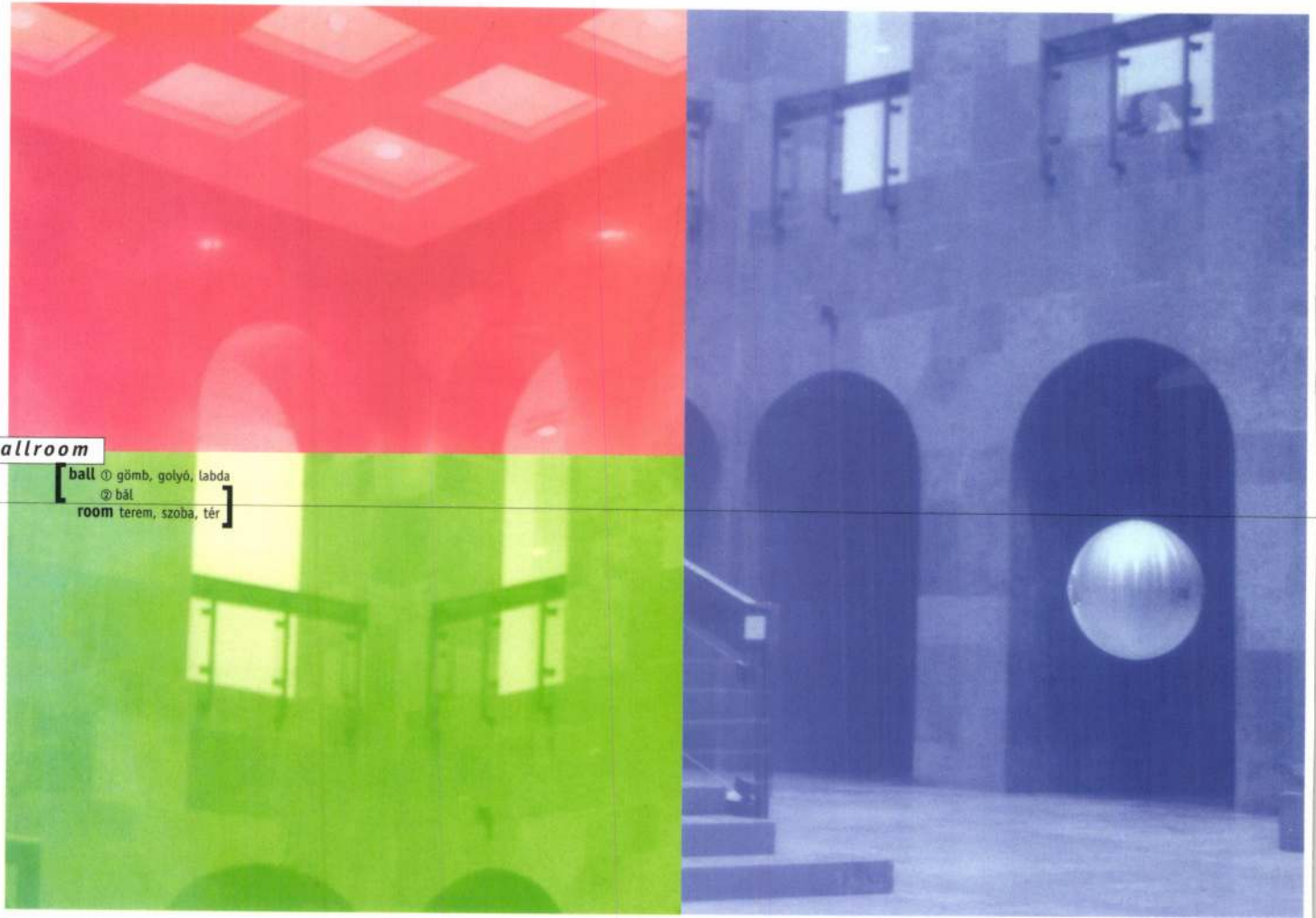

ballroom

[**ball** ① gömb, golyó, labda
② bál
room terem, szoba, tér]

Bartók 32 Galéria

Lámpa, Madonna, Kala

Kozári Hilda kiállítása

1999. május 10-én, hétfőn 18 órakor
megnyitja Szipőcs Krisztina

Nyitva:
május 30-ig, hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32.
Tel./Fax: (36-1) 386-9038
e-mail: bartok32@c3.hu
http://www.c3.hu/~bartok32/

NYOMTATVÁNY
Lóska Lajos
Budapest 1025
Felsőzöldmáli út
61-65/alh.

VÍZPRÓBA

WATER ORDEAL

VIII.
IX.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA
Budapest, III. Fő tér 1. (Zichy-kastély)

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA
Budapest, III. Kiskorona u. 7.

RAJZPRÓBA

CHILF MÁRIA
GALLUSZ GYÖNGYI
HÜBNER TEODÓRA
IMRE MARIANNA
KOZÁRI HILDA
KÖVES ÉVA
NEMES NIKOLETT
SZÍJ KAMILLA
munkái

Megnyitó: 1995. június 22-én 18 - 19 óráig
mindkét helyszínen.

Megtekinthető 1995. július 16-ig,
hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

KOZÁRI HILDA

VÍZPRÓBA
Kiállítássorozat az Óbudai Társaskör Galériában
és az Óbudai Pincegalériában

WATER-ORDEAL
A series of exhibitions at the Óbuda Club Gallery
and at the Cellar Gallery in Óbuda

Budapest
1995

A kiállítás támogatói:
Fővárosi Képzőművészeti Alap
Nemzeti Kulturális Alap
Soros Alapítvány

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 3 01

Népszava

Kozár Mária

1021

Kozár Mária: Nézelődők

Ezek után
gyerek rabja?
rek kicsi? Ter
dás. Keressür
lakit, aki néh
ugyanazt kér
S ha nem ta
dani a szóral
Végül a
lehet a kisgy
határozni te
szabad este
már meg lehet vele beszélni,
marad. Ezt megkönnyíti, ha van olyan szomszéd, akihez
kor biztonsággal bekopoghat.

Családonként, sőt egy családon belül is, gyerekenként változó, hogy erre mikor kerülhet sor. Van olyan gyerek, akivel már öt-hat éves korában meg lehet beszélni, hogy este egy-két órára egyedül marad a lakásban, s van olyan, akit még tizenegy éves korában is kínzó félelem gyötör, ha egyedül kell maradnia.

A félelmet azonban nem enyhítjük, ellenkezőleg, fokozzuk, ha a gyereket a félelem ellenére egyedül hagyjuk. Azzal sem enyhítünk a félelmeken, ha a gyerek a tudta nélkül marad egyedül.

Akadnak szülők, akik cselhez folyamodnak, megvárják, amíg a gyerek elalszik, esetleg meg is ígérik, hogy nem mennek el, s nem gondolnak arra, mit él át a szülei után kiáltozó kisgyerek, amikor rádöbben arra, hogy magára hagyták, egyedül van a lakásban. Ez az élmény a felnőttek iránti bizalom, a védettség érzésének elvesztéséhez vezet, nemegyszer sokkszerűen hat, komoly viselkedési problémák, többi között elalvási nehézségek forrásává válhat.

A kisgyerek tehát védelmünkre szorul. Ezért természetellenes a magán még segíteni nem tudó kisgyereket bárhol egyedül, tehát védelem nélkül hagyni.

Tardos Anna

Olvasóink figyelmébe!

A Népszava orvosi tanácsadója minden szerdán díjtalanul ad tanácsot déli fél 1 és fél 2 között a szerkesztőség székházában (Budapest. VII. Rákóczi út 54). Orvosi kérdésekre továbbra is válaszolunk.

INVITATION

TO THE EXHIBITION "AMSTERDAM AND LIGHT" BY

HILDA KOZÁRI

TO BE OPENED BY

MANON LOUWERENS-JANSSEN

SECOND SECRETARY OF THE ROYAL NETHERLANDS EMBASSY

AND GÁBOR ROSKÓ

(BARITONE SAXOPHONE)

AT 6 P.M. ON WEDNESDAY, FEBRUARY 23RD, 1994.

STÚDIÓ GALLERY

1054 BUDAPEST, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52. TEL.:111-9882

THE EXHIBITION IS OPEN UNTIL MARCH 12TH, 1994.
MONDAY-SATURDAY 10 A.M.-18 P.M.

THE EXHIBITION HAS BEEN SUPPORTED BY THE ROYAL NETHERLANDS EMBASSY.

KOZÁRI HILDA

MEGHÍVÓ

KOZÁRI HILDA

AMSZTERDAM ÉS FÉNY CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA:

MANON LOUWERENS-JANSSEN

A HOLLAND KIRÁLYSÁG NAGYKÖVETSÉGE KULTÚRÁLIS -ÉS SAJTÓTITKÁRA

ÉS ROSKÓ GÁBOR (BARITONSZAXOFON)

1994 FEBRUÁR 23-ÁN SZERDÁN 6 ÓRAKOR.

STÚDIÓ GALÉRIA

1054 BUDAPEST, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52. TEL.:111-9882

MEGTEKINTHETŐ 1994 MÁRCIUS 12-IG
HÉTFŐ-SZOMBAT 10-18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁS A HOLLAND KIRÁLYSÁG NAGYKÖVETSÉGE TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

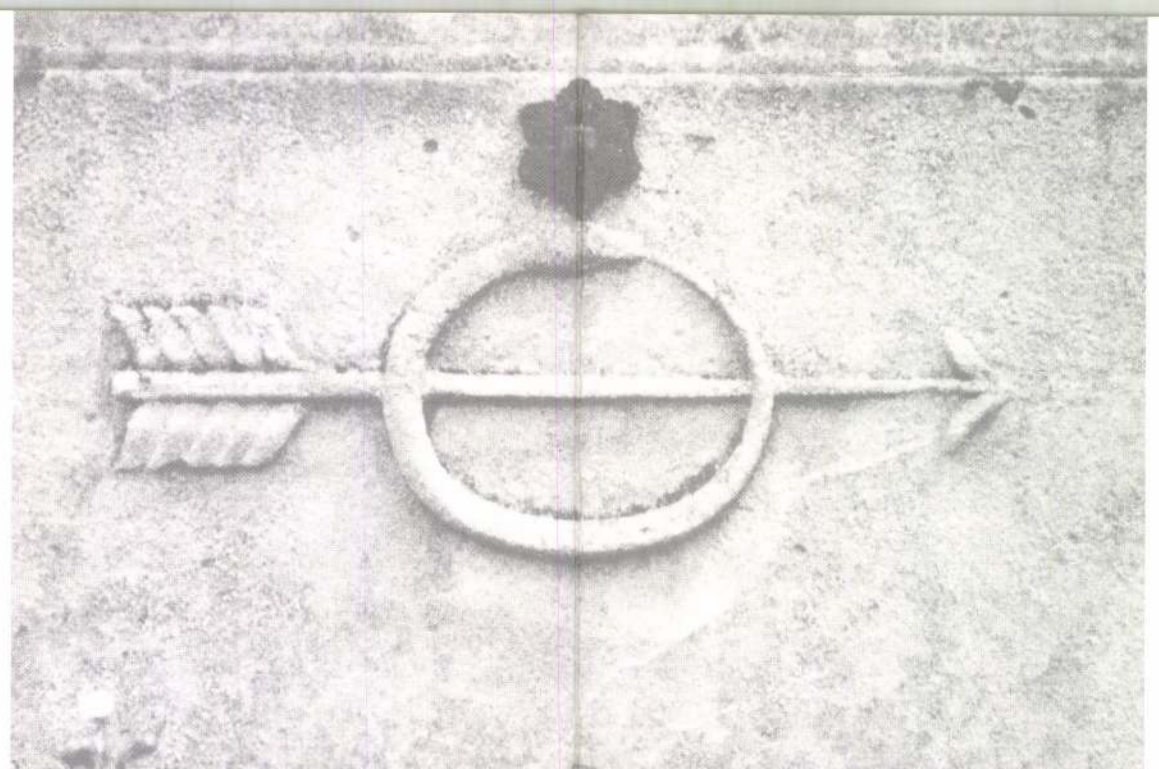

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET
MAOE

Kozár Mária

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726

NÉPSZAVA
1974 FEB 3
1021

Kozár Mária: Motívum

is, mert eltér a megszokottól.

Ha az emeletes ágyat beépített szekrények közé tudjuk illeszteni, még jobban kihasználjuk a szobát, s berendezésé-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1972 SEP 30

Népszava

Kozár Mária

1021

Kozár Mária:
Eluard illusztráció

sem fel ezzel kapcsolatban, s terjesszem javaslatként elő régi gondolatomat. Régi tervem, valami olyan szótárféle (van rá példa máshol), amelynek tartalma szavak és tárgyak lenne, azok a kapcsolatok tehát, amelyekről ma beszéltem. Ez lehetővé tenné a szókincs jelentésváltozásainak időrendjét, és más szempontból is elősegítené az őstörténet és nyelvtörténet kutatását. Talán nem lenne közömbös a közelgő finnugor kongresszus miatt sem, hogyha az Akadémia illetékes intézetei az egyetemmel együtt elindítanák e munkálatokat amelybe később rokonnépeink kutatói is bekapcsolódhatnának.

1021

Kozár Mária

Kozár Mária: Dombok

Néprádza, 1944. aug. 11

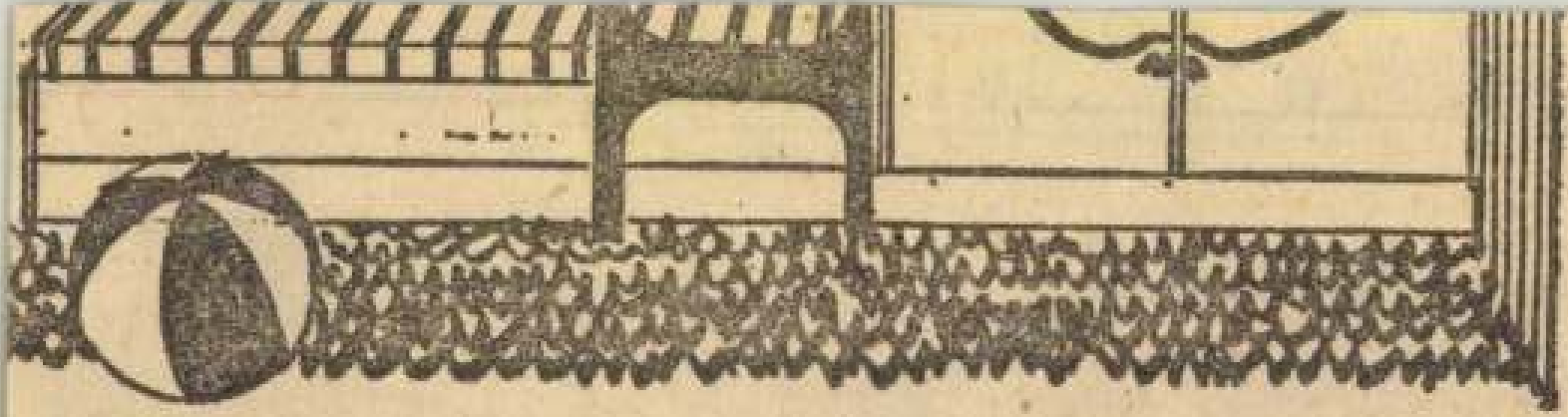

asonló gyerekbútor az üzlekben is kapható, de egy-egy gi szekrény házilag is klépíthető. A felső ágy hoszágynak a szekrényen túlnyúló részét is alátámasztja. A szekrény felülete festéssel vagy tapétázással díszíthető. **Á. M.**

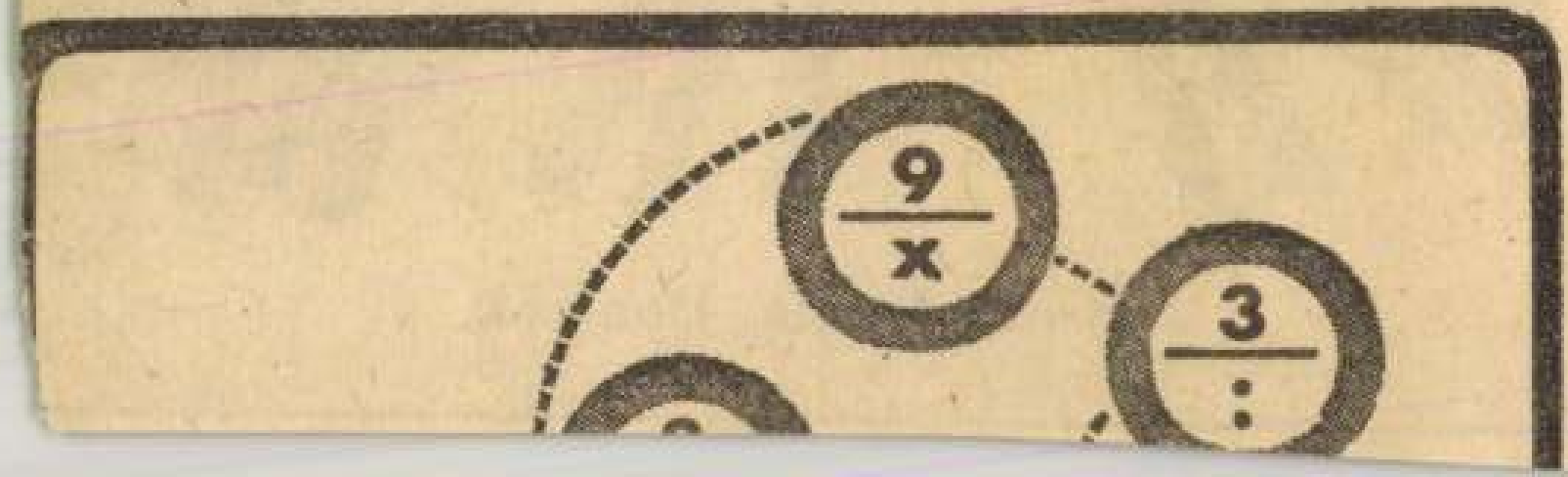

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1972 SEP 9

Népszava Kozár Mária

1021

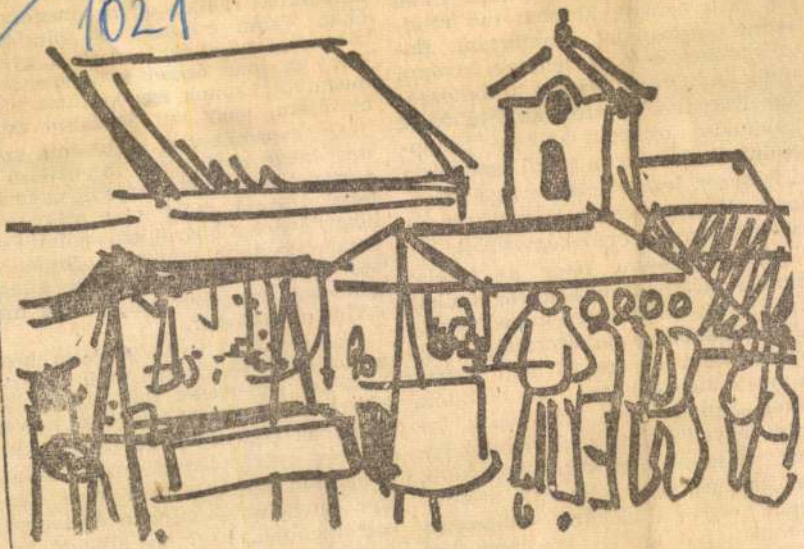

Kozár Mária: Búcsú

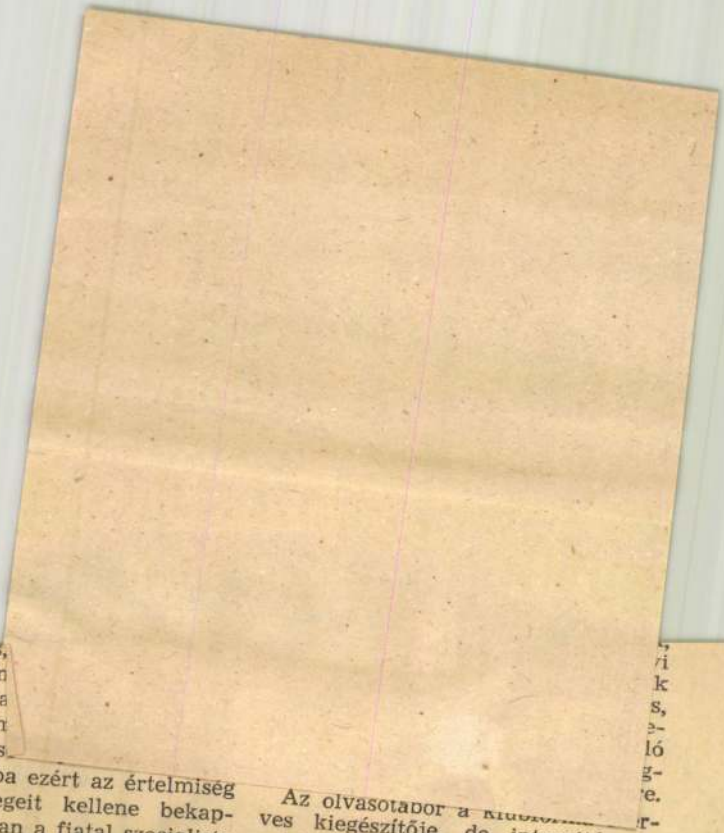

Mert az biztos,
író csak néhán
szeres kapcsola
nél többet nen
tőlük. Az Olvas
lom irányításába ezért az értelmiség
különböző rétegeit kellene bekap-
csolni. Elsősorban a fiatal szocialista
értelmiség legkiválóbb, erre a mun-
kára alkalmas, ehhez kedvet, sőt el-
hivatottságot is érző képviselőit.

Meggyőződésem, hogy az iskolai
munka tartalmasabbá tétele mellett
ezek az olvasó klubok lehetnek a leg-
alkalmasabbak a tudatformálás nagy
munkájához. Persze, itt nem szabad
kampánymozgalomra gondolnunk,
azzal semmire sem juthatnánk. In-
kább legyen eleinte csak néhány tu-
act, majd néhány száz ilyen klub,
le azok valóban „éljenek", s min-
lenki szívvel-lélekkel dolgozzon
ennük. Látványos eredményeket
em lehet, nem is kell elérni ezzel
munkával, haszna a statisztikai

Az olvasótábor a klub... ves kiegészítője, de intenzitása s ezért jellemformáló ereje is, nagyobb lehet. Annyi most már valószínű, hogy jövőre a hatvaniak mellett Pest megyében több helyen is, Szabolcsban pedig — Tiszadobon — az állami gondozott gyerekek részére fog működni olvasótábor.

Írásomnak az volt a fő célja, hogy a kulturális élet minél több munkatársával ismertesse meg ezt a két kísérletet, hogy minél több helyen kapjanak kedvet Olvasó Népért klubok és nyári olvasótáborok életrehívásához. Mert — nem lehet elégszer ismételni — minden erőt össze kell fognunk, hogy az állandó önművelés igénye legalább a fiatal nemzedék egészének létszükségletévé váljon.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava

Kozár Mária

1973. augusztus 12.

1021

Kozár Mária: Vízhordó

Új oktatásügy

Érdekes az időpont — a nyár közepe —, amelyet a szovjet törvényhozás legmagasabb szerve választott a közoktatásügy megtárgyalására és erre vonatkozó törvény megalkotására. Mintha az a régi népi tapasztalat is magyarázná, amely a régi orosz közmondásban ölt testet: *„Nyáron készítsd a szánt, télen a kocsit."* A Legfelsőbb Tanács által alkotott jogszabály: *kerettörvény*, elveket szögez le, minden köztársaságra érvényesen, a részletek kidolgozása a köztársaságok sajátságainak megfelelően, külön, önállóan történik, lehetőleg már az *új* tanévvel kezdődően.

Az új törvénynek azonban mélyebb, társadalmi érdemű időszerűsége van. Amikor a tavasz végén Moszkvában, a számítástechnikai kiállításon jártam, tapasztalatok birtokában is meglepődtem, micsoda érdeklődés nyilvánul meg a kibernetika iránt, ez is bizonyítja: a tudományos-technikai forradalom behatolt a szovjet társadalom életébe. Ez az első számú indoka annak, hogy *az oktatásügy további fejlesztése napirendre került.* A forradal-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

NÉPSZAVA

1971 AUG 28

1021

Kozár Mária: Torony

... aztán meggondolja a dol-
, a szájához tartja.
Ebben a pillanatban puska dörren,
dörrenést az erdő zokogva veri
sza. A vadőr lelkendezve szalad
sza, azt hiszi, hogy vaddisznóra
tek, pedig az államtitkár lőtt belé
érgében egy vakondtúrásba. Az el-
k elveszi, de inkább elszakítja szá-
ól az üveget, levegőbe emeli, az-
n rázendít:

Páros csillag az ég alján...
Egyik fényes, másik halvány...

Jó hangja van, szépen énekel. S
ózben arra pislog, ahol csakugyan
t csillag tollászkodik az ég alján.
gymástól mintegy bakarasznyira.

1948

HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 [illegible] 1

NÉPSZAVA

Kozár Mária

1022

Kozár Mária: Motívum

mintha cukros vízbe mártva megszáradt volna. Lepothrixnek nevezett szőrszálgombásodás. Ártalmatlan jelenség, csak majdnem mindig együtt jár a hónaljizzadással. Elmulasztása könnyű és egyszerű. Vagy leborotválja a hónaljszőrzetet, vagy egy-két hétig naponta letörli hígított alkoholos vagy salicyl-alkoholos vattával. Ha elmúlt, igyekezzék a hónalj izzadását csökkenteni.

Dr. Gy. J.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1973 SEP 27

Népszava

Kozár Mária

egy pillanatra se embergyűlö-

1021

Kozár Mária: Tanulmány

„De soka jöttetek", hallatszott innen-onnan a homályból a gazdasszony aggodalmaskodása. S: „Nem köll ennek már semmi", a magunk hangja, „lássa, evett, ivott öleget". S hazafelé véve utunkat, csörgött zsebünkben a zsold, nem rézfillérben, de aranytallérban, s nem holmi barmok őrzéséért, hanem a végeken, a Kökényvárban végzett szolgálatunkért — sajdult tenyerünkben a kard markolatának nyoma, zirrent a kiskabátunk alatt derengő papírvért. Beballagva a világló konyhába, jó szagba, világló félálmunkba, mind távolabbról vettük neszét anyánknak, a jelszót vidáman harsogó jövevénynek, éjnek, a lábunknál marakodó

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kozár Mária

NÉPSZAVA

1971 DEC 19

Amióta Európát keresztben-kas-

1021

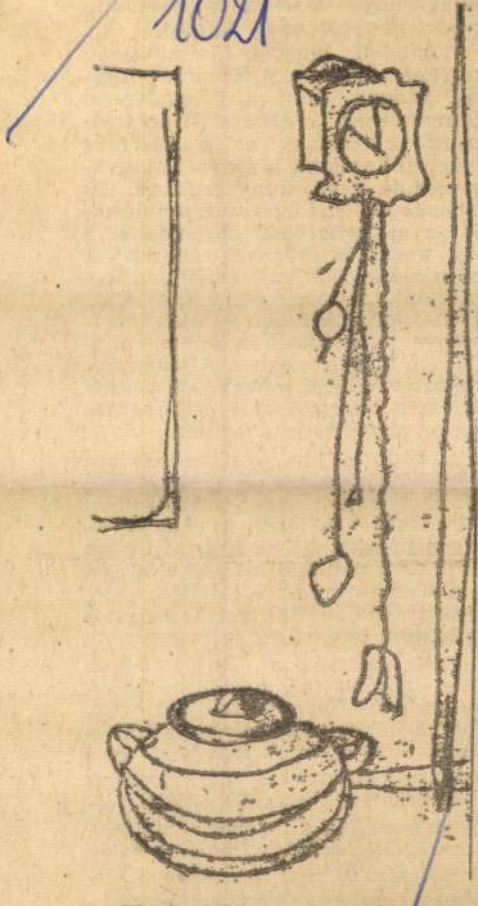

Kozár Mária: Csendélet

gat a gyakorlat már megoldotta. S ezt annál is könnyebben tehette, mert a közöttük levő különbség nem abszolút. A kifejezetten filmművészeti alkotások újabb és újabb eredményei szükségesek a kommerszionális célú tevékenységhez. A tömegszórakoztatást célzó művek pedig elmélyítenek bizonyos új ábrázolási elemeket a közönség tudatában.

A kétfajta film készítésének különböző törvényszerűségei miatt különböző módon szervezett alkotótevékenység nem okoz gondot. A világon minden fejlett filmgyártásban folyik dramaturgiai munka a közönség filmigényeinek kielégítése érdekében, és biztosítanak lehetőséget a művészeti törekvések számára.

Kell létezniük a filmgyártásban, még inkább a szocialista filmgyártásban — olyan alkotóműhelyeknek, amelyek megteremtik a közvetítést a film, mint művészet és a gyártás-forgalmazás, mint ipar és kereskedelem között. *De a külső változások mellett a magyar filmművészet újabb lendületéhez ezért talán belső változások is szükségesek, kritikusokban, művészekben, vezetőkben egyaránt.* S az ilyen változásoknak egyik legjobb segítője a véleménycsere, a vita.

Kozár Mária

Motívum

Népszava, 1976.február 1. - 9. oldal

Kozár Mária: Motívum

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL

1971 JAN 15

1021

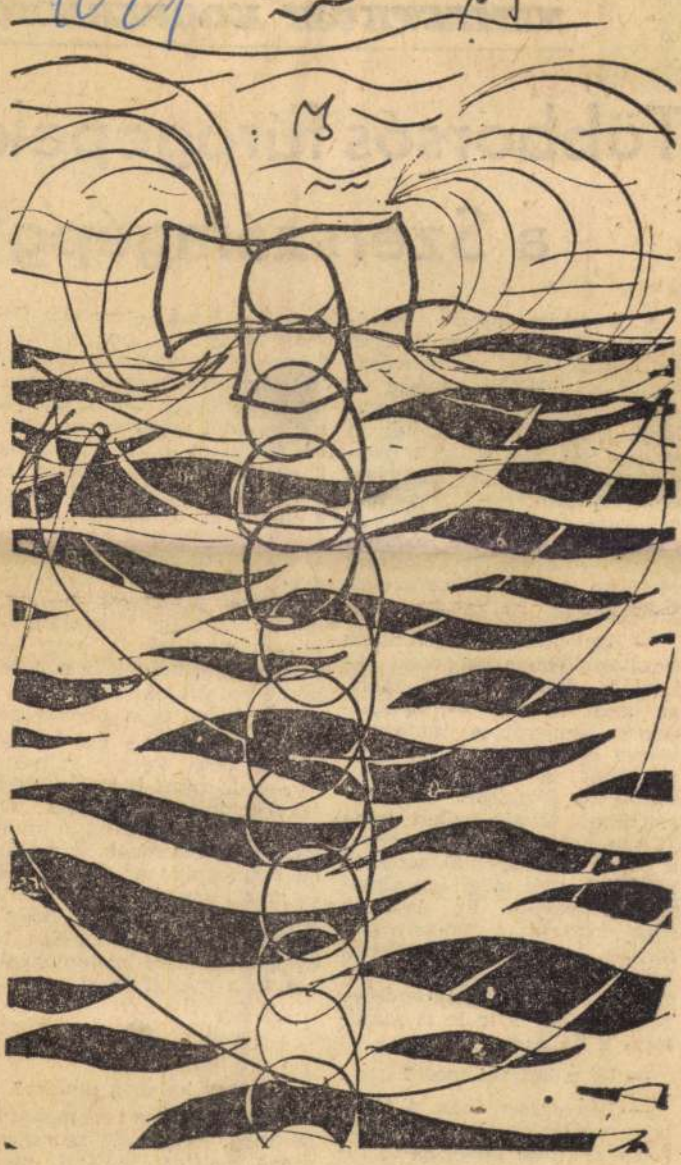

Téli naplemente

(Kozár Mária rajza)

Kozár Mária

CIÓ

Többorsós fúrógépek a Szerszámgépgy

A *Szerszámgépgyár* marógépszerelő üzemében jártunk. A megszokott munkanapok tempója érződött, mégis a megszokottságon túl volt valami, ami sajnos nem olyan megszokott. Feltűnt az a gondos rend, a nagy figyelem, amit az alkatrészek kezelésénél tapasztaltunk. Miért van most — diplomáciai nyelven szólva — e sok gépalkatrész esetében a megkülönböztetett tisztelet?

— Egy jelentős feladathoz kezdtünk ebben az évben — mondta *Szilveszter Gergely*, az üzem vezetője —, nyugatnémet kooperációs munka. A német cég tervei alapján elvállaltuk a korszerű HGB többorsós fúrógépek szerelését. Ebből tavaly kellett volna 12 darabot gyártani, de mivel a partnertől egyes alkatrészek nem érkeztek meg, így elmaradt a gyártás. Ez azonban nem érintette a tervteljesítésünket, hiszen menet közben befutott egy 30 darabos hagyományos fúrógéprendelés, Kínából. Ezt már le is szállította a vállalat.

— Mi a helyzet most?

— Lényegesen más. A tavalyi rendelés mellé újabb 12 gépre érkezett igény az új fúróból, és ezeket ebben az évben teljesíteni tudjuk. Január 3-ával megkezdtük a szerelést, és a gondos, körültekintő előkészületek után az eredmény

— Sok jóval — mondta Perényi Mátyás —, nagyszerű élményt jelentett az út. Szabad időnkben mindig gondoskodtak programról vendéglátóink, ezt az időt városnézéssel, vidámparki sétákkal töltöttük. Jártunk a Fekete-erdőben is, megmutatták nekünk a Duna eredetét. Így nemcsak az üzem életét ismerhettük meg. Ami a kinti munkánkat illeti, nagyon hasznos volt számunkra. Sokat tanultunk szakmailag is. Amikor hazajöttünk, bizony mondtuk is, hogy néhány dolgot nálunk is meg lehetne valósítani. Elsősorban a nagy rendet és a precízséget.

— Az biztos — erősíti társát Németh Ferenc művezető —, de mint láthatja, azért igyekeztünk itt is. Azért van ez a gondos előkészítő munka, az állványokon zsírpapírba csomagolva az alkatrészek, és az állványokat még be is festettük. Azt akarjuk, hogy a partnereink elégedettek legyenek az itteni körülményekkel és a munkánkkal.

●

— Hogy halad a munka?

— Gyorsabban is mehetne, de még, hogy úgy mondjam, nincs „belőve". Inkább menjen egy kicsit lassabban az elején, hogy mindenről tökéletesen meggyőződjünk. Tiszta, rendes, hasznos munkát akarunk végezni. Amint lát

Kozár Mária, grafikus

Kozár Mária: Tanulmány

Kozár Mária: Tanulmány

Népszava, Bp. 1975. szept. 27.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁJ 2 71

NÉPSZAVA

Kozár Mária
Grafikusművész

1021

Kozár Mária: Motívum

nia elutasító magatartásának megváltoztatására is. A kudarcok láttán egy ideje a fő figyelem *Libanon* felé fordult. *A libanoni célpontok ellen felvonult hadihajók össztüze, a libanoni palesztin menekülttáborokat és környékük*et *ért súlyos csapások, az izraeli védnökséggel kikiáltott dél-libanoni független bábállam léte* — mind ezt a célkitűzést szolgálja. Tel-Aviv

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

NÉPSZAVA

1971 JUL 3

a pénzt az asztal közepén.
— Mennyit a bank?

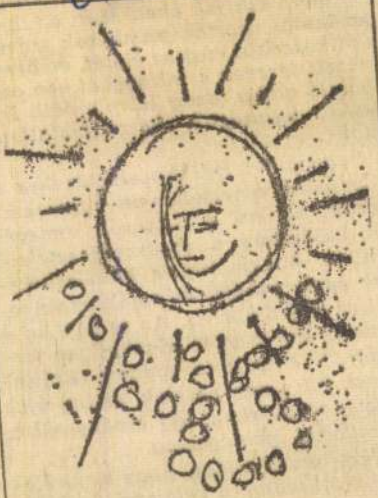

Kozár Mária:
Éluard-illusztráció

Nagyon fel kell figyelni azokra a jelzésekre, amelyek nem egyes emtől, hanem a dolgozók tömegétől, különösen a szakszervezetektől jönnek. A demokrácia kiszélesítésének egyik módja, és egyik érvényesülési formája ez is. Az se baj, ha a vezetők így is cserélődnek, ilyen társadalmi ellenőrzés mellett. Ezáltal nőnek fel újabb vezetők, és így újul meg a társadalom, így érvényesül a társadalmi igazságosság.

Nem hiszek abban, hogy a mi életünk szükségszerű velejárói az említett és hasonló konfliktusok. Emberséggel, jó szóval, törődéssel a legtöbb összeütközés elkerülhető, vagy éppen megelőzhető lenne.

Ezért kell beszélni róla...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1971 MÁJ 22

1021

Kozár Mária

Kozár Mária: Torony

Tilkovszky Loránt

Munkásmo
tör

**Az egyetemes és a magyar történet legutóbbi száz évének megértéséhez nélkülözhetetlen a munkásmozgalom és párttörténet beható ismerete. Történeti folyóirataink közt ezért fontos szerepet tölt be a *Párttörténeti Közlemények*, az MSZMP Központi Bizottsága Párttörténeti Intézetének folyóirata.* Az idén immár 17. évfolyamába lépett folyóirat méltatására ezúttal az ad alkalmat, hogy megjelent 1963—1970 közti évfolyamainak

Bal :

HORVÁTH
ANNA
VI. ÉVES
TEXTILES

Közép :

BITZ MARGIT
IV. ÉVES
TEXTILES

Jobb :

KOZALIK
ILONA
II. ÉVES
TEXTILES

TURÁNI
SÁNDOR
II. ÉVES
TEXTILES

TEXTIL SZAKOSZTÁLY, TANÁR: MUHITS SÁNDOR

SCHNEIDER
PIROSKA
VI. ÉVES
TEXTILES

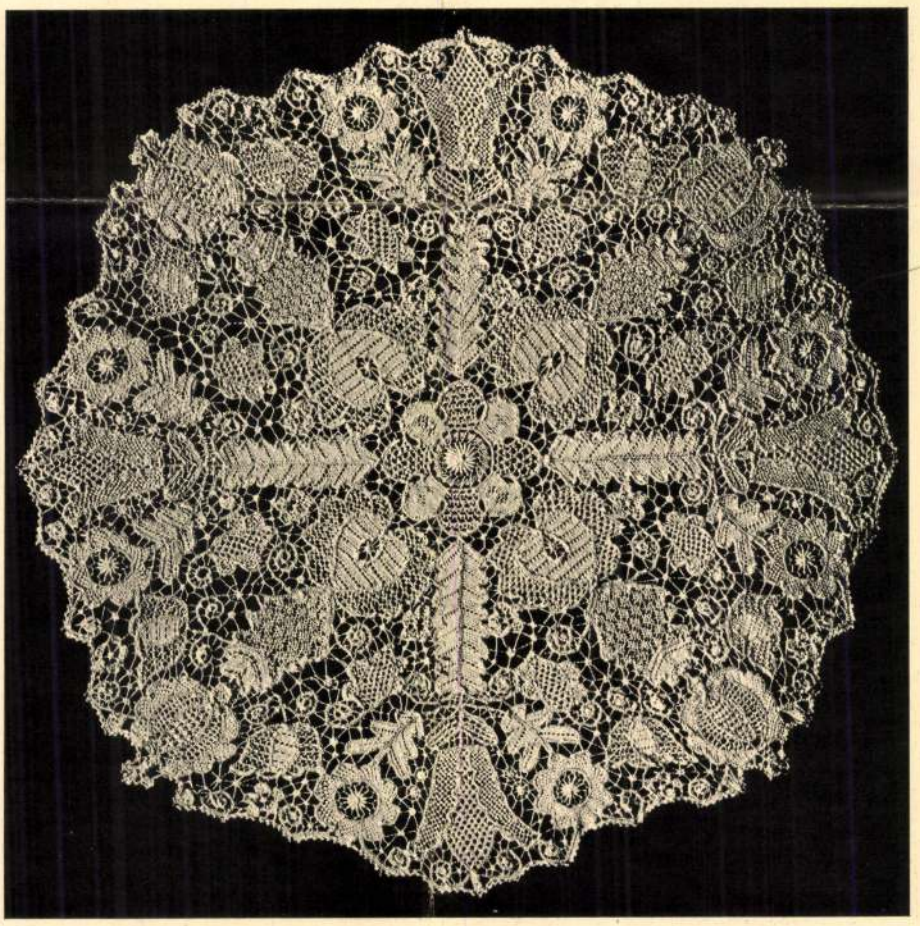

ELSŐ ÉVES
TEXTILES
NÖVENDÉKEK
KÖZÖS
MUNKÁJA

TEXTIL SZAKOSZTÁLY, TANÁR: MUHITS SÁNDOR

Iparm. Isk. Évk.
1934-36. Bp 1936. fordítás

PÁRISI ÉLETKÉP A KIÁLLÍTÁS IDEJÉBŐL. — Szállást kereső idegenek egy vendégfogadó előtt.

hasonlít hozzá. Az átöltözködést senki sem veszi észre, a királyfi elmegy, megismerni az életet, a koldusfiú pedig él pompában. A mi aztán történik, az nem ragaszkodik szorosan Twain meséjéhez, a népies mesébe minden belevegyül, a mivel a szinpadi hatásokért szokás dolgozni, de eleven dolgok, mutatós felvonulások és tánczok; a zene pattog. Végre a királyfi ismét visszatér palotájába, a hol mégis csak jobb, a koldusfiú pedig megunta az aranyos bársonyruhát. A két fiút *Ledovszky* Gizella és *Feledi* Boriska játszották, énekelték és sok tapsot kaptak. Maga *Sziklai* egy furcsa beszédmodorú figurát játszott széles jókedvvel. A kiállítás, a jelmezek, az egész előadás és rendezés dicsérni való, s úgy látszik, hogy a Magyar Szinház a «Koldus és királyfi»-val tartósabb életü darabhoz jutott.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar történelmi társulat október 4-ikén *Pauler* Gyula elnöklése mellett ülést tartott. Az ülésen elsőnek *Illésy* János «Balassa Bálint és a zólyomiak» czímen tartott fölolvasást. Elmondta, hogy Balassa Bálint Zólyomban tartózkodott, a míg öcscsével és nagybátyjával, Balassa Andrással, az örökségen osztozkodott. Régi erőszakos természete itt is kitört, a békés polgárokat sértegette, a szép asszonyoknak udvarolt. A zólyomi tanács ezek miatt panaszt tett a királynál, a miről Balassa értesülvén, az 1583-ban tartott zólyommegyei közgyűlésen a zólyomi birót megidéztette. A biró nem jelent meg, Balassa pedig a gyűlésen kemény szavakkal kelt ki a rágalmak ellen s fenyegetőzött, hogy még gonoszabbúl fogja magát viselni. A dolognak nem lett komolyabb folytatása, mert Balassa még abban az évben nőül vette az unokatestvérét: Dobó Krisztinát. — Ezután *Békefi* Remig olvasta föl *Ortvay* Tivadar értekezését egy Pozsonyban nem rég talált szoborról. A homokkőből faragott szobor egy magánházon, a városház mellett állt, *Roland* szobrának tartották. Az utóbbi időkben azonban irást fedeztek föl mellette, a melyből csak a név: *Wladislaus* volt olvasható. Az értekező szerint ez Szent László szobra s Pozsony városa védőszentként alkalmazta. A szobor eredete a XIII—XIV. századból való.

Az ó-gyallai obszervatórium fölavatása. September 30-ikán nyitotta meg ünnepélyesen *Darányi* Ignácz földmivelési miniszter *Ó-Gyallán* a meteorologiai és földmágnességi intézet új obszervatóriumát. A vendégek délelőtt a bécsi és zsolnai gyorsvonattal érkeztek Érsek-Ujvárra, a honnan *Konkoly-Thege* Miklós mint házigazda szállította őket O-Gyallára.

A miniszter kiséretében érkeztek: *Szomjas* Lajos, *Győry* Loránt és *Lipthay* Béla miniszteri titkárok és *Pirkner* állattenyésztési főfelügyelő. Ott volt: *Pernter* J. a bécsi meteorológiai intézet igazgatója, dr. *Kostlyói*, az aligazgató, dr. *Kövesligethy* Radó budapesti egyetemi tanár, gróf *Esterházy* Ferencz, *Sárközy* Aurél főispán, *Ghyczy* Dénes alispán, Tuba János és Feszty Béla országgyűlési képviselők, *Konkoly-Thege* és még sokan Komárommegyéből. Az obszervatórium termében gyűltek össze, hol *Darányi* miniszter mondott beszédet, hangoztatván, hogy a mezőgazdaság mennyi köszönettel tartozik a tudománynak, s a kormány is mindent elkövet, hogy a tudományt a gazdaság érdekében fölhasználhassuk. Köszönetet mondott Konkoly Thege Miklósnak, az intézet igazgatójának, kinek nagy része van, hogy az obszervatorium oly szerencsésen fölépült. Végül az intézetet a király nevében megnyitottnak jelentette ki, s átadta az igazgatónak. *Konkoly-Thege* Miklós válaszolt a miniszter beszédére. *Darányi* miniszter közölte az egybegyültekkel, hogy Ő Felsége az obszervatórium létesítése alkalmából *Konkoly* Miklósnak elismerését nyilvánította, *Róna* Zsigmond aligazgatónak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, *Marczell* György első asszistensnek pedig a koronás arany érdemkeresztet adományozta. A miniszter a kitüntetetteknek mellükre tűzte a rendjelet és egyúttal közölte, hogy ő maga *Farkas* Ede I. osztályú asszistensnek ezen ünnepély alkalmából elismerését nyilvánítja. Tudatta még *Száler* Lászlónak, *Markovits* Istvánnak, ifj. *Konkoly-Thege* Miklósnak, *Rziha* Károlynak és *Csernó* Gézának II. osztályú asszistensekké történt kinevezését. A kinevezettek nyomban le is tették az esküt. Délután két órakor 70 terítékű ebéd egyesítette a házigazda vendégszerető asztalánál az ünnep vendégeit.

MI UJSÁG?

A király nevenapja. Otóber 4-ikén a király nevenapját a szokott hivatalos ünnepélyekkel ülték meg országszerte. A fővárosban a középületeket, a dunai kikötőket fellobogózták, az iskolákban szünetelt az előadás. Az idegen államok konzuljai saját nemzeti lobogójuk kitűzésével ünnepelték. A templomokban mindenütt istentiszteletet tartottak. A hivatalos világ a Mátyás-templomban gyűlt össze, hol a hálaadó misét *Vaszary* Kolos bíbornokprímás tartotta. Jelen voltak a miniszterek, államtitkárok, a birságok elnökei, a polgári hatóságok, a tábornoki kar, a konzulok. Az isteni tiszteletek után az előkelőségek üdvözletét *Széll* Kálmán a miniszterelnöki palotában fogadta. Este a szinházakban díszelőadást rendeztek. A Népszinház délután ingyen előadást tartott, s a nagyközönség rendkívül jól mulatott Szigligeti régi jó «Szökött katonája»-nak előadásán.

A Vörösmarty-ünnep. A *székesfejérvári* Vörösmarty-kör mozgalmat indított, hogy országos ünnepélylyel üljék meg Vörösmarty születésének századik évfordulóját. E végből a nagybizottság szeptember 30-án gyűlést tartott a Vörösmarty-kör helyiségében. A Tudományos Akadémia részéről megjelent *Szily* Kálmán főtitkár, a Kisfaludy-társaságból *Beöthy* Zsolt elnök, a Petőfi-társaságból *Bartók* Lajos alelnök. Az országos ünnepélyek sorozatába fog tartozni Fejérmegye ünnepi közgyülése deczember első napján. A szinházi díszelőadás prologjának megirására és elszavalására *Váradi* Antalt kérik föl. A budapesti tudományos és irodalmi körök jelen volt képviselői meghívták a Vörösmarty-kört a társaságaik által rendezendő Vörösmarty-ünnepekre, s kijelentették, hogy mind a három társaság a székesfejérvárit fogadja el *mint országos ünnepet.*

Kossuth mauzoleuma. A főváros közgyülése még 1898-ban elhatározta, hogy Kossuth Lajos síremlékének az elhelyezésére a kerepesi-úti temető egyik legszebb helyét adja át. A Kossuth szobrára és a mauzoleumra begyült adományokból, 300,000 koronát szántak az utóbbira. A képzőművészeti bizottság már elkészítette a *pályázat* tervét. A pályázat titkos lesz és csak magyar művész vagy épitész vehet részt benne, a költségek a 300,000 koronát túl nem haladják. Az alsó épitmény alá három koporsó számára sirboltot kell épiteni. A pályázat *első díja:* 6000 korona, — a *második* díj: 4000 korona, — a *harmadik:* 3000 korona. Csakis abszolut értékű műveknek adják ki a dijakat. Az első díj nyertesét a kivitellel is megbizzák.

A kolozsvári új szinház. Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter leiratot intézett Kolozsvár városához, a nemzeti szinház újra építése ügyében. Maga részéről is teljesen méltányolja, hogy az új szinház mielőbb fölépüljön, és az építés foganatosításával kapcsolatos kérdések megoldásával *Bezerédj* Viktor miniszteri tanácsost, *Festetich* Andor gróf szinészeti országos felügyelőt és *Szilágyi* Lajos műszaki fölügyelőt bizta meg. A leirat szerint a szinháznak ez idő szerint 80,000 koronára rugó javadalmazásából bizonyos összeget az emelendő új Nemzeti Szinház építési alapja gyanánt tőkésítenének, az építésre felveendő kölcsön pedig törlesztési részlet lenne. Az új szinház építésének a módozatait már rövid idő alatt véglegesen meg fogják állapítani.

A nagyváradi állandó szinház megnyitása. Nagy-Váradon a Szigligeti-szinházat október 15-ikén nyitják meg. A prológot *Sas* Ede irta, erre *Váradi* Antal «Az új oltár» előjátéka következik, aztán Erkel «Hunyadi László» operáját adja elő Somogyi Károly szintársulata.

Az országos levéltárnál a király dr. *Csánky* Dezső országos allevéltárnoknak az országos levéltárnoki czimet és jelleget adományozta, *Tagányi* Károly allevéltárnokot levéltárnokká, *Pettkó* Béla és *Komáromy* András dr. országos levéltári fogalmazókat pedig allevéltárnokká nevezte ki.

Egy dalszerző emléke. *Hódmező-Vásárhely* közönsége közadakozásból nyilványos emléket állít *Nyizsnyay* Gusztávnak, az ötvenes években oly népszerű dal- és zeneköltőnek. Ércz mellszobrát — mely Pásztor János műve — október 7-én leplezik le a városi szinkör előtti téren s ugyanazon napon este 8 órakor, a városi szinkörben, Nyizsnyay Gusztáv emlékére és a szoboralap javára hangversenyt is rendeznek.

Rheuma, csuz, köszvény és **epekőbajok** biztosan gyógyithatók a tudományos alapon álló Dr. Rissoféle *czitromnedv kurával.* Ismertetést ingyen és bérmentve küld *Szabady János* gyógyszerész Budapesten, Damjanich-utcza 2/c.

Alkohol nem erősitőszer. Köztudomásu, mily keservesen lehet ama gyermekek erejét gyarapitani, kiknek egészségi állapota kedvezőtlen. A szokásos erősitő szerek (vasfoszfátokat vagy nehezen oldódó fehérnyevegyületek) bir. A csukamájolaj sem kielégitő, de szinte esztelen az ily gyermekeknek szeszes italokat adni. Ily esetben van helye oly tömör eledelnek, mint a *Somatose.*

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Mamuzsics Mátyás, szabadkai prépost-plébános, egész Bácsmegyében ismert férfiú, ki fürdés közben a palicsi tóban lelte halálát s nagy részvét közt temették el Szabadkán. — Dr. Keszler Ferencz, pápai prelátus, a szatmári káptalan nagyprépostja, élete 71-ik, papsága 48-ik évében. — Dr. Vetsey István, ügyvéd, a nemzeti tornaegylet alelnöke és a bányai ág. ev. kerület főjegyzője, 49 éves korában Budapesten. A köztiszteletben álló férfiú nemzeti tornaügyünk fejlesztése érdekében is rendkivül sokat tett. — Dr. Földényi Frigyes, Budapest egyik ismert alakja, a hangversenyek szorgalmas látogatója, ki már évtizedek előtt csaknem egészen megvakulva, hordárral vagy más valakivel vezettette magát az utczákon, s a belváros egyik-másik kávéházában hirlapokat olvastatott magának, aztán czikkeket diktált iródeákjának. Ugyanis zenész volt és zenekritikát, művészi hireket küldözgetett külföldi lapoknak. Szerette mondani, hogy Petőfi «Talpra magyar»-jához ő irta a zenét. Fia, a korán elhunyt Földényi Béla a Nemzeti Szinház nagyreményű tagja volt. A 81 éves öreg nem régiben lábüszköt kapott és ez a betegség megölte. — Gridi Papp Máté, nyug. itélőtáblai biró, a marosvásárhelyi ügyvédi kamara tiszteletbeli elnöke, 80 éves korában, Maros-Vásárhelyen, — Járosy Károly dr., nagyváradi táblabiró, 52 éves korában, Budapesten. — Lieszkovszky István, m. kir. nyug. honvédőrnagy és 48-as honvédhadnagy, 70-ik évében, Beszterczebányán. — Geyer G. Gyula, az iglói főgimnázium nyug. tanára, régi honvéd, 72 éves korában, Iglón. — Vuja Tivadar, 48-as honvédkapitány, ki hosszu fogságot is szenvedett az olmützi várban, 76 éves. Temesvártt. — Labancz László, régi honvéd, 75 éves korában, Kassán. — Riedl Ignácz, nyug. nyugalmazása után Londonba költözött egy találmányának értékesítése végett, 62 esztendős korában, Londonban. — Dr. Pintér Jenő, kórházi másodorvos, Pécsett. — Kanász Nagy Sándor, Szentes város képviselőtestületének tagja, Fábián-Sebestyén község volt birája, Szentesen. — Daruvári Müller István, nagy-kőrösi gyógyszerész, 46 éves korában. — Vass István, gyógyszerész, élete 71-dik évében, Nagy-Bányán. — Salamon Gyula, szigetvári gyógyszerész, élte 63-ik évében. — Ifj. Acsády Sándor, m. államvasuti tisztviselő és tartalékos honvédhadnagy, 36 ik évében, Debreczenben. — Gyurkovits Vincze, nyug. uradalmi inspektor, Nagy-Váradon, 68 esztendős. — Lazarus József, magánzó, Lazarus Adolfnak, a budapesti izr. hitközség főkántorának édes atyja, Budapesten, 78 éves. — Lukam Vilmos, a régi osztrák nemzeti bank volt vezértitkára, Ischlben. — Kozics Ferencz, magyar festő, 36 éves korában, Münchenben. Holttestét Pozsonyba szállitották. — Láng Frigyes fiatal hirlapiró, hosszas szenvedés után Budapesten. — Pleskó István épitőmester, 47 esztendős, Budapesten.

Perczel Melinda, Perczel Dezsőnek, a képviselőház elnökének leánya, élete tavaszán Meránban. A halottat Bonyhádra szállitották s nagy részvét közt temették el. — Özv. Vetsey Sándorné, szül. Nádossy Etelka, a főváros egyik régi előkelő kereskedőjének özvegye, ki egy nap mulva követte a halálba fiát, dr. Vetsey István fővárosi ügyvédet. — Herczogh Hugóné, szül. Reviczky Etel, a nagyszentmiklósi m. kir. földmíves iskola igazgatójának neje 41-ik évében. — Özv. Szegheő Jánosné, szül. Pillich Johanna, 73 éves, Nógrád-Verőczén. Az elhúnytban Edvi Illés Aladár állami felső ipariskolai tanár anyósát gyászolja. — Özv. Helmboldné, szül. Albach Ilona, a fehértemplomi «A fehér sashoz» czímzett gyógyszertár tulajdonosa, életének 32-ik évében. — Kövér-Sachs Eliz, Tornai Gyula festőművész anyósa, 52 éves, Budapesten. — Özv. Horváth Ferdinándné, szül. Serly Jozefa, 76 éves, Pozsonyban. Horváth Bálint táblabiró édes anyját gyászolja az elhunytban. — Özv. Éder Ferenczné, szül. Záborszky Mária, Záborszky Ferencz nyug. m. kir. központi állampénztári ellenőr nővére, 64 éves korában, Budapesten. — Rauth Mária, Forinyák Gyula nyug. lovassági tábornok, v. b. t. tanácsos anyósa, Szulyovszky Dezső képviselő feleségének, szül. Forinyák Helén asszonynak nagyanyja, 89 éves korában Bécsben, s Budapesten, a Forinyák-család sírboltjában temették el.

SAKKJÁTÉK.

2188. számu feladvány. Colpa J.-tól.

(II. dijat nyert feladvány.)

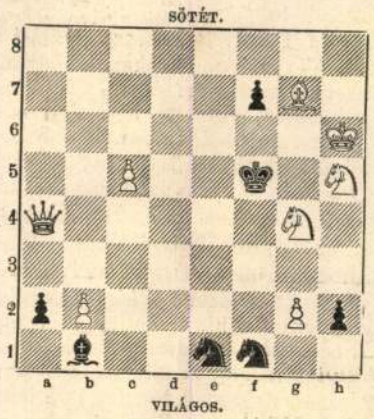

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2173. sz. feladvány megfejtése Palkoska E.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Vc6—b5	He1—d3 (a)	1. ___ ___		Kd4—e5 : (b/
2. Vb5—d5 †	Hb6—d5 :	2. Vb5—b6 :		t. sz.
3. Be5—e4 mat.		3. V v. F mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ___ ___		He1—b3—e2
2. Hg5—e6 †		Kd4—e5 :
3. Vb5—e2 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvártt:* Hoffbauer Antal. — Demeter József. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *Bakony-Szentlászlón:* Szabó J. — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői üzenetek.

Életmámor. Jó műfordításokat szivesen közlünk; a beküldött fordítás azonban sikerültnek nem mondható. A «szabadon» fordítás különben is mindig gyanús. Ha a fordító valóban szép költeményt választ, semmi értelme, hogy eltérjen az eredetitől, gyönge eredetit pedig fordításban megkorrigálni szintén hiú kisérlet.

Horatius dalaiból I—III. Irodalmi szinvonalon áll mind a három, csakhogy az elsőt és az utolsót már régóta sikerült fordításban birja irodalmunk.

K. E. A legnagyobb kecsege, mely eddig hálóba került, 84 és fél kilogrammos volt. A jegestengerben fogták az orosz halászok s mint rendkivüli ritkaságot a pétervári tudományos akadémiának ajándékozták.

T. F. Az amerikai Egyesült-Államokban átlag 22 millió métermázsa czukrot készitenek a juharfa nedvéből. Tavaszon megfúrják a fa derekát, melyből olyan édes folyadék csorog ki, hogy pompás, zamatos izéért sokan a legfinomabb méznél is többre becsülik. Ebből főzik aztán a czukrot. Egy kinőtt fa évenként vagy 150 liter édes levet szolgáltat, melyből egy métermázsányi czukor lesz. A földmivelési miniszterium hazánk több helyén tétet kisérleteket ennek az amerikai czukoradó juharfának a meghonosításával, azonban hogy milyen sikerrel: ezt majd csak évek múlva lehet megmondani.

Koldus vagyok. Csinos kis vers volna, ha epigrammai fordulatnak szánt befejezése jobban csattanna. Micsoda álmot emlit? A dicsőség álmát vagy egyéb álmot?

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 38-ik számában közölt képtalány megfejtése: *A forró nyár a fürdés időszaka.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utcza 4,

Raktárunkon található a legszebb és legnagyobb választék **divatos selyemkelmék, csipkék** és **szalagok,** valamint **gyöngytülldíszek, point lace-ruhák** és point lace-kelmékből. Fekete, fehér és szines selyemkelmék 85 krtól, Satin Liberty-selymek 65 krtól és angol mosóbársony 80 krtól kezdve. Mintákkal kivánatra készséggel szolgálunk. 8626

CHINA-BOR SERRAVALLO, VASSAL

gyengék, vérszegények és lábbadozók számára.

Kitünő íz.

Legjobban ajánlva és alkalmazva a következő tanárok által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Mosetig Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több elismerőlevél. **Arak: ½ literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszertárban.** 8542

Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

Kozmetika, vagyis a szépség egészségtana. Utmutatás bármilyen szépséghiba (foltok, anyajegyek, arcszőrök, kiütések, kinövések) alapos és ártalmatlan elmulasztására, az arcznak és hajnak észszerü ápolására. A könyv ára egy korona (beküldhető bélyegekben is, portó külön). Kapható a szerzőnél, dr Jutassy József orvosnál, Budapest, Kecskeméti-utcza 6. 8772

Kormánybiztos.

Technikum-Altenburg S.-A.

Gépészet, elektrotechnika és vegyészet számára. 8731

Tanműhely. — Müsor bérmentve.

+ Soványság +

Szép, telt testidomok a mi keleti erőporunktól. 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezeskedve. Orvosi rend. szerint. Szigoru becsületesség. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként Mk. 2. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.

Hygien. Institut

Dr. Franz Steiner & Co.,

Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

Védjegy

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által

a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel rendelve lesz. 8633

Húgyhajtó hatású!

Kellemes izü! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Kozina Sándor (irodalom)

Szépművészeti Múzeum irattára. 795/1912.02.

Kozina Sándor, festő

SŐTÉR ISTVÁN:

Művészet Magyarországon — magyar művészet

13.
(művészet
t. 4.

Fél falat betöltő, rongált festményhez vezet bennünket a Nemzeti Galéria főlépcsője, a második emeleten: Zrínyi ront végig a szigetvári hídon, a levegőbe görbe szablyák emelkednek, a vastag fatörzsből ácsolt korlát félig már leszakadt, a várárok vize török turbánt ragad, ledöntött fák kérge hámlik, tört létrára hullik a fény — a reformkor nagy, patrióta témája áll előttünk: Zrínyi önfeláldozása, hősi halála. A magyar költészet egyik remekművének, Zrínyi Miklós eposzának záró jelenete — osztrák festő, Peter Krafft műveként. A dátum. 1825 is sokat mond: Vörösmarty Zalánjának és Széchenyi felléptének dátuma. Megközelítőleg: a magyar romantika kezdete, de inkább a költészetben, mint a képzőművészetekben. A francia forradalom és Napoleon nagy festőjének, Davidnak osztrák tanítványa már tudja azt, amit a francia romantikus festészet és különösen Delacroix tudott: a Zrínyi-tablón megtaláljuk a tárgyak, a növények, öltözékek — és az emberi arcok, gesztusok miniatűrszerű, s egyszersmind drámai kidolgozását. Romantikus operák drámaisága ez. És épp ez a tudás hiányzik még a magyarországi képzőművészetekből. A hiánynak azonban lehetnek előnyei is, és a mesterségbeli ügyetlenség sok mindent elárulhat egy korról, egy társadalomról. Így van ez a magyar romantika korának képzőművészetével, melyet a Nemzeti Galéria új kiállítása bemutat.

Kaerling Henrietta: Árvízi jelenet. Olaj, 1840.

A Galéria — az MTA Művészettörténeti Kutatócsoportjával közösen — folytatja az 1980-ban megkezdett nagy vállalkozást: egy-egy művelődési korszak magyarországi művészetének bemutatását. A felvilágosodás tavaly kiállított művészetét most a romantikáé követi. A vállalkozást egyaránt érezhetjük művészet- és művelődéstörténetinek is. Nemcsak amiatt, hogy a válogatás a festészeten, a szobrászaton túl kiterjed az építészetre, sőt a fényképezésre is, hanem, mivel a bemutatott anyagban a mesterművek mellett helyet foglalnak kismesterek, piktorok munkái is, szerény alkotások, melyek azonban egy kor ízlését, lelkületét naivul és gyanútlanul képviselik — még akkor is, amikor Krafft Zrínyijét ügyetlen óraképen látjuk viszont. Ez az anyag, bizony, városi polgárságunk fejlődésének, berendezkedésének, művészeti tájékozódásának meglehetősen kezdetleges, bizonytalan és tétovázó tanúsága. Az 1980. évi kiállítás, a 18—19. század fordulójának művészetéről, nagyobb mesterségbeli tudást mutatott, érettebb és elegánsabb alkotásokat — ám főként külföldi, elsősorban osztrák művészek munkáit. Az idei kiállításon a magyar művészek vannak már többségben, s a kezdetlegesebbek közül lassan kiemelkednek az érett mesterek, pl. egy Barabás Miklós, majd pedig, a korszak végén, csaknem váratlanul, egy nagy festő: Székely Bertalan — de ő is elsősorban vázlataival, melyeknek csaknem modern merészségét a kidolgozás többnyire elhalványítja.

Szinyei Merse Pál: Szinyei Merse László arcképe; 1868.

A kiállítás művelődéstörténeti célzata éppen nem zárja ki, hogy egy-egy festő pályafordulatait, válságait, útkereséseit fel ne ismerhessük. Barabás művészetének bizonyára ártott néha a divatosság, a túl sok megrendelés: némelyik portréjánál azt az akvarellt, mely városmajori házát mutatja, rózsák, lombok, lugasok keretében: frissebbnek, időtállóbbnak érezzük. (Maga a ház, nemes homlokzatával, nem bizonyult ilyen időtállónak: leromlottan, züllötten láttam utoljára, a Városmajor utcában.) Kozina Sándor művészetének érettségére, eredeti voltára, bevallom, ez a kiállítás hívta fel a figyelmemet, különösen firenzei hátterű önarcképével. És érdemes volt megismernünk egy olyan főúri műkedvelőt, mint Forray Iván, aki három üde akvarellt hagyott hátra a pesti árvízről, köztük a kiállítás plakátján is megjelenő „árvízi lovast"; egy másik vízfestményén a ház emeletéről, takaróba burkolt állatot ment valaki létrán a ladikba. (A katalógus kecskének mondja, mi inkább agárnak véltük.) Mennyire bensőséges ugyane festő egy másik vízfestménye, a Duna-parti szoba, melyet nem a művészi tudás, hanem a bemutatott tárgyak, bútorok jellegzetessége tesz érdekessé, s különösen az ablak virágcserepei fölött betekintő városlati, bástyáival, tetőivel, míg a folyón gőzhajó kéménye füstölög. A festészet egyik ajándéka, hogy megmentheti a legveszendőbbet: a jeltelen hétköznapot — ahogyan ez a vízfestmény is megőrzi azt, ami ebben a látványban máig ismerős, és ami már mindörökre elérhetetlen.

Naivság, ügyetlenség: a magyar romantikus festészetet néha ezek a hiányosságai teszik vonzóvá. Mert ennek a naivságnak bája is van, és ezzel együtt bizonyos eredetisége. Mint pl. Kaergling Henriette árvízképének, melynek szereplői jóllöltözötten és illedelmesen tekintenek a habokba, gondosan kitámasztott ablakaikból, s türelmetlenség nélkül várják a mentőladikot, minek folytán az egész képen a katasztrófa hangulata helyett a háborítatlan béke és nyugalom érzete ömlik el. Naiv kép Stech Alajosé is, a piarista rajztanáré, akinek műteremképe mereven rendezett könyvszekrényt mutat, a falakon pedig aprólékosan kidolgozott festményeket. A naivság még a portrékon is megjelenik: némelyik képén Széchenyi olyan fekete, mint egy kéményseprő — Csokonai csikóbőrkulacsos vigadásának képe pedig olyan akkurátusan kiszínezett, mint egy cifraszűr.

A magyar romantikus festészet alatta marad romantikus költészetünk szintjének. Romantikus festőink sohasem jutottak el oda, ahol Vörösmarty ossziani és délszigeti képzelete kibontakozhatott. A magyar romantika költőinek festőkortársai (akár Barabás, akár Borsos) valójában egy biedermeier életfelfogást fejeznek ki. Egyébként a kiállítás asztalaira kitett metszetek közt a színpadjelenetek és a kosztümös színészportrék láttán ismerhetjük csak föl e korszak festészetének színpadiasságát — színpadán pedig a festőiségét. Festészeti romantikánk legerőteljesebben a történelmi témákban nyilvánult meg, különösen, ha olyan művész fordult ezekhez, mint Madarász Viktor. A romantikus bensőségnek azonban nem juthatott hely ezeken a történelmi vásznakon, mert azok valójában egy megíratlan magyar történelem illusztrációi maradtak. A francia romantikában a történelmi tematika a dekoratív hatás és a látomás lehetőségeit nyitotta meg — a német romantikus festészetet pedig kontemplatív és merengő hajlama juttatta hozzá a valódi bensőséghez. Ilyesmit a mi romantikus festőinknek inkább a portrékban sikerült elérniük, és csak ritkán a tájképekben. Kissé ügyetlenül, de feltűnik valami ebből a bensőségből Kelety Gusztávnak a gyermek Eötvös Lorándról festett képén, mely kis botanikust és lepkegyűjtőt mutat, aki zsákmányát már a gomblyukába tűzte, és vadvirágot tart ujjai között. Egy másik képén a svábhegyi Eötvös-villa mögött, a párák közül elővilágló Gellérthegyig nyíló kilátás ugyancsak sejtet valamit abból a tájhangulatból, melyet azonban Jókai leírásai sokkal gazdagabban nyújtanak.

Mégis, találkozunk ezen a kiállításon mesterművekkel, melyeknek különös vonzerőt kölcsönöz, hogy kevéssé ismert, úgyszólván felfedeztetésre váró alkotások. A kiállítás egyik ki nem emelt, s mégis meglepő értéke Székely Bertalan portréja Deák Ferencről, két évvel a kiegyezés után, 1869-ből. „Vázlat a természet után, egy óra alatt" írta Székely a katalógus szerint a vászon hátuljára. A kép igazolja a feliratot. A „haza bölcseként" ismert, besüppedt öregember helyett itt azt a férfit láthatjuk, akihez Arany Jánosnak oka lehetett vonzódnia: élénk arcszín, eltökélt tekintet, de legfőképp az az erő, melyre a kitartáshoz és az idő kivárásához van szükség. A kiállítás másik mesterműve egy Szinyei Merse-kép, mely a festő bátyját, Lászlót ábrázolja. A katalógus találóan figyelmeztet arra, hogy e kép piros és kék színeiben a festő későbbi, szabadtéri korszakának életörömét lehet megsejtenünk. És még valamit: azt a sárosi társadalmi réteget, melyből csakhamar Mikszáth gavallérjai lépnek elő.

Nem hagy kétséget afelől a kiállítás, hogy az 1830 utáni magyarországi művészet nem vendégművészet többé, hanem immár meghonosodott, magyar művészetté fejlődött. Egyébként a kiállítás a magyar polgárság ébredező otthonosságérzetének, öntudatának és ízlésének is dokumentuma. Erre utalnak a katalógus első kötetének sok újat és érdekeset hozó tanulmányai, valamint a kiállított tárgyakat magas történeti és műkritikai igénnyel ismertető-méltató szövegek is.

LAT

hallottam, pozitíve nem tudhatom... Jöttek a mentők, bevitték a járási kórházba.

Az ügyeletes orvos engedékeny kedvében volt.

— Ön nem rokona a betegnek, ugye, nem, de hát üsse kő, ennyit kibírhat a rendtartásunk... Súlyos, de nem végzetes. Ellátták a baját, amúgy parasztosan. Törött balkar, ínszakadás a jobb vállban, zúzódások a koponyán, a bal szeme bevérzett... Gyógyulás? Négy-hat hét. A szeme szépen tisztul, a tört részek jól illeszkednek, a vállműtét nem nagy eset. Orvosilag... Óhajtja talán megnézni?

— Nem, köszönöm... Virág van nála?

Az orvos mosolyogva felelt.

— Úgy érti, a kezében? Arra ő most nem alkalmas. Mellette, az éjjeliszekrényén van egy csokorka. Szegfű. A falujából hozhatta valaki. Ne tévessze meg a szövegem, szó sincs szakmai elfásultságról, még kevésbé cinizmusról. Engem is megráz természetesen, valahányszor szembetalálkozom... és azt kell mondanom, szerencse, hogy a kés nem kapott szerepet. Vagy például a manapság divatosodó lánc. Nevetséges, de ha már előfordulnak ilyen esetek, az ököl nevezhető viszonylag tisztességesnek.

A körzeti rendőr nem hivataloskodott.

— Garázdaság? Jaj, a dolog nem ilyen egyszerű. Nem egyértelmű. Szóváltás, ez az, egyik fél se vétlen. De ha garázdaság is, mit csináljak? Az italbolt előtt többen csoportosultak, és hogy az Orsós mellett ki bántotta, ki nem, tisztázhatatlan. Semmiféle nyomozás nem mutathat ki egyértelmű felelősséget. Ez az eset, igaz, súlyosabb az átlagosnál, de nem főbenjáró. Az áldozat is tehet róla.

— Miért?

— Hát... nem tudom olyan jól megmagyarázni, de igaz, hogy az állatok is kimarják maguk közül az ilyeneket. Amelyik elüt... Azért majd beszélek ezzel az Orsóssal. Ha meghallgat. Én se vagyok könnyű helyzetben.

Az elnököt nem a legjobbkor zavartam.

— Nekünk semmi dolgunk azzal. Beláthatja. Szép is volna! Gondját viselni egy ekkora gazdaságnak, és akkor azért is fájjon a fejünk, hogy ezek mit művelnek a kocsmában. Még csak hozzászólni se tudunk, a valóság az, hogy nem is akarunk. Azt tartják mifelénk, hogy akik kötözködtek, azok majd oldózkodnak is. Zörgünk eleget az emberekkel a munka dolgában, mit csinálnak munkaidő után, az messze áll a mi hatáskörünktől. Orsós Pista most éppen... minek kéne még plusz rátenyerelni? Bízunk benne. Lesz még ő nekünk jó munkaerő.

emberek valami furcsát éreznek, ha köztük van. Inkább elkerülik. Elzavarják. Legjobb esetben elszórakoznak rajta. Volnának, akik értik, sajnálják, szívesen el-elidőznének vele, de hát mit szól a falu...

Valaki azért mégis vitt neki egy marék virágot a kórházba.

Még a háború alatt elhaltak a szülei, az élete a maga gondja lett. Gazdákhoz szegődött, pásztorkodott, kanászbojtár is volt egy darabig. Ha megütötték, nem panaszkodott senkinek, aki jó szóra méltatta, annak a nyomába szegődött. Még gyerekkorában ráuszítottak egy kutyát, a harapás az arcán érte, attól kezdve egy kicsit félreállt a szája. A kegyelemkenyér a formáján is látszott, tüdőbetegnek nézhették volna, de annak idején a szűrés megállapította, hogy a világon semmi baja nincs.

Semmi baja nincs. Csak az a baja, hogy olyan, amilyen.

Elvégezte az általános iskolát, arra talán nem is gondolt, hogy megházasodjon. A tehenészet mellett kapott a vezetőségtől egy szobát.

A sorsa tehát, ha nem is átlagos, nem egyedüli. Akkor mivel út el?

Ő lett a falu bolondja. Ráruházták a címet. Mert olyan furcsa dolgai, furcsa szokásai voltak. Nyilván bolond. Ezt akárki megmondja.

Mindig volt a kezében egy szál virág. Nyáron út mellett, árokparton tépett, mindig csak egyet. Télen vett a fóliázóktól. Volt, akinek nem kellett a pénze, inkább egy kis munkát bízott rá. Segítsen tisztogatni a fólia alatt, vágjon fát, szaladjon el a boltba.

A virágját nem tűzte a sapkája mellé, nem dugta a gomblyukába. Fogta a kezében. Lógatta, megemelte, ha tűnődött valamin, hozzá-hozzádörzsölte az arcához.

Már ez a virág se vallott józan észre. Hát még az az örökös nevetés! Mintha kerülte volna a bú is, legtöbbször derűtől fénylett az arca. Olykor csak tünékeny, befelé világló mosoly játszott a szája körül, máskor meg, mert valamiről eszébe jutott valami, nekiindult a jókedv, nevetett hangosan, néha a tenyerit is összecsapta. Ha kérdezték, szívesen elkezdte magyarázni, mit nevetett. Messzire nemigen jutott. Közbeszóltak, beleakadtak egy szavába, megkeverték, végül őrajta nevettek.

A készségét nemcsak a fóliások ismerték. Ha munka közben sürgős ihatnékja támadt valakinek, őt bármikor el lehetett futtatni a boltba sörért. A tehenészetben a portás meg az éjjeliőrök néha nagyon megutálták a szolgálatot, összegyűltek a portásfülkében, ittak, levertek egy-két partit — ilyenkor neki szóltak, járjon körül, de nyitva legyen ám a szeme. Ő körüljárt, és nyitva volt a szeme. Benézett az istállókba, a borjúnevelőbe, mindenhová, az egyik állatnak szólt valamit, a másiknak megvakarta a fejét, az erejüket sejtő tinóknak odatartotta az öklét, hadd bütüzzenek. A portás meg az éjjeliőrök nyugodtak lehettek: rend volt a telepen. Hogy aztán ő mikor aludt, mennyit, azzal nem kellett törődni. A munkáján sose látszott nappal, hogy mások helyett tett valamit éjjel.

Egyszer megkérdezték, miért nem törekszik fölfelé. Gyarapíthatna ő is, mint mindenki. Jól keres, lehetne háza, mindene.

— Törekszem én — így felelt. — Dolgozom, megfizetnek, ez nekem jólesik, na meg ez jár is. Úgyhogy amire olyankor van szükségem, amikor nyitva a szemem, az nekem mind megvan.

Hát ilyesmi. Mi az, hogy olyankor, amikor nyitva a szeme? Milyen észre vall ez az értelmetlenség? Na és ha behunyja a szemét? Akkor ugyan mire van szüksége? Bolond! Minden dolgában bolond, mindig másképpen tesz, mint a többi ember.

Kora ősszel égett le az özvegy háza. Alig volt harmincéves az asszony, öt gyerekkel. Állami gondozásba nem adta egyiket se, szüksége volt a segélyekre. Amíg a férje élt, szenvedett tőlük a környék. Hol felöltözve, hol egy ingben menekült az asszony, nemritkán elpotyogott vér jelezte az útját. Végül a férfiban meggyulladt a pálinka. Az árokpartról egyenesen a hullaházba vitték, nem akarták, hogy az öt apró gyerek szívét meggyilkolja a látvány. „Csakhogy megdöglött" — ezt mondta akkor az asszony, de pár héttel a temetés után bepárásodott a szeme, ha az elhunytat emlegette. „Szegény jó uram, az én drága uram" — aki hallgatta, azt hihette, hogy valami páratlan boldogságnak vetette végét a rossz véletlen... Nem tudni, mitől támadt a tűz. A ház leégett. Annak kellett örülni, hogy a gyerekeknek nem esett bajuk.

Nehezen mozdult a segítség, a téesz adott hétezer forintot, a tanács ezernyolcszázat. Ő, a bolond, kivett a takarékból negyvenezer forintot, Tízet hagyott magának, a negyvenezret elvitte az özvegynek. Este vitte el, mondta, hogy igen, nem valami sok, de a semminél csak több, és nem kell beszélni a dologról, szóra se érdemes, nem kell beszélni róla. Két nap múlva mégis azon vihogtak a faluban, hogy nicsak, le akarta volna fektetni az asszonyt, azért adta a pénzt. Az özvegy nem mondott ellene a pletykának, könnybe maszatolt szavakkal panaszolta, hogy igen, próbálkozott az a semmi ember, de hát mit is gondolt, talán majd közel engedi magához az ő drága emlékű férje után.

Egyszer az italbolttól nem messze láttam. Tucatnyian vették körül. Verset mondott. A Betlehemi királyokat. A hallgatósága cöcögött, heherészett, ő meg csak mondta, mondta, szépre formálta a szavakat, összecsendítette a rímeket. Alkonyodott, csúnya felhők lógtak az alacsony égen, a homályban csak egy fehér krizantém szálldosott — azzal kísérte szavainak lejtését.

— *Irul-pirul Mária, Mária, egész helyes kis mama... meg is kéne szoptatni már...*

Amikor ide ért, a körülötte állók egy része röhögni kezdett, az idősebbek sziszeregtek, mi az, hogy a Szűzanya szoptat, még ilyen gyalázatot, bolond, ugye, hogy bolond — pillanat múlva egyedül állt ott, nézett a széledők után, csak a kezében bólogatott még egy darabig a virág.

Megszólítottam.

— Szépen mondta a verset. De hát itt? Ezeknek?

— Gondoltam, hátha örülnek neki ők is.

— Érdemes?

— Hát... a gyerekek meg szoktak hallgatni... És azért vannak, akik szeretik a szép verset.

Pinczési Judit:

REMÉNYSZIGET

A reménysziget
tilos a szívekbe vágni.
A remény tűpárnája
a kapuban dobog.
Kutyahűség és madárszabadság-

— **Antal István miniszter cikke Magyarországról és a Balkánról.** A szófiai ujságírók szövetségének kiadásában megjelenő Lapok Lapja című folyóirat májusi számában közli Antal István propagandaminiszter „Magyarország és a Balkán" című cikkét. A cikkben a miniszter Magyarország kapcsolataira való történelmi visszapillantás után megállapítja, hogy Magyarország kelet és nyugat közvetítőjének tekinti magát, különösen gazdasági téren. A magyar-bolgár viszonnyal foglalkozva, hangsúlyozza a miniszter, hogy Magyarország és Bulgária azokhoz az államokhoz tartozik, amelyek az európai cívilizáció fennmaradásáért és a bolsevizmus ellen harcolnak. A Balkán új elrendezésének Bulgária lesz egyik főpillére.

— **Kardos Gyula püspök a lévai evangélikusok jubileumi ünnepén.** A lévai evangélikusok most ünnepelték az egyházközség megalakulásának és a lévai evangélikus templom felszentelésének százéves jubileumát. Az évfordulón megjelent Kardos Gyula dunáninneni evangélikus püspök is, s az istentiszteleten hálaadó prédikációt mondott.

— **Olasz-magyar estélyek Rómában.** A Carlo Grellaról elnevezett fasiszta csoport olasz-magyar estélyt rendezett Rómában, amelyen megjelent Máriássy Zoltán kvirinali magyar követ is. A program keretében az estélyt rendező fasiszta csoport egyik tagja, Mainardi közíró „Magyarország és az új Európa" címen előadást tartott, majd egy magyar kulturfilmet és egy magyar filmhiradót mutattak be. — A Beszélő Ujság Rómában a Viktor Emmánuelről elnevezett fiúnevelő intézetben magyar műsort mutatott be, amelynek keretében Renzo Montini „Magyarország Európa védőbástyája" címen tartott előadást. Ezután a „Vadászat Magyarországon" című előadás következett, majd magyar költők olasz nyelvre fordított műveiből adtak elő és magyar zenét mutattak be a hallgatóságnak.

Serdülő ifjaknak és leányoknak adjunk időközönként reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes „Ferenc József" keserűvizet, mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásának gyakran igen fontos eredményeket köszönhetünk. Kérdezze meg orvosát!

— **Politikai gyülés.** A magyar élet pártjának csanádvármegyei szervezetei pártválasztmányi ülést tartottak, amelyen a megye két választókerületének országgyülési képviselői is résztvettek. Az ülést Demkó Mihály városi pártelnök nyitotta meg, majd Fehér Miklós főspán közellátási kérdésekről beszélt, türelemre, figyelemre és kitartásra buzdította a közönséget. Ezután Vásárhelyi András és vitéz Várady László országgyülési képviselők adtak tájékoztatót, majd a nagyválasztmányi ülés, amelyen Csizmadia András Orosháza országgyülési képviselője is felszólalt, üdvözlő táviratot küldött Kállay Miklós miniszterelnöknek és vitéz Lukács Béla tárcanélküli miniszter, országos elnöknek.

— **A finn nemzeti diákszervezetek jubileuma.** Helsinkiből jelentik: A finn nemzeti diákszervezetek május 13-án ünneplik fennállásuk 300. évfordulóját. Az egyetemi ifjúság ezen a napon felvonul a hősi halottak emlékművéhez, majd este a helsinkii nemzeti színházban rendezi meg a hősök ünnepét. A finn diákok emlékünnepén Svédország egyetemi ifjúsága népes küldöttséggel képviselteti magát. Az egyik svédországi diákcsapat a helsinkii ünnep után ellátogat Viipuriba és a karjalai városokba.

— **Épül az ország legnagyobb zarándokháza.** Még 1941-ben elhatározták, hogy Péliföldszentkereszten fölépítik az ország legnagyobb zarándokházát. Azóta országos gyüjtés folyt a terv megvalósítása érdekében, s Serédi Jusztinián bíboros hercegprimással, valamint a kultuszminiszterrel az élen egyházi és világi méltóságok hosszú sora és 96 község nagyobb adományokkal járult hozzá a zarándokház életrehívásához. Az összegyült összeg ma már olyan tekintélyes, hogy hétfőn délelőtt Beresztóczy Miklós pápai kamarás ünnepélyes külsőségek között elhelyezhette az épitendő zarándokház alapkövét.

— **Esperesi kinevezés.** A veszprémi püspök veszprémvárosi esperesi kerületet szervezett, amelynek esperesévé Babits Endre kanonok székesegyházi plébánost nevezte ki.

Házasság

Kéz Éva, vitéz *Kéz* Vilmos **és** *Kell* **Anna leánya és** nemes *Kovács* Mihály dr. t. zászlós, járásbirósági joggyakornok, vitéz *Kovács* Aladár és leveldi *Kozma* Mária fia május hó 8-án, szombaton este 7 órakor tartják esküvőjüket a Szilágyi Dezső-téri református templomban.

Kaposi Rezső és felesége, *Argauer* Olga leányát, *Mártát* május 8-án délután hat órakor vezeti oltárhoz a Szent Ferenc-rendi atyák Margit-körúti templomában zrinygrádi *Petainek* József és felesége, *Hofbauer* Hedvig fia, ifj. *Petainek* József. Tanuk: *Baranyai* Lipót dr. titkos tanácsos és *Akar* Gyula bankigazgató.

Herbster Tibor és *Horémusz* Marianne csütörtökön, május 6-án este 7 órakor tartják esküvőjüket a belvárosi plébániatemplomban.

Kutrovácz Erzsébet és *Rákosi* Gyula dr. **házasságot kötöttek, Budapest.**

Napi hirek

Az Uj Magyarság kiküldött tudósitója Kréta szigetén

A *Földközi*-tenger keleti medencéje *megint a világközvélemény figyelmének központjába került.* Az események, amelyek a Közel-Keleten lejátszódnak, s az afrikai fejlemények egyaránt érdekessé teszik ezt a területet, ahol a harcok heve a görögországi villámhadjárat, az *Égei*-tenger szigeteinek birtokbavétele és *Kréta* bravuros megszállása óta lelohadt. A német haderő azóta e fontos támaszpontokat *a háború összes tapasztalatainak figyelembevételével megerőditette* s minden esetleges meglepetéssel szemben előkészitette. *Valóságos erődláncolattá vált az Égei-tenger szigetvilága,* amelyről a közönség semmit se hallott igen hosszú ideig. A munkálatok a legnagyobb csendben folytak itt, ma azonban már minden készen várja a háború legváratlanabb fordulatát is.

Az *Uj Magyarság,* amely mindig igyekezett olvasóit tájékoztatni az időszerű problémákról, most katonai munkatársa, vitéz *Görgey* Vince tollából cikksorozatot kezd a Földközi-tenger legérdekesebb és legfontosabb pontjáról: *Kréta szigetéről.* Vitéz Görgey Vince az első ujságíró, aki végignézhette a krétai erődítéseket a német véderőfőparancsnokság előzékenységéből *s bejárhatta a szigetet, amelyet a háború tökéletesen elzárt mostanáig a világ szeme elől.* Az érdekes riportsorozat bizonyára olvasóink ugyanolyan tetszésével találkozik majd, mint Görgey Vince eddigi tudósitásai a keleti frontról, a charkovi térségről és a Krim-félszigetről katonai titkairól.

— **A Führer táviratot küldött Vangcsingvei születésnapjára.** Berlinből jelentik: A Führer szivélyeshangú táviratban üdvözölte születésnapja alkalmából Vangcsingveit, a nemzeti kinai kormány fejét, és legmelegebb hangon szerencsekivánatait fejezte ki.

— **Kormányzói kitüntetés.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Inátsy-Papp dr. Elemér miniszteri osztályfőnöki címmel felruházott ny. miniszteri tanácsos, országgyülési képviselőnek, pénzügyi téren és a közszolgálatban szerzett érdemei elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét adományozta.

— **Nemzetközi jogi intézet Isztanbulban.** Az isztanbuli egyetemen nemzetközi jogi intézetet állitanak fel, amelynek ünnepélyes megalapitásán Menemendzsoglu külügyminiszter is résztvesz.

— **Egy ábrándos kislány kalandja.** *Egyik norvég tengerparti városkában ugyancsak különös szerencsétlenség ért egy ifjú leányzót. A leányka ugyanis a kikötőparton sétálva tökéletesen belemerült egy levél olvasásába. Olyannyira, hogy mást fel sem tételezhetünk, miszerint ideálja mézzel irt sorait olvasgathatta. No aztán, az önfeledt leányzó csak ment, ment, levelét olvasva, mig végül is — zsuppsz — belesétált a mólóról a tengerbe. Hja, a szerelem tele van csalódásokkal... A szegény kisasszonykát kimentették ugyan a tenger vizéből a közelben tartózkodó matrózok, de az egész korai fürdőzéstől kegyetlenül meghült. Tanulság: ne ábrándozzunk papirból a tengerparton...*

— **Összeirják az iskolaköteles korba lépő hatéves gyermekeket.** Az iskoláztatási kötelezettség teljesitésének biztositásáról szóló törvény értelmében, a kultuszminiszter rendeletére az iskolaköteles korba lépő hatéves gyermekeket a törzskönyvek kiegészitése céljából be kell jelenteni. A polgármester felhivja ezért a székesfőváros területén lakó szülőket (gondviselőket), hogy a törvény rendelkezései szerint a háztartásukban lévő iskolaköteles korban lévő hatéves gyermekeket a törzskönyvek kiegészitése céljából be kell jelenteni. A polgármester felhivja ezért a székesfőváros területén lakó szülőket (gondviselőket), hogy a törvény rendelkezései szerint a háztartásukban lévő iskolaköteles korban lévő hatéves gyermekeket, vagyis mindazokat, akik 1936 julius 1-én és 1937 junius 30-a közötti időben születtek, a házfelügyelők által kiosztott összeirólap kitöltése útján jelentsék be. Minden egyes iskolaköteles korba lépő hatéves gyermekről külön összeirólapot kell kitölteni. A kitöltött összeirólapokról kapott elismervényt meg kell őrizni.

— **Csoportos belépő a haditudósító kiállitásra.** Intézmények, egyesületek, testületek, üzemek, iskolák, leventealakulatok tagjai a haditudósító kiállitást egy pengős belépés helyett 50 filléres belépőjeggyel tekinthetik meg, ha a Vkf. 6. osztályon, 360-316 szám alatt előzetesen telefonon bejelentik.

— **A Park-klub közgyülése.** A Park-klub most tartotta évi rendes közgyülését Jekelfalussy Zoltán volt fiumei kormányzó elnökletével. A zárszámadás és a költségvetés elfogadása után megválasztották uj elnöknővé Hunyadi Ferencné grófnét, választmányi tagokká pedig Hohenlohe Lajosné hercegnét, Keglevich Istvánné grófnét, Pongrácz Jenőné grófnét, Szinyei Merse Jenőnét, Hard-yDreher Bélát és Schell Pál bárót.

— **Sirkőavatás.** Néhai Szent-Iványi József, a felvidéki magyarság volt vezére, országgyülési képviselő sirkövét csütörtökön, május 6-án déli ½1 órakor avatják a Kerepesi-temetőben.

— **Előadás.** A Mediterran-társaság a Földközi-tenger vidéke gazdasági és kulturális kérdéseinek vizsgálatára előadássorozatokat rendez. Az első előadássorozat záró előadása május 5-én, szerdán délután 6 órakor lesz, amikor is vitéz Gouthfalvy Dorner Zoltán miniszteri tanácsos, egyetemi magántanár „Gazdasági kapcsolataink a Földközi-tenger mentén fekvő államokkal" címmel tart előadást.

— **Albrecht főherceg rádióelőadása.** Az országos gyermekvédő liga májusi gyermeknapjait megelőzően szokássá vált, hogy az egyesület kormányzóelnöke, Albrecht főherceg rádióelőadást tart a gyermekvédelem aktuális kérdéseiről; hogy a közönség figyelmét felhivja a liga sokoldalú munkásságára. A királyi herceg ezévben május 5-én, szerdán délután 19 órakor Budapest I. hullámhosszon tartja meg rádióelőadását, amely iránt nagy érdeklődés mutatkozik és bizonyára kedvező hatással lesz a május 7-én és 8-án tartandó gyermeknapi gyüjtésekre is.

— **Bangha Béla-emlékünnepség.** Bangha Béla halálának harmadik évfordulója alkalmából a Bangha-emlékbizottság kegyeletes ünnepséget rendezett, amelyet a kongregációs otthon kápolnájában gyászmise vezetett be. A misét, amelyen a közélet sok kiválósága megjelent, Baranyay Lajos pápai prelátus, a központi sajtóvállalat vezérigazgatója mondotta. Szentmise után a közönség a kongregációs otthon Horánszky-utcai frontján elhelyezett emléktáblához vonult, ahol Hamvas Endre protonotárius kanonok, budapesti általános érsekü helytartó mondott beszédet, s ennek kapcsán méltatta azt a nagyszabású munkásságot, amelyet Bangha Béla mint tudományos és komoly theológiai iró, majd mint szépiró, ujságiró és publicista végzett.

— **Meghalt Szabó György horvát történettudós.** Zágrábból jelentik: Szabó György dr. ismert horvát történettudós, nyugalmazott egyetemi tanár, a zágrábi városi múzeum igazgatója, 68 éves korában meghalt.

— **Intimitások a villámról.** *A villámról bizony sok mindent nem tud az ember. Ménkü, ménkü — gondoljuk magunkban, aztán ezzel elég is lenne, ismervén annyit az iskolai tudományok alapján, hogy elektromos kisülések idézik elő az égbolt emez fényes cifrázatát. A tudományos megfigyelők már sokkal többet állapitottak meg a zengő villámlás mineműségéről, mint azt egy jelentés beszéli. Először is azt, hogy a villámlás elektromos kisülései — sorozatosak. Áramerejére nézve legalsó határa mintegy 1000 amper, de elérhető a 200.000 ampert is. A villámot kiváltó feszültséget régebben 6 milliárdra tették, mig most — csekélység — a villamos kisülés létrehozására 50,000.000 is elegendő. Hát... ilyen a villám, hogy a ménkü csapja meg!*

— **Közigazgatási birósági tanácselnöki kinevezés.** A kormányzó a miniszterelnöknek a minisztérium nevében tett előterjesztésére Balla Aladár dr. közigazgatási birósági itélőbirót e birósághoz tanácselnökké kinevezte.

— **A bolgár tüzharcosok budapesti emlékünnepe.** A magyar tüzharcos szövetség május 9-én az újvárosháza közgyülési termében a bolgár követséggel karöltve emlékünnepet rendez a bolgár hősi halottak emlékezetére. A nagyszabású tüzharcos táborozáson felszólal József főherceg és a szófiai tüzharcos szövetség elnöke, Slavejko Vasilev is. A magyar tüzharcos szövetség részéről vitéz Takách-Tolvay József gróf országos elnök, vitéz Galánthay Tivadar nyug. tábornok és Kertész Elemér országos ügyvezető-alelnök mondanak beszédet.

Halálozás

Özv. *Szczerbowsky* Lászlóné, szül. *Schack* Ilona Budapesten május 1-én 79-ik évében elhunyt. Temetése május 6-án, csütörtökön délután 4 órakor lesz a kaposvári római katolikus keleti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot Kaposváron 7-én reggel 9 órakor a plébániatemplomban, Budapesten 8-án reggel 9 órakor a tabáni római katolikus plébániatemplomban mutatják be.

— **Ferdinánd volt bolgár cár Besztercebányán töltötte a husvéti ünnepeket.** Ferdinánd volt bolgár cár Skrabik dr. püspök meghivására a besztercebányai püspöki palotában töltötte a husvéti ünnepeket. A volt bolgár uralkodó súlyos betegsége után most távozott elsőizben kastélyából, hogy résztvegyen a besztercebányai székesegyházban tartott husvéti ünnepségeken.

— **A veszprémi püspök a sebesült honvédek között.** Czapik Gyula veszprémi püspök a balatonfüredi hadikórházban tartott lelkigyakorlat befejezéséül szentmisét mondott, majd szentbeszédet intézett a kórházban ápolt honvédekhez. A szentmise után a főpásztor végigjárta a kórház termeit és beszédet intézett a fekvő betegekhez.

— **Május 7-én a felsőház ülést tart.** Az országgyülés felsőháza május 7-én déli 12 órakor ülést tart. Tárgy: kormányzói kézirat felolvasása.

— **Uj kormányfőtanácsos.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére szenterzsébeti Szakáts Pál dr. ny. miniszteri osztálytanácsos, országgyülési képviselőnek a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta.

— **A dunamelléki református lelkészek budapesti konferenciája.** Lelkipásztorai számára a dunamelléki református egyházkerület kétnapos zártkörü eszmecserét kezdett Budapesten, ahol mintegy 250 papi ember jött össze. Elsőül Ravasz László dr., az egyházkerület püpsök-lelkipásztora istentisztelettel nyitotta meg az összejövetelt, amelynek jeligéje: „Hűség az Igéhez." Ágoston Sándor püspök, Muraközy Gyula, Victor János budapesti, Fónyad Dezső dr. monori, Pap Géza szabadszállási lelkipásztorok voltak az első nap előadói.

— **Vitézeket avattak Zomborban.** Zomborból jelentik: Ünnepélyes keretek között avattak vitézzé négy tiszti és huszonöt legénységi állományú egyént.

— **A magyar irónők Ráskai Lea-köre** előadóülést tartott Medveczky Bella elnöklete alatt. Vándoryné Kövér Ilona bevezetője után Tarczay Gizella ismertette Popova Fani, a híres bolgár irónő történelmi regényeit. Szluha Lili egy elbeszélését és karcolatát olvasta fel, Károlyi Ami verseit adta elő, Szörédi Ilona az irónők társadalmi helyzetéről és müveik sorsáról beszélt. A rendkivül nivós és érdekes müsort a megjelent zártkörü hallgatóság nagy tetszéssel hallgatta végig.

— **Lubiana emlékünnepe.** A lubianai tartomány megalakitásának második évfordulója alkalmából Lubiana városban nagyszabású ünnepélyt rendeztek, amely hétfőn délelőtt a tartományi biztosság palotájában folyt le. Az ünnepségen megjelentek a lubianai főbiztos, a hadtestparancsnok, a lubianai püspök, a podesta és az olasz, valamint a szlovén lakosság vezető személyiségei. A főbiztos szavaira válaszolva, Rubnin tábornok, podesta hangoztatta, hogy a szlovén lakosság nagy többsége higgadt és fegyelmezett magatartást tanusit és el van tökélve arra, hogy szembeszáll minden felforgató törekvéssel.

— **Pályázat a vakok intézetébe.** A vakok József nádor országos intézete az 1943—44. tanévre felvesz vallás, nemzetiség és nemre való tekintet nélkül világtalan gyermekeket, akik ötödik életévüket betöltötték, de a vakságon kivül nem szenvednek olyan testi, vagy szellemi fogyatkozásban, amely eredményes oktatásukat meghiusithatná. Felvesznek ezenkivül korlátolt számban csökkentlátású gyermekeket, valamint 14 éves korukig azokat a gyermekeket is, akik az iskolai oktatás folyamán veszitették el látásukat, vagy mint vakok, nyilvános iskolában, esetleg magánúton végzik tanulmányaikat. A felvételi kérvényhez szükséges nyomtatványok az intézet igazgatóságánál szerezhetők be. A növendékeket az oktatási idő alatt a szükséges polgári ismereteken kivül tehetségüknek megfelelően gyakorlati pályára is kiképzik. Ha a szülő szegénységét hatóságilag igazolja, akkor gyermekük felvétele és oktatása ingyenes. A kérvényeket a kultuszminiszteriumhoz intézve junius 15-éig kell benyujtani a vakok József nádor országos intézete igazgatóságánál, Budapest, XIV., Ajtósi Dürer-sor 39. (Telefon: 496-911).

— **Hands up!** *Mint Bogotából jelentik, San José de Cucura, columbiai város közelében egy nyolc utast szállitó kocsit rablóbanda támadott meg. A rablók, miután kifosztották az utasokat, hogy azok ellenük ne vallhassanak, valamennyiüket megölték. A szörnyüséges gyilkosoknak mégis nyomára akadt a rendőrség, akik közül kettőt, menekülés közben, agyon is lőttek. A texasi erkölcsök, úgy látszik, nem mentek veszendőbe...*

— **Hadiárvaneveltetés.** A nyiregyházai pénzügyigazgatóság tisztviselőkara fizetéséből évi 1200 pengőt ad össze egy hadiárva neveltetésére.

— **A magyar-német társaság hangversenye.** A magyar-német társaság május 7-én és 8-án hangversenyt rendez a müncheni filharmoniai társaság közreműködésével. Az első hangversenyen Wagner, Strauss, Berger és Beethoven, a másodikon Respighi, Brahms és Beethoven müvek szerepelnek. Mindkét hangversenyt Oswald Kabasta vezényli.

Olasz tájak

A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya olasz tájakról készült rézkarcokat, akvarelleket és rajzokat mutat be Olaszország városairól, romantikus természeti szépségeiről. Hoffmann Edit dr. igazgató és Domán Andrea dr. rendezte a nagy perspektivát nyujtó gyüjteményt. A szemlélőből önkéntelenül feltör az Itália iránt érzett honvágy a képek láttára: Velence, Róma, Assisi, Pisa, Nápoly és a többi olasz város feledhetetlen panorámája újra életre ébreszti az olasz föld iránt érzett vonzódást. A kiállítás történelmi érdekessége, hogy a multban készült rézkarcok a városok ma már meg nem levő arculatát mutatják be. „A régi városképek ráébresztenek arra, mily változó, amit változhatatlannak hittünk" — mondja a kiállítás katalógusának előszava. A kiállításnak bevallott célja: A nézőt végigutaztatni Olaszországon.

A bemutatott anyagban gyakran szerepel ugyanaz a téma is, például a Szent Márk-tér, vagy Róma épületei és ezeken a visszatérő témákon elevenen jelenik meg a stílusfordulat, a felfogás koronkint változó különbsége. A XVIII. sz.-ban élt Giovanni Battista, Brustolon, Cosimo Zocchi, Canaletto, Stefano della Bella és több régi olasz mester szigorú rajzos és lelkiismeretes tárgyilagossággal mutatja be az épületek szépségét a későbbi lazább felfogással szemben. Louis Philibert Debucourt nagy lendületet visz energikus aquatintáiba. D. Sh. M. Laughlan egyik velencei rézkarcán, a „Déli dagályon" mesterien érezteti Velence napsütését és a víz fölött lengő kis kertecskék varázsát, épp úgy, mint Whistler a finom, levegős rézkarcokon. A francia impresszionista felfogásra jellemző, hogy Corot, Dauchez fölényes lírai könnyedsége, aminek modernsége elüt a régi mesterek mindent megnevező, kemény tárgyilagosságától. Melegen bársonyosak, festőiek a Rómáról készült képek. Nemcsak a festők felfogása, hanem maga a téma a késő reneszánsz és barokk épületek pompája teszi őket ilyenné, az antik romok, a multját és hatalmát éreztető fényűző Róma. Giovanni Battista Piranesi, Israel Silvestre, Jean Francois Janinet barokkos lendülettel, fény- és árnyékhatásokkal ábrázolják Róma gazdag, változatos arculatát. Giuntotardi súlyosan, nehézkes vértezetben mutatja be az Örök Város követ. Anna d'Alessandro biedermeieres élességgel stilizálja a Vezuvról és Nápolyról készült képeit, festői tehetségét feszes mértékbe kényszerítve. A magyar mesterek közül a finom naturalizmussal rajzoló Libay Károly Lajos gondosan színezett rajzai (Pontevecchio), id. Markó Károly hangulatos akvarellje, Barabás Miklós melegszínű képei, a csipkés finomságokra törekvő Kozina Sándor rajzai egész más világot tárnak elénk ugyanarról a tájról, mint Patkó Károly modernül szigorú rézkarca, amely — valószínüleg a hely korlátoltsága miatt, — Conrad Gyula szép tájképén kivül — egyedül képviseli a modern magyar grafikát.

Rajtuk kivül még sok szerzőtől látunk gazdag és változatos anyagot. Ha összevetjük a bemutatott rézkarcokat, rajzokat az Enitnek a jelen kort ábrázoló most zárult kiállításával, beleélhetjük magunkat a távolba szökött itáliai utazások hangulatába.

Szörédi Ilona

Nagy sikere volt a haditudósító kiállítás kapcsán rendezett honvéd-estnek

A Magyar Művelődés Házában a vigadói haditudósítói kiállítással kapcsolatban honvéd-estet rendeztek hétfőn este, minden eddigit felülmúló nagy sikerrel. A műsort végighallgatta a japán, a finn és a bolgár budapesti követ, vitéz *Jány* Gusztáv vezérezredes, a harctérről most hazaérkezett hadseregparancsnok, *Homonnay* Tivadar főpolgármester és sokan mások. A műsort, amelyet a rádió is közvetített, vitéz *Náray* Antal nyug. vezérőrnagynak, a MTI és a rádió elnökének vitéz *Csikós* Jenő szövegére írt Haditudósító Indulója vezette be a légierők zenekarának és énekkarának bemutatásával. *Barabás* Sári, *Nagy* Izabella, *Kiss* Manyi, *Kelly* Anna, *Osváth* Julia, *Rösler* Endre, *Nagykovácsy* Ilona, *Lukács* Margit, *Koréh* Endre, *Hámory* Imre, *Solthy* György, *Udvardy* Tibor, *Cselényi* József, *Vásárhelyi* Magda, *Szegedy* Ernő, *Pataky* Jenő arattak nagy sikert a magyar szereplők közül, melegen ünnepelte a közönség Herbert Ernst *Groh* német operaénekest, Dorita *Boneva* bolgár énekesnőt, valamint Alukki *Rautavaara* finn énekesnőt, akik teljesen díjtalanul vállaltak szerepet a honvédest műsorában. A műsort *Legenyei* József dr. konferálta szellemesen.

* **Darabváltozás az Operában.** Mint közlik, Réthy Eszter ezen a héten utazási nehézségek miatt nem tud Budapestre jönni. Ennek következtében a csütörtöki, május 6-i Farsangi lakodalom helyett A láng kerül színre, ugyancsak B, bérletben, 6 órai kezdettel. A pénteki Carmen előadáson Micaela szerepét Réthy Eszter helyett Horányi Karola énekli.

Színház, Film, Művészet

A kolozsvári nemzeti színháznál nyolcra emelik fel az örökös tagok számát

Uj örökös tagok: Táray Ferenc és Poór Lily

Az állami színházak tagjainak életében a legnagyobb megtiszteltetésnek számit az, *ha megkapják az örökös tagságot.* Az örökös tagok száma úgy az Operaháznál, mint a Nemzeti Színháznál és a kolozsvári nemzeti színháznál is meg van szabva, s ha a létszám betelt, *újabb örökös tagot választani nem lehet.* A Nemzeti Színháznál tizenkét örökös tag van, a kolozsvári nemzeti színháznál pedig *eddig négynél többet nem választhattak.*

Az örökös tagok testülete tulajdonképpen *szuverén intézmény:* ők jelölik ki azt, akit erre a tisztségre a legalkalmasabbnak találnak, a jelölést a színház igazgatója elfogadja és azt felterjeszti a kultuszminiszterhez, *aki jóváhagyja és megerősiti tagságában az új örökös tagot.* Az örökös tagság állami színész számára a legmagasabb művészi cím. Anyagi kedvezménnyel a tagság csakis akkor jár, *ha az illető színész nyugalomba vonul;* az örökös tagoknak ugyanis külön nyugdíjuk van. Érdekes, hogy az állami színházak multjában *a legnagyobb ritkaságok közé tartozott az,* hogy örökös tag nyugdíjba vonuljon, mert ezek a művészek kétségtelenül a magyar színjátszás legkiválóbbjai közé tartoznak s *életük végéig többnyire mindig megmaradtak a színpad művészeinek.*

A Nemzeti Színháznál az örökös tagok számát *nem emelik fel,* a kolozsvári Nemzeti Színháznál viszont, a kultuszminiszter jóváhagyásával, négy helyett *nyolc lesz a jövőben az örökös tagok száma.* A kolozsvári színház eddigi négy örökös tagsága be van töltve: *Laczkó* Aranka, *Tóth* Elek, *Réthely* Ödön és *Benes* Ilona az örökös tagok. Az újabb négy tagság által kibővített keretbe most meghívják *Táray* Ferencet, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művészét, aki, mint ismeretes, tagja a kolozsvári színháznak is és *Poór* Lilyt, az erdélyi színjátszás köztiszteletben álló, nagyra értékelt művésznőjét. Mind a ketten nagy érdemeket szereztek a kolozsvári nemzeti színháznál: Táray Ferenc Kolozsvár visszatérése után igen értékes munkát fejtett ki a színház átszervezésével és *azóta is a legünnepeltebb tagja a férfiszereplők gárdájának,* Poór Lily pedig művészetével és kivételes tehetségével mindenkor emelte az előadások sikerét és az együttes művészi színvonalát.

„A talpraesett leány" az Urániában

Ezzel a vigjátékkal egy új német filmgyártó cég mutatkozik be a magyar közönség előtt. A Berlin-film egy esztendővel ezelőtt alakult meg, mint hetedik tagja annak a nagy családnak, amit az ujjászervezett német filmgyártás vállalatai alkotnak. Az új cég a mult nyáron Budapesten a Hunnia műtermeiben készítette el több magyar szakember és szereplő bevonásával az egyik filmjét, amely előreláthatóan csak a jövő évben kerül nálunk bemutatásra. „A talpraesett leány" történetének középpontjában egy pletyka okozta bonyodalom áll, amit egy fiatal festőnő kavar fel maga körül, kezdetben csak barátnői bosszantására. Szenvedő hőse ennek az esetnek az ötlettelen zeneszerző és ennek önfeláldozó barátja, továbbá egy igen temperamentumos és féltékeny énekesnő. Hogy a végén a két boldog szerelmes pár egymásé lehessen, valakinek közbe kell lépnie a háborgó kedélyhullámok elsimitására. Ezt a szerepet Theo Lingen vállalta, aki nemcsak írója, hanem rendezője is a filmnek. A festőnőt a régen látott Magda Schneider, a zeneszerzőt Johannes Riemann, a barátját Albert Matterstock, az énekesnőt Lizzi Waldmüller játssza s Theo Lingen egy főpincér figuráját alakítja a maga sajátos humorával. A főpincér az ízes falatok mellé mosolygó életbölcse-

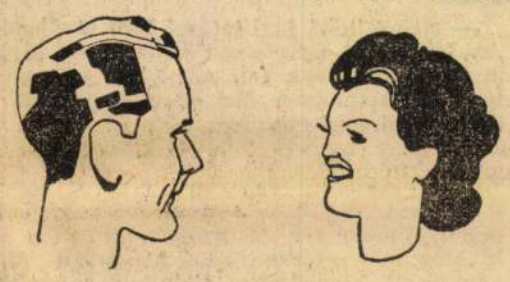

ségeket is szerviroz vendégeinek és egy diplomata simaságával intézi a reábízott kényes ügyeket. A vidám újdonság, amelynek zenéjét Werner Bochmann szerezte, csütörtökön kerül bemutatásra az Urániában.

Vadállatrevü és artista-bravurok a Fényes Cirkusz nagysikerü műsorán

Május első napján nyitotta meg kapuját a Fényes cirkusz és már előljáróban meg kell állapitani, hogy a műsor igen gazdag, kitünően szórakoztató és változatos is, mert egyik szám jobb, mint a másik. A leghatásosabb és talán legérdekesebb a világhirü hamburgi Hagenbeck érdekes vadállatrevüje, amelynek kere-

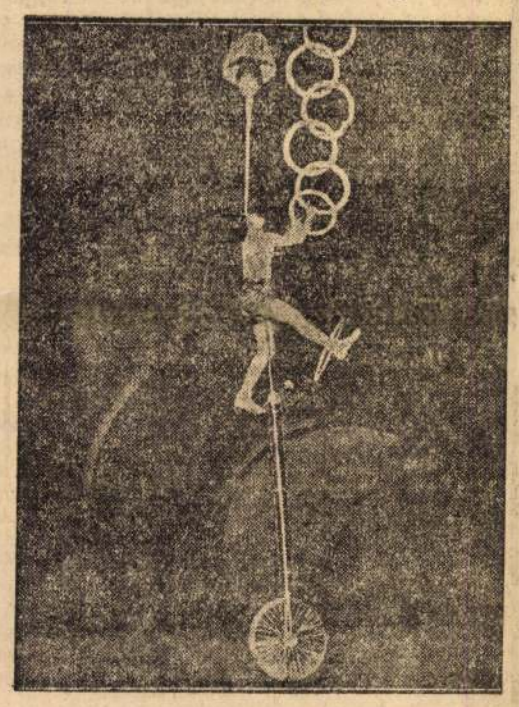

tében egyszerre „lépnek" a porondra jegesmedvék, tigrisek, oroszlánok és barnamedvék. Idomitójuk, az orosz származású Rimsky gróf egyetlen ostorral, alig hallható vezényszavakkal irányitja a veszedelmes és félelmetes társulat tagjait.. A 15 percig tartó lélekzetelállitóan izgalmas műsorszám a humor jegyében zajlik le, mert a bestiák között ott van Móric, a hatalmas mackó, a „hires" állatbohóc.

Az állatszámok közül kiemelkedik Busch táncoló paripáinak csoportja, egy bájos fiatal hölgy, Cosmy kisasszony vezetésével. Az Albertis légtornászok együttesének produkciója pedig az igazi cirkuszt jelenti, amikor a tét az emberi élet, amely talán egy pillanat törtrészén múlik. Renita Krammer revüsztár két elragadóan ötletes, gazdag és művészi táncszámmal képviseli a nemes cirkuszművészetet, rengeteg tapsot kap Yvonne, a hatéves gyermekbüvész, nagy sikere van Freddy Zajnak, a kerékpáros zsonglőrnek, továbbá az egyensúlyozó művészeknek, az akrobatáknak és az artistabüvészek együttesének. A pompás májusi szezónkezdés méltó Fényes György cirkuszának nevéhez.

Énekkari hangverseny Csepelen

A megujult magyar kóruszenének őszinte ünnepe volt az a pompás hangverseny, amit a csepeli gyári dalárda férfi- és vegyeskara rendezett a csepeli sportcsarnokban. *Forrai* Miklós, a zeneművészeti főiskola fiatal tanára alig egy esztendővel ezelőtt került az együttes élére, a vegyeskart pedig csak az idei évad elején szervezte meg. A magasrendű műsor, — amelyen az egyszólamú katonadaloktól kezdve a népdalkánonokon át, középkori mesterek madrigáljai éppen úgy helyet kaptak, mint *Kodály* Zoltán remekművei (Forr a világ és Karádi nóták), valamint *Bárdos* kitünő kórusai, — a daloskedvtől sugárzó előadás egyaránt megmutatta azt a pompás szellemet, amely az énekkart áthatja. A hangversenyen *Gyurkovics* Mária, az Operaház ifjú művésznője koloratur-áriák előadásával remekelt, *Jancsin* Ferenc, Operaházunk kitünő hangversenymestere pedig, *Csávojszky* Erzsébet finoman alkalmazkodó zongorakiséretével *Hubay*-müveket játszott nagy sikerrel. A sportcsarnok hatalmas nézőterét teljesen megtöltötte a helybeli közönség és egész este fogékony lelkesedéssel hallgatta a kórus és a közreműködők értékes muzsikálását.

A „Hét vig özvegy" a Pátriában

A premierszínházak műsortorlódása miatt a Pátriában mutatják be az olaszok egyik új vigjátékát, amelynek történetét az indítja el, hogy az ötvenéves agglegény mindig az ellenkezőjét csinálja annak, amit tanácsolnak neki. Az orvos magaslati vidékre küldi pihenésre, ő azonban egy óceánjáróra száll, amely az egyenlítőn keresztül halad Délamerika felé. A filmben megelevenedik az óceánjáró

vídám élete, útközben azonban az ügyvéd, aki agglegény, hét vig özvegy társaságában egy szigetre sodródik, ahol ez a furcsa együttes a legmulatságosabb kalandokon megy keresztül, amig végül a férjek is a szigetre kerülnek. Miután a vigjáték legnagyobb része a luxushajón és az egzotikus szigeten játszódik, a film tele van szebbnél-szebb felvétellel. Az olasz ujdonságot, amelyet a Tátra-film hoz forgalomba, Mario Mattoli rendezte s három főszerepét Antonio Gandusio, Laura Nucci és Laura Solari játsszák.

Pírandello-darab felujítása a Vígszínházban

Pénteken este mutatják be a **Vigszínházban** *Pirandello,* a világhirü olasz iró „Hat szerep keres egy szerzőt" cimü vigjátékát. Pirandellonak ezt a szindarabját tizennyolc esztendővel ezelőtt, 1925 karácsonyán mutatta be először ugyancsak a Vigszínház. A régi szereplők közül egyedül *Sitkey* Irén neve van a mostani felújítás színlapján. A főszerepeket *Somlay* Artur, *Ladomerszky* Margit és *Tolnay* Klári játsszák. Mellettük *Mihályi* Ernőnek, vitéz *Benkő* Gulának, *Orsolya* Erzsébetnek, *Vértess* Lajosnak és *Sándor* Izabellának jutott nagyobb feladat az ujdonságban, amelyet *Hegedüs* Tibor rendezésében hoz szinre pénteken a Vigszínház.

* **Kerecsényi Dezső székfoglalója az Akadémián.** Kerecsényi Dezső dr. egyetemi magántanár, a kitünő irodalomtudós, a „Protestáns Szemle" felelős szerkesztője hétfőn délután tartotta meg székfoglaló előadását az Akadémián, amely legutóbb levelező tagjai sorába választotta. Kerecsényi „A világiság változatai XVI. századi irodalmunkban" cimmel kifejtette: ez a század kettős szellemtörténeti küzdelem elindítója. Egyik a kereszténység két ága között kezdődik meg, a másik pedig a humanizmussal különösen erőre kapott irodalmi világiság küzdelme, hogy az irodalmat a szigorúan vallásos szemléletből kibontakoztassa. Ennek az irodalmi világiságnak helyzete különösen nehézzé vált a reformáció felléptével: első rohama alatt teljesen visszahúzódni kényszerült, annak ellenére, hogy maga a reformációs irodalom is felvett bizonyos, főként antik eredetü világi elemet. A század hetvenes éveitől kezdve azonban e háttérbe szorított világiság új erőre kap s az az egyensúly, amelyet a reformáció hozott létre a lelkekben, meginog. A vallásviták izgalmai, a profán filozófia iránti újabb érdeklődés kedvező talajt teremtenek a profán irodalmi hajlamok, a humánum bizonyos érvényesülésének. Bizonyítékai ennek a század utolsó harmadában erősen elszaporodó szerelmi tárgyú széphistóriák, az elvekben pedig a költészetnek, mint szellemi tevékenységnek ismételt magasra-emelése. Ez újabb világiságnak tüzhelyei a főúri udvarok és a végvárak. Balassa Bálint költészete is ebből az ízlésbeli és elvi háttérből sarjad ki. Melich János osztályelnök üdvözölte az új akadémikust, akinek bemutatkozására számos akadémiai tag és nagyobb közönség élén eljött József főherceg, az Akadémia elnöke is, Balogh Jenő másodelnökkel és Voinovich Géza főtitkárral.

Dohnányi zenekari zongoraest Ma

Vigadó 7. Jegyek esti **pénztárnál** is.

Müncheni Filharmonikusok II. estje

V. 8. Vigadó 7 óra. Müsor: **Beethoven** VIII. **Respighi:** Róma fenyői. **Brahms** I.

A V. 7. hangverseny jegyei **elkeltek.** (**Harmónia** rendezés.)

KOZINA SÁNDOR: FÉRFIKÉPMÁS

Komma Sándor K

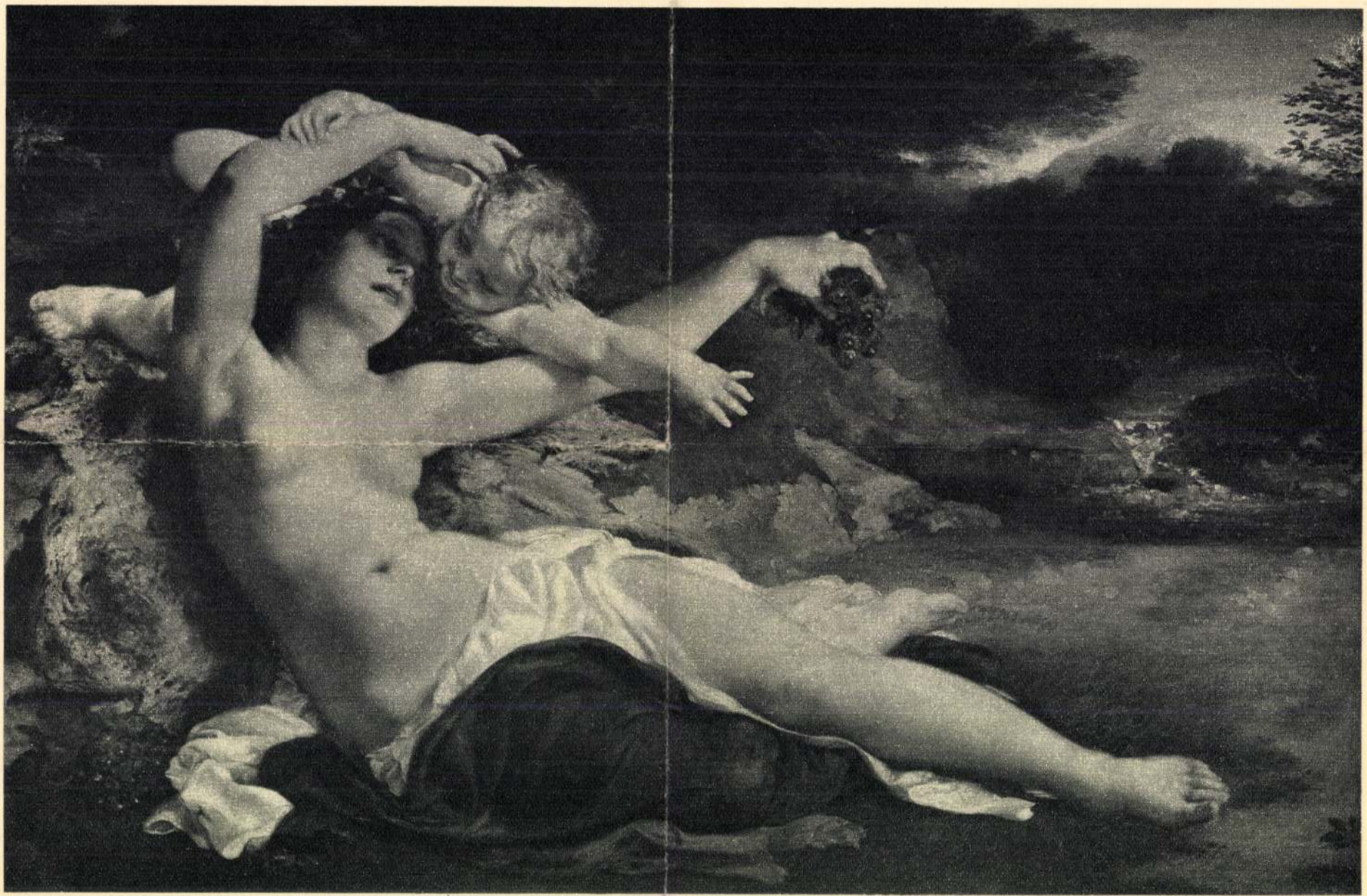

BROCKY KÁROLY: VENUS ÉS ÁMOR

ESŐ UTÁN
FÉNYES ADOLF RAJZA
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

lemű, böklines monotip tájképe mellett egy érdekes kis gyűjteményt állított ki régi mesterek vázlataiból és rajzaiból. Az elhúnyt Bayersdorfer, a müncheni régi képtár hírneves szakértője, dicsérettel emlékezett meg erről a kis és finom magángyűjteményről, melyben Velazquez (Vulkán műhelyében), Rubens, Michelangelo (férfi lábak, tanulmányrajzok a sixtini kápolna girlandhordozóihoz), Tiziano (Jézus tövissel koronázása, vöröskréta rajz), Van Dyk, Bassano, Tiepolo, Cellini Benvenuto nevei és művei ragyogtak. A gyűjtemény eladó volt, de az állami szakértők elszalasztották az alkalmat és a művek szétvándoroltak a szélrózsa minden irányában.

Ezen régi jeleseket nyomban öt eddig névtelen Stuck-tanítvány gyűjteménye váltotta fel. Ügyes és merész kezdők, de még minden egyéni jellemző vonás nélkül és a Szecesszio összes jeleseinek kézírása felismerhető műveikben. Ez a kiállítás mégis érdemes a felemlítésre, mint a kiállítási szenvedély túltengésének jellemző tünete.

A műegyesület heti tárlatain szintén nagy gyűjteményekkel igyekszik feltűnni, aki csak teheti. A sok névtelen érdemetlen és kis érdemű között messze kiválnak Hayek tájképei, zsánerei és kivált állatképei. Nemes és összhangzó színei, biztos formaadása, megmaradnak a szemlélő emlékezetében. Ő egyike a jövő híreseinek. GYENIS JÁNOS

ELHALT MŰVÉSZEK. Salomon, Sinsem festő (szül. 1842-ben) meghalt Londonban.

Severdonak, J. van történelmi festő (szül. 1820-ban), meghalt Bruxellesben.

Sturm, Fritz tanár, tengerfestő (szül. 1834-ben) meghalt Berlinben.

Schwind, Wilhelm szobrász (szül. 1850-ben) meghalt Majna-Frankfurtban.

Textor, Charles szobrász (szül. 1836-ban), meghalt Lyonban.

Thierot, Henri tájfestő (szül. 1864-ben) meghalt Rómában.

Thienemann, Ottó építész (szül. 1828-ban) meghalt Bécsben.

Verheyden, Isidore festő (szül. 1847-ben), meghalt Bruxellesben.

Verheyden, Thomas belga táj- és arcképfestő meghalt Bruxellesben.

Willems, Florent festő (szül. 1822-ben) meghalt Neuillyben.

Veith, Adolf festő (szül. 1844-ben) meghalt Karlsruheban.

Weir, Harrison állatfestő (szül. 1824-ben) meghalt Londonban.

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

MÉG VALAMI KOZINA SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZRŐL. Nagy Pál szerkesztésében Pesten megjelenő Nemzeti Ujság 1840. évi 23. számában egy Nagyváradról február 25-én kelt levél a következő érdekes dolgokat írja: „Van még Váradon egy nagy érdekű újság, mit a hazával tudatni érdemes. Sopronmegyei születésű Liszt Ferencről sokat hallottunk mint zongora nagy mesteréről; nem kisebb örömérzést gerjeszthet a Magyar haza előtt ugyan Sopron vármegyei ns. születéstől származott Kozina Sándor, festészet nagymestere, ki 16 évek előtt Budán járta a hatodik iskolát, az előtt pedig Esztergomban, mint első eminens; természeti vonzódásból, mint tanuló a festészeti pályát választva, csakhamar a szépművészeti nagy Maecenasnak cs. k. főherceg, szeretve tisztelt Nádorunknak hatalmas figyelmét s pártfogását megnyervén, a római festészeti akadémiában több éveket töltött, utóbb huzamos ideig Párisban s Velencében adott szép munkáival, nevezetességre kapott. Most Oroszországba Pétervárra utazandót nem megvető ajánlatok mellett Klobusitzky János előbbi alispán úr kecsegtette Váradra, kinél jelenleg a legfőbb uraságok festetik magukat, kedveseiket (!) és gyermekeiket jó áron: egy mellképet 12 aranyért, térdig 25 arany, egy személyt 100 aranyért.

Közönségesen azt beszélik, hogy mióta Várad áll, illy ügyes ecsetű festő nem volt itt; holott most a jó Isten tudja mi célból, több idegen festők látogaták meg városunkat, kik sokkal olcsóbbért rajzolgatnak; de csak egyedül Kozina az, ki a tökéletes mester nevet méltán érdemli; mert ő mindenkit ad vivum (!) hiba nélkül talál. Kár, hogy jelenleg Oroszhonba siet. Onnét nemsokára visszatérendő, német, olasz, francia földön keresztül Londonba igyekszik.

Kozina igen szép s deli termetű ember, társalkodása kellemetes, szélesen terjedt bölcs tapasztalású. Ő jó magyar, deák, német, olasz, francia és angol beszédű, azért a fő uraságok erényes (!) tulajdonságait méltányozva közszeretettel tisztelik jeles körükben. Mellyekből nyilvános az, hogy a főbb rendű magyarok, tudják és akarják minden adandó alkalommal a remeklő művészek érdemeit elismerni, ápolni, s illetőleg méltányolni. mint azt, jelesen most, ezen kedves hazánkfia iránt példásan nyilvánították Biharmegye fényes rendei."

A Művészet folyó évi 1. számában közölt cikkemben Kozina életpályáját csupán 1836-ig tudtam kisérni. E nagyváradi levél révén sok új adattal bővül Kozina életrajza.

1. Kétségtelen, hogy 1836-tól 1840 elejéig itthon maradt. Kezdetben Abauj- és Sárosmegyékben, majd Biharmegyében s valószínűleg Klobusitzky borsodi főispán közvetítésével Borsodban is arcképeket festett.

2. Utazásának Szentpétervár nem végcélja, hanem csak ideiglenes állomáshelyül volt kiszemelve.

3. A franciaországi rég tervelt utazást az Oroszországból való visszatérés utáni időre hagyta.

4. Végcélul a Londonban való megállapodást tervezte. És itt szerencsésen találkozik Szana azon adata, hogy Kozina az 1851-iki londoni kiállításon részt vett, Kozinának Nagyváradon nyilvánított szándékával.

5. Kozinát nem holmi vándor-piktornak, hanem európai műveltségű, világot látott, sok nyelvet beszélő úri embernek kell tartanunk, kinek nemesi származása nem volt az egyetlen jogcím arra, hogy a vármegyék legelőkelőbb úri társasága maga közé fogadja.

6. Az „igen szép és deli termetű" Kozináról el kell hinni azt is, hogy a hazai levegő kigyógyította régibb betegségéből s mint 32 éves férfiú bátran kockáztathatta meg az oroszországi utazást.

7. Nem kevésbbé érdekes és új adat az, hogy Rómába József nádor ösztöndíjával juthatott ki.

8 Esztergomi és budai tanuló éveiről is csak ez a nagyváradi levél értesít, melynek írója bizonyára személyes érintkezés révén szerezte adatait.

Kivánatos volna arcképeinek felkutatása már abból a szempontból is, vajjon a kortársak magasztaló elismerését mennyiben tudja az utókor igazolni.

—206. BAYER JÓZSEF

FELSŐPULAI KOZINA SÁNDOR. Bayer József néhány érdekes adattal gyarapította tudásunkat ez elfeledett művészünkről multkori cikkelyében.* Szemere Bertalan Naplói nyomán talán nem lesz érdektelen, ha közöljük még róla e néhány feljegyzést.

A felvidékről Kozina 1841-ben indult Oroszországba, hol mint ügyes arcképfestőt igen kedvelték és mintegy 100,000 frankot keresett. 1844-ben már itthon volt ismét és Pulyán vonult meg a Jurkovich-családnál, melynek tagjait le is festette. Pulyát nem is akarta azután sem elhagyni. Magához vette öreg szüleit és élt a természetben a művészetnek és a filozófiának. A szabadságharcban nem vett tettleges részt, bár szabadságszerető, sőt republikánus érzelmű volt. Az abszolutizmus idején azonban úgy megirtózott a hazai állapotoktól, hogy arra határozta magát, hogy ki-

* Művészet VI. 19—22.

Művészet 1907 folytatását lásd a Complet példányban a 203. lapon. — Szerk. Szeptember-számában.

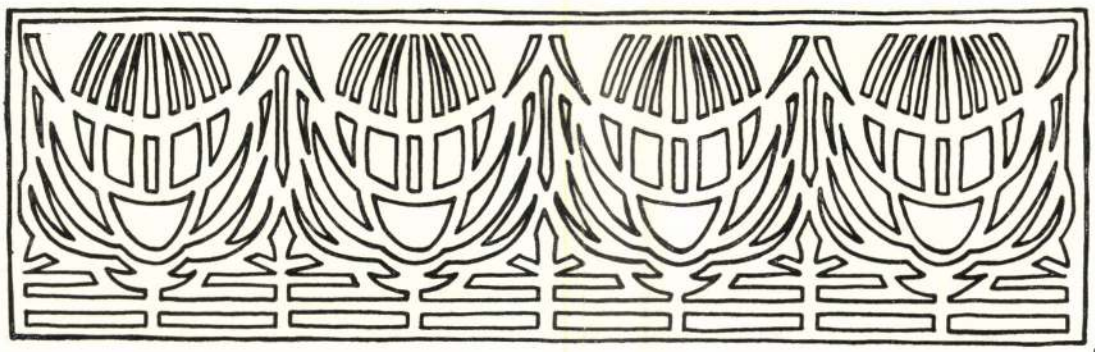

FELSŐPULAI KOZINA SÁNDOR

Az 1833-ban keletkezett Honművésznek nem kis érdeme, hogy a kor történeteinek eseményeit nagy figyelemmel kisérte. Ebben a figyelemben rendszer és következetesség volt. A pezsdülésnek induló fővárosi és vidéki élet annyi új eszmét, annyi új embert vetett a fölszínre, hogy ezeket figyelmen kívül hagyni a legnagyobb mulasztásnak tűnt volna föl előtte. Tudomány és szépirodalom, a művészetek összes ágai, ipar és kereskedelem oly kiváló helyet leltek hasábjain, hogy kortörténeti szempontból ma már egyike a legbecsesebb és leghitelesebb forrásoknak. Szerkesztője, a kiváló zenész és zeneíró Rothkrepf (később Mátray) Gábor azonban főleg azért érdemli meg az utókor hálaját, mert elseje azoknak, kik közéletünknek egyik legelhanyagoltabb ágát: a szépművészeteket és azok ismertetését karolta föl. „Különösen főkötelességül tettük honi művészetünket illetőleg mindennemű tárgyat közleni a t olvasókkal, hogy legalább azon időből, melyben élünk, találjanak utódjaink mostani műveltségünkhöz utasító nyomokra, habár ilyesmit a régibb hazai írók parlagon hagytak is.“ A gondos külföldre hivatkozik, hol kötetekben tárják föl a művészek neveit és életük történeteit, „midőn honosinkat örök feledékenység fedi“. Ott fürge szorgalommal ismertetik meg a világgal az élő művészeket, míg mi csak gyéren hallunk vagy olvasunk a mieinkről. Midőn létrehozatott „ezen legelső művészeti folyóirat“ azon volt, hogy szerény címének, amennyire lehet, eleget is tegyen.

Az utókor elismeréssel adózik e derék folyóiratnak, mely nemcsak a magyar művészet multja, de jelene iránt ma már eléggé meg se becsülhető érdeklődést mutatott.

Ő hívta föl a magyar közönség figyelmét Kozina Sándor festőre első izben, s a mód, amelylyel ezt tette, mutatja azt a különbséget, mely egy mai napi reklámcikk s egy régi világi hazafias felhívás közt fönnáll. A cikkecske végén bevallja annak írója, hogy e figyelmeztetés Kozina „sajátjává tett szerénységénél fogva“ az ő híre és tudta nélkül történt. De reményli, hogyha olvasni fogja közhírré tett nevét, „menteni fog minket, ha megfontolja, hogy hazánknak tartoztunk ezen örvendetes tudósítással“. Akkoriban tehát bocsánatot kértek valakitől, a hazafiság nevében, ha szóvá tették nevét és foglalkozását, ellentétben a mai reklámmal, mely szerénységet egyik oldalról se emlegetve, követelőleg, tolakodólag hívja föl a közönség figyelmét.

Kozina Sándor nemesi szüléktől származott s előneve: felsőpulai. Sopronmegye Ságh nevű helységében született 1808-ban. Már

Művészet 1907.

SZOLNOKI TÁJ
PONGRÁCZ KÁROLY FESTMÉNYE

gyermekkorában nagy hajlandóságot mutatott a „független tanulás tárgyaihoz" és a művészethez. Mint a gimnázium 6-ik osztályának tanulója arcképeket rajzolgatott, melyek nagyon hasonlítottak az eredetiekhez. Midőn filozófiai tanulmányainak első évét elvégezte, Pestre került Peschky József festő mellé, innen pedig Bécsbe, hol mint Krafft Péter tanítványa magasb kiképeztetésben részesült. Olaszországi útjának megkezdése évében 1829-ben már mint 21 éves ifjú elmondhatta magáról, forrásunk szerint: „anch' io sono pittore." A művészet klasszikus földjén bejárta Velencét,* Firenzét, Rómát, Nápolyt. Nyolc évi távollét után visszatért hazájába „és most örömmel bírja őt a közanya, a kedves szülő haza". Úgy látszik, hogy egészségi állapota megrendült Olaszországban, mert midőn 1834 november havában hazajött, kénytelen volt egy egész álló évig atyjánál Pilis-Csabán tartózkodni, ki ott a nádori uradalom tiszttartója volt. Az 1835-ik év telét Budán akarta bevárni, hogy 1836 nyarán a francia festők műtermeit látogathassa meg. Ez időre lemondott a történeti képírásról s barátjainak s másoknak arcképeit festegeté, „melyeknek eltalálásában szembetűnő ügyességgel bír". Bár a Bécsben lakó „magyar nemes urak" igen kedvezőleg nyilatkoztak művészetéről, budai helyzete nem lehetett valami fényes, mert, mint forrásunk írja, a budai (régi) híd mellett egy fűszeres házában, a 2-ik emeleten, „hátul" lakott. (Honm. 1835, 103. sz.) De a Honművész cikke, úgy látszik, javított helyzetén, mert 1836 tavaszán már azt írhatta, hogy alig jelent meg ismertetése, „több rendbeli munka készítésével tiszteltették meg". Arcképeiről szólva, megjegyzi, hogy azokat „meglepő hasonlatosság, finom ecsetvonással s művészi tökélyel párosulva bélyegzik". Jelenleg egy köztiszteletben álló magyar tudós arcképét festi, „kinek csak félig készült képe is oly helyesen van találva, hogy eredetijét mintegy oda varázsolva tünteti előnkbe". (I. h. 1836. I. 20. sz.)

* Barabás érdekesen írja le Kozinával való találkozását Velencében. (L. Emlékiratait. Budapest, 1902, 115 és köv.)

ESŐ UTAN
FÉNYES ADOLF RAJZA
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

lemű, böklines monotip tájképe mellett egy érdekes kis gyűjteményt állított ki régi mesterek vázlataiból és rajzaiból. Az elhúnyt Bayersdorfer, a müncheni régi képtár hírneves szakértője, dicsérettel emlékezett meg erről a kis és finom magángyűjteményről, melyben Velazquez (Vulkán műhelyében), Rubens, Michelangelo (férfi lábak, tanulmányrajzok a sixtini kápolna girlandhordozóihoz), Tiziano (Jézus tövissel koronázása, vöröskréta rajz), Van Dyk, Bassano, Tiepolo, Cellini Benvenuto nevei és művei ragyogtak. A gyűjtemény eladó volt, de az állami szakértők elszalasztották az alkalmat és a művek szétvándoroltak a szélrózsa minden irányában.

Ezen régi jeleseket nyomban öt eddig névtelen Stuck-tanítvány gyűjteménye váltotta fel. Ügyes és merész kezdők, de még minden egyéni jellemző vonás nélkül és a Szecesszio összes jeleseinek kézírása felismerhető műveikben. Ez a kiállítás mégis érdemes a felemlítésre, mint a kiállítási szenvedély túltengésének jellemző tünete.

A műegyesület heti tárlatain szintén nagy gyűjteményekkel igyekszik feltűnni, aki csak teheti. A sok névtelen érdemetlen és kis érdemű között messze kiválnak Hayek tájképei, zsánerei és kivált állatképei. Nemes és összhangzó színei, biztos formaadása, megmaradnak a szemlélő emlékezetében. Ő egyike a jövő híreseinek. GYENIS JÁNOS

ELHALT MŰVÉSZEK. Salomon, Sinsem festő (szül. 1842-ben) meghalt Londonban.

Severdonak, J. van történelmi festő (szül. 1820-ban), meghalt Bruxellesben.

Sturm, Fritz tanár, tengerfestő (szül. 1834-ben) meghalt Berlinben.

Schwind, Wilhelm szobrász (szül. 1850-ben) meghalt Majna-Frankfurtban.

Textor, Charles szobrász (szül. 1836-ban), meghalt Lyonban.

Thierot, Henri tájfestő (szül. 1864-ben) meghalt Rómában.

Thienemann, Ottó építész (szül. 1828-ban) meghalt Bécsben.

Verheyden, Isidore festő (szül. 1847-ben), meghalt Bruxellesben.

Fenyes Adolf

Verheyden, Thomas belga táj- és arcképfestő meghalt Bruxellesben.

Willems, Florent festő (szül. 1822-ben) meghalt Neuillyben.

Veith, Adolf festő (szül. 1844-ben) meghalt Karlsruheban.

Weir, Harrison állatfestő (szül. 1824-ben) meghalt Londonban.

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

MÉG VALAMI KOZINA SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZRŐL. Nagy Pál szerkesztésében Pesten megjelenő Nemzeti Ujság 1840. évi 23. számában egy Nagyváradról február 25-én kelt levél a következő érdekes dolgokat írja: „Van még Váradon egy nagy érdekü újság, mit a hazával tudatni érdemes. Sopronmegyei születésü Liszt Ferencről sokat hallottunk mint zongora nagy mesteréről; nem kisebb örömérzést gerjeszthet a Magyar haza előtt ugyan Sopron vármegyei ns. szüléktől származott Kozina Sándor, festészet nagymestere, ki 16 évek előtt Budán járta a hatodik iskolát, az előtt pedig Esztergomban, mint első eminens; természeti vonzódásból, mint tanuló a festészeti pályát választva, csakhamar a szépművészeti nagy Maecenasnak cs. k. főherceg, szeretve tisztelt Nádorunknak hatalmas figyelmét s pártfogását megnyervén, a római festészeti akadémiában több éveket töltött, utóbb huzamos ideig Párisban s Velencében adott szép munkáival, nevezetességre kapott. Most Oroszországba Pétervárra utazandót nem megvető ajánlatok mellett Klobusitzky János előbbi alispán úr kecsegtette Váradra, kinél jelenleg a legfőbb uraságok festetik magukat, kedveseiket (!) és gyermekeiket jó áron: egy mellképet 12 aranyért, térdig 25 arany, egy személyt 100 aranyért.

Közönségesen azt beszélik, hogy mióta Várad áll, illy ügyes ecsetü festő nem volt itt; holott most a jó Isten tudja mi célból, több idegen festők látogaták meg városunkat, kik sokkal olcsóbbért rajzolgatnak; de csak egyedül Kozina az, ki a tökéletes mester nevet méltán érdemli; mert ő mindenkit ad vivum (!) hiba nélkül talál. Kár, hogy jelenleg Oroszhonba siet. Onnét nemsokára visszatérendő, német, olasz, francia földön keresztül Londonba igyekszik.

Kozina igen szép s deli termetü ember, társalkodása kellemetes, szélesen terjedt bölcs tapasztalású. Ő jó magyar, deák, német, olasz, francia és angol beszédű, azért a fő uraságok erényes (!) tulajdonságait méltányozva közszeretettel tisztelik jeles körükben. Mellyekből nyilvános az, hogy a főbb rendü magyarok, tudják és akarják minden adandó alkalommal a remeklő művészek érdemeit elismerni, ápolni, s illetőleg méltányolni. mint azt, jelesen most, ezen kedves hazánkfia iránt példásan nyilvánították Biharmegye fényes rendei."

A Művészet folyó évi 1. számában közölt cikkemben Kozina életpályáját csupán 1836-ig tudtam kisérni. E nagyváradi levél révén sok új adattal bővül Kozina életrajza.

1. Kétségtelen, hogy 1836-tól 1840 elejéig itthon maradt. Kezdetben Abauj- és Sárosmegyékben, majd Biharmegyében s valószínűleg Klobusitzky borsodi főispán közvetítésével Borsodban is arcképeket festett.

2. Utazásának Szentpétervár nem végcélja, hanem csak ideiglenes állomáshelyül volt kiszemelve.

3. A franciaországi rég tervelt utazást az Oroszországból való visszatérés utáni időre hagyta.

4. Végcélul a Londonban való megállapodást tervezte. És itt szerencsésen találkozik Szana azon adata, hogy Kozina az 1851-iki londoni kiállításon részt vett, Kozinának Nagyváradon nyilvánított szándékával.

5. Kozinát nem holmi vándor-piktornak, hanem európai műveltségű, világot látott, sok nyelvet beszélő úri embernek kell tartanunk, kinek nemesi származása nem volt az egyetlen jogcím arra, hogy a vármegyék legelőkelőbb úri társasága maga közé fogadja.

6. Az „igen szép és deli termetü" Kozináról el kell hinni azt is, hogy a hazai levegő kigyógyította régibb betegségéből s mint 32 éves férfiú bátran kockáztathatta meg az oroszországi utazást.

7. Nem kevésbbé érdekes és új adat az, hogy Rómába József nádor ösztöndíjával juthatott ki.

8 Esztergomi és budai tanuló éveiről is csak ez a nagyváradi levél értesit, melynek irója bizonyára személyes érintkezés révén szerezte adatait.

Kivánatos volna arcképeinek felkutatása már abból a szempontból is, vajjon a kortársak magasztaló elismerését mennyiben tudja az utókor igazolni.

—206. BAYER JÓZSEF

FELSŐPULAI KOZINA SÁNDOR. Bayer József néhány érdekes adattal gyarapította tudásunkat ez elfeledett művészünkről multkori cikkelyében.* Szemere Bertalan Naplói nyomán talán nem lesz érdektelen, ha közöljük még róla e néhány feljegyzést.

A felvidékről Kozina 1841-ben indult Oroszországba, hol mint ügyes arcképfestőt igen kedvelték és mintegy 100,000 frankot keresett. 1844-ben már itthon volt ismét és Pulyán vonult meg a Jurkovich-családnál, melynek tagjait le is festette. Pulyát nem is akarta azután sem elhagyni. Magához vette öreg szüleit és élt a természetben a művészetnek és a filozófiának. A szabadságharcban nem vett tettleges részt, bár szabadságszerető, sőt republikánus érzelmű volt. Az abszolutizmus idején azonban úgy megirtózott a hazai állapotoktól, hogy arra határozta magát, hogy ki-

* Művészet VI. 19—22.

folytatása az 1907. 203. lapon

TANULMÁNY
MIHALIK DÁNIEL FESTMÉNYE

Megtette-e a tervbe vett franciaországi utat, nincs róla tudomásunk. Valószinűnek tartjuk, hogy nem, mert midőn a Honművész 1836 végén (I. a. 1836. II. 104. sz.) újból említést tesz róla, csak azt írja meg, hogy igen számos arcképet készített „a megrendelő uraságoknak tökélyes elégedésökre, meglepő hasonlatosságot találva". De egy pár hónappal előbb — tehát körülbelül ősz elején — miután igen dicséretes próbáit adta művészetének, téli tartózkodásra Felső-Magyarországba utazott. Oda is elkisérte őt a Honművész jóindulata s az ott lakó uraságoknak jó lélekkel „figyelmébe és pártfogásába" ajánlotta.

Innen kezdve nyoma vész Kozinának és művei a Pesti műegylet első és második kiállításán már elő sem fordulnak.

Barabás adatai szerint 1835-től Budán dolgozgatott a magyar művészbarát Döbrentei Gábor „patronátusa alatt". Később a felvidékre ment gróf Szirmayval: Abaujba, Sárosba, aztán Odesszába s onnan Szent-Pétervárra utazott.*

Tehát Kozina Sándor is egyike volt azon magyar képíróknak, kik boldogulásuk útját külföldön keresték. Szana szerint az 1851-ik évi londoni kiállításon képeivel szerepelt még. (Száz év. 78. lap.)

Beteljesültek-e reményei, nem mondhatjuk meg. Külföldi működéséről, élete további folyamáról, halála évéről mit se tudtunk fölkutatni. Meghalt anélkül, hogy akár külföldön, akár hazájában mélyebb nyomokat hagyott volna maga után. Pályafutása tán ebből a szempontból a legtanulságosabb.

BAYER JÓZSEF

* L. Emlékiratait. Budapest, 1902. 158. lap.

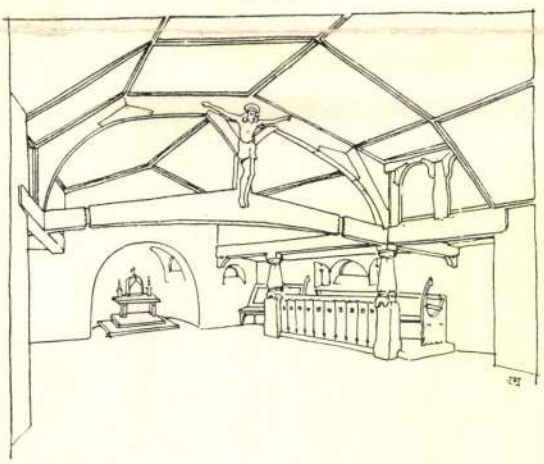

KIS TEMPLOM
VIGAND EDE MŰVE

és fukar. Ő a maga szokásaitól senki kedvéért nem tér el, ő minden szivességet elfogad, de semmit nem viszonoz, ő mindig eljön, ha meghívod dohányozni, ebédelni, theázni, de nála se szivarra, se semmire ne számíts, ha nincs veled, enged elmenned a boltba, hogy ott végy. Mit nem tevénk érte Dina és én, munkát szereztünk neki, mulattattuk, vendégeltük, hetenként háromszor ült asztalunknál, mert az asszony őt régóta ismeri és kedveli és én is becsülöm, főleg republikánus elvei miatt. Dina elmenvén, inkább vele óhajték lenni, mint másokkal, de mihamar vettem észre, hogy ha én nem keresem fel, ő nem fog fáradozni utánam . . . Gondoltam volna pedig, hogy most ő rajta is volna a sor tenni néhány lépést értem, annyival inkább, mivel Dina is kérte, mint jószívű, szerető asszony, hogy ne hagyjon magánosan . . . Próbára akartam tenni. Két hétig nem mentem hozzá és ő sem jött. Azt sem kérdezte, élek-e? Ötkor ment enni oda, amely helyet neki én ajánlottam, 6-kor a café à la régence-ba, hol a sakkozókat 11-ig nézte s ez így ment naponként. Sőt azokkal járt oda, kikkel én nem társalkodom, mit ő jól tud s az okát is tudja . . . Nem mondhatom, mennyire fájt nekem e barátságtalanság oly emberben, kit becsülök, — söt ez több volt, szívtelenség, hálátlanság. Kezdetben ingerült voltam s Nagy Károly-féle jellemnek tartám, kivel járt is s újra feltevém magamban, nem tenni senkiért semmit, mert csak így nem csalódunk. Csak később, de sok szenvedés, belküzködés után győződtem meg arról, hogy ez nála nem roszszaság, hanem csupa önzés, összekötve fösvénységgel s ragaszkodással ahhoz, amit megszokott. Az ilyen ember másért nem tesz semmit, figyelemből, csak ha rá egyenesen felhivatik. Ő nem tagad meg valamit, — de kérni kell, maga ki nem találja. Ő eljön szivesen, ha meghivod s jól is mulatja magát, de eszébe nem jut eljönni hivatlanul, arra gondolva, hogy talán te is akarnád őt élvezni. Ő szereti, ha vele teszed, amiben neki kedve telik, de ő nem lesi ki, miben telnék neked is kedved. Mindig becsületesen cselekszik, teszi is azt, ami a kötelesség, de azontúl semmit, azt, mit figyelemnek, szivességnek, szolgálatnak nevezünk.

Kozina nekem sok belső fájdalmat, tünödést okozott magavisel~~et~~ével, hajlandó valék rossza-

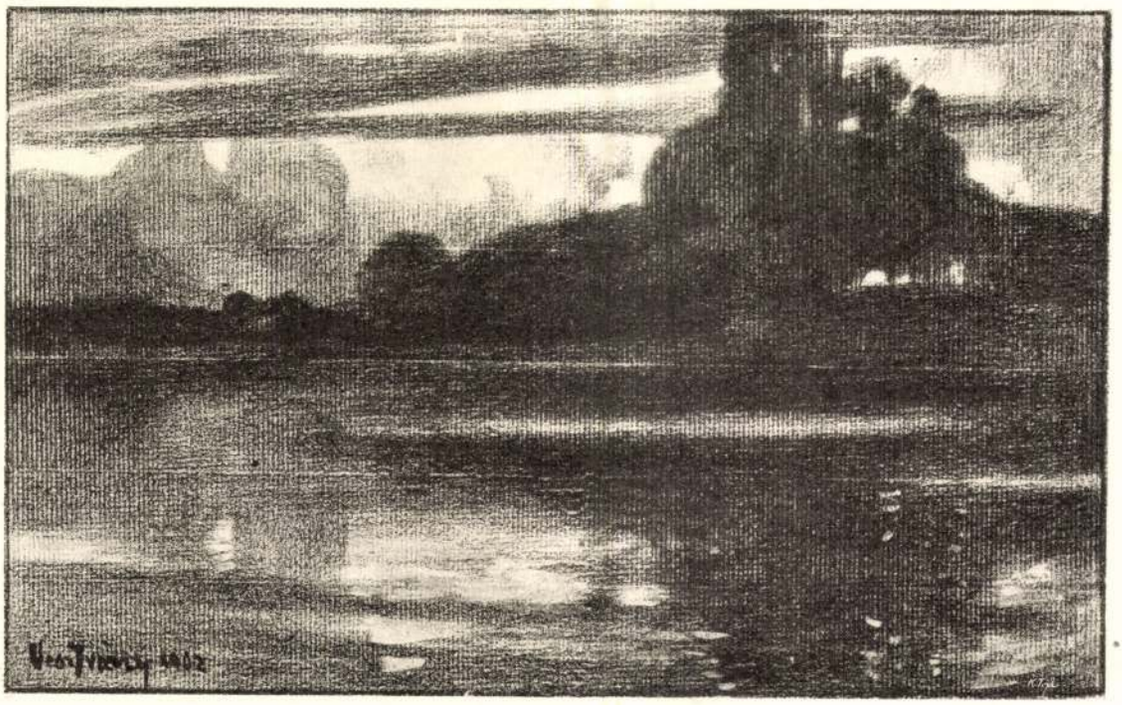

EST

VESZTRÓCZY MANÓ RAJZA

ságnak tartani, mi csak gyöngeség, szívtelenségnek tartani a gondtalanságot, hálátlanságnak az ügyetlenséget, részvétlenségnek a saját szokásaihoz való ragaszkodást . . . mindezek testvérek, annyi mégis igaz, hogy önzésből, fukarságból jó adag van benne, de hozzáteszem, hogy e gyöngeség inkább mutatkozik nála az élet apróbb részleteiben, mint nagy eseményekben, ekkor kész mindent tenni, de kell, hogy szólítsd fel . . .»

Kozinára vonatkozólag, mint már említettük, a bibliografiai feljegyzések meglehetősen hiányosak. Szinnyey József repertoriumában neve még csak megemlítve sincs, a lexikonok pedig meg sem emlékeznek róla. Az érdeklődőket a Szemere jegyzetein kívül utaljuk még a «Honművész» 1835. évf. 103. és az 1836. évfolyam 20. és 104. számaira, melyekben el van mondva, hogy felső-pulai Kozina Sándor a sopronmegyei Ságh községben, 1808-ban született. Atyja Piliscsabán a nádori uradalom tiszttartója volt. Tanulmányai végeztével Pestre jött Peschky József festő mellé, innen Bécsbe ment és az akadémián Krafft keze alatt tanult. Olaszországban több évet töltvén, 1834-ben visszatért Magyarországba s a következő évben Pesten telepedett le. Budán lakott, «a híd irányában, a Gross Jakab füszeres háza második emeletében hátul». 1836 vége felé Felső-Magyarországba utazott, miután Pesten léte alatt a sajtó elismerése mellett elég sok arcképet festett.

PLAKETT SZAMOSI SOÓS VILMOS MÜVE

FELJEGYZÉSEK KOZINA FESTŐRŐL

Szemere Bertalan naplóiban különböző feljegyzéseket találunk Kozina Sándor festőről. E feljegyzések részben életrajzi, részben jellemrajzi természetűek s arra szolgálnak, hogy a Kozinára vonatkozó, meglehetősen hiányos és hézagos ismeretünket néhány új vonással kiegészítsék. Szemere először 1851 július haváról Párisban vezetett naplójában (Szemere B. összegyűjtött munkái. Naplóm. 1869. Ráth M. kiadása) emlékezik meg Kozináról s a 125-ik lapon ezeket írja róla:

«Itt van (Paris) Kozina, az, aki Dinám arcképét festette. Magyarországban bizonyosan a legjelesebb arcképfestő, azonkívül önzetlen ember. 10 év előtt, utazásaiban, mintegy 100.000 francot keresvén, egy faluban, ahol Dina tölté leánykorát, Pulyán megvonult és élt tanulmányainak. Azóta már százezerrel szaporodott volna vagyona, de ő öreg szülőit vette magához s élt a természetben a művészetnek és philosophiának. Részint, mivel vagyoni viszonyát az utóbbi események szinte megingatták, részint, mivel, mint republikánus, irtózik despotizmus alatt élni, megy É.-Amerikába keresni és élni szabadon. Egyszerű, naiv, eszes, gondolkodó és nemes lelkületű ember.

Dinám (Szemere B. felesége) akarta, hogy engem és Mimit (Szemere leánya) fessen; mert ő Dinámat akarta kiképezni, de útlevelének ideje kitelvén és attól tartván, hogy nem kap mást s nem kapván Dinám sorait, épen, midőn Dinám Badenbe ért, ő kijöve.

Engem lefestett. Nagy kedvvel dolgozott a képen, mivel van irántam sympathiája és már 1848. novemberben emiatt Budára leutazott (de én akkor Schlick ellen valék kénytelen menni), de az időjárás igen kedvezőtlen volt, változó, esős, felleges, mely oly sárgává változtatta az arcot. És ez időjárás így tartott 14 napig.

Dinám ezt nem tudja. Ez meglepetés lesz. Sok ideig azt hivé, Kozina meg fogja várni, a telet itt töltendi és hagytam ezt hinnie, hogy ne nyugtalankodjék, majd csak augusztus végén irandom meg neki, hogy kénytelen elutazni Amerikába, hanem tavaszkor visszajövend.»

A következő feljegyzés 1855 november haváról (Paris) való és a napló 345. lapján található.

«... Kedves vendégeink érkeztek, Feri és nevelője Angliából, őket vártuk, — Kozina, a festész, Magyarországból, Weber Ausztriából, ezeket nem vártuk. E két utóbbit Dina (Szemere felesége) igen kedveli, amaz gyermeksége óta barátja s ott lakik Pulyán, hol Dina tölté szüleivel a nyarakat, emez egyik legjelesebb dilettáns-tenor volt Bécsben, Dina anyjával gyakran énekelt ...»

«Kozinát mi hívtuk, hogy telepednék meg ideiglenesen Párisban, részint, mivel utálja az osztrák rendszert otthon, részint, mivel az egyetemes képkiállítás, mint művésznek, tanulságos és élvezetes, de különben is itt ő sokat szerezhet. Azonban kijövetele véletlen volt, mert eleve nem értesített. Ő Magyarország legjelesebb arcképfestésze, de Pestre soha nem akart menni, ezért Barabás monopolizálja ott a hírt. Mi tőle négy arcképet bírunk. Ha neve volna, mint Dubuffenek, 2000—3000 fr.-ot kérhetne, így kevesebbel megelégedvén, sok munkát kaphat. Először is dr. Duboist, ki doyen de la fakulté, első szülész, a császárné orvosa, báró, fia azon Duboisnak, ki Maria Louiset lebetegíté, először is őt festi. Csakhogy Kozina, amint szerény, elves, becsületes ember, úgy különös is és inpraktikus, különben dolgát sokra vihetné. Hiában halmozzuk elébe az alkalmat, nem tud vele élni. Sok munkát csinált ő nekünk, de szivesen szolgálunk, — talán nem lesz hálátlan, mint annyi más.»

A harmadik feljegyzés dátuma 1856 február (Paris) és a napló második kötetének 9-ik lapján kezdődik a következő jellemrajzzal:

«... (Boldin) akarta, hogy nála ebédeljek, vagy legalább, hogy vasárnaponként fogadjam el meghívását, Kozinát is kedvemért meghivandja ...»

«Én magányomban inkább Kozinára számíték. Hogy dolga legyen, nyakra-főre tettem látogatásokat, mik annyira ellenemre vannak, a jó és olcsó éthelyeket igyekeztem fölkeresni neki, magam előbb azokat megkisértvén, eljártam hozzá ülni azokkal, kiket festett, szóval mindenben tettem, szolgáltam neki, fáradtam ügyeiben, mint egy szolga ... De mihamar meggyőződtem, hogy amint becsületes ember egyrészről, olyan gondtalan, pedáns másrészről

Művészet 1914.

hármas hajó festői hatású szép csillagboltozataival készen állt. Ez utóbbiakat a legutóbbi restaurálás, úgy látszik a Honnecourt theoria kedvéért egyszerű keresztboltozatokkal pótolta. István mester előtt a templom építésze a nyilván Krakóból ide került Schynnagel Thadeus volt, akit egy 1452. évi okmány mint a szent Erzsébet templom gondnokát és építőmesterét említ föl. István mester idejében már csak a déli előcsarnok, ennek oratoriuma s az idevezető kettős csigalépcső épült. Az északi torony felső nyolcszögletes részét 1446-ban kezdték falazni; 1461-ben a déli torony felső részét építették tovább amely a főhajó párkányának magasságában mind máig befejezetlen. István mester remeke a dóm páratlanul szép szentségháza és talán szent Erzsébet asszony mennyezetes kődomborműve is, amely ma azonban nincsen eredeti helyén. János Albert párthiveinek, Magyar Balázsnak 1491. 1492. évi ostroma idején úgylátszik a fő és a kereszthajó három oromfala szolgált az ágyúk célpontjául. A neissei (sziléziai) származású Krompholtz mester a XV. század végén ezeknek és a templom többi sérült részének a kijavitásáért s nyilván a templom új tetejéért is 2000 forintot kap a várostól. A XVI. század első negyedében épült az északi oldalon a szent József kápolna, amelyet a dóm legutóbbi restaurálásakor lebontottak. A templom évszázadokon keresztül gyarapított festői belső felszerelése három szárnyas oltártól eltekintve szintén a restaurálás áldozata lett, amennyiben simpliciter kidobták. A kassai dóm évszázadok folyamán temérdek viszontagságon esett keresztül, a legnagyobb csapás azonban, amely érte, múlt századbeli restaurálása volt. Eszünk ágában sincs, hogy ezért bárkit is felelőségre vonjunk. A tudákos kor volt itt a ludas, amely maga művészi eszmék nélkül szűkölködött s a régi mesterek alkotásainak megkorrigálásával és purifikálásával állított magának országszerte szomorú monumentumokat. Azt azonban méltán fájlalhatjuk, hogy a kassai dómról restaurálása előtt és közben nem készültek kellő számmal fényképek s hogy Kassa város levéltárát rendszeresen mind máig sem regestázták s igy műtörténelmünk nagy kárára az ott bizonyára szép számmal lappangó s a dóm építésének történetére vonatkozó adatokat mind még az Akadémia kiadásában megjelent legújabb monográfiának kiváló szerzője sem aknázhatta ki.

DIVALD KORNÉL

DALÁRDA PLAKETTJE. SZAMOSI SOÓS VILMOS MÜVE
1000 K-ÁS ELSŐ DIJJAL JUTALMAZOTT PÁLYAMŰ

25-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, JUNIUS 22 XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 «. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 «. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 «. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

UJHÁZY LÁSZLÓ.

(1793—1870.)

A JELLEMTISZTASÁG, az elvszilárdság, az emberies fenkölt gondolkozás, lángoló szabadság· és hazaszeretet kiváló mintaképei soha sem tünhetnek le a napirendről ott, a hol a nemzet ad még valamit a magas erényekre. És ha e mintaképek után a közelmultra visszanézünk, keresve sem találhatnánk tiszteletre méltóbb, rokonszenvesebb alakot, mint azt, kinek arczképét ez alkalommal életének egymástól messze álló két korszakából bemutatjuk s kinek emlékét föleleveníteni kivánjuk.

Az az életpálya, mely e két arczkép ideje közé esik, méltó volna reá, hogy a legkitünőbb tehetségü regényiró vegye a tollára. Egy ember tragédiája az, kit vérmérséklete békés munkálkodásra, nyugodalmas családi életre, embertársai boldogitására utalt, s kinek örökös hányattatás lett egész élete s végül egy sir, távol az édes otthontól, tul messze tengereken. . . .

Ujházy László 1793-ban született Budaméron, Sárosmegyében. Atyja, Sámuel, buzgó tagja volt a szabadkőmüvesek ama társulatának, mely akkor az ország legkiválóbb szellemeit számitá hivei közé s fiát már kora ifjuságában beavatta e társaságba, hogy helyét pótolja egykoron. Iskoláit Eperjesen, a bölcsészetet Debreczenben, a jogot Sárospatakon végezé, s nőül vevé a Szepességen akkor országos hirü Szakmáry Dónát fiusitott egyetlen leányát, a rendkivüli kalandjairól nevezetes Benyovszky Móricznak, ki Madagaskár királya is volt, unokáját.

Ujházy László nejével sárosmegyei birtokára, Budamérra költözvén, ott oly otthont kezdett magának berendezni, a minőre egy müvelt lelkü és boldog életről álmodozó ember csak vágyódhatik. «Midőn, — mondja életrajzirója a «Vasárnapi Ujság» 1868. évi 47-ik számában, — midőn az utas Kassáról Eperjesre megy s megáll ama hires meredek fölött, melyről három-négy csavarodással vezet le az országut, megáll, szétnéz s egy festeni való tájképet lát maga előtt, ha az élő sövénynyel s óriási jegenyékkel körülültetett nagy birtoktagokat, országutat, kastélyt, kerteket szemléli: mindig vissza fog emlékezni Budamérra, Ujházy László születése s későbbi tevékenysége helyére. Ő volt, a ki e fákat ültette.»

De a szépség, melyet e vidék az ő tevékenységének köszönhet, Ujházy működésének inkább csak poétikus oldala. Sokkal nagyobb azonban gyakorlati érdeme. Ujházy László volt hazánkban a birtoktagositás, rendezés, váltógazdaság és munkabeosztás első bajnoka, uttörője s e tekintetben ama reformátorok közé való, kiknek sikeres kezdeményezése, ha után-

UJHÁZY LÁSZLÓ (1837).
Cosina festménye után.

UJHÁZY LÁSZLÓ A SZÁMÜZETÉSBEN.
Észak-amerikai fénykép után.

zásra talál, milliárdokkal méretik egy nemzet gazdasági életében.

Ujházy László a törvényhozást megelőzve, Zemplénmegyében Hansinán, Sárosban Budaméron és Bökin vitte keresztül a tagositás uj s e miatt annál nehezebb miveletét, melynek végrehajtása nálunk sok helyütt még ma is csak katonai erőszak alkalmazása mellett sikerül, — s később alig volt tagositási eset, hogy annak megoldásánál ne az ő tanácsa lett volna az irányadó.

De a tagositás mellett meghonositotta a váltógazdaságot is, tehát azt a két mezőgazdasági rendszert, melyek mindegyikéről azt mondják, hogy 25 százalékkal emeli a földbirtok értékét. Ő tehát s a kik példáját követték, megkétszerezték vagyonukat s gazdaságaikkal első mintái lettek a nemzet földmunka után élő részének. Ujházy gyönyörü gazdaságán oly czikkeket nevelt, minőket még nem látott Sárosmegye, a mesgyéket sövénynyel, a düllőket gyümölcsfákkal ültette be, juhait, szarvasmarháit öröm volt látni, minden mintegy nemesbülni látszott keze alatt.

Ha nyugalmas időkorra esik élete, vagy közönyös lett volna a haza közügyei iránt, ő lett volna messze földön a legszerencsésebb emberek egyike. Égő honszerelme azonban nem engedte, hogy önző módon visszavonulva éljen a maga által teremtett paradicsomban. Az időre esett a nemzet ébredési kora, vajudtak az elmék, forrongani kezdtek a nagyok egy jobblét után s a szabadság szellője lengte át Magyarország tereit. Ujházy László tevékeny részt vett a megyei életben, ő volt ott a szabadelvüek zászlóvivője s az ellenzék vezére, midőn b. Wesselényi Miklós felségárulási pöre s a kormánynak ezzel összefüggő kényuri rendeletei és erőszakos rendszabályai a megyék közgyülései elé kerültek. Sokan igen hevesen keltek ki a kormány politikája ellen, mely minden nyilvánosságnak, szólás- és irásszabadságnak, minden szabadabb reform-mozgalomnak háborut izent. E szónokok közé tartozott Sárosban Ujházy László is, kit aztán a kormány a megye közgyülésén tartott beszédeért hűtlenségi pörbe fogott.

Ez időből, 1837-ből származik ezuttal közölt arczképünk, mely Ujházy Lászlót legszebb férfikorából mutatja, Cosina által készitett aquarel után, melyet Hampelné Pulszky Polixena volt szives gyüjteményéből lapunk számára közlés végett átengedni.

Ujházy és társai csak 1840-ben, az országgyülésen történt nádori közbenjárás folytán menekültek meg e pör szomoru következményei alól.

Az 1848-iki magyar miniszterium Ujházyt Sárosmegye főispánjának nevezte ki. Ő nem óhajtott hivataloskodni, kedve ellen volt a kinevezés. Barátai hosszas sürgetésére azonban mégis elfogadta azt. Mikor az alkotmány fegyverrel megtámadtatott és Schlick osztrák tábornok 1848. deczemberével betört hadaival: Ujházy kis paradicsoma volt a legelsők egyike, melyet az ellenség, nem kiméive a munkás kezek évek hosszu során keresztül folytatott szorgalmas fáradságát, barbár módra feldult, a termést elkobozta, az ártatlan családot halálra üldözte, ugy hogy Ujházy neje, két gyermekével, csak életveszedelem közt menekülhetett.

Ujházy ez időben Pesten volt, mint főispán, a főrendiház ülésein. Innen Pozsonyba küldték kormánybiztosul, majd a szorongatott Komáromba, hol nagy része volt a kapituláczió kedvezőbb föltételeinek kieszközlésében.

E föltételek szerint Ujházy hazájában maradhatott volna; de ő nem kivánt élni e kiváltságokkal, mikor társai közül annyian voltak kénytelenek elbujdosni. Ő is elment velök, szabadabb világot keresni.

New-Yorkban kötött ki, mint az emigráczió egyik legtekintélyesebb tagja, személyesen ismerkedett meg az Egyesült-államok elnökével, kivel aztán folytonos levelezésben állott. Yova államban települt meg, Chicagóhoz közel, ott akarva több menekült társaival megalapitani egy kis magyar telepet, melynek *Uj-Buda* nevet adott.

A zord éghajlat és mostoha viszonyok azonban nem engedék, hogy itt gyökeret verjen a kis telep. Ujházynak forrón szeretett neje is elhalt a nehéz küzdelemben. Ő maga még pár évig küzködött, de aztán elkeseredve, önkezeivel ásta ki a kedves halottat, lóhátra tette s a mit vinni lehetett, fölcsomagolva, egy iránytűvel a kezében neki indult a világnak s a Missisippi végtelen rónáin és őserdőin ezer veszély közt áthaladván, Texas államban St.-Antonio mellett ütötte föl tanyáját, hol kedves halottját eltemetve, hozzá látott uj otthont alkotni megroncsolt élete utolsó évei számára.

Szorgalmasan kezdte itt termeszteni a gyapotot, czukornádat s a mit a vidék sajátságai nyujtottak.

Mint a szabadság rajongó hive, ő nem folyamodott rabszolga-munkához, nem vásárolt embert, a helyett inkább maga fáradozott, naponkint 8—10 órát kapával, fejszével a kerti és mezei munkák körül.

Fárasztó munkájától megpihenve, folytatta emlékiratai jegyzését, melyeket még idehaza kezdett s melyek bizonyára a legérdekesebb irodalmi termék becsével birnának. Kár, hogy még eddig senki nem akadt, ki sajtó alá rendezésük végett a szükséges lépéseket megtette volna.

A rabszolgaság fölszabaditására kitörvén a polgárháboru, Ujházynak, ki a rabszolgavásárlók közepette a fölszabaditás mellett szólalt föl, ez uj otthonából is menekülnie kellett. Washingtonba ment, hol az Egyesült-államok elnöke több konzulságot terjesztett elé szabad választásra. Ő Anconát választá, hol három évig lelkiismeretesen vitte a konzuli hivatalt. De midőn az 1859-iki olasz-osztrák háboru végével elaludt reménye a világ sorjának oly fordulata iránt, mely őt visszavezethette volna hazájába, letette hivatalát s visszament családjához, St.-Antonio melletti tanyájára: *Sirmezőre*, magával vivén több magyarországi növényt s alakitván ott egy kis szőllőskertet is magyar venyigékből.

Itt foglalkozott ő aztán csendben, egész 1870-ig, mely idő alatt egyszer hazájában a képviselőválasztások alkalmával föl is léptették, épen Deák Ferencz ellen, Budapest belsővárosi kerületében.

1870. tavaszán a «New-York Daily Tribune» nevü északamerikai lap márczius 21-éről a következő gyászjelentést hozta:

«Ujházy László, Kossuthnak honfitársa és Magyarország függetlenségi harczában a hires komáromi vár kormányzója, San-Antonióban, Texas államban meghalt. Kora megközelitette a 80 évet s ereje egészen megfogyott. Számos éven át San-Antoniónak nagy tiszteletben állott polgára volt és fia, Ujházy Ferencz ez ideig ugyane városban lakik.»

A meggyőződéshez, az elvekhez való törhetetlen hűség, a legnemesebb törekvés nemcsak politikai, hanem társadalmi és tudományos téren is, ritkán talált emberben jellemzőbb kifejezést, mint Ujházy Lászlóban.

Nyugodjanak békén és csöndesen a távolban is hű hazafinak sokat hányatott porai!

OTTHON.

Panaszra mék a természethez.
Hol legsötétebb a vadon,
Föltárva keblemet, mely vérez,
Minden sebét fölszaggatom.

«Ti lenge fák, ti völgyek, halmok,
Ti napsugáros ligetek,
Kik lelkemet elringattátok,
Ti csaltatok meg engemet!

Ti engemet fölnevelétek
Szent együgyük, ártatlanok,
Oly nyilt szivűnek, őszintének,
Épen miként ti magatok.

Táplálva csókkal, tejjel, mézzel,
Megtöltve csordultig, hiven,
Az igaznak szeretetével
Gyanútalan, mohó szivem;

Nem sejtve hajh! hogy több leende
Nekem a jóbul kevesebb.
Nem volna ütve most szivembe
Világ kezétől annyi seb!

Hogy tanitnátok a hazugság —
Szerencse-hajhász emberek
Ez általános tolvajkulcsát
Ha magatok nem értitek?

Oh szent természet, szép szülőföld,
Feledtél volna bármi mást,
Csak ne egészen — a mi legfőbb, —
A szinlelést, képmutatást!»

S a lenge fák, a völgyek, halmok,
A napsugáros ligetek,
A réten legelésző barmok
Szeliden rám tekintenek,

És kérdik bús panaszszal eltelt
Beszédes, néma szemeik:
Hát kellett a világba menned,
Nem jobb lett volna neked itt?

VAJDA JÁNOS.

KEMÉNY JUDIT.

— Történeti beszély. —

Irta: **P. SZATHMÁRY KÁROLY.**

(Vége.)

V.

Valóban ugy állott a dolog, a hogy azt a cselédek előadták.

Midőn Kemény Judit Anikóval és Marczi kocsissal annak a tehetősebb gazdának a házához ért, kihez Barcsay, mint bizalmas emberéhez, beszállott: a lándzsás és vasvillás tömeg épen arról tanácskozott, hogy a házat a betegre gyujtsa, hogy a baj alapokát gyökeresen megsemmisitse.

De a Kemény-féle fogatot és Judit kisasszonyt Sz.-Királyon minden ember ismerte; s magát a Kemény-családot a nép, mely annak annyi jótéteményével élt, igen tisztelte és szerette; ezért Judit szekerének azonnal helyet nyitottak s kiváncsian fogták körül.

— Mit akar a nagyságos kisasszony? — kiáltottak reá, — csak nem akar belerohanni a nyilvános halálba?

— Ejh dehogy halál! — mondja a kocsiban fölállva Judit, — nem olyan fekete az ördög, a milyennek festik.

— De bizony még annál is feketébb! — mondja egy éltes asszony, — láttam én már Vizaknán pestises embert. Egy nagy kelevény támadt a hóna alatt reggel, délre egész teste fekete lett, mint a fekete posztó és estére meg volt halva!

— Nem is bocsátjuk be akkor a nagyságos kisasszonyt! — fenyegetőzik egy jobb öltözetü ember.

— De hát mit akarnak kendtek?

Kozina Sándor

Ujházy László arcképe (1837) és Szinyei László arcképe (1837) cr. aquarelljeit 1912-ben szerezte meg a Szépművészeti Múzeum.

Ipolyi Arnold.

Az Ernst-muzeumban X. ter. 22.

Önarckép.

Az Ernst-muzeumban. XIV. 31. 48.

136. A művész neje. Maszák Hugó ur tulajdona.

137. Guttman Jakab arcképe. Guttman Géza ur tulajdona.

KOZINA SÁNDOR, szül. Sághon, 1808-ban, előbb Peschky, aztán Krafft tanitványa (Bécs), beutazza József nádor ösztöndijával Olaszországot, ahol nyolc évig marad, hazaérve Budán telepedik meg. Majd Felsőmagyarországba költözik, ahol Abauj, Sáros, Biharmegyékben is sokat foglalkoztatták. 1841-ben Oroszországba megy, ahol igen sokat keresett (100 ezer frankot, Művészet, VII. 202.) s 1844-ben visszatér, Pulyán telepszik le, a szabadságharc után Londonba költözik, ahol 1851-ben ő és Brocky vesznek részt a kiállitáson. Majd visszatér, hogy 1855-ben Párisba menjen s onnan visszatérve, nemsokára meghalt.

138. Szinyei Merse László arcképe.

Dr. Szmrecsányi Jenő úr (Kassa) tulajdona.

Szinyei Merse László, Szinyei Merse Pál nagyatyjáról, ezt irja Berzeviczy Albert: „Pulszky Ferenc önéletleirásában megemlékszik a nagyatyámról, ki az 1831-iki cholera idejében alispán volt s kinek erélyes föllépése háritotta el a megyéről a parasztlázadás iszonyait. Magam is hallottam gyakran, hogy Szinyei a megyei közgyülés által hirtelenében elhatározott statá-

Ernst Múz. kiáll. X.
Magyar biedermeier-művészet,
Bp. 1913.

128. Női arckép. Knopp Lajos ur tulajdona.
129. Férfi arckép. Knopp Lajos ur tulajdona.
130. Gyermekarckép. Dr. Fekete Ignác ur tulajdona.

KNOPP JÓZSEF (1825—1899.) művészcsaládban született, testvérei színészek és festők voltak. Bécsben és Münchenben tanult (1847-ben). Keresett arcképfestő, akinek erős jellemző tehetsége volt.

131. Férfi arckép. Özv. Knopp Józsefné urnő tulajdona.
132. Önarckép. 1847. Knopp Imre tulajdona.
133. Női arckép. Özv. Knopp Józsefné urnő tulajdona.
134 Önarckép. 1868. Knopp Imre tulajdona.
135 Önarckép. 1856. Végh Arturné urnő tulajdona.

KOVÁCS MIHÁLY, született 1818-ban Tisza-Szalókon, Bécsben tanult Danhausernél, lakott Olaszországban, 1842-től fogva, ahol (1845) megismerkedett Rahl-lal s áttért annak modorára. 1848-ban hazajött, de betegeskedett s Egerben megszállt, ahol megismerkedett Tárkányi Bélával, aki hüséges pártfogója lett. Oltárképet, arcképet és történeti képet festett igen szorgalmasan, nevezetesen: Árpád vezérré emeltetése (1853.) (Szépműv. Muz.), Dobó vezér Eger védője (1854.) (Megjelent lithografiában is.) Az ötvenes években is sokat utazott, volt Párisban, Londonban, Spanyolországban (1863-ban), megnősült, hazajött s igen szorgalmasan dolgozott 1892-ben bekövetkezett haláláig.

riumot a maga felelősségére rögtön alkalmazta is és a Branyiszkó táján fekvő Nagy-Vitézen a két főizgatót fölakasztatta, amiért József nádorhoz rendelték ad audiendum verbum; a nádor hivatalosan megdorgálta a szabálytalan eljárásért, de azután bizalmasan megdicsérte az erőskezü alispánt."

(Régi emlékek. 25. l.)

Barabás, Kozina és Burkhard, 1834-ben. Az Ernst-muzeumban, XIV. terem. 4.

LIBAY LAJOS, született 1814-ben Besztercebányán, fia volt Libay Sámuelnek, a jeles ötvösnek, akinek műhelyében dolgozott, aztán Bécsben tanult az akadémián, majd gróf Breunert tanitja rajzolni s hánytvetett életet él Ischlben, Münchenben, Gasteinban, Olaszországban, Jeruzsálemben, s tájrajzai általános tetszésben részesülnek. 1855-ben régi tanitványával, gróf Breunerrel Egyptomba megy s utjairól számos albumot adott ki. Leghiresebb a „Keleti utiképek" (1858), erről Humbold is elösmerő levélben emlékezik meg. A fáradhatatlan művész 1888-ban halt meg Bécsben. Művei a Szépműv. Muzeumban, a besztercebányai muzeumban, a bécsi Albertinában láthatók.

139—149. Rajzok és vizfestmények. Magántulajdon.

150. Tájkép. Olajfestmény. Plány Ervin tulajdona LISZT FERENC.

151—158. Silhouettek.

MARASTONI JAKAB szül. 1804-ben Velencében, meghalt Pesten 1860-ban. Már 1840-ben a pesti kiállitáson részt vett, 1842-ben Kolozsvárt arcképeket festett, de daguereotypeket is készitett. 1846-ban Pesten rajzakadémiát nyit, melynek többek közt Lotz, Zichy, Grimm stb. tanitványai. Főbb művei: A bölcsész, A jó anya. — Fia, József született 1834-ben Velencében, apjánál tanult s egészen magyarrá vált, kitünt arcképlithografiáival.

Kossuth Lajos 1847-ben. Az Ernst-muzeumban. IX. ter. 30.

159. Női arckép. Miniatur. Eladó.

160. A Marastoni akadémia rajzai. Album. (Van benne rajz Grimm, Lotz, Zichy-től stb). Eladó.

MARKÓ KÁROLY szül. 1791-ben Lőcsén. Mérnöknek képezte ki magát s a rozsnyói püspöknél állást vállalt. A regényes vidék tájképszenvedélyét felébreszté, 1818-ban Pestre jött s barátokat nyert, akik művészi pályára segitik. Báró Brudern József támogatta, Bécsbe mehetett az akadémiára, mikor azonban a báró engedelme nélkül megnősült, a legnagyobb nyomorba sülyedt. Arcképfestészetből, főleg minatürökből élt. Ismerjük egy miniatürjét, mely Berman S. J. műárust ábrázolja (Bécs, Dr. Heymannál), Végre 1832-ben vágyai Mekkájába, Olaszországba mehetett, ahol hirnévre tett szert, s a német művészek körében, első sorban maga az öreg Koch, ünnepelték. Lakott Pizában, Firenzében, közben

DUNANTUL
7 Nagyságos
Dr. Szőnyi Ottó úrnak
Budapest
V., Állatkert-u. 1. Szépm. muzeum

Ára 1500 korona. Pécs, 1925. július 23. Csütörtök.

Előfizetési ár házhoz szállítva vagy postán
Egy hóra — — 32000 K

Egyes szám ára 4 oldalas 1000, 8 oldalas 1500, 12 oldalas 2000, 16 oldalas 2400 korona.

Kéziratokat nem adunk vissza

DUNÁNTÚL

Szerkesztőség:
Lyceum-utca 4. szám.
Szerkesztőség telefonja
650. szám.
Kiadóhivatal:
Lyceum-utca 4. szám
Kiadóhivatal telefonja:
222. szám.

Hirdetés díjszabás szerint

Róma ellen

inditott akciót a kisantánt. Pár hónappal ezelőtt Csehszlovákiában nagy port vert fel a püspökök által kiadott pásztorlevelek ügye. Ezek a pásztorlevelek szóvátették a hivatalos cseh politika Róma és vallás ellenes tendenciáját és óva intették a hivőket, hogy ehhez a politikához lelkileg hozzájáruljanak. Az ügy huilámai azután elcsitultak s Csehországban bizonyos nyugvópontra jutott ez a kérdés egészen a legutóbbi időkig, amikor a Róma által delegált nuncius Benes klügyminiszternek felmutatva Gasparri biboros sürgönyét, elhagyta a cseh fővárost és hazautazott.

Ezzel a ténnyel kitört a cseh kulturharc, amely azonban — amint az előjelek mutatják — nem fog Csehországra lokalizálódni, hanem átterjed majd Jugoszláviára és Romániára is. Ugy látszik a kisantant államai egységes akciót készitettek elő Róma ellen, azonban még nem lehet világosan látni, hogy miért. Radics börtönéből való kiszabadulása után tögtön nagy beszédet mondott s ebben kirohant a klerikálizmus ellen is. Ennek a kirohanásnak a megokolása azonban annyira zavaros, hogy belőle világos képet nem lehet alkotni Radics szándékairól. Egy azonban bizonyos, s ez az, hogy a rendkivüli vallásos és az egyházhoz ragaszkodó horvátok a legnagyobb megdöbbenéssel fogadják, majd Radics lépését, melynek végcélja — ahogy ő kifejezte — egy független horvát egyház megteremtése.

Hogy a kisantantnak egységes akciójáról van szó, ezt mutatja az is, hogy Bukarest e kérdésekben egyetért Belgráddal és Prágával, amennyiben a román kormány elhatározta a konkordátum meg nem kötését, hanem önmaga hozat törvényt a katolikus egyház jogállásáról. Minden valószinüség szerint a kisantant államaiban ennek a kulturharcnak a megindítása óriási belső bonyodalmakra fog vezetni. Hiszen a csehek jórésze, a tótok viszont kivétel nélkül hü katolikusok, a horvátok pedig ebben az érzésükben valósággal a bigottság határáig mennek el. Különösnek kell tartanunk a római egyház ellen irányuló lépéseket épen most, amikor a bolsevizmus ujból és ujból erőfeszitéseket tesz arra, hogy kárhozatos tanait a pénz és a fanatikus agitáció segitségével becsempéssze az európai államokba. A római egyház a maga hatalmas szervezetében, évezredes tradicióival s a lelkek felett való óriási hatalmával természetes ellensulyozója a bolsevista törekvéseknek. Érthetetlen tehát, hogy az Oroszországhoz oly közelfekvő Jugoszlávia és Románia ilyen lépésre szánják el magukat, amelyet az orosz külügyi népbiztosság valószinüleg nem akar majd kihasználatlanul hagyni. Csehország részéről sem világos ennek a politikának a tendenciája, hiszen a Csehszlovák államnak elég baja van a maga tótjaival, semhogy önszántából ilyen ujabb bonyodalmakat idézhessen elő.

Am lépjenek a kisantant államai az egyházellenes politikai ingoványos utjára, majd meg fogják látni ennek a politikának a sulyos következményeit. Hiszen még maga a hatalmas Franciaország is a Poincare kormány alatt kibékült Rómával s Róma csak akkor hivta vissza Párisból követét, amikor Poincareékat szocialista kormány váltotta fel. Magyar szempontból természetesen csak örülhetünk annak, hogy a kisantant államai belpolitikájukban ilyen hibát követnek el, amelynek következményei előbb-utóbb jelentkezni fognak. A kisantant államaiban olyan bonyodalmak érlelődnek, amelyeknek kibogozására nem lesz elég sem a politikusok ügyessége, sem az erőszak. A természetellenes tákolmányok a népesség törekvéseiben rejlő centrifugális erő folytán előbb-utóbb darabokra fognak széthullani.

Veress Zoltánné nyerte a Flórián-szobor pályázat első díját

A második Siklódy Lőrinc pályaműve

Pécs, jul. 22. — Ma délelőtt 10 órakor ült össze a Flórián szoborra beérkezett pályaművek ügyében a döntő bizottság a polgármesterhelyettes elnöklete alatt. Az ülésen *Oberhammer* Antal nem zetgyülési képviselő, *Makay* István tanácsnok, *Katona* János müszaki tanácsos, a választott bizottsági tagok közül *Mosonyi* Dénes dr. püspöki helynök, *Szőnyi* Ottó dr. a müemlékek országos bizottságának előadója, *Buzássy* Ábel c. tankerületi főigazgató, *Arnold* János c. igazgató, *Börötzfy* Károly rajztanár, *Pilch* Andor müépitész és *Piacsek* Virgil kőfaragó voltak jelen.

A julius 1-én lejárt pályázaton mind az öt felkért művész részt vett. A beérkezett öt pályamű készitői *Fodor* Géza Bécs, *Horvay* János Budapest, *Nagy* Mihály Pécs, *Siklódy* Lőrinc Budapest és *Veress* Zoltánné Budapest. Utólag pályázaton kivül érkezett be az Industria rt. ajánlata, amely megvette *Telcs* Ede egy Flórián szobrának modelljét és ezt versenyen kivül mutatta be. Ezért a bizottság köszönetet szavazott a vállalatnak, de az ajánlattal a pályaművek elbirálása keretében nem foglalkozott.

Általánosságban megállapitotta a bizottság, hogy a pályaművek szinvonalának eredményeivel meg van elégedve, mert valóban művészi becsü munkák érkeztek be. Mind az öt művész tehetségéhez illő művel pályázott. Figyelembe vette a bizottság, hogy mindannyian, mennyiben feleltek meg a kitüzött pályázati feltételeknek. Ezek során arra is kiterjeszkedett a bizottság, hogy valamennyi mü, megvalósitható-e a város által előre megállapitott anyagi korlátok között. Bár olyan pályaművek is érkeztek be, amelyek a város előirt, száz millió papirkoronából meg nem valósithatnák, ezeket sem zárták ki a művészi elbirálásból, hanem épen olyan kritika tárgyává tették, mint a többieket.

Az I. pályadij 6 millió, a II. dij 4 millió korona volt, amelyek odaitélésében a zsüri titkos szavazással döntött. Ennek eredményeként *az első dijat Veress Zoltánné művének itélte oda najdnem egyhangulag.* A megjutalmazott mü szoboralakja abban a pózban van kialakitva, amint két kézzel tartja a vizöntő vedret. A szobor arca rendkivül kifejező és olyan átszellemült, amely valóban méltó a szent ábrázolásához. Megmintázás tekintetében is valamennyi pályamű között a plasztika törvényeinek legnagyobb figyelembe vételével készült. Méltó disze lesz a térnek és Pécs városa is érdemes intim hatásu emlékművel gazdagodik. Talapzatán oltárlap van, amely felett kis fülkében az angyali üdvözletet ábrázoló féldombormüvet tervezett a művész. Tehát nemcsak a kitüzött feladatott oldotta meg, hanem további áhitatot emelő motivumokkal gazdagitotta művét.

A második dijat Siklódy Lőrinc művének itélte oda a zsüri igen nagy szótöbbséggel.

Ezután nyilt szavazással döntöttek a felett, hogy a pályaművek közül melyiket ajánlják kivitelre a város tanácsának. Ebben a tekinteben is a bizottság azt az álláspontot foglalta el, hogy a jutalmazott müveket veszi figyelembe. Igy első helyen *Veress* Zoltánné, második helyen Siklódy Lőrinc művét ajánlja megvalósitásra. Amennyiben azonban sem az első, sem a második dijjal jutalmazott művész valamilyen okból nem valósithatná meg pályatervét, *harmadik helyen Horvay János pályaművét ajánlja meg valósitásra a város tanácsának.*

Megtárgyalta ezután a bizottság a kivitelt illetőleg a művészeknek a szobor anyagára, valamint elhelyezési módjára vonatkozó ajánlatát. Majdnem valamennyi pályázat a szobor anyagát valamely kőanyagból kivánta készitteni. Igy a bizottság is elfogadta, hogy a *szobor anyaga sóskuti kőből készüljön, a talapzat pedig keményebb haraszti, vagy hasonló minőségü mészkőből legyen.*

Az elhelyezés tekintetében a bizottság nem a régi megoldás mellett foglalt állást, amikor a szobor arccal dél felé nézett. A bizottság kötelezi a szobor megalkotására vállalkozó művészt, hogy *a szobrot a Mária-utca tengelyében állitsa fel ugy, hogy az arccal a Mária-utca felé nézzen.*

Végül megtárgyalta a döntő bizottság azokat a kisebb fogyatkozásokat, amelyeket bizonyos tekintetben minden beterjesztett müvön észlelt. Ezek azonban csak jelentéktelenebb detail kérdések.

Ezzel kapcsolatban juttatta kifejezésre a bizottság azokat az óhajokat is, amelyek megvalósitását megkivánja az egyes művészektől, ha pályatervük kivitelre kerül.

A pályaművek kivitele tekintetében anyagi szempontból végül még azt állapitották meg, hogy *Nagy* Mihály pécsi szobrász és *Fodor* Géza bécsi akadémiai szobrász művei bár igen jó alkotások, megvalósitásuk esetén másfél, illetőleg kétszeresen felülmulnák a város által a szobor létesitésére előirányzott költségeket.

Széchenyi kiállitás Budapesten

Budapest, jul. 22. — Száz évvel ezelőtt 1825-ben lépett a magyar közélet terére Széchenyi István gróf azzal az emlékezetes ajánlatával mellyel birtokainak egy évi jövedelmét egy felállitandó magyar tudományos Akadémia céljaira áldozta. Az ország nevezetes évfordulót ünnepséggel fogja megülni és a jubiláris ünnep bevezetési pontja lesz a Faluszövetség Széchenyi kiállitása melyet augusztus 14-én nyit meg ünnepi keretek között Horthy Miklós kormányzó a Mezőgazdasági Muzeumban és a városligeti tó szigetén emelendő ideiglenes épületekben. A Széchenyi kiállitás 5 főcsoportra oszlik és pedig: 1. Széchenyi kiállitási emléke. 2. Országos méhész, vadászati és növényvédelmi, nemesitési és kertészeti kiállitásra.

A pécsi munkásifju cserkészek siófoki táborában

Siófok, julius hó... A siófoki vasuti állomáson feszes cserkésztisztelgéssel két pécsi munkásifju fogadott. A feszességen is átsugárzott a jókedv és a tiszta ifjuság egészséges derüje. Amig a kijárathoz érünk, sok mindenről tájékoztatnak: kitünő táborhely, árnyas fák alatt, három percnyire, nagyszerü strandfürdő, jó élelmezés, stb. A kijáratnál egy plakátra mutatnak, mélyen a Balatoni Hajózási Rt. sétahajózásokat reklamiroz — cserkész zenekarral...

— Miféle cserkészek ezek? — kérdem.

— A 217-es pécsi Munkásifju cserkészek felelik a meglepődésem és hitetlenkedésem fölötti eltitkolhatalan örömmel.

— Lehetetlen!

— De igen: a katonaság szabadságolta a karmester urunkat, itt van velünk, reggeltől estig gyakoroltat s egy hét alatt uj darabokat tanultunk és ugy belejött a banda, hogy magunkra vontuk a figyelmet és több meghivást, sőt szerződési ajánlatot is kaptunk...

Mielőtt a mi táborunkhoz értünk volna, két másik tábor mellett haladtunk el.

— Ezek pesti zsidó cserkészek. Nincsenek ugyan igazolva a Magyar Cserkészek Szövetségénél, hanem mint nyaraltatási akció szerepelnek.

De azért ugy látszik cserkészesen iparkodnak táborozni. A vallásos szempont nincs elhanyagolva. Amikor a táboruk előtt elhaladtunk épp reggeli imájukat végezték: imakendővel a vállukon, imakönyvvel a kezükben két sorban egymás mögött állva végezték reggeli vallási gyakorlatukat.

A mi táborunkban, mire odaértünk, ezzel már végeztek, már megjöttek a szentmiséről, melyet agilis parancsnokuk, *Vizsy Pál* pécs-belvárosi káplán mond mindennap. Nagy csésze kakaó és mégnagyobb kenyér, minden cserkész kezében. Ragyogó szemek, sötétre sült bőr, elevenség, duzzadó egészség mindenfelé. Vizsy Pali, Koch Ádám karmester, Vermes néni cserkész-mama, a fiuk mind-mind a legjobb szinben és kedélyben, mely átragad a vendég sátorok lakóira is.

A mai programm: hajó-kirándulás Balatonfüredre, Tihanyba és vissza. Az uti költség az egész csapatnak közel négy millióba kerülne, de a zenekar „ledolgozza": a hajó-közönségnek az uton való szórakoztatásáért ingyen utazik az egész csapat. (Esti sétahajózáson is zenéltek, a közönség még táncolt is a fedélzeten; shymit is kértek, de azt a választ kapták: Mi magyar cserkészek vagyunk...) Balatonfüreden letáboroztunk, a sétatér kioszkjából néhány zeneszámot adtunk, megnéztük a látni valókat, ebédeltünk és hajóztunk tovább Tihanyba. A balatonfüredi előkelő közönség melegen érdeklődött fiaink kiléte iránt, dicsérték a fegyelmezettséget és zenét.

— Ilyenek még nem jártak erre!

Tihanyban az ott táborozó pécsi polgári fiuiskolás cserkészek vendégszeretettel fogadtak bennünket. Amig a magunkkal hozott husból a cserkész mamák készitették a gulyást, addig megfürödtünk és megnéztük a nevezetességeket: az apátsági templomot, altemplomot és a szobát, amelyben IV. Károly és Zita őfelségéék rövid szomoru fogságukat töltötték. Kipróbáltuk a hires viszhangot, hazafias, cserkészes és tréfás kiáltásokkal és trombitával, 10 szótagot tudtunk kicsalni a tündérleánytól...

A polgáristáknál aztán megvacsoráztunk, néhány zeneszámot leadtunk és miután bucsut vettünk a csinos tábortól (melynek „kápolnájában" a *Mosonyi* dr. püspöki helynök ur által adományozott kereszt függ) ismét hajóra szálltunk, hogy a gyönyörü holdvilágos, csendes Balatonon viszszatérjünk a mi táborunkba, és a természeti szépségekben, történelmi reminiscenciákban, a vallási és testvéri érzésekben megfürdött lelkünket-testünket megpihentessük a — ma még — egyetlen „magyar tenger" partján...

Perr Viktor

„UNDERWOOD"
Irógépműszerészet
ELAD! JAVIT ÉS KARBANTART! BECSERÉL! 653
Kellékek az összes rendszerü iró-, másoló és sokszorositó gépekhez.
VADON JÓZSEF irógépműszerész Jókai-tér és Ferenciek-u. sarok Klauber papirkereskedésében

Hozzászólás a hősök emlékművének elhelyezéséhez

Pécs, jul. 22. — A pécsi hősök emlékművének elhelyezésére és alakjára vonatkozólag a mai napon az alábbi hozzászólást vettük:

Szerintem az eddig emlitett piaci terek nem alklamasak arra, hogy a pécsi hősök emlékműve méltóképen elhelyezést nyerjen, mert e terek vásári forgalma és közönséges környezete nem méltó ahoz, hogy ott, a hősök emlékműve, hálás és szent kegyeletünk kifejezőjeként felállitassék.

Az emlitett alsó sétatér ellen csak az a kifogásom, hogy magánnyos, — sőt elhagyottnak mondható.

Ezen szempontok figyelembe vételével, legalkalmasabb helynek a székesegyház előtti teret tartom. Akár a közepén, akár az alsó részén, esetleg a vaskerités helyébe, vagy közvetlen mellé.

Az emlékmű, tán egy keskeny alapú, magasba nyuló, csonka gúla legyen, amelynek tetején egy egyszerü szarkófág nyugszik. Az alapjául akár Hungária, akár egy őrködő ősmagyar harcos állhat, — megfelelő pózban. A gúla felületén aztán bőven jutna hely a 3000 hős nevének.

Lehet ugyan, hogy vannak akadályok (katakomba, egyházi tulajdon, anyagi kérdés stb.), de ha ezek áthidalhatók, kérem az illetékes tényezőket, hogy forditsák figyelmüket e tér felé, ahol városunk büszkesége a dóm és egy szép emlékmű, csak egymás fényét növelheti.

Kérem a tisztelt Szerkesztőséget, ha az imént irtakról egyáltalán szó lehet, — sziveskedjék közölni.

R. r. T. r.

Elfogtak egy kommunistát, aki részese volt a megszállás melletti rendezett tüntetésnek

Pécs, jul. 22. — Bizonyára még mindenkinek élénk emlékezetében él a megszállás legszomorubb és legsötétebb napjának 1921. augusztus 11-ének emléke. Ezen a napon *Doktor* Sándor dr. és *Matusán* Béla kommunista vezérek a kommunista csőcselékkel tüntető felvonulást rendeztek. A szerb megszállás meghosszabbitását célzó tüntetés nagy pusztitásokat okozott a városban. A kommunista csőcselék beverte többek közt a Nemzeti Kaszinó, a keresztény szociálisták és a Dunántúl nyomda épületének összes ablakait. Több helyütt az iparteleken dolgozó munkásokat elkergették. A Nemzeti Kaszinó épületébe behatolt csőcselék többeket inzultált, igy *Schneider* Károly dr. ügyvédet is.

A Király-utcában *Kubinyi* László rokkant századost, durván inzultálták, mert nem volt hajlandó az üzleti redőnyt lehuzatni.

A pécsi kir. törvényszék ötös tanácsa 1923. március 26-án tárgyalta ezt az ügyet és a hat szökésben levő kommunista vezért, *Doktor* Sándor dr.-t, *Bozeró* Lajost, *Matusán* Bélát, *Farkas* Józsefet, *Grünbaum* Ignácot és *Csathó* Józsefet bünösnek mondotta ki az állam és társadalmi rend felforgatására irányuló büntettben, itéletet azonban nem hozott, miután a vádlottak mind szökésben voltak.

Az ügyben most váratlan fordulat történt s igy ujból aktuálissá tette 1921. augusztus 11-et. Budapesten ugyanis a napokban elfogtak egy *Kónyi Miksa nevezetü egyént akinek vallomása során kiderült, hogy jelentékeny szerepe volt Pécsett a megszállás utolsó napjaiban.* A budapesti rendőrség azonnal értesitette az esetről a pécsi királyi törvényszéket, *amelynek utasitására Kónyi Miksát a pécsi ügyészségre szállitották.*

Kónyi Miksát előzetes letartóztatásba helyezték, amig bünösségét a pécsi kir. törvényszék meg nem állapitja.

A jó szemüveg
Pécsett,
Városháza.

látszerész.

Felekezetek Törökországban

Pécs, jul. 22. — Az államvallás a mohamedán. Ennek a feje a kalifa, aki a legutóbbi időkig a török császár volt, tehát egy személyben államfő is Törökországban.

A kalifátus a mohamedán köz- és egyházjog szerint csak a próféta utódait, vérrokonait illeti meg. Idővel ezt a méltóságot az Omajja család számára sikerült megszerezni. A legitimisták azonban nem szüntek meg izgatni, mig végre sikerült a próféta nagybátyja, Abbász, családja számára biztositani a méltóságot. Ez aztán az ellenfél kegyetlenségével az Omajja család összes, hatalmába került tagjait legyilkoltatta. Igy lett a székhely idővel Bagdad. A folyton gyengülő hatalomnak a 13. században a mongolok vetettek véget. Az abbaszirák Egyiptomba menekültek. A 16. század elején a törökök elüzték innen az uralkodókat, és az imámi palotában székelő kalifát magával viszi a szultán Konstantinápolyba, lemondatja a kalifátus összes tényleges és képzelt előjogairól, megszerzi magának az ereklyéket és köztük a burdát, a próféta köpenyét is, mint a hatalom jelvényeit. Az utódlás törvényszerüségét aztán ugy igyekeztek bizonyitani, hogy az utolsó abbaszida rájuk ruházta a méltóságot, átadta a jelvényeket és mert ők a hivatalos őrei a Szent városoknak.

A többség ebbe bele is nyugodott, mások azonban a marokkói serifet tartják mint törvényes utódot kalifának. A jüták szintén bitorlásnak minősitik a szultánok ezen méltóságát. Amit II. Szelim erővel megszerzett, arról a köztársaság önként lemondott, megszüntetvén a kalifátust.

A legfőbb egyházi méltóság a seikül-islam, aki, egyben a kormánynak is tagja és tulnyomólag törvényhozási meg politikai ügyekkel foglalkozik.

A szó európai értelmében Törökországban nincsen papság, mert az ulemák egy külön társadalmi osztályt képeznek és a nagyobb méltóságok vagy még előkelőbb állások a hittudományi intézetekben öröklés tárgyát képezik.

Az egyházi javakat külön miniszterium kezeli és önálló költségvetéssel bir. A jövedelem legnagyobb részét a vakuf birtokra vetik. Ezek egyesek birtokában maradnak és örökölhetők, de a jövedelem egy része az egyháznak beszolgáltatandó.

Az igazságszolgáltatás szoros összefüggésben van a vallással, minthogy a koránt nemcsak hiterkölcsi, hanem jogforrásnak is tekintik. A koránon kivül jogforrás még a hagyomány (szunna), a négy első kalifa határozatai és a főbb imámok döntvényei. Ezeket össze is gyüjtötték és ez a kodex képezi a polgári és büntető jogi törvénykönyvet.

A birák papi neveltetésben is részesülnek. Az ulemák három osztályt képeznek: 1. seikh, öregebb, a mecset rendes szónokai; 2. chalib, imam, muezzin, mufti: különféle egyházi funkciókkal; 3. kadi, biró. Hogy valaki ulema lehessen, az elemi iskola után a medresszában mint szoftát kioktatják a korán, perzsa és arab nyelvre. Ha az egész koránt kivülről tudja, hafiz lesz belőle. Ezután dönt sorsa fölött és tanul logikát, etikát, retorikát teológiával vagy jogtudománnyal.

A török alkotmány szerint a mohamedán valláson kivül elismert még a római katolikus. Ehhez igen sokan tartoznak, akik még utódaik a hajdan ott letelepedett genovaiaknak és

„A nemzet sohasem fogja elfelejteni azt a kötelességteljesítést, amelyben a honvédhadsereg példát mutatott"

Kállay Miklós miniszterelnök köszöntötte a 2. hadsereg hazatérő parancsnokát

Vitéz Jány Gusztáv vezérezredes, a 2. honvéd hadsereg parancsnoka szűkebb törzsével szombaton délután érkezett meg Budapestre, ahol ünnepélyesen fogadták.

Kállay Miklós miniszterelnök a kormány tagjainak élén, valamint politikai és katonai előkelőségek jelenlétében köszöntötte az orosz harctérről hazatérő hadseregparancsnokot és az ő személyén keresztül az egész dicsőségesen harcoló honvédsereget.

A kötelességteljesités hadserege

Kállay Miklós miniszterelnök üdvözlő beszédében ezeket mondotta:

— Vezérezredes Úr!

Köszöntöm Önt, mint a hazatérő 2. hadsereg vitéz parancsnokát, de köszöntöm Önt, mint a bajtársaival együtt küzdő hazatért sebesült honvédet is. És köszöntöm Önnel együtt azt az egész magyar honvédsereget, amely ott künn az orosz harcmezőkön e hazáért küzdött, szenvedett. Köszöntöm mindazokat, akik Önnel és Ön után hazajönnek most, azokat a hősöket pedig, akik már nem térnek többé vissza, szívem minden gyászával gyászolom!

Vezérezredes Úr! Ön a kötelességteljesítés hadseregét vezette odakünn az orosz harctereken. A kötelességteljesítőkét, akik kimentek a Legfőbb Hadúr parancsára, hűen az elhatározáshoz, mely abból a szükségességből fakadt, hogy ebben a nagy világégésben országunk, fajtánk, kereszténységünk, civilizációnk védelmében mi is kivegyük részünket. Köszöntök mindenkit, elsősorban azokat, akik a legtöbbet küzdöttek, a legöbbet szenvedtek, a legkeményebben álltak helyt, köszöntöm a jó tisztet, a hűségesen, engedelmesen, bátran, hősiesen küzdő magyar honvédet.

„A több kenyér elsősorban Önöket illeti"

És amint nemzeti szükségességből fakadt az az elhatározás és kötelesség, hogy Önök, Vezérezredes Úr, helytálljanak az orosz harcmezőkön a hazáért és megverekedjenek a magyar becsületért, a magyar harcos hírnevéért, ugyanígy most, hogy hazatérnek, egy másik kötelesség vár erre a nemzetre, amelyet én vállalok, amelyet én tartok kötelességemnek teljesíteni. S ez a kötelesség nem más, mint az, hogy minden hazatérő harcos, tiszt és honvéd egyaránt legalább úgy találja otthonát, amint elhagyta. De ha több kenyeret, több lehetőséget, jobb életet, több boldogságot tud nyujtani ez a haza, ez az ország, ez is elsősorban Önöket illeti, Önök között is elsősorban azokat, akik áldozatot hoztak, akik vitézi hírnevet hagytak odakinn, vagy itthon maradt utánuk özvegy és árva, akik kitüntetéssel jöttek vissza, akiknek e küzdelem során meggyengült életereje, megcsökkent munkaképessége.

A nemzet hálája

Ha vállalta ez a nemzet azt a kötelességet, hogy a harctérre küldi fiait, ennél százszorta nagyobb kötelesség most az, hogy becsülettel helytálljunk itthon azokért, akik becsülettel álltak helyet érettünk odakinn. És én most itt Ön és az Ön után érkező százezernyi magyar honvéd előtt vállalok kötelezettséget arra, hogy a nemzet minden támogatását, segítségét, jutalmazását elsősorban azoknak adjuk, akik azt valóban kiérdemelték.

Sokat szenvedett, ezer poklon keresztülment katonáit magyar szívem minden melegségével és szeretetével és ölelő karommal várom haza, hogy megsimogassam őket és visszahozzam a tiszta lélek és a tiszta szív országába. S mert tudom, hogy Ön, Vezérezredes Úr, mindig ezt a gondolatot képviselte, azzal a megtiszteltetéssel köszöntöm Önt, amit e nemzet hálája Önnek és honvédeinek csak nyujthat. Azt a feladatot pedig, amelyért honvédeivel együtt teljesített, kérem tekintse úgy, mint egy nagy hivatást, amit a sors Önnek és bajtársainak jelölt ki.

Ez a nemzet sohasem fogja elfelejteni azt a kötelességteljesítést, amelyben Ön és hadserege példát mutatott. S ha most felhangzik a Himnusz hangja, majd a Rákóczi-induló s felzúg a téren várakozó tízezrek ünneplése, ez mind, mind az Önöké, a magyar katonáé, az odakünn maradt s a hazáért becsületes, hős magyar honvédé. Isten áldja meg Önöket!

„A doni hősök betartották fogadalmukat"

A miniszterelnök nagyhatású üdvözlő szavaira Jány Gusztáv vezérezredes, a 2. hadsereg parancsnokló tábornoka a következőkben válaszolt:

Nagyméltóságú Miniszterelnök Ur!

— Hálás szívvel mondok köszönetet a meleg szavakért, amelyeket büszke örömmel fogadtam. Ezek a szavak elsősorban azokat illetik, akik a Don partján becsülettel harcoltak és megakadályozták azt, hogy a vörös rém véres karmaival belemárkolhasson országunk megszentelt földjébe. Elismerés, dicséret és dicsőség illeti azokat, akik odakünn becsülettel állták a harcot. Dicséret azoknak, akik megállították az ellenség hatalmas áradatát, megsemmisítő csapásokat osztva, bár az ellenség páncélosokban és fegyverzetben lényegesen felettünk állt.

— A magyarság ragyogó példaképéül szolgálnak, messze és magasan felettünk, hazatérők felett állanak azok a hősök, akik életüket adták és azok a sebesültek, akik vérüket ontották azért, hogy az ország szebb és boldogabb jövendőjét biztosítsák.

— Nagyméltóságod szavait mégegyszer megköszönve, újból hangsúlyozni akarom, hogy a doni hősök betartották azt a fogadalmat, amelyet Főméltóságú Urunk kezébe letettek, akik hűek voltak, helyüket becsülettel megállták és betartották minden honvéd jelszavát — amelynek minden magyar ember jelszavának is kell lennie — akár békés munkásságát folytatja, akár fegyvert ragad: Istenel legfelsőbb Hadurunkért és a hazáért mindhalálig!

Amig Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és fájdalmatlan kiürülést. Kellemes hashajtó: DARMOL

Finn ösztöndijak magyartárgyu munkákért

Helsinki, május 3.
(Magyar Távirati Iroda)

A Finn Nemzeti Szövetség legutóbbi ülésén három nagyobb ösztöndij odaitéléséről döntöttek. Tízezer finn márkát kapott Villho Setälä, egy Magyarországról szóló képekkel díszített mű megirásáért, hétezer finn márkát Rácz István Helsinkiben élő magyar ujságíró, azzal a rendeltetéssel, hogy Magyarországon finn fényképkiállítást rendezzen, végül ötezer finn márka ösztöndíjat kapott Vieno Silvenoinen, magyarországi tanulmányút céljára.

Az orvosok és az orvosi segédszemélyzet és a közellátási szelvényívvel el nem látott személyek szappanellátása

A főváros ipari és kereskedelmi ügyosztályának szappanelosztó kirendeltsége közli, hogy az orvosok, egészségügyi védőnők, vizsgázott fogművesek, fertőtlenítő egészségőrök, szülésznők és a fertőző betegek részére pótellátmányként kiadott „II." jelzésű piros színű szappanvásárlási igazolványok május 5-től válthatók be. Az orvoskamarai tagok szappanvásárlási igazolványukat csak a Kamarai Közlönyben közölt kereskedőknél válthatják be és pedig lakóhelyüknek megfelelő kerületben. Az áprilisi jegy visszamenőleg ugyancsak beváltható a májusival együtt. A beváltás határideje május 31. A „II." jelzésű pirosszínű szappanvásárlási igazolványokra az eddig kiszolgáltatott mennyiséggel szemben havonként 40 dkg egységes mosószappan és 50 dkg egységes mosópor szolgáltatandó ki. A közellátási szelvényívvel el nem látott személyek részére április és május hónapokra a „III." jelzésű szappanvásárlási igazolványra a jegyen feltüntetett mennyiséggel szemben havonként 20 dkg egységes mosószappan és 25 dkg egységes mosópor szolgáltatandó ki, tehát ugyanannyi, mint a közellátási szelvényívvel ellátottaknak.

Hússertés tenyészkocákat osztanak ki kedvezményes áron

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Bánffy Dániel báró földmivelésügyi miniszter a hazai népies irányú hússertésállományunk minőségi színvonalának és termelőképességének emelése céljából, a mezőgazdaság fejlesztésének nagyszabású programja keretében mintegy 1500 drb törzskönyvelt származású hússertés tenyészkocának kedvezményes áron való kiosztását határozta el. Az akciót a vármegyei (kirendeltségi) gazdasági felügyelőségek, illetőleg az Erdélyi Kirendeltség útján, a Hússertéstenyésztők Országos Egyesületének közreműködésével bonyolítják le.

A kiosztásra kerülő tenyészkocák különböző korúak, de 4 hónapnál fiatalabbak nem lehetnek és azokból elsősorban az 50 kat. holdnál kisebb szántóföldi művelés alatt álló területtel rendelkező hivatásos kisgazdák igényelhetnek személyenkint 1—1 darabot. Az 50—500 kat. hold szántóval bíró gazdák szintén kaphatnak 3—4 darab tenyészkocát, abban az esetben, ha az illető törvényhatóság területére megállapított keretet az 50 kat. holdon aluli kisgazdák nem merítették ki. A kiosztott tenyészkocák vételárából 30 százalékig terjedhető kedvezményt nyujt az állam, ez darabonkint 100 pengőig is felmehet. Igénylők az igénylés komolyságának bizonyítása céljából 150 pengő előleget tartoznak befizetni az illetékes vármegyei gazdasági felügyelőséghez. Községenkint legalább 15 darab tenyészkocát kell elhelyezni. Az akciót legkésőbb november 15-ig be kell fejezni. Az akcióban részesültek-nek kötelezettséget kell vállalniok arra, hogy a kapott kocákat legalább 2 évig tenyésztésre fogják használni.

Antal István — titkos tanácsos

A hivatalos lap vasárnapi száma legfelsőbb kéziratot közöl, amelyben Magyarország kormányzója Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszternek „a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismeréséül" a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Antal István a keresztény nemzeti gondolat egyik legkiválóbb képviselője. Az ő közéleti pályája is Szegedről indult el. Azóta Antal István pályájának egyre felfelé ívelő állomáshelyein töretlen egyenes vonalban, hatalmas felkészültséggel, európai látókörrel, izzó magyar lélekkel szolgálja a szegedi eszményeket, a sajátosan magyar nemzeti és népi politikát. Tizenkét évvel ezelőtt, Gömbös Gyula kormánya alatt, mint a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője került a közélet első vonalába. Sajtófőnöki működéséhez fűződik a keresztény nemzeti irányú sajtó új, erős fellegvárainak kiépítése. Aztán éveken keresztül, mint az igazságügyminisztérium politikai államtitkára, résztvett a legjelentékenyebb törvényalkotások előkészítésében.

Egy éve tölti be Antal István a nemzetvédelmi propagandaminiszteri széket, egészen különleges érzékkel és rátermettséggel. Az egész országot bejárva, nagysikerű beszédekkel, rádiószózatokkal, ujságcikkekkel és céltudatos társadalomszervezéssel végzi ebben a minőségében felvilágosító, meggyőző, buzdító munkásságát, amelynek jelentékeny része van a belső front erejének épségbentartásában s az egész társadalmat átható felelősségteljes egységes magyar közszellem kialakításában.

Antal István legmagasabb kitüntetése igen szívélyes visszhangot váltott ki az egész társadalomban. A magyar sajtó köreiben pedig, ahol különösen közel érzik magukhoz Antal István nagyjelentőségü munkásságát, a kitüntetést megkülönböztetett rokonszenvvel és örömmel fogadták.

Franciaország munkájával vesz részt a bolsevizmus elleni harcban

VICHY, május 3.

Laval miniszterelnök pénteken a francia és külföldi sajtó képviselői előtt a Führer főhadiszállásán tett látogatásáról párisi kijelentéseihez hasonló nyilatkozatot tett.

— *Franciaország érdeke* — mondotta többi között —, *hogy hozzájárulása minél nagyobb legyen s ilymódon biztosítsa Franciaország jövőjét.*

A Szovjetoroszország elleni harcról Laval a következőket mondotta:

— Franciaország munkájával gyakorlatilag máris résztvesz a bolsevizmus elleni harcban.

Franciaországnak meg kell értenie, hogy szilárdan ki kell tartania e cél mellett. Nem lehet egyidejüleg különböző kártyákkal játszani. Franciaország politikájának világosnak, tisztának és lojálisnak kell lennie.

A miniszterelnök nyomatékosan hagsúlyozta, hogy *Franciaországot a legyőzött Franciaországból a háboruban résztvevő Franciaországgá akarja változtatni.* (MTI)

Halálos villamosgázolás Pestszentlőrincen

Kispest, május 3.

Pestszentlőrincen, az Üllői-út 267. számú ház előtt egy 50-es jelzésű villamos elütött egy egyszerűen öltözött, körülbelül 50 éves férfit. A kerekek a szerencsétlenül járt embert úgy összeroncsolták, hogy még a mentők odaérkezése előtt meghalt.

A rendőrség megindította a vizsgálatot személyazonosságának megállapítására és a gázolás körülményeinek tisztázására. (MTI)

Május 7-ig kell felajánlani az ócskavas- és fémhulladékkészleteket

Utóbbi időben megejtett ellenőrzés során a m. kir. Ipari Anyaghivatal több esetben megállapította, hogy egyes vállalatok ócskavas- és fémszükségleteiket nem előírásszerűen használták fel, illetve a rendeletek utasításától eltérően azokat nem kellőképpen jelentették be. A tapasztalatok hatására az Anyaghivatal a jövőben eddiginél is erélyesebben és soronkívüli vizsgálatok útján ellenőrzi a készlet-felhasználást, valamint azt, hogy a vállalatok ócskavaskészleteik kötelező felajánlásának eleget tesznek-e. Közelmultban több esetben kirótt súlyos büntetések is bizonyítják, hogy az anyaghivatal az ócskavas- és fémkészletek terén is szigorúan megköveteli az előírások betartását.

Az ócskavaskészletek felajánlására most újabb fontos határidő érkezett el. A 63.800/1942. Ip. M. rendelet értelmében az ócskavas- és fémhulladék-készlettulajdonosoknak május 7-ig kell átvételre felajánlaniok a birtokukban lévő anyagokat. Kiterjed a felajánlási kötelezettség mindazokra, akik hasznos ócskavas, bronz, réz stb. fémhulladék zárolt készletekkel is rendelkeznek.

Mentesül e felajánlási kötelezettség alól az, aki készletét május 7-ig a Fémgyüjtő vásárlási igazolványával ellátott megbizottaknak átadja, ami egyúttal kedvező átvételi árat is biztosít.

A M. Kir. Ipari Anyaghivatal azonnal megindítja z eljárást azok ellen, akik a rendelkezéseket megszegik és az addig kirótt szigorú büntetések is figyelmeztetik az ócskavaskészlet felajánlási kötelezettség betartására az érdekelteket.

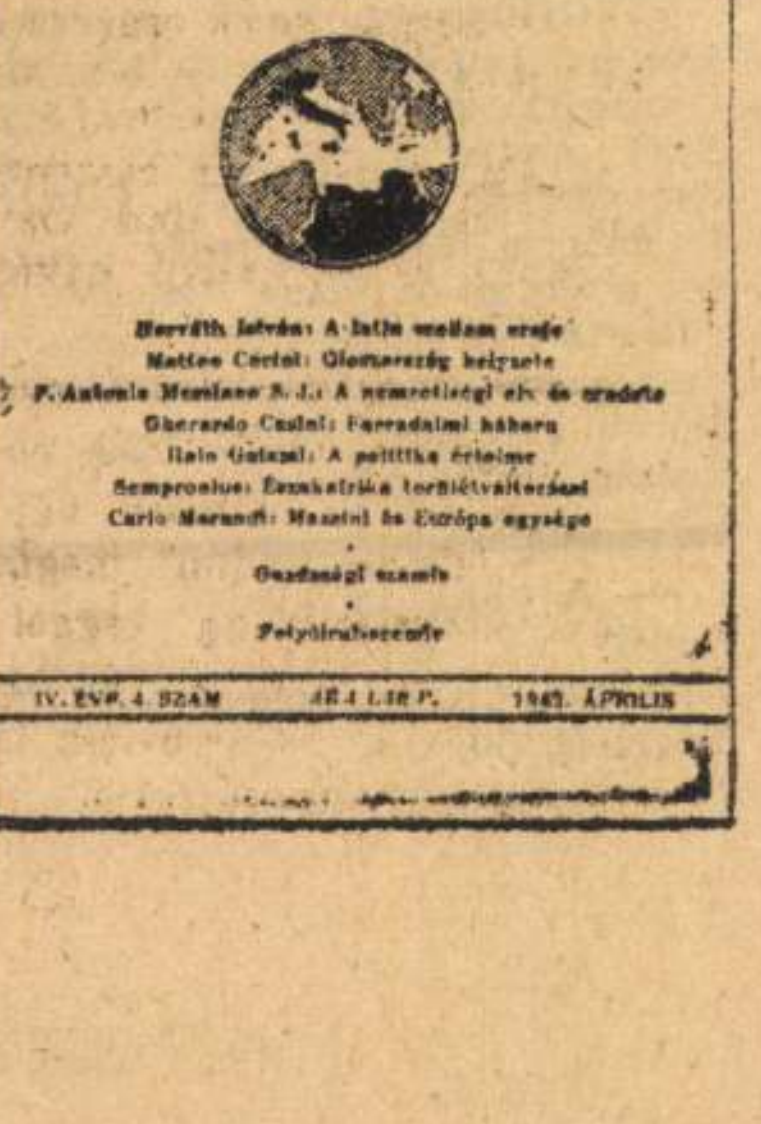

HIREK

ISTEN NAPSZÁMOSAI

Schandl Károly szövetkezeti tanulmányai

Széchenyi István, a legnagyobb magyar, *Isten napszámosainak* nevezte azokat az ezreket és százezreket, akik a snövetkezetekben önzetlenül dolgoznak a kisemberek boldogulása érdekében, alkotómunkát végeznek, vagyis teremtenek. A magyar szövetkezeti mozgalomnak, egyben gazdasági életünknek tizenöt nehéz esztendejét tárja elénk dr. *Schandl* Károlynak „*Isten napszámosai*" cím alatt most megjelent könyve, amelyben összegyüjtötte 1928-tól 1942-ig elhangzott előadá...t, cikkeit és tanulmányait. A magyar szövetkezeti élet történetének egyik mozgalmas részlete ez a gyüjtemény és abból meggyőződhetünk, hogy a szövetkezeti fejlődés biztos és helyes úton halad az úttörők által kijelölt irányban.

Schandl Károly összegyüjtött beszédeiben és tanulmányaiban páratlan történeti hűséggel vonulnak fel a legutolsó tizenöt év szövetkezeti és gazdasági eseményei. A szövetkezeti mozgalom második hőskoráról szól ez a könyv, amikor úgyszólván a semmiből kellett ujjáteremteni a magyar hitelszövetkezeti hálózatot. A szerző szellemi municiónak szánta könyvét, elsősorban a hitelszövetkezeti mozgalom vezetőinek és híveinek, de mindazoknak is, akik szívükön viselik a földmívelő nép és a kisemberek sorsát és tudatában vannak annak, hogy nemzeti társadalmunknak ezt az értékes rétegét főleg a szövetkezeti önsegély erejével lehet felemelni.

— **Kormányzói elismerés.** Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, a kormányzó a kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy Trux Jenő dr. miniszteri osztályfőnöki címmel felruházott ny. miniszteri tanácsosnak a Budapesti Nemesfém és Drágakő Csarnok miniszteri biztosának és az Aranybizottság elnökének közel két évtizeden át kifejtett értékes és eredményes munkásságáért elismerését tudtul adja.

— **A kultuszminiszter mond beszédet a Ranolder Intézet ünnepségén.** A Ranolder Intézet május 8-án ünnepli fennállásának félszázados évfordulóját. Ez alkalomból május 8-án, szombaton reggel fél 9 órakor Angelo *Rotta*, címzetes érsek, apostoli nuncius ünnepi szentmisét pontifikál a Haller-téri templomban. Május 9-én, vasárnap a Zeneművészeti Főiskola nagytermében délelőtt 11 órakor tartják meg a jubileumi díszközgyűlést, amelyen *Szinyei Merse* Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Witz* Béla prépostplébános, *Horony-Pálfy* Aurél fővárosi tanácsnok, *Kürthy* Menyhért elnökigazgató, *Huszka* János miniszteri tanácsos és *Padányi Frank* Antal tanügyi tanácsos mondanak beszédet.

— **Harctéren lévő hozzátartozójának ingyen küldhet üzenetet a Haditudósító Kiállításról.**

— **A Petőfi Társaság felolvasóülése.** A Petőfi Társaság május 9-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Tudományos Akadémián felolvasó ülést rendez, amelyen *Kornis* Gyula elnöki megnyitója után *Gáspár* Jenő főtitkár terjeszti be jelentését, majd *Baja* Mihály, *Szitnyai* Zoltán, *Szatmáry* István és vitéz *Bodor* Aladár adnak elő műveikből. *Olthy* Magda, a Nemzeti Színház tagja Petőfi-verseket szaval.

— **Przemysl ostromát, a Nemzeti Hadsereg budapesti bevonulását, zsákmányolt orosz filmeket ingyen nézheti végig a Haditudósító Kiállításon.**

— **Gyilkosság, vagy szerencsétlenség?** Imreh János 22 éves marosvásárhelyi lakos Szatmárnémetiből szabadságra utazott haza. Szeretfalván vérbefagyva találták. Fején érte ütés és mielőtt kórházba szállították volna, belehalt sérüléseibe. Széleskörű nyomozás indult annak megállapitására, hogy Imreh szerencsétlenség vagy gyilkosság áldozata lett-e.

— **A zongora** kiváló szakemberei és **ó r i á s i** választék **Sternberg** hangszergyárban, Rákóczi-út 60.

A honvédelmi miniszter megnyitotta a Haditudósító Kiállítást

A haditudósító kiállítás ünnepélyes megnyitása vasárnap délelőtt volt s az ünnepségen megjelentek többek között *József* királyi herceg, *Antal* István nemzetvédelmi- és propaganda miniszter, *Tasnádi Nagy* András, a Képviselőház elnöke, vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, vitéz *Jány* Gusztáv vezérezredes, a harctérről most hazatért hadseregparancsnok, *Hász* István tábori püspök, *Ruszkiczai Rüdiger* Imre altábornagy, a honvédelmi miniszter helyettese, vitéz lófő *Dálnoky* Miklós Béla altábornagy, a Kormányzó katonai irodájának főnöke, vitéz *Béldy* Alajos, az ifjúság országos vezetője, *Nemes Rákosy* Béla altábornagy, a légierők parancsnoka, *Homonnay* Tivadar főpolgármester, vitéz *Náray* Antal ny. vezérőrnagy, a Rádió és az MTI elnöke, *Frigyesy* János, a Magyar Rádió vezetőigazgatója, *Imrédy* Kálmán államtitkár, a MÁV elnöke, a Sajtókamara részéről *Gáspár* Jenő igazgató-főtitkár és *Daniel* Áron főügyész és sokan mások. A Budapesten akkreditált diplomácia tagjai közül ott voltak többek között *Dietrich von Jagow* német követ vezetésével a követség tagjai, *Rusen Esref Unaydin* török követ, valamint a katonai attasék majdnem teljes számban.

A kiállítást vitéz nagybaczoni Nagy Vilmos vezérezredes, honvédelmi miniszter nyitotta meg

és beszédében többek között a következőket mondta:

— A múlt világháborúban nem ismerték a mostani haditudósítást. Akkoriban ezt a munkát polgári egyének látták el, akik nem követhették a harci eseményeket és nem is vehettek részt azokban. A korszerű háború teremtette meg a haditudósitás mostani szervezetét és a mai haditudósító katona, aki fegyveres bajtársa a harcoló katonának és leghívebb szemlélője az eseményeknek. A technika minden eszközével, tollal, filmmel, fényképezőgéppel, rajzzal dolgozik és megrögzítője a harcnak és *ha kell fegyverhez is nyúl.*

Ezt bizonyítják azok a hősi halottak, akik a haditudósítók soraiból kerültek ki.

Ez a kiállítás a mostani haditudósítók munkáját szemlélteti s a közönségben nemcsak hálát és büszkeséget kelt, hanem magasra emeli és erősíti a győzelembe vetett hitet.

A megjelent előkelőségek ezután végigjárták a kiállítási termeket, hosszasan időztek a haditudósítók összegyüjtött könyveinek és munkáinak asztalánál, ahol többek között *Gábor* Áron dr., *Hunt* Béla, *Jagits* József, *Kapy* Rezső dr., *Koroda* Miklós, *Lovik* Károly, *Hegedős* Gyula, *Kovács* Béla, *Lakatos* Vince, *Schannen* Béla dr., *Fehértájy* Tibor, *Saád* Béla, *Almássy* László, *Lukács* József és *Tombor* Tibor haditudósítók könyvei szerepelnek, akik harctéri élményeiket rögzítették könyvalakban az utókor számára.

A honvédelmi miniszter és a kiállításon megjelent előkelőségek

legteljesebb elismerésüket fejezték ki a látottak felett

és megállapították, hogy a kiállítás mindenben megfelel a hozzáfűzött reményeknek és alkalmas arra, hogy a hátországot, a belső frontot egybekapcsolja a külső fronttal, a harctéren küzdő honvédekkel, akiknek hősies küzdelmeit tárja a magyar közönség elé s egyben ismerteti azt a munkát, amelyet a legmodernebb fegyvernem tagjai, a haditudósítók végeztek nemcsak a közvélemény tájékoztatása érdekében, hanem a történelem számára is.

— **Tóth Lászlót ünnepelték a Központi Katolikus Körben.** A Központi Katolikus Kör igazgatóválasztmánya *Hindy* Zoltán elnöklésével ülést tartott, amelyen *Jámbor* Dezső bejelentette, hogy a kör elnöksége felterjesztéssel fordult a püspöki karhoz, amelyben a katolikus körök társadalmi vonalon való együttműködését kérték. Több felszólalás után az igazgatóválasztmány meleg ünneplésben részesítette *Tóth* László főszerkesztőt, akit a kormányzó a Magyar Érdemrend középkeresztjével tüntetett ki.

— **Megjelent a Magyar Szárnyak legújabb száma.** A magyar repülés népszerű folyóirata, a Magyar Szárnyak legújabb száma most jelent meg szép kiállításban. Az új számban vitéz Szentléleky Ferenc ezredes és Török József főhadnagy írtak értékes cikkeket, azonkívül a harcteret járt repülőink néhány érdekes élményét is közli a lap. Ugyancsak most jelent meg az Ifjú Repülő című ifjúsági lap is. Mindkét számból küld mutatványszámot a kiadóhivatal (VII. Király-utca 93.).

— **A Vigilia** májusi számában **T h u r z ó** Gábor ír tanulmányt a mese védelmében és tisztázni igyekszik azt a kérdést, hogy miért sikkadt el a mese bő áradása a mai regényírók műveiben. Takáts Gyula lírai visszaemlékezést közöl, szülőföldje, a dunántúli tájak ihletik írását. Gulyás Pál a Kalevala új kiadása elé ír jelentős néplélektani tanulmánynak beillő előszót. Dénes Tibor érzelmes novelláját közli a lap. Horváth Imre, Szemlér Ferenc, Városi István, Vidor Miklós versei szerepelnek még. Egy külföldi magyar rendkívül érdekes cikkben az irodalmunkban dúló áldatlan harcra figyelmeztet a Látszat és Valóság rovatban. Possonyi László színházi krónikája és válogatott könyvkritika gazdagítja a VIGILIA májusi számát.

— **Halálozás.** Özv. **Á r v a T ó t h** Istvánné (szül. budafalvai Vermes Mária) elhúnyt május 2-án. Temetése május 4-én, kedden d. u. 4-kor a kerepesi temető halottasházából.

ÉHENHALT ötezer indus

BANGKOK, május 3. (Német Távirati Iroda)

A saigoni rádió jelentése szerint az egyesült indiai tartományokban az éhinségtől sujtott Lucknow kerületben a legutóbbi napokban mintegy ötezer indus éhenhalt.

Mint Karacsiból jelentik, Sindtartományban újból összetüzések voltak a felkelő hurok és az angol rendőrség között. Az angoloknak az összeütközések során némi veszteségeik voltak. Letartóztattak 21 hurt. (MTI)

— LETARTÓZTATTAK KÉT ÁLDETEKTIVET. A főkapitányságon zsarolás címén letartóztatták *Brand* János 22 éves kereskedősegédet és *Bernáth* András 55 éves nyomdászt, akik *Schrötter* Jenő pincér, Hernád-utca 26. szám alatti lakásán mint detektívek házkutatást tartottak, elvitték magukkal a pincér okmányait, őt magát is azzal, hogy a főkapitányságra kisérik. Utközben 50 pengő ellenében hazaengedték. Másnap egyik, mint *Kovács* detektívfelügyelő telefonon felhívta Schröttert és közölte vele, hogy 700 pengőért visszakaphatja *okmányait. A pincér* találkozót beszélt meg velük, amelyen azonban már detektívek is megjelentek és a két áldetektívet leleplezték. Átkisérték őket az ügyészségre.

— **Nyugdíjemelés és segély a gazdatiszteknek.** A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének előterjesztésére rendelet jelent meg az OMBI-ban biztositott gazdatisztek nyugdíjának 30 százalékos rendkívül pótlékkal való felemeléséről. Ugyancsak sikerült az egyesületnek 30.000 pengőt biztosítani az elaggott és nyugdíjat nem élvező gazdatisztek segélyezésére.

— *RÓTH IGNÁCOT ELITÉLTÉK, MERT SZIDTA A MAGYAROKAT ÉS MEGVERTE A HALŐRT. Néhány hónappal ezelőtt az Ung partján a helyi horgászegyesület halőre halászjegy nélkül horgászó fiút ért tetten. Tekintve, hogy a gyerek nem tudta igazolni magát, az apjához akarta kisérni. Utközben több ismerőssel találkoztak, akik körülvették a halőrt, ütlegelni kezdték s közben a fiú megszökött. A halőr élénken tiltakozott a bántalmazás ellen, mire a verekedők egyike, Róth Ignác ungvári borkereskedő olyan kifejezéseket használt, amelyek a nemzetgyalázás fogalmát merítik ki. A debreceni törvényszék vonta felelősségre Róthot és a tanuvallomások után egyhónapi fogházra ítélte, amit a Kúria kéthónapi fogházra és 500 pengő pénzbüntetésre súlyosbított.*

— BEKULDÖTT HIREK. *A Magyar Kegyestanitórend* 300 éves fennállása alkalmából a Budapesti Piarista Diákszövetség május hó 11-én este 7 órai kezdettel hangversenyt rendez a Zeneakadémia nagytermében. — *A Bulcsu Lövész-egyesület* május 8-án és 9-én rendezi meg országos nyilt céllövő versenyét a Marcibányi-téri lőtéren. — *Carabellese* római egyetemi professzor május 4-én délután 6 órai kezdettel a magyarországi olasz klutúrintézet székházában (Eskü-tér 5.) „Az olasz filozófia megújhodása" cimmel előadást tart. — *Pallos Pethe* Béla kaposvári szerkesztő felkéri mindazokat a bajtársait, akik a kaposvári felsőkereskedelmi iskolában 1932—33. évben érettségiztek, hogy a *Somogyi Ujság* címén minél előbb közöljék vele címüket a tízéves találkozó megrendezése céljából.

— **EZREDNAP.** A volt cs. és kir. 37. gyalogezred és a 139. testvérgyalogezred tisztjei és legénysége május 23-án, vasárnap Budapesten **e z r e d n a p o t** tartanak. Gyülekezés 11 órakor a helyőrségi Kapisztrán-templom előtt. 18 órakor a tényleges, nyugdijas, a szolgálatonkívüli, valamint mindazok a tartalékos tisztek, akik származásuk folytán a honvédvezérkar főnökének idevégó rendelete értelmében tekintetbe jönnek, az Országos Tiszti Kaszinó kistanácstermében (IV., Váci-utca 38.) beszámoló zárszámadásra és megbeszélésre gyülnek össze.

— **VELENCEI KÉMEK.** *(Giovanni Comisso könyve.)* Ez a kis könyv válogatott gyüjteménye azoknak az eredeti titkos jelentéseknek, amelyeket az 1700-as években magánszorgalomból vagy megbízás folytán nyújtottak be a velencei köztársaságnak. A hanyatló Velence eddig még ismeretlen belső élete tárul elénk ezekből a sokszor igen mulatságos ügyiratokból. Beszámoinak egy-egy figyelemreméltó férfiúnak még a hangulatáról is és megbotránkozva jelentik föl azt a hölgyet, aki lányával együtt bizonyos mai espressóhoz hasonló helyiséget nyitott és ott nemes származása ellenére polgári egyéneket is kiszolgált. Külön érdekességet jelentenek *Casanova* kémjelentései: egyidőben ő is a köztársaság ügynökei közé tartozott. Csupa izgalom, csupa váratlan fordulat az a könyv — és színtiszta igazság! Az egymásra különböző lebilincselő epizódokból megkapón bontakozik ki a kor képe, a velencei köztársaság élete s az örök emberi színjáték komikuma. (Révai kiadás.)

— **A nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt.** igazgatósága a május 1-én megtartott ülésén megállapitotat a vállalat 1942. évi mérlegét. Az értékcsökkenési tartaléknak P 751.073.73 összeggel való dotálása után kimutatandó nyereség 630.048.04 pengő. A május 15-re összehivandó közgyülés elé azt a javaslatot etrjeszti az igazgatóság, hogy a 7410/1942. M. E. sz. rendelet által megengedett keretben, úgy mint az előző évben is, részvényenként P 1.— osztalék fizettessék ki, 250.000.— Pengő pedig a vállalati nyugdijpénztár, illetve a nyug- és kegydíjalap javadalmazására használtassék fel.

AMIT MINDENKINEK TUDNIA KELL

— **Ma elsötétítés este 9 órakor, reggel 5 óráig.**

— A „KARAMAZOV TESTVÉREK" UJ KIADÁSA. A „Karamazov Testvérek", Dosztojevszkij utolsó, hatalmas munkája, Oroszország képe egy család tükrében, szenvedély, szentség, szerelem és őrület csodálatosan mély és megrázó, haláltáncszerü remeke. A „Bűn és bűnhődés" mellett legnagyobb alkotása Dosztojevszkijnek, de még érettebb, még lenyügözőbb annál; egy fajta démoni lelke lobog benne. A monumentális mű új kiadásához, amely a Révainál jelent meg, Kárpáti Aurél írt remek befejező tanulmányt.

— **A Vöröskereszt helyettes főnökasszonyának kitüntetése.** A kormányzó a honvédelmi miniszter előterjesztésére Marschalkó Zsófiának, a Magyar Vöröskereszt országos helyettes főnökasszonyának az ellenség előtt tanusított önfeláldozó és kiválóan eredményes bátor magatartásáért a magyar Arany Érdemkeresztet a hadiszalagon adományozta.

— **Alispáni kinevezések.** A belügyminiszter Igaz Lajos vármegyei főjegyzőt, rimaszombati lakost Esztergom vármegye és vitéz Boér Endre főszolgabíró, nagykárolyi lakost Szatmár vármegye alispánjává kinevezte.

Olasz tájak

A Szépművészeti Múzeum grafikai kiállítása.

A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának kitünő vezetője, dr. Hoffmann Edit ismét tanulságos, érdekes és magasszínvonalú kiállítással lepte meg a művészet híveit. A múzeum gazdag grafikai anyagából teljes kiállításra való anyagot gyüjtött egybe az olasz tájakat ábrázoló metszetekből és akvarellekből. Ha végignézzük ezt a kiállítást, ismét felelevenednek előttünk a szépséges olasz tájak és rádöbbenünk arra, hogy a városoknak is megvan a maguk külön egyéni életük és a régi városképek sokszor egészen más arcát mutatják meg annak a városnak, amelyet a huszadik század embere megismert.

De nemcsak a városkép változásának az érdekes élménye kapja meg a szemlélőt, hanem az egykorú művészet előadásában a régi városok mindennapi élete, az utcákon mozgó, a tereken nyüzsgő, a sikátorok közt ődöngő polgárok érdekfeszítő életritmusa nagy változatosságával betekintést nyujt a régmult idők mindennapi életébe s ez nem egyszer igen jellemző szociográfiai szempontból is. Mint megmerevedett szinpadkép, úgy áll előttünk egy-egy rézmetszet, amelynek a történeti érdekessége nem egyszer nagyobb, mint a művészi súlya.

Az olasz, német, francia, németalföldi, angol művészet mellett előkelő rangot kapnak itt a multszázad és a jelenkori magyar művészek is. Az érdekesebb és művészi szempontból is kimagaslóbb művek közül említsük meg Debucourt nagyszámú akvatintáit, Molin, Brustolon, Canaletto, Whistler, Zocchi, Corsi, Lucini, Piranesi rézkarcait, illetve metszeteit, Pannini vízfestményeit, Corot egy elragadó rézkarcát és egy lavírozott tusrajzát, egy XVI. századi ismeretlen olasz festő két végtelenül fínom akvarelljét, Alessandro d'Anna lebilincselő nápolyi tájképeit és egy ismeretlen XVIII. századvégi nápolyi művész történeti szempontból is hallatlanul érdekes nápolyi gouache-jait. A magyarok közül Barabás Miklós, Markó Károly, Libay Károly Lajos, Ferenczy Valér, Kozina Sándor művei érdemelnek megkülönböztetett figyelmet.

(T. D.)

OLCSÓN, JÓ HANGSZER
Sternberg
RÁKÓCZI-ÚT HATVAN

FOTELÁGY
újdonságok (nem műrést...) ZAVODSZKY kárpitosnál.
Síp-utca 4 szám. (Rákóczi-útnál.)

Balatonkenesén
3 szobás parti villa
berendezve csónakhasználattal, egész szezonra k i a d ó. Ajánlatokat „Saját strand" jeligére a kiadóba.

Perzsabundák, rókakabátok, nerzek, ezüst-, kék-
RÓKÁK
SZÉPEK, OLCSÓN
Szemere szűcsnél,
Erzsébet-körút 26.
MASODIK EMELETEN!

SINGER MÁRIA
HIRDETŐIRODA
Wesselényi-utca 35.
Megváltozott telefonszámának szíves előjegyzését kérem.
Ujtelefonszám: 222-119

— **A Flórián-szobor átvétele.** A városi mérnöki hivatal részéről ma délután történt meg az új Flórián-szobor átvétele. A szobrot tervező művésznő képviseletében férje, Veress Zoltán, a mérnöki hivatal részéről pedig Katona János tb. műszaki főtanácsos, Krisztián Emil építőmester voltak jelen. A szobrot Derzsi Gergely kőszobrász faragta ki és állította fel. A felállítást Wurm Károly városi építőmester ellenőrizte. A szobor beton alapépítményét Schachtitz Henrik építőmester létesítette. A sóskúti kőből készült szoboralak és süttői mészkőből való alapzata igen kellemes benyomást tesznek. A szobor pompásan hat felfogásával, művészi preciz kidolgozásával. A közvetlen környéket úgy rendezik, hogy a betonalapzatnak megfelelően egy 5 és fél méter átmérőjű aszfaltkörönd veszi körül a szobrot és ezen belül négy ñatal fa kerül elültetésre. A szobor felszentelése a szent ünnepén, május 4-én lesz és ezt előreláthatólag Zichy Gyula gróf érsek fogja végezni.

— **Elhalasztott előadás.** E hó 23-ra az Erzsébet-tudományegyetem alagsori nagy előadótermében 17 órai kezdettel hirdetett előadást április 30-ra halasztották.

— **A Harangművek Rt.** az egész országban ismert legszebb hangú harangjaiból ezúttal „G" 560 kg., „B" 330 kg., „D" 165 kg-os moll accordot állít ki, melyeknek zenéje egy katonazenekar hatásával ér fel. Ezenkivül a kiállítás látogatóinak csodálatára bemutat egy újabb 17 harangból álló harangjátékot, amelyen minden dalt eljátszanak ezen egyházi harangöntő intézménynek kiváló szakemberei. A harangművek öntődéjében most az utóbbi évek legnagyobb harangrendelésén dolgoznak a német mester vezetése mellett működő magyar kezek: s ez a szekszárdi 8 harangból álló 5000 kg.-os harangegyüttes, melyet Virág Ferenc pécsi püspök mint szekszárdi apátplébános rendelt meg, miután a harnagművek gyártmányainak kiválóságáról személyesen meggyőződött.

— **Vasárnap lesz a tavaszi lószemle.** A tavaszi lószemle megtartása céljából Schuttág József tanácsnok, mint az elsőfokú városi közigazgatási hatóság vezetője, felhivja a város belterületén, külterületén, Pécsbányatelepen és szőlőhegyen lakó lótartó gazdákat, hogy április 25-én, vasárnap a budai-külváros, Pécsbányatelep és külterületek lovait délelőtt 7—11-ig, május 2-án délelőtt 7—11 óráig pedig a Belváros és Szigeti-külváros lovait a központi vásártérre vezessék elő, ahol a városi m. kir. állatorvos állategészségügyi tekintetből azokat megvizsgálja, csikó, szamár és öszvér is elővezetendő. Azok a lótulajdonosok, kik lovaikat a kijelölt vizsgálati helyre elővezetni nem óhajtják, kötelesek ezt a körülményt a vizsgálatot megelőzőleg a városi közigazgatási hivatalnak (II. em. 73. sz.) bejelenteni és egyben felmutatni az állatok egészségi állapotát feltüntető hatósági állatorvosi bizonyítványt, melynek tartalmaznia kell a vizsgálatnak idejét, a megvizsgált lovak tartózkodási helyét, számát és teljes leirását is. Csak oly állatorvosi bizonyítványt fogadnak el, melyet állásban levő hatósági állatorvos állit ki. A szemléről igazolatlanul távolmaradó állatbirtokosok ellen a kihágási eljárást megindítják és őket az 1888 : VII. t.-c. 150. §-a alapján egy millió koronáig terjedhető pénzbüntetéssel suitják.

— **Vörös Mihály emléke.** Néhai Vörös Mihály, volt pécsi püspöki tanítóképző intézeti tanár, felsőkereskedelmi iskolai igazgató és a Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület érdemesült titkára emlékének megörökítésére volt tanítványai és nagyszámú tisztelői részéről az adakozók névsora: Szieberth Róbert 100, Galambos Kálmán 100, Somsich Sándor 100, Juhász Lukács ivén N. N. 20, N. N. 10, N. N. 10, Bellán Gyula 5, N. N. 5, Kaimig 2, özv. Szucsicsné 5, Juhász Lukács 20, Hermesz Ferenc 20, Hermesz Ferencné 20, Fáncsy János ivén 65, Farkas Jenő, Szondtner Mihály, Makár Béláné 10—10, Guth József 20, Csillag Jenő 5, Kletzl Béla, Farkas Jenő 10—10, Marton Sándor 50, Vajda Ferenc 100, Kircz István 50, Hortobágyi József 10, Takács Gyula 10, Mezey Béla ivén: Wertheimer Armin 10, Csonka Sándor 50, Mezey Béla 40, Kondor Gyula 50, Wache Adolf 100, Hering József 50, Takács István 50, Mágocsi tantestület 150, Erzsébet leánygimnáziumi igazgatóság ivén: Györkös József 50, Loschert Kázmér, Hardy Ernő, Grumász Gerő, Chinassy Margit 20—20, Makár-utcai áll. el. iskola ivén: Retter Rezső 50, Gerber Károly, Romaisz Kata, Kováts Mária, Gyulay Ilona, N. N. 10—10, Ágoston-téri áll. el. leányiskola ivén: Nehrebeczky Ilona 50, Werb Irma 30, Sós Edith, Fenesi Gyöngyike, Eisenlohr Helén 20—20, Cserta Margit 30, Kokas Ilona 10, Mendly Margit, Végh Lenke, Koszter Melánia 20—20, Denz István ivén: Heigl Lipót 10, Denz István 5, Ujhelyi Géza 20, Mayer Ida 5. Steiner Ferenc 62, Szauter József ivén: Wittenbarth Aurél 50, Hoffer Béla 50, Schmidt János 30, Fink János 50, Schuchs Károly 50, Szauter József 30 ezer korona. (Folyt. köv.)

— **Előadás Amerika filmrejtelmeiről.** Vasárnap délelőtt Lenkei Zsigmond, a Magyar Filmklub főtitkára, nagy érdeklődéssel fogadott előadást tartott az Apolló-moziban Amerika filmrejtelmei címen. Lenkei Zsigmond Amerikában szerzett személyes tapasztalatairól számolt be az ujságiró éleslátásával és ügyességével. Az előadót a közönség meleg ünneplésben részesítette az élvezetes előadásért.

— **Ujabb letartóztatás a baranyai templomfosztogatók ügyében.** A Dunántúl már több izben beszámolt a baranyai templomfosztogatók betörőbandájáról, amelynek tagjait sikerült a nyomozó hatóságoknak ártalmat lanná tenni. A pécsi kir. ügyészség fogházában a betörőtársaság öt tagja van előzetes letartóztatásban és ezeknek a száma a tegnapi nappal megnövekedett. A csendőrségnek ugyanis sikerült elfogni Tóth Ferenc katonaszökevényt, akinek szintén tevékeny része volt a sorozatos baranyai templomfosztogatásokban. Tóth Ferencet előzetes letartóztatásba helyezték és társaival együtt rövidesen itélkezik felettük a pécsi kir. törvényszék.

— **Széchenyi tér 7.** Női szalmakalapok nagy választékban 100,000 koronától **Velledics Lina utódánál.** (3996)

— Elcserélték ma délelőtt a városház II. emelet 71. sz. helyiségében megfordultak az ott dolgozó egyik tisztviselő D. I. monogrammos zöldes szalagu barna kalapját. A tisztviselő kéri a kalapnak a hivatalba való visszavitelét.

— **Marólúgot ivott, mert összeveszett az édesanyjával.** Ma reggel 7 óra után néhány perccel Horváth Gizella pécsi leány a Hegyalja-utca 30. számú házban öngyilkossági szándékból marólúgot ivott. Az esetről értesített sarki rendőr telefonon értesítette a mentőket, akik a leányt a belgyógyászati klinikára szállították. A kihallgatott házbeliek tanúvallomása szerint a leány azért követett el öngyilkosságot, mert összeveszett édesanyjával. Horváth Gizella állapota súlyos, de nem életveszélyes.

Anyakönyvi hirek. Az anyakönyvi hivatalban a mai napon a következő haláleseteket jelentették be: Schweiger István rk. 70 éves, városi napszámos, Novotny Ferenc rk. 58 éves, nyug. m. kir. állatorvos, özv. Ungár Adámné sz. Ernbauch Juliánna rk. 70 éves, Kópicz Imre rk. 92 éves magánzó, Kovacsevics Istvánné sz. Bartolovics Stana rk. 49 éves, Maráza.

Művészet-Zene

Kiállítás a nőegyletben

Pécs, ápr. 20. — A nőegylet helyiségében rendezett fővárosi művészek képkiállításáról már megemlékeztünk. Most, hogy gondos elhelyezést nyert minden egyes kép, mintegy egymásba ömlik az a színsokaság, amely a legjelesebb magyar festőművészek ecsetvonásait dokumentálja. A nagyszámú képekből szinte nehéz választani, vajjon melyik a legszebb. Piktor nagyságaink közül *Rudnay* Gyula biblikus-képe feltünő. „Hódolat Krisztusnak" címe ennek a képnek, amely nagy színfoltokkal kelti életre a kép mozgását. *Báró Mednyánszky* képei (Train-kolonia), amelyeknek nemcsak művészi értéke nagy, hanem történelmi valőr is egyszersmind. Szokásától eltérően, — ami feltünővé is válik a szemlélő előtt, — nem sötét tónus uralja a kép komplexumát, hanem harmatos és élénk megvilágitású színek.

A Benczur-iskola legkiválóbb reprezentánsa *Kukán* mester 2 gyönyörü képe is szerepel — e tárlaton. *Kukán* az életből meriteit témákat festi előszeretettel. Munkásképein, melyeken az erő, az izom kidomborítása dominál, markáns típussá alkotja elgondolt témáját. Ahogy belépünk a tárlatra, rögtön szemünkbe ötlik Kukán mesteri alkotásai. Méltó szomszédságában helyezkednek el a *Glatter* képek is, amelyeket előszeretettel favorizál a pécsi publikum, mint azt a tárlatot vezető *Mészáros* festőművész mondotta. Ezen a kiállításon 4 pompás mesterműve szerepel, amelyekből 2 már el is kelt. *Glatterről* ma irni nem kell. Nincs olyan nagyobb szalón, amelyet ne ékesitene egy Glatter-kép.

Friedlinger (német) intérieur festő, aki Európa eddigi tárlatain nagy feltünést keltett, az itteni kiállításon csak 2 képpel szerepel. Két szalon részletet ábrázolnak festményei hatalmas méretben. Meleg tónusú palettán keveri színeit. Fényhatásai leszürtek. Utánozhatatlan napsugarat fest Friedlinger, amelyet megérez a szoba minden bútorzata. Szinte benne élünk festményeiben és nem vesszük észre a perspektivát.

Vigh Bertalan kitünő portraitfestő, aki jelenleg a külföldön aratja sikereit. A budapesti akt-kiállításon magára vonta a főváros művészeinek figyelmét. Vigh Bertalan aktjaival és portraitjeivel a külföldön is igen keresett festő lett. Ezen a tárlaton egy akttal és egy portraitval van képviselve. „A művész öltözőjében" című hatalmas méretü képe Jeritza Máriát ábrázolja csodás kosztümjében.

Neogrády Antal, aki nélkülözhetetlen kiegészitője minden tárlatnak, jelenleg 2 régebbi alkotásával lepi meg a szemlélőt. Nem kis méretü és a már megszokott tárgyú művek ezek, hanem nagy koncepciójú festmények, amelyektől csak nehezen válik meg a mester. „Tavaszi reggel" és a „Gémes kútnál" című alkotások ezek, amelyek a tavaszi harmat és napfény szülemények.

Nyilassy Sándor szegedi piktor ugyancsak 2 munkájával szerepel. Magyaros témával, derüs invencióval megkomponált munkái közül talán a legsikerültebbek közé sorolhatók a „Szegedi erdőben" és a „Terefere" című festményei.

Minden egyes szereplő művész képével sajnos nem foglalkozhatunk, csupán még megemlitjük, hogy a kiállításon a következő nevek szerepelnek mint pld. *Dudits* Andor, aki a pécsi egyetemi aulát festette. Továbbá *Mérő*, *Cserna*, *Koszkol*, *Boszna*i, *Szüle* Péter, *Ujváry*, *Heyer*, *Peske*, *Hermann*, *Czencz*, *Udvary*, *Olgyay*, *Pentelei-Molnár* és mások. Körülbelül 150 kép tarkitja a nőegylet termét, a melyek közül szép számban láttunk olyanokat, amelyen az állt, hogy „megvették."

A kiállitás d. e. 10—1-ig és d. u. 3—8-ig tekinthető meg. *S. O.*

ABLAKREDŐNYT

vászonból, fából, vasból készit és javit

Pollák László

Pécs, Siklósi-utca 11-13. szám.

Sifon, lepedővászon, damaszt törülközők, asztalnemü készletek, ingzefirek, batiszt és nanszuk divatszinekben 25,000 koronától

Lang H. fia cégnél.

Legszebb levelező lap a pécsi művészlap.

Kapható a Dunántúl papirkereskedésében.

Színház

A színházi iroda közleményei:

* **Dr. Szabó Juci** páratlan sikere késztette Asszonyi igazgatót, hogy telefonon újabb 3 előadásra lekösse ezt a felülmulhatatlan vígjátékot, mely rendkívül mulatságos. **Dr. Szabó Juci** most péntek, szombat és vasárnap este kerül még színre **Kálmán Sári, Fejér Erzsi, Egri Berta, Kürthy György, Pataky Miklós** és **Halmay** szereplőkkel.

* **F. Buday Ilonka,** a népszerű primadonna lép fel ma és holnap este két rendkívül nagysikerű szerepében. **Ma este Marica grófnőt** fogja eljátszani minden tekintetben elsőrangúan. Partnere a kitünő **Járay Sanyi** lesz, aki már ebben a szerepében nálunk általános sikert ért el. A többi főszereplő **Marczinka Vica, Egri Berta, Sziklai, Halmai** és **Rónai** lesznek.

* **Használja fel** a kedvező alkalmat **Dr. Szabó Jucit nézze meg.**

* **Kalabriaszparti, Őfensége fogad, Miss Piccadilly, Fogat fogért, A Rézi** azok a rendkívül kacagtató bohózatok, melyek **a Rott** estéken színrekerülnek a kiegészített pompás magánszámokkal. Ajánlatos mindkét estére a jegyeket már most megváltani.

* **Idegességéből kigyógyítani csak Dr. Szabó Juci tudja. Fogad péntek, szombat és vasárnap este ½8-tól—½11-ig éjjel a Nemzeti Színházban.**

* **Színészek—Medikusok.** Szombat délután ½3 órai kezdettel a színészek barátságos futball mérkőzést játszanak az orvostanhallgatókkal csekély belépődij mellett.

HETI MÜSOR:

Szerda: **Marica grófnő.** Budai Ilonka vendégfelléptével.

Csütörtök: **Antónia.** Budai Ilonka vendégfelléptével.

Péntek: **Dr. Szabó Juci.**

Szombat: **Dr. Szabó Juci.**

Vasárnap délután: **Leányvásár.** Teleky Sándor vendégfellépésével.

Vasárnap este: **Dr. Szabó Juci.**

Hétfő: **Rott és társulatának vendégjátéka.**

Kedd: **Rott és társulatának vendégjátéka.**

Sport

(:) **Stájerország—Dunántúl mérkőzés** terminusául a stájerek augusztus 22-ét javasolták, de a MASz központi vidéki bizottsága ehelyett inkább augusztus 15. kitüzését kivánja. Az idei verseny Szombathelyen lesz, a versenyszámok maradnak a multévieknek, csupán a sorrendben lesz jelentéktelen változás.

(:) **Színészek—Medikusok.** Szombat délután ½3 órai kezdettel a színészek barátságos futball mérkőzést játszanak az orvostanhallgatókkal, csekély belépődij mellett.

(:) **A PVSK** ápr. 22-én, csütörtök délután 6 órakor hivatalos helyiségében választmányi ülést tart. Tekintettel a tárgysorozat fontosságára, a tagok pontos megjelenését kéri a vezetőség.

— **Helyesen cselekszik,** ha varrógép, tü, olaj és fonál szükségletét nálunk fedezi. Singer-varrógép alkatrészek elismerten a legjobbak! Singer varrógép fióküzlet, Pécs, Széchenyi-tér 16. sz. (6096)

REGÉNY

*

E. T. A. HOFFMANN:

A LEÁNYKÉRŐK

Történet, amelyben számos egészen valószínütlen kaland fordul elő.

17

Azon a reggelen, melynek éjszakáján a különös kaland a városháza mellett s a Sándor-téri korcsmában lejátszódott, a titkos tanácsi titkár sápadtan és zilált állapotban robogott be a bizottsági tanácsos szobájába. A bizottsági tanácsos szerfölött megrémült, mert Tusmann még sohasem kereste föl ilyen időben s egész lényéről valami szerencsétlen esemény híre ritt le.

— Titkosom! — így szokta volt röviden nevezni a bizottsági tanácsos titkos tanácsosi titkár barátját. — Honnan jössz? S mily állapotban? mi történt?

Igy kiáltott a bizottsági tanácsos. De Tusmann kimerülten székbe vetette magát s csak miután pár percig lélekzéthez igyekezett jutni, szólalt meg nyöszörgő hangon:

— Bizottsági tanácsos! ahogy itt látsz, ebben a ruhában, a politikai okossággal a zsebemben, a Spandaui-utcából jövök, hol az egész éjszakán át föl-le futkároztam pontosan éjféli tizenkét órától kezdve. Egyetlen pillanatra sem tértem haza; nem is láttam ágyamat, le sem hunytam a szememet!

S azzal Tusmann részletesen elmesélte, ami az éjszaka folyamán lezajlott attól a perctől kezdve, mikor a csodálatos aranyművessel találkozott, egészen addig, míg az ijesztő bűvészek mutatványaitól megrémülve ki nem ugrott az ajtón.

— Titkosom! — kiáltott fel a bizottsági tanácsos, — te szokásod ellenére késő este erős italokat vettél magadhoz s ettől vadakat álmodtál.

— Mit mondasz, tanácsos? — felelte Tusmann. — Én aludtam volna. én álmodtam volna? Azt hiszed talán, hogy nincsenek kellő ismereteim az alvásról és az álomról? Majd kifejtem neked Rudow elmélete szerint, hogy mi az alvás és hogy lehet aludni álmok nélkül, minek folytán Hamlet királyfi is is mondja: „Aludni, *talán* álmodni is." Hogy pedig az álmot illetőleg mi a helyes felfogás, magad is éppúgy tudnád. mint én, ha elolvastad volna a *Somnium Scipionis*-t és Artemidoros hírneves munkáját az álmokról továbbá a Frankfurti Álmoskönyvet. De te semmit sem olvasol, s azért csak úgy vaktában vagdalkozol jobbrabalra.

— Lassan, lassan, titkosom! — vette át a szót a bizottsági tanácsos, — ne izgasd föl magad! Már elhiszem, hogy tegnap rá hagytad magad beszélni holmi derekasabb poharazásra és ravasz szemfényvesztők közé kerültél, akik csalafinta tréfákat üztek veled. De mondd csak, titkosom, mikor végre szerencsésen kijutottál az ajtón, mi a csodáért nem mentél egyenesen haza? miért szaladtál föl-alá az utcákon?

— Ó kedves tanácsos barátom, — siránkozott a titkár, — ó drága bizottsági tanácsosom, szeretett iskolatársam! Ne sértegess engem alantas gyanúsításokkal, hanem értsd meg nyugodtan. hogy a lelketlen ördögi tréfa csak akkor kezdődött el igazában, mikor már az utcán voltam. Ugyanis, kérlek, a hogy a városháza elé érek, vakító gyertyafény árad ki minden ablakából s belülről vidám tánc-muzsika, janicsár-, azaz helyesebben szólva jenicseri-kürtszó zeng. Magam sem tudom hogyan történt, hogy habár nem dicsekedhetem magas termettel. lábujjhegyre állva mégis oly magasra tudtam fölhúzódni, hogy benézhettem az ablakon. S mit látok! — Ó magas egek Ura! Kit látok, kit pillantok meg ott?— senki mást, mint leányodat, Vosswinkel Albertina kisasszonyt, a mint ékes menyasszonyi díszben egy fiatal emberrel mértéktelenül keringőzik. Kopogok az ablakon, bekiáltok: „Mélyen tisztelt Vosswinkel Albertina kisasszony, mit csinál itt, mit művel késő éjszakának idején?" — De erre odajön az utcán egy alávaló emberi fenevad s mellettem elmenet mindkét lábamat kirántja alólam és hangos hahotával elszalad velük. En, szegény árva titkos tanácsosi titkár, gyászosan belepottyanok az utcasárba és kiabálok: „Éjjeli őrség! — nagyságos rendőrség! — tisztelt őrjárat! — ide, ide, gyorsan ide, fogják meg, tartsák föl a tolvajt! Ellopta a lábaimat!"

(Folyt. köv.)

IRÓ
Számoló gépek
szakszerü javitása
Heidhardt I. Városház-u. 2. Tel. 598.

Gyönyörü képek érkeztek raktárunkba!
A szép kép a lakás dísze
Nem mindenki juthat nagy müvészek eredeti festményeihez, amelyek némelyikének értéke minden képzeletet meghalad. Sokan vannak, akik szeretnék lakásukon láthatni legalább a hires képek másolatait. Ezt teszi lehetővé a
Dunántúl könyvkereskedése Pécs,
mely nagy választékot tart a leghiresebb festményekről készült műnyomatokból. Minden kép szép kerettel van ellátva.
Vásárolja művészi képeinket!

Tőzsde

Budapest, ápr. 20. — Valuták és és devizák: Amsterdam 28625—28725, holland forint 28625—28775, Belgrád 1256—1260½, Berlin 16992—17042, Bukarest 270—276, lei 274—280, Brüsszel 2588—2608, Koppenhága 18675—18735, Oslo 15650—15700, London 346985—347985, angol font 346985—348985, Milánó 2867—2881, lira 2860—2880, Newyork 71370—71570, dollár 71150—71450, Páris 2357—2373, francia frank 2367—2387, Prága 2113½—2120½, szokol 2112—2120½, Szófia 514—518, Stockholm 19120—19180, Varsó 6750—7050, Wien 10063—10093, osztr. shilling 10057—10091, Zürich 13785—13825.

Értéktőzsde: Irányzat egyenlőtlen. Magyar Hitel, Hazai Bank, Pesti Hazai 1—2%-kal javultak. A spekuláció vásárlásaira Viktoria részvények 50%-kal emelkedtek. Bauxit Trust javult. G. papirok a kontremin eladásaira 2—4%-kal estek. Gyengültek még a cukorértékek is. A forgalom csendes volt.

A fixkamatozású papirok irányzata elgyengült. A címletek 8—12%-kal estek.

A valuták és devizák irányzata csendes forgalom mellett lanyha volt. Páris és Bukarest, Brüsszel és Varsó jelentős árveszteséget szenvedtek. A többi fizetési eszközök alig változtak.

Fixkamatozású papirok. Pénztárjegy 1917-es 1. kib. 1918—23—25-ös 4450, 6%-os hadikölcsön 1—5 kib. 4700, 6—7. kib. 4500, 5½%-os 2—7. kib. 4500, 4—5. kib. 4700, 8 kib. 4500, Népszöv. 71000 árú, Kényszerkölcsön 53.9—54.25, Beszkár A. részv. 67000, B. részv. 11000.

Terménytőzsde: A mai terménytőzsdén az irányzat lanyha volt, a forgalom csekély. Hivatalos árfolyamok: Buza 76-os tiszai 420—422½, felsőtiszai 417½—420, egyéb 415—417½, 77-es tiszai 425—427½, felsőtiszai 422½—425, egyéb 420—422½, 78-as tiszai 427½—430, felsőtiszai 425—427½, egyéb 422½—425, 79-es tiszai 430—432½, felsőtiszai 427½—430, egyéb 425—427½, rozs 250—252½, tengeri 197½—200, a többi változatlan.

Fővárosi malmok lisztárai: 00-ás 7450, 0-ás 7350, 2-es 7050, 4-es 6800, 6-os 5550, 7-es 3500, 8-as 2500, rozs 0-ás 5600, 1-es 3850. Vidéki malmok lisztárai változatlanok.

Sertésvásár: Nyiltvásári maradvány 470. érk. 761. eladva 200. Árak: f. könnyü 16—17½, nehéz 17½—18½. Zártvásáron nem volt üzlet.

Zürich, ápr. 20. — Páris 1715, London 2517½, Newyork 517¾, Brüsszel 1900, Milánó 2082, Amsterdam 20770, Berlin 12330, Wien 7310, Szófia 375, Prága 1535, Varsó 56½, Budapest 0.007260, Belgrád 912½, Bukarest 210.

Felelős szerkesztő: LINDER ERNŐ
Kiadja a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság.
Nyomatott a Dunántúl r.-t.-nál.

— „Die Woche" legujabb száma megérkezett és kapható a Dunántúl Egyetemi könyvkereskedésében. Széchenyi tér 9. (Royal kávéház mellett.)

— **Hová menjünk esténkint?** Ózondús tiszta levegőre, Alsó Makár-út 4 sz. Zagg vendéglőbe. (7628)

A „Pannonia" sörnél drágábbat kaphat, de jobbat nem!

DUNÁNTUL
Nagyságos
Dr. Szőnyi Ottó urnak
V., Állatkert-u. 1. Szépm. muzeum
Budape

Ára 2000 korona. Pécs, 1926. február 27. Szombat.

DUNÁNTÚL

szállítva vagy postán
Egy hóra — — 32000 K

Egyes szám ára 2000 kor., 16 oldalas 3000 korona.

Kéziratokat nem adunk vissza

Szerkesztőség: Lyceum-utca 4. szám
Szerkesztőség telefonja 650. szám.
Kiadóhivatal: Lyceum-utca 4. szám
Kiadóhivatal telefonja. 222. szám.

Hirdetés dijszabás szerint.

A fejlődés

jelei hosszú idő után végre Pécsett is kezdenek mutatkozni. Száguldó autók vernek fel nagy port és az éji sötétségbe itt-ott már ivlámpák világitanak be a szomorúan pislogó gázlámpák között. A fejlődés első fecskéi röpködnek, de még nem csinálnak nyarat. A felszabadulás után több, mint három esztendő azzal telt el, hogy a háború és megszállás okozta rombolásokat kellett eltakaritani, mig elérkezhettünk a beruházások korszakához.

A lassu fejlődésnek látható jelei nem mindig kielégitők, de mégis biztatók. Kezdetnek örvendetes az utcák villanyfénnyel való világitása, de nagyon kivánatos a folytatás egész hosszú sorozata. Jelentős eredmény, hogy a hosszú évek óta huzodó Flórián szobor ügye is még ez évben egy szobor alakjában elintézést nyer a védőszent névnapjára. Nem kis dolog, ha a városi tüzoltóság hozzájut végre a régóta várt autójához. Hogy ennek hiányát eddig nem éreztük azt Tisztán a Gondviselésnek köszönhettük, amely megvédte a tüzoltás modernsége terén gyengén elbocsátott Pécs városát.

A hösök emlékműve is a megvalósitás felé közeledik. Végre, amikor már minden baranyai kis faluban ott diszeleg az emlékmű, nálunk is megindult a tervezgetés. De ennek is örülnünk kell, legalább a tervezésig sikerült eljutni.

Természetes még sok jó akarat kell ahoz, hogy Pécs város fejlődéséről komoly beszámolót adhassunk. Bár az utcák jó karba helyezése következetes programmpont, mégis igen sok a kivánni való. Egész sereg pécsi utca várja, hogy rá gondoljanak. Kiépitésre, kövezésre várnak az ispitaljai, gyárvárosi a gyermekklinikához vezető utcák és különösen a budai külváros egyikmásik szomoru állapotban lévő utcája.

A legfontosabb és legégetőbb kérdéseket, amelyek a külföldi kölcsönből nyernek megvalósitást, utoljára emlitjük. A vizmű részleges bővitése néhány hónap alatt befejeződik, hogy megindulhasson a végleges kibővités nagy munkája. A csatornázásnak közel másfél évtizedes tengeri kigyója bármennyire félelmetessé nőtte is ki magát, a mesék világából mégis csak a valóságba költözik át.

Mindezek a bontakozó beruházások a fejlődés igéretei De nem szabad megállnunk a megkezdett uton. Az 1926. évi költségvetés hosszú évek óta az első, amely uj beruházásokat hoz. De évről évre uj beruházásoknak kell jönniök. Szükségletek, tervek bőven vannak, amelyeket kitermelt, megérlelt a közvélemény. Ezeknek a szükségleteknek be kell jutniok a költségvetésbe.

A városfejlesztés nem történhetik erőltetett menetben, de bizonyos gyorsitott tempót mégis lehet adni vagy legalább is megröviditeni, azt az időt, amely az iniciativától a megvalósulásig huzódik el. Ez a fejlődés terén a legjelentősebb lépése lesz Pécs városának.

623 ezer pengő az állam bevételi feleslege

Ma nyujtotta be a pénzügyminiszter a költségvetést

Budapest, febr. 26. — *Bud* János pénzügyminiszter a nemzetgyülés mai ülésén benyujtotta az 1926/27. évről szóló költségvetést. Az uj költségvetés pengőben készült mivel a költségyetési év folyamán a pengőszámitás fog életbelépni. A költségvetés végső összegei a következők:

Kiadás 1,143.554.386 pengő, bevétel 1,144.177.922 pengő, ugy hogy a felesleg 623.536 pengő. Ebből az állami közigazgatás kiadása 724.203.649, a bevétel 724.827.185 pengő. Az államüzemek kiadása és bevétele egyformán 419.350.737 pengő. E szerint az állami közigazgatás 623.536 pengő felesleggel zárul, mig az állami üzemek költségvetése teljesen kiegyenlitődik akként, hogy azt *ami az állami üzemeknél felesleges lenne, az üzemeg beruházásaira forditják.*

Mivel a pengő számitás ma még nincs érvényben, célszerü, hogy aranykoronában is áttekinthető legyen az uj költségvetés. Aranykoronában a költségvetés *a mult évi költségvetéssel szemben a kiadásoknál és bevételeknél emelkedést mutat. Bruttó emelkedés a kiadásoknál 43.4 millió aranykorona, a bevételeknél 16.4 millió aranykorona.* A kiadásoknál az emelkedéseknek ez a mértéke *csak látszólagos*, mert a mult évi költségvetésben az állami közigazgatási tételnél nem voltak felvéve a státus és illetményrendezések költségei. A költségvetés adatai szerint még bizonyos megtakaritások is szerepelnek az előző évi költségvetéssel szemben. Ez *a megtakaritás főleg az állami üzemek személyi kiadásainál mutatkozik és a létszámapasztás hatásaira vezethető vissza.*

Az uj költségvetés legfőbb tételei csaknem teljesen megegyeznek az 1925/26. évi költségvetés tételeivel. Ez mutatja legjobban, hogy az államháztartás egyensúlya teljesen biztos és a stabil alapokra épitve a két évi költségvetés közt nettószámokban alig van eltolódás. Beruházások céljaira az 1926/27. évi költségvetésben 12 millió arany koronát vett fel a kormány. A bevételeknél már keresztül vitték azokat az adómérsékléseket, amelyek a legutóbbi években történtek. Igy teljesen törölték a kincstári haszonrészesedést, a cukoradót is csökkentették, ugy szintén a vámbevételeket is. *Az állami üzemek kivétel nélkül felesleget mutatnak*, igy a posta 5.8, az államvasutak 6.8 millió aranykoronát az összes állami üzemek *14.3 millió aranykorona felesleget tüntetnek fel.* Ezeket beruházásokra forditják.

Ujabb kihallgatások a rendőrségen a frankügyben

Budapest, febr. 26. — A Budapesten időző francia detektiv ma a hamburgi rendőrségtől választ kapott Olchváry Ödönre vonatkozólag. A válasz szerint **Olchváryt** hamispénz forgalomba hozatala és hamis útlevél használata miatt itélték 4 hónapi fogházra. Olchváry tehát összbüntetésül kapta a 4 hónapot, nemcsak hamis útlevélért. Ugyancsak ma kapta meg a francia detektiv Berlinből **Schultze** részletes vallomását, amelyet azonnal átadott a rendőrségnek.

Ernei Károly a Pesti Hazai Első Takarék vezérigazgatója rendőrségi kihallgatása során elmondotta, hogy a Tüzhely Banknál letétbe helyezett 150 hamis ezerfrankos kötege egyenesen a páncélszekrény letétjei közé került és azon nem lehet csodálkozni, hogy akkor nem vizsgálták felül tüzetesen a bankjegyeket, mert hiszen akkor még senki sem sejtette a frank hamisitást.

Ernei távozása után **Károlyi** Imre gróf kihallgatását kezdte meg a rendőrség a franciák jelenlétében. A kihallgatás délután fél 3 óráig tartott. Hir szerint Károlyi Imre azt mondotta, hogy a nyugodtan alvó emberben Teleky Pálra célzott. Károlyi Imre még kihallgatása után is a rendőrségen maradt. Közben a rendőrség kihallgatta **Teleky** Pál grófot is aki 3 óra tájban távozott a főkapitányságról. Ekkor a rendőrség közölte Károlyival, hogy ujabb kihallgatását nem látja szükségesnek, mire Károlyi szintén elhagyta a főkapitányságot.

A frankügyben a rendőrséghez érkezett névtelen levél kapcsán ma kihallgatták **Teleky** Pál grófot. Teleky gróf kihallgatása mindössze néhány percig tartott, bár a gróf hosszabb ideig tartózkodott a rendőrség épületében. Ez azért történt, mert Teleky Pál gróf sulyt helyezett arra, hogy tanúvallomásánál jelen legyenek a franciák is, akik éppen ebben az időben Károlyi Imre gróf tanúkihallgatásán vettek részt, ami hosszabb ideig tartott. Teleky a rendőrség előtt kijelentette, hogy az ügyről legutóbbi hirlapi nyilatkozatában foglaltakon tulmenően semmit nem tud, sem a Tüzhely Bank felállitásáról, még kevésbbé a bank által nyujtott lombardkölcsönről, sem pedig Mankovicsékről, még csak nem is hallott mindaddig, amig ezeket a neveket a lapokból nem olvasta. Ilyen körülmények között Teleky Pál gróf tanúvallomása semmi pozitiv eredménnyel nem járt.

Berlin, febr. 26. — **Schultze ellen megkezdték az előzetes vizsgálatot. Ma a vizsgálóbiró már kihallgatta, de mindjárt az első kihallgatásnál olyan zavaros válaszokat adott, hogy elmeállapotának megfigyelésére kórházba kellett szállitani.**

A román kormány lemondott

Páris, febr. 26. (Wolff.) A Temps bukaresti távirata szerint a **Bratianu kormány beadta lemondását a királynak.** A tudósító megjegyzi, hogy a lemondást hivatalosan még nem erősitették meg, de az ellenzék a válságot már akutnak tekinti és **nem ismeri el a kormánynak azt a jogát, hogy helyén maradjon, mert a községi választásoknál kisebbségben maradt.** Bratianu utódjáról még nem lehet beszélni.

Meghalt a leánya apácává avatása előtt

Páris, febr. 26. — (Havas). Mint Carenből jelentik, *De Vyvers* volt belga földmivelésügyi miniszter feleségével oda érkezett, hogy részt vegyen leányának az ottani kolostorban való felavatási ünnepélyén. Az ünnepség előtti éjszaka a novicia édesanyja, aki nem tudta elviselni, gyermeke elhatározása felett érzett fájdalmát, szivszélhüdés következtében meghalt. A leány felavatása másnap ennek ellenére is megtörtént.

Lapunk mai száma **10** oldal

Május 4-re elkészül az uj Flórián-szobor

Március 16-án kezdik meg az alapozást

Pécs, febr. 26. — *Veres* Zoltánné Kozma Erzsébet szobrászművésznő, akinek az uj szent Flórián szoborra készült pályaművét a városi közgyülés elfogadta, elkészitette a szobor életnagyságú kiviteli mintáját. A városi tanács megbizásából *Szőnyi* Ottó dr. a műemlékek országos bizottságának előadója. *Vastagh* György szobrászművész és *Szabó* Lóránt épitész közreműködésével megvizsgálta ezt az életnagyságu mintát és azt a megszabott feltételeknek mindenben megfelelőnek találta. E szakvélemény alapján a város tanácsa elfogadta a szobormintát a kivitel alapjául.

A tanács e határozata alapján február 18.-án kelt levélben felkérte a város *Veres* Zoltánné szobrászművésznőt, fogjon hozzá azonnal a kivitelhez és a szükséges további munkálatokat is ugy irányitsa, hogy *az uj szobor május 4.-re, a Szent legközelebbi ünnepére rendeltetésének helyén teljesen készen álljon.*

Közben Veres Zoltánné szobrászművésznő már értesitette is a várost, hogy *március 15.-én Pécsre érkezik Derzsy Gergely köszobrász a szobor alapzatának megkezdése végett. A szobor kőből való kifaragása már ugyancsak megkezdődött.* Ezen az alapon felhivta a tanács a mérnöki hivatalt, gondoskodjék saját hatáskörében az alapozás munkájának akadálytalan megkezdéséhez szükséges valamennyi teendőről, esetleg a szobrászművésszel közvetlenül érintkezésbe lépve.

Igy minden remény megvan arra, hogy szent Flórián legközelebbi ünnepén már az uj szobor előtt róhatja le védőszentje iránt kegyeletét Pécs ájtatos közönsége.

Egy pécsi orvos ajánlatot tett a városnak a mentőintézmény fejlesztésére

Pécs, febr. 26. — Ha egyszer a város hatósága majd jobban hozzájut az alkotó munkához, egyik sürgős teendői közé fog tartozni a mentőintézmény fejlesztése. Mentőintézmény nincs is tulajdonképen Pécsett. Ezt a terhes és sok felelősséggel járó munkát az ügyeletes hivatásos tüzoltók végzik. Ezek a derék tüzoltók minden lehetőt elkövetnek, hogy hivatásukat minél jobban betöltsék. Természetesen rajtuk kivül álló okok ebben a törekvésben sokszor meggátolják őket.

A mentőknek egy közadakozásból beszerzett betegszállító kocsijuk van, amely csaknem állandóan úton van. Akárhányszor előfordul, hogy egyszerre 3—4 sürgős betegszállításhoz hivják a mentőket és igy sokszor életek függnek attól, vajjon idejében érhet-e oda a mentőkocsi. Ma már megállapitott dolog, hogy Pécs városának ez az egy lófogatos mentőkocsi nem elég. *Okvetlen szükség volna egy mentőautóra.*

Annak idején megirtuk, hogy a mentőintézményt az egyetemmel kapcsolatban akarták megoldani. Ez a terv azonban meghiusult, mert a tüzoltólaktanyában a szükséges helyiség nem állt rendelkezésre. Ugyanez a helyiséghiány akadályozza a tüzoltólegénység létszámának kibővitését is.

Most arról értesülünk, hogy egy pécsi orvos ajánlatot tett a mentőintézmény kifejlesztésére. Részletekről egyelőre még nincs szó, mert formális tárgyalások még nem voltak ebben az ügyben. Annyi bizonyos, hogy a város hatósága most már nem térhet ki a mentőintézmény fejlesztése elől, amelyet jóakarattal minden nagyobb megerőltetés nélkül teljesiteni lehet.

Az ifjuságí golyva Pécsett is terjed

Az iskoláslányok közel 20 százaléka golyvás

Irta: **Tolnai Vilmos dr. Pécs szab. kir. város tb. t. főorvosa**

Pécs, febr. 26. — Őseink nem voltak nagy igényüek, nem voltak inyencek, megelégedtek az anyaföld természetadta hozadékával és állatok husával. Igényükhöz mérten csak egy hullámot ismertek, a höhullámot, s az éghajlat szerint ruházkodtak.

A középkorban a ragályos betegségek, mint kolera, himlő stb. a közlekedési eszközök fejlődésével, hullámként szeltek át több országot, de a civilizáció, kultura és köz egészségtan haladásával ezen hullámok már igen ritkán lépnek fel.

A világháború a változott viszonyoknál fogva többféle hullámot zúditott reánk, mint drágasági hullám, leépitési hullám és most legujabban leginkább a serdülő leányok testi épségét és szépségét veszélyeztető golyva-hullám.

A közegészségügynek vélek szolgálatot tenni, ha ezen golyvahullámmal röviden, egypár szó közzétételével foglalkozom.

Ezen ifjuságí golyva nem tévesztendő össze a nálunk ritkán előfordulni szokott felnőttek golyvájával. Wienben a hivatalos kimutatás szerint a tanulók e betegségre vonatkozólag igen nagy kontingenst szolgáltattak, *132.000 tanuló közül 44%-on konstatálták a golyvát. (duznyak.)*

Napokban a pécsi leányiskolák tanulóit vizsgáltam meg. A vizsgálat eredménye a következő:

A kereskedelmi leányiskola tanulói között 29%-ban állapitottam meg a golyvát.

A zárdabeli tanitóképzőben 25%-ban.

A zárdabeli polgári iskolában 22%-ban.

A zárdabeli leánygimnáziumban 15%-ban.

A zárdabeli elemi iskolában 10%-ban.

A Mária-utcai városi polg. leány iskolában 18%-ban.

A belvárosi állami leányiskolában 10%-ban.

A szigeti külvárosi állami leányiskolában 16%-ban.

Az ifjuságí golyva véleményem szerint a világháboru korcsszülötte, amennyiben a háboru alatt és után a kedvezőtlen gazdasági viszonyok, a rossz táplálkozás, nélkülözések és izgalmak következtében a lakósság szervezetében legyöngült, leroncsolódott és ezek utódai gyengébb ellentálló képességgel birnak, akikben jó talajra találnak az eddig ritkábban fellépni szokott pajzsmirigy bántalmak.

Előidézi még a golyvát jódszegény viz és jódszegény táplálék élvezete. *Ez nem vonatkozik a pécsi vizvezetéki kifogástalan jó ivóvizre*, továbbá előidézhetik a belső elválasztásu mirigyek müködési zavarai.

Ez az ifjuságí golyva leginkább vérszegény, gyengén táplált leánykáknál szokott fellépni, fiuknál igen ritkán. Ezek a leánykák legnagyobb része idegbeteg szülők gyermeke.

Fentebbi statisztikám mutatja, hogy e betegség kisebb százalékban támadja meg a tiz éves korig, mig nagyobb százalékban a serdülő korban, vagy ezen tul levő leányokat.

Védelmi szempontból a következők fontosak:

A közönségnek kifogástalan viz és sóval való ellátása. Lásd fentebb, hogy a pécsi vizvezetéki viz kifogástalan jó.

A szervezet ellenálló képességének növelése céljából fokozott mérvü egészség- és testápolás. Tulzás kizárásával.

A gyermekek legalább is 2—3 órát töltsenek naponta a szabadban.

A lakás három izben szellőztessék, enyhe időjárás esetén folytonos szellőztetés.

Hajlított test és fejtartás ártalmára van a fejlődésben lévő gyermeknek.

Szigoru felügyelet, hogy a tanulók egyenes testtartással üljenek az iskolában.

Helyes és ésszerü táplálkozás kevert eledellel: Naponta ötszöri étkezés, délben kevés hús, sok főzelék, tészta esetleg gyümölcs, vagy gyümölcs iz. Jó gyomruaknak csak rozs kenyér vagy rozs és kenyérliszt keverékből készült kenyér. Gyakran zsiros vagy vajas kenyér.

Este hústilalom. Nyujtható tejben főtt dara vagy rizs, metélt tészta, bármi főzelék, tojás, vajas vagy zsiros kenyér, gyümölcs, bármily gyümölcsiz. A vacsora 7 óra előtt fogyasztandó el.

Nagy gond fordítandó a székrekedés gyógykezelésére lehetőleg nem hashajtó szerekkel, hanem természetes, azaz diétás kezelés utján.

Jónak bizonyult: Üres gyomorra egy pohár friss viz, vagy egy-két narancs élvezete, vagy ugyancsak üres gyomorra jó adag kompót, szőlő, alma, körte és egyéb gyümölcsiz. Ebédnél vagy vacsoránál érett sajt. Ebéd és vacsora után 3-3 drb. puha hordófüge. Minden étkezésnél a jó gyomruaknak rozs kenyér, továbbá korpás liszttel készült mint Graham vagy Simons kenyér.

Nem hangsulyozhatom eléggé, hogy az étel változatos legyen. Itt is a főszabály, hogy „varietas delectat".

E közlemény keretébe nem tartozik a gyógykezelés, de fontosnak tartom megjegyezni, hogy szükség esetén ne fogadjon el senki ismerősétől tanácsot, hanem forduljon mindenki bizalmi orvosához.

Az eddig alkalmazni szokott pajzsmirigy kivonat és jód nagyobb adagban két élü fegyver.

Legujabban a jódsó minimális adagjától, milligrammjának tizedrészétől várnak eredményt.

Elhanyagolt vagy előrehaladt esetekben müvi beavatkozásnak van helye.

A sebészeti klinikán és a gyermekgyógyászati klinika sebészeti osztályán végzett műtétek után ideális eredményeket láttam.

ZORO Vasárnap, február 28-án. HURU
PARKMOZI
A két molnárlegény
hétfő, március 1. APOLLO

Kedvező
fizetési feltételek mellett is nagy választékban vásárolhat: Mindennemü zseb, fali, inga, órák, arany, ezüst, ékszer, Brilliáns áruk szolid árak mellett a régi jóhirnevü
Hell S. József
órás és ékszerésznél
Pécs, Király-utca 20. szám.

Autótaxik
bármikor megrendelhetők. Széchenyi-tér. **Telefon autótaxi.**

Okvetlen nézze meg **BONJOUR PÁRIS-T!**

KOZMA ERZSÉBET

Szobormű a képzőművészetek őselejétől fogva mindenkor kevesebb készült, mint festmény. Természetes oka ennek egyrészt, hogy a szobrászat tárgyait illetőleg szűkebb határok között mozog, mint a festészet, de másrészt az is, hogy a szobrász munkája hosszadalmasabb, kockázatosabb, nehezebb a festőénél.

Innen van, hogy a festői pályára tódul a művészek nagy zöme, nem is szólva a dilettánsok óriási tömegéről, míg a szobrászat aránylag igen kevés hívőt tud csak szent berkeibe csábítani. Innen van, hogy a nők is túlnyomó számban a festészetet kultiválják, mert már élethivatásuknál fogva is legtöbbnyire csak műkedvelő módjára foglalkozhatnak a művészettel. A szobrászathoz egész ember kell: komoly, tetterős, kitartó ember, ilyen pedig ma ritkán terem. Hát még aszszony! Jellemző bizonyítékát láttuk ennek az igazságnak a tavaszszal, itt Budapesten, a képzőművésznők tárlatán: vagy 80 festőnő mellett mindössze 2—3 szobrásznő állított csak ki. Ezek közül Kalmár Elzát, aki már több éve idegenbe szakadt és munkáival is csak nagy ritkán keresi fel tárlatainkat, a Művészet már méltatta.

Ezúttal V. Kozma Erzsébet művészetét mutatjuk be olvasóinknak.

Kézdi-szentléleki V. Kozma Erzsébet szobrász-tehetségeink között egészen önálló fejlődést mutat. Már mint gyermek, a kolozsvári szülői házban a lenézett horgolás vagy hímzés helyett nagy kedvvel mintázott állatokat, fejeket, részint természet után, részint emlékezetből. A ritka intelligenciájú gyermek már ekkor megérezte, hogy tud, hogy azok az apróságok, amelyek keze alól kikerültek és amelyeket hol kenyérbélből, hol agyagból gyúrt, tényleg megközelítik, amire már ekkor törekedett, a valóságot.

Fadrusz János volt az, aki a kis Kozma Erzsiben először ismerte fel a tehetséget. 1891—92-ben tartózkodott Fadrusz Kolozsvártt, ahol akkor állították fel Mátyás szobrát és ez idő alatt Kozmáék vendégszerető házánál is megfordult. Kozma Erzsi szülei megmutatták neki kisleányuk első kisérleteit. Az akkor már ünnepelt mestert nagyon meglepte a mintázott portrék hűsége és kidolgozásuk gondossága. Nyájasan czibálta meg az alig tizennégy esztendős kis leány homlokába lógó hajtincseket, kedélyesen tegezte piruló „kis kollégáját“ és ez időtől fogva gyakran elnézett Kozmáékhoz, buzdítva és jóakarón, de sokszor szigorúan is meg-megkritizálva az ifjú művésznő szárnypróbálgatásait.

Első sikerein és Fadrusz mester dicséretén felbuzdulva, Kozma Erzsi most már nagy szorgalommal és természetében rejlő komolysággal lát a munkához. Egymásután megmintázza szüleit, ismerőseit, a kolozsvári társaság ismert alakjait. Ez időben készült Fehérváry kolozsvári színigazgató jellegzetes szép feje, Márki Sándor egyetemi tanár feleségének arcképe, Sámy Lászlóné (írói néven Amica) érdekes büsztéje, Pákey Lajos építész, Veress Zoltán festőművész (később férje), idősbb Veress Zoltán, Téglás Gábor, a korán elhunyt ifjú poéta portréi, Molnár

Művészet 1909.

Albert domborműves arcképe, de mindenek fölött számos gyermekarckép. Amint tehnikája fejlődött, a művésznő kezdte könnyűnek találni a markáns vonású karakterfejeket és egyre jobban vonzotta a nehéz feladat, a gyermeklélek beható tanulmányozása alapján a gyengéd, elmosódó vonásokból is megkapóan domborítani ki a gyermek egyéni sajátságait. E tanulmányai közben nagy alapossággal mintáz számos gyermek-aktot is, amiről tanúságot tesz a kolozsvári korcsolyacsarnok homlokzatát díszítő gyermekcsoport.

Még kolozsvári tartózkodása alatt ismerkedik meg a művésznő Veress Zoltán festőművészszel, aki ekkor tért haza Münchenből, Piloty iskolájából. Veress Zoltán sokoldalú, de főképen dekorativ irányú festő, Székely Bertalan és Lotz tanítványa. A két művészlélek hamar megérti egymást és házasságuk eltörülhetetlen nagy hatást gyakorolt Kozma Erzsébet további művészi fejlődésére. Az ifjú házaspár Budapestre költözve együtt folytatja tanulmányait és főként az anatómiával foglalkoznak nagy szeretettel. Erre a biztos anatómiai tudásra alapítja Kozma Erzsébet későbbi sikereit.

Emellett rengeteget olvas. Behatóan foglalkozik a szobrászat klasszikus multjával, nagy komolysággal tanulmányozza az antik görögöket és az olasz reneszánsz nagy mestereit, akik közül különösen Donatellót, a realisztikus szobrászat megteremtőjét és Michelangelót csodálja. Donatello hatása meg is látszik művein, annyira, hogy egyik bájos gyermekarcképére, amelyen a megszólalásig hű hasonlatosság mellett valami klasszikus egyszerűség ragadja meg a szemlélőt, csak a minapában mondotta egyik előkelő műértőnk, hogy akár valamelyik olasz város museo civico-jából előkerült reneszánsz szobornak is hihetné.

Közben egyre készülnek műtermében a portrék, mert mindig az ember, a maga egyéni megnyilatkozásaiban érdekelte szobrászunkat első sorban. Ekkor csinálja meg többek között Brassay Sámuel, a nagynevű polihisztor mellszobrát, amelyet az Erdélyi Múzeum-Egyesület rendelt meg bronzból a kolozsvári Erdélyi Múzeum lépcsőcsarnoka számára. E szobrában erőteljesen megnyilatkozik a művésznő törekvése: a lényegtelen részletek elhagyásával, a fontosak, a jellemzők aláhuzásával első pillantásra is nagyhatású művet teremteni. Fadrusz, aki holta napjáig híven megőrizte a művésznő iránt érzett apai barátságát, de akiről tudva van, hogy nem egykönnyen dicsért, mintázófélben látta a szobrot Kozma Erzsébet műtermében és ezzel a felkiáltással fejezte ki megelégedését: „Hej, vén saskeselyű! Olyan, mintha sziklából faragták volna ki!"

Művésznőnk ambicióját a legnagyobb és legnehezebb feladatok sem rettentették. Részt vett a Munkácsy-szobor eddigelé meddőn maradt pályázatán és bár beküldött munkája díjat nem nyert, a kritika érdeme szerint méltányolta a pályaműben kifejezésre jutott felfogás előkelő egyszerűségét.

Egy év mulva már a fővárosban aratja első nyilvános sikerét, amikor a Műcsarnok tavaszi tárlatán kiállított „Zizi" című márványát a Műbarátok Köre vásárolja meg (ma Klobusiczky János gróf tulajdona).

Krisztusában, amely gróf Zichy Jenő, a nagy Ázsia-kutató síremlékének egyetlen dísze, oly feladatra talált a művésznő, amely harmonizált egész művészi egyéniségével. Az emlékmű maga Möller István műépítész munkája; stílusához mérten a szobrásznak a Megváltó alakját is ó-keresztény stílusban kellett megalkotnia. A stílus szabványai annyira kötötték a kezét, hogy pld. még a hajzat fürtjeit is stilizálva, korhű szimmétriával volt kénytelen elrendezni. De képzeletét a stílus nyüge nem bírta bilincsekbe verni: finom ízlése győzedelmeskedett a rákényszerült arhaikus felfogáson. Krisztusa távol van a templomszerte látható sablónos feszületek testi szenvedéstől elkínzott, vonagló alakjaitól; nem lándzsadöféstől, ideáért hal meg: a megfeszített Üdvözítő alakján elömlő fenséges nyugalom, az arc mélységes fájdalma szívrehatóan hirdetik a nagyszerű tragédiát, az isten-ember halálát a Szeretet örökkévaló eszméjéért.

Egyik legszebb munkája Kozma Erzsébetnek egy fiatal leány arcképe. Ezt a márványát még a Krisztusnál is jobban szeretem.

Csupa költészet ez a finom leányarc, amelyen már ott tükröződik a női szív egész érzelemvilága. Tavaszszal a képzőművésznők nemzetközi tárlatának volt egyik attrakciója.

Legújabb munkái közül való Bláthy Ottó Titusz udvari tanácsos, a nagyhírű elektrotechnikus életnagyságú arcképének márvány reliefje.

Kozma Erzsébet minden portréjából az egyén legjellegzetesebb, legmegkapóbb vonásai szólnak a szemlélőhöz. Olyan eredmény ez, amelynek eléréséhez nem elég a gyakorlott szobrász keze munkája, nem elég a biztos technikai tudás: erős és céltudatos agymunka gyümölcse ez. A mi szobrászunk behatóan, szeretettel foglalkozik minden egyes modelljével, hogy felismerje annak testi és lelki sajátosságait, aprólékos gonddal merül el a legjelentéktelenebbnek látszó részletek tanulmányozásába, de csak azért, hogy megállapodott ízléssel, jártas kézzel válogassa ki e részletek tömegéből a jellemző, a megörökítésre érdemes vonásokat, mellőzve mindent, ami művében zavaró vagy művészietlen hatású lehetne; analizál előbb, hogy tárgya teljes ismeretével végezhesse a művészi szintézis munkáját. Csak mikor képzeletében már formát öltött az alkotandó mű, lát hozzá a mintázáshoz. Ezért minden munkája több az egyszerű arcképnél: gondos tanulmányfő mindenik, a szó legbecsületesebb, legművészibb értelmében.

Szobrai anyagszerűek: a kő nem akarja a bronz, a bronz a márvány benyomását kelteni. Anatómiai biztonsággal kezelt széles síkjai a legszükségesebbet, a legfontosabbat mondják csak el. Ezzel éri el a művésznő azt az egyszerűséget, amely első tekintetre elárulja a hivatott szobrászt. Nagy gonddal ügyel rá, hogy munkája minden világításban megállja helyét. Művészi hitvallása, hogy a szobor az embert mentül nyugodtabb pillanatában kell hogy ábrázolja. Nem tartja szobrászi feladatnak, hogy a pillanat-fényképészszel versenyre kelve, mozgást örökítsen meg és ezt az elvét oly következetességgel viszi keresztül, hogy szembe állva a közfelfogással, minden portréját, még bájos gyermekarcképeit is, a közkedveltségű édeskés mosoly helyett komoly arckifejezéssel állítja elénk.

Komolyság, ez a szó jellemzi legjobban Kozma Erzsébet minden munkáját. Nem dicsérem érdemén felül, ha azt állítom, hogy eddigi alkotásai, tudása és nemes ambiciója legjobb szobrászaink sorába emelik.

TAKÁCH EDVÁRD

BLÁTHY OTTÓ TITUSZ
KOZMA ERZSÉBET MÁRVÁNYDOMBORMŰVE

TERRAKOTTA
KOZMA ERZSÉBET MŰVE

ZSÓFIA
KOZMA ERZSÉBET SZOBORMŰVE

GÉZA
KOZMA ERZSÉBET SZOBORMŰVE

STILKRITIKA ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet nem régi tudomány, mégis a fejlődés, az irányváltozások egész sorozatán ment keresztül. Amikor Winckelmann megalapította, tisztán esztétikai jellegű volt, a theoretikusan megállapított esztétikai normák példái gyanánt állították fel a művészet egyes eseményeit, azokat, amelyekre a megállapított séma ruházható volt. Amire a „Stille Einfalt" és „Edle Grösse" rá nem illett, azt kizárták a művészet birodalmából. Így maradt ki az antik és renaissance művészetet kivéve, s az egykorú klassicisták műveit leszámítva, minden a művészet történetéből. Természetes, hogy ez az irány nem lehetett állandó. Mihelyt a 19-ik században a történettudomány nekilendült, mihelyt a fejlődés gondolata általánosabban elterjedt, lehetetlen volt egész csomó művészeti terméknek a művészet történetéből való kizárása. Elvégre világos, hogy a középkorban az emberek a maguk templomaikat, képeiket, szobraikat épúgy művészeti termékeknek tartották, mint a görögök a magukét, vagy Winckelmannék az antikot. A fejlődés most két irányban indult meg, mindkettőben a fejlődő történetírással kapcsolatban. Az egyik az általános kultúrfejlődés keretébe illesztette be a művészet már ismeretes eseményeit, a másik újabb ténybeli adatok kifürkészését tartotta feladatának. Az első irány ideologiai művészettörténetnek nevezhető, Schnaase, Burckhardt, Grimm voltak a legkiválóbb mesterei, a másikból fejlődött ki a stilkritikai művészettörténet. Az ideologiai művészettörténetírásnak két nagy hibája volt, egyik, hogy a művészi események összefoglalását rendkívül csekély mennyiségű, s kritikailag meg nem rostált művészeti eseményanyaggal kísértette meg, a másik, hogy a művészeti termékeket egyáltalában nem tudta elfogulatlanúl tekinteni. Tanulásunk módjánál fogva s annál a körülménynél fogva, hogy állandóan fogalmakban szoktunk gondolkodni, a formákban való látást és gondolkodást aránylag nehezen tudjuk elsajátítani; sokkal nehezebb volt ez e kutatók számára, akik minden egyes kor sajátosságait a korba belekonstruált uralkodó eszmékből vezették le, s ezen előítélet alapján nézték a művészeti termékeket is. Ami a tartalmi elemekben analog elem feltalálható volt, azt szépen elregisztrálták, s ami a formákból nem illett bele a felállított keretbe, azt egyáltalában nem is látták meg.

Mihelyt a művészettörténeti kutatás másik módja, amelynek a célja új adatok felkutatása és az ismertek kritikai megrostálása volt, sok eredményt ért el, azonnal kiderült az ideologiai művészettörténet elégtelensége Egymásután kerültek elő adatok, amelyek az eddigi összefoglaló gondolatokat tarthatatlanokká tették, s amelyek végül ebben a módszerben való teljes hitet is megingatták. Annál jobban fejlődött ki ez a pozitiv módszer, mely ha összefoglalásokat nem is tudott adni, de nap-nap mellett gazdagította a művészettörténet anyagát. Ez az eljárás, amelyet egyszóval összefoglalva stilkritikai művészet-

történeti kutatásnak lehet nevezni, ma uralkodik Európában mindenütt, ezt tanítják az egyetemeken, műtörténeti intézetekben, s ezzel dolgoznak a kutatók a műtermékek előtt a helyszínén, az íróasztal mellett, könyvtárakban, s reprodukció gyűjteményekben.

Kétségtelen, hogy ennek a módszernek fényes eredményei voltak, hogy a műtermékekkel szemben való viselkedésünket teljesen megváltoztatta, hogy ezáltal a műtörténeti kutatást teljesen új alapokra helyezte, mindazonáltal nem tartjuk lehetségesnek, hogy a művészettörténet tudományos célját ezzel a módszerrel elérhetné. Mindez azonban bővebb kifejtésre és magyarázatra szorúl.

A stílkritikai művészettörténetnek eredetileg az volt a célja, hogy új anyagot hozzon a kutatás körébe, olyat, amelyik eddig ismeretlen volt, s ezt az anyagot az idő és hely szerint, ahonnan származott, lehető biztosan meghatározza. Mindenekelőtt kifejlesztette az okleveleknek művészettörténeti célokra való felhasználását, s ezáltal a műtörténeti kutatásnak föltétlenül biztos bázist adott, amelyet azelőtt a szájhagyományokra építő műtörténész meglehetősen nélkülözött. Ezáltal magamagának is szilárd talajt épített a lába alá, voltak hitelesen megállapított műtermékei, amelyeknek az eredetéhez kétség nem fért, s amelyekből kiindúlva más, oklevelekkel nem igazolható termékek eredetét is meg tudta állapítani. Ez természetesen nem történhetett úgy, hogy a műtermékek tartalmára helyezték a fősúlyt, hanem a formákat kellett analizálni és összehasonlítani. Nagyjában két irány uralkodott, az egyik, amelyik az összbenyomásból indúlt ki (Bode), a másik, amelyik egészen az elemi és a részletjegyeket vette alapúl (Morelli), a kettő egymással sokat és kérlelhetetlenül vitatkozott, míg végre kiderült, hogy a két módszer közül egyik sem számíthat kizárólagos használatra, hanem hogy a kettő egymást föltétlenül kell, hogy kiegészítse. Amióta ez a módszer egyetemeken és főkép múzeumokban és műkereskedésekben uralkodó lett, hihetetlen módon kifejlődött. A folytonos összehasonlítás az összbenyomástól kezdve egész a legfinomabb részletekig a látást rendkívül megélesítette, az eredményekben a nuanceok keresése viszont egész sereg új segélyforrást nyitott meg a stílkritika számára, a kosztümöket, felírások betűit, keretek ornamentumát, faragványokat, ikonográfiai részleteket. Ezek alapján úgy vélik, hogy meglehetős biztonságot értek el a stílkritikában. Egy-egy pillantással megállapítják az országot és a századot, amelyből a műtermék kikerült, analizis alapján az iskolát, s az időt, sőt magát a mester kezét is meg szokták mondani. Egész halom műterméknek állapították így meg helyét, idejét sőt szerzőjét is „megbízható pontossággal". A sikerek, amelyeket a módszer kezelői elérni véltek, elbizakodottakká tették őket. A pozitiv eredmények — szemben az ideologusok megbízhatatlan összefoglaló kísérleteivel — mind több munkást vontak a stílkritika körébe. Minél többen dolgoztak így, annál inkább lett világossá az ideologiai műtörténet tarthatatlansága, s annál erősebben merült fel a gondolat, hogy az egyetlen lehetséges pozitiv tudományos módszer a művészettörténetben a stílkritikai.

Amíg a kutatás az egyes adatok felkutatására helyezte a fősúlyt, addig a stílkritika tényleg pompás szolgálatot tett. Sok biztosnak látszó, még több elfogadható megállapításával az anyagot nagyon tágította, a formák folytonos összehasonlítása által, a stílanalizist, s a történeti tudományokban annyira nélkülözhetetlen összehasonlítási eljárást fejlesztette ki, a szemet rendkívül megélesítette, s a multak művészetével szemben az élvezetek egész csomó forrását nyitotta meg. Mikor azonban a rendkívül felhalmozott anyag összefoglalására került a sor, nem tudta többé a helyét megállani. Többféle okból.

A stílkritika sikere a régi művészet történetében érdekes körülményben gyökeredzik. A régi művészek céhekbe voltak organizálva, épúgy, mint egyéb mesterek, akikkel nagyjában és egészében egyenlő társadalmi helyzetűek voltak, műhelyekben dolgoztak, legényekkel, inasokkal, mint más mesteremberek. Az új művészgenerációk tanulása is e műhelyek keretén belül történt, nem művészeti iskolákban, akadémiákban, mint ma. Ennek alapján főkép a technikai elemekben, a műtermékek

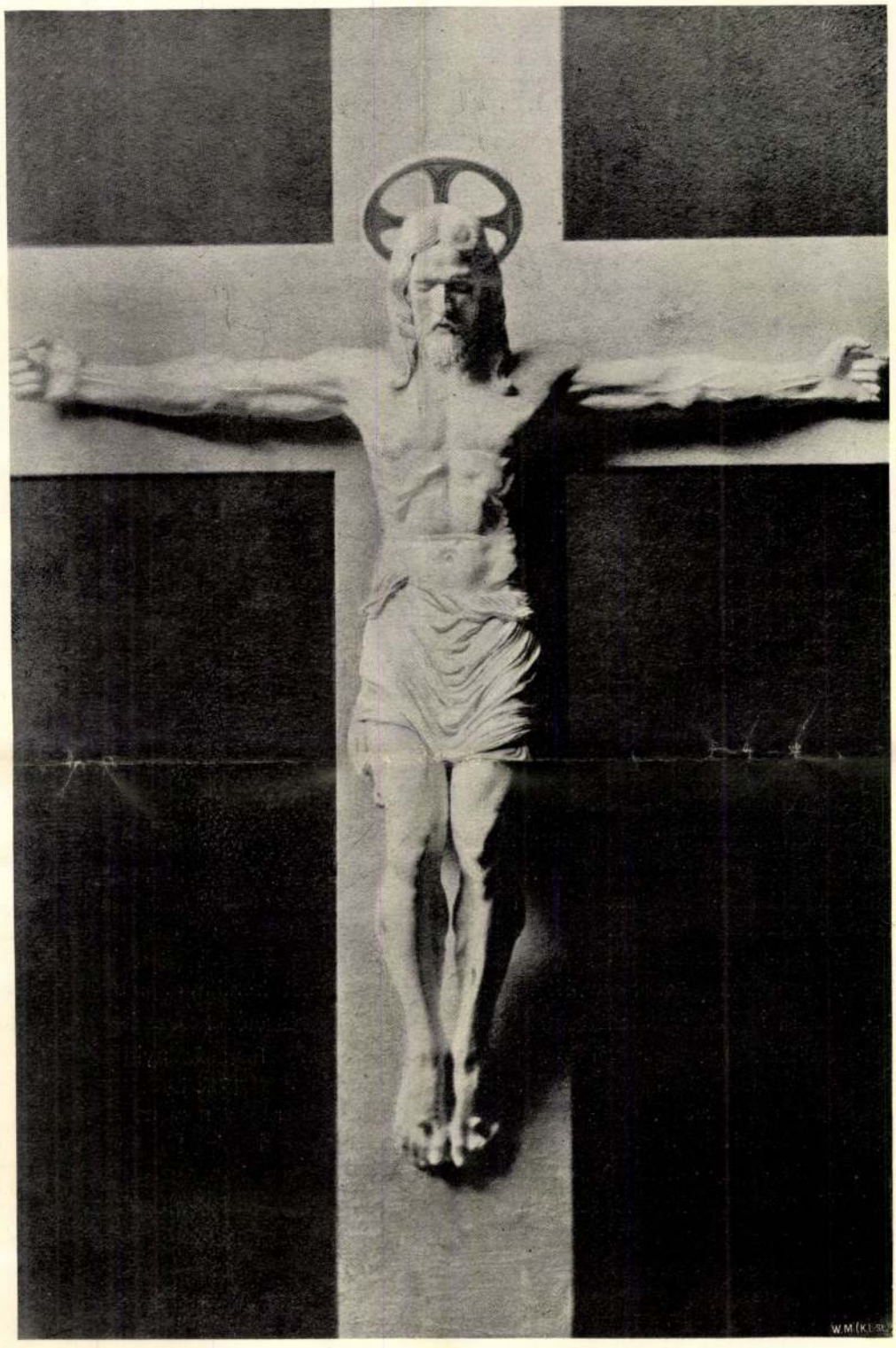

BRONZFESZÜLET GRÓF ZICHY JENŐ SÍREMLÉKÉN
KOZMA ERZSÉBET MŰVE

BRONZFESZÜLET GRÓF ZICHY JENŐ SÍREMLÉKÉN
RÉSZLET
KOZMA ERZSÉBET MŰVE

mesterségi részében bizonyos hagyományok, esetleg fogások uralkodtak, amelyek éles vizsgálat révén a formák változása dacára is, észrevehetők. A technikai rész e konservativ elemeivel szemben, a fejlődő formák csak lassan, nehézkesen alakulnak át, s ennek az átalakulásnak a folyamatát megkonstruálhatjuk az egyes fázisokból, amelyek viszont a változó formák analiziséből s ennek a technikával való egybevetéséből megállapíthatók. Mindez azonban csak addig áll, — ha ugyan tényleg oly megbízható ez az eredmény, mint amilyennek látták, ami még közelebbi vizsgálatra szorul, — amíg a művészet élete a fentjelzett céhkeretben mozog. Máskép áll azonban a dolog a modern művészettel szemben. A modern művészet fejlődése a céhek keretéből rég kinőtt, a művészek iskolázása egészen más alapokon nyugszik; amióta a világforgalom a legtávolabb fekvő népeket is kontaktusba hozta egymással, amióta az összes országok művészeti nézetei azonnal az egész világ köztulajdonává válnak, nem olyan egyszerű a művészek fejlődése, sokkal több hatásnak vannak kitéve, amelyek nemcsak hogy kívülállók számára nem férhetők hozzá, de sokszor a művész előtt, maga előtt sem öntudatosak. A vidékek területei sem a formákban, sem a tartalomban nincsenek egymástól elzárva, amint voltak akkor, mikor az egyes városok a maguk területével a többi városoktól izolált, zárt termelési rendszert képeztek. Hozzájárul ehhez, hogy a modern művészetben teljesen megszűntek a technikai hagyományok, amelyeknek az állandósága volt az alap, amire a stílkritikusok a régi művészetre vonatkozó vizsgálatukat felépítették. Az impresszionizmus, a folyton változó esetleges benyomások visszaadására való törekvés kizárja, hogy jól betanult, s állandóan egyformán használt technikával dolgozzék a művész, a pillanatnyi hangulatok a formák és technika megannyi szakadatlan változtatását kívánják meg, s ez lehetetlenné tesz pontosabb helyi és időbeli meghatározásokat, annál kevésbbé, mert a hatások folytonos kicserélődése, s a modern élet folytonos gyors, lüktető váltakozása, maga is lehetetlenné tesz minden kijegecesedést.

Innen van, hogy a stílkritikai módszer a modern művészet történetével szemben teljesen tehetetlen. Mindaddig, amíg mi magunk nem tekintettünk elég önbizalommal a mi művészetünk fejlődése elé, mindaddig a fogyatkozás nem tűnt fel élesen. Mihelyt azonban az érdeklődés homlokterébe kerültek a modern áramlatok, azonnal kiderült, hogy a stílkritikai megállapításokkal itt nem megyünk semmire sem, s ha mégis ezt a módszert alkalmazzuk, nem marad egyéb hátra, mint a régi művészetből átvett meghatározásokat és kifejezéseket, amelyeknek itt értelmük nem igen lehet, átvenni, s a frázisok tengerébe belefullasztani.

De a régi művészettörténetben sem olyan biztos a stílkritikai eljárás helyessége, ha egy kissé közelebbről nézzük a dolgot. Mindaddig, míg mást nem akarunk, mint ténymegállapításokat, addig elég megbízható. Nem olyan egyszerű azonban a dolog, ha ezen túl megyünk, s a művészet életének a fejlődésmenetét akarjuk megállapítani. Az indulópont az egyes művek. Ezeket kell chronologiai sorrendbe helyezni, s az így rendezett műtermékekből a változó formavilág egyes, egymásután következő fázisait megállapítani. Itt sok nehézség van. Mindenekelőtt a chronologiai rendezésnél magánál. Ez föltétele annak, hogy az egymásután keletkező formaváltozásokat „leolvassuk", viszont ez a rendezés maga nem lehetséges csak akkor, ha a fejlődés egyes fázisai már ismeretesek, mert csakis ennek alapján lehet azt a rengeteg hely és idő szerint meghatározatlan anyagot hely és idő szerint rendezni, ami nélkül viszont a chronologiai rend nem lehetséges. De ebből a nehézségből csak ki tudunk valahogyan gázolni. Vannak mindenütt okiratilag hiteles művek, amelyek alapján a többi megállapítások valahogy mégis csak lehetségesek. De nem szabad elfelednünk, hogy ezek az eredmények nagyon is hypothetikus értékűek, hogy igazán nélkülöznek minden abszolut szilárd bázist, hogy több-kevesebb megbízhatósággal empirikus indokok alapján hozzávetőleges bizonyítékokkal megállapított valószínű tények. Ezekből építjük fel a művészet fejlődésmenetét magát. Természetes, hogy ezen

GUZSALYOS TÁNC
gyapjú — 132 × 48
FARKASFOGAS PIROS-KÉK
gyapot — 175 × 60
FÖLSZOLGÁLÓ LÁNYOK
gyapjú — 120 × 40
PÁVÁS
gyapjú — 150 × 45
NAPRAFORGÓS
gyapjú — 122 × 40
HARCOLÓ KAKASOK
gyapjú — 140 × 44
TULIPÁNOK ÉS ROMBUSZOK
gyapjú — 115 × 44
LÉGTORNÁSZOK
gyapjú — 135 × 43
A SZOBÁM
gyapjú — 55 × 39
ŐSÁNYOK
gyapjú — 48 × 37
ÁDÁM ÉS ÉVA AZ ISTEN ELŐTT
gyapjú — 64 × 45
FUTÓ KAKASOK
gyapjú — 135 × 67
HARANGVIRÁGOK
gyapjú — 100 × 66
TERPESZÁLLÓK
gyapjú — 105 × 65
HULLÁMOK
gyapjú — 160 × 50
STILIZÁLT VIRÁGOK
gyapjú — 175 × 50
CANTATA
gyapjú — 175 × 50
FEKETE-PIROS
gyapjú — 150 × 70
FÉSZKÉRE SZÁLLÓ GÓLYA
gyapjú — 66 × 48
ÖRÖKKÉVALÓSÁG
gyapjú — 66 × 46
NAPLEMENTE
gyapjú — 66 × 26
FIAIT ETETŐ GÓLYA
gyapjú — 48 × 31

124.

KORUNK GALÉRIA

1979. JÚLIUS

I. P. Cluj./Mun. Cluj-Napoca, 1979-6712, 500 ex.

RENDHAGYÓAN HAGYOMÁNYOS

„Honnan járják, honnan hozták? Honnan e mozdulat-ország? — kérdezi Kányádi Sándor híres versében, a **Fekete-piros**ban. És kérdezzük mi is, amikor Kozma Erzsébet szőnyegeit nézzük, aki harcoló meg futó kakasaiban olyannyira egyéni — mondjuk így —, rendhagyó. S aki, ha jobban megvizsgáljuk eme rendhagyóságát, valahol nagyon is hagyományos.

Nemcsak munkájában, életében is kísért eme ellentmondásosság.

Csak huszonnyolc éves, a legfiatalabb nemzedékhez tartozik, amely tanulhat és tanul, ha tehetséges — de szülei csak nyolc elemi osztályt végeztettek el vele. Édesanyja nagy szövőasszony volt, de a gyergyóremetei család már az 1940-es években Szászrégenbe költözik, a szövésben a hagyomány megszakad.

Édesanyja meghalt, még mielőtt Erzsikét megtaníthatta volna szőni, csupán kisgyermek korából maradt emlékei vannak édesanyja mesterségéről. És mégis, édesanyja indítja el pályáján: a ládafiában maradt szőttesek jelentik számára az életre szóló ihletet. De nem csak ez. Nagy Imre házában, akinek nagyanyja és utána édesanyja

KOZMA ERZSÉBET

is hűséges rendbentartója volt, meglátja Kasza Anna hagyományosságból ihletődött rongyszőnyegeit.

„Mikor megláttam, hajlamosnak éreztem magam, hogy ilyet szőjek én is. Csakhogy én nem rongyból, hanem gyapjúból. Aztán: meg is lehet mozgatni az anyagot." — Ezt mondja első nagy élményéről, mely ezelőtt öt évvel elindítja a szövésben. És csakugyan: szőnyegein megmozdult az anyag: a kakasok harcolnak és futnak; a táncoló leányok is mozognak; a fészkére szálló gólya etetni készül fiókáit, ezek a nyakukat nyújtják anyjuk csőre felé. Szőnyegeiben mozgás van és lendület.

Szőnyegei abban is hagyománytalanok, hogy bennük a dekorációnál többet is mer: gondolatiságot kifejezni. A légtornászok, ahogyan egymás kezébe kapaszkodva emelkednek egymás fölé, a nemzedékek egymásbanövését sugallják, a végtelen életet. Ádám és Éva a paradicsomban sem egyszerű dekoráció: miként maga is tudatosan vallja, azt kívánja kifejezni, hogy a kígyó nem a fán, hanem bennünk, emberekben van; hogy férfi és nő egyek a bűnben, de Ádám elrejtőzik Éva mögé. (Pedig még csak nem is hallott Simone de Beauvoirról).

És mégsem hagyománytalan a művészet, amit művel. Mert benne mégis erőteljesen él a hagyományos technika. A legegyszerűbb kétnyüstös szövőszéken a legősibb elemek: a vessző, a félvessző, a farkasfog, a geometria kel életre. „Ezzel mindent ki lehet fejezni, és én azt is akarom" — mondja, és (bár nem tudatosan) mégis megvalósítja a törvényen belüli variációs és kombinációs lehetőségeket.

De nemcsak ebben érvényesül a hagyományosság. Ha jól megnézzük olyan szőnyegeit, mint például a **Pávás** vagy a **Tulipánok és rombuszok,** a **Cantata,** a **Felszolgáló leányok,** akkor ugyanazt a párhuzamosságot fedezhetjük föl, amely olykor az azonosságon, máskor a kontraszton alapul, s amely nemcsak a népművészet és népköltészet, de minden primér művészet alapvető törvénye, a Gilgamestől és Homérosztól a Kalevaláig és persze a mi népművészetünkig.

NAGY OLGA

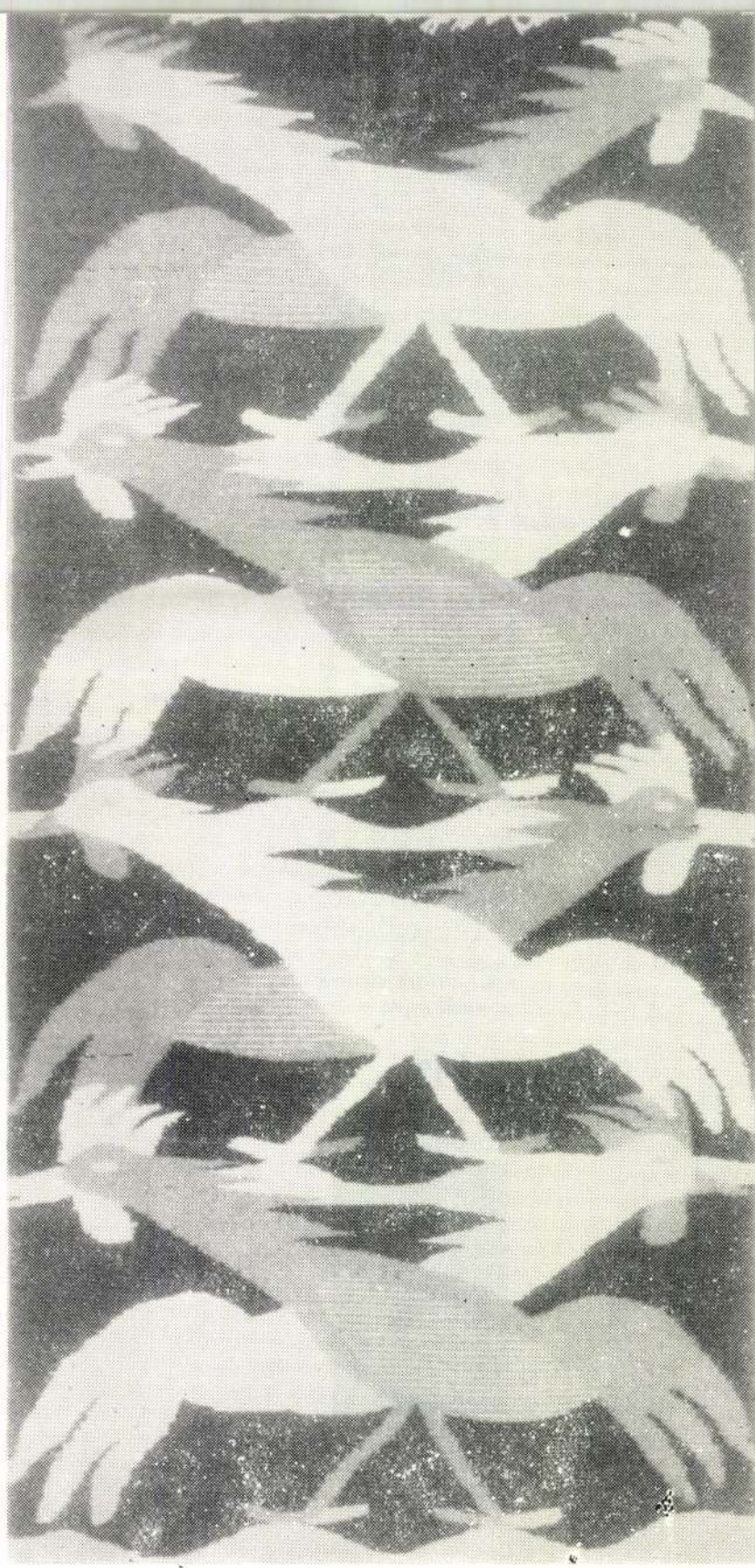

Ülsz

és nézed asztali naptáradat. A rámán már csupán az utolsó lap lóg. Na, ennek vége, mondod. Tétován előrenyúlsz, hogy papírkosárba dobod az ötvenkettedik hetet is, de kezed félúton megáll. Várjunk csak, inted meggondolásra magadat. Ne ilyen részvétlenül és unottan. Végül is búcsúról van szó. Kevés elmélkedés nem árt. Holnap ilyenkor magad is öregebb vagy egy esztendővel. Ne írtózz hát a végtisztességtől, ami kijár mindennek, ami mögötted hanyatlik bele az örökkévalóságba. Nem hozott örömet az elmúlt év? Hát aztán? Melyik tett ki magáért jobban, melyik váltott valóra reményeidből egyet is? Na látod. Csak lassan a testtel. Légy óvatos ezzel a keserű ernyedtséggel. A bölcs csupán megfontolt, nem érzéstelen. Ha könnyelműen nem hasítottad volna le a rámáról a lapokat és most megnézhetnéd a határnapokat, amelyek ezen az utolsó órán emlékedbe idéznék az elmúlt eseményeket és személyes élményeidet, nyugodtabb lélekkel zárhatnád le a mérleget: az egyetlen bizonyos valamit, amit sikerült átmentened a következő közönséges esztendőre. Ne legyints hát megbocsájtó megvetéssel, ne játszd a magányos lelket, ne komédiázz a világnak, hogy ezen a sötét áron becsaphasd saját magadat. Légy hálás, hogy eszmélhetsz és leróttál valamit az adósságból, amelyet legtöbbször még a törlesztéseddel is halmozol. Légy hálás, hogy egy esztendőt megint átvészeltél és a pillanat milliomodrészével közelebb jutottál a kegyelemhez, amelyet annyira sóvárogsz. Örülj, hogy az elhanyatlott esztendő folyamán ismét láttál, tapasztaltál és tanultál egyet-mást, amit jövőre hasznosíthatsz. Tisztelőid elmaradtak? Ostoba. Persze, hogy kerülnek. Az idő nekik kedvezett, most te következel, hogy megsüvegeld őket. Barátaid cserben hagytak? Majd bolondok veled egygyékényen árulni, amikor együtt üvölthetnek a farkasokkal. Fiad ellened fordult? Mit tehetett egyebet. Te fordítottan a Nap felé és most *vissza* akarod rántani magadhoz a félhomályba. Csalódtál az élőkben és holt dolgokban? Őrült. Már nem is gondolkodsz.

A világ ugyanaz: Nobel alapítványi kamatait most is kiosztják és mufflonra még mindig nem lehet egész évben vadászni; Shaw tegnap is mondott egy savanyú viccet, mire megint elsüllyedt egy angol hadihajó; minden nap megfagy néhány ezer veréb és minden nap utolsót rúg néhány gondolat; a rüh ma is viszket, a próféták befejezték soványító kúráikat és készek kivezetni a kárhozatból. Eszmélj hát és értsd meg, semmi okod a pojácáskodásra. Búd silány nyavalygás, keserved és útálatod merő tudatlanság, amellyel süketen és vakul elfordulsz az igazságtól. Az élet szép és az ember az Atyaúristen hasonmása. Ami e két alapvető tétel között történik, hajad hullása és néhány világháború, látszat csupán. Az Ige már megszületett, amely megváltja testedet. Ne aggódj, valamelyik laboratóriumban rotyog már a Szérum is, amely viszont lelkedet szabadítja föl.

Mármost eldobhatod az elnyűtt év utolsó naptárlapját. Maradj békességben és fogadd kellő áhítattal az új esztendőt. A názáreti eseménye után a nagy laboratóriumi szenzáció sem várat már magára sokáig. És ha majd jelentkezik, ügyelj, *össze* ne cseréld a két üveget, lelked orvossága abban az üvegben rejtőzik, amelyiknek a címkéjén ez díszeleg: — Pasteur II.

Bibó Lajos

Elkészültek a pécsi székesegyház statio-reliefjei

Pécs, december 30.

1916-ban, Zichy Gyula gróf, akkori pécsi megyéspüspök kezdeményezésére indult meg a pécsi székesegyház stációreliefjeinek az elkészítése. A tervezéssel annakidején Veress Zoltán festőművészt bízták meg, a kivitellel pedig Kézdy-Szent-Léleki-Kozma Erzsébet szobrászművésznőt, az időközben elhúnyt Veress Zoltán feleségét. A nagyszabású művészi munka az 1914—18-as világháború alatt szünetelt s így csak hat dombormű készült el. Virág Ferenc jelenlegi pécsi megyéspüspök szorgalmazására most befejeződtek a munkálatok és a reliefek a Szent István király által épített altemplomban nyertek elhelyezést. A reliefek alig térnek el Veress Zoltán terveitől — eltérés csak ott van, ahol a térbe vitt elhelyezés ezt megkívánta. A székesegyház statio-reliefjeinek felszentelése a legközelebbi napokban lesz.

Hétfőre és péntekre hústalan napokat rendelt el a kormány

A hivatalos lap mai számában megjelent a kormány rendelete a hústalan napokról. A rendelet január 1-én lép hatályba és így szól:

1. § az ország területén minden hétfőn és pénteken hústalan napot kell tartani, kivéve, ha hétfő és péntek Gergely-naptár szerinti, vagy nemzeti ünnepre esik. Abban a községben, városban, ahol az országos, vagy heti vásár hétfőre, illetve péntekre esik, hústalan napot a hétfő, illetőleg péntek után következő napon kell tartani

A második § így szól: **hústalan napon húst és húsneműt, nyers, elkészített, vagy bármely módon tartósított (konzervált állapotban) fogyasztók részére árusítani, vagy forgalombahozni tilos. Vendéglőkben, panziókban, kávéházban, korcsmában, kávémérésben, kifőzésben hústalan napon tilalom alá eső húst és húsneműt kiszolgáltatni nem szabad.**

Felhívtuk telefonon az egyik fővárosi legnagyobb és jó konyhájáról híres vendéglőt:

— Ismerjük a rendeletet — mondották.

— Egyelőre még nem tudjuk, hogy a forgalomban milyen változást hoz majd.

Megnyugtató azonban, hogy a hústalan napokat az amúgy is leggyengébb forgalmú napokra tették.

Hétfő a látogatottságban gyenge, pénteken pedig általában mindig halat ettek a vendégek.

A harmadik paragrafus első bekezdése így szól:

a tilalmak nem vonatkoznak halra, vadra, belső részekre nyelv, tüdő, szív, vese, mirigy, máj, vér, hurkára, disznósajtra, hájra, szalonnára, olvasztott zsírra és töpörtőre.

— Jól fog jönni egy kis változatosság, — folytatta informátorunk. —

Nem hiszem, hogy a vendéglők látogatottsága a rendelet miatt csökkenne.

Igaz, hogy mi naponta 6—8 mázsa húst is feldolgozunk, de pénteken eddig is jóval gyengébb volt a forgalom. Hétfőn pedig megszokják a vendégek a halat és a belsőrészekből készített ételeket. A nyelv, a tüdő, a szív és a vese előkelő helyet kapnak az étlapon.

A hentesüzletek és a mészárosok kissé szomorúan vették tudomásul a rendelet megjelenését.

— Kétségtelenül

nagy kiesést fog ez jelenteni a mi forgalmunkban

— mondotta egyik nagy hentesüzlet vezetője. — A hétfői és a pénteki fogyasztás mérséklése *nálunk nagyon érezhető lesz.* Nem is annyira a vendéglők, mint inkább a magánosok fogyasztásának kiesése miatt.

A vendéglősök ipartestülete egyelőre még nem tudott kimerítően nyilatkozni a hústalan napok bevezetésének következményeiről. Az étlapok megváltozását az ipartestület szerint is *a belsőrészek és a halneműek pótlásával fogják megoldani.* Az ipartestület természetesen figyelmezteti a vendéglősöket, hogy a rendeletet a legszigorúbban tartsák be, mert hiszen a kihágásokat rendkívül súlyosan bírálják.

A budapesti
mulatóhelyek
zárórája
Szilveszterkor reggel 7 óra
Áremelés nincs!

Bizalmat szavaztak a belga kormánynak

Brüsszel, december 30.

(Német Távirati Iroda)

A belga szenátus pénteki ülésén 72 szavazattal 27 ellenében elfogadták a háborús nyereségek megadóztatásáról szóló törvényjavaslatot. Tizenkilencen tartózkodtak a szavazástól. A törvényjavaslat elfogadása egyben azt jelenti, hogy Pierlot kormányának bizalmat szavaztak, mert a kormány a törvényjavaslat elfogadását a bizalmi kérdés felvetésével kapcsolta össze. (MTI.)

Érzelmes búcsúzkodás

Egy levelet kell csak letépni róla, s már végére is érünk az 1939-es kalendáriumnak. A távozót búcsúztatni illik, — mondjunk hát mi is valami kedveset és szépet ennek a tűnő esztendőnek, amelyet oly túláradó örömmel köszöntöttünk, amely fehér békével virradt ránk, de utolsó napja úgy néz velünk farkasszemet pirosan a naptár lapjáról, mintha szimbóluma lenne az égő, lángoló világnak.

Ne panaszoljuk fel, hogy nem ezt vártuk tőle, hogy amikor először vettük kezünkbe a naptárt és forgattuk még a titkok átláthatatlan leplével takart leveleit, azt hittük: szép lesz, s fájdalmasan búcsúzunk majd tőle, ha utolsó órája üt. Elvégre hozott nekünk örömöket is. Voltak napjai, sugarasak, vigasztalók és boldogok, s adott felejthetetlen ajándékokat. Neki köszönhetünk egy-egy jó könyvet, amelyben felragyogott előttünk a szellem szépsége, egy-egy csillagos éjszakát, amelynek csendjében járván, megbékéltünk az élettel és közelebb jutottunk a világ titkaihoz. Mosolygást ajándékozott nekünk, amelynek ízét most is érezzük még, vagy bánatot, amelytől tisztább lett bennünk az Ember arca. Forgatjuk a kalendárium utolsó levelét és ezt mind megköszönjük.

Hogy a jövő mit hoz, nem tudjuk. Az új naptár itt áll már asztalunkon, homlokán pirosan, ahogy egy háborús esztendőhöz illik, ott a szám: 1940. S míg nézzük, csendesen, szívből kívánunk mindenkinek, ahogy a költő mondta: Boldog új esztendőt, jobb sorsba menendőt!

Jobb jövőt
kívánunk minden magyarnak
ezen a szép, magyar földön.
Azt kívánjuk őszinte szivből,
adjon az Isten
szebb, békésebb, boldogabb
ujesztendőt, mint az elmult
volt. Adjon az Isten minden
Orion rádió-hallgatónak
jó vételt és tiszta légkört
s akinek még nincs — egy jó
ORION RÁDIÓT

Az Esti Ujság teljes rádióműsora dec. 30. éltől — jan. 2. délig

Szombat, december 30

12 óra

Budapest I.: 12 Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. — 12.10 Farkas Ilona énekel, zongorán kíséri Petri Endre. 12.40 Hírek. — 12.55 Kasparek Tibor hegedül, zongorán kíséri Petri Endre.
Kassa: 12—15.25 Budapest I.
Belgrád: 12 Népzene.
Bukarest: 12.15 Rádiózenekar.

13 óra

Budapest I.: 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 13.30: Operettrészletek hanglemezről.

14 óra

Budapest I.: 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés.

15 óra

Budapest I.: 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
Kassa: 15.25 Vanacskay József magyar nótákat énekel, Orgován Rudi cigányzenekara muzsikál.

16 óra

Budapest I.: 16.15 Szilveszter. Előadás. 16.45 Időjelzés, időjár.-jelentés, hírek.
Kassa: 16.15 Budapest I.
Bécs: 16 Tarka délután.
Boroszló: 16 Könnyű zene.
Lipcse: 16 Szórakoztató zene.

17 óra

Budapest I.: 17 Hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 17.15 Sztojanovits Adrienne kamarakórusa. 17.45 A rádió postája.
Bécs: 17 Hírek. Séta a vidám Bécsen át.
Stuttgart: 17 Hírek, lemezek.

18 óra

Budapest I.: 18.15 A rádió szalónzenekara.
Budapest II.: 18.15 A földmívelésügyi minisztérium félórája. 18.45 Légi imperializmus. Előadás.
Kassa: 18.15 Budapest II. 18.45 Budapest I.
Belgrád: 18.25 Lemezek.
Berlin: 18 Szórakoztató zene.
Boroszló: 18 Lemezek.
Bukarest: 18.17 Lemezek, hírek.
Hamburg: 18 Lemezek, hírek.
Köln: 18 Zongorahangverseny, hírek.
Königsberg: 18.30 Berlin.
R. Paris: 18 Opera.
Stuttgart: 18.15 Hírek, könnyű zene.

19 óra

Budapest I.: 19.15 Hírek. 19.25 Szeressük a magyar ipart. Beszélgetés a magyar konzervipariról. 19.45 Svéd Sándor magyar nótákat énekel, kíséri Pertis Pali cigányzenekara.
Budapest II.: 19.15 Zenekari művek hanglemezről.
Belgrád: 19.40 Balalajkazenekar.
Berlin: 19.10 Hírek.
Bukarest: 19.15 Rádiózenekar.
Hamburg: 19.45 Berlin.
Milano: 19.37 Magyar hírek.
Prága I.: 19.25 GFúvós zene.
Riga: 19.25 Dalos, zenés tarka est.
Stuttgart: 19.15 Lemezek.

20 óra

Budapest I.: 20.35 Kaszai csillagok. Elbeszélés.
Budapest II.: 20 Hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. 20.20 Országos postászenekar.
Ankara: 20 Szórakoztató zene.
Belgrád: 20.20 Népdalok.
Bécs: 20 Hírek. 20.15 Operett.
Berlin: 20 Hírek, tarka est.
Boroszló: 20.15 Katonaest.
Firenze: 20 Hírek, lemezek. 20.30 Operett, majd fúvós zene.
Hilversum I.: 20.55 Egyházi ének.
Milano: 20 Hírek.
München: 120.15 Szórakoztató zene.
Oslo: 20.30 Rádiózenekar.
Pozsony: 20.30 Rádiózenekar.
Róma: 20 Hírek, lemezek. 20.30 Hangverseny.
Sottens: 20.50 Katonák tarka estje.
Stockholm: 20.30 Tánczene.
Stuttgart: 20 Hírek, esti zene.
Zágráb: 20.30 Hangverseny.

21 óra

Budapest I.: 21.05 Magyar öniemeret. 21.10 Wechner Tibor zongorázik. — 21.40 Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven.
Budapest II. 21.35 Időjárásjelentés.
Belgrád: 21.50 Rádiózenekar.
Berom.: 21.10: Katonadalok.
Bukarest: 21.10 Hírek, lemezek.
Brüsszel: 21 Rádiózenekar.
Hilversum I.: 21.15 Lemezek.
Kalundborg: 21 Jazz.
Milano: 21 Szimfonikus hangverseny.
München: 21.05 Hangverseny.
Oslo: 21 Tánczene.
Paris PTT.: 21.15: Szórakoztató zene.
Prága I.: 21,35 Tánczene.
Riga: 21.20 Lemezek.
Róma: 21 Opera, majd tánczene.
Toulouse: 21 Rumbák.
Zágráb: 21 Hangjáték.

22 óra

Budapest I.: 22.10 Hanglemezek.
Ankara: 22.45 Jazz.
Belgrád: 22.50 Szórakoztató zene.
Bécs: 22 Hírek, lemezek.
Berom.: 22 Hírek, tánczene.
Berlin: 22 Hírek, szórakoztató zene.
Boroszló: 22 Hírek, lemezek.
Bukarest: 22 Tánclemezek, hírek.
Firenze: 22.30 Könnyű zene.
Kalundborg: 22.20 Tánczene.
Milano: 22.10 Szórakoztató zene.
München: 22 Hírek, majd Berlin.
Paris PTT.: 22 Szórakoztató zene.
Pozsony: 22.15 Cigányzene.
Prága: 22 Hírek, filmrészletek.
Sottens: 22 Tánczene.
Stockholm: 22.15 Lemezek.
Toulouse: 22 Jazz.
Zágráb: 22 Hírek, tánczene.

23 óra

Budapest I.: 23 Hírek német, angol és francia nyelven. 23 Közvetítés a Baross-kávéházból. 0.05 Hírek.
Belgrád: 23.20 Tánczene.
Bécs: 23 Berlin.
Berlin: 24 Hírek, hangverseny.
Brüsszel: 23 Hírek, tánczene.
Hilversum I.: 23.20 Lemezek.
Milano: 23 Hírek, tánczene.
Paris PTT.: 23.45 Könnyű zene, hírek.
R. Paris: 23 Könnyű zene, hírek.
Toulouse: 23.15 Könnyű zene.

Vasárnap, december 31

Budapest I.: 8 Szózat. Hanglemezek. 8.45 Hírek. 10 Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. 11 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Domonkosrendi templomból.
Budapest II.: 11.30 A Diósgyőri Vasgyári Jószerencse Dalkör.
Kassa: 10 Budapest I. 11 Hanglemezek. 11.15 Hírek, heti beszámoló, műsorismertetés. 11.35 A premontreiek leleszi prépostsága. Előadás. 11.55 Művészlemezek.

12 óra

Budapest I.: 12.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 12.30 Beszkárt-zenekar.
Kassa: 12.20 Budapest I.
Belgrád: 12 Lemezek.
Bukarest: 12.10 Rádiózenekar.

13 óra

Budapest I.: 13.45 Hírek.

14 óra

Budapest I.: 14 Hanglemezek.

15 óra

Budapest I.: 15 A földmívelésügyi minisztérium rádióelőadása. — 15.45 Oláh Kálmán cigányzenekara muzsikál, Ihar Ferenc tárogatózik.
Budapest II.: 15.05 Oláh Kálmán cigányzenekara.

16 óra

Budapest I.: 16.15 A mentők szilvesztere. Előadás. 16.30 A magyar föld. Felolvasás.
Bécs: 16 Hangverseny.
Kalundborg: 16.20 Szimfonikus hangverseny.
Lipcse: 16 Hangverseny.

17 óra

Budapest I.: 17 Hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. 17.15 Emlékezés az év halottaira. 17.45 A rádió szalónzenekara.
Milano: 17 Szimfonikus hangverseny.
Paris PTT.: 17.30 Hangjáték.

18 óra

Budapest I.: 18.35 Szilveszteri emlékezés. Ravasz László dr. református püspök előadása.
Budapest II.: 18.50 Magyar disznótorok régi fűszerei. Előadás.
Ankara: 18.20 Török zene.
Belgrád: 18.45 Lemezek.
Bukarest: 18 Katonazene.
Paris PTT.: 18.30 Zongorahangverseny.
Prága I.: 18 Rádiózenekar.
R. Paris: 18.30 Szimfonikus hangverseny.
Róma: 18 Lemezek.

19 óra

Budapest I.: 19 Népdalok az év végére. Előadja a Cecilia-kórus. 19.15 Hírek. 19.25 Piros rózsa. Kis operett.
Budapest II.: 19.15 Búcsú, elmulás. Énekel a Cecilia-kórus. 19.35 Magyari Imre és cigányzenekara.
Belgrád: 19.40 Balalajka.
Bécs: 1930 Berlin.
Bukarest: 19.30 Opera.
Firenze: 19 Könnyű zene.
Milano: 19.37 Magyar hírek.
Paris PTT.: 19.45 Dalok.
Pozsony: 19.15 Hangkép.
Prága I.: 19 Hírek, könnyű zene.
R. Szófia: 19.30 Hírek, könnyű zene.
Zágráb: 19 Operett.

20 óra

Budapest I.: 20.15 Magyari Imre cigányzenekara keringőket játszik. 20.40 Amit nem fogott fel a hangfogó. Pluhár István előadása.
Budapest II.: 20: Hírek, magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. 20.20 Zenekari művek hanglemezről.
Ankara: 20 Lemezek.
Belgrád: 20.30 Operákból.
Bécs: 20.15 Szilveszteri tarka est.
Boroszló: 20.00 Hírek, tarka est.
Brüsszel: 20.15 Lemezek.
Firenze: 20.15 Szórakoztató zene.
Hilversum I.: 20.55 Vidám est.
Kalundborg: 20.15 Szimfonikus zene.
Königsberg: 20.15 Dalos, zenés tarka est.
Lipcse: 20 Tarka est.
Milano: 20 Lemezek.
München: 20.15 Szilveszter-est.
Paris PTT.: 20.45 Szimfonikus zene.
Pozsony: 20 Szilveszter-est.
Prága I.: 20,45 Fochzenekar.
Róma: 20 Hírek, lemezek. 20.45 Hírek.
Stuttgart: 20 Hírek. — 20,15 Szilveszter-est.
R. Szófia: 20.30 Operettekből.

21 óra

Budapest I.: 21 Szilveszter. A Pécsi Öreg Diákok vidám estje. 21.40 Utry Anna és selényi József magyar nótákat énekel, kísér Horváth Jancsi cigányzenekara.
Budapest II.: 21.30 Időjárásjelentés.
Ankara: 21.35 Jazz.
Brüsszel: 21.50 Szilveszter-est.
Firenze: 21 Hangjáték. 21.50 Tánczene.
Kalundborg: 21.35 Dalok.
Milano: 21 Szalónzene.
Paris PTT.: 21.45 Tarka est.
Prága I.: 21.50 Tarka műsor.
R. Paris: 21.40 Operett.
Róma: 21: Szimfonikus hangverseny.
R. Szófia: 21.20 Könnyű zene.

22 óra

Budapest I.: 22.10 Marinéni. Vidám jelenet. 22.30 Az elmult év slágerei. Kétzongorás jazzműsor. 22.45 Tompa Pufi székely góbéságai.
Boroszló: 22 Hírek.
Hilversum I.: 22.20 Szórakoztató zene.
Milano: 22.10 Táncest.
Pozsony: 22 Expresszvonat 1940. Revü.
Róma: 22.10 Tarka zene.
Stockholm: 22.05 Szórakoztató zene.
Zágráb: 22 Szilveszteri műsor.

23 óra

Budapest I.: 23 A Mária Terézia I. honvédgyalogezred zenekara. — 23.30 Halmai Imre vidám magánszáma. — 23.45 Katonadalok a Vitézi Rend Zrinyi-csoportjának gyüjteményéből. Énekel Cselényi József. 23.55 Az újesztendő küszöbén. Vit. Somogyvári Gyula előadása. 24 Éjfélre szólnak a kenderesi harangok. Utána Himnusz. Szózat. Utána Rákóczi-induló. 0.15 A rádió új szünetjele. Horváth Jancsi cigányzenekara. 1.20 A Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. 2. Tánclemezek. 2.45 Horváth Jancsi cigányzenekara.
Belgrád: 23 Tánczene.
Bécs: 23 Szilveszteri est.
Boroszló: 23 Birodalmi Szilveszter-est.
Bukarest: 23 Ujévi köszöntés, utána tánczene.
Firenze: 23.30 Tánczene.
Kalundborg: 23 Szilveszter-est.
Königsberg: 23 Berlin.
Lipcse: 23 Szilveszteri táncest.
Milano: 23.15 Tánczene.
München: 23 Szilveszter-est.
Paris PTT.: 23 Dalok.
Pozsony: 23.05 Búcsú 1939-től.
Prága I.: 0.05 Katonazene.
Róma: 23 Hírek, tánczene.
R. Szófia: 23.30 Tánczene.
Zágráb: 24 Lemezek.

Hétfő, Január 1

Budapest I.: 8 Szózat. Hanglemezek. 8.45 Hírek. 9 Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a belvárosi főplébánia-templomból. — 11.20 Evangélikus istentisztelet a Deák-téri templomból.
Budapest II.: 11.15 Szórakoztató hanglemezek.
Kassa: 9 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Erzsébet székesegyházból. 10.30 Szórakoztató hanglemezek. — 11.05 Köszöntjük az újesztendőt. 11.30 Hanglemezek. 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés.

12 óra

Budapest I.: 12.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 12.30 A budapesti hangversenyzenekar.
Kassa: 12.00 Igéret és valóság. 12.20—0.15 Budapest I.
Belgrád: 12 Néndalok.
Bukarest: 12.30 Lemezek.

13 óra

Budapest I.: 13.45 Hírek.

14 óra

Budapest I.: 14.00 Bura Sándor cigányzenekara.

15 óra

Budapest I.: 15 A vadregényes Duna. Utiraja. 15.30 Hanglemezek.

16 óra

Budapest I.: 16.15 Egészségügyi kalendárium. Felolvasás. 16.30 Megzenésített Petőfi-versek hanglemezről.
Bécs: 16 Géczy zenekar.
Königsberg: 16 Délutáni zene.
München: 16 Könnyű z.
R. Szófia: 16 Szórakoztató zene.

17 óra

Budapest I.: 17.10 Hírek magyar, szlovák és magyarorsz nyelven. — 17.15 Ilosvay Gusztáv jazz-együttese. 17.40 Árva Pál gazdagsága. Endrődi Béla meséje. Előadja Bajor Gizi. Közreműködik a rádió szalonzenekara.
Hamburg: 17.05 Hírek, könnyű zene.
Prága I.: 17.30 Szórakoztató zene.
Róma: 17 Hírek, zenés játék.
Stuttgart: 17.15 Szórakoztató zene.

18 óra

Budapest I.: 18.15 Ujesztendei nótás köszöntő. Közreműködik Matolcsy Margit és László Imre. Kísér: Pertis Jenő cigányzenekara.
Ankara: 18.20 Török z.
Belgrád: 18.20 Hangverseny.
Bécs: 18.00 Hangképek Bécsről.
Boroszló: 18.45 Rádiózenekar.
Bukarest: 18.30 Szórakoztató zene.
Hamburg: 18 Dalok, hírek. 18.25 Beethoven- és Schubert szonáták.
Lipcse: 18.30 Hangjáték.

19 óra

Budapest I.: 19.15 Hírek. 19.25 Sporteredmények. 19.30 A költő csúfolódik. Versek.
Budapest II.: 19 Weidinger Ede szalonzenekara.
Belgrád: 19.40 Népzene.
Bécs: 19.15 Lemezek.
Boroszló: 19.45 Hírek.
Bukarest: 19.30 Dalok.
Firenze: 19.00 Vidám együttes.
Hamburg: 19.20 Berlin.
Lipcse: 19.10 Lemezek.
Milano: 19.37 Magyar h.
Pozsony: 19.15 Operettrészletek.
Prága I.: 19.00 Hírek. — 19.25 Foch zenekar.
R. Paris: 19 Lemezek.
Róma: 19.25 Lemezek.
R. Szófia 19.30 Könnyű zene.

20 óra

Budapest I.: 20.10 Az Operaház zenekara.
Budapest II.: 20 Hírek magyar, szlovák és magyarorsz nyelven. 20.20 Két házasság. A tanítónő. Elbeszélés. 20.50 Tánclemezek.
Belgrád: 20.30 Hangjáték.
Bécs: 20.15 Operettrészletek.
Boroszló: 20.15 Dobrindt-zenekar.
Bukarest: 20.30 Lemezek.
Brüsszel: 20 Lemezek.
Firenze: 20.30 Könnyű zene.
Hilversum I.: 20.55 Hangjáték.
Kalundborg: 20 Lemezek.
Königsberg: 20.15 Dobrindt-zenekar.
Milano: 20 Lemezek.
München: 20.00 Hírek, könnyű zene.
Paris PTT.: 20.45 Szimfonikus zene.
Prága I.: 20.05 Filharmonikus hangverseny.
R. Paris: 20 Könnyű z.
Róma: 20 Hírek, lemezek. 20.45 Hírek.
Stuttgart: 20.30 Esti z.
R. Szófia: 20 Szimfonikus zene.
Zágráb: 20.00 Tambura hangverseny.

21 óra

Budapest I.: 21.40 Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven.
Budapest II.: 21.35 Időjárásjelentés.
Ankara: 21.15 Jazz.
Belgrád: 21.30 Hírek, rádiózenekar.
Brüsszel: 21.30 Szórakoztató zene.
Firenze: 21 Operettekből. 21.45 Ének- és zongoraverseny.
Königsberg: 21.10 München operaestje.
Lipcse: 21.10 Operaest.
Róma: 21 Operarészletek.
Róma: 21 Szimfonikus hangverseny.
Zágráb: 21 Fúvós zene.

22 óra

Budapest I.: 22.10 Mindenből egy keveset. Nótás egyveleg az Ostende-kávéházból.
Bécs: 22 Hírek, tánczene.
Boroszló: 22 Hírek, lemezek. 21.45 Berlin.
Bukarest: 22 Hangverseny.
Firenze: 22.15 Tánczene.
Hilversum I.: 22 Tánczene.
Kalundborg: 22.05 Operettekből.
Lipcse: 22 Hangverseny Berlinből.
Milano: 22.10 Opera.
München: 22.25 Berlin.
Pozsony: 22 Hírek. 22.15 Közvetítés egy borozóból.
Prága I.: 22 Hírek. 22.15 Könnyű zene.
Róma 22.10 Vonósnégyes.
Stockholm: 22.15 Schubert F-dur nyolcas.

23 óra

Budapest I.: 23 Hírek német, olasz, angol, francia és eszperanto nyelven. 23.25 Tánclemezek. 0.05 Hírek.
Brüsszel: 23 Hírek, kabaré.
Hilversum I.: 23.45 Orgona.
Milano: 23.15 Tánczene.
Paris PTT.: 23.45 Könnyű zene.
Prága I.: 23 Operettegyveleg.
R. Paris: 23 Tarkaságok.
Róma: 23 Hírek, tánczene.

Kedd, Január 2

Budapest I.: 6.45 Torna, hírek, közlemények, hanglemezek, étrend. — 10.00 Hírek. 10.20 Egy télinap Drezdában. Előadás. — 10.45 Divattudósítás. — 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
Kassa: 10 Budapest I. 11.05 Régi olasz világ Kassái. 11.25 Hanglemezek. 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés.

KARÁCSONYI UTOREZGÉS

Irta: Thury Lajos

Figyelmeztetnem kell a gyanutlan olvasót, hogy az itt következő kis történetnek morálja van. Természetesen nincs szó nagyarányú új felfedezésekről, arra ez a szűkreszabott terjedelem sem alkalmas, de egyébként sem szándékszom új bölcseleti rendszert alapitani. Régi, de jól bevált bölcseség az, amelyhez, ime, néhánysoros újabb igazolást óhajtok mellékelni.

A morális tanulság álljon itt mindjárt előljáróban, hogy túlságos meglepetés ne érjen senkit a végkifejlésnél: a pénz nem boldogit, vagy legalább a pénz nem minden. Ez egy olyan szentencia, amelyet a magam részéről bizonyos gyanakvással szoktam kezelni. Mintha a pénzesebbek találták volna ki ezt a szép mondást számunkra, pénztelenek számára, hogy ne morogjunk minduntalan és ne zavarjuk kisded játékaikat. Mindenesetre fentartom azt a meggyőződésemet, hogy ha a pénz nem boldogit, a pénztelenség sem lelkesit éppen és ha a hátralevő kis időre választanom kellene a két lehetőség között, pillanatig sem haboznék. Mindegy, no, maradjunk egyelőre a közkeletű, irodalmilag és erkölcsileg szentesitett mondásnál és lássuk az igazolást.

Luliról van szó, akire bizonyára emlékeznek még e rovat olvasói és tudják róla, hogy jelenleg az első elemi iskolai osztály tananyagával foglalkozó, szépreményü fiatalember. Luli leirhatatlan izgalomban élte át a karácsony előtti napokat; kiskönyvében rengeteg hármas szerepelt, magaviselettel, figyelemmel voltak bajok, s mindezzel szemben Luli csak egy egészen apró szorgalmi éremre hivatkozhatott, az is kéthónapos már és eléggé ütött-kopott. Félő volt, hogy Jézuska az egész karácsonyt lemondja ilyen körülmények között. A helyzetet csak súlyosbitotta az én rendkivüli rossz anyagi állapotom, amelyről Luli nem sokat tud, amely azonban annál veszedelmesebben fenyegette az egész ünnepet. Luli félve, bizonyos lelki gátlásokkal küszködve nyilvánitotta előttem leghőbb óhaját a következőképpen:

— Lajos bácsi, mondd meg a Jézuskának, hogy hegedűt hozzon nekem, de ne azt a kicsi, kilencvenhatfilléreset hozza, hanem két pengő ötvenest, vagy inkább öt pengő nyolcvanasat, annak szép hangja van. És gyantát is hozzon a hegedűhöz.

A karácsonyfa, az ünnepi vacsora és minden egyéb mégis együtt volt végül, annak jeleként, hogy mai nap is történnek még csodák, a hegedű helyett azonban kénytelen voltam megelégedni egy egészen apró bádogjátékkal. Két nagyszakállas törpéből áll a dolog, akik egy rudacska rángatására aránytalanul nagy talapácsokkal egy pirosra festett bádogüllőt ütlegelnek. Restelkedve vallom be, hogy huszonöt fillér volt az egész szerkezet egy áruházban, kétségtelen, hogy Luli a legpontosabban ismeri ezt az árat. Nagy szerencse, hogy mások jobban birták a karácsonyt, a kedves Vera nénitől például rengeteg holmi érkezett és mások is eredményesen tárgyaltak a Jézuskával. Ólomkatonák egész hadsorokban álltak a karácsonyfa alatt, teljes tüzoltófelszerelés, huszárcsákó és sok minden egyéb borította a terepet. Luli mélységes meghatottsággal látta mindezt s úgy látszik, a lelkiismeret is megmozdult benne, mert igy kiáltott fel:

— Ó Istenem, én milyen rossz voltam és a Jézuska mégis ilyen jó hozzám! Édes Jézuskám, ezentúl nagyon jó fiú leszek.

Izgalmában alig tudta elmondani a „Fényes égből, mennyországból szálljatok le, angyalok" kezdetű verset. Amint az utolsó szavakat elhadarta, sarkon fordult és rohant az ujándékokhoz. Az egész nagy rakás fényes holmi közül kiragadta a két ellenszenves, primitiv bádogtörpét, lehasalt velük a földre és elkezdte rángatni a rudacskájukat. A két törpe kalapált, Luli ujjongott a gyönyörűségtől és játszott, amig tizenegy óra tájban le nem ragadt a szeme az álmosságtól a földön fekve. A huszonötfilléres törpékkel játszott szakadatlanul, a sok drága holmit ügyszólván észre sem vette. És ezért mondom most végül mégegyszer, nem törődve az ismétlés súlyos kockázataival: a pénz nem minden. Akárki és akármilyen rejtett célzattal agyalta ki ezt a böleseséget, van benne egy szikra igazság is.

Az Első Magyar Részvény-Sertőzöde
PARACELSUS SÖR -ét
alábbi helyeken tartják állandóan frissen csapolva:
ALKOTMÁNY-SÖRÖZŐ V., Vilmos császár-út 68.
ARANYKACSA SÖRÖZŐ-VENDÉGLŐ Vörös Viktor, II., Kacsa-utca 18.
ARANYKERÉK-SÖRÖZŐ Leimeter Ferenc X., Kőbányai-út 59.
ARANYKÖR SÖRÖZŐ-VENDÉGLŐ, IV., Városház-utca 3.
AVAR MIHÁLY VENDÉGLŐJE, XI., Avar-utca 31/a.
A nagy tápértékü barna idénysör — amig a készlet tart — palackokba lefejtve is kapható: kávéházakban, vendéglőkben, fűszer- és csemegeüzletekben. Vidéken összes raktárosainknál, minden jobb étteremben, kávéházban és csemegeüzletben.
Folytatólagos közlemény.

KOZMA ERZSÉBET

Szobormű a képzőművészetek őselejétől fogva mindenkor kevesebb készült, mint festmény. Természetes oka ennek egyrészt, hogy a szobrászat tárgyait illetőleg szűkebb határok között mozog, mint a festészet, de másrészt az is, hogy a szobrász munkája hosszadalmasabb, kockázatosabb, nehezebb a festőénél.

Innen van, hogy a festői pályára tódul a művészek nagy zöme, nem is szólva a dilettánsok óriási tömegéről, míg a szobrászat aránylag igen kevés hívőt tud csak szent berkeibe csábítani. Innen van, hogy a nők is túlnyomó számban a festészetet kultiválják, mert már élethivatásuknál fogva is legtöbbnyire csak műkedvelő módjára foglalkozhatnak a művészettel. A szobrászathoz egész ember kell: komoly, tetterős, kitartó ember, ilyen pedig ma ritkán terem. Hát még aszszony! Jellemző bizonyítékát láttuk ennek az igazságnak a tavaszszal, itt Budapesten, a képzőművésznők tárlatán: vagy 80 festőnő mellett mindössze 2—3 szobrásznő állított csak ki. Ezek közül Kalmár Elzát, aki már több éve idegenbe szakadt és munkáival is csak nagy ritkán keresi fel tárlatainkat, a Művészet már méltatta.

Ezúttal V. Kozma Erzsébet művészetét mutatjuk be olvasóinknak.

Kézdi-szentléleki V. Kozma Erzsébet szobrász-tehetségeink között egészen önálló fejlődést mutat. Már mint gyermek, a kolozsvári szülői házban a lenézett horgolás vagy hímzés helyett nagy kedvvel mintázott állatokat, fejeket, részint természet után, részint emlékezetből. A ritka intelligenciájú gyermek már ekkor megérezte, hogy tud, hogy azok az apróságok, amelyek keze alól kikerültek és amelyeket hol kenyérbélből, hol agyagból gyúrt, tényleg megközelítik, amire már ekkor törekedett, a valóságot.

Fadrusz János volt az, aki a kis Kozma Erzsiben először ismerte fel a tehetséget. 1891—92-ben tartózkodott Fadrusz Kolozsvártt, ahol akkor állították fel Mátyás szobrát és ez idő alatt Kozmáék vendégszerető házánál is megfordult. Kozma Erzsi szülei megmutatták neki kisleányuk első kisérleteit. Az akkor már ünnepelt mestert nagyon meglepte a mintázott portrék hűsége és kidolgozásuk gondossága. Nyájasan czibálta meg az alig tizennégy esztendős kis leány homlokába lógó hajtincseket, kedélyesen tegezte piruló „kis kollégáját" és ez időtől fogva gyakran elnézett Kozmáékhoz, buzdítva és jóakarón, de sokszor szigorúan is meg-megkritizálva az ifjú művésznő szárnypróbálgatásait.

Első sikerein és Fadrusz mester dicséretén felbuzdulva, Kozma Erzsi most már nagy szorgalommal és természetében rejlő komolysággal lát a munkához. Egymásután megmintázza szüleit, ismerőseit, a kolozsvári társaság ismert alakjait. Ez időben készült Fehérváry kolozsvári színigazgató jellegzetes szép feje, Márki Sándor egyetemi tanár feleségének arcképe, Sámy Lászlóné (írói néven Amica) érdekes büsztéje, Pákey Lajos építész, Veress Zoltán festőművész (később férje), idősbb Veress Zoltán, Téglás Gábor, a korán elhunyt ifjú poéta portréi, Molnár

Művészet 1903

Albert domborműves arcképe, de mindenek fölött számos gyermekarckép. Amint tehnikája fejlődött, a művésznő kezdte könnyűnek találni a markáns vonású karakterfejeket és egyre jobban vonzotta a nehéz feladat, a gyermeklélek beható tanulmányozása alapján a gyengéd, elmosódó vonásokból is megkapóan domborítani ki a gyermek egyéni sajátságait. E tanulmányai közben nagy alapossággal mintáz számos gyermek-aktot is, amiről tanúságot tesz a kolozsvári korcsolyacsarnok homlokzatát díszítő gyermekcsoport.

Még kolozsvári tartózkodása alatt ismerkedik meg a művésznő Veress Zoltán festőművészszel, aki ekkor tért haza Münchenből, Piloty iskolájából. Veress Zoltán sokoldalú, de főképen dekorativ irányú festő, Székely Bertalan és Lotz tanítványa. A két művészlélek hamar megérti egymást és házasságuk eltörülhetetlen nagy hatást gyakorolt Kozma Erzsébet további művészi fejlődésére. Az ifjú házaspár Budapestre költözve együtt folytatja tanulmányait és főként az anatómiával foglalkoznak nagy szeretettel. Erre a biztos anatómiai tudásra alapítja Kozma Erzsébet későbbi sikereit.

Emellett rengeteget olvas. Behatóan foglalkozik a szobrászat klasszikus multjával, nagy komolysággal tanulmányozza az antik görögöket és az olasz reneszánsz nagy mestereit, akik közül különösen Donatellót, a realisztikus szobrászat megteremtőjét és Michelangelót csodálja. Donatello hatása meg is látszik művein, annyira, hogy egyik bájos gyermekarcképére, amelyen a megszólalásig hű hasonlatosság mellett valami klasszikus egyszerűség ragadja meg a szemlélőt, csak a minapában mondotta egyik előkelő műértőnk, hogy akár valamelyik olasz város museo civico-jából előkerült reneszánsz szobornak is hihetné.

Közben egyre készülnek műtermében a portrék, mert mindig az ember, a maga egyéni megnyilatkozásaiban érdekelte szobrászunkat első sorban. Ekkor csinálja meg többek között Brassay Sámuel, a nagynevű polihisztor mellszobrát, amelyet az Erdélyi Múzeum-Egyesület rendelt meg bronzból a kolozsvári Erdélyi Múzeum lépcsőcsarnoka számára. E szobrában erőteljesen megnyilatkozik a művésznő törekvése: a lényegtelen részletek elhagyásával, a fontosak, a jellemzők aláhuzásával első pillantásra is nagyhatású művet teremteni. Fadrusz, aki holta napjáig híven megőrizte a művésznő iránt érzett apai barátságát, de akiről tudva van, hogy nem egykönnyen dicsért, mintázófélben látta a szobrot Kozma Erzsébet műtermében és ezzel a felkiáltással fejezte ki megelégedését: „Hej, vén saskeselyű! Olyan, mintha sziklából faragták volna ki!"

Művésznőnk ambicióját a legnagyobb és legnehezebb feladatok sem rettentették. Részt vett a Munkácsy-szobor eddigelé meddőn maradt pályázatán és bár beküldött munkája díjat nem nyert, a kritika érdeme szerint méltányolta a pályaműben kifejezésre jutott felfogás előkelő egyszerűségét.

Egy év mulva már a fővárosban aratja első nyilvános sikerét, amikor a Műcsarnok tavaszi tárlatán kiállított „Zizi" című márványát a Műbarátok Köre vásárolja meg (ma Klobusiczky János gróf tulajdona).

Krisztusában, amely gróf Zichy Jenő, a nagy Ázsia-kutató síremlékének egyetlen dísze, oly feladatra talált a művésznő, amely harmonizált egész művészi egyéniségével. Az emlékmű maga Möller István műépítész munkája; stílusához mérten a szobrásznak a Megváltó alakját is ó-keresztény stílusban kellett megalkotnia. A stílus szabványai annyira kötötték a kezét, hogy pld. még a hajzat fürtjeit is stilizálva, korhű szimmétriával volt kénytelen elrendezni. De képzeletét a stílus nyüge nem bírta bilincsekbe verni: finom ízlése győzedelmeskedett a rákényszerült arhaikus felfogáson. Krisztusa távol van a templomszerte látható sablónos feszületek testi szenvedéstől elkínzott, vonagló alakjaitól; nem lándzsadöféstől, ideáért hal meg: a megfeszített Üdvözítő alakján elömlő fenséges nyugalom, az arc mélységes fájdalma szívrehatóan hirdetik a nagyszerű tragédiát, az isten-ember halálát a Szeretet örökkévaló eszméjéért.

Egyik legszebb munkája Kozma Erzsébetnek egy fiatal leány arcképe. Ezt a márványát még a Krisztusnál is jobban szeretem.

Csupa költészet ez a finom leányarc, amelyen már ott tükröződik a női szív egész érzelemvilága. Tavaszszal a képzőművésznők nemzetközi tárlatának volt egyik attrakciója.

Legújabb munkái közül való Bláthy Ottó Titusz udvari tanácsos, a nagyhírű elektrotechnikus életnagyságú arcképének márvány reliefje.

Kozma Erzsébet minden portréjából az egyén legjellegzetesebb, legmegkapóbb vonásai szólnak a szemlélőhöz. Olyan eredmény ez, amelynek eléréséhez nem elég a gyakorlott szobrász keze munkája, nem elég a biztos technikai tudás: erős és céltudatos agymunka gyümölcse ez. A mi szobrászunk behatóan, szeretettel foglalkozik minden egyes modelljével, hogy felismerje annak testi és lelki sajátosságait, aprólékos gonddal merül el a legjelentéktelenebbnek látszó részletek tanulmányozásába, de csak azért, hogy megállapodott ízléssel, jártas kézzel válogassa ki e részletek tömegéből a jellemző, a megörökítésre érdemes vonásokat, mellőzve mindent, ami művében zavaró vagy művészietlen hatású lehetne; analizál előbb, hogy tárgya teljes ismeretével végezhesse a művészi szintézis munkáját. Csak mikor képzeletében már formát öltött az alkotandó mű, lát hozzá a mintázáshoz. Ezért minden munkája több az egyszerű arcképnél: gondos tanulmányfő mindenik, a szó legbecsületesebb, legművészibb értelmében.

Szobrai anyagszerűek: a kő nem akarja a bronz, a bronz a márvány benyomását kelteni. Anatómiai biztonsággal kezelt széles síkjai a legszükségesebbet, a legfontosabbat mondják csak el. Ezzel éri el a művésznő azt az egyszerűséget, amely első tekintetre elárulja a hivatott szobrászt. Nagy gonddal ügyel rá, hogy munkája minden világításban megállja helyét. Művészi hitvallása, hogy a szobor az embert mentül nyugodtabb pillanatában kell hogy ábrázolja. Nem tartja szobrászi feladatnak, hogy a pillanat-fényképészszel versenyre kelve, mozgást örökítsen meg és ezt az elvét oly következetességgel viszi keresztül, hogy szembe állva a közfelfogással, minden portréját, még bájos gyermekarcképeit is, a közkedveltségű édeskés mosoly helyett komoly arckifejezéssel állítja elénk.

Komolyság, ez a szó jellemzi legjobban Kozma Erzsébet minden munkáját. Nem dicsérem érdemén felül, ha azt állítom, hogy eddigi alkotásai, tudása és nemes ambiciója legjobb szobrászaink sorába emelik.

TAKÁCH EDVÁRD

BLÁTHY OTTÓ TITUSZ
KOZMA ERZSÉBET MÁRVÁNYDOMBORMŰVE

TERRAKOTTA
KOZMA ERZSÉBET MŰVE

ZSÓFIA
KOZMA ERZSÉBET SZOBORMŰVE

GÉZA
KOZMA ERZSÉBET SZOBORMŰVE

STILKRITIKA ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet nem régi tudomány, mégis a fejlődés, az irányváltozások egész sorozatán ment keresztül. Amikor Winckelmann megalapította, tisztán esztétikai jellegű volt, a theoretikusan megállapított esztétikai normák példái gyanánt állították fel a művészet egyes eseményeit, azokat, amelyekre a megállapított séma ruházható volt. Amire a „Stille Einfalt" és „Edle Grösse" rá nem illett, azt kizárták a művészet birodalmából. Így maradt ki az antik és renaissance művészetet kivéve, s az egykorú klassicisták műveit leszámítva, minden a művészet történetéből. Természetes, hogy ez az irány nem lehetett állandó. Mihelyt a 19-ik században a történettudomány nekilendült, mihelyt a fejlődés gondolata általánosabban elterjedt, lehetetlen volt egész csomó művészeti terméknek a művészet történetéből való kizárása. Elvégre világos, hogy a középkorban az emberek a maguk templomaikat, képeiket, szobraikat épúgy művészeti termékeknek tartották, mint a görögök a magukét, vagy Winckelmannék az antikot. A fejlődés most két irányban indult meg, mindkettőben a fejlődő történetírással kapcsolatban. Az egyik az általános kultúrfejlődés keretébe illesztette be a művészet már ismeretes eseményeit, a másik újabb ténybeli adatok kifürkészését tartotta feladatának. Az első irány ideologiai művészettörténetnek nevezhető, Schnaase, Burckhardt, Grimm voltak a legkiválóbb mesterei, a másikból fejlődött ki a stílkritikai művészettörténet. Az ideologiai művészettörténetírásnak két nagy hibája volt, egyik, hogy a művészi események összefoglalását rendkivül csekély mennyiségű, s kritikailag meg nem rostált művészeti eseményanyaggal kísértette meg, a másik, hogy a művészeti termékeket egyáltalában nem tudta elfogulatlanúl tekinteni. Tanulásunk módjánál fogva s annál a körülménynél fogva, hogy állandóan fogalmakban szoktunk gondolkodni, a formákban való látást és gondolkodást aránylag nehezen tudjuk elsajátítani; sokkal nehezebb volt ez e kutatók számára, akik minden egyes kor sajátosságait a korba belekonstruált uralkodó eszmékből vezették le, s ezen előítélet alapján nézték a művészeti termékeket is. Ami a tartalmi elemekben analog elem feltalálható volt, azt szépen elregisztrálták, s ami a formákból nem illett bele a felállított keretbe, azt egyáltalában nem is látták meg.

Mihelyt a művészettörténeti kutatás másik módja, amelynek a célja új adatok felkutatása és az ismertek kritikai megrostálása volt, sok eredményt ért el, azonnal kiderült az ideologiai művészettörténet elégtelensége Egymásután kerültek elő adatok, amelyek az eddigi összefoglaló gondolatokat tarthatatlanokká tették, s amelyek végül ebben a módszerben való teljes hitet is megingatták. Annál jobban fejlődött ki ez a pozitiv módszer, mely ha összefoglalásokat nem is tudott adni, de nap-nap mellett gazdagította a művészettörténet anyagát. Ez az eljárás, amelyet egyszóval összefoglalva stílkritikai művészet-

történeti kutatásnak lehet nevezni, ma uralkodik Európában mindenütt, ezt tanítják az egyetemeken, műtörténeti intézetekben, s ezzel dolgoznak a kutatók a műtermékek előtt a helyszínén, az íróasztal mellett, könyvtárakban, s reprodukció gyűjteményekben.

Kétségtelen, hogy ennek a módszernek fényes eredményei voltak, hogy a műtermékekkel szemben való viselkedésünket teljesen megváltoztatta, hogy ezáltal a műtörténeti kutatást teljesen új alapokra helyezte, mindazonáltal nem tartjuk lehetségesnek, hogy a művészettörténet tudományos célját ezzel a módszerrel elérhetné. Mindez azonban bővebb kifejtésre és magyarázatra szorúl.

A stílkritikai művészettörténetnek eredetileg az volt a célja, hogy új anyagot hozzon a kutatás körébe, olyat, amelyik eddig ismeretlen volt, s ezt az anyagot az idő és hely szerint, ahonnan származott, lehető biztosan meghatározza. Mindenekelőtt kifejlesztette az okleveleknek művészettörténeti célokra való felhasználását, s ezáltal a műtörténeti kutatásnak föltétlenül biztos bázist adott, amelyet azelőtt a szájhagyományokra építő műtörténész meglehetősen nélkülözött. Ezáltal magamagának is szilárd talajt épített a lába alá, voltak hitelesen megállapított műtermékei, amelyeknek az eredetéhez kétség nem fért, s amelyekből kiindúlva más, oklevelekkel nem igazolható termékek eredetét is meg tudta állapítani. Ez természetesen nem történhetett úgy, hogy a műtermékek tartalmára helyezték a fősúlyt, hanem a formákat kellett analizálni és összehasonlítani. Nagyjában két irány uralkodott, az egyik, amelyik az összbenyomásból indúlt ki (Bode), a másik, amelyik egészen az elemi és a részletjegyeket vette alapúl (Morelli), a kettő egymással sokat és kérlelhetetlenül vitatkozott, míg végre kiderült, hogy a két módszer közül egyik sem számíthat kizárólagos használatra, hanem hogy a kettő egymást föltétlenül kell, hogy kiegészítse. Amióta ez a módszer egyetemeken és főkép múzeumokban és műkereskedésekben uralkodó lett, hihetetlen módon kifejlődött. A folytonos összehasonlítás az összbenyomástól kezdve egész a legfinomabb részletekig a látást rendkívül megélesítette, az eredményekben a nuanceok keresése viszont egész sereg új segélyforrást nyitott meg a stílkritika számára, a kosztümöket, felírások betűit, keretek ornamentumát, faragványokat, ikonográfiai részleteket. Ezek alapján úgy vélik, hogy meglehetős biztonságot értek el a stílkritikában. Egy-egy pillantással megállapítják az országot és a századot, amelyből a műtermék kikerült, analizis alapján az iskolát, s az időt, sőt magát a mester kezét is meg szokták mondani. Egész halom műterméknek állapították így meg helyét, idejét sőt szerzőjét is „megbízható pontossággal". A sikerek, amelyeket a módszer kezelői elérni véltek, elbizakodottakká tették őket. A pozitiv eredmények — szemben az ideologusok megbízhatatlan összefoglaló kísérleteivel — mind több munkást vontak a stílkritika körébe. Minél többen dolgoztak így, annál inkább lett világossá az ideologiai műtörténet tarthatatlansága, s annál erősebben merült fel a gondolat, hogy az egyetlen lehetséges pozitiv tudományos módszer a művészettörténetben a stílkritikai.

Amíg a kutatás az egyes adatok felkutatására helyezte a fősúlyt, addig a stílkritika tényleg pompás szolgálatot tett. Sok biztosnak látszó, még több elfogadható megállapításával az anyagot nagyon tágította, a formák folytonos összehasonlítása által, a stílanalizist, s a történeti tudományokban annyira nélkülözhetetlen összehasonlítási eljárást fejlesztette ki, a szemet rendkívül megélesítette, s a multak művészetével szemben az élvezetek egész csomó forrását nyitotta meg. Mikor azonban a rendkívül felhalmozott anyag összefoglalására került a sor, nem tudta többé a helyét megállani. Többféle okból.

A stílkritika sikere a régi művészet történetében érdekes körülményben gyökeredzik. A régi művészek céhekbe voltak organizálva, épúgy, mint egyéb mesterek, akikkel nagyjában és egészében egyenlő társadalmi helyzetűek voltak, műhelyekben dolgoztak, legényekkel, inasokkal, mint más mesteremberek. Az új művészgenerációk tanulása is e műhelyek keretén belül történt, nem művészeti iskolákban, akadémiákban, mint ma. Ennek alapján főkép a technikai elemekben, a műtermékek

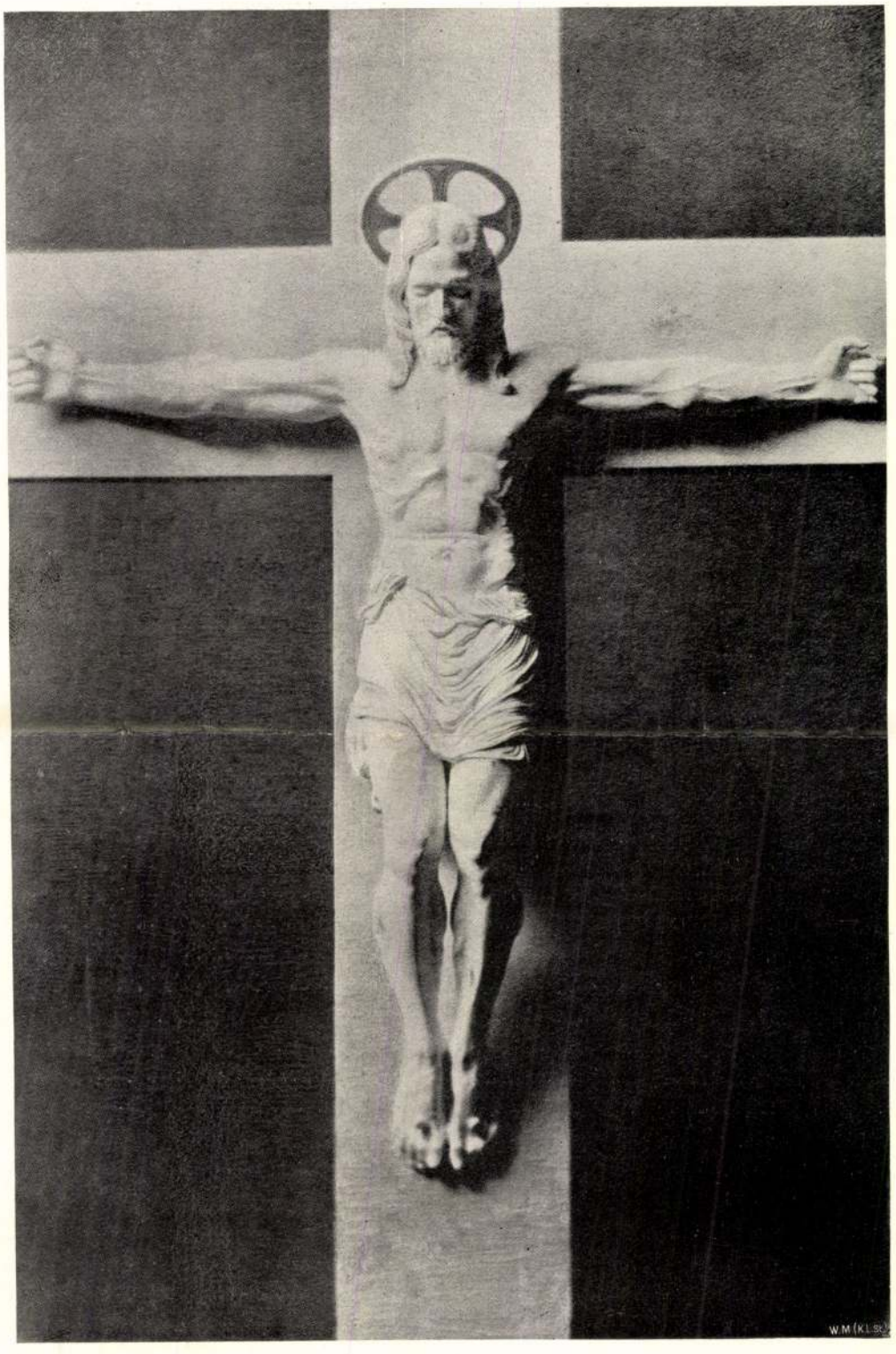

BRONZFESZÜLET GRÓF ZICHY JENŐ SÍREMLÉKÉN
KOZMA ERZSÉBET MŰVE

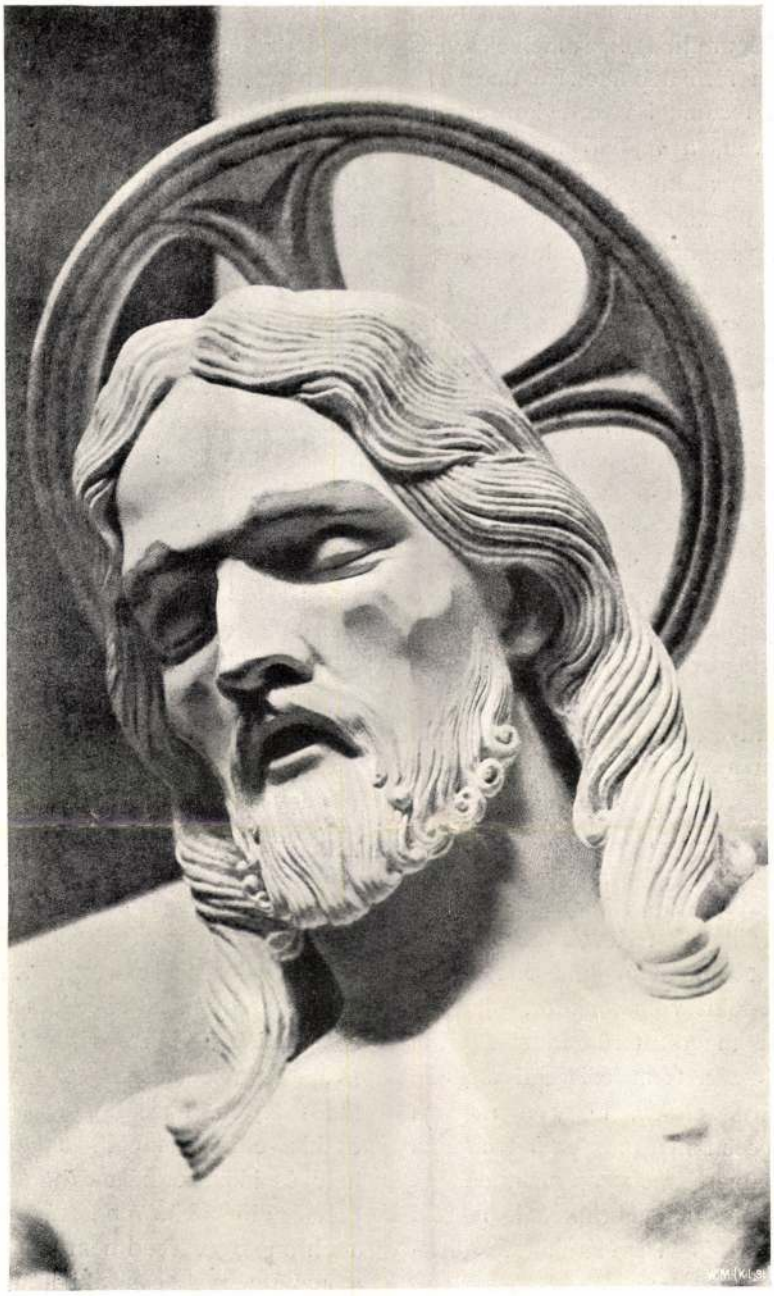

BRONZFESZÜLET GRÓF ZICHY JENŐ SÍREMLÉKÉN
RÉSZLET
KOZMA ERZSÉBET MŰVE

mesterségi részében bizonyos hagyományok, esetleg fogások uralkodtak, amelyek éles vizsgálat révén a formák változása dacára is, észrevehetők. A technikai rész e konservativ elemeivel szemben, a fejlődő formák csak lassan, nehézkesen alakulnak át, s ennek az átalakulásnak a folyamatát megkonstruálhatjuk az egyes fázisokból, amelyek viszont a változó formák analiziséből s ennek a technikával való egybevetéséből megállapíthatók. Mindez azonban csak addig áll, — ha ugyan tényleg oly megbízható ez az eredmény, mint amilyennek látták, ami még közelebbi vizsgálatra szorul, — amíg a művészet élete a fentjelzett céhkeretben mozog. Máskép áll azonban a dolog a modern művészettel szemben. A modern művészet fejlődése a céhek keretéből rég kinőtt, a művészek iskolázása egészen más alapokon nyugszik; amióta a világforgalom a legtávolabb fekvő népeket is kontaktusba hozta egymással, amióta az összes országok művészeti nézetei azonnal az egész világ köztulajdonává válnak, nem olyan egyszerű a művészek fejlődése, sokkal több hatásnak vannak kitéve, amelyek nemcsak hogy kívülállók számára nem férhetők hozzá, de sokszor a művész előtt, maga előtt sem öntudatosak. A vidékek területei sem a formákban, sem a tartalomban nincsenek egymástól elzárva, amint voltak akkor, mikor az egyes városok a maguk területével a többi városoktól izolált, zárt termelési rendszert képeztek. Hozzájárul ehhez, hogy a modern művészetben teljesen megszűntek a technikai hagyományok, amelyeknek az állandósága volt az alap, amire a stílkritikusok a régi művészetre vonatkozó vizsgálatukat felépítették. Az impresszionizmus, a folyton változó esetleges benyomások visszaadására való törekvés kizárja, hogy jól betanult, s állandóan egyformán használt technikával dolgozzék a művész, a pillanatnyi hangulatok a formák és technika megannyi szakadatlan változtatását kívánják meg, s ez lehetetlenné tesz pontosabb helyi és időbeli meghatározásokat, annál kevésbbé, mert a hatások folytonos kicserélődése, s a modern élet folytonos gyors, lüktető váltakozása, maga is lehetetlenné tesz minden kijegecesedést.

Innen van, hogy a stílkritikai módszer a modern művészet történetével szemben teljesen tehetetlen. Mindaddig, amíg mi magunk nem tekintettünk elég önbizalommal a mi művészetünk fejlődése elé, mindaddig a fogyatkozás nem tűnt fel élesen. Mihelyt azonban az érdeklődés homlokterébe kerültek a modern áramlatok, azonnal kiderült, hogy a stílkritikai megállapításokkal itt nem megyünk semmire sem, s ha mégis ezt a módszert alkalmazzuk, nem marad egyéb hátra, mint a régi művészetből átvett meghatározásokat és kifejezéseket, amelyeknek itt értelmük nem igen lehet, átvenni, s a frázisok tengerébe belefullasztani.

De a régi művészettörténetben sem olyan biztos a stílkritikai eljárás helyessége, ha egy kissé közelebbről nézzük a dolgot. Mindaddig, míg mást nem akarunk, mint ténymegállapításokat, addig elég megbízható. Nem olyan egyszerű azonban a dolog, ha ezen túl megyünk, s a művészet életének a fejlődésmenetét akarjuk megállapítani. Az indulópont az egyes művek. Ezeket kell chronologiai sorrendbe helyezni, s az így rendezett műtermékekből a változó formavilág egyes, egymásután következő fázisait megállapítani. Itt sok nehézség van. Mindenekelőtt a chronologiai rendezésnél magánál. Ez föltétele annak, hogy az egymásután keletkező formaváltozásokat „leolvassuk", viszont ez a rendezés maga nem lehetséges csak akkor, ha a fejlődés egyes fázisai már ismeretesek, mert csakis ennek alapján lehet azt a rengeteg hely és idő szerint meghatározatlan anyagot hely és idő szerint rendezni, ami nélkül viszont a chronologiai rend nem lehetséges. De ebből a nehézségből csak ki tudunk valahogyan gázolni. Vannak mindenütt okiratilag hiteles művek, amelyek alapján a többi megállapítások valahogy mégis csak lehetségesek. De nem szabad elfelednünk, hogy ezek az eredmények nagyon is hypothetikus értékűek, hogy igazán nélkülöznek minden abszolut szilárd bázist, hogy több-kevesebb megbízhatósággal empirikus indokok alapján hozzávetőleges bizonyítékokkal megállapított valószínű tények. Ezekből építjük fel a művészet fejlődésmenetét magát. Természetes, hogy ezen

KOZMA Gyöngyi grafikus

Külügyi szóvivői tájékoztató

Bős nem szigeteli el hazánkat

Román szavazókörzetek Magyarországon

A magyar kormány készen áll arra, hogy *akár Budapesten, akár Prágában haladéktalanul tárgyalásokat kezdjen a cseh és szlovák szövetségi kormány képviselőivel a bősi erőművel kapcsolatos szakmai bizottságok felállításáról.* Ezt a javaslatot tartalmazza az a levél, amelyet *Jeszenszky Géza* külügyminiszter intézett Csehszlovákia szövetségi külügyminiszteréhez. A dokumentumot *Herman János* külügyi szóvivő ismertette szokásos keddi sajtókonferenciáján.

A magyar diplomácia irányítója levelében emlékeztetett arra, hogy *Meciar* szlovák miniszterelnök budapesti látogatása alkalmával az a *közös álláspont* alakult ki, hogy szakmai bizottságok létrehozását kezdeményezik a *hágai Nemzetközi Bíróság* előtti közös fellépés ügyében, illetve a vízlépcső ökológiai vonzatainak elemzésére. Ez utóbbi testület munkájába bekapcsolódnának az *Európai Közösség* szakértői is.

Kérdésekre válaszolva Herman János elmondta: a levelet azért címezték a *szövetségi külügyminiszterhez,* mert *de jure* ő a magyar diplomácia partnere. Ezzel együtt a tárgyalásokat szorgalmazó levelet a külügyminiszter megküldte szlovák partnerének is. A szóvivő nem osztotta azokat a vélekedéseket, miszerint a vízlépcső ügyében Magyarország elszigetelődne a nemzetközi színtéren. Ezzel szemben inkább az tapasztalható, hogy *a nemzetközi közvélemény igyekszik távol tartani magát az ügytől.*

A bejelentések sorában elhangzott, hogy *Antall József* miniszterelnök meghívására szeptember 23-án hivatalos látogatásra Magyarországra érkezik *Hanna Suchocka* lengyel miniszterelnök asszony.

Október 1-jén megnyitja kapuit *Bukarestben* a *Magyar Kulturális Központ.* Ebből az alkalomból a román fővárosba látogat *Andrásfalvy Bertalan* kultuszminiszter. Október 8-án pedig Budapesten nyílik meg a *Román Kulturális Központ.*

A közelgő romániai általános választások kapcsán a szóvivő beszámolt arról, hogy a román fél *szóbeli jegyzékben* kérte Budapest hozzájárulását szavazókörzetek kialakításához Magyarországon. A *magyar Külügyminisztérium* egyetértett azzal, hogy szavazókörzeteket állítsanak fel *Budapesten, Békéscsabán, Nyíregyházán, Pécsett,* sőt javasolta, hogy *Debrecenben* és *Gyulán* is voksolhassanak a Magyarországon tartózkodó román állampolgárok.

Jeszenszky Géza külügyminiszter szeptember 20-án *New Yorkba* utazik, ahol részt vesz az ENSZ-közgyűlés 47. ülésszakán. A magyar diplomácia irányítója *kétoldalú tárgyalásokat* is lebonyolít.

A szóvivő kitért arra is: a Nyugat-európai Unió (WEU) és a NATO a közelmúltban egyaránt készségét fejezte ki, hogy tevékeny támogatást nyújtson az ENSZ számára a Bosznia-Hercegovinában található nehézfegyverek ellenőrzéséhez, illetve a segélyszállító konvojok védelméhez. Magyarország *üdvözli a NATO és a WEU határozatait,* és a *Biztonsági Tanács* tagjaként is aktívan támogatja, hogy az ENSZ terjessze ki tevékenységét az említett területekre.

A magyar külügyminiszter levelet intézett *John Major* brit miniszterelnökhöz és *Butrosz Gáli* ENSZ-főtitkárhoz. A dokumentumok leszögezik, hogy *Magyarország különlegesen nagy jelentőséget tulajdonít a genfi Jugoszlávia-konferenciának.* Budapest álláspontja szerint kiemelt figyelmet érdemel *a kisebbségek helyzetének rendezése.* Emellett Magyarország szorgalmazza, hogy *a szerb csapatok nehézfegyverzetét vonják ENSZ-ellenőrzés alá, és tiltsák be a katonai repüléseket Bosznia felett.*

(MTI)

Munkatársunk telefonjelentése Dél-Afrikából

Újabb botrány előszele

Ciskei állam fővárosában, Bishóban nem folytatódott a múlt hét eleji vérfürdő. Reményeink szerint a tüntetési statisztikák lezárhatóak; 29 halott, 200 sebesült. Ám a drámai események nem értek véget. Most minden egyértelműen attól függ, hogy *sikerül-e leülnie egy tárgyalóasztalhoz De Klerknek, Dél-Afrika államelnökének és Nelson Mandelának, az ANC (Afrikai Nemzeti Kongresszus) vezetőjének.* Ha nem lesz megállapodás, a bejelentések szerint *hasonló tüntetés várható* Johannesburg közelében.

Csak remélni lehet, hogy sikerül tárgyalások útján elrendezni a gondokat. A magamfajta európai ember nehezen érti meg a történteket. Csak azt érzékeli, hogy *pattanásig feszült a helyzet, bármi bekövetkezhet.* Ehhez képest mintha nagyon is nyugodtak lennének az előkészítő tárgyalások.

A televízióban leült egymással vitatkozni a dél-afrikai kormány egyik minisztere és az ANC főtitkára. Amiben egyetértettek, az az, hogy a párbeszéd sok mindent megoldhat, s a legfontosabb: *a politikai gyilkosságok és a tömegmészárlások megfékezése.*

Nyilvánosságra hozták azt a levelezést is, amelyet De Klerk és Mandela folytatott még a tüntetés előtt. A várható véres eseményektől *óvtak* mindketten.

Bár *Oupa Gqozo,* Ciskei tábornok-államfője szorult helyzetben van, a jelek szerint mégsem enged. Pedig a dél-afrikai kormány is egyértelművé tette: *titkosszolgálatának ellenőrzését át kell engednie neki, csak ebben az esetben maradhat meg pozíciójában.* Gqozo még kapott haladékot, hogy a titkosszolgálatát illetően döntsön, ha nem teszi meg, valószínűleg elbukik, elszigetelődik. Hiszen a dél-afrikai kormány pénzügyileg megszorongathatja, akár 80 százalékkal is csökkentheti ez a költségvetést.

Bishóban az elmúlt napokban mindazok házát felgyújtották, akik részt vettek a lövöldözésben. A rendőrök házról házra járnak, a kétes elemeket összegyűjtik.

Winnie Mandela vizsgálata eközben folytatódik. Az elnök feleségét az ANC-ben betöltött valamennyi pozíciójától megfosztották. S közben keresik a 400 ezer randot. Egyes vélemények szerint Winnie Mandela mindezek ellenére még mindig népszerű, s felmerült annak a lehetősége is, hogy *önálló pártot alapít.*

Egyébként újabb eltűnt dollárok után nyomoznak. Ezúttal Amerikában. 1990 júniusában Nelson Mandela a róla elnevezett apartheidellenes alapítványnak adományokat gyűjtött. Az egyik jótékonysági parti fővédnöke a színész *Robert de Niro* volt. Az itteni *Sunday Times* értesülése szerint a vacsora részvevői fejenként 2500 dollárt fizettek. Mandela részt vett más eseményeken is, egyes vélemények szerint *több millió dollárnak kellett volna összegyűlnie. Madonna* és más sztárok is beszálltak a pénzgyűjtésbe, jelentős volt a visszhang, most legalább annyira kíváncsiak rá: *mi lett a dollármilliók sorsa?* Az alapítványnak 15 hónapja kellett volna elszámolnia, de ez nem történt meg. Most elkezdték a vizsgálatot *Elkelne egy kis friss levegő az itteni politikában ...*

Riskó Géza

Koszovó koncentrikus körei

Temetni megyünk Koszovóba, nem dicsérni, de ha temetni tudnánk, már dicsérhetnénk is. Mert Koszovóban az albánokat szerbektől, illetve a szerbeket albánoktól elválasztó nacionalista gyűlölködést kellene mélyre ásott sírba helyezni — örökre. Ezt mondom a telefonba, hogy a koszovói „főváros", Pristina szélén, a legerősebb albán párt székházában valaki furcsa dolgot válaszoljon erre.

Koncentrikus körökről beszél egy gimnáziumi tanárember, akinek immár másfél éve nincs állása, mert nem hajlandó a szerb tannyelvű oktatásban részt venni. A tanár úr arra kér, hogy nevét ne írjam le, mert már abból is éppen elég baja származhat, hogy a gondosan lehallgatott vonalon keresztül magyar újságíróval társalog. De visszatérve a koncentrikus körökre: azt mondja a sípoló vonalba a matematikatanár, hogy az egész világ koncentrikus körökből áll össze.

Ahogy közeledünk Koszovó, az egykori jugoszláv autonóm tartomány felé, amely mára szigorú szerb uralom alá került, úgy szűkülnek a körök. Pristinát például már egészen aprócska kör szorongatja, zárja el a külvilágtól. S ahogy az ember a középpont felé halad, úgy találkozik egyre több katonával, rendőrrel. Mert a szerbek félnek Koszovótól, félnek az itt élő albánoktól, félnek a tavaszi (Belgrád által törvénytelennek ítélt) helyi választás elsöprő albán győzelmet hozott eredményétől.

A szerbek mindentől félnek, s ezért bújnak páncélozott járműveikbe. De mi ne féljünk, ha már egyszer úgy döntöttünk, hogy Koszovóig utazunk, mert olvasóinknak a valóságról akarunk írni. Arról a valóságról, ami most puskaporos hordóként emlegeti Koszovót, s általában az albánkérdést. Ugyan ki törődik ma Európában az albánokkal?! De ki vette annak idején komolyan a szerb—horvát konfliktust? Ki hitte el később, hogy Bosznia lángolni fog? És ki gondolkodik azon, hogy a koszovói domínó eldőlésével, nem túlzás, tombolásba kezdhet az igazi balkáni vihar. Amely már nem kímélné Görögországot, Albániát és Macedóniát. Talán minket sem.

De ne féljünk, mondja a tanár úr, inkább jelentkezzünk be a szerb hatóságoknál is. Bejelentkezem telefonon. A tájékoztatási irodában percekbe telik, amíg találnak egy angolul beszélő férfit, aki cseppet sem örül utazási szándékunknak. Koszovón nincs semmi látnivaló, errefelé rendkívüli állapotok uralkodnak, ordítja. (Rossz a vonal.) Semmi szükség arra, hogy újságírókra, ráadásul magyar újságírókra is vigyázzanak! Majd mi vigyázunk magunkra, mondom a mérges embernek, aki a beszélgetést befejezettnek nyilvánítva, köszönés nélkül lecsapja a kagylót. Így hát bejelentkeztünk a szerb hatóságoknál is ...

Ennek az írásnak a tetején ott állhatna a cím: a Népszava munkatársai jelentik a határról. Mert amikor a korán kelő olvasó ma reggel kezébe veszi az újságot, munkatársaimmal már úton vagyunk dél felé — átléptünk az első koncentrikus körön. S ha sikerül, beszámolunk róla, meddig jutottunk, mit láttunk-hallottunk, mit engedtek látni és hallani.

Koszovó messze van. De a tanár úr vár minket. Igaz, az illetékes úr a pokolba kíván látatlanul is. Nem számít. Hiszen temetni megyünk, nem dicsérni.

Szerdahelyi Csaba

NAPRÓL NAPRA

Garzó Ferenc

Ki lehet próféta saját Földgolyóján?

„Nem akarunk oktató nemzet lenni. Az a tapasztalat, hogy aki egyszer kioktatja a másikat, azt előbb-utóbb visszaoktatják." Ezeket a szavakat a nyolcvanas évek első felében mondta egy pártállami funkcionárius a kötetlennek számító, amolyan „összekacsintós" intim előadáson. Oly korban éltünk akkor, amikor a terem hallgatóságában fel sem merült a kétség: a szocialista táboron belül mi vagyunk *a „legokosabbak".* Hiszen *Ceausescu* mesebelien gonosz despotizmusához és a *csernyenkói* Szovjetunió makacs lomhaságához képest mi már régóta otthonosan mozogtunk a világ fórumain, viszonylag megfizethető árukkal voltak tele közértjeink, Rubik-kockánk már a világ minden táján dicsérte a magyar alkotó fantáziát.

Nyugaton már akkor is mi voltunk a szocialista tábor *bezzeggyerekei;* így van ez most is: úgy vélik, hogy Magyarország éppen akkori előnyét kihasználva tart most előbbre a piacgazdaság (demokrácia meg miegymás) útján, a környező államokat pedig állítólag legalább egy lóhosszal hagytuk magunk mögött a „politikai kultúra" versenyében ... S hogy közvéleményünkben is van egyfajta magyar *„kultúrfölényérzet",* az kiderült a *Hőmérő* című tévéműsor vasárnapi adásából is. A résztvevők viszont — kormánypárti és ellenzéki politikusok — kellemes meglepetésemre egyetértettek abban, hogy most, *ebben a puskaporoshordó-légkörben tartózkodnunk kell mindenfajta melldöngetéstől, hencegéstől, szomszédokat irritáló kérkedéstől.*

Valóban, ez már nem az az egyszerű(bb)nek látszó pártállami korszak. A fölényes elmének Budapesten is el kell ismernie vereségét. Aki eddig azt hitte, hogy a rendszerváltás után elegendő a külpolitikában holmi „tisztességre", okos meggyőzésre, erkölcsös „magyarságra" hagyatkozni, rá kellett jönnie, hogy szavait félreértik Bukarestben, Pozsonyban, de még Bonnban is, ha nem vigyáz.

Volt is mit helyreigazítani az említett műsorban. Az utóbbi időben komoly kormánytényezők borzolták a környező országok vezetőinek idegeit azzal, hogy kijelentették: mi „megvédjük" a határon túli magyarságot is; kevés mentséget jelentett, hogy a szavak szerzője nem egészen úgy gondolta, ahogy mondta. Ellenzéki körökből többször is felhangzott a bírálat, miszerint ebben a helyzetben *életveszélyes* dolog akár csak megemlíteni a trianoni határokat; mint ahogy az is bumerángként üt vissza, ha éppen a romániai választási kampány idején adunk tanácsokat itthonról az ottani magyar szervezeteknek. És sokan joggal gondolják: nem túl okos diplomáciai taktika, ha a magyar fél kijelenti, hogy a Szlovákiához fűződő kapcsolat javításának feltétele a magyar kisebbségekkel való bánásmód. Egy szó mint száz: *ügyetlenséggel* és *nagyképűséggel* is lehet akaratlanul hergelni azokat, akikkel éppen ellenkezőleg, jószomszédi viszonyra törekednénk. Az utólagos magyarázkodás persze sokat veszít a hiteléből, ha a kormánypárt még mindig megtűri soraiban a szélsőséges uszítást ...

A nagy változás után tehát jobb, ha az ember — legyen kormánypárti vagy ellenzéki — nemcsak szavaiban, de gondolataiban is *szerényebbre* vált. Mert, ha igaz volna is, hogy a magyar vezetés okosabb a térség többi államáénál, akkor emlékezni kellene *Pelé,* a híres brazil labdarúgó egykori intésére az ifjú *Maradónához: „Lehetsz te a legjobb labdarúgó; de abban a pillanatban, hogy ezt el is hiszed magadról, máris megszűntél a legjobbnak lenni!"*

Be kell nyíltan vallani: nem tudjuk még a helyes megoldást, de keressük. A pillanatnyi tudatzavar nem szégyen, hanem az átmeneti történelmi időszakok természetes velejárója! Ami a mi térségünkben történik, az most a nyugati világot legalább olyan zavarba ejti, mint bennünket, a közvetlenül érintetteket. Az Európai Közösség például képtelen volt idejekorán egyértelmű álláspontot kikerekíteni Jugoszlávia ügyében. A Keletről érkező menekültek tömegei pedig addig roppant szépen hangzó értékrendet („emberi jogok", szolidaritás stb.) fosztottak meg egyik pillanatról a másikra valóságos tartalmától. Kiderült, hogy sem a nyugat- sem a keletnémetek *„nem ilyen lovat"* akartak az egyesítéssel. Az Egyesült Államok és nyugati szövetségesei ezenkívül kénytelenek egyre inkább beismerni: sem Kelet-Európában, sem a világ más térségében *nem lehet már a régi „hatalmi egyensúlyra" törekvő politikát folytatni.*

Az okosságok és tehetetlenségek zűrzavara uralkodik tehát földrészünk „fejlettebbik" felén is. A nyolcvanas években például az olasz sajtó nemegyszer ostorozta Washingtont: miért nem bízza a nyugati szövetségesekre földközi-tengeri érdekeinek védelmét? Hiszen ők (a nyugat-európaiak) jobban ismerik az ottani valóságot, a helyi erőviszonyokat! A jugoszláv válság azután megmutatta, hogy ők sem ismerik jobban, hiába kaptak azóta nagyobb mozgási lehetőséget tengerentúli nagytestvérüktől. Az egykori kioktatás után most a valóság „oktatott vissza".

Van, aki úgy gondolja, hogy ilyen körülmények között a dánok bizonyultak a legbölcsebbnek: az európai unió tervét tartalmazó maastrichti egyezményt népszavazáson utasították el. *Andersen* földjén a lakosság nagyobbik része úgy gondolta: várjunk még a nagy európai egyesüléssel, legalább addig, amíg felfogjuk, mi is történik kontinensünk keleti felén! Mások viszont épp ezt tartják butaságnak, azt vallva, hogy most kellene csak meggyorsítani igazán az európai integráció folyamatát! Ráadásul az olaszok saját szövetségükön belül félnek a túlzott német befolyástól, és éppen a maastrichti szerződésben látják a németek megfékezésének egyetlen biztosítékát.

Igaz, az iparosodott világban ezekről a féltékenységekről lehet bátran beszélni, egy újságcikket egyetlen szomszédos ország sem tekint *„nyílt hadüzenetnek".* Míg nálunk a külpolitikának valóban inkább a *napi taktikára* kell összpontosítania figyelmét, s objektív módon kell kerülnie a „küldetéstudat" mindenféle megnyilvánulását, kínosan vigyázva arra, hogy mit mond, addig Nyugaton éppen azt kérik számon a vezető politikusoktól, hogy csak a gyakorlati politikával, a taktikával törődtek eddig, s elmulasztották a nagy európai „misszió" gondolatát propagálni a lakosság körében.

A kétségeknek, bizonytalanságoknak is megvan tehát a maga — térséghez kötött — kultúrája. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy e „megkergült" világban bárki legfeljebb szebb lehet a másiknál, csak okosabb nem. Mostantól fogva *csak kollektív, „egyeztetett" bölcsesség* létezhet a planétán. Ezt viszont nem lehet megteremteni a nemzeti és pártpolitikai kevélységek feladása nélkül, sem Keleten, sem Nyugaton. Hiszen új közmondást alakít most a történelem, amely így hangzik: *„Senki sem lehet (egymagában) próféta saját Földgolyóján."*

Lakás is kapható kárpótlási jegyért

(Folytatás az 1. oldalról)

A kárpótlási törvény *kötelezővé teszi* a jegyek elfogadását abban az esetben, ha *saját jogon* kapták azok, akik lakásvásárlásra akarják fordítani. Másoktól összevásárolt, rokonoktól elkért kárpótlási jegyek nem kötelezik az önkormányzatokat. A lakás megvásárlására elsősorban a *bent lakók* jogosultak. De ha ezzel nem kívánnak élni, abban az esetben a többi külső érdeklődővel szemben *elővásárlási jog* illeti meg a volt tulajdonost, aki kárpótlási jeggyel is fizethet.

Kiss Imréné tapasztalatai szerint ma az a jellemző, ahogy a törvényben előírt esetekben lehet a jeggyel fizetni: saját jogon szerzett értékpapírral saját lakásért. Az önkormányzatoknak azonban van módjuk arra, hogy ennél *szélesebb körben is* elfogadják az értékpapírokat.

Információink szerint a kerületek *eltérő* szabályozással élnek. A XIII. kerületben például lehetőséget adnak arra, hogy korábban megvett lakás *törlesztőrészletét vagy hátralékát is* kárpótlási jeggyel egyenlítsék ki. A XII. kerületben most készül az az előterjesztés, amely a részletes szabályozást tartalmazza majd. Addig a törvény alapesetei szerint járnak el: saját jogon szerzett kötvényt fogadnak el a törvény hatálybalépése, 1991. július 11-e után értékesített otthonokért. *Dr. Endresz Katalin,* az ingatlanértékesítési iroda vezetője szerint várható, hogy a testület ennél *szélesebb* lehetőségeket szavaz majd meg az elkövetkezendő hetekben. A döntés attól függ, hogy *maga a kötvény mire használható.* Minél *nagyobb* körben lehet vele fizetni a gazdaság különböző területein, annál valószínűbb, hogy *szélesítik* a kárpótlási jeggyel való fizetési lehetőségeket a lakosság számára is.

Jóllehet a kárpótlási jegyet a piac nem ismeri el névértéken, az önkormányzatoknak mégis így, vagyis *a kamatokkal megnövelve kell beszámítaniuk a vásárláskor.* A FIK is névértéken veszi át és továbbítja a kerületekhez. Ez *jó a lakónak.* Van köztük olyan, aki a vételár nyolcvan százalékát kárpótlási jeggyel fizette ki. *Hátrányos viszont az önkormányzatoknak,* mivel az értékpapírok felhasználási módja ma meglehetősen szűkös. Egyik lehetőségként földterületet vásárolhatnak az önkormányzatok, de mivel licitálniuk nem szabad, nem sok eséllyel indulnak. Hasonlóan problémákkal jár a kárpótlási jegyek felhasználása a privatizációban is. A XIII. kerületi alpolgármester korábban azt nyilatkozta, hogy *kisebbségi* tulajdont vásárolni nem járható út, hiszen a köz vagyonát csak olyan vállalkozásba viszik be, amelyben *döntési* joguk van. A XII. kerületben ezt optimistábban látják, mondván: *a kisebbségi tulajdon is tulajdon, a papírnál többet ér.* A kárpótlási jegyek *befektetési módjáról* azonban még ebben a kerületben sincs döntés.

N. A.

ORSZÁGGYŰLÉSI KRÓNIKA

Az Országgyűlés tegnapi plenáris ülésén foglalkozott a jövő évi költségvetés irányelveivel, a társadalombiztosítási alap és a tavalyi költségvetés zárszámadásával, az emberi jogokról és az alapvető szabadságokról szóló egyezmény megerősítésére vonatkozó határozati javaslattal. Napirend előtt többek között Török Ferenc (SZDSZ) tette szóvá, hogy a kormány egy éve képtelen érdemi választ adni interpellációjára, és ezzel a magatartásával semmibe veszi a parlament munkáját. Az ügyrendi bizottság a plenáris ülés közben megtartott tanácskozásán elutasította azt a szabaddemokrata javaslatot, hogy a T. Ház ma szavazzon a kormány kéthéves tevékenységéről szóló beszámoló elfogadásáról. A parlament mentelmi ügyben is döntött, bár Torgyán József rágalmazásért feljelentette Szabó Lajos képviselőtársát, mentelmi jogát nem függesztették fel.

Egy éve nem válaszol a kormány

Miközben a kormány rendre mások szemére hányja, hogy nem tartják be a törvényes előírásokat, „fittyet hány" azokra a figyelmeztetésekre, melyek szerint magának a kormánynak és a koalíciónak is be kell tartania a törvényeket. *Török Ferenc* szabaddemokrata képviselő például *egy éve vár arra, hogy a kormánytól hiteles választ kapjon interpellációjára, amely azt firtatta: ha a kormány nem tartja be akár törvényben foglalt törvénybenyújtási kötelezettségét, ezért ki a felelős, és a miniszterelnök mit kíván tenni a további, ilyen jellegű jogszabálysértések megakadályozására.* Mivel akkor a plénum a választ elutasította, az alkotmányügyi bizottság feladata *állást foglalni.* Ám ez *mind a mai napig nem sikerült,* mert a bizottság ülésein vagy nem vettek részt a kormány képviselői, vagy olyanok voltak ott, akik — például a Belügyminisztérium, illetve a Népjóléti Minisztérium szakemberei — nem voltak jogosultak a válaszadásra, esetleg nem is tudták, miről van szó.

Török Ferencnek a hosszas huzavona után elfogyott a türelme, s tegnap napirend előtti felszólalásában bírálta a kormányt, elsősorban a Miniszterelnöki Hivatal magatartását, amely *szerinte már a parlament munkáját akadályozza.* Mint mondotta: az interpelláció elhangzása óta sorozatosan fordul elő, hogy *a kormány mellőzi a törvényi előírásokat, de ennek a magatartásnak semmiféle következménye nincs.* Holott csak olyan kormánynak van erkölcsi alapja a törvények betartását követelni, amely maga is megfelel ennek a követelménynek — hangsúlyozta. Egyébként csak nemtörődömségről, cinizmusról vagy felelőtlenségről lehet beszélni. Ha viszont maga a miniszterelnök nem is tud arról, hogy képviseletében munkatársai ilyen mulasztások sorozatát követik el, akkor reméli, hogy most végre intézkedik azokkal szemben, akik az ő és a kormány tekintélyét járatják le az Országgyűlés és a közvélemény előtt, hiszen ez már a parlament munkájának semmibevétele — jelentette ki Török Ferenc.

Interpellációk

„A méltatlanság egységes rendszere"

Az interpellációk és kérdések sorában *Speidl Zoltán* MDF-es képviselő azt firtatta: mit kíván tenni a kormány annak érdekében, hogy *megszűnjék a nyugdíjas diplomás és nyugdíjas diplomás közötti különbségtétel.* Ugyanis, akik most mennek nyugdíjba, azok szolgálati éveibe *beszámítják* az egyetemek, főiskolák nappali tagozatain töltött éveket, míg a korábban nyugdíjba vonultakat ez a kedvezmény *nem illeti meg. Pusztai Erzsébet* népjóléti államtitkár közölte: a hosszú távú egységes nyugdíjrendszer kialakításában, a nyugdíjemelések és a járulékfizetések módszerének meghatározásakor lehet visszatérni erre a kérdésre.

Schiffer János szocialista képviselő a volt nemzeti és antifasiszta ellenállók erkölcsi és anyagi elismerése érdekében interpellált. Mint mondta: a parlamenti képviselők nagy többsége korábban egyetértett elismerésük egységes rendszerének kialakításával, ugyanakkor a nemzeti gondozásról elfogadott törvény már megszüntette a kormánynak ezt a kötelezettségét, s *politikai megfontolásból megszűnt a volt antifasiszta ellenállók nagy részének nyugdíjpótléka, és ma azok sem kaphatnak elismerést, akik tevékenységét az előző rendszer sem ismerte el.*

Pusztai Erzsébet válaszában — amelyet a képviselővel ellentétben a plénum elfogadott — a nemzeti gondozásról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor elhangzott államtitkári expozé több részletét idézte annak indoklására, hogy miért nem részesülnek ezután sem a volt antifasiszta ellenállók anyagi elismerésben. Kijelentette: *a nemzet és a demokrácia érdekében végzett ellenállótevékenység nem feltétlenül jutalmazandó pénzzel.* Végül megkérdezte: a képviselő feledékenységből hagyta ki interpellációjából *az antikommunista ellenállókat* vagy netán az éppen bírált kirekesztő, a differenciált megközelítést nélkülöző gondolkodás eredményeként? Schiffer János megítélése szerint *a kormány és a koalíció jóvoltából a méltatlanság egységes rendszerét sikerült kialakítani.*

Szocialista vélemény a költségvetésről

A tavalyi hibákat készülnek elkövetni

A parlamenti ebédszünetben sajtótájékoztatót tartott a *Magyar Szocialista Párt,* amelynek nevében *Békesi László* mondott véleményt a napirenden lévő költségvetési törvényjavaslatokról.

A képviselő szerint szoros összefüggés van a *tavalyi* költségvetés teljesítése és a *jövő évi* irányelvek között. A legszembetűnőbb, hogy a kormány ismét *azonos hibákat* akar elkövetni. Súlyos hiba, hogy az *egyensúly javulása,* amelyről a Pénzügyminisztérium folyamatosan *győzelmi jelentéseket* ad ki, *nem a teljesítmények növekedéséből adódik, hanem a recesszióból.* Az MSZP szakértői úgy látják, hogy a keleti piacok visszaszerzése nélkül nem indulhat be a gazdasági fellendülés. Az is tetten érhető, hogy a költségvetésben a *csökkenő bevételek* nem párosulnak a *kiadások lefaragásával,* s ennek az a legfőbb oka, hogy *késik az államháztartás reformja.*

Mutatja a pénzügyi irányítás *kapkodását,* hogy olyan módon bocsátja ki a *kincstárjegyeket,* hogy az azokból befolyó minden 1 forintból csak *60 fillért* tud felhasználni, a többit a jutalékokra, a költségekre s a kamatokra kénytelen kifizetni. Ezeket az értékpapírokat a kormány *parlamenti felhatalmazás nélkül* hozza forgalomba.

A jelenlegi helyzetben a szocialisták megítélése szerint *nem időszerű a kormány lemondását követelni,* de azt igen, hogy tartsák be a játékszabályokat. Ne állítsák azt például, hogy a jövő évre tervezett 0—3 százalék közötti nemzetijövedelem-emelkedés *valamiféle növekedés* lenne, hiszen ezt minden gazdaságilag fejlett országban *stagnálásként* értékelik a szakemberek.

Békesi László szerint két lényeges eleme van a jövő évi költségvetésnek. Az egyik a *magas hiány,* amelynek betartására semmilyen garanciát nem tud adni a kormány. A másik, hogy bevételeit ismét az *adók emelésével* akarja növelni. A *kétkulcsos áfa bevezetésével* a szocialisták *nem értenek egyet,* ezért azt javasolják, hogy erre *két lépésben* kerüljön sor. Jövőre maradjon fenn a 0 és a 25 százalékos kulcs, de *szűnjön meg a 15 százalékos áfa.* Ez ugyan kisebb bevételhez juttatja a költségvetést, ám az így kieső pénzt a *kiadások lefaragásával* elő lehet teremteni.

Visszavonják-e a Göncz elleni nyilatkozatot?

Úgy tűnik, *Palotás János* független képviselőnek módja lesz mind a hatvan „patronját" elsütni, a kormány, illetve az Országgyűlés alkotmányos jogkörének gyakorlását bírálni, mert *a koalíció még hosszú ideig nem vonja vissza a köztársasági elnök alkotmányos jogkörének gyakorlásával foglalkozó, a Göncz Árpádot elítélő nyilatkozatát.* Igaz, *Kónya Imre,* az MDF frakcióvezetője még a nyári szünet vége előtt nyilvánosan bejelentette, hogy javasolja frakciójának és koalíciós partnereinek e nyilatkozat visszavonását, ám a javaslatot azóta sem terjesztette elő. Sőt nemrégiben egy napirend előtti vitában kijelentette: akkor teszi ezt meg, ha „eljön az ideje". Információink szerint *azért nem terjesztette javaslatát az MDF és a másik két társfrakció elé, mert a koalíciós képviselők körében nagy felháborodást váltott ki Kónya Imre előzetes bejelentése. A többség úgy ítéli meg, hogy a nyilatkozat visszavonása indokolatlan meghátrálás lenne.* A „ha eljön az ideje" kifejezés pedig egyesek szerint a médiatörvény elfogadására vonatkozhatott, ám nem bíznak abban, hogy e törvény megszületik, szerintük az ellenzék magatartása hiúsíthatja meg a törvény elfogadását.

Négy jelölt egy képviselői helyre

Az MSZP-frakció Kiss Pétert támogatja

A Szocialista Párt országos választmánya szeptember 26-án dönt arról: kié lesz a közelmúltban lemondott országos listás képviselő, *Kovács Jenő* mandátuma? Információink szerint négy lehetséges utódot emlegetnek pártkörökben: *Kiss Pétert,* a Baloldali Ifjúsági Társulás elnökét, *Vankó Magdolnát,* a párt hívőtagozatának országos ügyvivőjét, *Vargáné Kerékgyártó Ildikót,* a munkástagozat vezetőjét és *Monostori Ildikót.* Kiss Péter és Vankó Magdolna már korábban is szóba került, sőt ők kapták a legtöbb szavazatot *Péli Tamás* után, aki *Nagy Attila,* nemrégiben elhunyt országos listás képviselő helyét foglalhatta el a szocialisták parlamenti frakciójában. Mint megtudtuk: *a képviselőcsoport Kiss Pétert támogatja, ám a párton belül jó néhányan inkább Vargáné Kerékgyártó Ildikót látnák szívesebben a parlamenti padsorokban,* mondván: erősíteni kell az Országgyűlésben a munkások képviseletét. Mások szerint viszont az sem elképzelhetetlen, hogy a munkástagozat vezetője nem vállalja a képviselőséget.

A 28. mentelmi ügy

Az Országgyűlés fennállásának két éve alatt a 28. mentelmi ügyet tárgyalta tegnap. Ezúttal *Szabó Lajos* (37-ek) ügyében döntött a T. Ház. Szabó Lajost a Szegedi Városi Bíróságon jelentette fel *Torgyán József,* az FKGP elnöke, rágalmazás miatt. Szabó ugyanis az idén márciusban egy hódmezővásárhelyi rendkívüli megyei választmányi ülésen *hazugnak, felelőtlennek, szélhámosnak nevezte Torgyánt,* és ezt a helyi lap közölte. A parlament *nem függesztette fel Szabó Lajos mentelmi jogát.*

A parlamentből tudósítottak: Csoknyay Edit és Furucz Zoltán

Nem kötelező évente beszámolni

Tardos Márton, az SZDSZ frakcióvezetője levélben fordult *Szabad György* házelnökhöz, hogy a házszabály előírásai alapján a vita végén szavazzon a kormány beszámolójáról a T. Ház. *Az ügyrendi bizottság tegnap hosszas jogértelmezési polémia után úgy foglalt állást, hogy a kormánybeszámolóról a parlament nem köteles határozni, tehát ma este nem lesz szavazás.*

Az SZDSZ frakcióvezetőjének *véleménye szerint a kormánynak évente kellene beszámolnia* tevékenységéről, tudomása szerint ezt írja elő a házszabály, de legalábbis számára ez jelenti a rendszerességet, nem pedig a kétévenkénti beszámoló. *Soltész István* főtitkártól megtudtuk: *sem az alkotmány, sem a házszabály nem tartalmazza az évenkéti beszámolási kötelezettséget.* A kormánynak évente konkrét gazdasági és pénzügyi témákról kell csupán számot adnia. Ilyen például a költségvetés, az államháztartás ügyei vagy az ÁVÜ tevékenysége.

Éhség

Idős, elesett öregúr ült velem szemben a villamoson, foszladozó zakóban, nadrágban, még szakadtabb rongyszatyorral a kezében. Néz, néz, aztán megszólalt:

— Aranyoskám, nem adna öt forintot? Ennyi hiányzik az ebédemhez. A Blaha téren eszem.

Szegény, mondtam magamban, és adtam neki egy húszast.

A Rákóczi téri megállónál azonban hirtelen leszállt, és hihetetlen fürgeséggel lépegetett a peep-show felé.

— ip —

ELUTASÍTÓ HATÁROZAT

Az Alkotmánybíróság elutasította a betegszabadságról szóló törvény, illetve a Munka törvénykönyve 137. paragrafusa alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozó kérelmeket.

KAMATCSÖKKENTÉS A TAKARÉKSZÖVETKEZETEKNÉL IS

Az OTP után az Országos Takarékszövetkezeti Szövetség (OTSZ) is kamatcsökkentést jelentett be. Október elsejével különböző mértékben, a betétfajtától függően 1-8 százalékkal csökkentik a kamatokat.

SZABADEGYETEM

Sokrétű, számos újdonságot kínáló program várja az érdeklődőket az 1992/93-as tanévben a Budapesti Ismeretterjesztő Társulat József Attila Szabadegyetemén. Nyolcvannyolc különböző előadássorozatra várják a hallgatókat: 19 társadalomtudományi, 10 irodalmi és nyelvészeti, 11 művészeti, 11 természettudományi és műszaki sorozatot, valamint 37 speciális kollégiumot indítanak.

VIRÁGOS EGER

Az európai virágos városok és falvak versenyében a belgiumi Hasselt városában Európa-díjat nyert Eger városa. Noszvaj község pedig a falvak versenyében lett harmadik.

Tiltakozások a Pofosz-elnök kijelentésére

Fónay: Nem vonulok félre!

Új szálon fut tovább a *Csurka-ügy.* Az MDF alelnökének agyonvitatott dolgozatát védelmükbe vevők közül *Fónay Jenő,* a Pofosz elnöke, a Magyarok Világszövetségének alelnöke olyan kijelentésre ragadtatta el magát egy óbudai fórumon — *Fehér Tamás* SZDSZ-es képviselővel szembeszállva —, hogy *„1992-ben, aki a fasizmust próbálja elítélni, az egy gyalázatos, alávaló bolsevista bérenc".*

A kijelentés, melyet az Esti Egyenleg hétfői műsora tett közzé, sokakban megütközést keltett. A Magyar Szocialista Párt budapesti tanácsa — *Szabó Lajos Mátyás* aláírásával — nyilatkozatot juttatott el szerkesztőségünkbe, amelyben a *„budapesti szocialisták nevében felszólítjuk Fónay Jenőt, mondjon le a Magyarok Világszövetségének alelnöki posztjáról! Elképzelhetetlennek tartjuk, hogy 1992-ben a Magyarok Világszövetségének egyik vezetője a nácizmus új keletű védelmezője legyen".*

Megkérdeztük *Furmann Imrét,* az MDF alelnökét, miként vélekedik a Csurka-ügy sajátságos továbbgyűrűzéséről. Mint mondta, nem volt ott az óbudai fórumon, így nem kíván véleményt nyilvánítani. Azonban a szerdai elnökségi ülésen felvetik a kérdést.

Maga *Fónay Jenő,* akit este lakásán értünk el telefonon, így minősítette az Óbudán történteket:

— Nem hittem volna, hogy egyesek ennyire bátran merjenek provokálni! Vannak megszállottak, akik még a legveszélyesebb következményeket is merik vállalni. *Fehér Tamás* a jelenlevőket provokálta, azt mondta, ugyanazokat az arcokat látja az Össztűz műsorának hallgatóságában, mint a Jurta Színházban vagy a Parlament előtti tüntetésen. *Gyáva ember az, aki nem meri visszautasítani ezt!* Elragadtatam magam, igen, mert most tanában divattá vált, hogy mindig csak a fasiszta rendszert emlegetik. Holott van 301-es parcellánk is! *Én azt mondtam, 1992-ben már nemcsak a fasizmust kell emlegetni.*

— A hangszalagon a *„csak* hiányzott . . .

— A kiragadott mondat előtt volt még ötpercnyi beszédrészem. Ezzel együtt kellett volna értelmezni azt, amit mondtam. Azt még személyesen megköszönöm a szerkesztőnek, hogy a tízperces felvételből kivette azt a két sort . . .

— Tiltakozó nyilatkozatok ítélik el az ön kijelentését.

— Nyugodtan nézek szembe mindazzal, ami most rám vár. *És nem vonulok félre. Nem fogadom meg a jóindulatú tanácsokat. A kommunisták sem vonultak félre.* Az ilyen atrocitások csak felébresztik azt az érzést, hogy végre kell hajtani a felelősségre vonást . . . **(horváth)**

Kozmosz-piknik

Gy. Balázs Béla felvétele

Utcabálról, pontosabban utcapiknikről jött a hír a TV székháza elől. Tegnap ugyanis itt rendezett a szervező *Kozma György,* barátainak egyszerűen csak Uri Kozmosz rögtönzött bulit *Hankiss Elemér és a zsidóság védelmében.* Uri Kozmosz szerint — aki egyébként a Hócipő karikaturistája és művészkörökben igen ismert — *a zsidózás gyilkosságra bujtogat, és pont annyi a gonosz zsidó, mint a gonosz magyar,* Hankiss Elemér pedig keresztyénként (is) azt az utat járja végig, amit az igazságért végig kell járni.

Az uzsonna résztvevői közül *Szilágyi Ákos* szocioló-gust kérdeztük értetlenked-ve: vajon *a demonstráció nem árt-e többet az ügynek, mint amennyit használ.*

— Ez Kozma Gyuri *egyéni akciója.* Mit itt húszan, harmincan a barátai vagyunk és elkísértük őt. Ő egy szuperérzékeny ember, akit most tanában, többszörösen megsértettek. Megsértették zsidóságában és úgy is mint Hankiss Elemér, a kiváló tanár és ember tanítványa. Ezekre a sértésekre ő így reagál, és ehhez joga van. **D. I.**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MŰVÉSZET
Budapest

reklámdíszt kívánt vagy giccses propaganda-dekorációval megelégedett volna – eredetileg. Mit csinál ilyenkor a fiatal mester? Bölcs türelemmel hallgatja végig az okvetlenül okosabb rendelő kevésbé bölcs elképzelését, nem sért, nem kötekedik a jámbor direktíva hallatára, haragot nem gerjeszt. Ami pedig ezután kivitelezésre kerül a fiatal mester kalapáló keze alól, az mégsem az avatatlan „eligazító" zűrzavaros ízléséhez és elképzeléséhez lesz hasonló, hanem teljesen Kozma István szívéhez, tudásához, mesterségbeli felelősségéhez. Többnyire olyan vonzó formában, hogy az efféle rendelő is elégedett a művel, kifogás nélkül átveszi a munkát, s esetleg még további sok szerencsét is kíván az ifjú mesternek. Ezen az egyenes úton azonban a meglepően fiatal Kozma Istvánt – akit még két esztendő választ el a harmincadik életévétől – nem a bátrak szerencséje lendíti, mégkevésbé a vakmerők mázlija. És felső és külső pártfogolás sem számít annyit előremenetelében, mint sajátos tehetsége, alkotó hite, hivatásérzete, tudása, remekelő fantáziája, műves munkáinak közvetlen vonzó – csudatevő – formáló ereje. Így sok-sok elmaradt ízlésű embertársa szépérzékét finomítva, fogékonyan tanulva az alkalmakból, fölényes okítás, doktríner tudatosítás nélkül az esztétika magasiskoláját közvetítik hatásosan a legközvetlenebb módon széles körben sokakhoz és mélyen Kozma István különféle fémlemez-domborításos művei. Noha néha a művészet szorosabb értelmezésű kategóriáin kívül áll egyik-másik munkája, s még kevésbé köti magát műfaji előírások szigorú törvényeihez. Az anyag természetét azonban – amellyel dolgozik – fölöttébb alaposan ismeri. Nem a „természet leigázójá"-nak hideg spekulatív akaratosságával, hanem természetes játékostárs, társalgó lelkületével formálja anyagát. És mi ez az anyag? Eredetileg a modern nehézipar leghitványabb hulladéka: szemétbe, rozsdatemetőkbe szánt hulladéklemez. Többnyire csak közönséges horgonylemez, magyarán: bádog- vagy alumíniumlemez, legjobb esetben sárga- meg vörösréz. Domborító kalapácsütései nyomán, tréberelő készségével úgy megtáltosítja hulladékanyagát, hogy horgany- és alumíniumlemez kompozíciói ezüstműves remekelésekként, rézdomborításai egyenest aranyműves alkotásokként hatnak. Azazhogy csupán a megmunkálási módjuk ötvösművesi, képfogalmazásuk költői formája, kifejező komponáló jellege láttán jobbára a legtömörebb domborműves plasztika édestestvérei a „kikalapált" alkotásai. Kompozíciói tömörségükkel, nagyvonalúan *egyszerűsítő* – nem is annyira *le-*, mint inkább *föl*egyszerűsítő – rajzos könnyedségükkel egyaránt elképzelhető bronzba öntött, kerámiába égetett, fába faragott plakettnek is. De mindenképp megigézően hatnak. Nem könnyű és nem olcsó hatáskeltéssel. Historikus gyökerezettséggel modern, mégpedig úgy, hogy egyrészt a *reneszánsz előtti középkor*, másrészt *a görög-római klasszikus antikvitást megelőző őskultúrák időtálló formakincseit* frissíti fel motiválásaival. És mintha az erdélyi magyar és egyéb népmotívumok mesés formakincseivel együtt ugyancsak magasztalólag felszínre hozná a mélyről a távoli világrészek természeti népeinek kőkorszakban rekedten is rangos műalkotó készségét, a mindenkori – környezetünkben megmaradó – primitív embernek: a gyermeknek a fényes, újító fantáziájával együtt. Mindez olyképpen hangolódik össze Kozma István fémlemezdomborításos kompozícióiban, hogy nem hat sem divatos naivistának, sem sznobnak szájaíze szerint modernnek. Aminthogy művességének jövőbe hidaló, előremutató része is reálisabb, szélesebb ölelésű, tartósabb távlatúnak ígérkezik, mint a kamaszos önfejűségben, forrongásban rekedt szektás avantgarde-istáké. Holott „Rendhagyó kiállítás" címmel méltatta 1969-ben az egyik kolozsvári magyar lap Kozma István műveinek akkori újabb kiállítását. Ha rendhagyó is viszonylagos nézetből, abszolute mégis józan szép rendező készségre vall minden kompozíciója. Öntörvényű szabadság öntörvényű renddel párosul bennük. Munkái egyedi műtárgyak, mindegyik más, mint a másik. Mégis valamennyiben önmagát fejezi ki változatos életerős újító nyelven, de mindig következetesen alkalmazkodva a formált anyag természetéhez és a másik ember szemét, szívét, gondolatát nemesítő szeretettel.

Szemléltetett kompozícióinak csupán a címét tekintve is változatosak a témái, de vérbeli expresszív alkotóként ő varázsolja izgalmassá őket, önmaga belső világát vetítve munkáiba. Ez az expresszív feszültség ragad reá a nézőre akkor is, ha nem egészen közismert történelmi témát jelenít meg, mint a Ştefan cel Mare című vörösréz fémdomborításában. Nem a téma, hanem a komponálás hogyanja nyűgöz le, akár történelmi, akár ősmondavilágbeli (Pán

Kozma István: Ştefan cel Mare – Стефан чель Маре

sípja), akár a népköltészet (Kőmíves Kelemen balladája, fémdomborítás), akár mai természeti emberek világára (Primitív tánc), akár a legközvetlenebb társadalmi környezetre (Napozó lányok, Lány és madár, fémdomborítás) utal egyik-másik munkája címe. A természet akkor is érdekes Kozma expresszív tolmácsolásában, ha csak kakasokat és madarakat ragad meg belőle. A Kakasok és a Két madár című fémdomborítása például ugyanolyan meglepően modern magas áttételezéssel frissíti fel a maga kalapáló, fémdomborító technikájával a Kárpát-medence népeinek kedvelt madármotívumait, mint vésőivel, színes fametszeteinek dúcaival és kész kompozícióival Domján József a tüzes pávát, a kis kakast. A természetnek nemcsak a felszíni valóságát hozza közel hozzánk hiteles költői élménnyel, hanem holdbéli tájakat és a makrokozmosz világát (Kráterek, fémdomborítás), sőt absztrakt témát és fogalmat is megragadóan szemléletessé varázsol, miként Egység című fémdomborításos kompozíciója tanúsítja. Drámai és balladai kompozíciói nem irodalmi kiindulással és legkevésbé irodalmias alárendeltséggel drámaiak illetőleg balladaiak, hanem a tárgyi alkotás szemléletes autonom kifejező erejével. Ahogyan Buday György nem irodalmi illuszt-

Kozma István: Kőmíves Kelemen balladája – Ballade de Clément-le-Maçon – Баллада о Каменщике Келемене

rációkat példázott balladás képsorozataival, hanem a fametszet technikájához és anyagtanához illő autonóm képzőművészeti alkotásokat, így hatnak Kozma István balladás kompozíciói is a fémlemezdomborítás készségeivel, a trébelés magastechnikájával, és a plasztika domborműves költeményeiként. A balladai fény-homály ellentétét hangsúlyozza a fémlemezdomborításos kompozíció fényező illetőleg patinázó technikájával nemcsak Kőmíves Kelemen balladájában, hanem legtöbb kompozíciójában, akár drámai eseményeket tömörít (Ştefan cel Mare), akár idillikusnak vélhető életképet (Napozó lányok, Lány és madár) vagy néprajzi alakot (Avasi menyasszony), akár meghitt lírai hangulatot (madár és kakaskompozíciói).

Gondolatébresztő, gazdag képzettársításokra serkentő, egyúttal meghitt hangulatú művészet Kozma István művészete, amely a fémlemezdomborítás technikájában ígéri kifejezni azt a gyökeresen ősi, történelmi és modern, magyar és egyetemes formakincsű alkotó szellemet, amit idősebb pályatársai közül a pátriájabeli Kós Károly az építészetben, Buday György és részint Gy. Szabó Béla a fekete-fehér tónusú fametszésben, Domján József a többszínű fametszésben, Gorka Géza, Kovács Margit s még néhányan a kerámiában, Németh Kálmán és a két erdélyi Szervátiusz a fafaragásban, Pekáry István a színes mozaikban elképzelt vagy meg is valósított. Ezt a rangos névsort még ki is egészíthetnők, ha az összehasonlítás csakugyan közelebb vinne Kozma István fémlemezdomborító alkotó készségeinek megismeréséhez. Ezt a kivételes ígéretű ifjú művészt is csupán a műveivel való közvetlen találkozás élményei nyomán értékelhetjük Budapesten is. Bízvást reméljük, mihamarább sor kerül budapesti nyilvános bemutatkozására. Előlegül addig tán ennyi is elég. A szemléltetett illusztrációk is eléggé tanúsítják, ha a fotó és a nyomda nem is elég híven reprodukálja a fémlemezdomborítást –, hogy nem illuzórikus ígérkezésű Kozma István ígéretes művészete.

Nagy Tibor

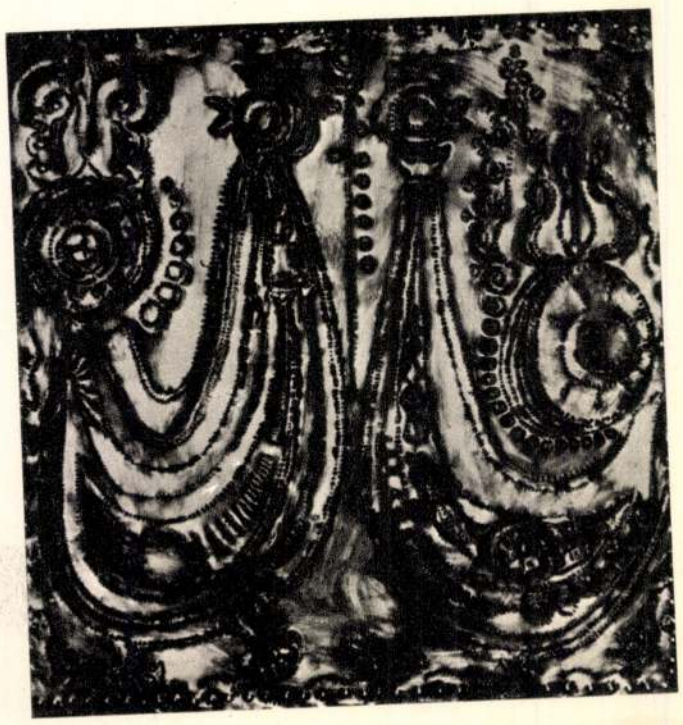

Kozma István: Kakasok – Coqs – Петухи

IN MEMORIAM RUBLETZKY GÉZA

1970. június 18-án, életének nyolcvankilencedik évében kellett búcsút vennünk Rubletzky Géza szobrászművésztől, a kiváló mestertől, plasztikánk poétikus lelkű alkotójától.

Rubletzky Géza szobrászata a modern magyar képzőművészet történetének értékes fejezete. A mester három évvel ezelőtt, az Ernst Múzeumban rendezett kiállításán sorakoztatta fel utoljára szobrait és rajzait. A műtörténészt nehéz feladat elé állítja az emlékező tisztelet, a több mint hét évtizedre kiterjedő életmű összefoglalása, elemzése, értékelése. Azt mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy Rubletzky Géza egy jelentős, eseményekben gazdag, változatos korszak kitűnő művésze, jellegzetes alakja volt, szobrászatunk egyéni hangú művelője. A műtörténet mindenkor idézni fogja munkásságát, számontartja műveit. Azon kiválasztottak közé tartozott, akik számára a művészi alkotás lelki szükséglet volt. Soha nem tudta érzésvilágát mellőzni az alkotás folyamata során. Mint ahogy az már annyiszor elhangzott, ez alkalommal is beszélni kell művészetének legfőbb sajátosságáról, arról, hogy szobrai érzelemgazdagok, hangulattal telítettek. Műveinek mondanivalója mindenkor humanus tartalmú, szeretetet és együttérzést sugárzó. Munkásságában a legnemesebb emberi tulajdonságok szólnak a közönséghez, a műbarátokhoz. Szobrai jól példázzák a plasztikai kifejezés törvényszerűségeit. A művészi kifejezés lehetőségeit mindig is a mondanivaló igényes szolgálatába állította.

Plasztikai eszközeinek változatossága sokszor foglalkoztatta a kritikusokat, különösen azokat, akik a szobrászok tevékenységét zárt műtörténeti kategóriákba akarták szorítani. Művészete soha nem tűrte a szűk kereteket, alkotószelleme a szabadságot szerette.

Fiatalos energiával dolgozott elhunytáig, műveinek frisseségére, művészetének állandó megújulására az élet iránti lankadatlan érdeklődése a magyarázat. Életművének jelképe lehet az anyaság örök motívuma, mely minden korban és minden művész kezén új tartalommal, konkrét vallomással telik meg. Ilyen személyes odaadással formálta szobrait Rubletzky Géza is, akit méltán lehet az emberség, a tapintat, a kölcsönös megértés szobrászának nevezni.

N. Pénzes Éva

1021 1970 NOV

KOZMA ISTVÁN
FIATAL NAGYBÁNYAI FÉMLEMEZDOMBORÍTÓ-MŰVES

Még ha csakugyan a hitviták korában, hitelvek apologetái révén vált volna is szállóigévé a Semper reformari debet! – Szüntelen meg kell újulni! – vezérlő mondás, akkor sem életszűkítő dogma, hanem életgazdagító sarkigazság, axioma érvényével hat hitelesen. Csakis azokat igazolhatja, akik nem szavakkal értelmezik, hanem életükkel példázzák az értelmét: *fogékonyan a teljes élet iránt, és felelősen a másik emberért.* A tudomány egymagában nemigen nevelhet ilyen fogékonyságra s felelősségre. Azért sem, mert haladtában növekvő és nyomasztó árnyékhatalomként kíséri a részleteknek elvont – a valóságból kivont – ismeretére korlátozottság, a beszűkülés veszélye. S tán méginkább azért nem, mert a szakosodás gépies iramában meg-megbicsaklik közlő nyelve, kommunikációs készsége. Olyannyira, hogy szűkebb szakmabeli avatottak körén belül is kezdik bajosan érteni egymást. Miként tudnának a kívülállókkal könnyebben társalogni? Korunk technikai fejlődésére azért is találó a szédületes jelző, mert olykor szédítően visszájára hat hatalmas eredményeivel: a harmonikus rend helyett a zűrzavart is szolgálhatja. A nevelésben kiváltságot élvező egyoldalú akaratnevelés hajszás módszerei és csúcseredményei sokak előtt elhomályosították már, hogy élvezettel vállalt kötelesség, élő hitet s igazi hűséget tükröző hivatás is van, önkéntes áldozatokkal. Miként homályosul a példa: mennyivel tartósabb az erő, ha szelídséggel párosul. A kötelességek ellensúlyozásául elemi jogként egyre több hangsúlyt kap a játék, a szórakozás szüksége, de gyakorlási formái közt egyre gyakoribb az olyan, amely megszorzódás helyett elszórja az életerőt, gazdagítás helyett sekélycsíti a kedélyvilágot. És a nyájasan mesére vágyó képzeletvilágot mint mindnyájunk nélkülözhetetlen normális lelki létszükségletét régóta közbetolakodóan lugozgatja ki a reklám és a propaganda.

Ne áltassuk magunkat és embertársainkat olyan ábrándokban, mintha a művészetre vajmi kevéssé hatnának e negatív jelenségek. Nemcsak hatnak, hanem némiképp önálló módosulással, „bővítetten újratermelődve" vissza is hatnak.

Annál hálásabban illik reagálnunk minden olyan újabb alkotó megnyilatkozásra – még a legszerényebbre is –, amely tud és mer a művészet időtállóan tiszta érzelmi forrásaiból meríteni, sokrétű finom korszerű alkalmazkodással, de meg nem alkuvó őszinteséggel, egyaránt híven az élményhez és a formált anyaghoz. Kiváltképpen ha olyan kifejező formában jelentkezik, amely az érzelmi intellektust az ízléssel együtt a társadalom széles köreiben pallérozza.

Ilyen irányú tehetségként mutatkozik be remélhetőleg sokak előtt Budapesten is Kozma István fiatal észak-erdélyi – Nagybányán élő – iparművész. Az élettel gazdagodó és az életet gazdagító fémlemezdomborító készségeinek alkotásait, meglepően korán érett önálló stílusával, mesterségbeli sajátosságaival nem akármilyen kiállítás zsűrije s nagy közönsége előtt mutatta be több alkalommal, de már első ízben is átütő sikerrel. Ama közép- és délerdélyi városokban becsülték meg alkotó tehetségét először, ahol a középkor európai hírű aranyműveseitől az utolsó élő nagy öreg klasszikus, egyúttal első modern ötvösmesterig, Fuhrmann Károlyig feltűnően magas szintű a fémlemez-domborító remekelések esztétikai és ipari értékelésének az élő hagyományú mércéje. Mesterségbeli tudás és ízlés dolgában egyaránt elit színvonalú kritikusok, keményen kipróbált versenytársak s nem könnyen kielégíthető műbarátok meg rendelők szigorú szeme fordult feléje a megajándékozottak tekintetével Kolozsvárott, a műveit első alkalommal bemutató Kisgalériában, de még tömegesebben az 1969-ben jubileumi ünnepségei során érdeklődési központba került Magyar Színház előcsarnokában rendezett reprezentatív kiállításán. Ez utóbbit másfél esztendővel megelőzően a bukaresti Vígszínház előcsarnokában (Holul Teatrului de Comedie) 1967 tavaszán rendezett kiállítását díszítőművészet tárlataként (Expozitia de Arte Decorativa) hirdették katalógusának címlapján. Holott e katalógusban illusztrált minden munkája költői szárnyalású kompozíció. Ez az alapértékük hat elsődlegesnek, a művek fő meghatározó ismérveivel ismerkedőnek. Függetlenül díszítő funkciójuktól s egyéb elképzelhető használati rendeltetésük alkalmi sorrendjétől, viszonylagos rangsorolásoktól. No meg a rendelőkhöz való alkalmazkodástól.

Igaz ügyben igazán ügyesen és reálisan alkalmazkodik Kozma István mint merőben sajátos stílusú, önálló mondanivalójú és életerős alkotó vénájú tehetség, akinek az iparművészet választott pályája, és „alkalmazott" művészként hivatásbeli erénynek tekinti, hogy maradandóan „díszítsen". Megalkuvás nélkül, a felemásság igáját nem hordozva tud szelíden alkalmazkodni szeszélyes alkalmi rendelőkhöz is. Illúziókat félretéve: akadnak ilyenek a hangsúlyozott nemes hagyományok ellenére bizony Erdélyben is, ahol ugyancsak szép számmal szaporodnak a vendégeket csábító új arculatú éttermek, kávézó s italozó helyiségek, klubok. Ezek szaporítói közt – miként nálunk – a szervezői ügyesség nem párosul mindig elmélyült szépérzékkel, színvonalas ízléssel, mikor az „igényes" vendégek számára elképzelt helyiségek üzleti portáljait, belső építészeti berendezését, beépítményeit, használati tárgyait és díszítményeit elgondolják és rendelik. Kozma rendelői közt is nem egy akadt eddig, aki bizarr elképzelésű, zsúfolt képfogalmazású felszínes

Kozma István: Avasi menyasszony
Fiancée d'Avas – Авашская невеста

Pán sípja
Flute de Pan – Свирель Пана

Egység–Union–Единство

gömbfelület mentén mélyíti, így a világítástól fényfoltok, pontok, körök alakulnak ki a díszített részleteken. A munkán figurális elemek is szerepelnek, megformálásuk azonban nem naturális.

Máté János (a Főiskolát 1962-ben végezte) figurális elemekkel népesítette be a rendelkezésére álló síkot. Találkozunk munkáján a NŐVÉR, az ANYA GYERMEKÉVEL, a VIRÁGTARTÓ LÁNY figuráival s helyet kért a NAP szimbóluma is. Máté János díszítő figurális elemeit függőleges irányú lemezhajlítások futtatásával teszi plasztikussá s helyezi térbe. A világítási adottságok így hosszú és függőleges irányú fény-árnyék csíkozást hoznak létre, ahol azonban a témarészlet úgy kívánja – pl. a fejnél – ott vízszinten irányváltással vibráltatja a fényjátékot.

Kótai József (a Főiskolát 1963-ban végezte) geometrikus elemekből – kubusokból – alakította kompozícióját. Munkája rendkívül egységes és érdekes, a választott műfajban tökéletes. A szabályosság, a tömegeloszlás, a tömegegyensúly és az áthidalások, a középpont körül egységes irány-meghatározás s a különböző mélységekben végzett játék teremt ezen az alkotáson nagyszerű harmóniát. Kótai József figyelmet érdemlő módon alkalmazza a színváltoztatás játékos lehetőségeit. A sárga- és a vörösréz egymástól eltérő színárnyalatai közrefogják az alapfal angol vörös színét. Variálja a játékosságot a fényes és a patinázott felületek vegyes alkalmazásával és elrendezésével is.

Az alkotások rövid bemutatásánál óvakodtam az összehasonlításoktól. Egyébként a hasonlítást megítélésem szerint legfeljebb funkcionális szempontból végezhetném el. Formai hasonlóság az ötvösség, az alkalmazott dekorációs gyakorlat talaján adódik s annak értelemszerű létezését a képek is bizonyíthatják. Tartalmi azonosság is felfedezhető a munkákon – a hely és a környezet tartalmi szempontból is motivál –, az általánosítások mélysége, absztrakt jellegűk azonban eltérő. Ezt a jelenséget elsősorban az alkotóegyéniségekkel magyarázhatjuk. Rendkívül szerencsés körülménynek tartom, hogy azonos tématerületen, egymással szomszédos térben több alkotóművész munkája jelentkezhet. Erre az esetre jellemzésként az „ötvösvariációk egy témára" megjelölés kívánkozik. Sok hasznos következménye van az ilyen helyzetre teremtett alkotásoknak. A közelség, az azonos anyag, tér és méretadottságok az alkotók egyéni meglátásának az érvényesülését segítik. A helyzet, a szituáció differenciálja a művészek kompozíciós és megformáló készségét, határozottabb egyéni vonások kialakulását támogatja. Úgy vélem, hogy ebben a vonatkozásban is hasznos és érdemes felfigyelni a bemutatott faldekorációkra.

Pál Endre

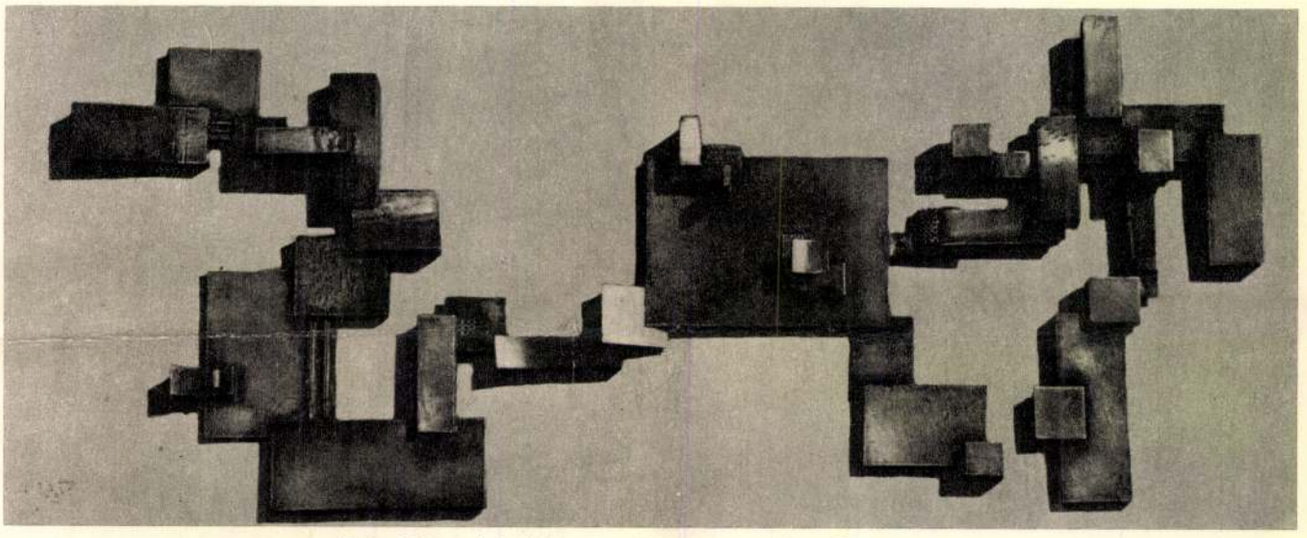

Kótai József: Faldekoráció – Décoration murale – Декор стены

HIDASI LAJOS (1902—1970)

Elhunyt az építőművészek egyik legrokonszenvesebbje, a Budavári Palota főépítésze. Egy sor múzeum, kulturális intézmény dolgozói a megértő munkatársat, kollektívájuk segítőkész barátját gyászolják benne. A Széchényi Könyvtár, a Magyar Nemzeti Galéria, a Budapesti Történeti Múzeum, a Munkásmozgalmi Múzeum, a Magyar Színházi Intézet illetékesei folyamatosan tapasztalták szíves érdeklődését, mellyel a várpalota újjáépítésének, közgyűjteményi kialakításának szakmai feladataira is figyelt, e hatalmas művelődéstörténeti kombinát olyannyira nehéz tervezése közben az érdekeltek megjegyzéseit, kéréseit méltányolni tudta. Ritka manapság az ilyen megértő építészpartner, hiszen a funkcionalizmus leghangosabb szószólóiról sokszor az derül ki, hogy egyáltalában nem érdekli őket, miként fog a készülő épület eleget tenni azoknak a feltételeknek, melyek nélkül a beköltöző közület célszerű működését biztosítani nem lehet.

Hidasi Lajos mindig is kellő körültekintéssel, érzékeny szívvel végezte munkáját. Nagyműveltségű ember volt, aki azonban sohase hivalkodott tudásával, mert széles körű ismereteit megvalósult elképzelései igazolták. Iskolaépületei, egészségügyi objektumai, irodaházai tökéletesen megfeleltek az üzemeltetés igényeinek, ugyanakkor téralakításukban, formarendjükben, szerkezeti nagyvonalúságukban hiteles művészi koncepció, maradandó architektonikus szépség is érvényesült. Művészettörténeti tájékozottsága, fejlett ízlése motiválta műveinek szellemiségét, egyedülálló stílusérzékkel helyezte el új épületeit az adott környezetben – ha kellett – műemlékek közé, máskor a századforduló zavaros eklektikája mellé.

Szerényen, okosan, megfontoltan dolgozott. Páratlan felkészültségével, rendíthetetlen alaposságával csendesen, feltűnés nélkül oldotta meg sokszor rendkívül bonyolult tennivalóit. Szálas alakja, kedves mosolya, derűs nyugalma mellett olyik pályatársának lihegő igyekezete, intellektuális törpesége, provinciális sznobizmusa nagyon is fonákul hatott. Az elmúlt évtizedekben Ő is gyakran került képtelen helyzetbe, olyan kollégák határoztak javaslatai felől, akik mindezideig még semmit se produkáltak, legfeljebb ha külföldi folyóiratokból ollózták ki ötleteiket. Új építészetünk különös fátuma, hogy a tervezőnek tehetségtelenek döntik el az alkotások sorsát; az adminisztráció azoknak oszt rangot, előjogot, akik mindössze agyafúrtan magyartalan fogalmazványokban próbáltak tanúságot tenni szakértelmükről. Hidasi Lajos bámulatos türelemmel viselte el a sarlatán teoretikusok tudálékosságát, következetesen, szervesen fejlesztette ki terveit, a megoldandó feladatok természete szerint irányította irodájának a tevékenységét. A fiatalok, de a tapasztaltabbak is azért szerettek vele dolgozni, mert megingathatatlan józansága, kipróbált ítélőképessége, eredendően építészi észjárása biztos munkakörülményeket teremtett számukra. Hidasi Lajos azért foglal el olyan jelentős helyet nemzeti művelődésünk együttesében, mert életműve a megalkuvástalan szakszerűség és a meggyőző művészieség szerencsés egységét példázza.

B. T.

Kozma István J. festő

Vörös óriás lövellte a világűrbe

Gázgyűrű a Lant csillagképben

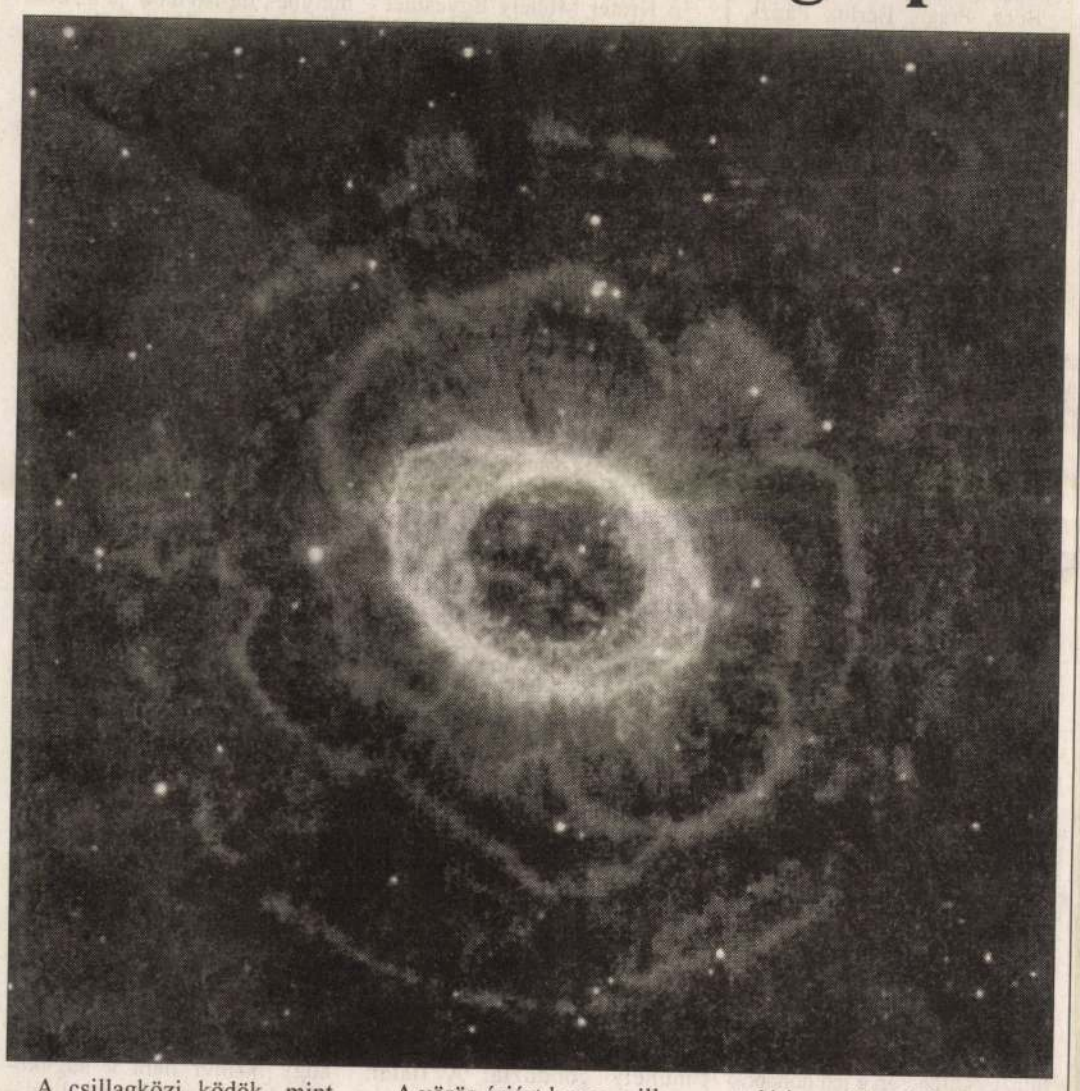

A csillagközi ködök, mint amilyen a Lant csillagképben is látható, az optikai spektrális tartományban sokszor egyszerű, világos struktúrát mutatnak. Az ilyen alakulat esetében gázokról van szó, melyeket egy vörös óriás lövellt ki. A Napunkhoz hasonló mindegyik csillag átmegy ezen az állapoton – élettartamának vége felé –, röviddel azelőtt, hogy fehér törpévé alakulna át.

A vörös óriást heves csillagszél jellemzi, mely a külső rétegében található gázt a világűrbe fújja. Ideális esetben ez a gáz bizonyos idő elmúltával gyűrűnek látszik. Infravörös felvételen látható, hogy ez a folyamat bonyolultabb, ugyanis a csillagszél ereje nem mindig azonos. Olykor erőteljesebben fúj, aminek következtében a később kilövellt gáztömeg utoléri az előtte haladót. Amikor két ilyen „csomag" összeütközik, egy frontvonal alakul ki, amely infravörös fényben láthatóvá válik. Az infravörös felvételt Palo Altóban (Spanyolország) készítették, az optikai felvétel Arizonából, a Kitt Peak nemzeti csillagvizsgálóból származik.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

Globális jégkorszak

Egy újabb feltételezés szerint Földünk 700 millió évvel ezelőtt hosszú ideig teljesen meg volt fagyva. Mintegy 2,5 millió éve kezdődött meg Földünkön az úgynevezett jégkorszak, amikor több hideg periódus váltakozott melegebb időszakokkal. A szárazföldön óriási jégtömegek keletkeztek, a gleccserek például egészen Németország közepéig nyúltak. Bár a hőmérsékleti ingadozások drámai módon zajlottak le, mégis eltörpültek amellett a jeges időszak mellett, amelyik – amerikai geológusok és geokémikusok szerint – a mai állat- és növényvilág létrejötte előtt szabályszerűen befagyasztotta Földünket – több mint tízmillió évre.

Paul Hoffmann, Galen Halverson és *Daniel Schrag,* a Harvard egyetem, valamint *Alan Kaufman,* a Maryland egyetem munkatársa üledékes kőzeteket vizsgált, amelyek 700 millió éve rakódtak le az óceán fenekén. A kőzetek legrégebbi rétege karbonátokat tartalmaz, a következőben olyan lerakódások találhatók, amelyek gleccserből jutottak a tengerbe, és a legfiatalabb szintén karbonátréteg. A tudósok – szénizotópos vizsgálattal – megállapították, hogy a legrégebbi rétegben lerakódott szén fele élő szervezetekből, a másik fele kémiai folyamatokból származik. A gleccserüledéket illetően nem jutottak eredményre, de a harmadik rétegben meglepetésükre a biológiai tevékenység nyoma nullára süllyedt. Hoffmann következtetése: „Nem képzelhető el más, mint hogy globális eljegesedés következett be."

Feltételezése szerint az összefüggő őskontinens szétválása 760 millió éve indult meg. A kialakult feltételek a kék algák számára kiváló fejlődési lehetőséget nyújtottak, úgyhogy gyorsan elszaporodtak, és millárd tonna számra kötötték meg a levegőből a szén-dioxidot, ami az üvegházhatással ellentétes jelenséget váltott ki. Mivel a Napnak akkoriban hét százalékkal kisebb fényereje volt, mint ma, a következmény globális lehűlés lett. A tengerek majdnem teljesen befagytak.

A következő évmilliók során a vulkánok óriási mennyiségű szén-dioxidot juttattak a levegőbe, amelynek tömege a mai 330-szorosára növekedett. A melegházhatás folytán melegedés következett be, a jég elolvadt, s a mikrobák szaporodni kezdtek.

Ezek a feltételezések nem meggyőzőek minden kutató számára, de várható, hogy további vizsgálatokat indítanak a jövőben.

GEO

Fekete anyag

Pierluigi Belli, a római egyetem munkatársa és kutatócsoportja úgy gondolja, hogy megtalálta az ominózus fekete anyagra vonatkozó első bizonyítékokat. Ez az anyag alkotja a világmindenség tömegének 90 százalékát.

A fizikusok olyan részecskék nyomára bukkantak, amelyek a protonnál hatvanszor nehezebbek. Ezek úgynevezett WIMP-ek (Weakly Interacting Massive Particles, azaz: gyengén egymásra ható nehéz részecskék) lehetnek, amelyek az általunk ismert anyaggal csak a nehézségi erő és a gyenge magerő révén állnak kölcsönhatásban. Létezésüket azok az elméletek már előre jelezték, melyek célkitűzése a természeti erők egységes leírása.

BILD DER WISSENSCHAFT

Galaxishalmazok röntgensugárzása

Sorozatos szupernóvarobbanások

Az alapvető kozmológiai kérdések egyike: milyen sorrendben jöttek létre a világmindenségben a nagy struktúrák? Kisebb – a Tejúthoz hasonló – egységek képződtek-e először, amelyek azután galaxishalmazokká és végül szuperhalmazokká növekedtek, vagy a kezdetben kialakult óriási gázfelhők oszlottak fel kisebb egységekre?

A kísérlet, hogy a ma megfigyelt állapotból következtessünk a kialakulás történetére, bizonyos mértékig ahhoz a fáradozáshoz hasonlít, mint amikor a megmaradt nyomok figyelembevételével kívánjuk meghatározni egy történelem előtti település építészeti korszakait. A Birmingham egyetem csillagászai most a ROSAT német röntgenműhold révén sokat ígérő nyomra bukkantak.

Már régóta ismert, hogy a galaxishalmazokban úgynevezett tömegen belüli gáz található. Forró gáztömegekről van szó, amelyek hőmérséklete sok millió fok. Ezek a gáztömegek töltik ki a galaxisok égitestei közötti teret. A szélsőséges hőmérséklet folytán a gáz láthatóvá válik, feltűnő röntgensugárzásának köszönhetően.

Trevor Ponman és munkatársai 25 galaxishalmazt vizsgáltak meg, és úgy találták, hogy egy halmazban a röntgensugárzás erősségének eloszlása nem várt mértékben függ a gáz hőmérsékletétől. Minél forróbb a halmazközi gáz, a sugárzás annál jobban összpontosul a halmaz középső területén. Első pillantásra úgy tűnik, hogy ez ellentmond a jelenleg elfogadott kozmológiai feltételezésnek, amely a galaxishalmazok hierarchikus létrejöttének elvét hangoztatja.

Ha ezek a halmazok valóban különálló galaxisok összetorlódásával jöttek létre, a röntgensugárzásnak egyforma erősségűnek kellene lennie. Alaposabb vizsgálat után azonban rájövünk, hogy az észlelés mégis összhangban áll a feltételezéssel. Azoknak a gala-xishalmazoknak a középpontjában, amelyek hőmérséklete kevesebb 30 millió foknál, a tudósok túlságosan erős röntgensugárzásra bukkantak. Ennek a forrása csakis szupernóvarobbanás lehet, amely képes arra, hogy sugárzásos villámlásaival és anyagkilövelléseivel a belső halmazati gázhoz elégséges energiát juttasson.

A robbanások egyben a nehéz elemek atomjainak nagyszámú jelenlétét is megmagyarázzák. Ezek csakis nagy tömegű csillagok belsejében jöhetnek létre, és szupernóvarobbanás során szabadulhatnak fel.

A brit kutatók számításai azt bizonyítják, hogy a gáz már a galaxisokon kívül felhevült, még mielőtt a gravitáció által kiváltott összetömörülés megkezdődött. Ebből arra lehet következtetni, hogy először a galaxisok jöttek létre, és a galaxishalmazok csak később alakultak ki.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

Kristályos jég, ibolyántúli fény hatására

Az ibolyántúli fény a vízmolekulákat kristályos jéggé alakítja át, úgy, hogy hőmérsékletük nem változik. Göteborgben a Chalmers egyetem tudósai egy – mínusz 170 Celsius-fokos hőmérsékletű – grafitfelületre vizet gőzöltek.

A vízmolekulák szokványos módon szabálytalan, csak néhány molekula vastagságú, alaktalan jégből álló rétegben rakódnak le. Ha mínusz 130 Celsius-fok feletti hőmérsékletre melegítjük fel, az amorf jég kristályossá válik. Most az is kiderült, hogy az átalakulás változatlan hideg hőmérsékleten is bekövetkezik, ha a réteget néhány percre ibolyántúli fénnyel besugározzuk.

A kristályos jég az amorftól jól megkülönböztethető, mivel a rátapadt vízmolekulák a felülethez szorosabban kötődnek, s ezért melegítés esetén később gőzölögnek el.

A grafitfelület a jég kristályosodásában nyilvánvalóan fontos szerepet tölt be, mivel az ibolyántúli fény a jeget nem tudja közvetlenül befolyásolni: akadálytalanul áthalad rajta.

A tudósok feltételezik, hogy az ibolyántúli fény grafitelektronokat szabadít fel, melyek bejutnak a jégrétegbe, s ott a vízmolekulákat rendeződésre késztetik. Minthogy a Föld légkörében lebegő jégrészecskékben kémiai reakciók bonyolódhatnak le – melyek az ózonlyuk kialakulásához is hozzájárulhatnak –, a most kiderített, ibolyántúli fény által kiváltott jégkristályosodás alighanem messzemenő következtetésekkel járhat az atmoszférában lejátszódó vegyfolyamatokra vonatkozóan.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

A császár legendás bölcsei

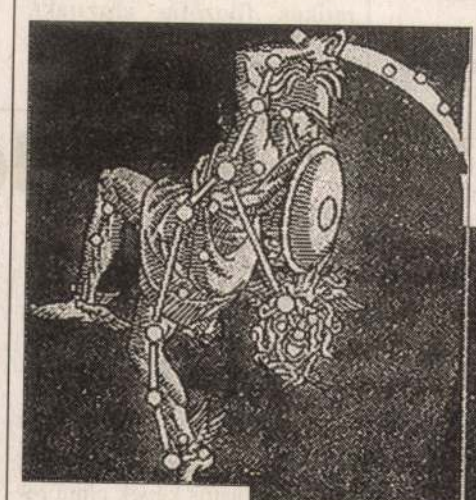

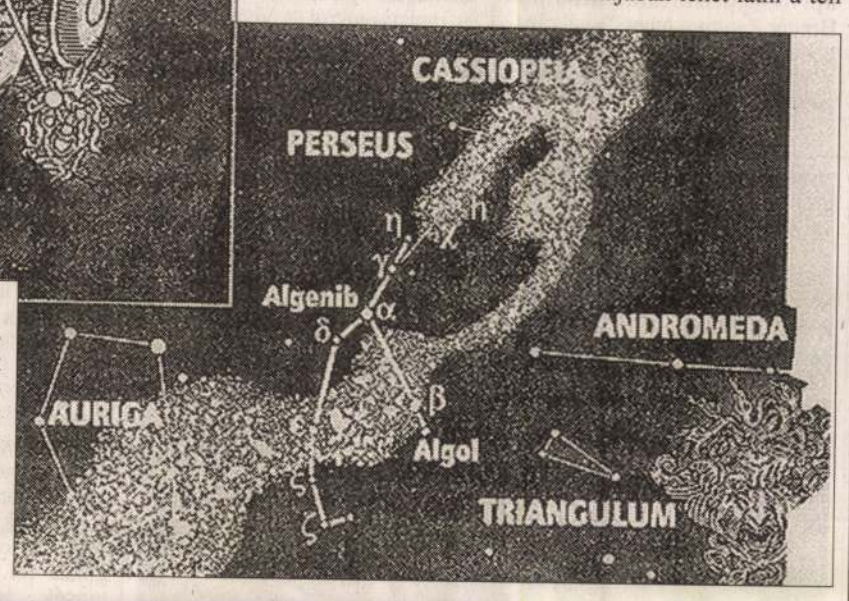

Kínában a Krisztus előtti harmadik évezredben *Tsung-kang* császár udvarában a csillagászok kényelmesen éltek. A császár félt a szokatlan égi jelenségektől, rossz előjelnek tartotta őket. Elsősorban a nap- és holdfogyatkozást tekintette változást hozó események előjelének, amelyek uralma végét jelenthették. A császár tudta, hogy egyes égi eseményeket előre ki lehet számítani, s így előnyt lehet szerezni az ellenségekkel, összeesküvőkkel szemben. Csak olyan bölcsekre volt szüksége, akik e számításokat el tudják készíteni. Amikor azonban a császár csillagászai, *Hsi* és *Ho* egy ízben elmulasztották a teljes napfogyatkozás előrejelzését, s emiatt nem végeztethette el a szokásos ceremóniát, a dobolással és harangozással kísért kiengesztelést, a császár kivégeztette a csillagászokat. A csillagászok fejét azóta – így tartja a legenda – két elmosódó folt formájában lehet látni a téli Tejút csillagai között, a Perszeusz csillaghalmazban. Így figyelmeztetik feladataikra a kötelességüket elmulasztókat.

KOSMOS

Franciaországban eltéréseket észleltek

A mágneses tér ingadozásai

Földünk mágneses tere nem olyan stabil, mint ahogyan az az iránytűn mutatkozik. A rövid ideig tartó változásokat a napkitörések okozzák. Ezzel szemben a mágneses térerősség tartósabb ingadozásai a Föld belsejéből erednek. Ezekért a külső földmagban fellépő konvekciós áramlásokat teszik felelőssé. A hosszú periódusú ingadozások tanulmányozásával a francia kutatóknak sikerült közelebbi ismereteket szerezniük.

A hosszú periódusú ingadozásokról régóta tudnak, de a Föld nagyobb térségeire kiterjedő, részletes feljegyzések ritkák. A Föld mágneses terét – több mint 30 mérési ponton – Franciaországban több mint ötven esztendeje rendszeresen mérik. Most arról közölt tájékoztatást Párizsban a földfizikai intézet részéről *Mioara Alexandrescu,* hogy a mérési adatok kiértékelésénél a körzeti eltéréseket is behatárolták.

A francia mérőhálózatot 1947-ben 13 állomással létesítették, és időközben 33 mérőhelyre bővítették. Ötévenként legalább egyszer mindegyik állomáson megmérik a Föld mágneses terét. A nagyszámú mérési adat kiértékelésekor kiderült, hogy az irányító eltérési adata Párizsban 1948 óta hétről két fok alá csökkent. Amennyiben e változások tovább folytatódnak, Párizsban a 2015. évben az iránytű a Sarkcsillagra mutat. Az utóbbi 50 évben a mágneses tér intenzitása mintegy két százalékkal emelkedett, most 47 500 nanotesla az értéke.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

Milyen volt Földünk fiatal korában?

A tenger feneke a tudósok számára olyan, mint a vadászoknak a behavazott talaj: tele van árulkodó nyomokkal. E nyomok jelzik a földlemezek sodródási sebességét és útvonalát. A korábban mozgó földlemezek rég lemerültek Földünk belsejébe. A szakértők rekonstruálták ugyan az őskontinens formáját, azonban az ezt megelőző helyzet hétpecsétes titok, ahogyan a tübingeni *Jorg Loschke* professzor fogalmazott. A kutatók bizonytalan jelek alapján kísérelik meg Földünk legrégebbi korszakának feltárását. Így a mágneses ásványok elhelyezkedését vizsgálják, azt, hogy hol volt egy adott kőzet, amikor mágnesessé vált.

Aprólékosan elemzik a kőzetekben található nyomokat, amelyek az akkor uralkodó klímáról nyújtanak tájékoztatást. Hasonló kőzetalakzatok után kutatnak, amelyek valamikor egymás mellett lehettek, még akkor is, ha ma egymástól ezer kilométerre helyezkednek el. A bizonyítékok azonban minél korábbiak, annál kevésbé értelmezhetők. A kőzetek története is csak 550 millió évre nyúlik vissza, értékelhető korábbi nyomokat eddig nem találtak.

Földünk őstörténete: spekuláció területe. Feltételezik, hogy a kontinensek 500 millió évenként egymáshoz közeledtek, mert a nagy hegységek ilyen ritmusban jöttek létre, amikor a kontinensek összeütközése következtében feltüremkedtek. A lemezek tektonikus tevékenységének legkorábbi bizonyítéka 1,8 milliárd éves. A bizonyíték Finnországban és Kanadában található, ahol lemezösszeütközés következett be. Lehetséges azonban, hogy 2 millió éve Földünkön egészen másféle törvényszerűségek uralkodtak, az akkori nyomásviszonyoknak és a hőhatásoknak megfelelően.

BILD DER WISSENSCHAFT

Az év legjobb sajtófotói

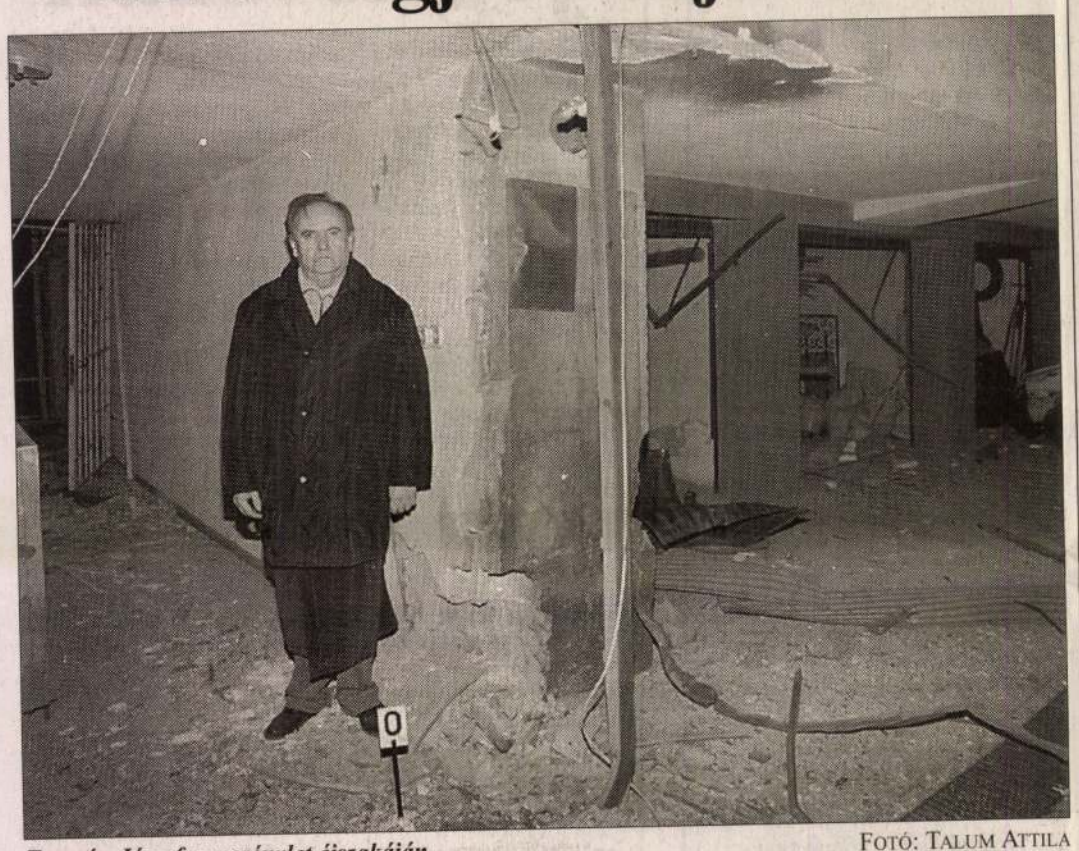

Torgyán József a merénylet éjszakáján

FOTÓ: TALUM ATTILA

Nyolcvanöt fotós több száz felvételével megjelent az 1998-as év fotói című kiadvány. A pályázatra 221 szerző küldte be 2845 fotóját, hogy ezzel próbáljon szerencsét a hét kategória valamelyikében. A *Korniss Péter* – azóta már Kossuth-díjas – fotóművész vezette zsűri kategóriánként három díjat, valamint hat különdíjat ítélt meg, s a könyvbe – ahogy a Néprajzi Múzeum tárlóira is – e kiválasztott képek kerültek. A könyv lapjairól nyomon követhetők az elmúlt év sorsfordító eseményei. Látjuk – egyebek mellett – a tiszai árvíz miatt hajléktalanná válókat Kárpátalján, *Fenyő János* februári meggyilkolását, az Aranykéz utcai robbantást, illetve *Stadler József* vállalkozó kecskeméti elítélését. A sok pusztulás ellentételezéseként felüdülésként hat a születés a csepeli Weiss Manfred Kórház alternatív szülőszobájában, illetve az állatkertben, ahol 11 év után újra zsiráfbébi jön a világra.

A kötetben – nem kis büszkeségünkre – három kollégánk felvételei is szerepelnek. *Hatlaczki Balázs* – aki fotójával a 35 évnél fiatalabb fotóriporterek kategóriájában elnyerte a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának különdíját – május 24-én, a választások második évfordulójának éjszakáján azt örökítette meg, hogyan örül a győzelemnek *Orbán Viktor* és felesége. S amíg ez a kép a boldogságot fejezi ki, addig másik fotósunk, *Talum Attila* március 16-i éjszakai felvétele a bánaté. Ezen *Torgyán József* látható, amint az Endrődi utcai társasház épp akkor felrobbantott kapuja előtt várja az újságírókat és a rendőröket. *Koncz György* a karnagyként bemutatkozó *Koós Jánosról* készített sorozatot.

ZMESKALL

Richard Wagner színházba megy

Bécs, Prága, Berlin, Párizs, London és Pest-Buda színházi életének eseményei jelennek meg a XIX. századból azon a nemzetközi kiállításon, amelyet a Budapesti Tavaszi Fesztivál alkalmából rendezett a Richard Wagner Társaság. A kuriózumszámba menő művelődéstörténeti „premierre" március 27-ig várják a közönséget a XII. kerületi művelődési központba.

A tíz éve megújult Wagner társaság a Bayreuthi Ünnepi Játékokon bemutatott világhírű gyűjteményből választotta ki e kiállítás külföldi dokumentációját, és kiegészítette Pest-Buda ébredező színházi emlékeivel. Richard Wagner színházba megy címmel a müncheni Művészettörténeti Múzeum igazgatója, *dr. Oswald Georg Bauer* negyven múzeumból, színházi gyűjteményből származó archív gyűjteménye eredeti rajzokat, színpadképeket, az előadások lenyűgöző jeleneteit, jelmezeit, nagystílű, elegáns nézőtereit idézi, tárlatvezetőnek pedig *Richard Wagnert,* aki ismerte az összes európai színházat, a legkisebbektől a legnagyobbakig.

A kiállítás a múlt század első évtizedeitől nyújt áttekintést színházi kultúránkról. „Budán ez idő tájt a Bánk bánt, mármint *Katona József* tragédiáját bemutató kassai színjátszók szétrobbant társulatának egy töredéke játszott Budai Színjátszó társulat címen. Nehéz küzdelmet folytattak a város középpontjától egyre messzebb kerülő, és különösen a téli hónapokban csak igen nehezen megközelíthető Várszínházban. Nyilvánvaló volt, hogy a különben alkalmas épület helyzeténél fogva nem lehet a magyar színjátszás reprezentatív csarnoka" – írták a korabeli lapok. Az alkalmi színtereket pedig a Duna áradása fenyegette. A színterem – amellett, hogy a remegő lakosság minden percben várta a Duna kiáradását – tömve volt, „bár Erkel, Déryné, Schodelné produkciója a helyén tartja a publikumot a második szünetig, amikor is az ügyelő bejelenti, hogy az előadás további folytatását nem vállalhatják" – jelzik az emlékiratok.

A huszadik század kultúrájának sokágú gyökérzetéről vallanak a kiállításon a színházi világ hőskorának egykori tanúi, a mindmáig emlegetett népszerű művészek, a műfajok, a prózai és zenés pódiumok vetélkedéséről, a népies mulatságokról a Vigadótól az Operaházig fotók, dokumentumok, színlapok, hajdani sikerek és bukások tükrében.

ERDŐSI MÁRIA

KÖNYVKUCKÓ

Ím hol az ember

A Kráter Műhely Egyesület adta közre *Pálfi Ágnes* Ím hol az ember című verseskötetét. A kisméretű, szép külsejű kötet – mely a hajdani Kner- és Tevan-kiadványok hangulatát idézi – szerkezetét, belső felosztását tekintve is régi, mára feledésbe merült hagyományokra utal: benne ugyanis nemcsak a költőnő verseit olvashatjuk, de műfordításait és színpadi jeleneteit is.

A könyv címe egyszerre utal a pilátusi mondásra, egyúttal pedig a kifejezés kérdő formájával mindannyiunk dilemmájára, mely e borongós század- és ezredvégen az igaz embert és a példamutató, önzetlen emberséget hiányolja a világban. „Ki meghajol, de meg sosem törik / elkelne bár az ördöngös varázs / hanem ha jel csak, képmutogatás / itt kincset ér a felnyitott szem is" – írja az Ecce homo című versfüzérében, mely – ritka merészséggel, már-már hetykeséggel – a poeta doctusok mindenkori mestervizsgáját idézi emlékezetünkbe, ugyanis szonettkoszorúvá áll össze az ominózus költemény. A tizenöt szonettből álló verstípus, melynek utolsó darabja az első szonettek kezdősorából szerkesztődik, ugyancsak kiment mára a divatból. Kiment, hisz egyrészt a mai költők egyikemásika nem szívesen használ efféle „ásatag formákat", másrészt – gyaníthatóan – mai poétáink egy része úgy van a költészet mesterségbeli részével, mint honi futballistáink a labdakezeléssel: miközben leszólja a régieket, valójában – tisztesség ne essék szólván – nem tudná azok produkcióját megismételni, hisz a labda (a költőnél: a vers alkotóeleme) nemigen engedelmeskedik az akaratának.

Pálfi Ágnes szonettkoszorúja hangulatos mű, melyben az egyéni boldogulásvágy és a kollektív aggodalom szólal meg. Többi verse pedig épp arra példa, hogy egy felkészült költő hogyan próbálhat belebújni elődei, mesterei álarcába, s hogyan szólhat a modern költészet teljes fegyverzetében egyszerre az elődök és a maga hangján.

KÁKONYI

Pálfi Ágnes: Ím hol az ember. Kráter Műhely Egyesület, Budapest, 1998, 96 oldal.

A hét kapu könyve

A belga *Yves Namur* verseskönyvét a Széphalom Könyvműhely gondozta. A fiatal, 1952-es születésű költő hazája francia nyelvű lírájának egyik karakteres képviselője. A kötet egyik fordítója, maga is sokoldalú poéta, *Lackfi János* így mutatja be Namur líráját: „Munkássága a fogalmi-filozofikus, minimalista költészetnek azon irányához tartozik, mely *Edmond Jabés, Lorand Gaspar, Andrée Chédids* nevével fémjelezhető. Az orvosként dolgozó szerző természettudományos műveltségi háttere éppoly erős szerepet játszik módszereinek megválogatásában, mint a preszokratikus filozófia absztrakt, olykor töredékes világmagyarázatának hatása vagy a repetitív, meditatív keleti gondolkodás által gyakorolt befolyás..." – amiből sejthető, hogy Namur nem a nagyközönség kegyeit keresi lírájában, inkább az avatott kevesek költője kíván lenni.

Mégis, bármily szikár és fogalmi nyelvezettel, elvont bölcseleti apparátussal fogalmazza is meg a maga szokatlan mondandóját a belga poéta, él benne minden költő és a mindenkori költészet örök vágya: „Minden dalok kiterjedésén / Egyetlen olyan dal születne, / Mely dal lenne s lenne a dal." Minden igaz költő dilemmája ez.

A kötet verseit Lackfi János és *Tímár György* fordította.

BEREGSZÁSZI

Yves Namur: A hét kapu könyve. Széphalom Könyvműhely, Budapest, 1998, 117 oldal.

Kalandos világ

A titok címmel tavaly jelent meg *Lakatos Menyhért* kis novelláskötete. A szerzőt sokaknak már biztosan nem kell bemutatni, ám akinek mégis, annak érdemes tudnia, hogy Lakatos Menyhért 1970-ben adta ki először írásait, melyekkel csakhamar nagy sikert aratott. Számos munkája közül a Füstös képek című regénye ma már klasszikusnak számít, többször és több nyelvre is lefordították. A szerző 1976-ban József Attila-díjat, 1993-ban pedig Füst Milán-díjat kapott.

Lakatos Menyhért jelen kötete, hasonlóan többi írásához, a cigány kisebbség világát, meséit, babonáit, szokásait dolgozza fel. A történetek olykor mesék, bibliai szereplőkkel, melyekről az olvasó nem igazán tudja eldönteni, vajon a szerző maga ötlötte ki őket, avagy talán évtizedek óta szájról szájra járnak a cigányok közt. Rövid példázatok ezek, frissen, eredetien megírva, melyekben Krisztus egészen emberi, Péter pedig kissé együgyű, és néha pórul is jár.

Más történetek, melyek közül nem egy rövidebb regényrészlet, egy-egy cigány ember vagy kisebb cigány közösség életének valamely eseményét beszélik el. A szereplők közt a fizikai munkás éppúgy megjelenik, mint a művelt cigány, sőt, olykor maga az író, de bárkik is a szereplők, a mese szövetén mindenhol átüt a megélt tapasztalat, az emberek bensőséges ismerete. Sokszor nem tudni, vajon a szerző fantáziája ilyen élénk, avagy a történet – legalább is nagy vonalakban – valóban megesett, de olykor a mese és a valóság határa elmosódik, s az elbeszélés misztikus színezetet ölt. Bármelyik történetet kezdjük is olvasni, egy különös, számunkra ismeretlen helyre csöppenünk, mely talán visszatetsző is egy kicsit, és sokszor kegyetlen, de valódi, kalandos világ.

BARKA LUCA

Lakatos Menyhért: A titok. Széphalom Könyvműhely 1998, 112 oldal.

Pályázat rövidfilmeseknek

A Csillaghegyi Kulturális Egyesület (Banán klub) pályázatot hirdet rövidfilmfesztiválon való részvételre, saját készítésű rövidfilmek számára.

Pályázni 35, illetve 16 milliméteres filmre vagy (U-matic kivételével) bármilyen videoformátumú nyersanyagra készített rövidfilmekkel lehet, írásban az egyesületnél beszerezhető űrlapon, a bemutatásra szánt film rövid tartalmának és VHS-kópiájának leadásával. Pályázati díj: filmenként 1000 forint, leadási határidő: április 9. A legjobbnak ítélt alkotásokat díjazzák. Az egyesület témabeli és műfaji korlátokat nem állít, így tehát egyaránt beadható animációs és dokumentumfilm, fikciós, vidám vagy szomorú, feketefehér vagy színes alkotás. Jelen pályázat szempontjából rövidfilmnek minősülnek a 2–45 perces alkotások.

A filmfesztivál keretében válogatást mutatnak be a clermont-ferrand-i rövidfilmfesztivál retrospektív anyagából a hazai közönség előtt. A fesztiválon találkozni lehet többek között a szervezőkkel, akik a magyar rövidfilmpiac felmérése céljából jönnek Magyarországra, Az egyesület nem titkolt célja, hogy minél több és jobb magyar produkciót „közvetítésen ki" a clermont-ferrand-i rövidfilmfesztiválra.

A pályázattal kapcsolatban érdeklődni a Csillaghegyi Kulturális Egyesület irodájában (Budapest, 1039 Mátyás út 13–15. tel: 240-0491, 240-0878, e-mail: aprilis@arisztid.mentha.hu) Bredár Zsoltnál lehet. A pályázati kiírás és az űrlap megtalálható a www.datanet.hu/banan homepage-en is.

OS

Változatos „égi" programok Baján

Nyolc éve létezik a Bajai Obszervatórium Alapítvány, melynek legfontosabb feladata eredetileg a „vészelhárítás", a bajai csillagvizsgáló kutatóintézet megmentése volt, mely akkoriban még – papíron – a Magyar Tudományos Akadémiához tartozott, de közel állt a megszűnéshez. Mivel az intézményt sikerült megmenteni, az alapítvány most elsősorban a hazai, ezen belül is főleg a vidéki csillagászati kultúra ápolásával, fejlesztésével foglalkozik.

E téren végzett tevékenységükről *Jager Zoltán,* az alapítvány titkára elmondta: 1995 óta fenntartják, működtetik az ország legnagyobb bemutató távcsövét magáénak tudó Bajai Bemutató Csillagvizsgálót, mely otthont ad a Magyar Csillagász Egyesület bácskai csoportjának is. Ez a csillagda hetente kétszer, kedden és pénteken délután tart nyitva. Keddenként a városi csillagász szakkör előadásai folynak, egyfajta utánpótlás-nevelésként. Az évek hosszú során többen választották a fizikus és csillagász szakon történő továbbtanulást az itt szerzett élmények hatására. Pénteken a „haladók", a helyi csoport tagjai tartják összejövetelüket.

A bemutató csillagvizsgálót a Tájak, Korok, Múzeumok Szövetség tagintézményei sorába választotta, így a csillagászattal csak érintőlegesen találkozók is bővíthetik itt ismereteiket. Az alapítvány megszervezte az ország első nyilvános csillagászati adatbázisát is AstroBase BBS néven, mely – interneten való elérhetőségének köszönhetően – sokak egyik kedvelt információforrása.

Az alapítvány révén több országos programhoz (például a Magyar Csillagász Egyesület Közelebb a csillagokhoz akciójához) csatlakoznak évről évre, ezenfelül minden nyáron (idén július 5–10.) egyhetes országos csillagászati tehetségkutató tábort szerveznek középiskolások részére. Az augusztusi Perseida meteorraj maximumához legközelebb eső hét végén hagyományosan városi nyílt napot tartanak, hajnalig tartó programokkal.

Ugyancsak több évre visszanyúló hagyománnyal rendelkezik már az őszi (idén november 1–6. közötti) Égre néző szemek szakkiállítás, melyet évközben az ország más településein is bemutatnak. A nagy távcsöves, fejlettebb technikai lehetőségekkel rendelkező vagy ilyet beszerezni szándékozó amatőröknek az AstroTechhel közösen a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Bajai Csillagvizsgáló Intézetében negyedévente szerveznek találkozót BaNaCat néven, erre legközelebb április 16–18. között kerül sor.

ZALAVÁRI

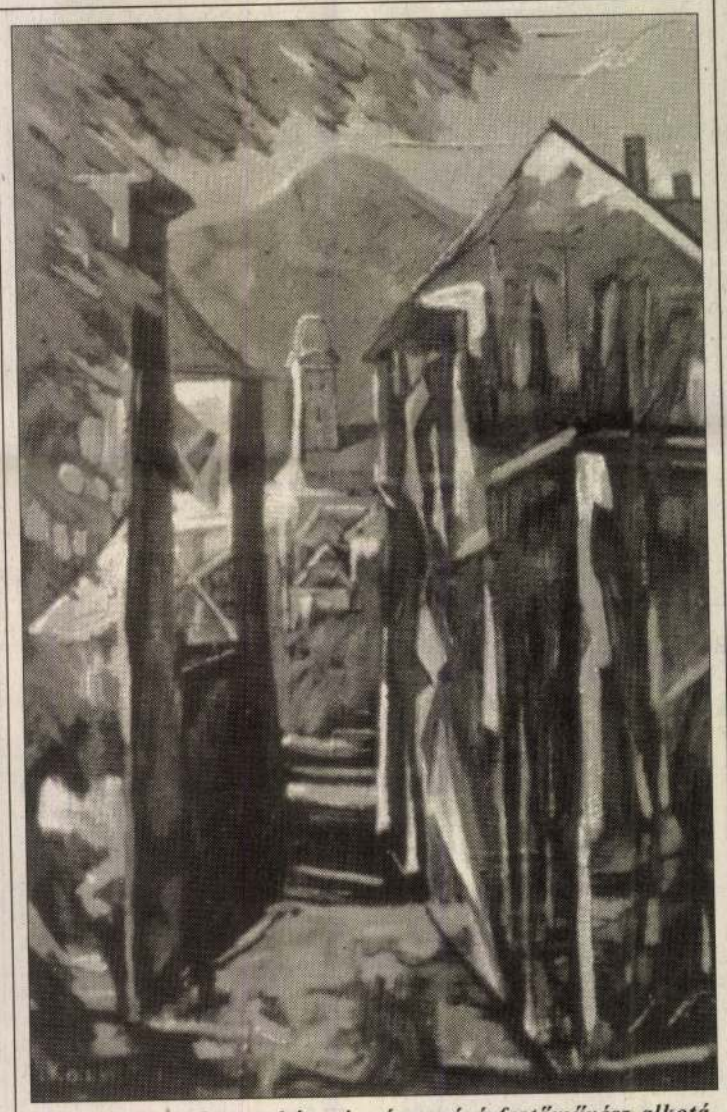

Kozma István J. nagybányai származású festőművész alkotásaiból látható kiállítás március 28-ig a Mednyánszky Galériában (V., Károly krt. 26.).

Lomtalanítás Újpesten

A Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. mától 25-ig szállítja el a lakosság feleslegessé vált holmiját a IV. kerületből – jelenti az MTI. Ma a Madridi út–Dugonics utca–Váci út–Árpád út–vasút által határolt területről; holnap az Árpád út–Váci út–Károlyi István utca–Baross utca–Fóti út–vasút által határolt városrészből; szerdán a Váci út–Károlyi István utca– Baross utca–Fóti út–Megyeri út–városhatár–Duna által körülvett zónából; csütörtökön a Megyeri út–Fóti út–vasút–városhatár által bezárt területről viszi el a kikészített holmit.

A szállítók kérik, hogy mindenütt helyezzék el a lomot az épület előtt, olyan helyen, amit tehergépkocsival könnyen meg lehet közelíteni. Ezúttal építési törmeléket, veszélyes hulladékot és naponta képződő háztartási szemetet nem visznek el.

/1021

Ne bánts!

KARÁCSONY közeledik. A csintalan gyerek is igyekszik ritkábban összeütközésbe kerülni a szülői „hatalommal", nehogy kevesebb ajándék legyen a karácsonyfa alatt. Azt remélik, hogy a család legalább ez alkalommal elfelejti a korábbi ballépéseket.

A szülők viszont azt hiszik, hogy csemetéik nem emlékeznek már az esetleges nevelői igazságtalanságokra. Pedig, a tapasztalat szerint, az emlékek a gyerekekben tovább élnek. A rossz emlékek különösen maradandók. Ezt bizonyítja az a figyelemre méltó tanulmány is, amely a Magyar Pedagógiai Társaság családnevelés-pályázatán díjat nyert.

Kozma Katalin rajztanár, a sikeres pályázat készítője, aki jelenleg a Fővárosi Mentálhigiéniás Intézet tudományos munkatársa, még iskolai szakkörvezető korában figyelt fel arra, hogy a szabad-rajztéma esetén nagyon sokan az otthoni jutalmazást, büntetést örökítik meg. A jól sikerült rajzok az értő pedagógus számára — egyebek között — azt is bizonyították, hogy ez a feladat a gyerekek egész belső érzelmi világát megmozgatta. A módszeres tanulmányozás során azt is megállapíthatta, hogy a rajzok nem képzeletből születtek, hanem átélt emlékek alapján ábrázolják a családi nevelés stílusát. (A rajzok a főváros egyik munkáskerületében készültek; az 52 rajzoló gyermek szülei közül öten értelmiségi, illetve alkalmazotti foglalkozásúak, a többiek fizikai dolgozók.
A pedagógiai pályázat száz gyerekrajz és a rájuk írt szöveg kapcsán összegezhette a jutalmazás és a büntetés gyakorlatát.

KI BÜNTET, KI JUTALMAZ? — ez volt a vizsgálat első szempontja. A gyerekrajzok tanúsága szerint elsősorban az anya jutalmaz, az apa főként büntet. A fiúk 13 éves korukig a lányokkal egyenlő mértékben kapnak büntetést anyjuktól, később az anyának ez a szerepe csökken. E kortól válik értékessé a fiúk számára az apjuk dicsérete, jutalma, aki továbbra is azonos számú rajzon szerepel „büntetőként". Érdekes, hogy amíg néhány rajzon apa és anya együtt látható jutalomosztóként, egy rajzon sem szerepelnek közös büntető szerepben. A lányok rajzain az apák, az életkorral párhuzamosan csökkenő mértékben büntetik ugyan gyermeküket, de jutalmazó szerepben egyáltalán nem láthatók, legfeljebb jelen vannak a jutalom átadásánál.

MIÉRT BÜNTETNEK, JUTALMAZNAK? Kiemelt helyen szerepel a büntetési okok között a rossz osztályzat. Ezután a különböző „összetörések" szerepelnek (legtöbbször ablak, de váza, cserép és csillár is előfordul). A „tettes" rendszerint labdát szorongat a hóna alatt — tehát tulajdonképpen akaratlan volt a rongálás —, esetleg csúzli a „corpus delicti". Jelentős büntetésre „méltó" ok a rossz iskolai magatartás, továbbá kisebbeknél a piszkos ruha, nagyobbaknál a cigarettázás, csavargás és a villamosról való ugrálás is.

A jutalmazás indokainak skálája — a rajzok szerint — jóval szegényesebb. Szinte egyetlen jutalomra méltó cselekedet jelenik meg a rajzokon: a jó iskolai osztályzat. Sorrendben második a születésnappal, névnappal kapcsolatos ajándékozás, és kis számban szerepelt a háztartási munka elvégzéséért kapott jutalom. Két olyan kép is akadt, amely kimagasló sportteljesítmény jutalmazását ábrázolta. Az évtizedes gyakorlattal rendelkező pedagógus szerint ezek a rajzi dokumentumok is arra mutatnak, hogy a szülők nem eléggé élnek a jutalmazás lehetőségével, vagy a gyerekek nem minősítenek jutalomnak minden olyan megnyilatkozást, amit a szülők annak szánnak.

get beveri

zai magyarázata is van: a nálunk is szokásos ruházat jóval olcsóbb, mint az ősi kimonó.

A legfontosabb exportcikk

Japán gazdag ország, egyike a világ ipari nagyhatalmainak. Lakói mégis szegények, bár nemrégiben *Párizsban* egy ottani japán diplomata azt magyarázta a francia újságíróknak: a japán átlagbérek már elérték a franciát. A japán hagyományokhoz tartozik a tények feltétlen tisztelete is, de ez az adat ellentmond minden tapasztalatnak. A valóság az, hogy ebben a látszólag amerikanizált országban a lakosság jóval rosszabbul él, mint más, hasonlóan fejlett ipari országokban. Másképpen nem is lehetne, hiszen a nyersanyagokban rendkívül szegény Japán különben nem bírná a versenyt például az *Egyesült Államok* vagy a *Német Szövetségi Köztársaság* iparával. Persze, azok is tévednek, akik úgy képzelik, hogy Japán afféle „tranzisztor-ország". Ahol is az európaiaknál kisebb, „tranzisztoremberek" kicsiny, s ezért ügyes ujjaikkal különböző tranzisztoros készülékeket szerelnek össze, s ezzel felvirágoztatják hazájukat. Nos, nem lehet tagadni, hogy a japánok vezetnek a tranzisztorizálásban. De a rádió, a tv és az optikai készülékek exportja együttesen sem haladja meg Japán vas- és acélkivitelének egyharmadát. A rengeteg vasat és acélt exportáló országnak sem vasérce, sem számottevő szene nincsen. Minden nyersanyagot importálnak, hogy aztán exportálhassák. S a legfontosabb exportcikk — a fentiekből következik — a munka, amely jóval olcsóbb, mint másutt.

Az ősi japán kultúra és szokások esszenciája a tisztelni való személyek és dolgok iránti feltétlen tisztelet és engedelmesség. A feudális korszak maradványait remekül kamatoztatják az új technika korszakának monopóliumai. A nagyvállalatok propagandafőnökei nem győzik hangoztatni, hogy milyen hűségesek hozzájuk a munkások és ők milyen hűségesek a munkásokhoz. A hűség — kényszer.

Áruházi sorakozó és üzemi himnusz

Nyitás előtt a *Matsuzakaya* áruházban — maga az áruház és árukészlete valóságos csoda — a pultok előtt felsorakozik a hatalmas áruház több száz főnyi személyzete. Külön a nők, külön a férfiak — nagyság szerint, hatsoros vonalban, akár csak a katonai eligazításokon. Egy választékosan öltözött úr eléjük lépve köszönti őket, s ezt a felsorakozottak kórusban viszonozzák. A főnök háromperces beszédet mond az alkalmazottak előtt. Majd szavára egyszerre lépnek ki a sorból valamennyien. Harminc másodperc múlva nyit az áruház.

Erre az eligazításra minden reggel sor kerül, s nemcsak ebben az áruházban, hanem nagyon sok nagyüzemben is. *A Matsushita Electric*nél megkomponáltatták az üzemi himnuszt is, reggelenként ez köszönti a dolgozókat. Sok más üzemnek is megvan a maga himnusza és a saját zászlaja. Különböző prémiumokat tűznek ki, különböző munkaversenyeket rendeznek. Van bri
tasági felelős, s mé
olyasmi, ami a h
makból ismerős. V
élmunkások, s a r
időre termelési ért
talomünnepségeke
kásaik számára.
A japán tőkésnek
szüksége van mun
jére és tehetségére
nak fizetni, az üze
teremtésére fordí
szont nagyon is
hallottam, ha egy
terméket vezetne
technológia végig
hierarchián. A mu
zik, aki majd az
ja csinálni, hogy
javaslata van, azt
Ez a „csapatmun
melésnek, s hasz
A munkás úgy ér
ba veszik. S kev
rajta, hogy vajon
a világ harmadik
a bérekben olyan
Az iparilag halla
pán szokásaiban,
még rengeteg feu
nopolkapitalisták
ezen. Ellenkezőle
ját céljaik szolgá
gi szokásokat. A
még mindig a j
gyárak, amelyek
kül nyugdíjba
korban, valamel

Nisszan autók b

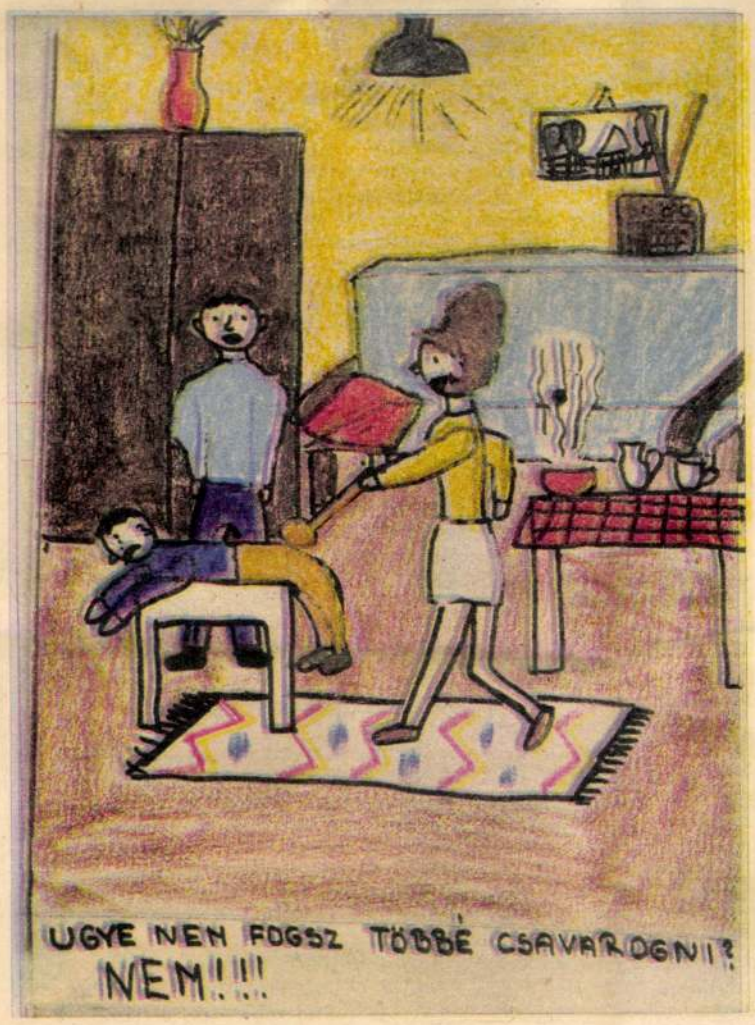

MIVEL BÜNTETNEK, JUTALMAZNAK? A tanulmány szerzője szerint a jutalmazás módjai is elég szegényesek. Pedig a gyermekek igényesebbek a jutalom módjára, és érzékenyebben is reagálnak rá, mint a büntetésre, mert a legkülönbözőbb finom jutalom-jellegű gesztusokat is ábrázolták. Fiúknál és lányoknál egyaránt kiemelkedő szerepe van az édesség-jutalomnak. Sorrendben ezt követte a szülői dicséret, kisebbeknél a játék-ajándék. A hetedik-nyolcadikosok rajzain a dicsérettel, biztatással egybekötött simogatás, ölelés, kézfogás jelenik meg. Mindezen jutalomfajtákban a gyerek a bizalom megnyilatkozását látja, amire, különösen a kamaszoknak, nagy szükségük van. A tapasztalat szerint, ha ezt a bizalmat, illetve a dicséreteket nem kapják meg otthon, akkor az iskolában vagy a sportpályán törekszenek elérésére. (Megkétszereződik a hiány, ha ott sem kapják meg.)

A jutalmazás módjaival kapcsolatosan a rajzpszichológus tanulságos következtetést von le: ha a szülő nem elég közvetlen, akkor a gyerek még a jutalmazáskor sem tud közel férkőzni hozzá. Ennek a gyerekek által sokszor tudatosan meg sem fogalmazott érzésnek jellegzetes megnyilvánulása látható néhány rajzon. Az egyiken például a fiát jutalmazó anya széken áll. Minden bizonnyal, a gyerek ezt a helyzetet „egy az egyben" sohasem tapasztalta. Valószínűleg azért rajzolta meg így, mert az anyját még a jutalomosztó szituációban is ennyire maga fölött állónak érezte.

A büntetési módokra vonatkozó rajz-vallomások nyújtják a legelszomorítóbb képet. Minden mást megelőz, és nem lehet véletlen, hogy rengeteg finomabb és durvább variációban szerepel a rajzokon a verés. Méghozzá fiúknál és lányoknál teljesen azonos mértékben. Különbség csak abban mutatkozik, hogy a rajzokon kizárólag a lányokat verik porolóval, a fiúkat fakanállal vagy bottal. Nem lehet szó nélkül elmenni a két „legkülönlegesebb" ilyen rajz tanulságai mellett. Mindkettő lányok műve: az egyiken kézen áll (?) a büntetendő gyerek, és a talpát verik fakanállal. A másik is kislányt ábrázol, aki széken térdel, és anyja kezében a fakanállal mondja: „le ne merj szállni a székről!"

Ezek a színes rajzok nyomasztó hangulatot árasztanak Egy ötödikes fiú rajzán például az apa egész erejét beleadja a verésbe, a gyerek zsákként lóg térdén. Egy másik képen a porolót tartó anyuka maga is szomorú, amiért a lányát el kell (?) verni egyese miatt. A rajzoló gyerek szerint félti csemetéje jövőjét, azért mondja: „Így mire fogsz menni?"

Nem kell hozzá részletes statisztika, hogy kiderüljön: a fiúk rajzain több a szidás és több a pofon, s a rajzok tanúsága szerint — őket gyakrabban tiltják el a tévétől is. A nyolcadikosok rajzán többször szerepel a szobafogság is büntetésként, a kisebbeknél ennek a sarokba térdeltetés a megfelelője.

Kozma Katalin külön is felhívja a figyelmet egy kisfiú rajzára: bizonyára nem tartotta a testi fenyítés elleni kellő tiltakozásnak a rajzi megfogalmazást, ezért — szóban is odaírta jajkiáltását: „Apu, ne bánts!"

UTÓIRAT VAGY AJÁNLÁS: Ilyenkor, karácsony előtt, a gyerekek — a több ajándék reményében — hangosan fogadkoznak: jövőre jobbak leszünk! Nem fogják betartani. Gyerekek. Mi, felnőttek azonban higgyük el, hogy a legrosszabb lurkót sem javítja meg a verés, és fogadjuk meg. nem emelünk kezet gyerekre sem az ünnepek idején, sem az év hétköznapjain. Nem kell hangosan megfogadni. De tartsuk meg.

PÁLOS MIKLÓS

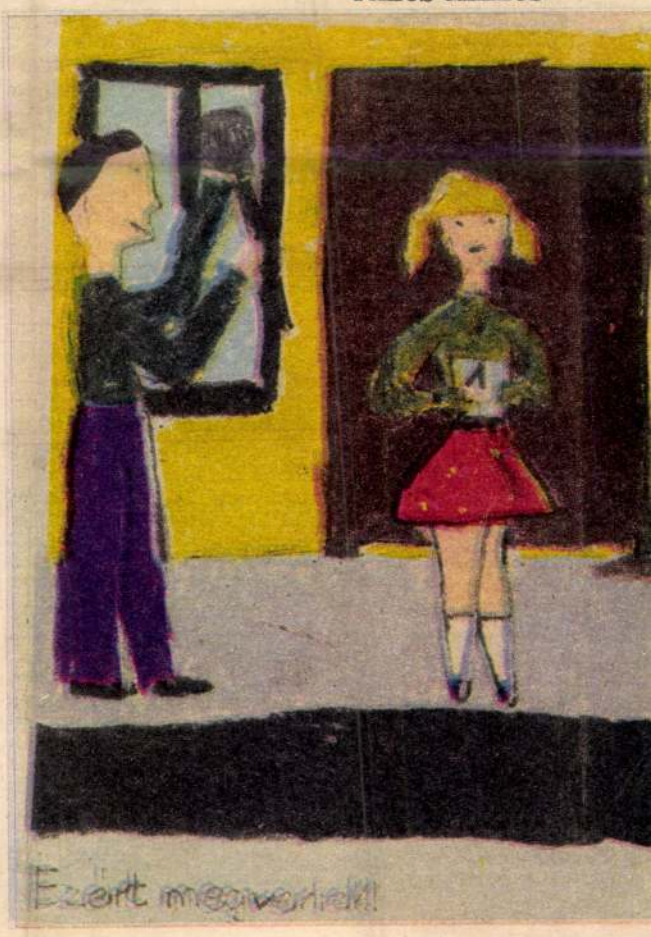

A „Vaddisznó” karmaiban (8.)

BAZSIK RENÁTA:

— „Tölts, Indulj!” — nyílik az ajtó. Őrségváltás. Megint kérek vizet. Adnak. Sokat iszom, de nem csillapítja szomjamat a víz. Egybefolynak a nappalok és éjszakák. Szepszisről, amputációról beszélnek fölöttem. Nem érdekel, társaimmal vagyok, a halottakkal. Néhány nap múlva magas rangú tisztekkel telik meg a szoba.

— „Három-négy hónap kell a gyógyuláshoz” — mondja az orvos.

„Nem lehetne kicsit meggyorsítani? Közeleg a május elseje. Május elsején a Vöröshadsereggel szeretnék Újhely utcáin menetelni!”

Döbbent csend. A sebész jóindulatúan fejemre mutat: — „Légnyomás”.

Elmennek.

Mesél a „reszkető kezű”

Távozásuk után őreim felvilágosítanak, hogy el sem vittek a tárgyalásra — mint később megtudtam 23. rendű vádlott voltam — és így megmenekültem a bitótól.

Hogy mi történt a börtönben, a „reszketős kezű” volksbundista őrtől tudtam meg. Élvezni akarta fájdalmamat, elmesélte hát társának a kivégzést, nagyokat röhögve.

Húsvét előtt hozzám is küldtek papot az ápolónők. Mivel nem voltam hajlandó gyónni, megáltalkodott pogánynak minősítettek és néhány napig nem is mosdattak meg, nem hoztak ágytálat, gyógyszert.

Őreim jól vizsgáztak emberségből, a „reszketős kezű” károlyfalvai volksbundista kivételével, aki mindig az ablakon át leste a német tiszteket, s ha meglátott egyet, felugrott, „Heil Hitler”, üvöltötte és majd kiesett az igyekezettől az ablakon. A többiek öreg, frontszolgálatra alkalmatlan szegényparasztok, cselédemberek voltak. Roskadoztak az otthoni gondoktól. Sok gyerek, beteg asszony, szegénység, ráadásul a háború. Szerettek a kórházba jönni őrségbe, mert ide az asszony is bejöhetett, ha nem látta az őrparancsnok.

Lassan barátok lettünk az őrökkel. Közeledett a Vörös Hadsereg, s az öreg katonák sejtették, új világ kezdődik. Volt, aki elhozta nekem megmutatni egykori 19-es fényképét, amikor a Kommünt védte itt Újhelyen. És ahogy közeledett az este — minden este újra és újra — a földosztásról kellett beszélnem. Elmondtam, első dolga lesz a kommunistáknak, földet osztani.

— „Biztos ebben? Ki fog kapni, mennyit kapunk?”

— „Nem úgy lesz, mint 19-ben?”

Ellenszolgáltatásként tájékoztattak a börtön életéről. Beszámoltak, ki él, ki melyik zárkában van. Elmondták, hogy nincs séta, se levél, se csomag, s felére csökkentették a porciót.

Egy napon aztán sikerült kapcsolatot teremtenem a szüleimmel, és barátnőmmel Jancsik Arankával. Aranka a kórházban is meglátogatott.

Ekkor már június volt, közös kórteremben feküdtem már, a betegeknek nem volt szabad velem beszélgetniök. A tilalom ellenére is jók voltak hozzám. *Vasutics Vilma*, akinek minden délben friss kosztot hozott az édesanyja, mindig juttatott nekem is néhány falatot. Egy cigányasszonyra is emlékszem. Epeműtétje volt. Egész cigánysereg járt be hozzá látogatóba. Félt attól, hogy a cigányok főztjét nem enném meg, hát főtt tojást hozatott nekem.

Aranka úgy jött be, mintha a mellettem fekvő öreg nénit látogatná. Biztatott, lehetségesnek tartotta, hogy az elvtársak ki tudnak lopni a kórházból.

A főnővér mindig sorra kérdezte a betegeket, volt-e nálam látogató. Mindenki nemet mondott. Az öreg, aki 19-ben vöröskatona volt, néha szintén bejött: — „Na partizán, volt itt valaki?”.

— „Senki.”

— „Azért mondom” — és kiment.

De Aranka látogatása utáni napon a főorvos intézkedésére reggel hét órakor mégiscsak megjelent két katona hordággyal, és három őr kíséretében visszavittek a börtönbe.

A kisudvarban Lindenberg fogadott: — „Na meggyógyult?”.

Mutattam lábamon a gipszet.

— „Sajnos a kórház már nem vállalja tovább a gyógykezelést. Vigyék fel a női zárkába!”

Boldog voltam, hogy megint együtt lehetek társaimmal.

Egy öttagú menekülő csoport történetét Kosztics Szlavka mondta el, aki túlélte a kitörést és a koncentrációs tábort, s jelenleg Újvidéken él:

Nem tudott mindenki egyformán futni. Ezen a sáros, meredek hegyoldalon kapaszkodni igen megerőltető. Mindenki felfelé törekedett, a hegy túlsó oldalán, az erdőkben remélve védelmet legalább az aknák elől.

Zora — egyik volt zárkatársunk — lába csípőficamos volt. Erdelyán Ivánkát pedig két héttel előbb vakbélgyulladással operálták. Elmaradtak.

Az út egyre nehezebb lett, erőnk egyre kevesebb, a távolság pedig egyre nőtt, köztünk és az előlhaladók között.

„Szlávka, ha elvtársam vagy, ne hagyj itt, segíts!” könyörgött Zora. Megfordultam és láttam, hogy az akna repeszei elől ő is lefeküdt, de nem tud felállni. Hozzámentem és felemeltem. Megragadta kabátom övét és így mentünk tovább. De csak nagyon lassan tudtunk előrehaladni.

Társaink egyre távolodtak és a hirtelen jött alkonyat kétségessé tette, hogy találkozunk-e valaha is meszsze járó elvtársainkkal. Megálltunk. Heten verődtünk össze. Öt nő — nagynéném, Ivánka, Zora, Lellák Zsófi és két magyar fiú, Nagymélykúti János és Horti István.

Bolyongtunk a szőlőkben, mert már sötét volt és nem láttunk. Így akadtunk Suc Ivánra. Vérben feküdt. — „Nem vagyok sebesült!” — suttogta. Mutatta zsilettjét amivel felvágta ereit. „Nem akarok élve kezükbe jutni.”

Tőle nem messze egy kis árokban megbújtunk, mert mozgást hallottunk. Vártunk hátha társakra bukkanunk.

Az este hideg volt. Menekülés ki
ben a hegyoldalon mindenki szal
dulni próbált fölösleges ruhadar
jaitól. Mi is eldobáltuk kabátjainl
Fáztunk.

A zaj erősödött, ezért ketten kil
tunk, hogy megnézzük, kik köze
nek. Hirtelen felbukkanó árnya
vettünk észre és önkéntelenül fel-
kiáltottunk: „Itt vannak!”. De aho-
gyan a csoport közeledett, láttuk,
hogy német katonasapkát viselnek.
Három német katona jött elöl, utá-
nuk egy civil magyar és egy magyar
katona.

Lélegzetünk is megállt, teljesen megdermedtünk, futni már késő volt, itt voltak a nyakunkon. Egyenesen nekünk tartottak. Zeblámpájukkal ránk világítottak és felszólítottak bennünket, hogy tartsuk fel a kezünket. Megmotoztak minket, majd maguk előtt elindítottak.

Ruhánkra levelek és sár tapadt.

Társaink ez alatt — Zora, Ivánka és a két magyar fiú — mozdulatlanul feküdtek a kis árokban. Abban reménykedtünk, hogy ők megmenekülnek.

A fegyveresek faggatni kezdtek bennünket társaink felől. Merre menekültek? Mi ellenkező irányt mondtunk, hogy félrevezessük őket. Otthagytak bennünket a civillel és a magyar katonával, s a három német katona tovább kutatta a környéket zseblámpájával.

Nemsokára megtalálták társainkat is. Ezután puskatussal elkezdtek terelni bennünket a város irányába. Meg voltunk győződve arról, hogy útközben fognak bennünket agyonlőni. A német katonák és a magyar katona egész úton hangosan tárgyaltak.

Először nem értettük min folyik a vita. Végül is megegyezhettek, mert szétválasztottak bennünket és most már a német katonák az általuk utóbb elfogott két magyar fiút, Zorát és Ivánkát hajtották maguk előtt, mi hárman pedig — nagynéném, Zsófika és én maradtunk a magyar katonával és civillel.

Bennünket hármunkat a rendőrségre vezettek. Itt rövid jegyzőkönyvet vettek fel. Mi kijelentettük, hogy az akcióról nem tudtunk előzőleg semmit, fogalmunk sincs, ki volt a kezdeményező. A zárkát akkor hagytuk el, amikor kinyitották és mindenki menekült.

A jegyzőkönyv aláírása után a magyar katona azt a parancsot kapta, hogy vezessen vissza bennünket a börtönbe.

TÜKÖR
1021 OCT 1 4

német k
megsebesülhetett, mer
hallatszott egy lövés.

Mi is felkészültünk a halálra.

Kísérőnkhöz ekkor motorkerékpáron egy magyar katonatiszt érkezett és hallottuk, amikor mondta, hogy abba kell hagyni a lövöldözést, a foglyokat vissza kell kísérni a börtönbe.

Visszakísértek bennünket a börtönbe. Ahogy a kaput átléptük, puskatus fogadott. „Partizánok, az anyátok... nesze, nesze!” Jobbról-balról ütlegeltek bennünket, majd odaállítottak a falhoz, vártuk feltett kezekkel, mit hoz még ez a szörnyű éjszaka.

A Sikora-házban

A Sikora-házban, Mikóházán fogták el ötödik nap *Zlokolics Vászát*. Vása 1922-ben született Zsablyán, szabósegéd volt. 1939 óta tagja a Kommunista Ifjúsági Szövetségnek. Először 1942-ben tartóztatták le, majd 1943-ban 4 évet kapott. A kitörés után halálra ítélte a rögtönítélő bíróság.

A rögtönítélő bíróság előtt így mondta el elfogatásának történetét: — A börtönből kitörtünk és sikerült áttörnünk a katonai bekerítésen. Az erdőkbe igyekeztünk. Velem voltak még Vucskovics Bozsidar, Ivan Serkov, Gyura Visnics.

Erdőkön és réteken át meneteltünk. Nappal elrejtőztünk, éjjel gyalogoltunk, kikerülve a falvakat. Reménykedtünk, hogy valahol rátalálunk a partizánok egységeire, akikről annyit beszéltünk. De őket sehol sem találtuk. Így mentünk négy nap és négy éjjel. Reménykedve, hogy átjutunk Szlovákiába. Azt hittük, hogy már ott vagyunk, de a valóságban nem tudtuk, hogy merre járunk és milyen irányban haladunk.

Ötödik nap egy faluhoz értünk. A fáradtság és éhség rákényszerített bennünket, hogy ennivaló után nézzünk, és egy meleg szobában kicsit megpihenjünk. Az első házba bementünk a falu szélén. Egy öreg szlovák asszonyt találtunk. Bozsa tudott szlovákul, így könnyen megértettük egymást. Látszólag barátságosan fogadott bennünket, majdnem

1944-ben itt volt a trafik, ahol a gyilkosok sortüze eldördült

